

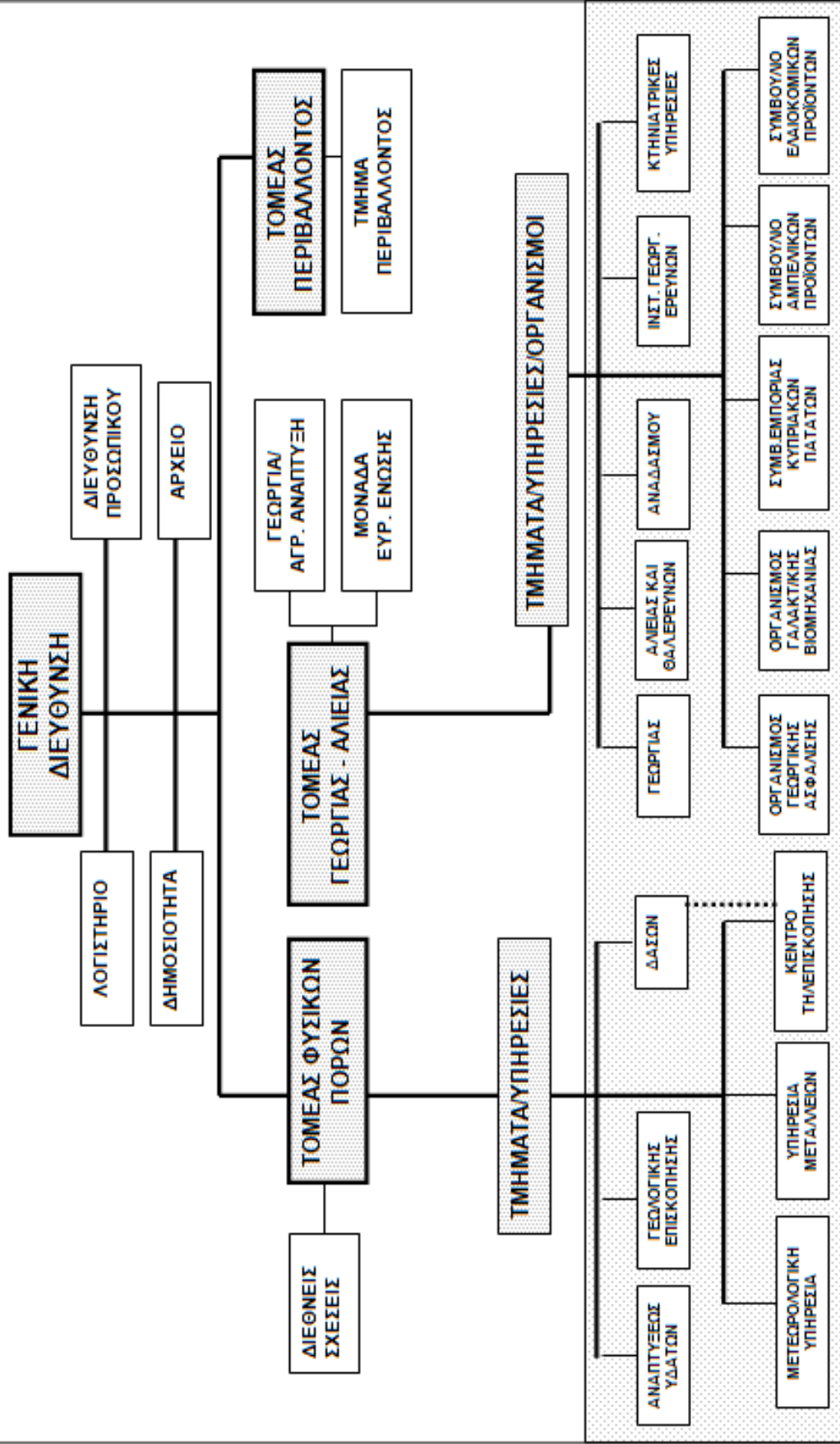
ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΓΙΑ ΤΟ 2011

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, 2012

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, 2011**

	Σελίδα
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ...	i
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	iii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1

**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011**

I. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011	
1. Γενικά.....	5
2. Φυτική Παραγωγή.....	5
3. Ζωική Παραγωγή.....	6
4. Δασική Παραγωγή.....	6
5. Αλιεία.....	6
6. Παραγωγή Ορυκτών.....	7
II. ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΜΕΤΡΑ, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011	
1. Γενικά.....	9
2. Συμμετοχή και Εκπροσώπηση στα Θεσμικά Όργανα της ΕΕ.....	9
3. Προγραμματισμός Πολιτικής στους Τομείς της Γεωργίας, των Φυσικών Πόρων και του Περιβάλλοντος.....	10
4. Διάλογος με τους Αγρότες - Επίλυση Άμεσων Προβλημάτων.....	10
5. Παραγωγή και Εμπορία Γεωργικών Προϊόντων, Βελτίωση Συντονισμού και Μέτρα Διάθεσης Γεωργικής Παραγωγής.....	10
6. Άλλα Μέτρα Στήριξης του Γεωργοκτηνοτροφικού Εισοδήματος.....	10
7. Βελτίωση Γεωργικών Διαρθρώσεων.....	12
8. Αναβάθμιση Κτηνιατρικών Υπηρεσιών.....	12
9. Ορθολογική Διαχείριση και Ανάπτυξη Υδατικών Πόρων.....	13
10. Γεωλογική Επισκόπηση.....	14
11. Μεταλλεία.....	15
12. Μετεωρολογία.....	15
13. Βιώσιμη Διαχείριση των Αλιευτικών Αποθεμάτων και Ανάπτυξη Θαλάσσιων Ερευνών.....	16
14. Προστασία και Ανάπτυξη Δασών.....	17
15. Προστασία του Περιβάλλοντος.....	17
16. Διεθνείς Σχέσεις σε Θέματα Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.....	18

**ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011**

I. ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	
1. Εισαγωγή.....	23
2. Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013.....	24
3. Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου.....	24
4. Γεωργικές Εφαρμογές.....	25
5. Αγροτική Οικονομική και Ανάπτυξη.....	28
6. Προστασία Φυτών και Μελισσοκομία.....	30
7. Χρήση Γης και Ύδατος.....	35
8. Εργαστηριακές Αναλύσεις.....	37
9. Γραφείο Προσφορών.....	39
10. Γραφείο Ασφάλειας.....	39
11. Οπωροκηπευτικά.....	39
12. Αμπελουργία και Οινολογία.....	43
13. Αγελαδοτροφία και Γαλακτοκομία.....	46
14. Χοιροτροφία / Πτηνοτροφία.....	48
15. Αιγοπροβατοτροφία / Διατροφή Ζώων.....	49
16. Μονάδα Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας.....	50

17.	Σποροπαραγωγικό Κέντρο.....	51
18.	Έλεγχος Ζωοτροφών.....	52
19.	Έλεγχος Αγροχημικών.....	54
20.	Φυτοϋγειονομικός Έλεγχος και Έλεγχος Ποιότητας.....	57
21.	Προϊόντα Ποιότητας.....	63
22.	Εξουσιοδότηση Πληρωμών.....	65
II.	ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	
1.	Εισαγωγή.....	67
2.	Δενδροκομία / Αμπελουργία.....	68
3.	Βελτίωση Φυτών.....	68
4.	Λαχανοκομία / Ανθοκομία.....	71
5.	Φυτοπροστασία.....	73
6.	Έγχειρες Βελτιώσεις.....	75
7.	Ζωοτεχνία.....	76
8.	Αγροτική Ανάπτυξη.....	78
9.	Αγροβιοτεχνολογία.....	80
10.	Εξεταστικό Κέντρο Ποικιλιών.....	81
11.	Δίκτυο Γεωργικής Λογιστικής Πληροφόρησης.....	81
III.	ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	
1.	Εισαγωγή.....	83
2.	Τομέας Υγείας και Ευημερίας των Ζώων.....	83
3.	Τομέας Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας.....	87
4.	Κλάδος Κτηνιατρικών Εργαστηρίων.....	91
5.	Κλάδος Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων.....	108
6.	Εσωτερικός Έλεγχος.....	113
7.	Δημοσιότητα.....	113
8.	Ερευνητικό Έργο.....	113
9.	Εκπαίδευση / Διαφώτιση.....	113
10.	Κλάδος Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων.....	114
IV.	ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ	
1.	Εισαγωγή.....	115
2.	Δομή του Τμήματος.....	115
3.	Κυριότερες Εξελίξεις κατά το 2011.....	115
4.	Αποτελέσματα Αναδασμού από τα Συμπληρωμένα Σχέδια.....	116
5.	Αναδασμός, Περιβάλλον και Εξωραϊσμός Τοπίου.....	117
6.	Οικονομικά Επιτεύγματα.....	117
7.	Άλλα Στοιχεία.....	117
8.	Προοπτικές.....	118
V.	ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ	
1.	Εισαγωγή.....	119
2.	Παρακολούθηση Υδατικών Πόρων / Επεξεργασία Δεδομένων.....	120
3.	Εφαρμογή Ευρωπαϊκού Κεκτημένου.....	123
4.	Προκήρυξη Διαγωνισμών.....	124
5.	Μελέτες και Εκτέλεση Υδατικών Έργων.....	125
6.	Διαχείριση Νερού - Λειτουργία και Συντήρηση Έργων.....	129
7.	Διαχείριση Πληροφορίας και Επιμόρφωση.....	130
8.	Καλλιέργεια Υδατικής Συνείδησης.....	131
9.	Διασφάλιση Ποιότητας.....	132
VI.	ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ	
1.	Εισαγωγή.....	135
2.	Βασική Γεωλογική Έρευνα - Γεωλογικές Πληροφορίες.....	135
3.	Υδατικοί Πόροι.....	136
4.	Ορυκτοί Πόροι.....	138
5.	Γεωτεχνικές Μελέτες / Γεωπροβλήματα.....	139
6.	Περιβαλλοντική Γεωλογία.....	141
7.	Σεισμολογία-Γεωφυσική.....	142
8.	Γεωτρητικές Εργασίες.....	142
9.	Άλλες Δραστηριότητες.....	143
10.	Εκδόσεις - Δημοσιεύσεις.....	144

VII.	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ	
1.	Εισαγωγή.....	145
2.	Μεταλλευτική Βιομηχανία.....	145
3.	Λατομική Βιομηχανία.....	146
4.	Μελέτες - Περιβάλλον - Πολιτική – Νομοθεσία.....	147
5.	Ασφάλεια και Υγεία.....	148
6.	Εκρηκτικές Ύλες.....	148
7.	Κυπριακά Πρότυπα Αδρανών Υλικών για Σκυρόδεμα, Επιχρίσματα και Οδοποιία.....	148
8.	Παραγωγή και Εξαγωγές Μεταλλευμάτων και Λατομικών Υλικών-Οικονομικά Στοιχεία... ..	149
VIII.	ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	
1.	Εισαγωγή.....	151
2.	Τομέας Υποστήριξης και Υπηρεσιών Αλιείας.....	151
3.	Παραγωγή.....	152
4.	Μεταποίηση και Εμπορία Αλιευτικών Προϊόντων.....	153
5.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας 07-13 , Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 07-2013....	153
6.	Νομοθεσία για την Αλιεία.....	156
7.	Οικονομική και Τεχνική Βοήθεια στην Αλιεία.....	157
8.	Αλιευτικά Καταφύγια.....	158
9.	Υδατοκαλλιέργειες.....	159
10.	Αξιολόγηση Αποθεμάτων και Αλιευτική Έρευνα.....	163
11.	Ναυτική Υπηρεσία.....	165
12.	Θαλάσσιο Περιβάλλον.....	166
13.	Εφαρμογή της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας.....	169
IX.	ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	
1.	Εισαγωγή.....	173
2.	Δραστηριότητες κατά το 2011.....	174
3.	Συμμετοχή σε Ερευνητικά Προγράμματα.....	178
4.	Καιρικές Συνθήκες κατά το 2011.....	181
5.	Πίνακας Μετεωρολογικών Στοιχείων.....	182
X.	ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ	
1.	Σκοποί και Στόχοι.....	183
2.	Δαπάνες.....	183
3.	Έσοδα.....	184
4.	Δασική Νομοθεσία και Πολιτική	184
5.	Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα.....	184
6.	Δασική Προστασία.....	184
7.	Επέκταση Δασών και Αναδάσωση	187
8.	Δασική Χωρομετρία.....	188
9.	Προστασία της Φύσης.....	188
10.	Δασική Αναψυχή	189
11.	Παραγωγή και Διάθεση Ξυλείας	190
12.	Δασική Διαχείριση	191
13.	Δασοκομία - Δασικά Φυτώρια	191
14.	Μηχανογράφηση	192
15.	Δασική Μηχανική	192
16.	Δασική Εκπαίδευση	194
17.	Δασική Έρευνα.....	194
18.	Απασχόληση στο Τμήμα Δασών.....	195
19.	Συνεργασία με Άλλες Χώρες.....	196
20.	Διεθνή και Ευρωπαϊκά Θέματα	196
21.	Συνεργασία.....	199
XI.	ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ	
1.	Γενικά.....	201
2.	Προσφορά Υποστήριξης προς Άλλα Τμήματα και Υπηρεσίες του Υπουργείου.....	201
3.	Συνεργασία με Διάφορους Οργανισμούς και Πανεπιστήμια του Εξωτερικού.....	202
4.	Διοργάνωση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων.....	202
5.	Εκπαίδευση Προσωπικού.....	202

XII.	ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	
1.	Εισαγωγή.....	203
2.	Τομέας Αειφόρου Ανάπτυξης και Προϊόντων.....	203
3.	Τομέας Προστασίας της Φύσης.....	213
4.	Τομέας Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών και του Εδάφους.....	216
5.	Τομέας Διαχείρισης Αποβλήτων.....	221
6.	Τομέας Κλιματικής Δράσης.....	226
XIII.	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	
1.	Εισαγωγή.....	231
2.	Φάσμα Καλύψεων.....	231
3.	Δραστηριότητες.....	232
XIV.	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	
1.	Εισαγωγή.....	235
2.	Ποσοτώσεις Γάλακτος.....	235
3.	Διεξαγωγή Επιτόπιων Ελέγχων.....	236
4.	Δραστηριότητα του Χημείου ΟΚΓΒ.....	236
5.	Τμήμα Δειγματοληψίας του ΟΚΓΒ.....	237
6.	Διαπίστευση Εργαστηρίου του ΟΚΓΒ.....	237
XV.	ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΑΤΑΤΩΝ	
1.	Εισαγωγή.....	239
2.	Δραστηριότητες.....	239
XVI.	ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΜΠΕΛΟΟΙΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	
1.	Εισαγωγή.....	243
2.	Αποστολή.....	243
3.	Νομοθετικό Πλαίσιο στον Αμπελοοινικό Τομέα.....	244
4.	Ανάληψη της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	245
5.	Εθνικό Πρόγραμμα Στήριξης του Αμπελοοινικού Τομέα (ΕΠΣΑ) 2009-2013.....	245
6.	Μέτρο Οριστικής Εγκατάλειψης Αμπελώνων.....	246
7.	Κυπριακός Αμπελώνας.....	247
8.	Χρήση Εσοδείας Σταφυλιών για Οينوποίηση.....	248
9.	Πωλήσεις Οίνων.....	248
10.	Τοπικοί Οίνοι.....	249
11.	Ποικιλιακοί Οίνοι.....	249
12.	Οίνοι Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης.....	250
13.	6ος Κυπριακός Διαγωνισμός Οίνου.....	250
14.	Άλλες Σημαντικές Δραστηριότητες.....	250
XVII.	ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	
1.	Νομοθεσία Συμβουλίου.....	253
2.	Δραστηριότητες.....	253
3.	Πιστοποιητικό CYS EN ISO 22000:2005.....	253
4.	Ομάδα Δοκιμαστών Ελαιόλαδου.....	254
5.	Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου για Τερματισμό της Λειτουργίας του ΣΕΠ.....	254

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πίνακας 1	-	Οικονομικοί Δείκτες για τον Ευρύ Γεωργικό Τομέα.....	257
Πίνακας 2	-	Ακαθάριστη Παραγωγή κατά Υποτομέα (σε τρέχουσες τιμές).....	259
Πίνακας 3	-	Δείκτες Γεωργικής Παραγωγής.....	261
Πίνακας 4	-	Απασχόληση στη Γεωργία.....	263
Πίνακας 5	-	Παραγωγή των Κυριότερων Γεωργικών Προϊόντων.....	265
Πίνακας 6	-	Αξία Παραγωγής των Κυριότερων Γεωργικών Προϊόντων.....	267
Πίνακας 7	-	Παραγωγή Αλιείας 2008-2011.....	269
Πίνακας 8	-	Παραγωγή και Εξαγωγές Μεταλλευμάτων και Λατομικών Υλικών για την Περίοδο 2007-2011 (σε μετρικούς τόνους).....	271
Πίνακας 9	-	Κυβερνητικά Υδατικά Έργα 2011.....	273
Πίνακας 10	-	Συνοπτικά Αποτελέσματα Αναδασμού από 76 Σχέδια.....	275

Πίνακας 10Α	-	Η Εξέλιξη του Αναδασμού μέχρι το Τέλος του 2011.....	275
Πίνακας 11	-	Συγκριτικός Πίνακας Προϋπολογισμών 2006-2011.....	277
Πίνακας 12	-	Αισθητοί Σεισμοί στην Κύπρο κατά το 2011.....	279
Πίνακας 13	-	Εξαγωγές Κυπριακών Πατατών κατά το 2011.....	281

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β - ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

Διοίκηση Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.....	285
--	-----

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**
www.moa.gov.cy

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(α) Αρμοδιότητες

Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος είναι ο φορέας της πολιτικής της Κυβέρνησης στους τομείς της Γεωργίας, της Κτηνοτροφίας, της Αλιείας, των Φυσικών Πόρων και του Περιβάλλοντος. Επεξεργάζεται και εφαρμόζει ειδικά σχέδια και προγράμματα με στόχο την ανάπτυξη των τομέων της αρμοδιότητας του και την αντιμετώπιση των ειδικών προβλημάτων που παρουσιάζονται στους τομείς αυτούς, με γνώμονα την ευημερία του αγροτικού κόσμου και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στην ύπαιθρο.

Με διάφορα θεσμικά, διοικητικά και οικονομικά μέτρα, το Υπουργείο καταβάλλει συστηματική προσπάθεια για την αναδιάρθρωση της γεωργικής παραγωγής, τη δημιουργία οικονομικά βιώσιμων μονάδων, την εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας, την ενημέρωση και εκπαίδευση των γεωργών, την αύξηση του αγροτικού εισοδήματος και γενικά τη δημιουργία συνθηκών που να συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της απόδοσης του αγροτικού τομέα.

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση από 1/5/2004, το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, συμμετέχει ενεργά στη διαμόρφωση της Κοινής Γεωργικής, Αλιευτικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής μετέχοντας στα όργανα και τους θεσμούς της ΕΕ, όπως το Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας, το Συμβούλιο Περιβάλλοντος και στις διάφορες Επιτροπές του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Ταυτόχρονα το Υπουργείο μέσω των αρμοδίων Τμημάτων και Υπηρεσιών του, εφαρμόζει την Κοινή Γεωργική, Αλιευτική και Περιβαλλοντική Πολιτική. Προς τον σκοπό αυτό προβαίνει στην εναρμόνιση του Νομοθετικού Πλαισίου σύμφωνα με τις Κοινοτικές Οδηγίες, τους Κανονισμούς και τις Αποφάσεις και θέτει σε εφαρμογή θεσμούς και μηχανισμούς για την άσκηση της πολιτικής στους τομείς της αρμοδιότητας του.

(β) Δομή

Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος είναι διαρθρωμένο σε Κεντρική Διοίκηση με ευρύτερες συντονιστικές και άλλες αρμοδιότητες και έντεκα αυτοτελή Τμήματα και Υπηρεσίες. Στη δικαιοδοσία του Υπουργείου υπάγονται ο Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης, το Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων, το Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Πατατών, ο Οργανισμός Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας και το Συμβούλιο Ελαιοκομικών Προϊόντων.

Τα Τμήματα και οι Υπηρεσίες του Υπουργείου υπάγονται σε τρεις τομείς, στον τομέα της Γεωργίας - Αλιείας, τον τομέα των Φυσικών Πόρων και τον τομέα του Περιβάλλοντος, όπως παρουσιάζονται πιο κάτω:

I. Τομέας Γεωργίας - Αλιείας

Τμήμα Γεωργίας
Κτηνιατρικές Υπηρεσίες
Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών
Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών
Τμήμα Αναδασμού

Οργανισμοί και Συμβούλια

Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης
Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων
Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Πατατών
Οργανισμός Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας
Συμβούλιο Ελαιοκομικών Προϊόντων

II. Τομέας Φυσικών Πόρων

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
Τμήμα Δασών και Κέντρο Τηλεπισκόπησης
Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
Μετεωρολογική Υπηρεσία
Υπηρεσία Μεταλλείων

III. Τομέας Περιβάλλοντος

Τμήμα Περιβάλλοντος

Η διοικητική δομή του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος παρουσιάζεται διαγραμματικά στη σελ. i.

(γ) Προϋπολογισμοί

Για την προώθηση των προγραμμάτων και των σχεδίων των επιμέρους Τμημάτων του, το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος διαθέτει πιστώσεις από τους Προϋπολογισμούς του κράτους, Τακτικό και Αναπτύξεως.

Για το 2011, οι πιστώσεις που εγκρίθηκαν για το Υπουργείο ανήρχοντο συνολικά στα €251.0 εκ. για τον Τακτικό και €151.5 εκ. για τον Προϋπολογισμό Αναπτύξεως.

Ποσοστό περίπου 63,94% των δαπανών του Προϋπολογισμού Αναπτύξεως και 56,17% των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού διατίθενται για την Υδατική ανάπτυξη λόγω της ιδιαίτερης σημασίας του τομέα τόσο για την κάλυψη των υδρευτικών αναγκών όσο και τη γεωργική και τη γενικότερη ανάπτυξη του τόπου αλλά και της λήψης μέτρων στα πλαίσια της εναρμόνισης, ειδικά όσον αφορά στην εκτέλεση έργων συλλογής αποβλήτων και κατασκευή συστημάτων ανακύκλωσης. Ανάλυση των πιστώσεων των Προϋπολογισμών κατά Τμήμα δίνεται στον Πίνακα 11 του Παραρτήματος Α.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

**ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011**

I. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011

1. ΓΕΝΙΚΑ

1.1 Η συνεισφορά της γεωργίας στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά το 2011 σε τρέχουσες τιμές παρέμεινε στο 2,0% όπως ήταν περίπου και κατά το 2010, παρά την ελαφρά βελτίωση στην παραγωγή. Από πολύ προκαταρκτικά στοιχεία του Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών προκύπτει ότι η συνολική αξία της ακαθάριστης γεωργικής παραγωγής για το 2011 σε τρέχουσες τιμές, ανήλθε στα €699,7 εκ., σε σύγκριση με €690,8 εκ. το 2010. Σε σταθερές τιμές του 1995 η αξία της παραγωγής το 2011 ήταν €467,5 εκ. σε σύγκριση με €456,7 το 2010.

1.2 Η προστιθέμενη αξία του τομέα κατά το 2011 σε τρέχουσες τιμές ήταν €364,5 εκ. έναντι €354,9 εκ. που ήταν το 2010.

Οι καιρικές συνθήκες που επικράτησαν κατά το 2011 έχουν ως ακολούθως:

1.3 Η συνολική βροχόπτωση στις ελεύθερες περιοχές στο έτος από τον Ιανουάριο μέχρι τον Δεκέμβριο του 2011 ήταν 557.9 mm ή 111% της κανονικής (1961-1990) (Πίνακας σελ.182). Βροχόπτωση πάνω από την κανονική σημειώθηκε τον Ιανουάριο, στην περίοδο Μαρτίου-Ιουνίου, τον Σεπτέμβριο και την περίοδο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου. Στους υπόλοιπους μήνες, οι ποσότητες της βροχόπτωσης ήταν πιο κάτω από τις κανονικές.

1.4 Η μέση θερμοκρασία για το έτος ως σύνολο ήταν 1.3 β. Κελσίου πιο πάνω από την κανονική. Με εξαίρεση τον Νοέμβριο που η μέση θερμοκρασία ήταν ελαφρά πιο κάτω από την κανονική, στους υπόλοιπους μήνες οι μέσες θερμοκρασίες ήταν πιο ψηλές από τις κανονικές. Αποκλίσεις από τις μέσες κανονικές θερμοκρασίες μεγαλύτερες των 2.0 β. Κελσίου παρατηρήθηκαν τον Ιανουάριο, Ιούλιο, Αύγουστο, και τον Σεπτέμβριο. Στους υπόλοιπους μήνες οι αποκλίσεις από τις κανονικές ήταν μικρότερες. Θερμοκρασίες πάνω από 40 β. Κελσίου σημειώθηκαν σε 3 περιπτώσεις τον Ιούλιο και τον Αύγουστο στον μετεωρολογικό σταθμό της Αθαλάσσης.

1.5 Η μέση ημερήσια διάρκεια της ηλιοφάνειας για το έτος σαν σύνολο ήταν ελαφρά πιο κάτω από την κανονική. Κατά τη διάρκεια του έτους συνέβηκαν κατά τόπους διάφορα ακραία ή ασυνήθιστα καιρικά φαινόμενα, όπως ραγδαίες βροχές, πλημμύρες και ισχυρές καταιγίδες (Ιανουάριος), ισχυρές χαλαζοπτώσεις (Μάρτιος, Ιούνιος Σεπτέμβριος και Νοέμβριος), ισχυροί άνεμοι (Ιούνιος), ανεμοστρόβιλοι (Φεβρουάριος-Μάρτιος και Νοέμβριος) και κεραυνοί (Δεκέμβριος).

2. ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Παρά τη μη ύπαρξη διαθέσιμων λεπτομερών στοιχείων για τη φυτική παραγωγή, σύμφωνα με πολύ προκαταρκτικά στοιχεία ο όγκος της φυτικής παραγωγής ως σύνολο κατά το 2011 παρουσίασε αύξηση έναντι του προηγούμενου έτους (71,9 έναντι 60,9 το 2010 με το 1995=100). Η αύξηση στη φυτική παραγωγή ήταν αποτέλεσμα των βελτιωμένων καιρικών συνθηκών που επικράτησαν κατά την διάρκεια του έτους σε σχέση με προηγούμενα χρόνια και της σημαντικής αύξησης στην παραγωγή πατατών. Όσον αφορά επιμέρους κλάδους της Φυτικής Παραγωγής, και πάλι με βάση τα προκαταρκτικά στοιχεία η εικόνα παρουσιάζεται ως ακολούθως:

Η παραγωγή σιτηρών το 2011 σημείωσε αύξηση σε σχέση με το 2010 φτάνοντας στους 15.489 μετρικούς τόνους σιταριού και 41.185 τόνους κριθαριού, έναντι 14.843 και 41.520 αντίστοιχα κατά το 2010.

Η παραγωγή πατατών ήταν σημαντικά αυξημένη φτάνοντας τους 109.559 μετρικούς τόνους έναντι 82.000 τόνους το 2010.

Η παραγωγή όλων των ειδών των εσπεριδοειδών (πορτοκάλια γκρέιπφρουτ λεμόνια) μειώθηκε σημαντικά σε σχέση με προηγούμενα χρόνια κυρίως λόγω μείωσης της παραγωγής πορτοκαλιών.

Παρ' όλον ότι η παραγωγή σταφυλιών παρουσιάζει συνεχή μείωση από το 2004, σαν αποτέλεσμα των μέτρων του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και των εκριζώσεων αλλά και της ανομβρίας, το 2011 παρουσίασε αύξηση σε σχέση με την παραγωγή του 2010 φτάνοντας στους 30.045 τόνους έναντι 27.860 τόνους του 2010. Σημειώνεται ότι η συνολική παραγωγή σταφυλιών το 2004 ήταν 108.315 τόνοι.

Στα λαχανικά και τις αρδευόμενες δενδρώδεις καλλιέργειες η παραγωγή κυμάνθηκε στα ίδια επίπεδα με τον προηγούμενο χρόνο παρουσιάζοντας μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ διαφόρων καλλιεργειών.

Στις ξηρικές δενδρώδεις καλλιέργειες η παραγωγή παρέμεινε στα ίδια χαμηλά επίπεδα της προηγούμενης χρονιάς, λόγω της εξασθένησης των δένδρων που προκλήθηκε από την ανομβρία των προηγούμενων ετών.

3. ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τα πολύ προκαταρκτικά διαθέσιμα στοιχεία, ο όγκος της κτηνοτροφικής παραγωγής κατά το 2011 παρουσίασε μικρή αύξηση έναντι της κτηνοτροφικής παραγωγής του 2010 (100,7 έναντι 99,9 με το 1995=100).

Η παραγωγή βοδινού και μοσχαρίσιου κρέατος υπολογίζεται προκαταρκτικά στους 4.335 τόνους έναντι 4.478 το 2010, του κρέατος πουλερικών στους 26.450 έναντι 28.185 το 2010, του προβατίσιου / αρνίσιου στους 2.644 έναντι 2.526 το 2010 και του αιγινού στους 2.377 έναντι 2.317 τόνων το 2010. Η παραγωγή χοιρινού κρέατος ήταν 58.970 τόνοι έναντι 57.057 το 2010 ενώ η παραγωγή αυγών έφτασε τις 10.590 χιλιάδες δωδεκάδες σε σχέση με 10.415 το 2010.

Αναλυτικά στοιχεία για την παραγωγή των κυριότερων γεωργικών προϊόντων και της αξίας της παραγωγής παρουσιάζονται στους πίνακες 5 και 6 του Παραρτήματος Α της Έκθεσης.

4. ΔΑΣΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η συνολική αξία της δασικής παραγωγής κατά το 2011 ήταν €4.92 εκ. Ο συνολικός όγκος της ξυλείας που υλοτομήθηκε από τα κρατικά δάση ανήλθε στα 7.236 έμφλοια κυβικά μέτρα.

5. ΑΛΙΕΙΑ

Η συνολική αξία της παραγωγής του τομέα της Αλιείας, το 2011, υπολογίζεται σε €39.1 εκ., σε σχέση με €29.7 εκ. το 2010, ενώ ο όγκος της παραγωγής ήταν 6.015 τόνοι σε σχέση με 5.187 τόνους το 2010. Ο τομέας υδατοκαλλιεργειών έδωσε προϊόντα αξίας €31.8 εκ. (€21.9

εκ. το 2010), συμπεριλαμβανομένης και της παραγωγής πέστροφας, γόνου και διακοσμητικών ψαριών.

6. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΡΥΚΤΩΝ

Κατά το 2011 η παραγωγή των αδρανών υλικών παρουσιάζει ανάκαμψη σε σχέση προς το 2009 αλλά μείωση ως προς το 2010, γεγονός που οφείλεται κυρίως στα έργα οδοποιίας της τρέχουσας περιόδου και την κατασκευή της Μαρίνας Λεμεσού, όμως εξακολουθεί να υστερεί ως προς το 2008. Η παραγωγή τσιμέντου και τούβλων εξακολουθεί και το 2011 την καθοδική της πορεία. Τούτο οφείλεται στη μείωση της αγοράς ακινήτων και στην κρίση που υφίσταται στην οικοδομική βιομηχανία, ως μέρος της ευρύτερης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, που ξεκίνησε τους τελευταίους μήνες του 2008.

Τα συνολικά έσοδα της χώρας από εξαγωγές μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών ήταν το 2011 €34.589.758 σε σύγκριση με €26.146.295 το 2010.

Οι κυριότερες εξαγωγές αφορούσαν γύψο (251.563 τόνοι), μπεντονίτη (160.625 τόνοι), τσιμέντο (49.584 τόνοι) και χαλκό (3.660 τόνοι).

II. ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΜΕΤΡΑ, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011

1. ΓΕΝΙΚΑ

1.1 Συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια του έτους η έντονη δραστηριοποίηση σε όλα τα Τμήματα και Υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, στους τομείς της αρμοδιότητας τους για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις αυξημένες απαιτήσεις που δημιουργεί η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και οι έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες από την παγκοσμιοποίηση του εμπορίου.

1.2 Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, γενικότερος στόχος του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος συνέχισε να είναι ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση του ευρύ γεωργικού τομέα. Στην επίτευξη του στόχου αυτού επικεντρώθηκαν ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των διαφόρων σχεδίων και η προώθηση διαφόρων δραστηριοτήτων, με ιδιαίτερη αναφορά στην υλοποίηση Μέτρων και Καθεστώτων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013.

1.3 Σημαντική προσπάθεια καταβλήθηκε στη διάρκεια του χρόνου για προετοιμασία ενόψει της προγραμματισμένης ανάληψης από την Κύπρο της προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης το δεύτερο εξάμηνο του 2012.

2. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΣΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΕ

2.1 Κατά τη διάρκεια του 2011 η Κύπρος έλαβε μέρος στις μηνιαίες Συνεδρίες του Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ καθώς και του Συμβουλίου Περιβάλλοντος που πραγματοποιήθηκαν υπό την Προεδρία της Ουγγαρίας (Ιανουάριος – Ιούνιος 2011) και της Πολωνίας που ακολούθησε το δεύτερο εξάμηνο του 2011. Τα κυριότερα θέματα που απασχόλησαν το Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας αφορούσαν την εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και την αντιμετώπιση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης.

2.2 Η Κύπρος έλαβε μέρος στις συζητήσεις εκπροσωπούμενη κυρίως από τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος ή την Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου (σε περίπτωση κωλύματος του υπουργού). Με στόχο την καλύτερη δυνατή συμμετοχή και εκπροσώπηση της Κύπρου, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην οργάνωση και στον συντονισμό των κυπριακών θέσεων και απόψεων και στην αποτελεσματικότερη προετοιμασία, παρουσίαση και υποστήριξη των θεμάτων που είχαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Κύπρο. Για όλα τα σημαντικά θέματα έγιναν παρεμβάσεις στις συζητήσεις και προωθήθηκαν θέσεις που διασφάλισαν το ότι οι πολιτικές και οι κανονισμοί της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής εξυπηρετούν και τα συμφέροντα της Κυπριακής γεωργίας, της αλιείας και του τομέα του περιβάλλοντος.

2.3 Κατά τη διάρκεια του χρόνου, Λειτουργοί του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος έλαβαν μέρος σε πολλές άλλες εξειδικευμένες συνεδρίες των Διαχειριστικών Επιτροπών και Ομάδων Εργασίας της ΕΕ που επεξεργάστηκαν διάφορα εξειδικευμένα θέματα εφαρμογής των πολιτικών της ΕΕ στον τομέα της γεωργίας και αλιείας.

2.4 Κατά τη διάρκεια του έτους προωθήθηκε αριθμός εναρμονιστικών νομοθετημάτων καθώς και διάφορα οικονομικά, διοικητικά και διαχειριστικά μέτρα για την επίλυση προβλημάτων και ενθαρρύνθηκε με πολλούς τρόπους η ανάπτυξη σε επιθυμητές κατευθύνσεις.

2.5 Ακολουθεί μια περιληπτική ανασκόπηση των σημαντικότερων δραστηριοτήτων και των μέτρων πολιτικής που εφαρμόστηκαν από το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια του 2011. Αναλυτική ανασκόπηση των δραστηριοτήτων γίνεται κατά Τμήμα στο Δεύτερο Μέρος της Έκθεσης.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

3.1 Ο αναπροσανατολισμός της γεωργικής πολιτικής και ανάπτυξης με βάση τις νέες συνθήκες και δεδομένα της ΕΕ λαμβάνει υπόψη τη νέα προσέγγιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, με την οποία αναγνωρίζεται στη γεωργία ένας πιο πλατύς και πιο σύνθετος ρόλος (οικονομικός, κοινωνικός, περιβαλλοντικός και πολιτιστικός) και συγκλίνει στην ανάγκη για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τομέα, τη διατήρηση της υπαίθρου και την προστασία του περιβάλλοντος με ενιαίες, τεχνολογικές και διαχειριστικές προσεγγίσεις. Η πολιτική για την Αγροτική Ανάπτυξη όπως καθορίζεται από τον Κανονισμό 1698/2005, υλοποιείται μεταξύ άλλων μέσα από την εφαρμογή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013.

3.2 Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 όπως εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει μέσω των 23 μέτρων που περιλαμβάνει, την διάθεση κατά την διάρκεια της προγραμματικής του περιόδου, ποσό ύψους €329.2 εκ.

4. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ - ΕΠΙΛΥΣΗ ΑΜΕΣΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, συνέχισε και κατά το υπό επισκόπηση έτος τον διάλογο με τους αγρότες, τις Αγροτικές Οργανώσεις και άλλους Οργανωμένους Φορείς, με στόχο την ενημέρωσή τους και την πιο ενεργό εμπλοκή τους στη διαμόρφωση της πολιτικής και την επίλυση άμεσων κυρίως προβλημάτων ή την τροχοδρόμηση λύσεων τους. Πραγματοποιήθηκαν εντατικές διαβουλεύσεις με όλους τους κλάδους της γεωργίας/ κτηνοτροφίας για προσδιορισμό των προβλημάτων και αναζήτηση τρόπων επίλυσης τους. Επίσης συνεχίστηκε η λειτουργία των διάφορων Συμβουλευτικών Επιτροπών περιλαμβανομένης της θεσμοθετημένης από το Υπουργικό Συμβούλιο, Συμβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας.

5. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Συνεχίστηκε κατά το 2011 στο Τμήμα Γεωργίας η λειτουργία του Μηχανισμού Πρόβλεψης της παραγωγής για 45 προϊόντα, ο οποίος συγκεντρώνει στοιχεία όσον αφορά τις εκτάσεις και την εξέλιξη της παραγωγής στα διάφορα της στάδια με την αξιοποίηση των περιφερειακών λειτουργιών, με στόχο την πρόληψη πιθανών προβλημάτων στη διάθεση της εγχώριας παραγωγής ή και ελλειμμάτων στην τροφοδοσία της αγοράς.

6. ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

6.1 Πέραν των περιλαμβανομένων στον Προϋπολογισμό του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και των Τμημάτων του, σημαντικές πιστώσεις παρέχονται για τον γεωργικό τομέα είτε υπό μορφήν οικονομικής ενίσχυσης είτε υπό μορφήν

επιχορηγήσεων είτε ως δαπάνες μέσω άλλων Υπηρεσιών και Υπουργείων όπως στις Επαρχιακές Διοικήσεις (Αγροτικοί Δρόμοι, διάφορα περιβαλλοντικά σχέδια κ.ά.). Σημαντικές πιστώσεις για επιχορηγήσεις στους αγρότες προβλέπονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 όπως παρουσιάζεται αναλυτικά σε άλλο μέρος της Έκθεσης. Κατά το 2011 διατέθηκε μέσω του ΚΟΑΠ ποσό €44.672.060 για ικανοποίηση αιτήσεων σχετικά με διάφορα Μέτρα/ Καθεστώτα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013. Επιπρόσθετα, μέσω του ΚΟΑΠ διατέθηκαν κατά το 2011 €91.894.175 ως άμεσες ενισχύσεις σε διάφορους κλάδους της γεωργοκτηνοτροφίας και €9.170.695 στις Κοινές Οργανώσεις Αγοράς. Συνολικά μέσω του ΚΟΑΠ διατέθηκε ποσό €145.736.930 εκ των οποίων €75.894.400 (52,08%) αποτελεί χορηγία της ΕΕ και €69.842.530 (47,92%) προέρχεται από εθνικά κονδύλια.

6.2 Από τον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων παραχωρούνται αποζημιώσεις για ζημιές από αναπόφευκτα φυσικά αίτια οι οποίες το 2011 ανήλθαν σε €2,52 εκ. και αφορούσαν αποζημιώσεις για ζημιές που προήλθαν από παγετό και χαλάζι σε πατατοφυτείες, χαλάζι σε φυλλοβόλα και ανομβρία σε σιτηρά στη δυτική Λευκωσία. Γενικά όμως το 2011 ήταν μια χρονιά με ήπια καιρικά φαινόμενα και χαμηλές αναλογικά αποζημιώσεις.

6.3 Τέλος ποσό €63.269,50 διατέθηκε στη διάρκεια του χρόνου ως βοήθεια Ήσσονος Σημασίας σε διάφορους γεωργούς για αντιμετώπιση διαφόρων αναγκών που προέκυψαν κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους

6.4 Γεωργική Έρευνα. Η γεωργική έρευνα συνέχισε και κατά το υπό επισκόπηση έτος να αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο των προσπαθειών που καταβλήθηκαν για αύξηση της παραγωγικότητας και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού τομέα. Συνέχισε δε να εστιάζει στην τεχνολογική αναβάθμιση της γεωργίας, στην επίλυση προβλημάτων που αντιμετωπίζει η γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή, στη βελτίωση των παραγωγικών δυνατοτήτων του τόπου και στην προσαρμογή των συστημάτων παραγωγής στις κλιματικές αλλαγές. Κάλυψε την εισαγωγή και δοκιμή νέων ειδών και ποικιλιών, τη βελτιστοποίηση της φυτικής παραγωγής και μετασυλλεκτικής διαχείρισης, τη φυτοπροστασία, τη διατροφή, τη διαχείριση και γενετική βελτίωση των παραγωγικών ζώων, την εξοικονόμηση ενέργειας, την αξιοποίηση των λυμάτων για άρδευση και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων με τη βελτίωση της ποιότητας και τη μείωση του κόστους παραγωγής.

6.5 Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην ερευνητική δραστηριότητα σχετική με την προσαρμογή της γεωργικής παραγωγής στις κλιματικές αλλαγές, όπως, η γενετική βελτίωση των σιτηρών, ο εμπλουτισμός της οργανικής ουσίας στο έδαφος για αντιμετώπιση της απερίθμωσης, η χρήση βιομάζας και ηλιακής ενέργειας για θέρμανση θερμοκηπίων, το δυναμικό παραγωγής βιοκαυσίμων από ενεργειακά φυτά, και η συλλογή και διατήρηση σπόρων ιθαγενών φυτών της κυπριακής χλωρίδας και ντόπιων παραδοσιακών ποικιλιών. Στον τομέα των οπωροκηπευτικών ιδιαίτερες αναφορές αφορούν τις μελέτες εμβολιασμού λαχανοκομικών ειδών σε σχέση με την απόδοση, ποιότητα και διατηρησιμότητα τους, και στη μελέτη ενδημικών ειδών της κυπριακής χλωρίδας για αξιοποίηση τους στην εμπορική ανθοκομία. Στον τομέα της ζωοτεχνίας έμφαση δίδεται στην αξιολόγηση νέων συστημάτων εκτροφής αρνιών και εριφίων, και στη δημιουργία και διατήρηση πληθυσμού ζώων με γενότυπο ανθεκτικό στην Τρομώδη Νόσο. Στον τομέα της φυτοπροστασίας η ερευνητική εργασία κάλυψε τους βασικότερους εχθρούς και ασθένειες και περιλάμβανε πέραν της χημικής καταπολέμησης και τη βιολογική καταπολέμηση με την εισαγωγή και εγκατάσταση νέων παρασιτικών ειδών.

7. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΝ

7.1 Προώθηση Σχεδίων Αναδασμού. Ο Αναδασμός αποτελεί ένα από τα βασικά θεσμικά μέτρα υποδομής και στοχεύει στη βελτίωση της ελαττωματικής δομής του γεωργικού κλήρου και στην εξάλειψη των μειονεκτημάτων της διακατοχής μικρών και διάσπαρτων τεμαχίων γεωργικής γης. Στα πλαίσια του θεσμού αυτού μέχρι το τέλος του 2011 ολοκληρώθηκαν 76 σχέδια αναδασμού που καλύπτουν συνολική έκταση 18.081 εκτ. ενώ άλλα 12 σχέδια που καλύπτουν συνολική έκταση 3.966 εκτ. βρίσκονταν σε διάφορα στάδια υλοποίησης. Επιπρόσθετα, άλλα 31 σχέδια αναδασμού που καλύπτουν έκταση 3.309 εκτ. βρίσκονταν υπό μελέτη.

7.2 Αποτελέσματα από την Εφαρμογή του Αναδασμού. Από την ανάλυση των στοιχείων στα 76 συμπληρωμένα σχέδια αναδασμού παρατηρήθηκε αύξηση της μέσης έκτασης ιδιοκτησίας κατά 31,58% περίπου, μείωση του αριθμού των τεμαχίων ανά κλήρο κατά 54,37%, με ταυτόχρονη αύξηση της μέσης έκτασης των τεμαχίων κατά 111,76% περίπου, μείωση του αριθμού των τεμαχίων σε αδιαίρετη μορφή κατά 89,48% περίπου, τα οποία αναμφίβολα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της αποδοτικότητας του τομέα.

8. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

8.1 Προσφορά των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών. Κατά τη διάρκεια του έτους εντατικοποιήθηκαν οι προσπάθειες και τα μέτρα και ενεργοποιήθηκαν οι μηχανισμοί για την πρόληψη και καταπολέμηση των ζωικών ασθενειών καθώς και για την διατήρηση και διασφάλιση της δημόσιας υγείας από ζωικές ασθένειες. Παράλληλα, εντατικοποιήθηκαν οι έλεγχοι των τροφίμων ζωικής προέλευσης στα διάφορα στάδια της τροφικής αλυσίδας με απώτερο στόχο την προστασία της Δημόσιας Υγείας καθώς και την δυνατότητα εξαγωγής τέτοιων προϊόντων.

8.2 Πρόληψη και Καταπολέμηση Ζωικών Ασθενειών και Ζωοανθρωπονόσων.

Ο Τομέας Υγείας και Ευημερίας των Ζώων, των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών, συνέχισε σε όλη τη διάρκεια του έτους την ανάληψη συστηματικών μέτρων πρόληψης, ελέγχου και καταπολέμησης των ζωικών ασθενειών και ζωοανθρωπονόσων. Αποτέλεσμα των προσπαθειών αυτών ήταν να διατηρηθεί η Κύπρος ελεύθερη από τις ασθένειες που αναφέρονται στη λίστα του Διεθνούς Γραφείου Επιζωοτιών (ΟΙΕ) πλην της νόσου του Καταρροϊκού Πυρετού των προβάτων.

Παράλληλα συνεχίστηκαν τα προγράμματα επιτήρησης για την πρόληψη εμφάνισης ασθενειών που δεν υπάρχουν στην Κύπρο όπως της Ενζωτικής Λεύκωσης των Βοοειδών και της Ψευδολύσσας των χοίρων, της Γρίπης των Πτηνών, της φυματίωσης καθώς και το πρόγραμμα ελέγχου της Τρομώδους Νόσου των αιγοπροβάτων, ενώ εντατικοποιήθηκε η διαδικασία της γονοτυπικής ανάλυσης των προβάτων και αιγών, με στόχο την εφαρμογή προγράμματος εκτροφής ανθεκτικών ζώων στην Τρομώδη Νόσο.

8.3 Παροχή ασφαλών και ποιοτικών προϊόντων ζωικής προέλευσης στον Κύπριο καταναλωτή.

Κατά το 2011 εντατικοποιήθηκαν από τον Τομέα Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας οι έλεγχοι παραγωγής, επεξεργασίας, μεταφοράς, αποθήκευσης και διάθεσης στην αγορά των προϊόντων ζωικής προέλευσης. Επιπλέον, συνεχίστηκαν οι επιθεωρήσεις των εγκαταστάσεων παραγωγής με στόχο την παροχή ασφαλών και ποιοτικών προϊόντων ζωικής προέλευσης στον Κύπριο καταναλωτή

9. ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

9.1 Συγκέντρωση νερού στα φράγματα-Διαθεσιμότητα νερού. Η υδατική κατάσταση κατά το 2011 ήταν χειρότερη σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο. Αυτό οφείλεται στη μειωμένη βροχόπτωση, με επακόλουθο την μειωμένη εισροή ποσοτήτων νερού στα φράγματα.

Η Μέγιστη ποσότητα νερού στα Φράγματα τον Μάη του 2011 ήταν μειωμένη σε σχέση με το 2010. Η βροχόπτωση ανήλθε στα 464mm (υδρολογικό έτος) ή 92% της μέσης βροχόπτωσης. Η εισροή νερού στα φράγματα κατά το 2011 (Ιαν. – Δεκ. 2011) ήταν μόνο 65,5 ΕΚΜ.

Η πληρότητα των φραγμάτων κατά την 01/01/2011 ήταν 139,3 ΕΚΜ ή 48 % της ολικής χωρητικότητας, ενώ κατά την 1/1/2012 ήταν 124,9 ΕΚΜ ή 43% της ολικής χωρητικότητας. Παρουσιάζονται λεπτομέρειες στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος.

Τα αποθέματα νερού στα φράγματα του Ενιαίου Σχεδίου Νοτίου Αγωγού ήταν της τάξης των 78,3 ΕΚΜ την 1/1/2011 ενώ την 1/1/2012 ήταν 65,1 ΕΚΜ. Από το Ενιαίο Σχέδιο Νοτίου Αγωγού, παραχωρήθηκαν για αρδευτικούς σκοπούς ποσότητες νερού για κάλυψη του 75% των αναγκών για μόνιμες φυτείες και του 85% των αναγκών για θερμοκήπια. Επίσης δόθηκαν 42% των αναγκών για πατάτες και 40% των αναγκών για εποχιακές φυτείες.

9.2 Ψήφιση του νόμου για την Ενιαία Διαχείριση Υδάτων. Με την έναρξη ισχύος του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων, Νόμου (79(Ι)/2010) στις 15 Νοεμβρίου 2010, ανοίχτηκαν νέοι ορίζοντες αλλά παρουσιάστηκαν και νέες προκλήσεις για το Τμήμα. Με βάση τον Νόμο, η ενιαία διαχείριση των υδάτων ανατίθεται στο ΤΑΥ, μέσα στα πλαίσια της καθοριζόμενης από το Υπουργικό Συμβούλιο κυβερνητικής γενικής υδατικής πολιτικής.

Η ψήφιση του νόμου για την Ενιαία Διαχείριση Υδάτων αποτελεί μια ιστορική εξέλιξη, καθώς τερματίζεται ο κατακερματισμός ευθυνών και εξουσιών που έχουν σχέση με το νερό, μεταξύ διαφόρων Τμημάτων, ο οποίος οδηγεί σε σπατάλη, αποσπασματική αντιμετώπιση των προβλημάτων και τελικά σε αδυναμία άσκησης ενιαίας, ορθολογικής και αποτελεσματικής διαχείρισης του συνόλου των υδατικών πόρων. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου, όλες οι αρμοδιότητες αναφορικά με τη διαχείριση των υδάτων που ασκούνταν από τους Επάρχους και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, όπως η έκδοση αδειών ανόρυξης φρεάτων και χρήσης υπόγειου νερού, μεταβιβάζονται στο ΤΑΥ.

9.3 Κύριοι άξονες της υδατικής πολιτικής είναι η εξασφάλιση ικανοποιητικών ποσοτήτων νερού προς όφελος τόσο των κατοίκων της Κύπρου όσο και του περιβάλλοντος καθώς και η ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων.

9.4 Ανάπτυξη Υδατικών Πόρων. Στα πλαίσια της προσπάθειας για αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων υδατικών πόρων, προωθήθηκαν με εντατικό ρυθμό οι μελέτες και τα κατασκευαστικά έργα υδατικής ανάπτυξης αλλά και της χρήσης μη συμβατικών πηγών νερού όπως η αφαλάτωση και η χρήση ανακυκλωμένου νερού.

9.5 Στον κατασκευαστικό τομέα, προωθήθηκε σημαντικός αριθμός έργων. Συνεχίστηκε η κατασκευή του Αρδευτικού Έργου Φράγματος Σολέας, η κατασκευή της Μόνιμης Μονάδας Αφαλάτωσης Λεμεσού η οποία θα παράγει 40.000 κ.μ./ημέρα με δυνατότητα επέκτασης στα 60.000 κ.μ./ημέρα, συνεχίστηκε η εγκατάσταση του κεντρικού αγωγού μεταφοράς νερού του Κυβερνητικού Υδατικού Έργου Αναδιούς, σε εξέλιξη είναι η κατασκευή Διυλιστηρίου, δυναμικότητας 10.000κ.μ./μέρα, στην περιοχή του φράγματος Ασπρογιάς – Κανναβιούς, συνεχίστηκαν οι εγκαταστάσεις ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού σε κυβερνητικά και

κοινοτικά έργα ύδρευσης και άρδευσης, συνεχίστηκε η διαχείριση Συμβολαίων και η επίβλεψη των κατασκευαστικών έργων για τη μονάδα Αφαλάτωσης Λεμεσού, το Φράγμα Σολέας και το Διυλιστήριο Κανναβιούς, συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε κατά το 2011 η κατασκευή των δικτύων συλλογής λυμάτων στο σύμπλεγμα Αστρομερίτη, Περιστερώνας, Ακακίου, στον Δήμο Αθένου και στην Κοινότητα Ξυλοφάγου, καθώς και άλλα συμβόλαια για διάφορα έργα.

9.6 Σημαντική εργασία έγινε επίσης στον τομέα της λειτουργίας και συντήρησης αρδευτικών έργων, στον τομέα των αποχετεύσεων και ανακύκλωσης με την προκήρυξη μελετών και την προώθηση της κατασκευής βιολογικών σταθμών καθώς και στους τομείς της ηλεκτρομηχανολογίας και της υδρολογίας με την παρακολούθηση και ανάλυση υδρολογικών και υδρογεωλογικών στοιχείων που είναι απαραίτητα για τη διαχείριση, προστασία και ανάπτυξη των υδατικών πόρων.

9.7 Στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ (ΟΠΥ) στην Κύπρο (άρθρα 11, 13 και 15) ολοκληρώθηκε το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του στις 9 Ιουνίου 2011 και ακολούθως υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένεται να το αξιολογήσει αρχές του 2012 μαζί με τα σχέδια διαχείρισης άλλων τεσσάρων χωρών.

Ουσιαστικά, το Σχέδιο Διαχείρισης αποτελεί το μέσο για τη διασφάλιση της αειφορίας του νερού για τη σημερινή και τις επόμενες γενιές. Αποτελείται από ένα κύριο σώμα κειμένου και εννέα Παραρτήματα που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του. Το παρόν Σχέδιο Διαχείρισης περιλαμβάνει 97 Βασικά και 56 Συμπληρωματικά μέτρα, ήτοι συνολικά 153 μέτρα τα οποία θα πρέπει να υλοποιηθούν μέχρι το 2015.

9.8 Στα πλαίσια της εντατικοποίησης των προσπάθειών για καλλιέργεια υδατικής συνείδησης του κοινού, το Τμήμα διοργάνωσε σχετικές εκστρατείες και διαλέξεις, αγόρασε υπηρεσίες από τέσσερεις Φιλολόγους, οι οποίοι μαζί με λειτουργούς του Τμήματος, πραγματοποίησαν διαλέξεις σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως Νηπιαγωγεία, Δημοτικά Σχολεία, Τεχνικές Σχολές, Γυμνάσια και Λύκεια, καθώς επίσης και σε στρατόπεδα της Εθνικής Φρουράς.

10. ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

10.1 Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης κατά το 2011 στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του, επικέντρωσε τη δράση του στη συνέχιση των ερευνητικών προγραμμάτων, στην αναβάθμιση του τεχνικού, διατρητικού και σεισμολογικού εξοπλισμού του και στη βελτίωση της μηχανογραφικής υποδομής.

10.2 Η δράση αυτή στοχεύει βασικά:

- (α) στη μελέτη, ανάπτυξη, παρακολούθηση και προστασία των υπόγειων υδάτων,
- (β) στην έρευνα και ανάπτυξη των ορυκτών πόρων (μεταλλικών και λατομικών), ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες της κυπριακής βιομηχανίας αλλά και να διασφαλίζεται ικανοποιητικά η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος,
- (γ) στη διεξαγωγή των αναγκαίων τεχνικογεωλογικών ερευνών/μελετών για την ασφαλή θεμελίωση τεχνικών έργων του δημοσίου, καθώς και στη μελέτη γεωπροβλημάτων που απειλούν το φυσικό ή και δομημένο περιβάλλον του τόπου μας,
- (δ) στη συνεχή, διαρκή και καθημερινή παρακολούθηση της σεισμικής δραστηριότητας της ευρύτερης περιοχής της Κύπρου, η οποία περιλαμβάνει τη συλλογή, καταγραφή,

- επεξεργασία, ανάλυση και αξιολόγηση των σεισμολογικών δεδομένων με σκοπό τη μελέτη των παραμέτρων των σεισμών και την εκτίμηση του σεισμικού κινδύνου,
- (ε) στη συνέχιση μελετών που αφορούν την περιβαλλοντική γεωλογία και γεωχημεία και την έκδοση του Γεωχημικού Άτλαντα της Κύπρου.

10.3 Μέρος των πιο πάνω εργασιών – προγραμμάτων διεξήχθησαν σε στενή συνεργασία με άλλες κρατικές Υπηρεσίες, καθώς και με Συμβούλους. Ιδιαίτερη προσπάθεια καταβλήθηκε σ' εκείνες τις εργασίες που αφορούν τις υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας έναντι της ΕΕ, καθώς και σ' εκείνες που αφορούν τις συμβατικές υποχρεώσεις του Τμήματος έναντι συνεργατών του.

11. ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ

11.1 Η Υπηρεσία Μεταλλείων έχει την αρμοδιότητα εφαρμογής της περί Μεταλλείων και Λατομείων, Νομοθεσίας όπως και της περί Εκρηκτικών Υλών, Νομοθεσίας.

11.2 Η μεταλλευτική βιομηχανία βρίσκεται σε ύφεση από το 1970 γεγονός που οφείλεται στην εξάντληση των γνωστών κοιτασμάτων, και την κατάληψη σημαντικών μεταλλευτικών περιοχών από τα Τουρκικά στρατεύματα. Η μοναδική μεταλλευτική δραστηριότητα που υπάρχει σήμερα στη Χώρα είναι το μεταλλείο χαλκού της Σκουριώτισσας στην επαρχία Λευκωσίας, που άρχισε ξανά τη λειτουργία του στα μέσα του 1996 με την παραγωγή καθόδων μεταλλικού χαλκού (99,999%), εφαρμόζοντας την μέθοδο της εκχύλισης – εξαγωγής με οργανικό διαλύτη – ηλεκτρανάκτησης (Leaching – SX – EW). Η δραστηριότητα αυτή ανοίγει κάποιες προοπτικές για εκμετάλλευση φτωχών χαλκούχων κοιτασμάτων της Κύπρου.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι εντός του 2011 συνεχίστηκε το έντονο ενδιαφέρον επενδυτών για τη διεξαγωγή ερευνητικών εργασιών για εντοπισμό ή επαναξιολόγηση κοιτασμάτων χρυσού και χαλκού.

11.3 Σε αντίθεση με τη μεταλλευτική βιομηχανία, η λατομική βιομηχανία συνεχίζει να ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στις απαιτήσεις του οικοδομικού τομέα και των αναπτυξιακών έργων και υπάρχει επάρκεια των βασικών πρώτων υλών για την κατασκευή των έργων υποδομής της Χώρας, όπως δρόμοι, υδατοφράκτες, μαρίνες και λιμάνια.

11.4 Κατά το 2011 η παραγωγή των αδρανών υλικών παρουσιάζει ανάκαμψη σε σχέση προς το 2009 αλλά μείωση ως προς το 2010, γεγονός που οφείλεται κυρίως στα έργα οδοποιίας της τρέχουσας περιόδου και την κατασκευή της Μαρίνας Λεμεσού, όμως εξακολουθεί να υστερεί ως προς 2008. Η παραγωγή τσιμέντου και τούβλων εξακολουθεί και το 2011 την καθοδική της πορεία. Τούτο οφείλεται στη μείωση της αγοράς ακινήτων και στην κρίση που υφίσταται στην οικοδομική βιομηχανία, ως μέρος της ευρύτερης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, που ξεκίνησε τους τελευταίους μήνες του 2008.

12. ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ

12.1 Η Μετεωρολογική Υπηρεσία συνέχισε κατά το 2011 την αναβάθμιση της και την παροχή πληρέστερων υπηρεσιών σε πολλούς τομείς, όπως της γεωργίας, της αλιείας, και της ναυσιπλοΐας. Ο τομέας Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας παρείχε υπηρεσίες και προγνώσεις καιρού για εξυπηρέτηση της πολιτικής αεροπορίας, της ναυτιλίας και του κοινού.

12.2 Ο Τομέας Κλιματολογίας, Μελετών και Εφαρμογών Μετεωρολογίας συνέχισε τη συντήρηση και ανάπτυξη του δικτύου των μετεωρολογικών σταθμών με την εγκατάσταση

νέων Αυτόματων σταθμών, τη μηχανογράφηση και την ανάπτυξη εφαρμογών, την ετοιμασία εκθέσεων και μελετών και την έκδοση διαφόρων δελτίων. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού.

13. ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

13.1 Δραστηριότητες στον τομέα της Αλιείας. Στον τομέα της αλιείας συνεχίστηκαν και κατά το 2011 τα προγράμματα για τη βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων, την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας, τη βελτίωση των αλιευτικών υποδομών, τη διαχείριση ειδών και βιοτόπων που κινδυνεύουν, την πρόληψη και καταπολέμηση της ρύπανσης της θάλασσας και την ανάπτυξη θαλάσσιων ερευνών.

13.2 Θαλάσσια Αλιεία. Πραγματοποιήθηκε και φέτος το Εθνικό Πρόγραμμα Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων. Επίσης, συνεχίστηκε η έρευνα για την εκτίμηση της κατάστασης των ιχθυοπληθυσμών των κυριότερων βενθικών εμπορικών ψαριών.

13.3 Αλιευτικά καταφύγια. Στον τομέα των αλιευτικών καταφυγίων έχουν αποπερατωθεί οι εργασίες κατασκευής του αλιευτικού καταφυγίου στο Ζύγι και των 5 παράλληλων κυματοθραυστών.

Επιπρόσθετα προωθούνται βελτιωτικά έργα και αναγκαίες αναβαθμίσεις σε διάφορα αλιευτικά καταφύγια.

13.4 Ανάπτυξη της Υδατοκαλλιέργειας. Ιδιαίτερη σημασία εξακολούθησε να δίδεται κατά το 2011 στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας (θαλάσσιας και γλυκού νερού). Μεταξύ άλλων συνεχίστηκε η διαφοροποίηση της παραγωγής με την παραγωγή προσφυγούλας και οξύρρυγχου. Στον Ερευνητικό Σταθμό Θαλάσσιας Υδατοκαλλιέργειας Μενεού συνεχίστηκαν τα πειράματα για εκτροφή νέων ειδών όπως το λυθρίνι, συναγρίδα, προσφυγούλα, κρυνό και μινέρι. Σημαντική εργασία έγινε και όσον αφορά τις μεθόδους αναπαραγωγής και διατροφής για μαζική παραγωγή γόνου του είδους προσφυγούλα και λυθρίνι. Επίσης, συνεχίστηκαν τα ερευνητικά προγράμματα για αξιολόγηση των βιολογικών δυνατοτήτων για την αναπαραγωγή και εκτροφή του μινερίου. Στον Ερευνητικό Σταθμό Υδατοκαλλιέργειας Γλυκού Νερού Καλοπαναγιώτη, εκτός από την πειραματική εκτροφή του οξύρρυγχου, και το ερευνητικό πρόγραμμα για αναπαραγωγή πέρκας, συνεχίστηκε με επιτυχία η παραγωγή ιχθυδίων πέστροφας για προμήθεια των ιδιωτικών μονάδων εκτροφής πέστροφας και εμπλουτισμό των υδατοφρακτών για ερασιτεχνική αλιεία.

13.5 Θαλάσσιο περιβάλλον. Η προστασία και διατήρηση του θαλασσίου περιβάλλοντος αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών και προς την επίτευξη του στόχου αυτού, οι δραστηριότητες του τομέα επικεντρώθηκαν στη μελέτη της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, στην προστασία και διατήρηση ειδών (π.χ. θαλάσσιες χελώνες κλπ.) και οικοτόπων (λειβάδια Ποσειδώνιας κλπ.) που κινδυνεύουν, στην παρακολούθηση της ποιότητας των παράκτιων υδάτων, στην αξιολόγηση της οικολογικής κατάστασης του θαλασσίου περιβάλλοντος στα πλαίσια της Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ, 2000/60/ΕΚ) και στη δημιουργία θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί η έναρξη υλοποίησης ενός σημαντικού έργου που αφορά τη χαρτογράφηση του θαλάσσιου φανερόγαμου *Posidonia oceanica* στα παράκτια νερά της Κύπρου, στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013, και η συνέχιση των ενεργειών εφαρμογής της Οδηγίας-Πλαισίου για τη Θαλάσσια Στρατηγική (2008/56/ΕΚ) με την ψήφιση του περί της Θαλάσσιας Στρατηγικής, Νόμου του 2011 με αρ. Ν.18(Ι)/2011 και την κατακύρωση προσφοράς για την ετοιμασία της Έκθεσης Αρχικής Αξιολόγησης των θαλάσσιων υδάτων της Κύπρου.

14. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΑΣΩΝ

14.1 Κύριοι άξονες της δασικής πολιτικής, συνέχισαν και κατά το έτος 2011 να είναι η προστασία των δασών κυρίως με την πρόληψη και καταπολέμηση των πυρκαγιών, η προστασία της φύσης, η επέκταση του πρασίνου και η παροχή διευκολύνσεων δασικής αναψυχής στο κοινό.

14.2 Δασικές Πυρκαγιές. Δόθηκε ιδιαίτερη προτεραιότητα στην πρόληψη και αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών. Συνεχίστηκε το σύστημα επιφυλακής των Δασικών Υπαλλήλων στις τρεις Δασικές Περιφέρειες, καθώς και στο Δασικό Κολλέγιο καθόλη τη διάρκεια της θερινής περιόδου καθώς και η λειτουργία του Σώματος Δασοπυροσβεστών που αποτελεί την κυριότερη δύναμη πυρόσβεσης και του οποίου ο ρόλος είναι πολύ σημαντικός. Δημιουργήθηκαν 3 Μονάδες Ταχείας Επέμβασης, μια σε κάθε Δασική Περιφέρεια για γρηγορότερη καταστολή των πυρκαγιών. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, λειτούργησαν τα πυροφυλάκια καθώς επίσης και διάφορες θέσεις παρατήρησης με σκοπό την έγκαιρη επισήμανση και αναγγελία των πυρκαγιών. Για τη στελέχωση τόσο του Σώματος Δασοπυροσβεστών όσο και των πυροφυλακίων / θέσεων παρατήρησης εργοδοτήθηκαν συνολικά 464 άνδρες. Κατασκευάστηκαν δρόμοι, νέες αντιπυρικές λωρίδες, υδατοδεξαμενές και εγκαταστάθηκαν νέα υδροστόμια για υποβοήθηση του έργου της κατάσβεσης των πυρκαγιών. Τα αεροσκάφη του Τμήματος Δασών χρησιμοποιήθηκαν για την κατάσβεση 6 δασικών πυρκαγιών και άλλων 25 πυρκαγιών υπαίθρου. Επίσης συνέχισε να λειτουργεί σε πιλοτική βάση το αυτόματο σύστημα ανίχνευσης πυρκαγιών στο δάσος Ακάμα. Κατά τη διάρκεια του έτους εξεργάγησαν 18 συνολικά πυρκαγιές σε Κρατική Δασική Γη. Η συνολική Κρατική Δασική Γη που κάηκε ήταν 63,78 εκτάρια.

14.3 Δασική Αναψυχή. Η βελτίωση της Δασικής αναψυχής αποτελεί ένα από τους πιο σημαντικούς στόχους της διαχείρισης των δασών. Κατά τη διάρκεια του έτους συνεχίστηκαν οι διάφορες δραστηριότητες που αφορούν τη λειτουργία, συντήρηση και βελτίωση των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης, των Εκδρομικών και Κατασκηνωτικών Χώρων και των μονοπατιών μελέτης της φύσης και περιπάτου.

14.4 Επέκταση Δασών, Αναδάσωση και Άλλες Δραστηριότητες. Κατά τη διάρκεια του έτους δασώθηκαν 34,4 εκτάρια και αναδασώθηκαν άλλα 55,5 εκτάρια τα οποία αφορούσαν εκτάσεις εντός των κρατικών δασών και χαλίτικες εκτάσεις που είτε είχαν καεί ή ήταν υποβαθμισμένες. Έγινε συντήρηση των δασώσεων, αναδασώσεων και επίσης έγιναν εμπλουτιστικές φυτεύσεις σε 100 εκτάρια δάσους καθώς και αναπλήρωση αποτυχιών σε έκταση 21,4 εκταρίων. Κατά το 2011, εκδόθηκε οδηγός που καταγράφει την επίσημη πολιτική του Τμήματος Δασών σε ότι αφορά κυρίως την παραγωγή και εγκατάσταση δασικών φυτών στα κρατικά δάση και σε άλλες δημόσιες γαίες τις οποίες αναλαμβάνει το Τμήμα Δασών. Μετά την καταστροφική έκρηξη της 11^{ης} Ιουλίου 2011 στην περιοχή Μαρί, αποφασίστηκε και ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών σχέδιο αποκατάστασης της βλάστησης στην περιοχή.

15. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

15.1 Κατά το υπό επισκόπηση έτος εντατικοποιήθηκε η εφαρμογή των νομοθεσιών για τις οποίες αρμόδια αρχή είναι το Τμήμα Περιβάλλοντος.

15.2 Κύριες δραστηριότητες του Τμήματος Περιβάλλοντος ήταν η προώθηση των προτεραιοτήτων και των θεματικών της Εθνικής Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η αντιμετώπιση του θέματος του κλιματικής αλλαγής, η αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις, η αποτελεσματική προστασία και διατήρηση

των ειδών και οικοτόπων με την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την προστασία των οικοτόπων μέσω του Δικτύου Natura 2000, η ορθολογιστική διαχείριση των αποβλήτων, και η προστασία των νερών και του εδάφους από τη ρύπανση. Στα πλαίσια αυτά, συνεχίστηκε η έκδοση Αδειών Απόρριψης σε βιομηχανίες και κτηνοτροφικά υποστατικά και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους, η υλοποίηση των μέτρων διαχείρισης των στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων σύμφωνα με τη νομοθεσία, η εξέταση Μελετών Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από έργα και Στρατηγικών Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από σχέδια και προγράμματα, και η ολοκλήρωση διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 καθώς και η σταδιακή εφαρμογή των μέτρων προστασίας και ανάδειξης των περιοχών αυτών. Μεγάλο μέρος του έργου του Τμήματος επικεντρώθηκε, επίσης, στην αντιμετώπιση των αυξανόμενων απαιτήσεων που προκύπτουν σε ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο στο θέμα της κλιματικής αλλαγής.

15.3 Παράλληλα, έμφαση δόθηκε και στην προώθηση εθελοντικών εργαλείων περιβαλλοντικής προστασίας, όπως το οικολογικό σήμα, το Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου και του θεσμού απονομής Βραβείων Περιβάλλοντος σε Επιχειρήσεις, καθώς και σε θέματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και αποτελεσματικής συμμετοχής του κοινού σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

16. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος εκπροσώπησε την Κύπρο στις ακόλουθες Συνόδους ή είχε τις ακόλουθες επαφές:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΟΠΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ	ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ
15-16/1/2011	Αθήνα	Κύριος ομιλητής σε εκδήλωση της Ένωσης Κυπρίων Ελλάδας
24-25/1/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
21-22/2/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
21-25/2/2011	Ναϊρόμπι*	26 ^η Σύνοδος του Συμβουλίου Διακυβέρνησης του UNEP/Παγκόσμιο Υπουρ. Περιβαλλοντικό Φόρουμ
14/3/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος της ΕΕ
17/3/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
2-4/4/2011	Λονδίνο	Εκπροσώπηση της Κύπρου στους εορτασμούς της 25 ^{ης} Μαρτίου και 1 ^{ης} Απριλίου
17/5/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
29-31/5/2011	Ουγγαρία	Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας
15/6/2011	Κοπεγχάγη	Συνάντηση Υπουργών Γεωργίας του τρίο της Προεδρίας, Πολωνίας Δανίας και Κύπρου
21/6/2011	Λουξεμβούργο	Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος της ΕΕ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΟΠΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ	ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ
27-28/6/2011	Λουξεμβούργο	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
29/6/2011	Ρώμη	37 ^η Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) των Ην.Εθνών
11-12/7/2011	Πολωνία	Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος της ΕΕ
11-13/9/2011	Πολωνία	Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας
19-20/9/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
3/10/2011	Βρυξέλλες	Συνάντηση με Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου και την Ευρ.Επιτροπή για θέματα Κυπριακής Προεδρίας
10/10/2011	Λουξεμβούργο	Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος της ΕΕ
20-21/10/2011	Λουξεμβούργο	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
7/11/2011	Βρυξέλλες	Συνάντηση Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
14-15/11/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
16/11/2011	Τελ Αβίβ	Διεθνές Συνέδριο και Έκθεση «Water Israel 2011»
6-9/12/2011	Durban, Νότιος Αφρική	17 ^η Διάσκεψη για τις Κλιματικές Αλλαγές
15-16/12/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας της ΕΕ
19/12/2011	Βρυξέλλες	Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος της ΕΕ

* Τον κ. Υπουργό εκπροσώπησε η Γενική Διευθύντρια κα Αίγλη Παντελάκη. Παράλληλα Διευθυντές Τμημάτων και Λειτουργοί του Υπουργείου και των Τμημάτων του, συμμετείχαν σε μεγάλο αριθμό συναντήσεων στο εξωτερικό περιλαμβανομένων συναντήσεων των διαχειριστικών επιτροπών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

☆☆☆☆☆

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΤΑ
ΤΟ 2011**

I. ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ www.moa.gov.cy/da

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το Τμήμα Γεωργίας, του Υπουργείου Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, είναι διαρθρωμένο σε κεντρικό, επαρχιακό και περιφερειακό επίπεδο. Η νέα δομή του Τμήματος Γεωργίας απαρτίζεται από τη Διεύθυνση του Τμήματος Γεωργίας, την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου, τη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, τους τέσσερις (4) Τομείς: Τομέας Κλάδων Παραγωγής, Τομέας Οριζόντιων Κλάδων, Τομέας Νομοθεσιών και Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών, καθώς και τα έξι (6) Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία.

Στα κεντρικά γραφεία, κατά το 2011, λειτουργούσαν 20 Ειδικοί Κλάδοι/Μονάδες των ευρύτερων τομέων της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, που είχαν ως κύριο στόχο την προώθηση και εφαρμογή των αναπτυξιακών Σχεδίων και Προγραμμάτων του Τμήματος και την υιοθέτηση, από μέρους των αγροτών και αγροτισσών, νέων βελτιωμένων μεθόδων και τεχνικών στη γεωργοκτηνοτροφία και στην αγροτική οικιακή οικονομία. Πρόσθετα προωθείται και η εφαρμογή μεγάλου αριθμού νομοθεσιών που εκπηγάζουν από την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας στη γεωργία και κτηνοτροφία. Με την επίβλεψη και καθοδήγηση των αρμόδιων Ειδικών Κλάδων, λειτουργούν σε διάφορες περιοχές κυβερνητικά αγροκτήματα, σταθμοί και φυτώρια, με αναπτυξιακούς στόχους φυτικής ή κτηνοτροφικής κατεύθυνσης.

1.2 Στο Τμήμα Γεωργίας λειτουργούν έξι (6) Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία (Λευκωσίας/Κερύνειας, Λεμεσού, Λάρνακας, Αμμοχώστου, Πάφου και Πιτσιλιάς), κατάλληλα στελεχωμένα, για την εφαρμογή της γεωργικής πολιτικής και την προώθηση νέων βελτιώσεων στον γεωργοκτηνοτροφικό τομέα, μέσω της εκπαίδευσης και καθοδήγησης του αγροτικού κόσμου και της προώθησης διαφόρων αναπτυξιακών Σχεδίων και Προγραμμάτων. Οι έξι (6) γεωργικές Επαρχίες υποδιαιρούνται σε γεωργικές περιφέρειες, με αριθμό Κοινοτήτων ανά περιφέρεια που ποικίλει ανάλογα με το μέγεθος των Κοινοτήτων, την έκταση και τον βαθμό εντατικότητας των διαφόρων καλλιεργειών.

1.3 Το Τμήμα Γεωργίας, ως το κατ' εξοχήν αρμόδιο Τμήμα για την προώθηση του εκσυγχρονισμού του γεωργικού τομέα, κατέβαλε και κατά το 2011 προσπάθειες, για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, την εφαρμογή νέων μεθόδων παραγωγής, την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, την παραγωγή ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων για το καταναλωτικό κοινό, την εφαρμογή μέτρων προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος και τη δημιουργία συμπληρωματικών πηγών εισοδήματος για την αγροτική οικογένεια.

1.4 Η προώθηση των στόχων αυτών επιτυγχάνεται με την υλοποίηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (Π.Α.Α. 2007-2013), μέσω του οποίου θα διοχετευτούν στον αγροτικό μας κόσμο περίπου €329 εκατ.

Παράλληλα, το Τμήμα Γεωργίας προωθεί και εφαρμόζει Νομοθεσίες που εκπηγάζουν από την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου στον Τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας. Οι Νομοθεσίες αυτές αφορούν κυρίως την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων της πρωτογενούς παραγωγής. Ελέγχουν, επίσης, την ποιότητα των ζωοτροφών, των αγροχημικών σκευασμάτων και των φρούτων και λαχανικών, καθώς και τη φυτοϋγεία, τη βιολογική γεωργία και τα προϊόντα ποιότητας, όπως τα Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης και τα Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης.

Οι δραστηριότητες του Τμήματος Γεωργίας, κατά το 2011 είχαν ως ακολούθως:

2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007-2013

2.1 Η Διαχειριστική Αρχή είχε την ευθύνη για την ομαλή λειτουργία και κανονική εφαρμογή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013 με συνολική δαπάνη ύψους €329 εκατ. Εντός του 2011 επαναπροκηρύχθηκαν τα Μέτρα 1.2, 1.3, 1.5, 2.6.1, 3.1 και 3.2. Σε ότι αφορά τις πληρωμές, εντός του 2011 πραγματοποιήθηκαν πληρωμές ύψους 45 εκ. ευρώ, εκ των οποίων τα 20.2 εκ. ευρώ αφορούσαν πληρωμές για Μέτρα του Άξονα 1 και 24 εκ. ευρώ πληρωμές για Μέτρα του Άξονα 2. Μεγάλο μερίδιο στην απορρόφηση αποτέλεσαν τα Αγροπεριβαλλοντικά Μέτρα, για τα οποία πραγματοποιήθηκαν πληρωμές για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν το 2009 και το 2010, καθώς, και το επενδυτικό Μέτρο 1.5.1.

2.2 Η Διαχειριστική Αρχή εκπροσώπησε την Κύπρο στην Επιτροπή Γεωργικών Διαρθρώσεων και Αγροτικής Ανάπτυξης (STAR), στην Επιτροπή Αγροτικής Ανάπτυξης, στη Συντονιστική Επιτροπή Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης και στην Ομάδα Εργασίας για την Αγροτική Ανάπτυξη και τις Γεωργικές Διαρθρώσεις. Συμμετείχε, επίσης, στην Επιτροπή Γεωργικών Ταμείων και στην Επιτροπή Εμπειρογνομημόνων Αξιολόγησης Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης.

2.3 Η Διαχειριστική Αρχή συνεργάζεται με το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο για την ετοιμασία και ομαλή εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης του και συμμετέχει στη Συντονιστική Επιτροπή του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου.

2.4 Η Διαχειριστική Αρχή έχει ενεργό ρόλο στην ετοιμασία των ενημερωτικών εντύπων, των αιτήσεων και των εγχειριδίων των μέτρων του ΠΑΑ 2007-2013, ιδιαίτερα, σε ό,τι αφορά τη διασφάλιση της συμβατότητας με τους κοινοτικούς Κανονισμούς και το Πρόγραμμα.

2.5 Κατά το 2011, η Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ 2007-2013 συνέχισε τις διαδικασίες για τη διενέργεια πλήρως συγκροτημένων ελέγχων σε δευτεροβάθμιο επίπεδο, με κύριο στόχο την εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής του Προγράμματος και τη διασφάλιση της κανονικότητας και συμβατότητας με το εθνικό και το κοινοτικό Δίκαιο. Οι έλεγχοι, όπως προβλέπεται στα κοινοτικά κείμενα, θα εκτείνονται σε όλους τους τομείς και τις δραστηριότητες που αφορούν την εφαρμογή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013.

2.6 Πραγματοποιήθηκε στις 13 Ιουνίου 2011 συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, στην οποία παρευρέθηκαν εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στη συνεδρίαση παρουσιάστηκε και εγκρίθηκε από τα μέλη της Επιτροπής η Ετήσια Έκθεση Προόδου, για το έτος 2010, η οποία στη συνέχεια αποστάληκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία και την ενέκρινε.

3. ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου του Τμήματος Γεωργίας δημιουργήθηκε τον Ιούνιο του 2007 βάσει του Άρθρου 4 παράγραφος 6 του Κανονισμού 882/2004/ΕΚ και εφαρμόζει την απόφαση 2006/677ΕΚ.

3.1 Σκοπός της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου είναι να ελέγξει και επιβεβαιώσει ότι οι επίσημοι έλεγχοι σχετικά με τις νομοθεσίες περί ζωοτροφών και τροφίμων εφαρμόζονται

αποτελεσματικά και σε συμμόρφωση με το Πολυετές Εθνικό Σχέδιο Ελέγχου του Τμήματος Γεωργίας.

3.2 Οι νομοθεσίες και οι Κλάδοι Εφαρμογής που υπόκεινται σε έλεγχο από την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου είναι οι εξής:

- α) Φυτοϋγείας του Κλάδου Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου και Ελέγχου Ποιότητας.
- β) Ζωοτροφών του Κλάδου Ελέγχου Ζωοτροφών.
- γ) Βιολογικής Γεωργίας του Κλάδου Προϊόντων Ποιότητας.
- δ) Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προϊόντων Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) του Κλάδου Προϊόντων Ποιότητας .

Οι έλεγχοι διεξάγονται βάσει προγράμματος και διαδικασίας που εγκρίνεται από τη Διεύθυνση και κοινοποιείται έγκαιρα στον ελεγχόμενο Κλάδο. Κατά τη διάρκεια του 2011 πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι σε επιχειρήσεις που ελέγχονται από τις πιο πάνω νομοθεσίες και πραγματοποιήθηκαν 3 ετήσιοι έλεγχοι στις νομοθεσίες της Φυτοϋγείας, Ζωοτροφών και Βιολογικής Γεωργίας.

3.3 Οι έλεγχοι προγραμματίζονται σε συνεργασία με τους Προϊσταμένους των Κλάδων που είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή της ελεγχόμενης νομοθεσίας. Το πρόγραμμα ελέγχου κοινοποιείται στη Διεύθυνση του Τμήματος και στη συνέχεια στον Προϊστάμενο του Κλάδου. Ο εσωτερικός έλεγχος γίνεται πάντοτε σύμφωνα με το πρόγραμμα και στην παρουσία των υπεύθυνων λειτουργιών του αντίστοιχου Κλάδου.

3.4 Μετά το πέρας των ελέγχων η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου υποβάλλει έκθεση για ενημέρωση της Διεύθυνσης του Τμήματος στην οποία περιλαμβάνονται τόσο τα θετικά ευρήματα (επιβεβαίωση της συμμόρφωσης) όσο και εισηγήσεις για βελτίωση των εργασιών των ελεγχόμενων Κλάδων.

A. ΤΟΜΕΑΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΚΛΑΔΩΝ

Ο Τομέας Οριζόντιων Κλάδων αποτελείται από τις Γεωργικές Εφαρμογές, την Αγροτική Οικονομική και Ανάπτυξη, την Προστασία Φυτών και Μελισσοκομία, τη Χρήση Γης και Ύδατος, καθώς και τις Εργαστηριακές Αναλύσεις. Πρόσθετα, στον Τομέα Οριζόντιων Κλάδων υπάγεται το Γραφείο Προσφορών του Τμήματος, καθώς και το Γραφείο Ασφάλειας.

4. ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

4.1 Κατά το 2011 συνεχίστηκε η προσπάθεια για εκσυγχρονισμό του τρόπου δράσης των Γεωργικών Εφαρμογών δίνοντας, μεταξύ άλλων, έμφαση στην επαγγελματική κατάρτιση των γεωργών, στη διαφώτιση των αγροτών μας για τις πρόνοιες του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (Π.Α.Α.) 2007-2013, στη συνεχή ενημέρωση της ιστοσελίδας του Τμήματος Γεωργίας, στην αξιοποίηση των διευκολύνσεων που προσφέρει η μηχανογράφηση και στην αξιοποίηση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Παράλληλα, ετοιμάστηκαν τα προγράμματα Γεωργικών Εφαρμογών και Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας (Α.Ο.Ο.) για το 2011.

4.2 Συνεχίστηκε η παροχή συμβουλών και η εκπαίδευση του αγροτικού κόσμου σε θέματα καινοτομίας που αφορούν τη τεχνολογία στη γεωργία, σε νομοθεσίες και Μέτρα του Π.Α.Α 2007-2013, καθώς και σε θέματα αγροτικής οικιακής οικονομίας, με βάση τα ετήσια προγράμματα Γεωργικών Εφαρμογών.

4.3 Στα πλαίσια του προγράμματος των Γεωργικών Εφαρμογών, οι Περιφερειακοί και Ειδικοί Γεωργικοί και Κτηνοτροφικοί Λειτουργοί των Επαρχιακών Γεωργικών Γραφείων πραγματοποίησαν συνολικά 6.500 επισκέψεις και οργάνωσαν 87 ομαδικές διαφωτιστικές δραστηριότητες (συγκεντρώσεις, διαλέξεις, επιδείξεις), στις οποίες συμμετείχαν 2.000 άτομα. Εγκαταστάθηκαν 2 δοκιμαστικοί αγροί (για έλεγχο πειραματικών δεδομένων) για την ενημέρωση του αγροτικού κόσμου. Πραγματοποιήθηκαν 42.000 ατομικές επαφές με αγρότες και αγρότισσες για διάφορα γεωργοκτηνοτροφικά θέματα και οργανώθηκαν 17 εκπαιδευτικές εκδρομές στις οποίες συμμετείχαν 701 άτομα.

Στα πλαίσια των προγραμμάτων Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας πραγματοποιήθηκαν 140 επισκέψεις σε χωριά, 66 ομαδικές διαφωτιστικές δραστηριότητες (διαλέξεις και επιδείξεις), στις οποίες συμμετείχαν 1.070 άτομα και 300 ατομικές επαφές με αγρότισσες. Για την αναβίωση της λαϊκής μας τέχνης και παράδοσης έγιναν 24 εκπαιδεύσεις στο Κέντρο Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ) Πιτσιλιάς και τοπικά, σε θέματα οικοτεχνίας (κροσιέδες, Αθηνήτικο κέντημα, φερβολιτέ, καλαθοπλεκτική κ.ά.), στις οποίες συμμετείχαν 281 αγρότισσες. Επίσης, οι Γεωργικές Εφαρμογές είχαν ενεργή συμμετοχή στη διοργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε διάφορες Κοινότητες (φεστιβάλ), προβάλλοντας τη λαϊκή μας παράδοση και τέχνη, καθώς και τα παραδοσιακά κυπριακά προϊόντα.

4.4 Στα (ΚΕΓΕ) Πάφου, Πιτσιλιάς και Λεμεσού οργανώθηκαν 38 εκπαιδεύσεις, διάρκειας 62 ημερών που κάλυψαν διάφορα γεωργοκτηνοτροφικά θέματα και θέματα αγροτικής οικιακής οικονομίας, τις οποίες παρακολούθησαν 822 αγρότες και αγρότισσες.

4.5 Ο θεσμός των Συστημάτων Μαθητείας προωθήθηκε με την οργάνωση 5 τέτοιων συστημάτων για την εκπαίδευση γεωργοτεχνιτών και νεαρών αγροτών και αγροτισσών, συνολικής διάρκειας 19 ημερών, τα οποία παρακολούθησαν 52 άτομα.

4.6 Οι Γεωργικές Εφαρμογές είχαν την ευθύνη του προγραμματισμού και του συντονισμού υλοποίησης των εκπαιδεύσεων του προσωπικού του Τμήματος. Το 2011 πραγματοποιήθηκαν 87 εκπαιδεύσεις προσωπικού. Από αυτές οι δώδεκα (12) πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, όπου εκπαιδεύτηκαν 138 άτομα. Παράλληλα, 450 άτομα εκπαιδεύτηκαν σε 33 ενδούπηρεσιακές εκπαιδεύσεις. Επίσης, εκπαιδεύτηκαν 25 άτομα σε δύο προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών. Από το σύνολο των εκπαιδεύσεων, 40 πραγματοποιήθηκαν στο εξωτερικό, όπου εκπαιδεύτηκαν 47 άτομα.

4.7 Το προσωπικό των Γεωργικών Εφαρμογών έχει την ευθύνη του προγραμματισμού, συντονισμού, ελέγχου και παρακολούθησης των θεμάτων δημοσιότητας του Τμήματος. Στα πλαίσια αυτά, για την ενημέρωση του αγροτικού κόσμου, προωθήθηκαν πέραν των 300 θεμάτων ενημερωτικού και εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος, για να παρουσιαστούν από Λειτουργούς του Τμήματος μέσα από τα εβδομαδιαία προγράμματα του ραδιόφωνου και της τηλεόρασης ("ΩΡΑ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ" και "ΥΠΑΙΘΡΟΣ" αντίστοιχα). Προωθήθηκαν, επίσης, 100 άρθρα που δημοσιεύτηκαν στο τριμηνιαίο περιοδικό "Αγρότης" (όπου ο Κλάδος Γεωργικών Εφαρμογών συμμετέχει ενεργά στην ετοιμασία και κυκλοφορία του και το οποίο αποστέλλεται δωρεάν σε 8.500 αγρότες - συνδρομητές), σε εφημερίδες και σε άλλα περιοδικά. Επιπλέον, οι Γεωργικές Εφαρμογές συμμετείχαν στην έκδοση 19 φυλλαδίων γεωργικού περιεχομένου μέσω του Εκδοτικού Προγράμματος. Προωθήθηκαν, επίσης, η επιμόρφωση του προσωπικού του Τμήματος, καθώς και δραστηριότητες που αφορούσαν την εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, τη σωστή χρήση των αγροχημικών και κτηνοτροφικών παρασκευασμάτων, την Παγκόσμια Ημέρα Τροφίμων, το Μουσείο Κυπριακής Υπαίθρου και την πρόληψη γεωργικών ατυχημάτων.

4.8 Για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, το προσωπικό των Γεωργικών Εφαρμογών είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση του Μέτρου 1.1: “Εκπαίδευση, πληροφόρηση και διάδοση της γνώσης”. Κατά το 2011, 152 νέοι Γεωργοί έχουν παρακολουθήσει το γενικό μέρος του Προγράμματος Επαγγελματικής Κατάρτισης διάρκειας 150 ωρών. Τα ίδια άτομα θα ολοκληρώσουν την κατάρτιση τους, παρακολουθώντας το ειδικό μέρος του Προγράμματος (διάρκειας 100 ωρών) κατά το 2012.

Για το Μέτρο 1.4: “Χρήση γεωργικών συμβουλευτικών υπηρεσιών από γεωργούς και δασοκαλλιεργητές”, οι Γεωργικές Εφαρμογές έχουν την ευθύνη της διαπίστευσης Φορέων παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών. Στα πλαίσια του Μέτρου 1.4, οι Γεωργικές Εφαρμογές προχώρησαν στη διαπίστευση Φορέων του Ιδιωτικού Τομέα για την Ετοιμασία Σχεδίων βελτίωσης, επιχειρησιακών προγραμμάτων και μελετών βιωσιμότητας. Συγκεκριμένα, κατά το 2011, διαπιστεύθηκαν 39 Φορείς του Ιδιωτικού Τομέα. Πρόσθετα, προωθήθηκε η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε γεωργούς και δασοκαλλιεργητές, όπου κατά το 2011, διαπιστεύθηκαν 4 Φορείς.

4.9 Επιπλέον, το προσωπικό των Γεωργικών Εφαρμογών είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή των Μέτρων 1.2 «Ενίσχυση της πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών», και 1.3 «Πρόωρη συνταξιοδότηση αγροτών».

4.10 Λειτουργοί των Γεωργικών Εφαρμογών, εκπροσώπησαν το Τμήμα Γεωργίας, σε Τεχνικές Επιτροπές της ΕΕ για θέματα Πολλαπλής Συμμόρφωσης και του συστήματος Συμβουλευτικών Υπηρεσιών.

4.11 Το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο Κύπρου (ΕΑΔ) ιδρύθηκε με σκοπό την εφαρμογή ενός Σχεδίου Δράσης το οποίο να περιέχει τον προσδιορισμό και την ανάλυση ορθών μεταβιβάσιμων πρακτικών, καθώς και την παροχή πληροφοριών σχετικά με αυτές, τη διαχείριση του δικτύου, την οργάνωση ανταλλαγών εμπειρίας και τεχνογνωσίας, την υποστήριξη των νεοσύστατων Ομάδων Τοπικής Δράσης καθώς και την τεχνική βοήθεια για τη διατοπική και διεθνική συνεργασία. Το 2011, το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο με τη διοργάνωση συγκεντρώσεων και συναντήσεων, την ετοιμασία και έκδοση ενημερωτικού υλικού σχετικού με τις δράσεις λειτουργίας του ΕΑΔ, τη διοργάνωση ή και συμμετοχή σε σεμινάρια και εκπαιδευτικά προγράμματα που προωθούν την Αγροτική Ανάπτυξη, την ανάπτυξη και λειτουργία της ιστοσελίδας του, τη συμμετοχή σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές για θέματα που αφορούν το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) και τις δράσεις του ΕΑΔ, τη συλλογή πληροφοριών που αφορούν την Αγροτική Ανάπτυξη και οργάνωση των στοιχείων σε βάσεις δεδομένων και την παροχή συμβουλών σε θέματα που αφορούν την Αγροτική Ανάπτυξη, υποστήριξε και προώθησε την εφαρμογή της πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας για την Αγροτική Ανάπτυξη.

Το ΕΑΔ κατά τη διάρκεια του έτους υλοποίησε δράσεις μετά από εισηγήσεις των Μελών του, σε μια προσπάθεια να ακολουθηθεί η «από κάτω προς τα πάνω προσέγγιση» για υποστήριξη του ΠΑΑ. Υλοποιήθηκαν δράσεις και από τους τέσσερις άξονες προτεραιότητας του ΠΑΑ. Το ΕΑΔ συμμετείχε με δικό του περίπτερο στην 17η Αγροτική Έκθεση. Το κοινό που επισκέφτηκε το περίπτερο είχε τη δυνατότητα να ενημερωθεί για τη λειτουργία του ΕΑΔ, για το ΠΑΑ και γενικά για θέματα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Το ΕΑΔ συμμετείχε στις επιτροπές του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Ανάπτυξη καθώς και στη Συντονιστική Επιτροπή και στην υπο-επιτροπή LEADER. Συμμετείχε επίσης και στις συναντήσεις των εκπροσώπων των Δικτύων κατά τις οποίες αναπτύσσονται θεματικές πρωτοβουλίες και διαμορφώνεται η πολιτική των Δικτύων των Κρατών Μελών και του Ευρωπαϊκού Δικτύου.

4.12 Στη δέκατη έβδομη Παγκύπρια Αγροτική Έκθεση (17^η Π.Α.Ε) που διοργανώθηκε κατά το 2011, οι Γεωργικές Εφαρμογές είχαν τον συντονισμό για την ετοιμασία του Περιπτέρου του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, καθώς και άλλων Κυβερνητικών Υπηρεσιών. Την έκθεση επισκέφτηκαν πέραν των 15. 000 ατόμων.

4.13 Κατά το 2011, στο Μουσείο κυπριακής υπαίθρου, συνεχίζεται η τεκμηρίωση της συλλογής αντικειμένων με βάση τις αρχές του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (I.C.O.M. 1974). Η τεκμηρίωση αποτελεί την πρώτη και κύρια μελέτη των αντικειμένων και βασίζεται στη βιβλιογραφική έρευνα, στις επιτόπιες διερευνήσεις και στην πραγματοποίηση συνεντεύξεων. Επιπλέον, η συλλογή εμπλουτίζεται με όσο το δυνατό περισσότερα τεκμήρια του αγροτικού τεχνοοικονομικού βίου της Κύπρου. Το σύνολο των εργασιών αποσκοπεί ουσιαστικά στη συγκέντρωση του απαραίτητου υλικού για την εκπόνηση και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου μουσιολογικού προγράμματος στο μέλλον.

4.14 Στο δυναμικό των Γεωργικών εφαρμογών ανήκει και η «Γεννάδειος», βιβλιοθήκη του Τμήματος Γεωργίας, η οποία διαθέτει επιστημονικά βιβλία, στατιστικές και περιοδικές εκδόσεις. Όπως κάθε χρόνο, έτσι και για το έτος 2011, η βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε με νέα βιβλία.

4.15 Κατά τη διάρκεια του έτους, οι Γεωργικές Εφαρμογές είχαν συντονιστικό ρόλο, για τη αποδοτική τοποθέτηση των φοιτητών στους κατάλληλους Τομείς, οι οποίοι εξάσκησαν και ολοκλήρωσαν την πρακτική τους άσκηση για την απόκτηση του πτυχίου τους. Επιπρόσθετα, στα πλαίσια της εβδομάδας εργασίας το Τμήμα Γεωργίας, δέχτηκε μαθητές της Β' Λυκείου, οι οποίοι τοποθετήθηκαν ανάλογα.

5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

5.1 Η Αγροτική Οικονομική και Ανάπτυξη είχε τον συντονισμό για την ετοιμασία των προτάσεων του Τμήματος Γεωργίας, για τον Προϋπολογισμό του 2012, καθώς και το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2012-2014, όσον αφορά τις Δαπάνες Ανάπτυξης. Προετοίμασε, επίσης, τη νέα μορφή υποβολής προτάσεων για Μεσοπρόθεσμα Δημοσιονομικά Πλαίσια κατά στόχο και δραστηριότητα.

5.2 Ασχολήθηκε με θέματα Κρατικών Ενισχύσεων που αφορούν τον τομέα της γεωργίας. Αξιολόγησε σχέδια Κρατικών Ενισχύσεων, ετοίμασε νέα και συμπλήρωσε τα απαραίτητα έντυπα κοινοποίησής τους στην ΕΕ μέσω του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων. Είχε την ευθύνη για την ετοιμασία της ετήσιας έκθεσης για τις Κρατικές Ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας, που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Γεωργίας και την αποστολή της στον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων για την περαιτέρω προώθηση της στην ΕΕ.

5.3 Είχε την ευθύνη για τον χειρισμό θεμάτων που αφορούσαν τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, την Ευρωμεσογειακή συνεργασία καθώς και άλλες Εμπορικές Συμφωνίες της ΕΕ με Τρίτες Χώρες.

5.4 Η Αγροτική Οικονομική και Ανάπτυξη εκπροσώπησε την Κύπρο στη Διαχειριστική Επιτροπή Άμεσων Πληρωμών, στην υποεπιτροπή LEADER του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης και στην Ομάδα Εργασίας για τις Οριζόντιες Γεωργικές Ερωτήσεις. Επίσης, συμμετέχει στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Δικτύου Γεωργικής Λογιστικής Πληροφόρησης (FADN), εκπροσωπώντας το Τμήμα Γεωργίας.

5.5 Η Αγροτική Οικονομική και Ανάπτυξη είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή του Μέτρου 3.3 «Απόκτηση δεξιοτήτων, εμπύχωση και εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης» και

του Άξονα LEADER του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013. Σχετικά με την εφαρμογή του Άξονα LEADER του ΠΑΑ 2007-2013, μέχρι σήμερα έχουν εγκριθεί τέσσερις (4) Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) στην Κύπρο, μετά από τον πρώτο Διαγωνισμό που προκήρυξε το Τμήμα Γεωργίας στις 13 Απριλίου 2009.

Μέσα στο 2011, οι ΟΤΔ άρχισαν να υλοποιούν τις στρατηγικές τους στο πλαίσιο του Άξονα LEADER, προκηρύσσοντας Μέτρα που υπάγονται μέσα στο ΠΑΑ 2007 – 2013. Συγκεκριμένα οι ΟΤΔ προέβηκαν στην προκήρυξη των ακόλουθων Καθεστώτων: 4.1.1/1.6: «Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά προϊόντα. Δημιουργία και εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων», 4.1.3/3.1 «Ενθάρρυνση Τουριστικών Δραστηριοτήτων και Προώθηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» και 4.1.3/3.2 «Διατήρηση - αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου». Οι ΟΤΔ αφού προέβηκαν στην προκήρυξη των εν λόγω Καθεστώτων, στη συνέχεια παρέλαβαν τις σχετικές αιτήσεις, τις αξιολόγησαν και τις υπέβαλαν στην Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης για έκδοση των Βεβαιώσεων Επιλεξιμότητας. Ακολούθως, οι αιτήσεις υποβλήθηκαν στις αντίστοιχες Μονάδες Εφαρμογής, ώστε να αρχίσει η υλοποίηση των έργων. Κατά το έτος 2011, η συνολική αξία των έργων που έχουν προωθηθεί για υλοποίηση, στο πλαίσιο των Μέτρων του Άξονα LEADER (4.1, 4.2, 4.3) ανέρχεται στα 2.5 εκ. ευρώ. Μέχρι το τέλος του 2015, αναμένεται να διατεθούν στον Άξονα LEADER €11.626.179.

Η Αγροτική Οικονομική και Ανάπτυξη, πρόσφερε συνεχή τεχνική υποστήριξη στις ΟΤΔ, ώστε να μπορούν με τρόπο αποτελεσματικό και αποδοτικό να υλοποιούν τις στρατηγικές τους. Παράλληλα, παρείχε γραμματειακή υποστήριξη στην Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης (ΤΕΑ), η οποία είναι η αρμόδια Επιτροπή για την εξέταση της επιλεξιμότητας των δράσεων των ΟΤΔ και την επίβλεψη της υλοποίησης των στρατηγικών τους. Η Αγροτική Οικονομική και Ανάπτυξη υποστηρίζει το έργο της ΤΕΑ ετοιμάζοντας καταλόγους ελέγχου κατά την εξέταση των δράσεων των ΟΤΔ, καθοδηγητικούς Οδηγούς κλ.π.

5.6 Μέσα στα πλαίσια του Μέτρου 5.1 του ΠΑΑ 2007-2013, το οποίο αφορά την Τεχνική Υποστήριξη για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, δαπανήθηκαν περίπου €320.000,00 κατά το έτος 2011. Δικαιούχος του Μέτρου αυτού είναι η Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ 2007-2013 και οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν τη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και τα έξοδα δημιουργίας και λειτουργίας του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου. Κατά το 2011, υποβλήθηκαν συνολικά 45 αιτήσεις, με συνολικό αιτούμενο προϋπολογισμό €626.483,50, από τις οποίες 23 αφορούσαν το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο, με αιτούμενο προϋπολογισμό € 241.383,50 και 22 για το Π.Α.Α., με αιτούμενο ποσό €385.100,00. Σημειώνεται ότι οι 5 από τις αιτήσεις με αιτούμενο ποσό €295.000,00, θα καλυφθούν σε βάθος χρόνου, διότι πρόκειται για δεξαμενή μελετών, παράλληλη αξιολόγηση του Π.Α.Α., κ.λ.π.

5.7 Το Εθνικό Πλαίσιο χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για την αντιστάθμιση ζημιών στον τομέα της γεωργίας, που δεν καλύπτονται από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης (ΟΓΑ), εγκρίθηκε από την ΕΕ στις 5 Αυγούστου του 2009 και παρέχει τις αρχές που καθορίζουν τη διαχείριση των ζημιών στη γεωργική παραγωγή και στα μέσα παραγωγής, που δεν καλύπτονται από υφιστάμενα γεωργοασφαλιστικά συστήματα, για το χρονικό διάστημα μέχρι το 2013. Παρέχει, επίσης, τη δυνατότητα εκπόνησης Ειδικών Καθεστώτων Ενίσχυσης για καταβολή αποζημιώσεων το αργότερο εντός τετραετίας από την επέλευση ζημιογόνου συμβάντος, που οφείλεται αποδεδειγμένα σε θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

Μέσα στα πλαίσια του Εθνικού Πλαισίου, στάληκαν τα στοιχεία των πληγέντων γεωργοκτηνοτρόφων από τα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία, για τις ζημιές του έτους 2008. Αφού έτυχαν επεξεργασίας, καταρτίστηκαν οι τελικοί κατάλογοι πληρωμής, που

περιλάμβαναν 129 δικαιούχους και ετοιμάστηκε Ειδικό Καθεστώς Ενίσχυσης το οποίο στάλθηκε στον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων. Ταυτόχρονα ετοιμάστηκε και προωθήθηκε για έγκριση Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο και ακολούθως κοινοποιήθηκε για έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Ειδικό Καθεστώς Ενίσχυσης. Το συνολικό ποσό ενίσχυσης για τις ζημιές που επισυνέβησαν το 2008 ανέρχεται στις €876.245,87. Αξίζει να σημειωθεί ότι με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 31 Αυγούστου του 2011, έχει ανατεθεί στον ΟΓΑ ο ρόλος του Φορέα Υλοποίησης του Εθνικού Πλαισίου Χορήγησης Κρατικών Ενισχύσεων για την αντιστάθμιση ζημιών στον τομέα της γεωργίας.

5.8 Ολοκληρώθηκε η εφαρμογή της δεύτερης φάσης του «Σχεδίου παραχώρησης αποζημιώσεων για τις ζημιές από τις πυρκαγιές που ξέσπασαν στις περιοχές Κλωνάρι, Βίκλα, Ορά και Ακαπνού κατά την περίοδο Ιουνίου 2008». Παραχωρήθηκε οικονομική ενίσχυση ύψους €4.523,00 σε 3 δικαιούχους αιτητές, οι οποίοι ολοκλήρωσαν τις εργασίες επαναδραστηριοποίησης σύμφωνα με τους όρους του Σχεδίου.

5.9 Στα πλαίσια του Σχεδίου παραχώρησης οικονομικής ενίσχυσης στους εγκλωβισμένους, λόγω των ειδικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν κατά τη γεωργική τους απασχόληση και σύμφωνα με τον καθορισμό ανώτατων ορίων, καθώς και τη διαδικασία καταρτισμού του τελικού καταλόγου πληρωμής των εγκλωβισμένων γεωργοκτηνοτρόφων, όπως εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 20 Δεκεμβρίου 2010, ετοιμάστηκαν και προωθήθηκαν για πληρωμή ονομαστικοί κατάλογοι δικαιούχων εγκλωβισμένων, σύμφωνα με στοιχεία που στάλθηκαν από την Υπηρεσία Ανθρωπιστικών Θεμάτων. Το συνολικό ύψος επιδότησης που δόθηκε ανέρχεται στις €635.269,50 για την κάλυψη του οποίου χρησιμοποιήθηκε η σχετική πρόνοια του Προϋπολογισμού του Τμήματος Γεωργίας που προβλεπόταν για το 2011.

5.10 Συνεχίστηκε η λειτουργία του μηχανισμού πρόβλεψης της γεωργικής παραγωγής, με τη συγκέντρωση στοιχείων για 45 φυτικά προϊόντα, ανά επαρχία.

5.11 Συνεχίστηκε η έκδοση «Crop Profile», στην οποία παρουσιάζονται στοιχεία, για τα κυριότερα φυτικά προϊόντα, με βάση τα στοιχεία που λαμβάνονται από τη Στατιστική Υπηρεσία.

5.12 Η Αγροτική Οικονομική και Ανάπτυξη συμμετέχει ως μέλος στην Επιτροπή Ενστάσεων, όσον αφορά τα μέτρα τα οποία έχει ετοιμάσει και διαχειρίζεται.

5.13 Επίσης, έχει την ευθύνη ως αρμόδιος τεχνικός κλάδος για τα ακόλουθα Μέτρα/Καθεστώτα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013: “Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις” (Καθεστώς 1.5.1), “Απόκτηση δεξιοτήτων, εμπύχωση και εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης” (Μέτρο 3.3), “Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης” (Μέτρο 4.1, καθεστώτα 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3), “Διατοπική και διακρατική συνεργασία” (Μέτρο 4.2), “Λειτουργικά έξοδα, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση στην περιοχή” (Μέτρο 4.3), Τεχνική Υποστήριξη (Μέτρο 5.1).

6. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ

6.1 Φυτοπαθολογία (Μυκητολογία, Βακτηριολογία και Ιολογία)

6.1.1 Το Εργαστήριο Φυτοπαθολογίας ασχολήθηκε με τη διάγνωση φυτοασθενειών και την παροχή συμβουλών για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση τους. Στο εργαστήριο εξετάστηκαν 270 δείγματα προσβεβλημένων φυτών και δόθηκαν συμβουλές για την ορθολογική διαχείριση και αντιμετώπιση των ασθενειών. Μεταξύ αυτών, 21 δείγματα

προέρχονταν από δασικά φυτά προέλευσης, κυρίως, Ιταλίας, όπου εξετάστηκαν για τον μύκητα *Seiridium cardinale*, και ορισμένα από αυτά βρέθηκαν προσβεβλημένα.

6.1.2 Για την καλλιεργητική περίοδο του 2011 (Οκτώβριο 2010 - Οκτώβριο 2011), εξετάστηκαν με τη μέθοδο του ανοσοφθορισμού για την καστανή (*Ralstonia solanacearum*) και δακτυλιωτή σήψη (*Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus*), 250 δείγματα εισαγόμενου πατατόσπορου, 124 δείγματα ντόπιου πατατόσπορου και 236 δείγματα βρώσιμης πατάτας εγχώριας παραγωγής.

6.1.3 Για την αντιμετώπιση του ογκογόνου βακτηρίου *Agrobacterium tumefaciens* που προκαλεί τον καρκίνο του λαιμού και των ριζών των οπωροφόρων δένδρων, ετοιμάστηκαν και παραχωρήθηκαν στα κυβερνητικά και ιδιωτικά φυτώρια 380 καλλιέργειες του μη φυτοπαθογόνου στελέχους K-84 του βακτηρίου *Rhizobium radiobacter* για μεταχείριση σπόρων, μοσχευμάτων και έρριζων δενδρυλλίων.

6.1.4 Διεξήχθη ο ιολογικός έλεγχος του ντόπιου πατατόσπορου για σκοπούς παραγωγής υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού. Στα πλαίσια αυτά, εξετάστηκαν 6.053 δείγματα προερχόμενα από 124 σπορομερίδες πατατοσπόρου, χρησιμοποιώντας ανοσοενζυμικές μεθόδους για ανίχνευση των ιών Ψ (Potato Virus Y) και Καρουλιάσματος των Φύλλων (Potato Leaf Roll Virus) της πατάτας.

6.1.5 Συνεχίστηκε ο ιολογικός έλεγχος σε μητρικές φυτείες πυρηνοκάρπων του Τμήματος Γεωργίας και ιδιωτικών φυτωρίων. Εξετάστηκαν συνολικά 1.239 δένδρα και δενδρύλλια με την μέθοδο ELISA για τις ιώσεις της Ευλογιάς, γνωστής και ως Σιάρκα (Plum Pox Virus), της Νεκρωτικής Δακτυλιωτής Κηλίδωσης της Δαμασκηιάς (Prunus Necrotic Ring Spot Virus) και του Νανισμού της Δαμασκηιάς (Prune Dwarf Virus). Από τα πιο πάνω δένδρα / δενδρύλλια τα 1.102 προέρχονταν από μητρικές φυτείες του Τμήματος Γεωργίας που διατηρούνται στις επαύλεις Αχέλειας, Ορειτών και Σαϊπά, ενώ τα υπόλοιπα 137 προέρχονταν από ιδιωτικά φυτώρια.

6.1.6 Για τον Ιό της Τριστέζας, καθώς και για σκοπούς παραγωγής υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού για το 2011, εξετάστηκαν 1.028 δέντρα ή δενδρύλλια, εκ των οποίων τα 822 προέρχονται από τις μητρικές φυτείες του Τμήματος Γεωργίας και τα υπόλοιπα 206 από οπωρώνες εσπεριδοειδών του ιδιωτικού τομέα. Επίσης, έχει διεξαχθεί έλεγχος σε 544 δένδρα και δενδρύλλια από μητρικές φυτείες του Τμήματος Γεωργίας και σε 90 δενδρύλλια από ιδιωτικά φυτώρια για το ιοειδές της εξωκόρτιδας των εσπεριδοειδών.

6.1.7 Στα πλαίσια εφαρμογής των ελέγχων παραγωγής υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού και φυτοϋγείας, έχουν διεξαχθεί εργαστηριακές εξετάσεις σε 326 δείγματα φυτικών ιστών (φύλλων και καρπών) προερχόμενα από ιδιωτικά φυτώρια και παραγωγούς, για τυχόν ανίχνευση των ιών Μωσαϊκού του Πεπίνο (PeMV), Κηλιδωτού Μαρασμού της Ντομάτας (TSWV) και του Κίτρινου Καρουλιάσματος των Φύλλων της Ντομάτας (TYLCV).

6.1.8 Για σκοπούς παραγωγής υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού της Αμπέλου, ελέγχθηκαν μητρικές φυτείες του Τμήματος Γεωργίας με επιτραπέζιες και οινοποιήσιμες ποικιλίες. Για τον σκοπό αυτό, συλλέχθηκαν 3.138 δείγματα και εξετάστηκαν με ανοσοενζυμικές μεθόδους για ανίχνευση των ιώσεων του Μολυσματικού Εκφυλισμού (Grapevine Fanleaf Virus), της Στίξης (Grapevine Fleck Virus), του Μωσαϊκού της Αραβίδος (Arabis Mosaic Virus), καθώς και των στελεχών 1 και 3 του ιού του Καρουλιάσματος των Φύλλων (Grapevine Leafroll Virus) της Αμπέλου. Επιπρόσθετα, 540 πρέμνα οινοποιήσιμων ποικιλιών, από φυτεία που βρίσκεται στην Κυβερνητική Έπαυλη Αχέλειας, ελέγχθηκαν για τα στελέχη 1 και 3 του ιού του Καρουλιάσματος των φύλλων της Αμπέλου.

6.1.9 Για σκοπούς παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού γιγατοκάρπων, ελέγχθηκαν δείγματα φύλλων/ανθέων γιγατοκάρπων από κυβερνητικά και ιδιωτικά φυτώρια. Για τον σκοπό αυτό, συλλέχθηκαν 262 δείγματα και εξετάστηκαν με ανοσοενζυμικές μεθόδους, για ανίχνευση των ιώσεων του Μωσαϊκού (ArMV) και της Χλωρωτικής Κηλίδωσης των Φύλλων της Μηλιάς (ACLSV). Από τα δείγματα, 248 προήλθαν από κυβερνητικές φυτείες και τα υπόλοιπα 14 από ιδιωτικά φυτώρια.

6.1.10 Στα πλαίσια διεξαγωγής επιδεικτικών και δοκιμαστικών, συνεχίστηκε η συνεργασία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου για, (α) την αξιολόγηση αγρομετεωρολογικών σταθμών και την εγκυρότητα μοντέλων πρόγνωσης του περονοσπόρου της πατάτας και (β) την ταυτοποίηση των ειδών και βιοτύπων των κυστογόνων νηματώδων της πατάτας (*Globodera rostochiensis* και *G.pallida*) και την αξιολόγηση ανθεκτικών ποικιλιών.

6.1.11 Ενεργή ήταν και η συμμετοχή στην επιμόρφωση και διαφώτιση των γεωργών μέσω των ραδιοηλεκτρονικών προγραμμάτων, διαλέξεων, σεμιναρίων και τη συγγραφή τεχνικών άρθρων και εγχειριδίων.

6.2 Νηματωδολογία

6.2.1 Για το 2011, πραγματοποιήθηκε Παγκύπρια επισκόπηση πατατοχώρων για τους κυστογόνους νηματώδεις της πατάτας, γνωστούς και ως χρυσονηματώδεις (*G. rostochiensis* και *G. pallida*). Για τον σκοπό αυτό, έχουν ληφθεί και εξεταστεί 1.831 δείγματα εδάφους, που αντιστοιχούν σε 1.097 αγροτεμάχια, συνολικής έκτασης 9.627 δεκαρίων. Η επισκόπηση του 2011, εκτιμάται ότι έχει καλύψει το 19,2 % της Παγκύπριας συνολικής έκτασης (50.000 δεκάρια), που χρησιμοποιείται για καλλιέργεια βρώσιμης πατάτας (Γεωργικές Στατιστικές, 2008).

6.2.2 Για σκοπούς παραγωγής ντόπιου πατατόσπορου (Επαρχίες Πάφου και Λευκωσίας) ελέγχθηκαν για τα ίδια παράσιτα, 226 δείγματα εδάφους, που λήφθηκαν από έκταση 1.639 δεκαρίων.

6.2.3 Στα πλαίσια εφαρμογής του φυτοϋγειονομικού ελέγχου, εξετάστηκαν 42 δείγματα από εισαγόμενα καλλωπιστικά και άλλα φυτά για την παρουσία φυτοπαρασιτικών νηματώδων.

6.2.4 Στα πλαίσια παροχής συμβουλών προς τους εσπεριδοκαλλιεργητές, λήφθηκαν 104 δείγματα εδάφους, από εσπεριδοκαλλιέργειες που καταλαμβάνουν 365 δεκάρια, για ανίχνευση και καθορισμό του πληθυσμού του νηματώδη των εσπεριδοειδών (*Tylenchulus semipenetrans*).

6.2.5 Στα πλαίσια εφαρμογής της νομοθεσίας περί φυτοϋγείας, εξετάστηκαν 128 δείγματα από εισαγόμενες ξύλινες συσκευασίες, για ανίχνευση του φυτοπαρασιτικού νηματώδη *Bursaphelenchus xylophilus*.

6.2.6 Στα πλαίσια παροχής τεχνικής υποστήριξης των κυβερνητικών επαύλεων, εξετάστηκαν 67 δείγματα από δενδρύλλια και μητρικές φυτείες των κυβερνητικών επαύλεων Αχέλειας και Κουκλιών για την παρουσία φυτοπαρασιτικών νηματώδων.

6.3 Ζιζανιολογία

Σε συνεργασία με τα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία συνεχίστηκε η διαφώτιση των παραγωγών για την καταπολέμηση ζιζανίων στα σιτηρά, τις πατάτες και τα λαχανικά.

6.4 Φυτοφαρμακολογία

Δόθηκε έμφαση στην επιμόρφωση των παραγωγών σε θέματα σωστής και ασφαλούς χρήσης γεωργικών φαρμάκων. Διεξήχθησαν διαλέξεις για νέους γεωργούς, για θέματα που αφορούν την ορθή χρήση γεωργικών φαρμάκων. Σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό και τον Κυπριακό Σύνδεσμο Φυτοπροστασίας, πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτικό σεμινάριο στους γεωργούς για την ορθολογική εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων και διεξήχθη επιδεικτική εφαρμογή στον αγρό.

6.5 Εντομολογία

6.5.1 Το Εργαστήριο Εντομολογίας ασχολήθηκε με τη διάγνωση και ταυτοποίηση εντομολογικών προβλημάτων και με την παροχή συμβουλών για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση τους. Εξετάστηκαν 65 δείγματα προσβεβλημένων φυτών και δόθηκαν συμβουλές για την ορθολογική διαχείριση και αντιμετώπιση των εντόμων.

6.5.2 Στα πλαίσια της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Εχθρών (Integrated Pest Management, IPM) συνεχίστηκε η τεχνική υποστήριξη για αντιμετώπιση του Φυλλοκνίστη, της Κόκκινης Ψώρας των Εσπεριδοειδών, της Μεσογειακής Μύγας όλων των οπωροφόρων δέντρων, της Καρπόκαψας των μηλοειδών, της Ευδεμίδας της αμπέλου, της Λιριομύζας των λαχανικών και καλλωπιστικών φυτών, του Σηριβιδιού των λαχανικών και πατάτας, της Λίτας της πατάτας και του Δάκου και Πυρηνωτήτης της ελιάς. Η βιολογική καταπολέμηση του εριώδη αλευρώδη (*Aleurothrixus floccosus*) στα εσπεριδοειδή ήταν επιτυχής μόνο στις φυτείες που παρατηρούνταν ψηλοί πληθυσμοί του φυσικού εχθρού *Cales noacki*.

6.5.3 Συνεχίστηκε η καταπολέμηση του Δάκου της ελιάς από τους Συνδέσμους Προστασίας της Ελιάς των Επαρχιών Λευκωσίας (7 σύνδεσμοι) και Λάρνακας (6 σύνδεσμοι), με διενέργεια δολωματικών ψεκασμών από εδάφους. Στις επαρχίες Λεμεσού (6 σύνδεσμοι) και Πάφου (14 σύνδεσμοι), λειτούργησαν Σύνδεσμοι Προστασίας του αμπελιού για καταπολέμηση της Ευδεμίδας. Στην Αναρίτα της Επαρχίας Πάφου, λειτούργησε ο Σύνδεσμος καταπολέμησης του Σηριβιδιού στα σιτηρά. Τα αποτελέσματα κρίθηκαν πολύ ικανοποιητικά. Το συνολικό ποσό επιχορήγησης όλων των Συνδέσμων Προστασίας ανήλθε στις €146.905,20.

6.5.4 Συνεχίστηκε η παρακολούθηση της διακύμανσης των πληθυσμών διαφόρων εντόμων οικονομικής σημασίας, με τη χρήση ειδικών φερομονικών παγίδων με σκοπό την έκδοση φυτοπροστατευτικών ανακοινώσεων και την παροχή συμβουλών στα πλαίσια της ολοκληρωμένης διαχείρισης εχθρών (IPM) στα εσπεριδοειδή (Κόκκινη Ψώρα, Μεσογειακή Μύγα), Φυλλοβόλα (Καρπόκαψα, Μεσογειακή Μύγα), Αμπέλια (Ευδεμίδα) και ελιά (Δάκο).

6.5.5 Το 2009 έκανε την εμφάνιση του, για πρώτη φορά στην Κύπρο, το λεπιδόπτερο *Tuta absoluta*, το οποίο εξαπλώθηκε σε όλες τις επαρχίες. Συνεχίστηκε για το 2011 η μελέτη διακύμανσης του πληθυσμού του εντόμου, με την τοποθέτηση φερομονικών παγίδων σε καλλιέργειες σολανωδών, σε παγκύπρια κλίμακα και δόθηκαν στους παραγωγούς οδηγίες για τα μέτρα καταπολέμησης του εντόμου.

6.5.6 Κατά τη φετινή περίοδο παρατηρήθηκε έξαρση του ψευδόκοκκου *Phenacoccus solenopsis*, κυρίως σε καλλωπιστικά φυτά. Ως εκ τούτου, έγινε ειδική διαφώτιση του κοινού, εκδόθηκε σχετική ανακοίνωση στον ημερήσιο τύπο και αναρτήθηκε ενημερωτικό φυλλάδιο στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας.

6.5.7 Στη Νεκρή Ζώνη της περιοχής Μάμμαρι και Δένειας-Κοκκινотριμιθιάς, όπου συνήθως παρατηρείται έξαρση του σηριβιδιού των σιτηρών, διεξήχθη εκστρατεία καταπολέμησης του εντόμου, υπό την εποπτεία του Τμήματος Γεωργίας και τη συνδρομή των σιτοκαλλιεργητών. Για τον σκοπό αυτό, καλύφθηκε έκταση 5.000 δεκαρίων.

6.5.8 Διεξήχθη εκστρατεία από συνεργείο του Τμήματος Γεωργίας, στην περιοχή Χιονίστρας, κατά την περίοδο Ιουλίου – Σεπτεμβρίου, για καταπολέμηση της Βρωμούσας. Καλύφθηκε συνολικά έκταση 2 τετραγωνικών χιλιομέτρων περίπου.

6.5.9 Η Προστασία Φυτών και Μελισσοκομίας σε συνεργασία με τον Φυτοϋγειονομικό Έλεγχο και Έλεγχο Ποιότητας, διαμόρφωσαν το Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση του κόκκινου ρυγχωτού κάρθου (*Rhynchophorus ferrugineus*) και είχαν την ευθύνη υλοποίησής του.

6.5.10 Στα πλαίσια της εφαρμογής προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Καλλιεργειών (Integrated Crop Management, ICM), έγινε εντατική διαφώτιση των παραγωγών εσπεριδοειδών, αμπελιών και πατάτας, για τα κυριότερα έντομα και ακάρεα που προσβάλλουν τις φυτείες.

6.5.11 Συνεχίστηκε η συντήρηση εντομολογικής συλλογής, στην οποία διατηρούνται 6.037 είδη εντόμων.

6.6 Καταπολέμηση της Ποντίκας

6.6.1 Συνεχίστηκε με εντατικό ρυθμό η εφαρμογή του Σχεδίου Καταπολέμησης της Ποντίκας, που περιλάμβανε την παραγωγή 274.689 χιλιογράμμων ποντικοδολώματος DoA Rat Bait, του οποίου η σύνθεση βασίζεται σε σιτάρι, κριθάρι, χαρουπάλευρο, την τρωκτικοκτόνο ουσία βρωμαδιολόνη και την πικραντική ουσία βενζοϊκό δενατόνιο. Για τις εκστρατείες που διεξάγονται σε γεωργικές και κτηνοτροφικές περιοχές από το Τμήμα Γεωργίας σε συνεργασία με τους Δήμους, Κοινότητες, UNFICYP (Αεροδρόμιο Λευκωσίας) και τις Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, διατέθηκαν 112.741 χιλιογράμματα DoA Rat Bait και 1.948 χιλιογράμματα κύβων παραφίνης.

6.6.2 Στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα διατέθηκαν 161.948 χιλιογράμματα DoA Rat Bait, το οποίο διανεμήθηκε στις Συνεργατικές Πιστωτικές Εταιρείες των Κοινοτήτων, όπου το διέθεσαν στο κοινό με καταβολή μόνο του κόστους διανομής και αποθήκευσης.

6.6.3 Το Τμήμα Γεωργίας ενημερώνει το κοινό με ανακοινώσεις, ραδιοφωνικές εκπομπές, διαλέξεις και άρθρα για την ποντίκα και την καταπολέμηση της, καθώς και για την ορθή τοποθέτηση των δολωμάτων.

6.7 Μελισσοκομία

6.7.1 Με βάση την υπό αρ. Απόφαση Ε(2010) 61.24 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την υπό αρ. Απόφαση 70.642 του Υπουργικού Συμβουλίου, εφαρμόστηκε το νέο τριετές Μελισσοκομικό Πρόγραμμα 2011-2013, που αποσκοπεί στην περαιτέρω ανάπτυξη και αναβάθμιση της μελισσοκομίας στην Κύπρο. Το συνολικό ποσό για την τριετία ανέρχεται

στα €699.000,00 (€233.000,00 για κάθε έτος). Για το έτος 2011, υποβλήθηκαν 309 ενιαίες αιτήσεις για όλες τις Δράσεις του Προγράμματος, εγκρίθηκαν οι 250 αιτήσεις και απορρίφθηκαν οι 59. Το ποσό που παραχωρήθηκε στους δικαιούχους υπό μορφήν ενισχύσεων ήταν €207.204,27. Το ποσοστό υλοποίησης ανήλθε στο 88,93% του συνολικού εγκεκριμένου ποσού για το έτος.

6.7.2 Σύμφωνα με την αναθεώρηση του Μητρώου Μελισσοκόμων (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2011), ο αριθμός των μελισσοκόμων ανήλθε περίπου στους 530 και ο αριθμός των μελισσιών στις 48.000.

6.7.3 Σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και το Υπουργείο Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού, προωθήθηκε η πρόταση Τεχνικού Κανόνα προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την ταυτοποίηση των αμιγών κατηγοριών κυπριακού μελιού.

6.7.4 Καταρτίστηκε τριετές πρόγραμμα, για τον ποιοτικό έλεγχο του μελιού που διακινείται στην Κυπριακή αγορά. Σκοπός των αναλύσεων είναι η διαπίστωση ότι το Κυπριακό μέλι πληροί τις προδιαγραφές που αναφέρονται στην Οδηγία 2001/110/EK και κατ' επέκταση η διαπίστωση της ορθής μελισσοκομικής πρακτικής και των ορθών μεθόδων επεξεργασίας του μελιού. Η κατάδειξη τυχόν προβλημάτων θα βοηθήσει ώστε οι αρμόδιες υπηρεσίες να δώσουν τις ορθές κατευθυντήριες γραμμές στους μελισσοκόμους, επεξεργαστές και εμπόρους μελιού.

6.7.5 Το Τμήμα Γεωργίας προέβηκε σε εκμίσθωση υπηρεσιών για διεξαγωγή μελέτης, διάρκειας δύο ετών, που αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις των μελισσοφάγων στην Κυπριακή μελισσοκομία και στην αξιολόγηση μεθόδων απομάκρυνσης τους από τα μελισσοκομεία.

6.7.6 Έχουν διοργανωθεί τέσσερα τριήμερα εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους Μελισσοκόμους, καθώς και άλλες ημερίδες, για τη διαφώτιση τους σε επίκαιρα θέματα μελισσοκομίας.

6.7.7 Το Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ανέθεσε τον συντονισμό της επιτροπής χειρισμού θεμάτων της μελισσοκομίας, στο Τμήμα Γεωργίας. Εντός του 2011, η εν λόγω επιτροπή συγκλήθηκε δύο φορές, και ασχολήθηκε με τη συζήτηση/επίλυση θεμάτων που άπτονται στις αρμοδιότητες του κάθε Υπουργείου, Τμήματος ή Υπηρεσίας.

7. ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΣ

7.1 Εδαφολογία

Πρωθείται η αναβάθμιση και αξιοποίηση των υφιστάμενων εδαφολογικών χαρτών, για γεωργικούς σκοπούς. Στα πλαίσια της εφαρμογής και παρακολούθησης του Προγράμματος Δράσης στις ευαίσθητες από νιτρορύπανση ζώνες έγιναν έλεγχοι σε 254 παραγωγούς, για παρακολούθηση της περιεκτικότητας των εδαφών σε νιτρικά άλατα.

7.2 Θρέψη Φυτών

7.2.1 Η ορθολογική χρήση των λιπασμάτων και η εγκατάσταση δοκιμαστικών / αποδεικτικών αγρών για θέματα θρέψης φυτών, αποτέλεσαν σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων της Χρήσης Γης και Ύδατος. Σε αυτά τα πλαίσια, έγιναν 836 αναλύσεις εδάφους και στάληκαν σχετικές οδηγίες.

7.2.2 Πρωταρχική δραστηριότητα αποτέλεσε η εφαρμογή και αξιοποίηση των στερεών αποβλήτων από βιολογικούς σταθμούς επεξεργασίας αστικών λυμάτων στη γεωργία. Σε συνεργασία με τα Συμβούλια Αποχετεύσεων, η λάσπη διατίθεται κατά κύριο λόγο για γεωργικούς σκοπούς (κυρίως σε καλλιέργειες σιτηρών).

7.2.3 Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων και εργασιών του Συμβουλίου Ελέγχου Λιπασμάτων, έγιναν 23 δειγματοληψίες για έλεγχο της ποιότητας λιπασμάτων. Παραλήφθηκαν 45 αιτήσεις για νέες εγγραφές, από τις οποίες εγκρίθηκαν οι 42 και συνολικά εισήχθησαν 34.819.30 τόνοι λιπασμάτων αξίας €15.250.000.

7.3 Χρήση Ύδατος

7.3.1 Οι κύριες δραστηριότητες κατά το 2011 ήταν η εκπόνηση, σχεδίαση και εποπτεία της εγκατάστασης και λειτουργίας Βελτιωμένων Συστημάτων Άρδευσης (Β.Σ.Α), για την άρδευση διαφόρων κυβερνητικών κτηρίων, δημοσίων χώρων / πάρκων, σε γεωργικά τεμάχια, η ετοιμασία τεχνοοικονομικών μελετών σε μικρά Άρδευτικά Τμήματα, η εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας και αυτοματισμού, ο υπολογισμός των αρδευτικών αναγκών διαφόρων καλλιεργειών και η ετοιμασία ωραρίων και προγραμμάτων άρδευσης.

7.3.2 Έγινε εργαστηριακός προσδιορισμός των φυσικών σταθερών και της αλατότητας του εδάφους και δόθηκαν οδηγίες για αξιοποίηση και ορθή χρήση των υφάλμυρων / προβληματικών νερών σε 430 δείγματα εδάφους.

7.3.3 Η παρακολούθηση και προώθηση της υδροπονίας σε άνθη, λαχανικά και φράουλες σε τεχνητά υποστρώματα αποτελεί δραστηριότητα ουσιαστικής σημασίας. Στα πλαίσια καλύτερης εκπαίδευσης Λειτουργών σε θέματα υδροπονικών καλλιεργειών, συνεχίστηκε για δεύτερη χρονιά, η εκπαίδευση στις εγκαταστάσεις του Ι.Γ.Ε στο Ζύγι.

7.3.4 Για την ορθολογική άρδευση ετοιμάστηκαν ωράρια άρδευσης. Για την εφαρμογή της υδρολίπανσης πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες μετρήσεις ηλεκτρικής αγωγιμότητας σε δείγματα νερού και ετοιμάστηκαν προγράμματα υδρολίπανσης για λαχανικά (εντός και εκτός θερμοκηπίων) και δεντρώδεις καλλιέργειες. Πραγματοποιήθηκε επιτόπιος έλεγχος για επαρκή λειτουργία των βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης, εργαστηριακός προσδιορισμός της ηλεκτρικής αγωγιμότητας σε 430 δείγματα εδάφους.

7.3.5 Αξιολογήθηκαν τα αποτελέσματα 95 χημικών αναλύσεων νερού και δόθηκαν οδηγίες σχετικά με την ποιότητα και την καταλληλότητα των νερών για την ορθολογική τους χρήση για άρδευση.

7.3.6 Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της ορθολογικής χρήσης του ανακυκλωμένου νερού, για γεωργικούς σκοπούς, για άρδευση κτηνοτροφικών φυτών, δενδρωδών καλλιεργειών και λαχανικών.

7.4 Χωροταξική Κτηνοτροφική Ανάπτυξη – Γεωργική Μηχανολογία

7.4.1 Μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, για το Μέτρο 1.7, η Χρήση Γης και Ύδατος είχε την ευθύνη για τη Χωροταξική Ανάπτυξη της Κτηνοτροφίας. Κατά τη διάρκεια του 2011, προέβη σε εγγειοβελτιωτικά και αποστραγγιστικά έργα οδικών δικτύων σε 10 κτηνοτροφικές περιοχές, σε εγκατάσταση υδρευτικών συστημάτων σε δύο κτηνοτροφικές περιοχές και παροχή ηλεκτρικού ρεύματος σε 3 κτηνοτροφικές περιοχές. Στα πλαίσια ανάπτυξης κτηνοτροφικών ζωνών, ολοκληρώθηκε η κατασκευή του οδικού δικτύου στις Κτηνοτροφικές Ζώνες Αθένου και Ανδρούλκου, καθώς και οι εργασίες για υδροδότηση της Κτηνοτροφικής Ζώνης Δρούσιας.

7.4.2 Σχετικά με το σχέδιο για την κατεδάφιση, με σκοπό τη μετεγκατάσταση οχληρών κτηνοτροφικών υποστατικών, το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στις 21/1/2008, αποζημιώθηκε η κατεδάφιση ενός χοιροτροφείου.

7.4.3 Το Τμήμα Γεωργίας, στα πλαίσια του Σχεδίου, που αφορά την κατεδάφιση οχληρών ρυπογόνων κτηνοτροφικών υποστατικών, των οποίων οι ιδιοκτήτες κτηνοτρόφοι δεν θα μετεγκατασταθούν σε άλλη περιοχή, αλλά θα τερματίσουν την κτηνοτροφική τους δραστηριότητα, προέβη εντός του 2011, στην καταβολή αποζημιώσεων σε 9 κτηνοτρόφους, που έχουν αποδεχτεί την προσφορά του Τμήματος και κατεδάφισαν τα οχληρά τους υποστατικά.

7.4.4 Το Τμήμα Γεωργίας σε συνεργασία με την Α.Η.Κ εφαρμόζει το Σχέδιο Αγροτικής Πολιτικής της Α.Η.Κ, βασισμένο στο Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και στον περί Αναπτύξεως Ηλεκτρισμού, Νόμο (Τροποποιητικός Νόμος Αρ.143(1) του 1999). Ο ρόλος του Τμήματος Γεωργίας είναι ο καθορισμός των δικαιούχων συμμετοχής στο Σχέδιο. Εντός του 2011, το Τμήμα Γεωργίας έχει παραλάβει 128 αιτήσεις για έκδοση της σχετικής βεβαίωσης, για συμμετοχή στο Σχέδιο. Από αυτές 123 έχουν εγκριθεί και 5 έχουν απορριφθεί.

7.4.5 Οι δραστηριότητες στη Γεωργική Μηχανολογία, αφορούσαν συμβουλευτική εργασία για προώθηση της εκμηχάνισης στη γεωργία, συντήρηση/ενοικίαση κυβερνητικών γεωργικών μηχανημάτων (μηχάνημα εναπόθεσης λάσπης/κοπριάς), αγορά νέων γεωργικών μηχανημάτων για κάλυψη των αναγκών των διαφόρων σταθμών και φυτωρίων του Τμήματος Γεωργίας.

7.4.6 Για σκοπούς προώθησης διαφόρων εγγειοβελτιωτικών έργων, παραχωρήθηκαν σε δικαιούχους 795 αρχιτεκτονικά σχέδια, τα οποία αφορούσαν 356 γεωργικές αποθήκες, 324 περιφράξεις, 28 υδατοδεξαμενές, 42 γεωργικά υπόστεγα και 45 τοίχους αντιστήριξης.

7.5 Οριοθέτηση των Μειονεκτικών περιοχών

Στα πλαίσια των νέων βιοφυσικών κριτηρίων που αφορούν την οριοθέτηση των Μειονεκτικών περιοχών, οι Λειτουργοί της Χρήσης Γης και Ύδατος έχουν αναλάβει την εκπόνηση μελέτης για την οριοθέτηση των Μειονεκτικών περιοχών.

8. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ

8.1 Γενικές αναλύσεις

Μέσα στο 2011, διενεργήθηκαν αναλύσεις για προσδιορισμό διαφόρων παραμέτρων σε 21 δείγματα φύλλων και 80 δείγματα εδάφους, στα πλαίσια της διερεύνησης των παραμέτρων που σχετίζονται με την ορθολογική λίπανση και την παρακολούθηση της νιτρορύπανσης, καθώς και για εξυπηρέτηση ιδιωτών κατόπιν πληρωμής (3 δείγματα φύλλων και 806 δείγματα εδαφών). Διενεργήθηκαν, επίσης, αναλύσεις σε 95 δείγματα νερού που υποβλήθηκαν από ιδιώτες μετά από πληρωμή, καθώς και σε 25 δείγματα νερού από τον Κλάδο Χρήσης Γης και Ύδατος, για την παρακολούθηση των υδατικών πόρων και την ορθή αξιοποίησή τους στη γεωργία και κτηνοτροφία. Αναλύθηκαν 4 δείγματα θρεπτικών διαλυμάτων για χρήση στην υδροπονία, καθώς και 67 δείγματα νερού, κατόπιν ανάθεσης από το Τμήμα Δασών, στα πλαίσια της συμμετοχής του σε Πρόγραμμα της ΕΕ, για τη μόλυνση της ατμόσφαιρας και την επίδραση της στα δάση.

8.2 Αναλύσεις λιπασμάτων

Για τον έλεγχο της ποιότητας των λιπασμάτων, αναλύθηκαν συνολικά 26 δείγματα. Η διεξαγωγή του ελέγχου αυτού, εντάσσεται στα πλαίσια εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας, που αφορά τον επίσημο έλεγχο των εισαγόμενων τύπων λιπασμάτων και των τύπων εγχώριας παραγωγής.

8.3 Έλεγχος Ποιότητας Γεωργικών Φαρμάκων

Στα πλαίσια της εφαρμογής της νομοθεσίας που αφορά τον Έλεγχο Ποιότητας Γεωργικών Φαρμάκων, κατά το 2011, αναλύθηκαν 33 σκευάσματα γεωργικών φαρμάκων με σύνολο 40 προσδιορισμών, από τα οποία τα 16 αφορούσαν δείγματα επίσημου ελέγχου αγοράς, ενώ τα 17 ήταν δείγματα που προσκομίστηκαν στο Εργαστήριο από ιδιώτες.

8.4 Αναλύσεις Υπολειμμάτων Γεωργικών Φαρμάκων

Κατά τη χρονιά που ανασκοπείται, στο Εργαστήριο Ελέγχου Υπολειμμάτων Γεωργικών Φαρμάκων, αναλύθηκαν 178 δείγματα αγροτικών προϊόντων. Ο μεγαλύτερος αριθμός δειγμάτων (154) εντάσσεται στα πλαίσια του Προγράμματος Προληπτικής Παρακολούθησης Υπολειμμάτων Γεωργικών Φαρμάκων και αφορά 56 δείγματα λαχανικών (φυλλώδη, καρποφόρα, ψυχανθή, αρωματικά κ.ά.), 41 δείγματα σταφυλιών, 32 δείγματα φράουλας, 10 δείγματα πατατών, 8 δείγματα ζωοτροφών και 5 δείγματα εσπεριδοειδών. Επίσης, στο Εργαστήριο αναλύθηκαν συνολικά 19 δείγματα από βιολογικές καλλιέργειες, που περιλάμβαναν μηλοειδή, πυρηνόκαρπα, λαχανικά (φυλλώδη, καρποφόρα κ.α), αρωματικά φυτά, εσπεριδοειδή κ.α.

8.5 Έλεγχος Ποιότητας Ζωοτροφών

8.5.1 Μέσα στο 2011, ο έλεγχος ποιότητας ζωοτροφών, επικεντρώθηκε στην περιεκτικότητα των ζωοτροφών σε ανεπιθύμητες ουσίες, όπως είναι οι μυκοτοξίνες και τα βαρέα μέταλλα.

8.5.2 Για τον έλεγχο ποιότητας των ζωοτροφών, που διεξάγεται στα πλαίσια της εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας, το Εργαστήριο Ζωοτροφών διενήργησε αναλύσεις σε 980 δείγματα, αριθμό πολύ μεγαλύτερο από τον αντίστοιχο αριθμό που είχε προβλεφθεί στο ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου.

8.5.3 Το Εργαστήριο ετοίμασε και ολοκλήρωσε τη συλλογή πειραματικών δεδομένων για σκοπούς επικύρωσης νέας μεθόδου προς διαπίστευση. Για τον σκοπό αυτό, αναλύθηκαν 80 επιπλέον δείγματα ζωοτροφών.

8.5.4 Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις σε 19 δείγματα ζωοτροφών για καθορισμό σιτηρεσίων και για σκοπούς αξιολόγησης προσφορών.

8.6 Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο – Διαπίστευση Εργαστηρίων

8.6.1 Στα πλαίσια της πλήρους εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο λειτουργοί των Εργαστηριακών Αναλύσεων, συμμετείχαν σε σχετικές συναντήσεις εμπειρογνομόνων σε Επιτροπές της ΕΕ, καθώς και σε αποστολές του γραφείου FVO της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

8.6.2 Επιπρόσθετα, εντατικοποιήθηκαν οι ενέργειες για τη Διαπίστευση των Χημικών Εργαστηρίων, σύμφωνα με το Πρότυπο ISO 17025. Συγκεκριμένα, μετά τις αιτήσεις που υπέβαλαν τα Εργαστήρια Ελέγχου Υπολειμμάτων Γεωργικών Φαρμάκων και Ελέγχου

Ποιότητας Ζωοτροφών, Λιπασμάτων και Φύλλων στον Κυπριακό Φορέα Διαπίστευσης (ΚΟΠΠ) για Διαπίστευση σύμφωνα με το Πρότυπο ISO 17025, η αρμόδια Επιτροπή του ΚΟΠΠ αποφάσισε σε σχετικές Συνεδρίες της στις 5.4.2011 και στις 25.10.2011, όπως χορηγήσει Διαπίστευση στα πιο πάνω Εργαστήρια για το πεδίο εφαρμογής που αιτήθηκαν.

9. ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

Το Γραφείο Προσφορών ασχολείται με την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στους Λειτουργούς του Τμήματος, ώστε να εφαρμόζονται πιστά οι Νομοθεσίες και οι Κανονισμοί σε θέματα Δημοσίων Συμβάσεων, υποβάλλει τα απαραίτητα Στατιστικά Στοιχεία που προνοεί η Νομοθεσία, παρακολουθεί και ενημερώνει το Ηλεκτρονικό Σύστημα Σύναψης Συμβάσεων, ανοίγει και φυλάσσει τις προσφορές και διατηρεί αρχείο για τις Δημόσιες Συμβάσεις. Το Τμήμα για το έτος 2011 έχει συνάψει συνολικά 124 Δημόσιες Συμβάσεις, 101 με Συνοπτικές Διαδικασίες, 22 με Ανοικτό Διαγωνισμό και 1 με διαδικασία διαπραγμάτευσης.

10. ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Αποστολή του γραφείου Ασφάλειας είναι η δημιουργία ασφαλούς και υγιούς περιβάλλοντος για όλους τους εργαζόμενους στο Τμήμα Γεωργίας, καθώς και για οποιοδήποτε επηρεάζεται από τις δραστηριότητες του. Επίσης, πρόθεση του Γραφείου είναι να στηρίζει και να λαμβάνει σε συστηματική βάση, όλα τα απαραίτητα μέτρα, όσο αυτό είναι πρακτικά δυνατό, για τη μείωση των ατυχημάτων και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων στους εργασιακούς χώρους μέσω επισκέψεων/επιθεωρήσεων σε όλες τις εγκαταστάσεις του Τμήματος Γεωργίας, μέσω επιμορφωτικών Σεμιναρίων και Διαλέξεων και μέσω στενής συνεργασίας με αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες.

B. ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΑΔΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ο Τομέας Κλάδων Παραγωγής περιλαμβάνει τα Οπωροκηπευτικά, την Αμπελουργία / Οινολογία, την Αγελαδοτροφία / Γαλακτοκομία, τη Χοιροτροφία / Πτηνοτροφία, την Αιγοπροβατοτροφία / Διατροφή των Ζώων, τη Μονάδα Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας και το Σποροπαραγωγικό Κέντρο.

11. ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΑ

11.1 Θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αγροτικής Ανάπτυξης

11.1.1 Στα πλαίσια ενημέρωσης του αγροτικού κόσμου, οι Λειτουργοί συμμετείχαν σε διαλέξεις, σεμινάρια, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά (Αγρότης), και εκπαιδεύσεις για ενημέρωση των γεωργών σε θέματα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, της Κοινής Οργάνωσης των Γεωργικών Αγορών ΚΟΑ) για τα φρούτα και τα λαχανικά, καθώς και σε θέματα σύστασης και λειτουργίας Ομάδων/Οργανώσεων Παραγωγών.

11.1.2 Το προσωπικό των Οπωροκηπευτικών, συνέβαλε στην προαναγνώριση /αναγνώριση Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών, συμμετέχοντας στις Εθνικές Συμβουλευτικές Επιτροπές (Ε.Σ.Ε.), καθώς και στον έλεγχο της λειτουργίας τους. Κατά το 2011, οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις και Ομάδες Παραγωγών ανέρχονταν στις είκοσι δύο (22). Επίσης, κατά το 2011, καταβλήθηκαν €932.390, για την υλοποίηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανώσεων Παραγωγών και €466.674 σε Ομάδες Παραγωγών Οπωροκηπευτικών, με βάση τις πρόνοιες του Κανονισμού (ΕΚ) 543/2011.

11.1.3 Κατά την εμπορική περίοδο 2010 – 2011, συνεχίστηκε η εφαρμογή του Καθεστώτος Ενίσχυσης της Μεταποίησης Εσπεριδοειδών. Από το 2009 έχουν σταματήσει οι ενισχύσεις στα εσπεριδοειδή με βάση τις ποσότητες που παραδίδονταν για μεταποίηση και μέχρι και το 2012 οι ενισχύσεις παρέχονται εκταρικά για όσες εκτάσεις περιλαμβάνονται σε συμβάσεις μεταξύ των παραγωγών και των εγκεκριμένων μεταποιητών.

11.1.4 Λειτουργοί των Οπωροκηπευτικών συμμετείχαν στη Διαχειριστική Επιτροπή της Κοινής Οργάνωσης των Γεωργικών Αγορών για τα Φρούτα και Λαχανικά, Ελιάς και Ελαιόλαδου.

11.1.5 Συνεχίστηκε κατά το σχολικό έτος 2010–2011, η εφαρμογή του συγχρηματοδοτούμενου από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους Σχεδίου Προώθησης της Κατανάλωσης Φρούτων και Λαχανικών στα Σχολεία. Ο συνολικός ετήσιος προϋπολογισμός του Σχεδίου για το 2011, ανερχόταν στις €870.000 και περιλάμβανε το ποσό των €101.048, για την εφαρμογή συνοδευτικών μέτρων. Το Σχέδιο Προώθησης της Κατανάλωσης Φρούτων και Λαχανικών στα Σχολεία, εφαρμόστηκε σε όλα τα δημοτικά σχολεία (δημόσια και ιδιωτικά) της Κύπρου, με δωρεάν χορήγηση φρούτου ή λαχανικού μία φορά την εβδομάδα. Βασικός στόχος του σχεδίου είναι η αντιμετώπιση της παιδικής παχυσαρκίας μέσω της αύξησης της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών.

11.1.6 Το τριετές Ευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα «Med AGRISLES» που στοχεύει στην ανάπτυξη μιας μεθόδου για εφαρμογή μη τεχνολογικής καινοτομίας στη γεωργία των νησιώτικων περιοχών αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι τον Απρίλιο του 2012. Μέσα στα πλαίσια του προγράμματος πραγματοποιείται επίσης, πιλοτική δράση για τη δημιουργία συνεταιριστικής διαδικτυακής αγοράς γεωργικών προϊόντων (αναμένεται να είναι έτοιμη μέχρι το τέλος Μαρτίου 2012) στην οποία συμμετέχουν Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών και μεμονωμένοι παραγωγοί οι οποίοι θα έχουν τη δυνατότητα να διαθέτουν τα προϊόντα τους απευθείας στους καταναλωτές.

11.2 Δενδρώδεις Καλλιέργειες

11.2.1 Για τις Δενδρώδεις Καλλιέργειες, οι δραστηριότητες συνεχίστηκαν και κατά το 2011, με εντατικό ρυθμό, με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής, την αύξηση της παραγωγικότητας, τη βελτίωση της ποιότητας, της ανταγωνιστικότητας και αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που προσφέρει το εδαφοκλιματικό περιβάλλον στις διάφορες περιοχές. Μεταξύ των δραστηριοτήτων ήταν και η εκπαίδευση των γεωργών, για εφαρμογή κατάλληλων φροντίδων και βελτιωμένων συστημάτων καλλιέργειας και η διάδοση ειδών και ποικιλιών με εμπορικές προοπτικές.

11.2.2 Κατά το 2011, στα πλαίσια του Σχεδίου αναδιάρθρωσης γεωργικών καλλιεργειών παραχωρήθηκαν €1.282, για συντήρηση δασικών δένδρων στα πλαίσια αναδιάρθρωσης των Φυλλοβόλων.

11.2.3 Στα Κυβερνητικά Φυτώρια του Τμήματος Γεωργίας, συνεχίστηκε η παραγωγή δενδρυλλίων για τις ανάγκες των γεωργών. Κατά τη φυτευτική περίοδο 2011, παράχθηκαν και διατέθηκαν πέραν των 20.000 δενδρυλλίων κυρίως ελιές, αβοκάντο, καρυδιές πεκάν, χαρουπιές και φυτά αμπέλου επιτραπέζιων ποικιλιών. Μεγάλος αριθμός πιστοποιημένων οφθαλμών – εμβολίων (περίπου 57.000) και εμβολιοφόρων βλαστών – κεντράδια (περίπου 33.400), εκδόθηκαν σε ιδιώτες φυτωριούχους και γεωργούς για παραγωγή δενδρυλλίων κυρίως φυλλοβόλων, εσπεριδοειδών, ελιάς και χαρουπιάς. Επίσης, εκδόθηκαν 39.030 μοσχεύματα της αμπέλου για σκοπούς αναδιάρθρωσης της αμπελοκαλλιέργειας ενώ, επίσης, εκδόθηκαν 3.190 μοσχεύματα κυρίως ελιάς, μεσπιλιάς και ροδιάς σε ιδιώτες φυτωριούχους και ενδιαφερόμενους γεωργούς για την παραγωγή νέων δενδρυλλίων.

11.2.4 Τέλος, συνεχίστηκε και κατά το 2011 η σπορά, καλλιέργεια και θερισμός σιτηρών για τις ανάγκες του Σποροπαραγωγικού Κέντρου και των Κτηνοτροφικών Σταθμών του Τμήματος Γεωργίας. Συνολικά σπάρθηκαν περί τα 130 εκτάρια σιτηρών κυρίως κριθάρι, σκληρό σιτάρι και βίκος.

11.2.5 Αναφορικά με την Ελαιοκομία, τα Οπωροκηπευτικά έχουν συμβάλει στη δημιουργία του Εργαστηρίου Οργανοληπτικής Αξιολόγησης Ελαιολάδου. Οι δοκιμαστές, οι οποίοι επιλέγηκαν μετά από εκπαίδευση, από εμπειρογνώμονες του Διεθνούς Συμβουλίου Ελαιολάδου, κατά το 2011 συνέχισαν να εκπαιδεύονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα για διατήρηση της ικανότητάς τους. Υπεύθυνος για την εκπαίδευση τους είναι Λειτουργός των Οπωροκηπευτικών, ο οποίος έχει οριστεί ως Τεχνικός Υπεύθυνος του Εργαστηρίου Οργανοληπτικής Αξιολόγησης Ελαιολάδου.

11.2.6 Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της 17^{ης} Παγκύπριας Αγροτικής Έκθεσης, υλοποιήθηκαν δράσεις για την προώθηση της ελαιοκαλλιέργειας, που περιελάμβαναν την ετοιμασία και λειτουργία ενημερωτικού περιπτέρου, την ετοιμασία και προβολή σύντομου βίντεο σχετικά με τον ελαιοκομικό τομέα στην Κύπρο, τη διοργάνωση μαγειρικής επίδειξης με τη χρήση ελιών και ελαιολάδου, καθώς και την παρουσίαση, από διαιτολόγο των ωφελειών που έχει η κατανάλωση των ελαιοκομικών προϊόντων στην ανθρώπινη υγεία. Οι δράσεις συγχρηματοδοτήθηκαν από το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιόλαδου. Επίσης, σε συνεργασία με το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο, πραγματοποιήθηκε Ενημερωτική Ημερίδα για την Ελαιοκαλλιέργεια στην Κύπρο, όπου έγινε αναφορά στις ιστορικές καταβολές της καλλιέργειας στο νησί και τη σημερινή μορφή της, τη σημασία των προϊόντων του δέντρου της ελιάς στην ανθρώπινη υγεία, αλλά και τη σύνδεση τους με τον πολιτισμό και τη λαογραφία.

11.3 Λαχανοκομία

11.3.1 Για τη Λαχανοκομία, σε Παγκύπρια κλίμακα συνεχίστηκε η συστηματική παρακολούθηση των θερμοκηπιακών μονάδων και σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας επισκόπησης (2011), τα θερμοκήπια καλύπτουν έκταση 375.5 εκταρίων, ενώ στον τομέα αυτό ασχολούνται 702 οικογένειες. Ο κύριος τύπος θερμοκηπίου που χρησιμοποιείται στην Κύπρο είναι τα ψηλά θερμοκήπια με 2-3 μέτρα υδρορροή (ποταμό), ενώ 141.84 εκτάρια είναι θερμαινόμενα. Τα κύρια είδη που καλλιεργούνται σε θερμοκήπια είναι πρώιμα λαχανικά, όπως ντομάτα (119,1 εκτάρια), αγγούρι (99,54 εκτάρια), φράουλα (34,22 εκτάρια) και φασολάκι (33,2 εκτάρια).

11.3.2 Κατά το 2011, συνεχίστηκαν οι δραστηριότητες με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των λαχανικών, πεπτονοειδών και της φράουλας, κυρίως με την εισαγωγή και προώθηση νέων ειδών ή/ και βελτιωμένων ποικιλιών και την εφαρμογή νέας τεχνολογίας. Συνεχίστηκαν οι δοκιμές για την επιλογή και προώθηση νέων ποικιλιών εμβολιασμένων καρπουζιών, καθώς και αξιολόγηση εμπορικών υποκειμένων σε τομάτα.

11.3.3 Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των θερμοκηπιακών μονάδων, με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής και τη βελτίωση της ποιότητας, στην παραγωγή πρώιμων λαχανικών για εξαγωγή και για τη ντόπια αγορά και στην πατατοκαλλιέργεια.

11.3.4 Στα πλαίσια της προώθησης της Βιολογικής Γεωργίας, συνεχίστηκε και κατά το 2011, η λειτουργία της πιλοτικής μονάδας βιολογικής παραγωγής κηπευτικών στην Κυβερνητική Έπταυλη Αχέλειας. Συγκεκριμένα, τέθηκαν σε εφαρμογή δοκιμαστικοί βιολογικής παραγωγής λαχανικών τόσο υπαίθρου, όσο και θερμοκηπίου αλλά και πατατών, με την εξαγωγή πολύ χρήσιμων συμπερασμάτων.

11.4 Ανθοκομία

11.4.1 Όσον αφορά την Ανθοκομία, συνεχίστηκε σε Παγκύπρια κλίμακα, η συστηματική παρακολούθηση των μονάδων ανθοκομίας και η προσπάθεια για εκσυγχρονισμό και βελτίωση της απόδοσης τους, με την εισαγωγή και προώθηση νέας τεχνολογίας και νέων μεθόδων καλλιέργειας.

11.4.2 Εντός του 2011, πραγματοποιήθηκε Επίσκόπηση της Ανθοκομίας σε Παγκύπριο επίπεδο και υποβλήθηκε σχετική Έκθεση αποτελεσμάτων. Με βάση τα αποτελέσματα της Επίσκόπησης, η ανθοκομία καλύπτει έκταση 164,7 εκταρίων σε 126 μονάδες. Η έκταση καλλιέργειας κομμένων ανθέων ανέρχεται σε 58 εκτάρια σε 42 μονάδες, ενώ η έκταση των φυτών γλάστρας είναι 106,7 εκτάρια σε 84 μονάδες.

11.4.3 Στα πλαίσια της 17^{ης} Παγκύπριας Αγροτικής Έκθεσης, πραγματοποιήθηκε Ανθοκομική Έκθεση με τη συμμετοχή 15 Κύπριων ανθοκαλλιεργητών, ενώ πραγματοποιήθηκαν επιδείξεις ανθοδετικής, με σκοπό τη στήριξη και προώθηση των κυπριακών ανθοκομικών προϊόντων τόσο στα ανθοπωλεία, όσο και στους καταναλωτές.

11.4.4 Πραγματοποιήθηκαν προγράμματα επιμόρφωσης των ενδιαφερόμενων καλλιεργητών, στα κέντρα εκπαίδευσης ΚΕΓΕ τόσο σε θέματα Ανθοκομίας, όσο και σε θέματα κηποτεχνίας.

11.4.5 Με σκοπό την απάμβλυνση ή/ και επίλυση των διαφόρων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ανθοκαλλιεργητές σήμερα, Λειτουργοί των Οπωροκηπευτικών ετοίμασαν Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Ανθοκομίας. Την τροχιοδρόμηση και υλοποίηση του Σχεδίου ανέλαβε ειδική Επιτροπή η οποία απαρτίζεται από Λειτουργούς του Τμήματος Γεωργίας, από Λειτουργούς άλλων Τμημάτων ή/ και Υπουργείων και από εκπροσώπους των δύο Συνδέσμων των Ανθοκαλλιεργητών.

11.5 Αρωματικά και Φαρμακευτικά φυτά

11.5.1 Για τα Αρωματικά και Φαρμακευτικά Φυτά, συνεχίστηκε η συστηματική παρακολούθηση των καλλιεργειών και εντάθηκε η προσπάθεια για την περαιτέρω ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, καθώς και η ενημέρωση για τη σύσταση και λειτουργία Ομάδων Παραγωγών.

11.5.2 Κατά το 2011, συνεχίστηκαν οι δοκιμές για την επιλογή και προώθηση νέων ειδών και ποικιλιών. Σύμφωνα με στοιχεία της τελευταίας επισκόπησης (2010), η καλλιέργεια αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών καλύπτει έκταση 273 εκταρίων (8 εκτάρια καλυμμένη έκταση), και ασχολούνται 146 οικογένειες.

11.5.3 Τα κυριότερα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, που καλλιεργούνται στην Κύπρο και έχουν εμπορική αξία είναι ο βασιλικός, ο δυόσμος, η ρίγανη, το θυμάρι, η μαντζουράνα, ο σιδηρίτης (τσάι του βουνού), το λασμαρί (δενδρολίβανο), η δάφνη, ο δίκταμος, η μέντα, η μέλισσα, τα σχοινόπρασα (chives), η σπατζιά (φασκομηλιά), ο υσωπός, η αλουίζα, η τριανταφυλλιά η δαμασκηνή, το τάρακον, ο άνηθος, η μέθη, η μολωχία και η ρόκκολη.

11.5.4 Κατά το 2011, παράχθηκαν στον Βοτανόκηπο Αθαλάσσας 200.000 περίπου αρωματικά φυτά. Τα πλείστα από αυτά πωλήθηκαν σε ενδιαφερόμενους παραγωγούς, ορισμένα χρησιμοποιήθηκαν για συμπλήρωση μητρικών φυτειών και άλλα παραχωρήθηκαν δωρεάν σε Σχολεία, Δήμους, Κοινότητες και άλλα οργανωμένα σύνολα. Λόγω της αυξημένης ζήτησης αρωματικών φυτών που παρατηρείται, συνεχίζεται η επέκταση των μητρικών φυτειών με σκοπό τη συλλογή πολλαπλασιαστικού υλικού.

12. ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙΝΟΛΟΓΙΑ

12.1 Αμπελουργία

Ο κύριος στόχος του δυναμικού της Αμπελουργίας είναι η προσφορά τεχνικής υποστήριξης στους αμπελουργούς του τόπου. Η παροχή τεχνικής υποστήριξης έγινε με εκπαιδεύσεις στα διάφορα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ), καθώς επίσης, και με επί τόπου επισκέψεις των Λειτουργών στις αμπελουργικές εκμεταλλεύσεις με σκοπό τη συζήτηση και επίλυση διαφόρων προβλημάτων που προκύπτουν στους αμπελώνες. Για τον ίδιο σκοπό, και σε συνεργασία με τα κατά τόπους Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία, έγιναν εκπαιδεύσεις στους νέους γεωργούς σε όλες τις Επαρχίες καθώς και εκπαίδευση άλλων γεωργών στα αντίστοιχα ΚΕΓΕ.

12.1.1 Τεχνική υποστήριξη δόθηκε και μέσω της ετοιμασίας ενημερωτικών εντύπων, μέσα στα πλαίσια του εκδοτικού προγράμματος του Τμήματος Γεωργίας, για το έτος 2011.

12.1.2 Με εντατικούς ρυθμούς συνεχίστηκαν στην περιοχή Ορειτών Πάφου, οι εργασίες για τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών, που διασφαλίζουν άμεσα και μεσοπρόθεσμα την παραγωγή υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού και την εμπορία του προς τους αμπελουργούς, καθώς και των μέτρων πρόληψης από τυχόν εισαγωγή του εντόμου φυλλοξήρα στην Κύπρο. Έχουν δημιουργηθεί όλες οι απαραίτητες υποδομές και πρόσφατα άρχισε η φύτευση του δεύτερου μέρους του τεμαχίου, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η παραγωγή μοσχευμάτων προς τους αμπελουργούς του τόπου με τις ντόπιες σπάνιες ποικιλίες αλλά και με ξένες ποικιλίες, οινοποιήσιμες και επιτραπέζιες, καθώς και αμερικάνικα υποκείμενα.

12.1.3 Μέσα στο πλαίσιο των γεωργικών εφαρμογών, συνεχίζονται οι εργασίες διαχείρισης υποδειγματικού αμπελώνα με ντόπιες οινοποιήσιμες ποικιλίες, που βρίσκονται εμβολιασμένες σε αμερικάνικα υποκείμενα. Το έργο αποσκοπεί στην παρατήρηση παραμέτρων, όπως η συνύπαρξη ποικιλίας / υποκειμένου, η ανθεκτικότητα ή ευαισθησία στο ενεργό ασβέστιο και η συμπεριφορά του ντόπιου αμπελιού σε γραμμικό σύστημα διαμόρφωσης και υποστύλωσης. Η φυτεία έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα παρατηρήσεων πενταετούς αξιολόγησης των ποικιλιών. Όσον αφορά τη συμβατότητα, αξίζει να αναφέρουμε ότι, το αμερικάνικο υποκείμενο 41B, φαίνεται να είναι το περισσότερο συμβατό με όλες τις κυπριακές ποικιλίες οι οποίες βρίσκονται εγκατεστημένες στον αμπελώνα.

12.1.4 Οι Λειτουργοί της Αμπελουργίας, συνεργάστηκαν με τα κατά τόπους Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία, όπου και ολοκληρώθηκε η προσπάθεια ανασυγκρότησης και επικαιροποίησης του Μητρώου Επιτραπέζιων Ποικιλιών Αμπελιού. Το Μητρώο αυτό βρίσκεται σε συνεχή αναβάθμιση ιδιαίτερα μετά από την παραλαβή πρόσφατων δορυφορικών εικόνων και τοποθέτηση τους στο ηλεκτρονικό σύστημα. Το Μητρώο έχει ενημερωθεί κατά 90%. Παράλληλα, μέσα στα πλαίσια της συνεργασίας με άλλες Υπηρεσίες του Τμήματος Γεωργίας και το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, έδωσε έμφαση σε δραστηριότητες όπως:

- (α) η εξασφάλιση υγιούς προ-βασικού πολλαπλασιαστικού υλικού για κάλυψη των αναγκών, που εμφανίζονται στις αμπελουργικές υποδομές της περιοχής Ορειτών Πάφου,
- (β) η εξασφάλιση αρκετών αμπελουργικών περιγραφών διαφόρων ποικιλιών της αμπέλου,
- (γ) η ολοκλήρωση του φυτοϋγειονομικού Εθνικού Καταλόγου Ποικιλιών της Αμπέλου στα πλαίσια των υποχρεώσεων της Κύπρου έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- (δ) ο εντοπισμός καινοτόμων στόχων για τη δημιουργία του ετήσιου Προγράμματος Γεωργικών Εφαρμογών στον αμπελοοινικό τομέα.

12.1.5 Το προσωπικό της Αμπελουργίας ασχολήθηκε επιπλέον και με τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Τον τεχνικό έλεγχο ωρίμανσης σταφυλιών και την εξασφάλιση διαφόρων ποσοτήτων και ποικιλιών σταφυλιών, για πειραματική οινοποίηση στο Πρότυπο Οινοποιείο του Τμήματος Γεωργίας.
- Ετοιμασία του περιπτέρου του Υπουργείου Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος στη Γιορτή του Κρασιού, καθώς και την ετοιμασία του περιπτέρου της Αμπελουργίας-Οινολογίας στην Παγκύπρια Αγροτική Έκθεση.
- Εμβολιασμός σε τεμάχια της Γεωργικής Έπαυλης Αχέλειας με τις ντόπιες ποικιλίες Μωροκανέλα, Σπούρτικο και Πρωμάρα.
- Συνεργασία με προοδευτικό αμπελουργό στο Πισσούρι, σε θέματα διαχείρισης βιολογικού αμπελώνα και με ταυτόχρονη βιοματική εκπαίδευση Λειτουργών του Τμήματος Γεωργίας σε θέματα διαχείρισης βιολογικού αμπελώνα.
- Συνεργασία με νέο γεωργό στον Αγρό, για αξιολόγηση έξι επιτραπέζιων ποικιλιών (Fantasy seedless, Victoria, Black Emerald, Superior, Crimson seedless και Βέρικο), στην περιοχή Πιτσιλιάς.

12.2 Οινολογία

12.2.1 Οι κυριότερες δραστηριότητες που αφορούσαν την Οινολογία για το έτος 2011, χωρίζονται στις ακόλουθες θεματικές ενότητες: (α) πειραματισμός και συμβουλευτικές υπηρεσίες, (β) παρακολούθηση αμπελοοινικής νομοθεσίας και (γ) εκσυγχρονισμός, αρθρογραφία και εκπαιδεύσεις.

(α) Πειραματισμός και συμβουλευτικές υπηρεσίες

Όσον αφορά την Οινολογία, το προσωπικό ασχολήθηκε με τον εφαρμοσμένο πειραματισμό στο Πρότυπο Οινοποιείο του Τμήματος Γεωργίας. Μελέτησε την υπάρχουσα ακαδημαϊκή γνώση με σκοπό την εφαρμογή της στην επαγγελματική πρακτική της Κύπρου ή την επίλυση τεχνολογικών προβλημάτων στην πράξη. Συγκεκριμένα οι εργασίες κάλυψαν τα ακόλουθα πειραματικά ερωτήματα:

- Τη μελέτη των επιδράσεων από τη χρήση φυσικών και υγιών οινολασπών προερχόμενων από λευκές οινοποιήσεις σε ερυθρούς οίνους από Μαραθεύτικο.
- Τις συγκριτικές δοκιμές φυσικών και υγιών οινολασπών σε σχέση με ομόλογα προϊόντα του εμπορίου (κυτταρικοί φλοιοί και συστατικά του κυτταροπλάσματος μυκήτων), στην ποικιλία Πρωμάρα.
- Την επίδραση της προ-ζυμωτικής εκχύλισης σε χαμηλή θερμοκρασία στις ποικιλίες Πρωμάρα, Γιαννούδι και Μαραθεύτικο.
- Τη συγκριτική δοκιμή λιασίματος σταφυλιών σε ηλιακό αποξηραντήριο σε σχέση με την παραδοσιακή απλώστρα για παραγωγή οίνου Κουμανδαρίας.
- Την εναλλακτική διαχείριση σταφυλιών Ντόπιου Μαύρου από υπερώριμο τρύγο για παραγωγή γλυκού οίνου.
- Τη συγκριτική δοκιμή μιας νέας πατέντας αντιοξειδωτικού προϊόντος (με βάση τις τανίνες κουκουτσιών σταφυλιού) σε σχέση με την παραδοσιακή χρήση θειώδους οξέος.

Η εμπειρία και τα δεδομένα αυτών των πειραματικών δοκιμών καθώς και άλλες βιβλιογραφικές αναφορές αποτέλεσαν τη βάση για παροχή επιτόπου ή τηλεφωνικών συμβουλών σε σειρά εγκεκριμένων οινοποιείων, αλλά και σε δεκάδες άλλους υποσχόμενους νέους οινοποιούς.

(β) Παρακολούθηση αμπελοοινικής νομοθεσίας

Παρακολουθήθηκαν στενά οι εξελίξεις, που έλαβαν χώραν κατά το 2011, τόσο στα αρμόδια κοινοτικά όργανα των Βρυξελλών, όσο και στα διεθνή όργανα του Διεθνούς Οργανισμού Αμπέλου και Οίνου (ΟΙΥ). Συγκεκριμένα, εισηγήθηκε θέσεις/απόψεις σε θέματα Οινολογικών Πρακτικών και Επεξεργασιών, και Προτύπων Εμπορίας Οίνου, οι οποίες συζητήθηκαν στις συναντήσεις της Ομάδας Οριζόντιων Γεωργικών Ερωτήσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Ειδικής Επιτροπής Γεωργίας. Περαιτέρω, η Οινολογία ασχολήθηκε με θέματα που αφορούν τις Οινολογικές Πρακτικές και τα οποία συζητήθηκαν στις συναντήσεις της Διαχειριστικής Επιτροπής Οίνου, στις Τεχνικές Επιτροπές του ΟΙΥ και στη Μόνιμη Επιτροπή Βιολογικής Γεωργίας. Τα κύρια θέματα στον Τομέα αυτό, που συζητήθηκαν στα διάφορα σώματα της ΕΕ είναι η τροποποίηση του οριζόντιου Κανονισμού (ΕΚ) 1234/07 (ενιαία Κοινή Οργάνωση Αγοράς) μέσα από τον οποίο επιτυγχάνεται η εναρμόνιση με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας και η διαμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής με ορίζοντα το 2020. Άλλα σημαντικά θέματα τα οποία συζητήθηκαν ήταν η μερική ή ολική αφαίρεση αλκοόλης από τους οίνους, η ονομασία των προϊόντων που θα προκύπτουν από αυτή την επεξεργασία, καθώς και η παραγωγή βιολογικού οίνου.

(γ) Εκσυγχρονισμός, αρθρογραφία και εκπαιδεύσεις

Πραγματοποιήθηκαν όλες οι απαιτούμενες διαδικασίες για την αναβάθμιση του μηχανολογικού εξοπλισμού του Πρότυπου Οινοποιείου και την ανακαίνιση σημαντικού μέρους των κελαριών παλαίωσης πειραματικών οίνων, διαθέτοντας έτσι ότι σύγχρονο απαιτείται για επίτευξη της αποστολής του. Η Οινολογία είχε επί μονίμου βάσεως συνεισφορά στη συντήρηση της στήλης «Οινολογικά Νέα» του τριμηνιαίου περιοδικού «Αγρότης» και συμμετείχε σε σειρά ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών συνεντεύξεων στα αγροτικά προγράμματα του ΡΙΚ. Έδωσε έμφαση στην τεχνική στήριξη των οινοπαραγωγών στην πράξη, δίνοντας λύση σε καίρια ζητήματα τα οποία τους απασχολούν μέσα στα ίδια τα οινοποιεία τους. Παράλληλα, κάλυψε μέρος των αναγκών του προσωπικού για οινική εκπαίδευση σε οινολογικό εργαστήριο.

12.3 Οινολογικό Εργαστήριο

12.3.1 Το Εργαστήριο Οίνων και Αλκοολούχων Ποτών του Τμήματος Γεωργίας, εφαρμόζει ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας και είναι διαπιστευμένο από τον Κυπριακό Οργανισμό Προώθησης Ποιότητας (Κ.Ο.Π.Π.), σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο EN ISO 17025:2005. Είναι, επίσης, το μοναδικό εργαστήριο της Κύπρου που είναι επίσημα εξουσιοδοτημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση για να διενεργεί επίσημες αναλύσεις στον αμπελοοινικό τομέα. Το πεδίο Διαπίστευσης του Εργαστηρίου περιλαμβάνει δύο αναλυτικές μεθόδους. Μια τρίτη μέθοδος έχει, επίσης, επικυρωθεί και βρίσκεται υπό διαπίστευση, ενώ συγκεντρώθηκαν στοιχεία για την επικύρωση και άλλων μεθόδων. Για τους σκοπούς της διαπίστευσης και τον έλεγχο της εγκυρότητας των μεθόδων, έχει πραγματοποιηθεί ένας αρκετά μεγάλος αριθμός αναλύσεων.

12.3.2 Μέσα στα πιο πάνω πλαίσια, το Οινολογικό Εργαστήριο διεξήγαγε αναλύσεις για τον προσδιορισμό διαφόρων παραμέτρων σε δείγματα αμπελοοινικών προϊόντων ως ακολούθως:

- 172 δειγμάτων (921 προσδιορισμοί) στα πλαίσια της εφαρμογής της σχετικής Νομοθεσίας για τον έλεγχο των Οινολογικών Πρακτικών και Επεξεργασιών, μετά από δειγματοληψίες που διενήργησαν οι εξουσιοδοτημένοι Λειτουργοί της Αμπελοοινικής-Οινολογίας.

- 300 δειγμάτων (κατόπιν πληρωμής τελών) από ιδιώτες για έκδοση των αναγκαίων πιστοποιητικών για τη διακίνηση των προϊόντων από οινοποιεία ή για την αναγνώριση επιτραπέζιων οίνων με γεωγραφική ένδειξη.
- 68 δειγμάτων για εξυπηρέτηση του Συμβουλίου Αμπελοοινικών Προϊόντων στα πλαίσια εφαρμογής της Νομοθεσίας για τον έλεγχο της αγοράς.
- 406 δειγμάτων οίνων (2.400 προσδιορισμοί) για τις πειραματικές οινοποιήσεις του Πρότυπου Οινοποιείου.
- 15 δειγμάτων (105 προσδιορισμοί) στα πλαίσια εφαρμογής του Κανονισμού για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ισοτοπικών Δεδομένων Οίνου.
- 20 δειγμάτων (180 προσδιορισμοί) στα πλαίσια συμμετοχής του Εργαστηρίου σε διεθνείς διεργαστηριακές δοκιμές απόδοσης.
- 3.204 δειγμάτων με ταχείες μεθόδους ανάλυσης στα πλαίσια παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στους αμπελουργούς κατά το στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας. Η ένδειξη αυτή αποτελεί στοιχείο αναβάθμισης της προσφοράς του Τμήματος Γεωργίας προς τα κυπριακά οινοποιεία.

12.4 Έλεγχος Οινολογικών Πρακτικών και Επεξεργασιών

Στα πλαίσια εφαρμογής της σχετικής Νομοθεσίας για τον Έλεγχο των Οινολογικών Πρακτικών και Επεξεργασιών (Κανονισμοί (ΕΚ) 1234/07, (ΕΚ) 479/2008, (ΕΚ) 606/2009, (ΕΚ) 436/2009, (ΕΚ) 555/08, (ΕΟΚ) 1601/91, (ΕΚ) 110/08 και Ν. 87(Ι) 2005), διενεργήθηκαν από τους αρμόδιους εξουσιοδοτημένους Λειτουργούς της Αμπελουργίας-Οινολογίας, 110 περίπου επιθεωρήσεις σε όλα τα αδειούχα περιφερειακά και μεγάλα οινοποιεία, καθώς επίσης, και στους εισαγωγείς οίνων από τρίτες χώρες αλλά και στους διακινητές οίνων από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

12.4.1 Οι επιτόπιοι έλεγχοι αφορούσαν την επιβεβαίωση τήρησης και ελέγχου των λογιστικών βιβλίων ή ηλεκτρονικών αρχείων, που τηρούνται από τα οινοποιεία σχετικά με τις οινολογικές πρακτικές και επεξεργασίες που ακολουθούνται. Έγινε, επίσης, εξέταση των οινολογικών ουσιών που χρησιμοποιούνται, έλεγχος τήρησης των ορθών συνθηκών αποθήκευσής τους, και των προϋποθέσεων και ορίων χρήσης τους. Παράλληλα, διενεργήθηκαν πέραν των 165 δειγματοληψιών οίνων, δείγματα των οποίων δόθηκαν στο Οινολογικό Εργαστήριο του Τμήματος Γεωργίας για έλεγχο συγκεκριμένων παραμέτρων που προβλέπονται από τη νομοθεσία και τη διαπίστωση μετά από ανάλυση ότι εμπίπτουν εντός των ορίων που καθορίζονται.

12.4.2 Κατά τη διάρκεια του έτους, έγινε εκπαίδευση των 4 Εξουσιοδοτημένων Λειτουργών Ελέγχου σε θέματα διαπίστευσης με βάση το ISO 17020:2004, ανάλυση των όρων του προτύπου, καταμερισμός εργασίας στους Εξουσιοδοτημένους Λειτουργούς και στη συνέχεια συγγραφή του εγχειριδίου με βάση τους όρους του Προτύπου.

13. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΑ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑ

13.1 Αγελαδοτροφία

13.1.1 Στα θέματα αγελαδοτροφίας παρέχονται συμβουλευτικές και τεχνικές υπηρεσίες για την ορθή διαχείριση των μονάδων γαλακτοπαραγωγής και των μονάδων πάχυνσης μοσχαριών. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες καλύπτουν θέματα σωστής διατροφής, γενετικής βελτίωσης των ζώων, στέγασης, παραγωγής καθαρού και υγιεινού γάλακτος και μείωση του κόστους παραγωγής. Επίσης, καλύπτονται θέματα μηχανολογικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού των βουστασιών. Η ενημέρωση των αγελαδοτρόφων γίνεται μέσω των ατομικών επαφών, την παρουσίαση ραδιοφωνικών προγραμμάτων και την ετοιμασία άρθρων στο περιοδικό «ΑΓΡΟΤΗΣ».

13.1.2 Στην Κύπρο εκτρέφονται βοοειδή, της γαλακτοφόρου φυλής Holstein-Friesian, η οποία προέρχεται από διασταύρωση ζώων, τα οποία έχουν τις γενεαλογικές τους ρίζες στην Ολλανδία, και πιο συγκεκριμένα στην επαρχία της Φριςλανδίας. Η φυλή κατατάσσεται στην κατηγορία των βοοειδών διπλής παραγωγικής κατεύθυνσης. Είναι ζώα υψηλής γαλακτοπαραγωγής και με καλά κρεοπαραγωγικά χαρακτηριστικά. Διακρίνονται από τον ασπρόμαυρο χρωματισμό του τριχώματος τους και τη μεγάλη σωματική τους διάπλαση. Το ζωντανό βάρος των ενηλίκων ζώων κυμαίνεται στα 600 κιλά για τα θηλυκά και στα 1.000 κιλά για τα αρσενικά.

13.1.3 Συνολικά στην Κύπρο εκτρέφονται περίπου 55.000 βοοειδή, από τα οποία οι 23.500 είναι γαλακτοφόρες αγελάδες και διατηρούνται σε 232 βουστάσια (219 μονάδες γαλακτοπαραγωγής και 13 μονάδες εκτροφής μοσχαριών). Η ετήσια παραγωγή αγελαδινού γάλακτος υπολογίζεται περίπου στους 153.220 τόνους και του βοείου κρέατος περίπου στους 4.668 τόνους. Κατά το 2011, σφάγηκαν 15.853 βοοειδή. Η μέση τιμή παραγωγού αγελαδινού γάλακτος διαμορφώθηκε στα €51.98/100Kg, ενώ οι αντίστοιχες μέσες τιμές την ίδια χρονική περίοδο για το μοσχαρίσιο κρέας και το κρέας αγελάδας διαμορφώθηκαν στα €342/100Kg και €159/100 Kg αντίστοιχα. Οι τιμές βόειου κρέατος κοινοποιούνται στην ΕΕ, από τους Λειτουργούς κάθε εβδομάδα και οι τιμές παραγωγού αγελαδινού γάλακτος κάθε μήνα.

13.2 Γαλακτοκομία

Στα θέματα γαλακτοκομίας περιλαμβάνεται η οργάνωση εκπαιδεύσεων αγροτών/αγροτισσών τόσο στα ΚΕΓΕ, όσο και σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο, για την παραγωγή παραδοσιακών γαλακτοκομικών προϊόντων σε μικρή/οικιακή κλίμακα, όπως το χαλούμι, τυρί φλαούνας, τυρί παφίτικο, γιαούρτι και τελεμέ. Κατά το 2011 πραγματοποιήθηκαν 8 εκπαιδεύσεις/ παρουσιάσεις.

13.3 Νομοθεσίες

13.3.1 Μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της Αγελαδοτροφίας και Γαλακτοκομίας είναι και η εφαρμογή των προνοιών της περί ταξινόμησης των σφάγιων των χονδρών βοοειδών, χοίρων και προβάτων και της αναφοράς των τιμών αυτών Νομοθεσίας Ν81(Ι)/2006. Στόχος της Νομοθεσίας είναι η δυνατότητα αύξησης του εισοδήματος του παραγωγού, αφού η τιμή που πληρώνεται ο παραγωγός πρέπει να διαμορφώνεται σύμφωνα με την αξιολόγηση δύο παραμέτρων (α) της μυϊκής διάπλασης των ζώων και (β) της ποσότητας λίπους που το καλύπτει εσωτερικά και εξωτερικά. Στο τέλος κάθε έτους, ετοιμάζεται ετήσια έκθεση ελέγχου, η οποία αποστέλλεται στην ΕΕ. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση που έχει ετοιμαστεί, έχουν σφαγεί στην Κύπρο 15.853 βοοειδή. Από αυτά έχουν ταξινομηθεί τα 14.876. Κατά τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν από τους Επιθεωρητές, έχουν ταξινομηθεί 348 σφάγια και έγινε συγκριτικός έλεγχος με τις ταξινομήσεις που έγιναν από τους εξουσιοδοτημένους ταξινομητές του σφαγείου. Έχει παρατηρηθεί ποσοστό ορθότητας από τους ταξινομητές του σφαγείου, της τάξης του 93.4% στη μυϊκή διάπλαση και 84.5% στο λίπος. Για σκοπούς ελέγχου εφαρμογής της Νομοθεσίας, πραγματοποιούνται έλεγχοι στα πέντε σφαγεία που λειτουργούν στην Κύπρο, καθώς, επίσης, και σε υπεραγορές τροφίμων. Κατά το 2011 έχουν πραγματοποιηθεί 20 επισκέψεις στα 5 σφαγεία και 19 επισκέψεις σε διάφορες υπεραγορές και κρεοπωλεία.

13.3.2 Επιπρόσθετα, στις αρμοδιότητες της αγελαδοτροφίας εμπίπτει και η εφαρμογή, του περί Βελτίωσης των Ζώων, Νόμου [Ν86(Ι)/2001, Ν272(Ι)/2004, Ν115(Ι)/2009]. Η εν λόγω νομοθεσία αναφέρεται στην οργάνωση και αναγνώριση των συνδέσμων εκτροφέων μιας συγκεκριμένης φυλής ζώων, στις διαδικασίες εμπορίας ζωντανών ζώων για σκοπούς

αναπαραγωγής αλλά και γενετικού υλικού, καθώς και τις διαδικασίες για την εκτίμηση της γενετικής αξίας των ζώων καθαρής φυλής. Το 2011 έχουν αρχίσει οι διαδικασίες αναθεώρησης της Νομοθεσίας και αναμένονται να ολοκληρωθούν το 2012.

13.3.3 Επιπλέον, συμμετέχει σε δύο Επιτροπές Διαχείρισης της Κοινής Οργάνωσης των Γεωργικών Αγορών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που έχουν ως αντικείμενο το βόειο κρέας, το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα. Επίσης, συμμετέχει στις Ομάδες Εργασίας Ειδικών για την ταξινόμηση των σφάγιων των βοοειδών και τις στατιστικές του γάλακτος. Παράλληλα, χειρίζεται τα ζωοτεχνικά θέματα της αντίστοιχης Επιτροπής Ζωοτεχνίας. Το 2011 συμμετείχε και στις Ομάδες Εργασίας του Συμβουλίου για το Γάλα και τα Γαλακτοκομικά Προϊόντα. Οι συζητήσεις αφορούσαν την ένταξη της συμβολαιακής γεωργίας, για το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, στον νέο Κανονισμό για την Κοινή Οργάνωση Αγοράς.

14. ΧΟΙΡΟΤΡΟΦΙΑ / ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

14.1 Μέσα στα πλαίσια του προγράμματος των Γεωργικών Εφαρμογών, οι Λειτουργοί της Χοιροτροφίας/Πτηνοτροφίας παρέχουν τεχνικές συμβουλές για την ορθή διαχείριση των χοιροτροφικών και πτηνοτροφικών μονάδων, για τη διατροφή, την ανέγερση/βελτίωση των υποστατικών και την αγορά μηχανολογικού και άλλου εξοπλισμού, με στόχο τη βελτίωση της παραγωγικότητας και μείωση του κόστους παραγωγής.

14.1.1 Συνεχίζεται η παροχή δωρεάν αρχιτεκτονικών σχεδίων για την ανέγερση υποστατικών τόσο στους Χοιροτρόφους, όσο και στους Πτηνοτρόφους.

14.1.2 Συμμετέχει στη Διαχειριστική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που καλύπτει θέματα Κοινής Οργάνωσης της Αγοράς των γεωργικών προϊόντων, που συμπεριλαμβάνει και τους τομείς του χοιρινού κρέατος, του κρέατος πουλερικών και βρώσιμων αυγών.

14.1.3 Επίσης, έχει την ευθύνη της συλλογής και αναφοράς των τιμών του χοιρινού σφάγιου, καθώς και του κρέατος των πουλερικών και βρώσιμων αυγών, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πάνω σε εβδομαδιαία βάση.

14.2 Χοιροτροφία

Με βάση την Ετήσια Απογραφή της Οργανωμένης Χοιροτροφίας, ο αριθμός των χοιροστασίων, κατά το 2011, ήταν 79 (προκαταρκτικά στοιχεία) σε σχέση με 88 το 2010. Το 2011, σφάγηκαν 681.000 χοίροι, σε σύγκριση με 705.550 χοίρους το 2010. Επίσης, εγκρίθηκε μη διεισδυτική μέθοδος ταξινόμησης σφάγιων χοίρων- ultra FOM300-.

14.3 Πτηνοτροφία

14.3.1 Με βάση τα στοιχεία που κατέχει το Τμήμα Γεωργίας, κατά το 2011, λειτουργούσαν 91 πτηνοτροφεία, από τα οποία 47 ασχολούνταν μόνο με την κρεοπαραγωγή, 26 μόνο με την αυγοπαραγωγή, 5 μόνο με αναπαραγωγή/εκκολαπτήρια, 6 με θηραματικά είδη (ορτύκια, περδίκια), 1 με στρουθοκάμηλους και 6 με διάφορους άλλους συνδυασμούς πτηνών. Επίσης, λειτουργούσαν 4 πτηνοσφαγεία, 19 πτηνοσφαγεία/τεμαχιστήρια και 8 τεμαχιστήρια κρέατος πουλερικών. Η ντόπια παραγωγή νεοσσών κρεοπαραγωγής κατά το 2011 ήταν 13,48 εκατ. και αυγοπαραγωγής 122.130 έναντι 14,0 εκατ. και 316.305 αντίστοιχα για το 2010. Επιπρόσθετα, εκκολάφθηκαν 352.065 νεοσσοί κρεοπαραγωγής και 214.350 νεοσσοί αυγοπαραγωγής από αυγά εκκόλαψης που διακινήθηκαν από άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ. Επίσης, διακινήθηκαν 83.360 νεοσσοί αυγοπαραγωγής και 30.000 πουλάδες αυγοπαραγωγής ηλικίας 15-17 εβδομάδων από την Ελλάδα. Κατά το 2011, διακινήθηκαν από άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ 138.640 νεοσσοί αναπαραγωγής κρεοπαραγωγικού τύπου και

2.380 αυγοπαραγωγικού τύπου έναντι 188.780 και 1.725 για το 2010 αντίστοιχα. Οι τοποθετήσεις για εκτροφή νεοσσών πάχυνσης γαλοπούλας κατά το 2011 μειώθηκαν σε σχέση με το 2010 (32.170 έναντι 42.280) και διακινήθηκαν από άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ. Κατά το 2011 διακινήθηκαν από άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ 29.536 κιβώτια βρώσιμων αυγών (886.080 δωδεκάδες) έναντι 28.743 κιβωτίων (862.290 δωδεκάδες) το 2010. Επίσης, εξήχθησαν 2.510.640 αυγά εκκόλαψης κρεοπαραγωγικού τύπου, από τα οποία 399.600 στην Ελλάδα και 2.111.040 στο Ισραήλ [3.178.800 το 2010 (εξήχθησαν όλα στο Ισραήλ)].

14.3.2 Με την ένταξη της χώρας μας στην ΕΕ τέθηκαν σε εφαρμογή ο περί Εφαρμογής Προδιαγραφών για την Παραγωγή, Ταξινόμηση, Σήμανση και Εμπορία του Κρέατος Πουλερικών, Νόμος 280(Ι)/2004 και Κανονισμοί, ο περί Εφαρμογής Προδιαγραφών για την Παραγωγή, Ταξινόμηση, Σήμανση και Εμπορία των Βρώσιμων Αυγών, Νόμος 276(Ι)/2004 και Κανονισμοί και ο περί Παραγωγής και Χρήσης Αυγών προς Επώαση και των Νεοσσών Πουλερικών, Νόμος του 281(Ι)/2004.

14.3.3 Για τις Νομοθεσίες που αφορούν το κρέας πουλερικών και τα βρώσιμα αυγά γίνονται εντατικοί έλεγχοι με επιθεωρήσεις τόσο στα Κέντρα Συσκευασίας Αυγών και Κρέατος Πουλερικών, όσο και σε υπεραγορές, κρεοπωλεία κλ.π, ενώ για τη Νομοθεσία που αφορά τα αυγά εκκόλαψης και τους νεοσσούς, γίνονται επιθεωρήσεις στα εκκολαπτήρια.

14.3.4 Επίσης, μέσα στα πλαίσια εφαρμογής του περί Παραγωγής και Χρήσης Αυγών προς Εκκόλαψη και των Νεοσσών Πουλερικών, Νόμου 281(Ι)/2004 συνεχίστηκε η συγκέντρωση, πάνω σε μηνιαία βάση, των στοιχείων παραγωγής και προώθησης τους προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Eurostat.

15. ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑ / ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΖΩΩΝ

15.1 Οι κύριες δραστηριότητες κατά το 2011, ήταν οι ακόλουθες:

- Εκπαίδευση προσωπικού και αιγοπροβατοτρόφων σε εξειδικευμένα θέματα, που στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό του τομέα της αιγοπροβατοτροφίας.
- Διεξαγωγή της ετήσιας Επισκόπησης της αιγοπροβατοτροφίας, σε συνεργασία με όλα τα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία του Τμήματος Γεωργίας.
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες (παροχή τεχνικών πληροφοριών σε αιγοπροβατοτρόφους).
- Ετοιμασία κειμένων με θέματα της αιγοπροβατοτροφίας, για παρουσίαση και δημοσίευση σε Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.
- Εισηγήσεις για ετοιμασία μέτρων/ καθεστώτων στα σχέδια του Τμήματος Γεωργίας που αφορούν την αιγοπροβατοτροφία.
- Συμμετοχή στον έλεγχο εφαρμογής του Νόμου Περί Ταξινόμησης των Σφάγιων χονδρών βοοειδών, προβατοειδών και χοίρων και συλλογή και επεξεργασία χονδρικών τιμών αμνοεριφίων και κοινοποίηση τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

15.2 Το 2011, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις και ενημερώσεις των αιγοπροβατοτρόφων σε θέματα σωστής διαχείρισης και ορθολογιστικής διατροφής, με σκοπό την αύξηση της παραγωγής και τη μείωση του κόστους, ώστε τα αιγοπρόβεια προϊόντα να καταστούν πιο ανταγωνιστικά. Οι εκπαιδεύσεις πραγματοποιήθηκαν μέσω διαφόρων μεθόδων, όπως διαλέξεις, συστήματα μαθητείας, εκπαιδεύσεις στα ΚΕΓΕ, ατομικές επαφές, ραδιοφωνικές εκπομπές, άρθρα με τεχνικά θέματα και διαφωτιστικά φυλλάδια.

15.3 Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων, κατά το 2011, το προσωπικό της Αιγοπροβατοτροφίας/ Διατροφής Ζώων, συμμετείχε στην εφαρμογή του Σχεδίου για την

Κατεδάφιση με Σκοπό τη Μετεγκατάσταση Οχληρών Κτηνοτροφικών Υποστατικών, αλλά και στην προετοιμασία της προκήρυξης του Μέτρου 1.4 του ΠΑΑ 2007 – 2013.

15.4 Συνεχίστηκε η παραχώρηση δωρεάν αρχιτεκτονικών σχεδίων για υποστατικά αιγοπροβάτων σε ενδιαφερόμενους κτηνοτρόφους και παραχωρήθηκαν συνολικά 136 αρχιτεκτονικά σχέδια σε 53 άτομα.

15.5 Στους Κτηνοτροφικούς Σταθμούς Πάφου (Αχέλεια και Ορείτες) συνεχίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος γενετικής βελτίωσης των ζώων, με κύριο στόχο τη συνολική αναβάθμιση του γενετικού υλικού του συνόλου του πληθυσμού των αιγών/προβάτων της Κύπρου. Στους Κτηνοτροφικούς Σταθμούς Ορειτών και Αχέλειας εκτρέφονταν 385 πρόβατα φυλής Χίου (360 θηλυκά και 25 αρσενικά) και 425 αίγες φυλής Δαμασκίου (390 θηλυκά και 35 αρσενικά), αντίστοιχα. Κατά το 2011, πωλήθηκαν σε ενδιαφερόμενους κτηνοτρόφους μέσω των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών για αναπαραγωγή 21 κριοί, 43 προβατίνες, 150 αρνιά αρσενικά και 74 αρνιά θηλυκά. Επίσης, πωλήθηκαν 23 τράγοι, 94 αίγες, 121 ρίφια αρσενικά, και 66 ρίφια θηλυκά.

15.6 Παράλληλα για τον σκοπό αυτό, λειτουργεί και το Σχέδιο Καταγραφής Αποδόσεων Αιγοπροβάτων (ΣΚΑΑ), καθώς και το Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση της τρομώδους νόσου. Ζώα γενετικά βελτιωμένα και απαλλαγμένα από την τρομώδη νόσο πωλούνται σε ενδιαφερόμενους αιγοπροβατοτρόφους. Στο ΣΚΑΑ, κατά το 2011, συμμετείχαν 4 προβατοτρόφοι, οι οποίοι εκτρέφουν συνολικά 1.394 πρόβατα της φυλής Χίου. Στο Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση της τρομώδους νόσου εμπλέκονταν 11 μονάδες/πυρήνες στις οποίες εκτρέφονταν συνολικά 5.749 αίγες φυλής Δαμασκίου.

15.7 Για το έτος 2011, η τιμή πώλησης του πρόβειου γάλακτος κυμάνθηκε από €0,65-0,97/λίτρο και η τιμή του αιγινού γάλακτος κυμάνθηκε από €0,48-0,58/λίτρο ανάλογα με τη πρωτεΐνη αλλά και τη λιποπεριεκτικότητα. Η τιμή πώλησης του ζωντανού βάρους των αμνοεριφίων ήταν κατά μέσο όρο €3,03/κιλό.

16. ΜΟΝΑΔΑ ΦΥΤΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

16.1 Η Μονάδα Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας δημιουργήθηκε το 2011, στα πλαίσια αναδιοργάνωσης της δομής του Τμήματος, με στόχο την ενημέρωση και εκπαίδευση των γεωργών στους τομείς παραγωγής των σιτηρών, ψυχανθών, κτηνοτροφικών και βιομηχανικών φυτών. Στα πλαίσια αυτά, έγινε προσπάθεια για εντοπισμό προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι καλλιέργειες των φυτών μεγάλης καλλιέργειας και ετοιμάστηκε σχεδιασμός για επίλυση τους μέσω της ενημέρωσης και εκπαίδευσης των γεωργών μέσω διαλέξεων, σεμιναρίων και των ΜΜΕ. Επιπλέον, έχει προγραμματιστεί η διεξαγωγή δοκιμαστικών μελετών, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα τα οποία στην συνέχεια θα δοθούν στους γεωργούς και η συστηματική παρακολούθηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Επιπρόσθετα η Μονάδα συνεισφέρει στην εφαρμογή των μέτρων του ΠΑΑ 2007-2013.

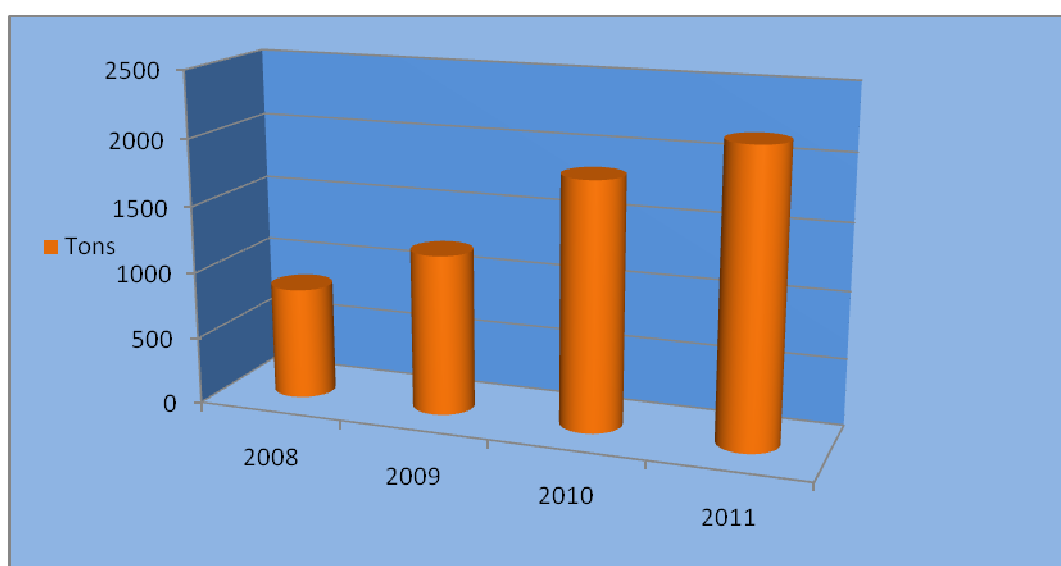
16.2 Οι Λειτουργοί της Μονάδας Φυτών Μεγάλης Καλλιέργειας συμμετείχαν σε συναντήσεις της Διαχειριστικής Επιτροπής της Κοινής Οργάνωσης των Γεωργικών Αγορών της ΕΕ για τη ζάχαρη, τα σιτηρά και τα κλωστικά φυτά.

16.3 Κατά το 2011, η Μονάδα ασχολήθηκε με τη συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με την παραγωγή φυτών μεγάλης καλλιέργειας (φ.μ.κ), ώστε να αποτυπωθεί η σημερινή κατάσταση για τα φ.μ.κ και να χρησιμοποιηθούν ως εργαλείο για την λήψη αποφάσεων. Επίσης, ασχολήθηκε με την συγκέντρωση των τρέχουσων τιμών πώλησης για τα κυριότερα είδη φ.μ.κ. (σιτάρι, κριθάρι), ανά εβδομάδα και στάληκαν στην ΕΕ.

17. ΣΠΟΡΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

17.1 Το Σποροπαραγωγικό Κέντρο, κατά την διάρκεια του 2011, προώθησε σχέδια Παραγωγής Πιστοποιημένων Σπόρων και παραγωγής Προβασικών και Βασικών Σπόρων σιτηρών, που προορίζονται αποκλειστικά για σπορά.

17.1.1 Μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Παραγωγής Πιστοποιημένων Σπόρων διατέθηκαν κατά την διάρκεια του 2011, 2.162,7 τόνοι σε σχέση με 1.841,8 τόνους το 2010. Παρατηρήθηκε, δηλαδή, μια αύξηση περίπου 17,5%. Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει την αργή αλλά σταθερή αύξηση, κάθε χρόνο, από το 2008 στην διάθεση πιστοποιημένων σπόρων προς σπορά.

Αναλυτικά η διάθεση των σπόρων έχει ως εξής :

Είδος σπόρου	Τόνοι που διατέθηκαν το 2011	Τόνοι που διατέθηκαν το 2010	Διαφορά (%)
Σιτάρι σκληρό	649,925	578,450	+12,36
Κριθάρι	1.509,300	1.251,275	+20,60
Λόλιο	2,125	2,650	-19,20
Βίκος	1,350	0,180	+750,00

Η αξία των πιο πάνω ποσοτήτων (μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.) ανήλθε στα €1.359.904.

17.1.2 Μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Παραγωγής Προβασικών και Βασικών Σπόρων έχουν παραχθεί 96.25 τόνοι κριθάρι, 43.65 τόνοι σιτάρι και 1.534 τόνοι βίκου.

17.2 Κατά το 2011, το Σποροπαραγωγικό Κέντρο συνέχισε την εκστρατεία ενημέρωσης - παρακολούθησης των γεωργών που συμμετέχουν στο Σχέδιο Παραγωγής Πιστοποιημένων Σπόρων, έτσι ώστε, οι παραγόμενοι σπόροι να πληρούν τις προδιαγραφές που προνοούνται στην περί σπόρων νομοθεσία η οποία έχει εναρμονιστεί πλήρως με Κανονισμούς και Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

17.2.1 Επιπλέον, το Σποροπαραγωγικό Κέντρο διενήργησε εκστρατεία ενημέρωσης όλων των σιτηροκαλλιεργητών, για την ποσοστιαία αύξηση της χρήσης πιστοποιημένων σπόρων,

τονίζοντας τα σημαντικά πλεονεκτήματα του σε σχέση με τον συμβατικό σπόρο. Σημειώνεται ότι το 2011 τέθηκαν οι βάσεις και οι προϋποθέσεις, έτσι ώστε, να παραχθεί για πρώτη χρονιά, το 2012, βιολογικός πιστοποιημένος σπόρος.

17.3 Έχοντας ως στόχο τη διάθεση πιστοποιημένων σπόρων σε ελκυστική τιμή, το Σποροπαραγωγικό Κέντρο έχει δώσει κίνητρα στους γεωργούς που συμμετέχουν στο Σχέδιο Παραγωγής Πιστοποιημένων Σπόρων, για να αυξήσουν τις ποσότητες των σπόρων που παραδίδουν και πληρούν τις προδιαγραφές. Κατά το 2011, παραλήφθηκαν από τους συνεργαζόμενους γεωργούς 2.900 τόνοι περίπου πιστοποιημένο σιτάρι και κριθάρι. Στόχος του Σποροπαραγωγικού είναι η παραγωγή 4.000 - 5.000 τόνων.

17.4 Μέσα στα πλαίσια της συνεχούς συνεργασίας και βοήθειας που παρέχει το Σποροπαραγωγικό Κέντρο προς τους σιτηροκαλλιεργητές, το Σποροπαραγωγικό Κέντρο αναλαμβάνει και τον καθαρισμό σπόρων που έχουν φυλαχθεί από τους γεωργούς για σπορά κατά την επόμενη καλλιεργητική περίοδο, έτσι ώστε, να βοηθήσει και από αυτή τη σκοπιά στη μείωση του κόστους παραγωγής.

17.5 Στους στρατηγικούς στόχους του Τμήματος Γεωργίας περιλαμβάνεται και η ύπαρξη στρατηγικών αποθεμάτων σπόρων για σπορά, λόγω του ότι παρατηρείται πολύ συχνά το φαινόμενο της ανομβρίας. Έχοντας υπόψη αυτό, το Σποροπαραγωγικό Κέντρο από το 2011 άρχισε την υλοποίηση του στρατηγικού αυτού στόχου, φυλάσσοντας τα στα σιλό που διαθέτει.

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ

Ο Τομέας Νομοθεσιών αποτελείται από τον Έλεγχο Ζωοτροφών, τον Έλεγχο Αγροχημικών, τον Φυτοϋγειονομικό Έλεγχο και Έλεγχο Ποιότητας και από τα Προϊόντα Ποιότητας.

18. ΕΛΕΓΧΟΣ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ

18.1 Έλεγχος Ποιότητας Ζωοτροφών

18.1.1 Μέσα στο 2011, ο έλεγχος ποιότητας ζωοτροφών επικεντρώθηκε στην περιεκτικότητα των ζωοτροφών σε ανεπιθύμητες ουσίες, όπως είναι οι διοξίνες, οι μυκοτοξίνες, τα βαρέα μέταλλα, καθώς, επίσης, στην παρουσία Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών (GMOs) και στον μικροβιολογικό έλεγχο.

18.1.2 Για τον έλεγχο ποιότητας των ζωοτροφών, που διεξάγεται στα πλαίσια της εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας, λήφθηκαν 918 δείγματα, αριθμός πολύ μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο των προηγούμενων ετών και από αυτόν που είχε προγραμματιστεί. Το γεγονός αυτό οφείλεται στον εντοπισμό Σαλμονέλας σε δείγματα σογιάλευρου και τη συνεπακόλουθη αύξηση των σχετικών ελέγχων ζωοτροφών.

18.2 Εφαρμογή της Νομοθεσίας για τις Ζωοτροφές

18.2.1 Το Τμήμα Γεωργίας είναι αρμόδιο για την εφαρμογή των περί Ζωοτροφών και Προσθετικών των Ζωοτροφών (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Χρήσεως), Νόμων του 1993 έως 2007 και των σχετικών Κανονισμών. Η νομοθεσία για τις Ζωοτροφές και τα Προσθετικά των Ζωοτροφών ρυθμίζει θέματα που αφορούν την εισαγωγή, παρασκευή, συσκευασία, σήμανση, εμπορία και χρήση όλων των ζωοτροφών, αυτούσιων προσθετικών και προμιγμάτων (εκτός των φαρμακούχων ζωοτροφών).

Στα πλαίσια της εφαρμογής της πιο πάνω νομοθεσίας, κατά το 2011, οι δραστηριότητες του Τμήματος Γεωργίας αφορούσαν ελέγχους και δειγματοληψίες ζωοτροφών στα σημεία εισόδου της Δημοκρατίας αλλά και στα σημεία διακίνησης όπως αυτά υποδεικνύονταν από τους εμπόρους.

Στόχος του Τμήματος Γεωργίας, κατά το 2011, ήταν η πρόληψη με σκοπό την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τον άνθρωπο και τα ζώα που προέρχονται από τις ζωοτροφές, καθώς και η διασφάλιση της ιχνηλασιμότητας των ζωοτροφών.

18.2.2 Για υλοποίηση των στόχων αυτών, πραγματοποιήθηκαν οι πιο κάτω έλεγχοι σύμφωνα με Πρόγραμμα που βασίζεται στο Πολυετές Εθνικό Σχέδιο Ελέγχου του Τμήματος Γεωργίας, όπως έχει ετοιμαστεί και σταλεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχέση με τον Κανονισμό 882/2004/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τη διενέργεια επίσημων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη Νομοθεσία Περί Ζωοτροφών και Τροφίμων και προς τους Κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων:

- (α) Έλεγχοι εισαγόμενων ζωοτροφών από τρίτες χώρες, καθώς και των διακινούμενων από χώρες της ΕΕ.
- (β) Έλεγχος Ποιότητας των ζωοτροφών και των προσθετικών των ζωοτροφών.
- (γ) Φυσικός έλεγχος πρώτων υλών, προσθετικών, προμιγμάτων και σύνθετων ζωοτροφών (έλεγχος σήμανσης, έλεγχος εγγραφής, έλεγχος αντιστοιχίας, έλεγχος συσκευασίας, έλεγχος χρήσης, άλλοι έλεγχοι όπως αποθήκευσης και διαχείρισης των ζωοτροφών).
- (δ) Έλεγχος εγκαταστάσεων και ενδιάμεσων για σκοπούς εγγραφής/ έγκρισης.
- (ε) Έλεγχος εγκαταστάσεων πρωτογενούς παραγωγής.
- (στ) Διερεύνηση για θέματα αφλατοξινών και σαλμονέλας.

18.2.3 Όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, παρουσιάστηκε και το 2011 το πρόβλημα παρουσίας αφλατοξινών πέραν του επιτρεπτού ορίου σε δείγματα νωπού γάλακτος, με αποτέλεσμα να ληφθεί και να αναλυθεί μεγάλος αριθμός πρώτων υλών και σύνθετων ζωοτροφών, για διερεύνηση και ελαχιστοποίηση του προβλήματος. Το πρόβλημα, όπως διαφάνηκε, ήταν πολύ μικρότερο από εκείνο που παρουσιάστηκε κατά τα προηγούμενα χρόνια, κι αυτό οφείλεται κυρίως στους αυστηρότερους ελέγχους που εφαρμόζει το Τμήμα Γεωργίας και φαίνεται να προκλήθηκε κατά κύριο λόγο από την αμέλεια των εμπόρων, ορισμένων κτηνοτρόφων και εμπορικών μύλων καθώς και πιθανότατα λόγω νομοθεσίας και έλλειψης επιστημονικών στοιχείων. Επιπλέον, κατά το 2011 εντοπίστηκαν 3 φορτία σογιάλευρου μολυσμένα με το μικρόβιο της Σαλμονέλας. Ως εκ τούτου διενεργήθηκαν επαναληπτικές δειγματοληψίες στους χώρους ανάκλησης του προϊόντος, καθώς επίσης και επίβλεψη της διαδικασίας εξυγίανσης.

18.2.4 Στα πλαίσια της εφαρμογής του περί Ζωοτροφών και Προσθετικών των Ζωοτροφών, Νόμου, παραχωρήθηκαν, κατά το 2011, μετά από έλεγχο των συνοδευτικών εγγράφων, 206 εγκρίσεις εισαγωγής υλικών συνολικής ποσότητας 245.870 τόνων περίπου και αξίας €65.1170.598, ενώ λήφθηκαν 1.471 γνωστοποιήσεις άφιξης υλικών από την ΕΕ συνολικής ποσότητας 471.846 τόνων περίπου.

18.2.5 Τη χρονιά που ανασκοπείται, έγιναν 446 επισκέψεις σε εμπορικούς μύλους ζωοτροφών, παρασκευαστές προμιγμάτων, παρασκευαστές πρώτων υλών, μύλους σε κτηνοτροφικές μονάδες, εισαγωγείς και ενδιάμεσους, καθώς και στα λιμάνια Βασιλικού και Λάρνακας και διάφορους κτηνοτρόφους για σκοπούς δειγματοληψίας και επιθεώρησης της ποιότητας, της συσκευασίας, της σήμανσης και της χρήσης των ζωοτροφών και των προσθετικών ουσιών, καθώς και για σκοπούς εγγραφής και έγκρισης εγκαταστάσεων και

ενδιαμέσων. Κατά τις επιθεωρήσεις λήφθηκαν 620 δείγματα ζωοτροφών από όλες τις επαρχίες, σε σύγκριση με 305 που είχαν προϋπολογιστεί για το έτος 2011.

18.3 Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο

Στα πλαίσια της πλήρους εναρμόνισης με το Κοινοτικό Κεκτημένο των δραστηριοτήτων του Τμήματος και των νομοθεσιών που εφαρμόζει ή συμβάλλει στην εφαρμογή τους, Λειτουργοί του Τμήματος Γεωργίας, συμμετείχαν σε σχετικές συναντήσεις εμπειρογνομόνων σε Επιτροπές της ΕΕ, καθώς και σε αποστολές του γραφείου FVO της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

19. ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΓΡΟΧΗΜΙΚΩΝ

19.1 Ο Έλεγχος Αγροχημικών έχει την ευθύνη εφαρμογής της νομοθεσίας, που αφορά στα φυτοπροστατευτικά προϊόντα και βιοκτόνα. Στα πλαίσια εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής ασχολείται με τις διαδικασίες χορήγησης άδειας σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα και βιοκτόνα, καθώς και με τις διαδικασίες χορήγησης άδειας σε καταστήματα εμπορίας, πωλητές, αποθήκες και εργοστάσια φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Το προσωπικό διασφαλίζει την εφαρμογή της νομοθεσίας με τη διενέργεια σχετικών ελέγχων τόσο στο επίπεδο της αγοράς, όσο και στο επίπεδο της χρήσης των αγροχημικών.

Λειτουργοί του Ελέγχου Αγροχημικών συμμετέχουν στις αρμόδιες Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας στις Βρυξέλλες, εκπροσωπώντας την αρμόδια αρχή και συμβάλλοντας ενεργά στη διαμόρφωση και λήψη των αποφάσεων.

19.2 Εφαρμογή Νομοθεσιών

19.2.1 Κατά τη διάρκεια του 2011, ο Έλεγχος Αγροχημικών, προχώρησε στην προετοιμασία των παρακάτω διαταγμάτων, τα οποία και δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας:

- (α) Το περί Γεωργικών Φαρμάκων, Διάταγμα του 2011
- (β) Το περί Γεωργικών Φαρμάκων (Δεύτερο), Διάταγμα του 2011
- (γ) Το περί Βιοκτόνων, Διάταγμα του 2011

Με τα διατάγματα αυτά, επιτυγχάνεται η εναρμόνιση των «περί Γεωργικών Φαρμάκων Νόμων του 1993 και 2004» με 45 Οδηγίες της ΕΕ, που αφορούν την καταχώριση συνολικά 45 δραστικών ουσιών, στο Παράρτημα Ι της σχετικής νομοθεσίας.

Επιτυγχάνεται, επίσης, η εναρμόνιση του περί Βιοκτόνων, Νόμου του 2004, με 9 Οδηγίες της ΕΕ, που αφορούν την καταχώριση συνολικά 9 δραστικών ουσιών, στο Παράρτημα Ι της σχετικής νομοθεσίας.

19.2.2 Επιπλέον, κατά το 2011 εγκρίθηκαν και ψηφίστηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, οι περί Βιοκτόνων (Επαγγελματική Χρήση Βιοκτόνων), Κανονισμοί του 2011, ο περί Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων, Νόμος του 2011 και οι περί Φυτοπροστατευτικών Προϊόντων (Τέλη), Κανονισμοί του 2011. Σκοπός τους, η λήψη των απαραίτητων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

19.2.3 Επίσης, ετοιμάστηκαν και βρίσκονται ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Γεωργίας της Βουλής οι περί Ορθολογικής Χρήσης Γεωργικών Φαρμάκων, Κανονισμοί του

2011. Σκοπός των προτεινόμενων Κανονισμών είναι (α) η εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/128/ΕΚ που στοχεύει στη επίτευξη ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων, και (β) να θεσπιστούν οι γενικές διατάξεις και οι κανόνες που αφορούν στη διαδικασία για τη θέσπιση Εθνικών Σχεδίων Δράσης για τον καθορισμό ποσοτικών και άλλων στόχων, μέτρων και χρονοδιαγραμμάτων για τη μείωση των κινδύνων και των επιπτώσεων από τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον.

19.3 Συμμετοχή σε Τεχνικές Επιτροπές της ΕΕ

19.3.1 Λειτουργοί του Ελέγχου Αγροχημικών, συμμετείχαν σε 5 συναντήσεις των σχετικών Επιτροπών και Ομάδων Εργασίας στις Βρυξέλλες, όπου είχαν την ευκαιρία να συμβάλουν ενεργά στη διαμόρφωση και λήψη αποφάσεων, που αφορούν τα θέματα με τα οποία σχετίζεται ο Κλάδος (πρόταση Κανονισμού για την αναθεώρηση της Οδηγίας, που αφορά τα βιοκτόνα, έγκριση δραστικών ουσιών για χρήση σε φυτοπροστατευτικά και βιοκτόνα προϊόντα.

19.3.2 Για τις διάφορες εξελίξεις, ο Κλάδος συνέχισε να τηρεί ενήμερους όλους τους ενδιαφερόμενους στην Κύπρο. Επίσης, έγινε ενημέρωση της αρμόδιας Επιτροπής της ΕΕ και των κρατών μελών για τις εγγραφές και αποσύρσεις φυτοφαρμάκων κατά τη διάρκεια του έτους και για τα μέτρα ελέγχου που λήφθηκαν για τον έλεγχο της διάθεσής τους στην αγορά.

19.4 Εργασίες Συμβουλίου

Στα πλαίσια των εργασιών του Συμβουλίου Ελέγχου Γεωργικών Φαρμάκων πραγματοποιήθηκαν κατά το 2011, δύο συνεδριάσεις και μία συνεδρίαση της σχετικής Τεχνικής Επιτροπής του Συμβουλίου.

19.4.1 Αξιολογήθηκαν από τον Κλάδο 136 αιτήσεις, για εγγραφή προϊόντων και μετά από πρόταση της Τεχνικής Επιτροπής στο Συμβούλιο Ελέγχου Γεωργικών Φαρμάκων, δόθηκε εγγραφή σε 43 φυτοπροστατευτικά προϊόντα και 76 βιοκτόνα, ενώ απορρίφθηκε η αίτηση για εγγραφή 2 φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

19.4.2 Μετά από αξιολόγηση των απαραίτητων στοιχείων που κατατέθηκαν από τους κατόχους εγγραφής στα πλαίσια της συμμόρφωσης με σχετικές Οδηγίες της ΕΕ, αποφασίσθηκε η ανάκληση της εγγραφής 36 φυτοπροστατευτικών προϊόντων, γιατί δεν υποστηρίχθηκαν από τις εταιρείες που τα παρασκευάζουν, ώστε να παραμείνουν στην αγορά.

19.4.3 Ανακλήθηκαν οι εγγραφές 18 σκευασμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων, λόγω λήξης της εγγραφής τους και άλλων 7 φυτοπροστατευτικών προϊόντων των οποίων η δραστική ουσία δεν καταχωρίστηκε στο Παράρτημα Ι, της Οδηγίας 91/414/ΕΟΚ. Για τις εγγραφές και ανακλήσεις των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, ενημερώνεται ανά τρίμηνο η αρμόδια Επιτροπή της ΕΕ και τα άλλα κράτη-μέλη, σύμφωνα με τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

19.4.4 Σύμφωνα με τους περί Γεωργικών Φαρμάκων (Πώληση, Παρασκευή και Αποθήκευση), Κανονισμούς του 2003, το Συμβούλιο Ελέγχου Γεωργικών Φαρμάκων αποφάσισε τη χορήγηση άδειας σε 16 καταστήματα εμπορίας και 14 πωλητές γεωργικών φαρμάκων. Επιπλέον, ανακάλεσε την άδεια σε 6 καταστήματα εμπορίας και 14 πωλητές γεωργικών φαρμάκων, ενώ απέσυρε την αίτηση για χορήγηση άδειας σε 2 καταστήματα εμπορίας και 13 πωλητές γεωργικών φαρμάκων.

19.5 Μέτρα Ελέγχου

19.5.1 Έλεγχος καταστημάτων

19.5.1.1 Διενεργήθηκαν 173 έλεγχοι, στα εγκεκριμένα καταστήματα πώλησης γεωργικών φαρμάκων, αλλά και στα υπό εξέταση, σε σχέση με την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας. Κατά τις επιθεωρήσεις, εξετάζεται η συμμόρφωση σε σχέση με την ταξινόμηση των φυτοφαρμάκων στο κατάστημα, την παρουσία ληγμένων σκευασμάτων, τις πωλήσεις απαγορευμένων σκευασμάτων και τη συσκευασία και σήμανσή των σκευασμάτων.

19.5.1.2 Σε σχέση με τον έλεγχο της διάθεσης των βιοκτόνων προϊόντων στην αγορά, διενεργήθηκε έλεγχος σε υπεραγορές, καταστήματα «D.I.Y.» και καταστήματα υλικών οικοδομής. Συνολικά επιθεωρήθηκαν 161 υποστατικά για τη διάθεσή βιοκτόνων στην αγορά.

19.5.2 Επιθεωρήσεις γεωργικών εκμεταλλεύσεων

19.5.2.1 Πραγματοποιήθηκαν επιθεωρήσεις, σε 71 γεωργικές εκμεταλλεύσεις, σε σχέση με την τήρηση της Καλής Γεωργικής Πρακτικής για τα φυτοφάρμακα. Οι έλεγχοι αφορούν, τις διαδικασίες αποθήκευσης και εφαρμογής φυτοφαρμάκων, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνονται για την ασφάλεια του χρήστη και του περιβάλλοντος.

19.5.2.2 Στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις διαπιστώθηκαν παραβάσεις που αφορούν τη μη τήρηση αρχείου εφαρμογής φυτοφαρμάκων, τη μη τήρηση των οδηγιών της ετικέτας, τη μη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων ατομικής προστασίας, κακή αποθήκευση των φυτοφαρμάκων στην αποθήκη και τη λανθασμένη διαχείριση των άδειων συσκευασιών, καθώς και τη λανθασμένη χρήση του ψεκαστικού υγρού που περισσεύει. Σε όλες τις περιπτώσεις, δόθηκαν οδηγίες προς συμμόρφωση και τέθηκαν τα ανάλογα χρονοδιαγράμματα. Οι παραγωγοί θα επανελεγχθούν για επιβεβαίωση της συμμόρφωσής τους.

19.5.3 Ποιοτικός Έλεγχος Φυτοφαρμάκων

Στα πλαίσια εφαρμογής της νομοθεσίας για τον έλεγχο της ποιότητας των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, διενεργήθηκαν 15 δειγματοληψίες προϊόντων και στάληκαν στο χημείο του Τμήματος για έλεγχο της ποιότητας τους. Καμία παράβαση της νομοθεσίας δεν διαπιστώθηκε.

19.6 Στατιστικά θέματα

Κατά τη διάρκεια του 2011, έγιναν 46 αιτήσεις για εγγραφή φυτοπροστατευτικών προϊόντων, 124 αιτήσεις για εγγραφή βιοκτόνων, 61 αιτήσεις για ανανέωση εγγραφής φυτοπροστατευτικών προϊόντων και 43 αιτήσεις για ανανέωση εγγραφής βιοκτόνων. Επιπρόσθετα, υποβλήθηκαν 28 αιτήσεις για άδεια πωλητή, 9 αιτήσεις για άδεια καταστήματος, 4 αιτήσεις για άδεια αποθήκης γεωργικών φαρμάκων και 1 αίτηση για άδεια εργοστασίου.

19.7 Θέματα που θα συνεχιστούν και για το 2012

19.7.1 Εκκρεμότητες που αφορούν την εξέταση αιτήσεων για χορήγηση άδειας:

Στα πλαίσια της εφαρμογής των περί Γεωργικών Φαρμάκων (Πώληση, Παρασκευή και Αποθήκευση) Κανονισμών του 2003, εκκρεμεί η εξέταση για χορήγηση άδειας: α) σε 69 πωλητές γεωργικών φαρμάκων από τους 343 που υπέβαλαν αίτηση. Για να χορηγηθεί άδεια στους πωλητές που δεν είναι γεωπόνοι, θα πρέπει, σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας, να επιτύχουν σε εξετάσεις με ύλη που ήδη καθόρισε το Συμβούλιο Ελέγχου Γεωργικών Φαρμάκων. Οι εξετάσεις θα οριστούν στο πρώτο εξάμηνο του 2012. β) σε 12 καταστήματα γεωργικών φαρμάκων από τα 193 για τα οποία υποβλήθηκε αίτηση και γ) σε 6 αποθήκες γεωργικών φαρμάκων από τις 27 για τις οποίες υποβλήθηκε αίτηση.

19.7.2 Εκκρεμότητες που αφορούν αιτήσεις για εγγραφή φυτοπροστατευτικών προϊόντων και βιοκτόνων: Εκκρεμούν 50 αιτήσεις για εγγραφή φυτοπροστατευτικών προϊόντων και 31 αιτήσεις για εγγραφή βιοκτόνων, που βρίσκονται στο στάδιο αξιολόγησης των στοιχείων που υποβλήθηκαν.

20. ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

20.1 Θέματα Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου

20.1.1 Φυτοϋγειονομικά Μητρώα

20.1.1.1 Κατά το έτος 2011, με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν Παγκύπρια, έχουν καταχωρηθεί 1.228 πατατοπαραγωγοί, 7.303 αμπελοκαλλιεργητές και 5.064 εσπεριδοκαλλιεργητές. Επιπλέον, έχουν ελεγχθεί 155 εγγεγραμμένοι στο Φυτοϋγειονομικό Μητρώο εισαγωγέων, εξαγωγέων, διακινητών, αποθηκών συλλογής φυτών και φυτικών προϊόντων, που καθορίζονται στο Παράρτημα V Μέρος Α των περί Μέτρων Προστασίας κατά της Εισαγωγής και Εξάπλωσης Οργανισμών Επιβλαβών για τα Φυτά και Φυτικά Προϊόντα, Κανονισμών του 2003 όπως εκάστοτε τροποποιούνται. Κατά το τέλος του 2011, ο συνολικός αριθμός εγγεγραμμένων επιχειρήσεων ανέρχεται στις 349 εγκαταστάσεις, οι οποίες θα τύχουν των σχετικών ελέγχων το επόμενο έτος, τουλάχιστο μια φορά, σύμφωνα με το ετήσιο πρόγραμμα. Επιπλέον, εκκρεμεί ο έλεγχος 74 αιτήσεων για διερεύνηση κατά πόσο θα εγγραφούν ή όχι στο φυτοϋγειονομικό μητρώο κατά το έτος 2012.

20.1.1.2 Σημειώνεται ότι σε όλα τα οργανωμένα συσκευαστήρια εξαγωγής εσπεριδοειδών και σταφυλιών παραχωρήθηκε το δικαίωμα έκδοσης φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου σε περίπτωση διακίνησης καρπών σταφυλιών και καρπών εσπεριδοειδών με φύλλα και μίσχους. Το δικαίωμα έκδοσης φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου δόθηκε, επίσης, σε ορισμένους διακινητές φυτών, καθώς και σε διακινητές σταφυλιών και εσπεριδοειδών.

20.2 Επισκοπήσεις – Φυτοϋγειονομικοί Έλεγχοι

20.2.1 Επισκοπήσεις για επιβλαβείς οργανισμούς

Κατά το έτος 2011, έγιναν επισκοπήσεις φυτειών πατατών και κονδύλων (πατατόσπορου και πατάτες κατανάλωσης) για ανίχνευση εχθρών καραντίνας (καστανή και δακτυλιωτή σήψη). Από την μακροσκοπική εξέταση και από τις σχετικές εργαστηριακές αναλύσεις, δεν εντοπίστηκαν οι υπό αναφορά επιβλαβείς οργανισμοί.

20.2.2 Πραγματοποιήθηκαν, επισκοπήσεις για τους επιβλαβείς οργανισμούς *Diabrotica virgifera virgifera*, *Bactrocera zonata*, *Phytophthora ramorum*, *Dryocosums kuriphilus*,

Seiridium cardinale, Pepino mosaic virus, *Giberella circinata*, Potato Spindle Tuber viroid, *Anoplophora chinensis* σύμφωνα με σχετικές Κοινοτικές Οδηγίες και Αποφάσεις.

20.2.3 Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν επισκοπήσεις σε φυτείες εσπεριδοειδών για τον εντοπισμό των δύο επιβλαβών οργανισμών καραντίνας *Guignardia citricarpa* και *Xanthomonas campestris*. Οι μακροσκοπικοί έλεγχοι και τα δείγματα που λήφθηκαν για εντοπισμό των προαναφερθέντων επιβλαβών οργανισμών ήταν αρνητικά.

20.2.4 Συνεχίστηκαν οι επισκοπήσεις για τους τρεις επιβλαβείς οργανισμούς, στους οποίους η Κυπριακή Δημοκρατία έχει αναγνωρισθεί ως προστατευόμενη ζώνη, *Leptinotarsa decemlineata*, *Dactulosphaira vitifoliae* και *Ips sexdentatus*. Τα αποτελέσματα των επισκοπήσεων ήταν αρνητικά σε όλες τις περιπτώσεις. Επιπλέον, συνεχίστηκαν οι επισκοπήσεις για τον δασικό μύκητα *Seiridium cardinale* για τον οποίο έχει ετοιμασθεί σχετική ανάλυση επικινδυνότητας, ώστε να αναγνωρισθεί η Κύπρος ως προστατευόμενη ζώνη.

20.2.5 Επιπλέον, εντατικοποιήθηκαν οι έλεγχοι σε ξύλινα μέσα συσκευασίας, προέλευσης Πορτογαλίας, λόγω της περαιτέρω εξάπλωσης του νηματώδη σκώληκα των κωνοφόρων *Bursaphelenchus xylophilus*, στην Πορτογαλία και στην Ισπανία.

20.2.6 Το έτος 2011, συνεχίστηκε η εκστρατεία καταπολέμησης του κόκκινου ρυγχωτού κάρθου *Rhynchophorus ferrugineus*, στις οριοθετημένες περιοχές. Το σχέδιο δράσης περιλάμβανε κυρίως τη χρήση χημικών σκευασμάτων στα είδη *P. canariensis* σε όλες τις Επαρχίες. Συνεχίστηκε η εκστρατεία διαφώτισης του κοινού, των Δήμων, των Κοινοτήτων, καθώς και η παρακολούθηση φερομονικών παγίδων. Για την εκστρατεία αυτή, ετοιμάστηκε φάκελος για χρηματοοικονομική υποστήριξη από την Κοινότητα, ο οποίος και έγινε αποδεκτός. Οι ενέργειες για την καταπολέμηση του υπό αναφορά επιβλαβούς οργανισμού θα συνεχισθούν και το έτος 2012. Σημειώνεται ότι, η εφαρμογή των μέτρων καταπολέμησης του κόκκινου ρυγχωτού κάρθου γίνεται σε συνεργασία με την Προστασία Φυτών, καθώς και με τα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία.

20.2.7 Τέλος, έγινε εντοπισμός του επιβλαβούς οργανισμού *Orogonia sacchari* σε καλλωπιστικά φυτά προέλευσης Ολλανδίας και του *Paysandisia archon* σε φοινικοειδή, όπου λήφθηκαν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την παρεμπόδιση της περαιτέρω εξάπλωσης και καταπολέμησής τους.

20.3 Φυτοϋγειονομικός έλεγχος φυτών και φυτικών προϊόντων από Τρίτες χώρες και Κράτη Μέλη

20.3.1 Ο φυτοϋγειονομικός έλεγχος των φυτών και φυτικών προϊόντων που εισάγονται από Τρίτες Χώρες είναι καθολικός. Στις περιπτώσεις όπου δεσμεύθηκαν φορτία, λήφθηκαν άμεσα τα ενδεικτικά επίσημα μέτρα (καταστροφής, υποκαπνισμού, κλ.π).

20.3.2 Ο φυτοϋγειονομικός έλεγχος των διακινούμενων φυτών και φυτικών προϊόντων γίνεται δειγματοληπτικά στα σημεία τελικού προορισμού, με βάση την ανάλυση επικινδυνότητας. Κατά το έτος 2011, λόγω του εντοπισμού του επιβλαβούς οργανισμού *Seiridium cardinale*, σε ορισμένα φορτία κυταρισσοειδών προέλευσης Ιταλίας, εντατικοποιήθηκαν οι έλεγχοι στα συγκεκριμένα φορτία.

20.3.3 Κατά την περίοδο 2010 - 2011 διακινήθηκαν συνολικά από Κράτη Μέλη 6.350 περίπου τόνοι πατατόσπορου. Από τους μακροσκοπικούς ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν και τις εργαστηριακές αναλύσεις δεν εντοπίστηκε κανένας επιβλαβής οργανισμός.

20.4 Φυτοϋγειονομικός έλεγχος φυτικών προϊόντων που μεταφέρονται από τις κατεχόμενες στις ελεύθερες περιοχές της Δημοκρατίας – Εφαρμογή Κοινοτικού Κανονισμού της πράσινης γραμμής:

Διενεργήθηκαν μακροσκοπικοί φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι, σε 234 φορτία φυτικών προϊόντων, που μεταφέρθηκαν από τις κατεχόμενες περιοχές στις ελεύθερες περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όλα τα φυτικά προϊόντα μεταφέρθηκαν στις ελεύθερες περιοχές μέσω του οδοφράγματος Αγίου Δομετίου και Λιμνίτη, με εξαίρεση φορτία πατατών, τα οποία διακινήθηκαν διαμέσου των οδοφραγμάτων στα Στροβίλια και ελέγχθηκαν στις αποθήκες του παραλήπτη.

20.5 Θέματα Ποιοτικού Ελέγχου

20.5.1 Σύμφωνα με την εναρμονισμένη νομοθεσία, με τίτλο «Οι περί Επιβολής Ποιοτικού Ελέγχου στα Γεωργικά Προϊόντα, Νόμοι του 2002 μέχρι 2007», καθώς και τους σχετικούς Κανονισμούς διενεργείται καθολικός έλεγχος της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων, που εξάγονται ή εισάγονται προς ή από Τρίτες Χώρες, δειγματοληπτικός έλεγχος των προϊόντων που διακινούνται προς και από άλλες χώρες της Κοινότητας και έλεγχος των σημείων λιανικής και χονδρικής πώλησης στη ντόπια αγορά με βάση εμπορικές προδιαγραφές-πρότυπα.

Κατά το 2011, δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας οι περί Επιβολής Ποιοτικού Ελέγχου των Γεωργικών Προϊόντων (Τροποποιητικοί), Κανονισμοί του 2011 (Κ.Δ.Π. 349/2011), οι οποίοι αφορούν την τροποποίηση των κριτηρίων για παραχώρηση Άδειας Λειτουργίας Συσκευαστηρίου και την τροποποίηση των τελών.

20.5.2 Έλεγχοι γεωργικών προϊόντων

20.5.2.1 Κατά το έτος 2011, διενεργήθηκε καθολικός έλεγχος των εισαγόμενων και εξαγόμενων γεωργικών προϊόντων. Κατά τον έλεγχο και σε περίπτωση όπου τα προϊόντα ανταποκρίνονταν στις σχετικές εμπορικές προδιαγραφές εκδιδόταν το Πιστοποιητικό Καταλληλότητας.

20.5.2.2 Επιπλέον, διενεργήθηκε δειγματοληπτικός έλεγχος των γεωργικών προϊόντων που διακινήθηκαν από τη Δημοκρατία σε άλλα Κράτη Μέλη και των γεωργικών προϊόντων που εισήλθαν στη Δημοκρατία από άλλα Κράτη Μέλη. Κατά τους ελέγχους και στις περιπτώσεις όπου τα προϊόντα ανταποκρίνονταν στις σχετικές εμπορικές προδιαγραφές εκδιδόταν το Πιστοποιητικό Καταλληλότητας.

20.5.2.3 Κατά το έτος 2011, πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης φρέσκων φρούτων και λαχανικών. Το σύνολο των επισκέψεων ανά Επαρχία παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Κατά τους ελέγχους αυτούς, οι πλείστες περιπτώσεις, όπου τα προϊόντα δεν ανταποκρίνονταν στις σχετικές εμπορικές προδιαγραφές, αφορούσαν μη συμμόρφωση με τη σήμανση (ελλιπή ή λανθασμένη σήμανση).

Πίνακας 1: Συναλλασσόμενοι λιανικής και χονδρικής πώλησης ανά Επαρχία

	Επαρχία Λευκωσίας	Επαρχία Λάρνακας/ Αμμοχώστου	Επαρχία Λεμεσού	Επαρχία Πάφου
Μεγάλες Υπεραγορές	23	11	15	16
Μεσαίες Υπεραγορές	77	38	59	-
Φρουταρίες	39	38	43	8
Καταστήματα	44	25	52	48
Αποικιακά/μικρά καταστήματα	-	19	19	-
Σημεία χονδρικής πώλησης /* Λαϊκές αγορές	30 / 203	34	17	2
Συσκευαστήρια / αποθήκες διακίνησης για ντόπια αγορά	6	9	11	16
Σύνολο	213 / 203	174	216	90
Σύνολο πραγματοποιηθέντων επισκέψεων	164	267	196	144
Παρατηρήσεις για προϊόντα εκτός προδιαγραφών – Γραπτές Προειδοποιήσεις	3	-	6	-
Καταγγελίες	-	-	-	-

20.5.3 Άδειες Λειτουργίας Συσκευαστηρίων

Κατά τη διάρκεια του 2011, εκδόθηκαν Παγκύπρια, 98 άδειες λειτουργίας συσκευαστηρίων φρέσκων φρούτων, φρέσκων λαχανικών και πατατών. Στην Επαρχία Λεμεσού, επίσης, λειτούργησαν 4 εργοστάσια χυμοποίησης – εγκυτίωσης γεωργικών προϊόντων και 3 συσκευαστήρια χαρουπιών και υποπροϊόντων τους. Στην Επαρχία Λευκωσίας, λειτούργησε 1 εργοστάσιο χυμοποίησης – εγκυτίωσης γεωργικών προϊόντων.

20.5.4 Απορρίψεις γεωργικών προϊόντων

Κατά τη διάρκεια του έτους, απορρίφθηκαν 162,9 τόνοι φρέσκα φρούτα και λαχανικά από Κίνα, Χιλή, Ισραήλ, Συρία, Αργεντινή και Ισπανία, 18 τόνοι όσπρια από Η.Π.Α. και 4 τόνοι αποξηραμένα φρούτα και κάρυα από Ιράν. Σε όλες τις περιπτώσεις λήφθηκαν τα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα.

20.5.5 Άλλες Δραστηριότητες

20.5.5.1 Λειτουργοί του Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου και Ελέγχου Ποιότητας, ήταν μέλη Διμελούς Επιτροπής Τεχνικής Ομάδας Μεταποίησης (Τ.Ο.Μ.), η οποία είχε αναλάβει τον ποσοτικό και ποιοτικό έλεγχο των προς χυμοποίηση φορτίων εσπεριδοειδών. Στόχος ήταν η τήρηση των ελάχιστων απαιτήσεων της ποιότητας, ο ποσοτικός έλεγχος και η επαλήθευση της συμφωνίας με το πιστοποιητικό παράδοσης. Οι Λειτουργοί κατά τον δειγματοληπτικό έλεγχο (5% κατ' ελάχιστο) προέβαιναν σε προσδιορισμό των βαθμών Brix και της περιεκτικότητας σε χυμό. Συγκεκριμένα επιθεωρήθηκαν 3.213 τόνοι εσπεριδοειδών.

20.5.5.2 Λήφθηκαν για ανάλυση, για υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων, 26 δείγματα φρέσκων φρούτων και λαχανικών, στο στάδιο εξαγωγής ή διακίνησης προς Κράτη-Μέλη. Τα δείγματα αυτά αποστάληκαν για ανάλυση στο Γενικό Χημείο του Κράτους.

20.6 Θέματα Ελέγχου Σπόρων

20.6.1 Σύμφωνα με την περί Σπόρων Νομοθεσία, γίνεται έλεγχος για επιβεβαίωση της διάθεσης στην αγορά καλής ποιότητας σπόρων προς σπορά. Κατά το έτος 2011, στα πλαίσια της τακτικής εναρμόνισης με το Κοινοτικό Κεκτημένο, ετοιμάστηκαν τέσσερις Τροποποιητικοί Κανονισμοί.

20.6.2 Εργαστήριο Ελέγχου Σπόρων

20.6.2.1 Έχουν παραληφθεί από το Εργαστήριο Ελέγχου Σπόρων, 88 δείγματα σπόρων σιτηρών και κτηνοτροφικών φυτών, για αναλύσεις που αφορούσαν την αναλυτική καθαρότητα και τη βλαστική ικανότητα των σπόρων αυτών στα πλαίσια της πιστοποίησης. Δείγμα μιας σπορομερίδας σιταριού ΕΚΑΒΗ, δεν πληρούσε τις πρόνοιες της νομοθεσίας όσον αφορά την βλαστική ικανότητα και για την εμπορία της, ζητήθηκε παρέκκλιση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με τον Κανονισμό 217/2006.

20.6.2.2 Στα πλαίσια των υπηρεσιών που προσφέρει το Εργαστήριο Ελέγχου Σπόρων, έχουν παραληφθεί 65 δείγματα σπόρων και έχουν διενεργηθεί 5 αναλύσεις καθαρότητας, 61 έλεγχοι βλαστικότητας και 2 έλεγχοι βιωσιμότητας.

20.6.2.3 Το Εργαστήριο Ελέγχου Σπόρων λαμβάνει μέρος κάθε χρόνο στα proficiency tests, που διοργανώνει η Διεθνής Ένωση Ελέγχου Σπόρων (ISTA), της οποίας το πιο πάνω Εργαστήριο είναι μέλος. Κατά το 2011, έχουν παραληφθεί 10 δείγματα και έχουν διενεργηθεί 9 έλεγχοι αναλυτικής καθαρότητας, 9 έλεγχοι βλαστικής ικανότητας, 3 έλεγχοι για τον προσδιορισμό της υγρασίας, 3 έλεγχοι βιωσιμότητας και 1 προσδιορισμός άλλων ειδών.

20.6.3 Επιθεώρηση αγρών σποροπαραγωγής

Επιθεωρήθηκαν 21.353 δεκάρια σιτηρών (κριθάρι, σιτάρι) και κτηνοτροφικών φυτών (βίκος) στα πλαίσια της πιστοποίησης σπόρων.

20.6.4 Έλεγχος αφίξεων / εισαγωγών σπόρων και έλεγχος αγοράς σπόρων

20.6.4.1 Διενεργήθηκαν επιθεωρήσεις από εξουσιοδοτημένους Επιθεωρητές του Τμήματος Γεωργίας, στα Σημεία Εισόδου της Δημοκρατίας, για το σύνολο των εισαγωγών από Τρίτες Χώρες. Οι επιθεωρήσεις αυτές, περιλάμβαναν εκτός από τον φυτοϋγειονομικό έλεγχο των φορτίων σπόρων και έλεγχο, όσον αφορά την εγγραφή των ποικιλιών στον Κοινό ή στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών, ο οποίος γίνεται σε συνεργασία με τους λειτουργούς του Ελέγχου Σπόρων.

20.6.4.2 Επιπρόσθετα, στα πλαίσια του ελέγχου των σπόρων προς σπορά αραβόσιτου, ως προς την παρουσία γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, έγιναν 19 δεσμεύσεις φορτίων και δειγματοληψία σπόρων αραβόσιτου. Συνολικά λήφθηκαν 19 δείγματα, τα οποία στάληκαν στο Ι.Γ.Ε για έλεγχο παρουσίας γενετικά τροποποιημένων σπόρων. Τα αποτελέσματα και στα 19 δείγματα ήταν αρνητικά.

20.6.4.3 Για τον έλεγχο της αγοράς σπόρων, καταρτίστηκε ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου με επιθεωρήσεις σε 48 αδειούχους πωλητές σπόρων, από σύνολο 137 σε όλη την επικράτεια της Δημοκρατίας. Επιπλέον, έγιναν 20 έκτακτοι έλεγχοι σε σπορομερίδες σιτηρών και κτηνοτροφικών φυτών. Λήφθηκαν συνολικά 63 δείγματα σπόρων (Λαχανικών, Κτηνοτροφικών Φυτών και Σιτηρών) και έγιναν 88 αναλύσεις στο Εργαστήριο Ελέγχου Σπόρων, που αφορούσαν 44 αναλύσεις καθαρότητας και 44 αναλύσεις βλαστικότητας των σπόρων αυτών.

20.6.4.4 Επίσης, ελέγχθηκε η σήμανση σε 409 συσκευασίες σπόρων γεωργικών ειδών και λαχανικών. Σε μια περίπτωση το δείγμα ήταν εκτός προδιαγραφών, όσον αφορά την βλαστική του ικανότητα, αφού ήταν χαμηλότερη από αυτή που προβλέπεται στους σχετικούς Κανονισμούς. Οι σπόροι αποσύρθηκαν από τα ράφια του καταστήματος.

20.7 Θέματα Πολλαπλασιαστικού Υλικού

20.7.1 Η εφαρμογή της περί Παραγωγής και Εμπορίας Φυτικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού Νομοθεσίας, στοχεύει στην διενέργεια ελέγχου για επιβεβαίωση της διάθεσης στην αγορά υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού.

20.7.2 Εργασίες Συμβουλίου

20.7.2.1 Κατά το 2011, το Συμβούλιο Ελέγχου Παραγωγής και Εμπορίας Φυτικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού συνήλθε σε μια συνεδρία (την 45^η συνεδρία που έγινε στις 2 Ιουνίου 2011).

20.7.2.2 Κατά το 2011, λειτούργησαν 150 μονάδες παραγωγής ή/και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού. Ανανεώθηκαν 13 Άδειες Προμηθευτή πολλαπλασιαστικού υλικού, εκδόθηκαν 4 νέες Άδειες και 1 Άδεια τροποποιήθηκε.

20.7.3 Έλεγχος προμηθευτών

Κατά το 2011, πραγματοποιήθηκαν 280 τακτικοί έλεγχοι σε προμηθευτές πολλαπλασιαστικού υλικού καλλωπιστικών και οπωροφόρων φυτών και δένδρων και 132 τακτικοί έλεγχοι σε προμηθευτές πολλαπλασιαστικού υλικού φυταρίων κηπευτικών.

20.7.4 Έλεγχος και πιστοποίηση πολλαπλασιαστικού υλικού

Διεξάχθηκαν οι αναγκαίοι έλεγχοι και πιστοποιήθηκαν 327 φυτά αμπέλου κατηγορίας Προβασικό. Μετά από τη διεξαγωγή των απαιτούμενων εργαστηριακών και μακροσκοπικών ελέγχων πιστοποιήθηκαν συνολικά 1.157 μητρικά δένδρα πυρηνόκαρπων, 582 εσπεριδοειδών, 76 γιγατόκαρπων, 748 ελιάς, και 118 ακρόδρυων. Επιπρόσθετα, μετά από εργαστηριακό έλεγχο πιστοποιήθηκαν 3.060 μητρικά φυτά αμπέλου διαφόρων οινοποιήσιμων/επιτραπέζιων ποικιλιών. Επίσης, έγιναν οι αναγκαίοι έλεγχοι και πιστοποιήθηκαν 61.596 δενδρύλλια πυρηνόκαρπων, 48.516 δενδρύλλια εσπεριδοειδών, 11.875 δενδρύλλια γιγατόκαρπων, 745 δενδρύλλια ακρόδρυων, και 35.380 δενδρύλλια ελιάς. Επιπρόσθετα, παράχθηκαν και ελέγχθηκαν περιοδικά 38 εκατομμύρια φυτάρια κηπευτικών.

Επίσης, έγινε καταστροφή 175 μητρικών δένδρων που δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις της Νομοθεσίας.

20.7.5 Ντόπιος πιστοποιημένος πατατόσπορος

20.7.5.1 Τα αγροτεμάχια που φυτεύτηκαν, συνολικής έκτασης 1.223 δεκαρίων, ελέγχθηκαν δύο φορές, για να διαπιστωθεί εάν ήταν απαλλαγμένα από εχθρούς και ασθένειες. Αγροτεμάχια συνολικής έκτασης 27 δεκαρίων, απορρίφθηκαν λόγω προσβολής από μελάνωση πέραν του 4%.

20.7.5.2 Έγινε καθολικός έλεγχος του πατατόσπορου κατά την παράδοση, όπου απορρίφθηκαν 15 τόνοι λόγω λήτας, 9,5 τόνοι λόγω περονοσπόρου, οι οποίοι αφού έτυχαν επαναδιαλογής συσκευάστηκαν, 3 τόνοι λόγω κτυπημάτων και 4,6 τόνοι λόγω μεγάλου μεγέθους του κονδύλου. Επίσης, απορρίφθηκαν 283 τόνοι λόγω προσβολής από ιώσεις.

Συνολικά πιστοποιήθηκαν 1.550 τόνοι ντόπιου πατατόσπορου. Παρατηρήθηκε μια αύξηση της ποσότητας πατατόσπορου, που πιστοποιήθηκε σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, που οφείλεται κυρίως στην αυξημένη ζήτηση ντόπιου πατατοσπόρου από αγορές της Ελλάδας.

21. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

21.1 Θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αγροτικής Ανάπτυξης σε σχέση με τα Προϊόντα Ποιότητας

21.1.1 Στα πλαίσια ενημέρωσης του αγροτικού κόσμου, αλλά και των καταναλωτών γενικότερα, αρμόδιοι Λειτουργοί συμμετείχαν σε διάφορα σεμινάρια, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, στην ετοιμασία άρθρων για εφημερίδες και περιοδικά (Αγρότης), καθώς και σε εκπαιδεύσεις για ενημέρωση σε θέματα Βιολογικής Γεωργίας, Γεωγραφικών Ενδείξεων και Εγγυημένων Παραδοσιακών Ιδιότυπων Προϊόντων.

21.1.2 Λειτουργοί των Προϊόντων Ποιότητας συμμετείχαν στη Μόνιμη Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Βιολογική Γεωργία, στις Μόνιμες Επιτροπές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα Εγγυημένα Παραδοσιακά Ιδιότυπα Προϊόντα και τις Γεωγραφικές Ενδείξεις (ΠΟΠ/ΠΓΕ) και στις Ομάδες Εργασίας του Συμβουλίου για την Ποιότητα Τροφίμων (Βιολογική Γεωργία, ΠΟΠ/ΠΓΕ). Επιπρόσθετα, σημαντικός ήταν ο ρόλος των Προϊόντων Ποιότητας στη διαμόρφωση εισηγήσεων/θέσεων/απόψεων στα διάφορα θέματα της αρμοδιότητάς του, που συζητούνται στα διάφορα Κοινοτικά όργανα (Συμβούλιο Υπουργών και Ειδική Επιτροπή Γεωργίας).

21.2 Προώθηση της Βιολογικής Γεωργίας

21.2.1 Το προσωπικό των Προϊόντων Ποιότητας έχει συνεισφέρει στην εφαρμογή, στις ελεύθερες περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Κοινοτικής (Καν. (ΕΚ) 834/2007) και Εθνικής (Νόμος 227(I) του 2004) Νομοθεσίας, που διέπει τη βιολογική γεωργία. Επίσης, συμβάλλει στην ενημέρωση και εκπαίδευση σε θέματα βιολογικής γεωργίας των ενδιαφερομένων (αγροτών, καταναλωτών κλ.π) με τη συμμετοχή σε σχετικές εκπαιδεύσεις, με πληροφορίες που παρέχονται από ειδικά απλουστευμένα τεχνικά φυλλάδια και ατομικές επαφές.

21.2.2 Κατά το 2011, ο αριθμός των βιοκαλλιεργητών ανήλθε τους επτακόσιους σαράντα οκτώ (748), ενώ η βιοκαλλιεργούμενη έκταση υπολογίζεται στα 3.970 εκτάρια που αντιστοιχεί στο 3% της συνολικής γεωργικής έκτασης στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου. Σημαντικότερες καλλιέργειες είναι η καλλιέργεια σιτηρών και ψυχανθών φυτών, καθώς και η ελαιοκαλλιέργεια, οι οποίες καλύπτουν ποσοστό που αντιστοιχεί περίπου στο 51,6% και 26,4 αντίστοιχα, της βιοκαλλιεργούμενης έκτασης, ενώ ακολουθούν τα αμπέλια με ποσοστό 5,6% και οι υπόλοιπες καλλιέργειες, όπως λαχανικά, πατάτες, αρωματικά φυτά, φυλλοβόλα δένδρα κλ.π με μικρότερα ποσοστά. Όσον αφορά τη βιολογική κτηνοτροφία, δραστηριοποιούνται πέντε μονάδες με όρνιθες αυγοπαραγωγής και δύο κρεατοπαραγωγής, εννέα με αιγοπρόβατα και μία με αγελάδες.

21.2.3 Εκτός από βιολογικά προϊόντα Κυπριακής παραγωγής, στην Κύπρο διατίθενται και προϊόντα που έρχονται από άλλες Κοινοτικές χώρες, αλλά και μικρές ποσότητες από το Ισραήλ, κυρίως φρέσκων φρούτων και λαχανικών.

21.2.4 Σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας οι δύο αναγνωρισμένοι στην Κύπρο Οργανισμοί Ελέγχου και Πιστοποίησης προϊόντων βιολογικής παραγωγής διενεργούν τουλάχιστον ένα ετήσιο προγραμματισμένο έλεγχο ανά μονάδα και αριθμό ξαφνικών

ελέγχων, σε κρίσιμες περιόδους ή όταν υπάρχουν υποψίες ή πληροφορίες για παράβαση της νομοθεσίας. Οι Οργανισμοί αυτοί ελέγχονται κάθε χρόνο από το Τμήμα Γεωργίας κατά πόσον τηρούν τους όρους αναγνώρισης τους, όπως διαλαμβάνουν οι πρόνοιες της σχετικής Νομοθεσίας.

21.3 Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ), Προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) και Εγγυημένα Παραδοσιακά Ιδιότυπα Προϊόντα (ΕΠΙΠ)

21.3.1 Στα πλαίσια της κατοχύρωσης ονομασιών ως Προστατευόμενες Ονομασίες Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευόμενες Γεωγραφικές Ενδείξεις (ΠΓΕ) γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, οι Λειτουργοί ασχολήθηκαν με την εφαρμογή των προνοιών της σχετικής Ευρωπαϊκής και Εθνικής εφαρμοστικής Νομοθεσίας. Στα πλαίσια αυτά συνέχισε τη συνεισφορά του στην ενημέρωση και εκπαίδευση των ενδιαφερόμενων για τα συστήματα κατοχύρωσης ονομασιών ΠΟΠ/ΠΓΕ, μέσω σχετικού σεμιναρίου και ατομικών επαφών με ενδιαφερόμενους. Επίσης, έγινε ενημέρωση μέσω σχετικού άρθρου καθώς και τηλεοπτικού προγράμματος για τον Γαστρονομικό Χάρτη της Κύπρου.

21.3.2 Σε σχέση με την αίτηση του Συνδέσμου Τυροκόμων Κύπρου για κατοχύρωση της ονομασίας «Χαλλούμι» ως ΠΟΠ, η οποία βρίσκεται ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για εξέταση, το προσωπικό ασχολήθηκε με την έφεση της Alpina Farm Ltd εναντίον της πρωτόδικης απόφασης του Δικαστηρίου για απόρριψη της προσφυγής. Επίσης, ασχολήθηκε με την από κοινού προσφυγή της εταιρείας «Koorsut Ortakoy» και του «Τουρκοκυπριακού Βιομηχανικού Επιμελητηρίου» κατά της εγγραφής της ονομασίας «Χαλλούμι» ως ΠΟΠ η οποία και απορρίφθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2011. Όσον αφορά στις αιτήσεις της Ένωσης Παραγωγών Παραδοσιακών Αλλαντικών Πιτσιλιάς για κατοχύρωση των ονομασιών «Λούντζα Πιτσιλιάς», «Ποσυρτή Πιτσιλιάς», «Χοιρομέρι Πιτσιλιάς» και «Λουκάνικο Πιτσιλιάς» ως ΠΓΕ, συνεχίστηκε η εξέτασή τους από τη Συμβουλευτική Επιτροπή. Η Συμβουλευτική Επιτροπή συνέχισε, επίσης, την εξέταση των αιτήσεων για κατοχύρωση των ονομασιών «Λουκάνικο Πάφου» και «Παφίτικο Τυρί ή Τυρί Πάφου» ως ΠΓΕ. Εντός του 2011 υποβλήθηκαν, επίσης, τρεις νέες αιτήσεις για κατοχύρωση των ονομασιών «Γλυκό Αμυγδάλου Λιμνάτης» ως ΠΓΕ, «Γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού» ως ΠΓΕ και «Ροδόσταγμα Αγρού» ως ΠΟΠ. Και οι τρεις αυτές αιτήσεις, αφού υποβλήθηκαν σε προκαταρκτική εξέταση, προωθήθηκαν στη Συμβουλευτική Επιτροπή για εξέταση. Οι αιτήσεις για κατοχύρωση της ονομασίας «Ποσυρτή» ως ΠΟΠ και της ονομασίας «Τραχανάς Κύπρου» ως ΠΟΠ απορρίφθηκαν από την Αρμόδια Αρχή. Επίσης, σε σχέση με την αίτηση για κατοχύρωση της ονομασίας «Κουφέτα Αμυγδάλου Γεροσκήπου» ως ΠΓΕ, θα πρέπει να αναφερθεί ότι την 1 Ιουλίου του 2011, η ΕΕ προχώρησε στη δημοσίευση της εν λόγω αίτησης στην Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για υποβολή τυχόν ενστάσεων από άλλα Κράτη Μέλη και Τρίτες Χώρες.

21.3.3 Το προσωπικό των Προϊόντων Ποιότητας άρχισε να εκτελεί καθήκοντα συντονιστή σε θέματα Codex Alimentarius. Επίσης, εμπλέκθηκε στο θέμα της προσπάθειας για συμμετοχή της Κύπρου στη Μεσογειακή Διατροφή η οποία έχει εγγραφεί ως Στοιχείο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Στον Τομέα Εξουσιοδότησης Πληρωμών υπάγονται η Εξουσιοδότηση Πληρωμών Α' και Β', η Μονάδα Μηχανογραφικών Ελέγχων και η Μονάδα Επιτόπιων Ελεγκτών, που έχουν την ευθύνη για τη διενέργεια των διοικητικών, οπτικών, μηχανογραφικών και επιτόπιων ελέγχων. Κατά το 2011 ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας ασχολήθηκε εντατικά με την εφαρμογή των διαδικασιών που απαιτούνται για την υλοποίηση των

Μέτρων/Καθεστώτων/Δράσεων για τα οποία έγινε αναδοχή στο Τμήμα Γεωργίας από τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ). Συγκεκριμένα ασχολήθηκε με την υλοποίηση:

- α) του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006
- β) των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς (ΚΟΑ), και
- γ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013.

22. ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

22.1 Εξουσιοδότηση Πληρωμών Α΄ και Β΄

22.1.1 Η Εξουσιοδότηση Πληρωμών Α΄ και Β΄ έχει την ευθύνη για την έγκριση των πληρωμών για ένα ορισμένο αριθμό Μέτρων/Καθεστώτων του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006, του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 - 2013, καθώς, επίσης, και για τα Μέτρα που αφορούν την Κοινή Οργάνωση Αγοράς των γεωργικών προϊόντων.

22.1.2 Για την εκτέλεση της αποστολής του, το προσωπικό της Εξουσιοδότησης Πληρωμών, εφαρμόζει πιστά τις γραπτές διαδικασίες που καθορίζονται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Τομέα Εξουσιοδότησης Πληρωμών όπως είναι η παραλαβή, η καταχώρηση, η επεξεργασία και ο έλεγχος των δεδομένων των αιτήσεων.

22.1.3 Όλες οι αιτήσεις ελέγχονται για τη συμμόρφωση τους προς τους ειδικούς όρους και κριτήρια του Μέτρου για το οποίο υποβάλλονται. Για να επιτευχθεί αυτό υπάρχει στενή συνεργασία με τους υπεύθυνους Παραλαβής και Αποδοχής των αιτήσεων των Επαρχιακών Γεωργικών Γραφείων του Τμήματος Γεωργίας.

22.1.4 Επίσης, οι Λειτουργοί των Εξουσιοδοτήσεων Πληρωμών Α΄ και Β΄ έχουν την ευθύνη της διενέργειας των διοικητικών, οπτικών ελέγχων και βεβαιώνονται για τη διενέργεια των μηχανογραφικών και επιτόπιων ελέγχων που προβλέπονται στα Εγχειρίδια Εφαρμογής και τις αντίστοιχες λίστες ελέγχων των επιμέρους Μέτρων που τους έχουν ανατεθεί. Στη συνέχεια διαβιβάζονται στον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών για κάθε αίτηση ή δέσμη αιτήσεων, ονομαστικοί κατάλογοι των δικαιούχων για τους οποίους έχει εγκριθεί πληρωμή μαζί με τα προβλεπόμενα έγγραφα και δικαιολογητικά.

22.1.5 Για το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004–2006 συνεχίστηκε η αξιολόγηση των αιτήσεων που προέκυψαν μετά από ενστάσεις καθώς και οι αιτήσεις των Μέτρων/Καθεστώτων με πενταετή διάρκεια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από την έναρξη του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013, υποβλήθηκαν συνολικά 3.044 αιτήσεις που αναφέρονται στα Μέτρο 1.1 « Εκπαίδευση πληροφόρηση και διάδοση της γνώσης», Μέτρο 1.2 «Ενίσχυση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών», Μέτρο 1.3 « Πρώρη συνταξιοδότηση αγροτών », Καθεστώ 1.5.1 « Επενδύσεις στις Γεωργικές και Κτηνοτροφικές Εκμεταλλεύσεις», Καθεστώ 1.5.2 « Διαχείριση αποβλήτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις», Μέτρο 1.7 « Χωροταξική Κτηνοτροφική Ανάπτυξη», Καθεστώ 1.8.1 « Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων», Καθεστώ 1.8.2 « Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων», Μέτρο 1.9 « Ενθάρρυνση σύστασης και διοικητικής λειτουργίας Ομάδων Παραγωγών», Μέτρο 3.3 «Απόκτηση δεξιοτήτων εμπύχωση και εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης», Μέτρο 4.2 « Διατοπική και Διεθνική Συνεργασία», Μέτρο 4.3 « Λειτουργία των Ομάδων Τοπικής Δράσης, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση στην περιοχή» και Μέτρο 5.1«Τεχνική Υποστήριξη»

Τα Μέτρα των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς είναι συνέχεια ανοικτά και κατά το 2011 έχουν παραληφθεί 276 αιτήσεις που αφορούν το Μέτρο ΚΟΑ3: Ενίσχυση σε αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών με βάση τα Επιχειρησιακά τους Προγράμματα, το Μέτρο ΚΟΑ4: Ενθάρρυνση σύστασης και διοικητικής λειτουργίας των προαναγνωρισμένων Ομάδων Παραγωγών του τομέα των οπωροκηπευτικών, το Μέτρο ΚΟΑ8: Μελισσοκομικό Πρόγραμμα 2011 - 2013 και το Μέτρο ΚΟΑ9: Σχέδιο προώθησης της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών στα σχολεία.

Για όλα τα Μέτρα/Καθεστώτα που χειρίζεται ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών έχουν προωθηθεί για πληρωμή, κατά το 2011, προς τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών 1.628 αιτήσεις με συνολικό ποσό ενίσχυσης €18.777.555.

22.2 Μονάδα Μηχανογραφικών Ελέγχων

22.2.1 Η Μονάδα Μηχανογραφικών Ελέγχων έχει προβεί στην ανάλυση των διαδικασιών υλοποίησης και έχει αναπτύξει τα λογισμικά προγράμματα για την καταχώρηση και έλεγχο των αιτήσεων όλων των Μέτρων και Καθεστώτων του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006 για τα οποία είναι υπεύθυνο το Τμήμα Γεωργίας. Επίσης, η Μονάδα Μηχανογραφικών Ελέγχων συμμετείχε στην ανάπτυξη και αναβάθμιση των λογισμικών προγραμμάτων Μέτρων του ΠΑΑ 2007 - 2013.

22.2.2 Παράλληλα κατά το 2011, η Μονάδα Μηχανογραφικών Ελέγχων συμμετείχε στην αξιολόγηση των αιτήσεων που αφορούν:

- την 1^η και 2^η προκήρυξη των 5-ετών Μέτρων/Καθεστώτων του ΣΑΑ 2004-2006 και
- την 2η προκήρυξη του Καθεστώτος 1.1.1 του ΣΑΑ 2004-2006.
- τα Μέτρα της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς και
- τα Μέτρα 1.5.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.3, 1.8.1, 1.8.2, 1.9, 1.1, 4.3 και 5.1 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013.

22.3 Μονάδα Επιτόπιων Ελεγκτών

22.3.1 Η Μονάδα Επιτόπιων Ελεγκτών του Τομέα Εξουσιοδότησης Πληρωμών έχει την ευθύνη για τη διενέργεια των επιτόπιων ελέγχων για τις ανάγκες του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006, των Μέτρων των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς (ΚΟΑ) και του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, για τα οποία έγινε αναδοχή στο Τμήμα Γεωργίας από τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ).

22.3.2 Κατά τη διάρκεια του 2011, πραγματοποιήθηκαν 993 επιτόπιοι έλεγχοι για να διαπιστωθεί η ακρίβεια των στοιχείων που δηλώθηκαν στις αιτήσεις των παραγωγών και η υλοποίηση επιλέξιμων δράσεων πριν την έγκριση της καταβολής της ενίσχυσης στους δικαιούχους.

II. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ www.moa.gov.cy/ari

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ) διεξάγει έρευνα με στόχο την ορθολογική αύξηση της φυτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής και την αναβάθμιση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων μέσα σε πλαίσια αειφορικής χρήσης των φυσικών πόρων και προστασίας του περιβάλλοντος.

1.2 Στο ΙΓΕ δραστηριοποιούνται σύμφωνα με το οργανόγραμμα οι ακόλουθοι Κλάδοι: Δενδροκομίας-Αμπελουργίας, Βελτίωσης Φυτών, Λαχανοκομίας-Ανθοκομίας, Φυτοπροστασίας, Εγγείων Βελτιώσεων, Ζωικής Παραγωγής, Αγροτικής Ανάπτυξης, Αγροβιοτεχνολογίας και ως ανεξάρτητες μονάδες η Μονάδα Εγγραφής Ποικιλιών και το Δίκτυο Γεωργικής Λογιστικής Πληροφόρησης. Το ΙΓΕ διαθέτει μεταξύ άλλων σύγχρονα εξοπλισμένα εργαστήρια Γεωργικής Χημείας, Μοριακής Βιολογίας, Φυτοπαθολογίας, Μετασυσπλεκτικής Τεχνολογίας, Εντομολογίας-Τοξικολογίας, Ιστοκαλλιέργειας, θερμοκηπιακές και ψυκτικές εγκαταστάσεις, υπηρεσία πληροφορικής και βιβλιοθήκη. Στο ΙΓΕ εδρεύουν επίσης το Εθνικό Βοτανολόγιο, και η Εθνική Τράπεζα Γενετικού Υλικού. Στην πειραματική έπαυλη του ΙΓΕ στην Αθαλάσσα διατηρούνται οι μονάδες ζώων και παράλληλα διεξάγονται εργασίες στη βελτίωση φυτών μεγάλης καλλιέργειας. Πειραματικοί σταθμοί λειτουργούν στην Αχέλεια και Ζύγι για εσπεριδοειδή, υποτροπικά φυτά, άνθη και λαχανικά, στον Σαϊττά για φυλλοβόλα δέντρα και αμπέλια και στη Ξυλοτύμπου και Πόλη Χρυσοχούς για εσπεριδοειδή, λαχανικά και δημητριακά. Διεξάγονται επίσης πειράματα σε αγρούς παραγωγών σε επιλεγμένες περιοχές.

1.3 Τα αποτελέσματα των ερευνητικών εργασιών επικυρώνονται κατά προτεραιότητα με τη δημοσίευση τους σε έγκριτα διεθνή επιστημονικά περιοδικά ή στην έγκριτη σειρά εκδόσεων του ΙΓΕ *Cyprus Agricultural Research Reports (CARR)*. Η τελική διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων προς τον γεωπονικό και αγροτικό πληθυσμό της Κύπρου επιτυγχάνεται με τη δημοσίευση ολοκληρωμένων ανασκοπήσεων γεωργικών θεμάτων στη σειρά εκδόσεων *Ενημερωτικά Δελτία* του ΙΓΕ, με δημοσιεύματα σε εκλαϊκευμένα εγχώρια περιοδικά αγροτικού ενδιαφέροντος και στον εγχώριο τύπο και μέσα από τη σειρά ανοικτών διαλέξεων που διοργανώνονται σε τακτική βάση στην έδρα του ΙΓΕ στην Αθαλάσσα. Λειτουργοί του ΙΓΕ δραστηριοποιούνται επίσης στην παροχή άμεσης γεωργικής εκπαίδευσης σε ειδικές ημερίδες, στα προγράμματα των Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης και στα πλαίσια λειτουργίας του Κέντρου Υδροπονίας στον πειραματικό σταθμό του ΙΓΕ στο Ζύγι.

1.4 Το ΙΓΕ συνεργάζεται με οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών που ασχολούνται με τη γεωργία (Food and Agriculture Organization - FAO, International Atomic Energy Agency - IAEA), με άλλους διεθνείς οργανισμούς (International Plant Genetic Resources Institute - IPGRI, International Center for Agricultural Research in the Dry Areas - ICARDA, International Maize and Wheat Improvement Center - CIMMYT, International Crops Research Institute for the Semi-Arid Tropics - ICRISAT), την ΕΕ, και με ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Κύπρο και διεθνώς στα πλαίσια διμερών συμφωνιών. Το Ινστιτούτο αποτελεί το εθνικό κέντρο των διεθνών συστημάτων AGRIS (συλλογή, ταξινόμηση και κωδικοποίηση γεωργικής βιβλιογραφίας που δημοσιεύεται στην Κύπρο) και CARIS (πληροφορίες για ερευνητικά προγράμματα που βρίσκονται σε εξέλιξη).

2. ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΑ / ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ

2.1 Σκοπός της ερευνητικής εργασίας του Κλάδου Δενδροκομίας / Αμπελουργίας είναι η ορθολογική αύξηση της παραγωγής και βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων δενδρωδών καλλιεργειών και αμπέλου.

2.2 Εσπεριδοειδή

Στον τομέα των εσπεριδοειδών διεξάγεται πειραματική εργασία που αφορά την αξιολόγηση τεσσάρων ειδών εσπεριδοειδών (Nova, Lane Late, Ortanique, Delta) σε διάφορα υποκείμενα σε ασβεστούχα εδάφη. Επιπρόσθετα συνεχίζεται η αξιολόγηση υποκειμένων για την ποικιλία μανταρινιάς Αρακαπά και 3 κοκκινόσαρκες ποικιλίες γκρέιπφρουτ (Star Ruby, Rio Red, Red Blush).

2.3 Αμπελουργία

Στην αμπελουργία συνεχίζεται η αξιολόγηση επιτραπέζιων ποικιλιών αμπέλου όπως η Crimson Seedless, Red Globe, Autumn Royal, Prima, Sublima, Summer Muscat, Black Emerald, Superior, Fantasy Seedless κ.ά., κάτω από διαφορετικές εδαφοκλιματολογικές συνθήκες. Συνεχίζεται η αξιολόγηση επιτραπέζιων και ντόπιων οινοποιήσιμων ποικιλιών αμπέλου εμβολιασμένων σε αμερικάνικα υποκείμενα ανθεκτικά στη φυλλοξήρα, κάτω από διαφορετικές εδαφοκλιματολογικές συνθήκες. Στον πειραματικό σταθμό Σαϊττά συνεχίζεται η συλλογή, αξιολόγηση και αμπελογραφική περιγραφή των ντόπιων επιτραπέζιων και οινοποιήσιμων ποικιλιών για τον καταρτισμό εθνικού καταλόγου ποικιλιών αμπέλου.

2.4 Φυλλοβόλα οπωροφόρα δένδρα

Στον τομέα των φυλλοβόλων οπωροφόρων δένδρων, διεξάγονται πειραματικές εργασίες σε δύο καλλιέργειες. Στον πειραματικό σταθμό Ζυγίου υπάρχει εγκατεστημένη πειραματική φυτεία κλώνων ροδιάς, όπου στα πλαίσια της ερευνητικής πρότασης: «*Ex situ* χαρακτηρισμός και αξιολόγηση ντόπιων κλώνων ροδιάς (*Punica granatum* L.)», πραγματοποιείται αξιολόγηση φαινολογικών, πομολογικών-μορφολογικών και παραγωγικών χαρακτηριστικών των κλώνων. Στον πειραματικό σταθμό Σαϊττά, σε πειραματική φυτεία ποικιλιών κερασιάς (*Prunus avium* L.), διεξάγεται αξιολόγηση δέκα ποικιλιών κερασιάς ως προς την παραγωγικότητα, ποιότητα καρπού, ευαισθησία στο σχίσσιμο και την περίοδο ωρίμανσης. Οι υπό αξιολόγηση ποικιλίες είναι: Bigarreau Burlat, Black Tartarian, Utah Giant, Bigarreau Ferbolous (Verdel), Bigarreau Summit, Bigarreau Fercer (Arcina), Bigarreau Reverchon (Souche sandar), Griotte Du Nord, Bigarreau Lapins και Van.

3. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΦΥΤΩΝ

3.1 Ο Κλάδος Βελτίωσης Φυτών ασχολείται με τη γενετική βελτίωση του κριθαριού, σιταριού, και του τριτικάλε, με στόχο την αύξηση της αποδοτικότητας τους και της αντοχής τους σε ασθένειες, την ποιοτική αξιολόγηση και διαχείριση του συγκομιζόμενου προϊόντος, τις καλλιεργητικές φροντίδες των φυτών, και τις ποικιλίες ψυχανθών και κτηνοτροφικών φυτών. Παράλληλα έχει την ευθύνη της διαχείρισης του γενετικού υλικού όλων των καλλιεργούμενων ποικιλιών που προέκυψαν από το πρόγραμμα βελτίωσης του Κλάδου και την παραγωγή του σπόρου του βελτιωτή, που αποτελεί την απαρχή της εμπορικής παραγωγής πιστοποιημένων σπόρων. Συνεχίστηκε η συνεργασία με διεθνή ιδρύματα βελτίωσης, όπως το CIMMYT και η ICARDA, τα οποία αποστέλλουν ετησίως υποσχόμενα γενετικά υλικά για δοκιμή στις συνθήκες της Κύπρου. Στον κλάδο έχει επίσης ανατεθεί η ευθύνη διαχείρισης της Τράπεζας Γενετικού Υλικού και του Εθνικού Βοτανολογίου καθώς και ο γενικός συντονισμός για θέματα που αφορούν τους Φυτικούς Γενετικούς Πόρους για τα Τρόφιμα και τη Γεωργία. Ο Κλάδος ασχολείται επίσης με την καλλιέργεια της πατάτας και των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.

3.2 Το κριθάρι καλλιεργείται στις περισσότερες εκτάσεις που προορίζονται για σιτηρά. Διενεργούνται πειράματα για τη δημιουργία νέων, βελτιωμένων ποικιλιών κριθαριού προσαρμοσμένων στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της Κύπρου, τόσο σε συνθήκες συμβατικής όσο και βιολογικής γεωργίας. Βασικός στόχος είναι η δημιουργία ποικιλιών κριθαριού που θα μπορούν να αντεπεξέρχονται ικανοποιητικά στις συνθήκες ξηρασίας και άλλων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Άλλος στόχος είναι η δημιουργία ποικιλιών διπλής χρήσης, που θα είναι κατάλληλες τόσο για σανοποίηση, όσο και για παραγωγή σπόρου. Στα πλαίσια αυτά συνεχίζεται η μελέτη και η αξιοποίηση παραδοσιακών κυπριακών ποικιλιών κριθαριού. Προχώρησαν οι δοκιμές γενοτύπων από πρόσφατες διασταυρώσεις μεταξύ εισαγόμενου γενετικού υλικού από χώρες με μεσογειακό τύπου κλίμα, όπως η Αυστραλία, και κυπριακών ποικιλιών. Διεκπεραιώθηκε ο διατοπικός έλεγχος πολλών γενετικών γραμμών κριθαριού σε πέντε διαφορετικές τοποθεσίες. Τρεις νέες ποικιλίες σανοποιητικού κριθαριού έχουν εγγραφεί στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών με τα ονόματα Τρίκωμο, Μορφώ και Λεύκα. Επίσης, έχει προταθεί για εγγραφή μια νέα ποικιλία κριθαριού χωρίς άγανα.

Συνεχίζεται η συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Αδελαΐδας στην Αυστραλία και η συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ECPGR στις Ομάδες Εργασίας του Κριθαριού και *“On farm conservation of Plant Genetic Resources”*. Στα πλαίσια αυτά διοργανώθηκε στη Λευκωσία η τριετής συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του ECPGR για το Κριθάρι με ιδιαίτερη επιτυχία.

3.3 Περαιτέρω, δίδεται έμφαση στη δημιουργία νέων ποικιλιών κριθαριού χωρίς άγανα, αλλά και ποικιλιών τύπου «γυμνοκριθής» οι οποίες είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για ανθρώπινη κατανάλωση και για διατροφή των μονογαστρικών ζώων, όπως πουλερικά και χοίροι. Η κατανάλωση κριθαριού για ανθρώπινη διατροφή επανέρχεται ως νέα τάση στην κοινωνία της σύγχρονης Κύπρου, αν και έχει βαθιές ιστορικές ρίζες σε όλες τις χώρες της Μεσογείου. Η τάση αυτή είναι σε πλήρη συμφωνία με τις τελευταίες ιατρικές μελέτες σχετικά με την πολλαπλή ωφέλεια που προκύπτει για τον ανθρώπινο οργανισμό από την κατανάλωση προϊόντων με βάση το κριθάρι. Η συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα TRITIGEN περιλαμβάνει συνεργασίες με πολλές χώρες της ΕΕ σε θέματα μοριακών δεικτών και γονιδιωματικής σιτηρών, καθώς και τη δημιουργία και συντονισμό της ιστοσελίδας του προγράμματος σε συνεργασία με τον κλάδο Αγροτικής Ανάπτυξης. Μετά από αξιολόγηση του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας, η επιστημονική συμμετοχή στο πρόγραμμα θεωρήθηκε από τις επιτυχέστερες της Κύπρου.

3.4 Σε συνεργασία με τα κατά τόπους επαρχιακά γραφεία του Τμήματος Γεωργίας και ενδιαφερόμενους παραγωγούς, ξεκίνησε καινοτόμο πρόγραμμα Συμμετοχικής Βελτίωσης (Participatory Breeding), στο οποίο οι Κύπριοι παραγωγοί συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία νέων, βελτιωμένων ποικιλιών κριθαριού, προσαρμοσμένων στις ξηροθερμικές συνθήκες της Κύπρου.

3.5 Σε συνεργασία με τα επαρχιακά γραφεία του Τμήματος Γεωργίας, συνεχίζεται το νέο πρόγραμμα γενετικής βελτίωσης του ντόπιου λουβιού για ανταπόκριση στην κλιματική αλλαγή και μέγιστη αξιοποίηση των πόρων ανάπτυξης. Τα πρώτα αποτελέσματα έδειξαν μεγάλη γενετική παραλλακτικότητα, όχι πάντοτε ωφέλιμη, μέσα στις παραδοσιακές ποικιλίες Κυπριακού λουβιού, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για μια συστηματική προσέγγιση γενετικής βελτίωσης, η οποία έχει ήδη αρχίσει. Παράλληλα, σε συνεργασία με τον Κλάδο Αγροτικής Ανάπτυξης έγιναν μελέτες των αναγκών άρδευσης του ντόπιου λουβιού της Πάφου με μεθόδους γεωγραφικής τηλεπισκόπησης.

3.6 Στο σιτάρι νέες υποσχόμενες γενετικές γραμμές εξετάζονται για την προσαρμοστικότητα τους στις κυπριακές εδαφοκλιματολογικές συνθήκες. Δύο νέες ποικιλίες

μαλακού σιταριού προτάθηκαν για εγγραφή και συμπλήρωσαν με επιτυχία τον δεύτερο χρόνο δοκιμών.

3.7 Μετά από έκκληση του Τμήματος Γεωργίας το ΙΓΕ εντατικοποίησε την έρευνα του όσο αφορά το Τριπικάλε και στα επόμενα χρόνια αναμένεται να δώσει τουλάχιστον μία νέα ποικιλία προς εγγραφή στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών.

3.8 Τρεις νέες ποικιλίες αραχίδας ολοκλήρωσαν τις δοκιμές για εγγραφή στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών και αναμένεται η έκθεση της Μονάδας Εγγραφής Ποικιλιών προς την Αρμόδια Επιτροπή.

3.9 Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στη βελτίωση των χορτοδοτικών σιτηρών και ψυχανθών, που αποτελούν την κύρια πηγή χονδροειδών ζωοτροφών απαραίτητων για την σωστή διατροφή των μηρυκαστικών.

3.10 Οι ποικιλίες βίκου “Κίμων” και “Ζήνων” γράφτηκαν στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών. Συνεχίζεται η βελτίωση μηδικής για ποικιλίες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αντοχής στη ξηρασία και ικανότητα συνέχισης της παραγωγικής τους διαδικασίας τους χειμερινούς μήνες. Πέντε πληθυσμοί δοκιμάζονται σε πέντε διαφορετικές περιοχές και κάποιοι θα δοθούν για εγγραφή στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών.

3.11 Σχετικά με τις εργασίες της Τράπεζας Γενετικού Υλικού, προτεραιότητα δόθηκε στην καταμέτρηση και στον έλεγχο της βλαστικής ικανότητας των καταχωρήσεων. Καταχωρήσεις με χαμηλή βλαστική ικανότητα ή μη επαρκή αριθμό σπόρων ή και τα δύο φυτεύτηκαν για ανανέωση. Παράλληλα ξεκίνησε ο χαρακτηρισμός και αξιολόγηση του γενετικού υλικού σκληρού σιταριού που διατηρείται στην Τράπεζα. Στο Βοτανολόγιο συνεχίστηκε η μηχανογράφηση των δειγμάτων στη βάση δεδομένων.

3.12 Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες εμπλουτισμού της Τράπεζας με νέο γενετικό υλικό. Προτεραιότητα δίνεται σε γενετικό υλικό που κινδυνεύει με γενετική διάβρωση ή εξαφάνιση, όπως τα άγρια ενδημικά και ιθαγενή φυτά της χλωρίδας της Κύπρου και οι ντόπιες παραδοσιακές ποικιλίες των καλλιεργούμενων ειδών. Σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας ξεκίνησε μια νέα ερευνητική δραστηριότητα που έχει ως στόχο τον εντοπισμό και τη συλλογή σπόρων ντόπιων παραδοσιακών ποικιλιών λαχανικών προσδοκώντας την *ex situ* και *on farm* διατήρηση και αειφόρο χρήση τους. Μέχρι στιγμής έχουν συλλεχθεί 43 καταχωρήσεις ντόπιων παραδοσιακών ποικιλιών. Σε συνεργασία με την ICARDA συλλέχτηκαν 443 καταχωρήσεις άγριων συγγενών των καλλιεργούμενων ειδών. Ένα νέο ερευνητικό πρόγραμμα έχει ξεκινήσει που έχει ως στόχο τη συλλογή και *ex situ* διατήρηση 150 καταχωρήσεων ιθαγενών φυτών της Κύπρου που κινδυνεύουν με γενετική διάβρωση ή εξαφάνιση. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το MAVA Foundation και σ' αυτό συμμετέχουν 7 ερευνητικά ιδρύματα.

3.13 Στον κλάδο έχει ενταχθεί από το 2010 υπεύθυνος λειτουργός για τα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά. Η έρευνα προσανατολίζεται στη μελέτη των απαιτούμενων καλλιεργητικών τεχνικών για τα κυριότερα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά που καλλιεργούνται στην Κύπρο. Επίσης, θα δοθεί έμφαση στην έρευνα για τα αιθέρια έλαια και τις ιδιότητές τους καθώς και στον τρόπο που μπορούν να αξιοποιηθούν. Ήδη, έχει ξεκινήσει ένα πείραμα σχετικά με την επίδραση μειωμένων καθεστώτων άρδευσης στην παραγωγή χορτομάζας και στο αιθέριο έλαιο του δυόσμου. Τέλος, θα εξεταστούν νέα είδη αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών και η δυνατότητα καλλιέργειάς τους στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της Κύπρου με στόχο να δοθούν εναλλακτικές προτάσεις στον Κύπριο παραγωγό.

3.14 Ο εμβολιασμός καλοκαιρινής τρούφας στις ρίζες της ελιάς κορονέικης έδειξε να είναι επιτυχής μετά από μοριακές εξετάσεις στο εξωτερικό. Αναμένεται να εξακριβωθεί αν το μικκύλιο θα αναπτυχτεί για να μπορεί να ανεβρεθεί από σκύλους ανιχνευτές.

3.15 Εισήχθηκαν 15 γραμμές πατατών με έγχρωμη σάρκα για πολλαπλασιασμό και δοκιμή τους κάτω από κυπριακές συνθήκες.

3.16 Το 2011 κατατέθηκε νέα ερευνητική πρόταση που αφορούσε την καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών. Ο τίτλος της πρότασης ήταν «Βελτιστοποίηση σανού των χορτοδοτικών σιτηρών για αύξηση των αποδόσεων στη διατροφή αιγοπροβάτων στην Κύπρο». Κατά το πρώτο έτος αξιολογήθηκαν πέντε διαφορετικές ποικιλίες πέντε ειδών σιτηρών σε τέσσερα στάδια κοπής. Οι παράγοντες ποικιλία / στάδιο κοπής κατηγοριοποιήθηκαν ανάλογα με ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια.

4. ΛΑΧΑΝΟΚΟΜΙΑ / ΑΝΘΟΚΟΜΙΑ

4.1 Η ερευνητική δραστηριότητα του Κλάδου Λαχανοκομίας-Ανθοκομίας επικεντρώνεται στην καλλιέργεια λαχανικών και ανθέων και στη μετασυλλεκτική διαχείριση νωπών οπωροκηπευτικών και ανθέων. Έμφαση δίδεται στη διασύνδεση καλλιεργητικών παραγόντων με την απόδοση λαχανοκομικών και ανθοκομικών καλλιεργειών και κυρίως με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και τη διατηρησιμότητα των προϊόντων. Σημασία προσδίδεται επίσης στην αξιολόγηση εναλλακτικών, «μη-χημικών» μετασυλλεκτικών εφαρμογών και συνθηκών διατήρησης στον έλεγχο της γήρανσης, των φυσιολογικών ανωμαλιών και σήψεων που συμβάλλουν στην υποβάθμιση της ποιότητας, της ασφάλειας και της διατηρησιμότητας νωπών οπωροκηπευτικών μετά τη συγκομιδή. Αναλυτική αξιολόγηση της ποιότητας διενεργείται στο Εργαστήριο Μετασυλλεκτικής Τεχνολογίας του Κλάδου, η οποία καλύπτει ένα ευρύ φάσμα φυσικοχημικών, βιοχημικών και φυσιολογικών δεικτών ποιότητας.

4.2 Στη Λαχανοκομία ολοκληρώθηκε η πρώτη δέσμη του ερευνητικού προγράμματος που εξετάζει το πρόβλημα της ποιοτικής υποβάθμισης της καλοκαιρινής παραγωγής καρπουζιού σε συνάρτηση με την πρακτική του εμβολιασμού και τη μετασυλλεκτική διατήρηση. Από τα τελικά αποτελέσματα, τα οποία προωθούνται για δημοσίευση σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά, προκύπτει ότι η πρακτική εμβολιασμού των φυτών καρπουζιάς σε υβριδικά υποκείμενα κολοκυνθοειδών ανθεκτικά σε παθογόνα εδάφους δεν υποβαθμίζει την ποιότητα των παραγόμενων καρπών. Η ποιότητα καρπουζιών από εμβολιασμένα φυτά παρουσιάζεται βελτιωμένη ως προς τη συνεκτικότητα σάρκας, το χρωματισμό, την περιεκτικότητα αντιοξειδωτικών ουσιών και τη διατηρησιμότητα. Σημαντική υποβάθμιση της ποιότητας, της συνεκτικότητας ιδιαίτερα, σημειώνεται μετά την πρώτη εβδομάδα διατήρησης σε συνθήκες περιβάλλοντος (25 °C).

4.3 Συνεχίστηκαν τα πειράματα της δεύτερης δέσμης που αφορούσαν την επίδραση του χρόνου συγκομιδής στα ποιοτικά χαρακτηριστικά και τη μετασυλλεκτική διατηρησιμότητα του καρπουζιού. Από τα μέχρι τώρα αποτελέσματα της δεύτερης δέσμης προκύπτει ότι ο βέλτιστος συνδυασμός γλυκύτητας και συνεκτικότητας επιτυγχάνεται 35 ως 40 ημέρες από την ημερομηνία καρπόδεσης για πλείστες των ποικιλιών που εξετάστηκαν. Διαφάνηκε επίσης ότι ο χρόνος συγκομιδής επηρεάζει, σε κάποιο βαθμό ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά κατά τη μετασυλλεκτική διατήρηση.

4.4 Στο ίδιο ερευνητικό πρόγραμμα, στα πλαίσια μιας τρίτης δέσμης εργασίας, διενεργείται αξιολόγηση μικρόκαρπων και άσπερμων ποικιλιών καρπουζιού σε συνάρτηση με την πρακτική του εμβολιασμού και τη μετασυλλεκτική διατήρηση.

4.5 Εγκαταστάθηκαν δύο πειράματα θερινής και χειμερινής καλλιέργειας μαρουλιού στα πλαίσια ερευνητικού προγράμματος που αποσκοπεί στην αξιολόγηση της επίδρασης των λιπάνσεων αζώτου σε συστήματα παραγωγής φυλλωδών λαχανικών και λαχανικών δέσμης. Στα πλαίσια του ίδιου προγράμματος επικυρώθηκε στο Εργαστήριο Μετασυλλεκτικής Τεχνολογίας μέθοδος υγρής χρωματογραφίας με την οποία διερευνάται η πιθανή συγκέντρωση των τοξικών νιτρικών ιόντων κατά τη διατήρηση των φυλλωδών λαχανικών, καθώς και μέθοδος ανάλυσης της μηχανικής υφής των προϊόντων.

4.6 Στην Ανθοκομία ένα νέο ερευνητικό πρόγραμμα έχει ξεκινήσει με θέμα τη μελέτη και αξιολόγηση της επίδρασης της ηλεκτρικής αγωγιμότητας (αλατότητας) σε φυτά λυσιάνθου σε υδροπονική καλλιέργεια. Το πρόγραμμα στηρίζεται στην πρόβλεψη ότι η μελλοντική ανάπτυξη της φυτικής παραγωγής θα εξαρτάται σημαντικά από τη διάθεση επεξεργασμένου νερού ή/και νερού υψηλής αλατότητας λόγω της υφαλμύρισης των υδάτων και εδαφών στις παράκτιες περιοχές των χωρών της Μεσογείου. Στόχος του προγράμματος είναι η αξιολόγηση της ανοχής των φυτών λυσιάνθου σε συνθήκες αυξημένης αλατότητας σε σχέση με το είδος του υποστρώματος καλλιέργειας, το στάδιο εφαρμογής της καταπόνησης και την εποχή καλλιέργειας. Αξιολογούνται μεταξύ άλλων η απόδοση, ποιότητα και μετασυλλεκτική διατηρησιμότητα των δρεπτών ανθέων.

4.7 Το φυτικό υλικό που συλλέχθηκε και αναπαράχθηκε στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος μελέτης των ενδημικών ειδών της κυπριακής χλωρίδας συντηρήθηκε μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος. Δόθηκε περαιτέρω έμφαση στη διάχυση των αποτελεσμάτων με στόχο την αξιοποίηση των ενδημικών ειδών στην εμπορική ανθοκομία, την ένταξη των υπό μελέτη ειδών στην παραγωγική διαδικασία των φυτωρίων, και την ανάδειξη τους στην κηποτεχνία. Ετοιμάζεται νέο ερευνητικό πρόγραμμα με στόχο τη μελέτη των μηχανισμών προσαρμογής ενδημικών ειδών σε συνθήκες υδατικής καταπόνησης και αυξημένης αλατότητας.

4.8 Στην καλλιέργεια δρεπτών ανθέων η ερευνητική δραστηριότητα επικεντρώθηκε στην αξιολόγησή παραγωγικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών στρελίτσας και αγάπανθου καλλιεργημένων σε υποστρώματα υποπροϊόντων της κυπριακής βιομηχανίας.

4.9 Στη Μετασυλλεκτική Τεχνολογία ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα αξιολόγησης της διατηρησιμότητας επιτραπέζιων ποικιλιών σταφυλιού, με στόχο την κάλυψη της φθινοπωρινής και χειμερινής αγοράς με επιτραπέζια σταφύλια. Αξιολογήθηκαν οι ποικιλίες Superior, Calmeria, Μαύρο, Crimson και Σιδερίτης οι οποίες παρουσιάζουν κλιμάκωση στη συλλεκτική ωριμότητα και τη διατηρησιμότητα τους από Ιούλιο μέχρι Φεβρουάριο. Προωθείται η επιστημονική και εκλαϊκευμένη δημοσίευση των αποτελεσμάτων.

4.10 Με την ολοκλήρωση της ερευνητικής εργασίας αξιολόγησης της δυνατότητας ελέγχου της πράσινης σήψης (*Penicillium digitatum*) σε εσπεριδοειδή βιολογικής παραγωγής με θερμική επεξεργασία, στα πλαίσια προώθησης της βιολογικής εσπεριδοκαλλιέργειας, δημοσιεύθηκαν τα αποτελέσματα της εργασίας σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και παρουσιάστηκαν υπό μορφή ανοικτής διάλεξης στο ΙΓΕ. Προωθείται η περαιτέρω διάχυση των αποτελεσμάτων σε εκλαϊκευμένη μορφή.

4.11 Αναμένεται η καρποφορία της *ex situ* συλλογής ντόπιων κλώνων ροδιάς (*Punica granatum*) η οποία εγκαταστάθηκε στον Πειραματικό Σταθμό Ζυγίου στα πλαίσια διακλαδικού ερευνητικού προγράμματος υπό τον συντονισμό του Εργαστηρίου Μετασυλλεκτικής Τεχνολογίας του ΙΓΕ. Προγραμματίζεται η αξιολόγηση των κλώνων ως προς τα πομολογικά, ποιοτικά και τεχνολογικά χαρακτηριστικά, την αντιοξειδωτική αξία και τη διατηρησιμότητα των καρπών, ενώ παράλληλα διενεργείται η ανάπτυξη-επικύρωση των σχετικών πρωτοκόλλων αξιολόγησης.

5. ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

5.1 Οι δραστηριότητες του Κλάδου Φυτοπροστασίας του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών κατά το 2011 αφορούσαν τις ειδικότητες της Φυτοπαθολογίας και της Εντομολογίας. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ταυτοποίηση και αντιμετώπιση εχθρών και ασθενειών στις σημαντικότερες λαχανοκομικές και δεντροκομικές καλλιέργειες της Κύπρου, με την υιοθέτηση των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Φυτοπροστασίας (IPM). Σκοπός των συγκεκριμένων προγραμμάτων είναι η αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων βιολογικών, φυσικών, καλλιεργητικών και “ήπιων” χημικών μεθόδων, ώστε οι λύσεις που δίνονται να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο από τη χρήση τοξικών φυτοφαρμάκων, διασφαλίζοντας αειφορία στην παραγωγή, ποιότητα και ασφάλεια στα τρόφιμα, προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και βιωσιμότητα και κοινωνική αποδοχή των μέτρων φυτοπροστασίας.

5.2 Ο Κλάδος Φυτοπροστασίας έχει προσαρμοστεί στις σύγχρονες ερευνητικές αντιλήψεις και απαιτήσεις, υιοθετώντας μια νέα διεπιστημονική προσέγγιση που συνδυάζει τομείς της κλασσικής φυτοπαθολογίας, της μοριακής βιολογίας και της βιοτεχνολογίας. Στα πλαίσια αυτών των απαιτήσεων, τον πρωταρχικό ρόλο στη διάγνωση και την ταυτοποίηση των μικροοργανισμών που ευθύνονται για την πρόκληση φυτοασθενειών, αναλαμβάνουν νέες τεχνολογίες με στόχο την έγκυρη και έγκαιρη ανίχνευση. Η εφαρμογή των νέων τεχνικών γίνεται στα αναβαθμισμένα εργαστήρια του Κλάδου για τη διάγνωση ασθενειών που εντοπίζονται στις καλλιέργειες της Κύπρου, καθώς και ασθενειών που δεν υπάρχουν στο νησί (ασθένειες καραντίνας), με στόχο την αποτροπή της εισαγωγής και της εξάπλωσης νέων επιβλαβών οργανισμών.

5.3 Οι επιμέρους μελέτες αφορούσαν μακροπρόθεσμα προγράμματα φυτοπροστασίας στα εσπεριδοειδή, αμπέλια, πυρηνόκαρπα, ελιές, πατάτες και άλλες λαχανοκομικές καλλιέργειες. Συνεχίστηκαν επίσης μελέτες στη Μοριακή Φυτοπαθολογία, με έμφαση στην ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων διάγνωσης φυτοπαθογόνων ιών, ιοειδών, βακτηρίων και νηματωδών.

5.4 Στα εσπεριδοειδή ξεκίνησαν δύο νέα ερευνητικά προγράμματα που αφορούν την ανάπτυξη αυτόματου συστήματος παρακολούθησης των πληθυσμών της μύγας της μεσογείου (*Ceratitis capitata*) και της κόκκινης ψώρας των εσπεριδοειδών (*Aonidiella aurantii*), με τη χρήση δικτύων ασύρματης τεχνολογίας. Βασικό στόχο των πιο πάνω προγραμμάτων αποτελεί η άμεση προειδοποίηση των παραγωγών σχετικά με την αύξηση των πληθυσμών των εντόμων, καθώς και η έγκαιρη αντιμετώπιση τους στα πλαίσια ενός Ολοκληρωμένου Προγράμματος Διαχείρισης εχθρών των καλλιεργειών. Στα πλαίσια της μελέτης του θρίπα των εσπεριδοειδών *Pezothrips kellyanus* διεξήχθησαν πειράματα που αφορούσαν την αξιολόγηση διαφόρων φυτικών εκχυλισμάτων όπως σκόρδου, φυσικής πυρεθρίνης, αζατιραχίνης κ.ά., για την αντιμετώπιση του εντόμου σε γκρέιπφρουτ βιολογικής καλλιέργειας. Στα πλαίσια του προγράμματος παραγωγής υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού, έχουν εξυγιανθεί ντόπιες ποικιλίες εσπεριδοειδών (λεμονιά Λαπήθου, Γιαφίτικη, μανταρινιά Αρακαπά, φράππα, περγαμόντο και λεμονιά Πολύφορη) και έχει γίνει επιλογή υλικού απαλλαγμένου ασθενειών από τις πλείστες ποικιλίες που εισήχθησαν κατά καιρούς στην Κύπρο. Μέχρι τώρα έχει συγκεντρωθεί υγιές υλικό από περίπου 50 ποικιλίες και κλώνους εσπεριδοειδών, σε δυο προβασικές φυτείες στους πειραματικούς σταθμούς Αχέλειας και Ζυγίου. Οι φυτείες αυτές, που διατηρούνται κάτω από αυστηρά μέτρα φυτοϋγειονομικού ελέγχου, προμηθεύουν με βασικό υλικό τις μητρικές φυτείες του Τμήματος Γεωργίας. Παράλληλα, υλοποιείται Σχέδιο για αντιμετώπιση του ιού της Τριστέζας των εσπεριδοειδών με επισκοπήσεις και εκριζώσεις. Στα πλαίσια του Σχεδίου αυτού έχουν χαρακτηριστεί σε μοριακό επίπεδο αρκετές απομονώσεις του ιού, ώστε να παρασχεθεί η δυνατότητα εναλλακτικών λύσεων, στην περίπτωση που η εξάλειψη του ιού αυτού δεν καταστεί εφικτή.

5.5 Για την απαλλαγή ντόπιων ποικιλιών και κλώνων εσπεριδοειδών από ιοειδή και ιούς, εφαρμόζεται η μέθοδος του μικροεμβολιασμού σε σωλήνα. Υγιές υλικό της λεμονιάς Λαπήθου που παρήχθη με τη μέθοδο αυτή φυτεύτηκε στο Ζύγι, σε ένα πείραμα σύγκρισης με το αντίστοιχο μητρικό υλικό. Τα αποτελέσματα δείχνουν σαφή υπεροχή του υγιούς υλικού έναντι του προσβεβλημένου σε σχέση με την παραγωγή και την ανάπτυξη των δένδρων.

5.6 Στα αμπέλια, συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα που αφορούσε την αντιμετώπιση της Ευδεμίδας (*Lobesia botrana*), με την εφαρμογή της τεχνικής της διατάραξης της σύζευξης των αρσενικών πεταλούδων του εντόμου σε επιτραπέζια και οινοποιήσιμα σταφύλια, με τη φερομόνη Exosex² LB– Autoconfusion. Στόχος της εργασίας είναι η αντιμετώπιση του εντόμου για την παραγωγή σταφυλιών απαλλαγμένων υπολειμμάτων τοξικών φυτοφαρμάκων και η προστασία του περιβάλλοντος, του καταναλωτή και του χρήστη. Άλλο μακροπρόθεσμο πρόγραμμα, αφορά την παραγωγή υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού στα αμπέλια. Έχουν εξυγιανθεί οι πιο σημαντικές παραδοσιακές αλλά και εισαγόμενες ποικιλίες, οι οποίες και διατηρούνται σε προβασικές φυτείες σε ειδικά εντομοστεγή δικτυοκήπια κάτω από αυστηρά μέτρα φυτοπροστασίας και υπό συνεχείς εργαστηριακούς φυτοϋγειονομικούς ελέγχους, σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕ, ώστε να διασφαλίζεται η καθαρότητα τους από παθογόνα. Το υλικό αυτό, θα συμβάλει σημαντικά στις προσπάθειες αναδιάρθρωσης της κυπριακής αμπελοργίας.

5.7 Στα πυρηνόκαρπα βρίσκεται σε εξέλιξη η εκπόνηση προγράμματος παραγωγής υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού. Διενεργήθηκε επισκόπηση και μελετήθηκε η συχνότητα εμφάνισης των κυριότερων ιώσεων που επηρεάζουν τις καλλιέργειες αμυγδαλιάς, ροδακινιάς, δαμασκηνιάς και βερικοκιάς στην Κύπρο. Πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες δειγματοληψίες και φυτοπαθολογικοί έλεγχοι στις κυριότερες περιοχές καλλιέργειας των πυρηνοκάρπων της νήσου. Δημιουργήθηκε προβασική φυτεία στο Ζύγι και στον Σαϊττά για διατήρηση του υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού και συνεχίστηκε η εξυγίανση των προσβεβλημένων ποικιλιών με μεριστωματική καλλιέργεια. Σε συνεργασία με άλλους Κλάδους, συνεχίστηκε το ερευνητικό πρόγραμμα που έχει σαν κύριο στόχο την αξιολόγηση ντόπιων κλώνων ροδιάς. Στα πλαίσια του προγράμματος διερευνάται η παρουσία ιών, ιοειδών και φυτοπλάσμάτων, καθώς επίσης και σημαντικών εντομολογικών εχθρών, με στόχο την αντιμετώπιση τους.

5.8 Στην ελιά, ολοκληρώθηκε διακρατικό πρόγραμμα συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας που είχε ως στόχο τη διερεύνηση της ανθεκτικότητας του δάκου της ελιάς (*Bactrocera oleae*) στο βιολογικό εντομοκτόνο Spinosad. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η χρήση του εντομοκτόνου σε Ελλάδα και Κύπρο δεν έχει δημιουργήσει ανθεκτικούς πληθυσμούς του εντόμου, και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ολοκληρωμένα προγράμματα αντιμετώπισης του δάκου.

5.9 Στα λαχανικά θερμοκηπίου, μετά την πρόσφατη εμφάνιση του φυλλορύκτη της τομάτας (*Tuta absoluta*) στην Κύπρο, πραγματοποιήθηκαν συγκεντρώσεις και διαλέξεις για ενημέρωση των παραγωγών σε όλες τις Επαρχίες της Κύπρου. Παράλληλα ξεκίνησε ένα νέο πρόγραμμα που αφορά τη μελέτη της βιολογίας και τρόπων αντιμετώπισης του εντόμου. Για τη στήριξη του προγράμματος γίνεται συλλογή, εκτροφή και παραγωγή ωφέλιμων εντόμων στο εντομοτροφείο του ΙΓΕ.

5.10 Το ΙΓΕ συμμετέχει τα τελευταία τρία χρόνια στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα PEPEIRA το οποίο πραγματεύεται την επιδημιολογία, τη διάγνωση και την ανάλυση επικινδυνότητας του ιού του Μωσαϊκού του Πεπίνο (*PepMV*) με στόχο την εξεύρεση και τον σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών αντιμετώπισης του. Ο ιός συγκαταλέγεται στην κατηγορία των μηχανικά μεταδιδόμενων ιών και μεταδίδεται κυρίως με την επαφή μολυσμένων φυτών. Τα αποτελέσματα της διερεύνησης της παρουσίας του ιού στην Κύπρο, έδειξαν ότι είναι ευρέως

διαδεδομένος κυρίως στις επαρχίες Λεμεσού και Λάρνακας, τόσο σε θερμοκηπιακές όσο και σε υπαίθριες καλλιέργειες τομάτας. Επιπλέον, ο ιός ανιχνεύτηκε σε αρκετά είδη ζιζανίων που φαίνεται να έχουν ιδιαίτερη επιδημιολογική σημασία για τη διαίωνιση της ασθένειας.

5.11 Σε συνεργασία με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το ΕΘΙΑΓΕ (Ινστιτούτο Προστασίας Φυτών Ηρακλείου) συνεχίστηκε το ερευνητικό πρόγραμμα που αφορά την ολοκληρωμένη προσέγγιση στην αντιμετώπιση φυτοφάγων ακάρεων της οικογένειας *Tetranychidae*. Σκοπός του προγράμματος είναι η μελέτη των διαφόρων ειδών ακάρεων της οικογένειας *Tetranychidae* στις συνθήκες της Κύπρου. Μελετήθηκαν σε πρώτο στάδιο, ο κοινός τετράνυχος (*Tetranychus urticae*), ο οποίος προκαλεί πολύ σοβαρές ζημιές στις υπαίθριες και θερμοκηπιακές καλλιέργειες και στα εσπεριδοειδή, η κόκκινη αράχνη (*Eutetranychus orientalis*) και ο κόκκινος τετράνυχος *Panonychus citri* που προκαλούν σοβαρές ζημιές στα εσπεριδοειδή. Επί πλέον, διερευνήθηκαν τα επίπεδα ανθεκτικότητας του κοινού τετράνυχου *Tetranychus urticae* στις διάφορες ομάδες εντομοκτόνων/ακαρεοκτόνων.

5.12 Συνεχίζεται η μελέτη της αιτιολογίας των βακτηριακών ασθενειών σε λαχανοκομικές και δενδρώδεις καλλιέργειες με έμφαση σε ασθένειες υψηλού ενδιαφέροντος για την κυπριακή γεωργία όπως οι μαλακές σήψεις των πατατών, οι σήψεις στελεχών των τοματών, καθώς και τα βακτήρια που εντάσσονται στα παθογόνα καραντίνας για την ΕΕ. Στα πλαίσια αυτής της δραστηριότητας, παρέχεται επιστημονική και εργαστηριακή υποστήριξη προς τους αρμοδίους Κλάδους Προστασίας Φυτών και Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου του Τμήματος Γεωργίας.

5.13 Στα πλαίσια ενός τριετούς ερευνητικού προγράμματος συνεργασίας με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, μελετήθηκε η παρουσία των κυστογόνων νηματωδών (*Globodera rostochiensis* και *G. pallida*) σε καλλιέργειες πατάτας των επαρχιών Αμμοχώστου και Λάρνακας, με την εφαρμογή σύγχρονων διαγνωστικών τεχνικών. Σκοπός του έργου είναι η εξεύρεση αποτελεσματικών μεθόδων αντιμετώπισης των νηματωδών με τη χρήση ανθεκτικών ποικιλιών πατάτας.

6. ΕΓΓΕΙΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ

6.1 Η ερευνητική δραστηριότητα του κλάδου επικεντρώθηκε στη γονιμότητα και τη βελτίωση των εδαφών, την άρδευση των καλλιεργειών, τη θρέψη των φυτών, τις υδροπονικές καλλιέργειες και τη γεωργική μηχανολογία.

6.2 Στο πλαίσιο της έρευνας που στοχεύει στην παρεμπόδιση της υποβάθμισης των εδαφών μέσω της εφαρμογής κάποιων συστημάτων καλλιέργειας και οργανικών πρόσθετων, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στον μηχανισμό βελτίωσης των εδαφών από ψυχανθή σε συστήματα αμειψισποράς μελετώντας την εδαφική μικροβιακή αναπνοή και την ανοργανοποίηση αζώτου σε εδάφη με φυτικά υπολείμματα κουκιών, ρεβυθιών και βίκου. Με εργαστηριακά πειράματα εκτιμήθηκε επίσης ο ρυθμός απελευθέρωσης ανόργανου αζώτου σε εδάφη μετά την ενσωμάτωση κοπριάς ή κομπόστ.

6.3 Όσον αφορά την έρευνα για την κομποστοποίηση οργανικών αποβλήτων και υπολειμμάτων έγινε ο έλεγχος των βασικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται στην αξιολόγηση των βιολογικών χαρακτηριστικών του κομπόστ.

6.4 Όσον αφορά την άρδευση καλλιεργειών και την ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων στην Κύπρο, βρίσκεται σε εξέλιξη ερευνητικό πρόγραμμα για τη διερεύνηση πιθανών επιπτώσεων στο έδαφος και το περιβάλλον και αξιολόγηση κινδύνων στη δημόσια υγεία από τη χρήση επεξεργασμένων υγρών εκροών αστικών λυμάτων για άρδευση. Στα πλαίσια του προγράμματος γίνονται επισκοπήσεις και αξιολόγηση των επιπτώσεων στις φυσικοχημικές

παραμέτρους του εδάφους, των υπόγειων υδάτων και της πιθανότητας βιοσυσσώρευσης βαρέων μετάλλων στα εδάδιμα μέρη καλλιεργούμενων ειδών, από τη μακρόχρονη χρήση επεξεργασμένου νερού για άρδευση, σε διάφορες επαρχίες της Κύπρου.

6.5 Στη θρέψη φυτών και τις υδροπονικές καλλιέργειες η δραστηριότητα επικεντρώθηκε τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην έρευνα. Στο εκπαιδευτικό κομμάτι συνέχισε τη λειτουργία του το Εκπαιδευτικό Κέντρο Υδροπονίας για δεύτερη συνεχή χρονιά με τη συμμετοχή γεωπόνων του Τμήματος Γεωργίας, με σκοπό την απόκτηση ειδικών δεξιοτήτων στη διαχείριση υδροπονικών συστημάτων καλλιέργειας. Το ερευνητικό μέρος εστιάσθηκε στην καλλιέργεια λαχανικών και συγκεκριμένα φράουλας και φρέσκων αρωματικών φυτών. Αξιολογούνται διάφορα συστήματα καλλιέργειας και υποστρώματα ώστε να υπάρχουν δεδομένα για την πρακτική εφαρμογή των συστημάτων αυτών στην κυπριακή πραγματικότητα. Επίσης μελετήθηκαν θέματα θρέψης των φυτών σε σχέση με τα νερά της άρδευσης που είναι διαθέσιμα στην Κύπρο και ειδικότερα όταν τα θρεπτικά στοιχεία στο νερό άρδευσης είναι σε ψηλότερες συγκεντρώσεις από τις συνηθισμένες για τις καλλιέργειες. Ταυτόχρονα επιδιώκεται η διασφάλιση υψηλής παραγωγικότητας, προϊόντων άριστης ποιότητας και αποδοτική χρήση νερού και λιπασμάτων. Τέλος υπήρξε συμμετοχή σε δύο προγράμματα της ΕΕ με κύριο στόχο τη μελέτη και αξιοποίηση των αλόφυτων και την καλλιέργεια μικρών οπωροφόρων όπως επίσης και ένα πρόγραμμα του Ι.Π.Ε. με στόχο την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός μοντέλου που θα μετρά την εξατμισοδιαπνοή των καλλιεργειών με τη βοήθεια τεχνικών δορυφορικής τηλεπισκόπησης, το οποίο και ολοκληρώθηκε.

6.6 Στη γεωργική μηχανολογία η έρευνα εστιάσθηκε στον τομέα των ενεργειακών φυτών και στη μελέτη του δυναμικού αξιοποίησης της βιομάζας για παραγωγή βιοκαυσίμων (βιοντίζελ, βιοαιθανόλης, βιοαερίου, και στερεών καυσίμων) και ενέργειας στις κυπριακές συνθήκες. Κύριος στόχος της έρευνας είναι η επιλογή κατάλληλων ενεργειακών φυτών με περιορισμένες απαιτήσεις σε νερό άρδευσης τα οποία παράγουν σάκχαρα, άμυλο ή ξυλώδη βιομάζα. Η προσπάθεια επικεντρώνεται σε καλλιέργειες που δεν επηρεάζουν την τροφική αλυσίδα του ανθρώπου ή των ζώων.

6.7 Συνεχίστηκε το 2011 το Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Πρόγραμμα (LIFE+ 09 ENV/GR/000296, «Adapt2Change») «Προσαρμογή της γεωργικής παραγωγής στην κλιματική αλλαγή και στους περιορισμένους υδατικούς πόρους». Θα μελετηθεί η χρήση της αβαθούς γεωθερμίας για θέρμανση θερμοκηπίων, σε συνδυασμό με καινοτόμους τεχνικές για εξοικονόμηση νερού άρδευσης στα θερμοκήπια. Επίσης, συνεχίστηκε το 2011 το Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Πρόγραμμα (MED 2G-MED09-15, «AGROCHEPACK») «Σχεδιασμός ενός συστήματος διαχείρισης των πλαστικών συσκευασίας των φυτοπροστατευτικών παρασκευασμάτων για προστασία του περιβάλλοντος και ανακύκλωση του πλαστικού». Ακόμη ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «MED-ALGAE», ξεκίνησε τον Δεκέμβριο με στόχο την παραγωγή βιοκαυσίμων από τα μικροάλγη. Το ΙΓΕ είναι ο συντονιστής του προγράμματος. Τέλος ένα πρόγραμμα του Ι.Π.Ε «GreenFilm» ξεκίνησε με στόχο τη μελέτη πλαστικών θερμοκηπίου στα οποία έχουν ενσωματωθεί ειδικές ουσίες οι οποίες παρέχουν ξεχωριστές ιδιότητες στα υλικά κάλυψης.

7. ΖΩΟΤΕΧΝΙΑ

7.1 Η ερευνητική εργασία του κλάδου Ζωοτεχνίας επικεντρώνεται στα μηρυκαστικά ζώα και αφορά θέματα διατροφής, διαχείρισης, αναπαραγωγής και γενετικής βελτίωσης του ζωικού κεφαλαίου σε ημιεντατικά ή εντατικά συστήματα εκτροφής με στόχο την αύξηση της παραγωγής γάλακτος και κρέατος και τον αποτελεσματικό έλεγχο ή/και την πρόληψη ασθενειών με ζωοτεχνικές μεθόδους.

7.2 Στον τομέα της γενετικής βελτίωσης, τα προγράμματα στοχεύουν στη βελτίωση του παραγωγικού δυναμικού των αγροτικών ζώων με μεθόδους ατομικής επιλογής. Η αξιολόγηση προβάτων Χίου και αιγών Δαμασκού βασίζεται στην εφαρμογή μικτού δείκτη επιλογής που συνδυάζει την ατομική ικανότητα σωματικής ανάπτυξης των νεαρών ζώων και την απόδοση των θηλυκών προγόνων τους σε γάλα.

7.3 Η πειραματική μονάδα των προβάτων Χίου διατηρεί σήμερα πληθυσμό 430 προβατίνων αναπαραγωγής και 30 κριών, και όλα τα ζώα είναι πλήρως ανθεκτικά στην Τρομώδη Νόσο, έχοντας γενότυπο ARR/ARR. Επιπλέον, το 2011 συνεχίστηκε το πρόγραμμα γενετικής βελτίωσης των νεαρών ζώων με επιλογή για παραγωγικά χαρακτηριστικά με οικονομική σημασία (γαλακτοπαραγωγή, ρυθμός ανάπτυξης, πολυδυμία). Από τη μονάδα αυτή δόθηκε σε κτηνοτρόφους ένας μεγάλος αριθμός ανθεκτικών ζώων για σκοπούς αναπαραγωγής με απώτερο στόχο τη βελτίωση των κοπαδιών τους και την περαιτέρω διάδοση στον εκτρεφόμενο πληθυσμό γενοτύπων που προσδίδουν ανθεκτικότητα στην νόσο. Συγκεκριμένα, μέσα στο 2011 παραχωρήθηκαν 226 αρσενικά και 182 θηλυκά πρόβατα. Επισημαίνεται το γεγονός ότι από το 2002 μέχρι σήμερα έχουν διατεθεί στους κτηνοτρόφους για βελτίωση των μονάδων τους πέραν των 3.400 προβάτων Χίου υψηλής γενετικής αξίας και παραγωγής, τα οποία είναι ταυτόχρονα ομοζύγωτα ανθεκτικά στην Τρομώδη Νόσο.

7.4 Συνεχίστηκαν οι συζεύξεις στις αίγες της μονάδας με τράγους των οποίων οι γενότυποι θεωρούνται, από τα μέχρι στιγμής πειραματικά δεδομένα, ως ανθεκτικοί στην Τρομώδη Νόσο. Σκοπός της προσπάθειας αυτής είναι η δημιουργία πυρήνα 300 αιγών της φυλής Δαμασκού, ανθεκτικών στην τρομώδη νόσο με απώτερο στόχο την διάθεση στους αιγοτρόφους, ανθεκτικών ζώων για καταπολέμηση της ασθένειας. Το 2011 από την πειραματική μονάδα του ΙΓΕ διατέθηκαν στους κτηνοτρόφους 54 αίγες, 31 τράγοι, 29 αρσενικά και 5 θηλυκά ερίφια, όλα υψηλής γενετικής αξίας και με εξακριβωμένους γενότυπους για την τρομώδη νόσο.

7.5 Άλλες ερευνητικές δραστηριότητες στον τομέα της γενετικής βελτίωσης βρίσκονται σε εξέλιξη. Σε συνεργασία με το ΤΕΠΑΚ και άλλα ερευνητικά ιδρύματα, βρίσκεται στα τελικά στάδια ολοκλήρωσης έρευνα στο πλαίσιο προγράμματος που χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας με τίτλο «Χρήση μοριακής και ποσοτικής γενετικής για βελτίωση της φυλής προβάτων Χίου», το οποίο επικεντρώνεται στη γενετική μελέτη της γαλακτοπαραγωγής των προβάτων Χίου. Επιπλέον, συνεχίζεται ερευνητικό πρόγραμμα του ΙΓΕ για μελέτη των διαφόρων γενοτύπων για την Τρομώδη Νόσο στις αίγες Δαμασκού και τυχόν συσχετισμό τους με παραγωγικά και αναπαραγωγικά χαρακτηριστικά των ζώων.

7.6 Ο Κλάδος Ζωοτεχνίας δραστηριοποιείται και στον τομέα της διατήρησης των ζωικών γενετικών πόρων. Προτεραιότητα δίνεται στη διατήρηση ντόπιων φυλών αγροτικών ζώων, αλλά και στη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) και το Ευρωπαϊκό Εστιακό Σημείο για τους Ζωικούς Γενετικούς Πόρους (ERFP), για την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων για διατήρηση και ενίσχυση των αγροτικών ζώων, όπως αυτά περιγράφονται στο έντυπο του FAO «Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για τους Γενετικούς Πόρους των Αγροτικών ζώων και η Διακήρυξη του Ιντερλάκεν». Για τον σκοπό αυτό, το ΙΓΕ προεδρεύει νεοσυσταθείσας Επιτροπής για τους Ζωικούς Γενετικούς Πόρους, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι του Τμήματος Γεωργίας, των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών και του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου.

7.7 Στη φυσιολογία αναπαραγωγής, ο κύριος στόχος των ερευνητικών προγραμμάτων είναι η βελτίωση της αναπαραγωγικής ικανότητας των αγροτικών ζώων. Μελετούνται γενετικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την εποχή και διάρκεια της

αναπαραγωγικής περιόδου, την πολυδυμία, τη γονιμότητα και την αναπαραγωγική ωρίμανση των αιγοπροβάτων.

7.8 Στον τομέα της διαχείρισης, αξιολογούνται συστήματα εκτροφής αρνιών και εριφίων με υποκατάστατα γάλακτος και χρήση αυτόματων συσκευών τεχνητού θηλασμού. Συνεχίστηκαν οι δοκιμές με υποκατάστατο γάλακτος ξεκινώντας αμέσως μετά τη γέννηση των αρνιών και εριφίων ούτως ώστε να αξιοποιείται για εμπορικούς σκοπούς όλη η ποσότητα του γάλακτος που παράγουν οι προβατίνες και οι αίγες. Το σύστημα αυτό συγκρίνεται, με βάση διάφορες βιολογικές αλλά και οικονομικές παραμέτρους, με την ακολουθούμενη μέχρι τώρα πρακτική του απογαλακτισμού των αρνιών και των εριφίων στις ηλικίες των 35 και 49 ημερών αντίστοιχα. Τα μέχρι τώρα αποτελέσματα κατέδειξαν πως στις ώριμες προβατίνες και αίγες επιτυγχάνεται αύξηση του εμπορεύσιμου γάλακτος κατά 70 και 85 χλγ., αντίστοιχα, έναντι εκείνων του φυσικού θηλασμού. Η έρευνα συνεχίζεται με μικρότερες ηλικίες απογαλακτισμού των αρνιών (28 έναντι 35 ημερών) και των εριφίων (42 έναντι 49 ημερών) με σκοπό την περαιτέρω αύξηση του εμπορεύσιμου γάλακτος καθώς και την επίτευξη οικονομικότερης μεθόδου εκτροφής. Αξίζει να σημειωθεί ότι το υπό εξέταση διαχειριστικό σχέδιο εκτροφής των αμνοεριφίων, τόσο με τα υφιστάμενα αποτελέσματα όσο και με περαιτέρω μείωση της ηλικίας απογαλακτισμού, έχει άμεσα και σημαντικότητα οικονομικά οφέλη για τους κτηνοτρόφους.

8. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

8.1 Η ερευνητική δραστηριότητα του Κλάδου Αγροτικής Ανάπτυξης έχει ως επίκεντρο τη βελτίωση του αγροτικού τομέα γενικότερα, και κατά συνέπεια τη συμβολή στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και ειδικότερα στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των παραγωγών. Ο Κλάδος διαχειρίζεται το ερευνητικό πρόγραμμα "Αγροτική Ανάπτυξη και Εμπορία Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων". Παράλληλα, στον τομέα της Αγροτικής Οικονομικής, ο Κλάδος διεξάγει γεωργο-οικονομικές μελέτες για τα έσοδα και έξοδα των διαφόρων γεωργοκτηνοτροφικών δραστηριοτήτων. Στον τομέα της Πληροφορικής στη Γεωργία, ασχολείται με θέματα ενημέρωσης και πληροφόρησης των παραγωγών, όπως η πρόσβαση σε νέες Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

8.2 Το 2011 συνεχίστηκε η εργασία στην ερευνητική πρόταση με τίτλο «Κοινωνία της Πληροφορίας στις Αγροτικές Περιοχές: Ενημέρωση Αγροτών μέσω νέων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών». Σκοπός του έργου είναι η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά την πρόσβαση που έχουν οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών στη γνώση και ειδικότερα στα αποτελέσματα της γεωργικής έρευνας με απώτερο σκοπό να εντοπίσει και να εισηγηθεί τρόπους ενθάρρυνσης των κατοίκων των αγροτικών περιοχών στην άμεση και συνεχή πρόσβαση στη γεωργική γνώση. Το όλο έργο αποσκοπεί στη βελτίωση της διαβίωσης των παραγωγών (γεωργών και κτηνοτρόφων) και την αειφόρο ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Για σκοπούς ενημέρωσης των ενδιαφερομένων δημιουργήθηκε ειδική ιστοσελίδα για το ερευνητικό πρόγραμμα του Κλάδου στη διαδικτυακή διεύθυνση <http://ruraldev.ari.gov.cy>.

8.3 Ο Κλάδος συμμετέχει σε τρία (3) ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το 7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: στο πρόγραμμα «Agricultural Research in the Mediterranean» (ARIMNet) το οποίο είναι πρόγραμμα συνεργασίας κρατών μελών της ΕΕ και χωρών της ευρύτερης περιοχής της Μεσογείου. Συμμετέχει επίσης στο πρόγραμμα «Facing sustainability: new relationships between rural areas and agriculture in Europe» (RURAGRI). Στόχος των δύο αυτών προγραμμάτων είναι να φέρουν την ερευνητική κοινότητα πιο κοντά, να καταγράψουν την υφιστάμενη γεωργική ερευνητική δραστηριότητα στις χώρες που συμμετέχουν και να υλοποιήσουν κοινές δράσεις. Η συνολική χρηματοδότηση για την Κύπρο ανέρχεται στις 82.500 ευρώ, από τα δύο αυτά προγράμματα.

Ο Κλάδος πέτυχε επίσης συμμετοχή στο πρόγραμμα «Virtual Open Access Agriculture and Aquaculture Repository» (VOA³R) με συνολικό προϋπολογισμό για την Κύπρο στις 60.000 ευρώ.

8.4 Λειτουργοί του Κλάδου Αγροτικής Ανάπτυξης συμμετέχουν σε τρία (3) ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ). Συγκεκριμένα συμμετέχει στο πρόγραμμα της Δέσμης 2009-2010 «Ο Υποστηρικτικός Ρόλος της Ρομποτικής Τεχνολογίας για Αειφόρο Ανάπτυξη» (AgriRobot), και σε δύο προγράμματα της Δέσμης 2010-2011, «Επιλογές για αειφόρο γεωργική παραγωγή και χρήση νερού στην Κύπρο, στα πλαίσια παγκόσμιων αλλαγών» και «Ανάπτυξη συστήματος με τη συνδυασμένη χρήση συστημάτων και διαστημικών εικόνων για ενημέρωση των αγροτών σε θέματα άρδευσης».

8.5 Το 2011 έχει δημιουργηθεί Εργαστήριο Δορυφορικής Τηλεπισκόπησης στην Πειραματική Έπαυλη Αχέλειας. Το Εργαστήριο έχει ήδη συνεργασία με τους υπόλοιπους κλάδους του ΙΓΕ ενώ παράλληλα συμμετέχει και σε ερευνητικό πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το ΙΠΕ για την εκτίμηση της εξαμιοδιαπνοής διάφορων καλλιεργειών.

8.6 Λειτουργοί του Κλάδου συμμετέχουν στη διαμόρφωση του Νέου Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2014-2020, στον Δημόσιο Διάλογο για το μέλλον της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής μετά το 2013, στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και στο Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο.

8.7 Ο Κλάδος Αγροτικής Ανάπτυξης διαχειρίζεται το τοπικό δίκτυο Η/Υ και την ιστοσελίδα του Ινστιτούτου <http://www.ari.gov.cy> και <http://arinet.ari.gov.cy> στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, αντίστοιχα. Στο διαδικτυακό ιστοτόπο του ΙΓΕ παρέχονται πληροφορίες για όλο το φάσμα των εργασιών του Ινστιτούτου, δημοσιεύονται νέα και ανακοινώσεις και συνδέσεις σε ιστοσελίδες ερευνητικών προγραμμάτων στα οποία συμμετέχουν λειτουργοί του Ινστιτούτου. Όλες οι εκδόσεις του ΙΓΕ από το 1962 μέχρι και σήμερα έχουν ψηφιοποιηθεί. Είναι διαθέσιμα τόσο τα βιβλιογραφικά δεδομένα όσο και τα πλήρη κείμενα των εκδόσεων στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης του ΙΓΕ στη διεύθυνση <http://library.ari.gov.cy/agris>.

8.8 Ο Κλάδος έχει την ευθύνη έκδοσης του Ηλεκτρονικού Ενημερωτικού Δελτίου (e-Newsletter) του ΙΓΕ. Το δελτίο εκδίδεται κάθε τρεις μήνες και περιλαμβάνει νέα και δραστηριότητες που διεξάγονται στο ΙΓΕ, αποτελέσματα ερευνητικών πειραμάτων και θέματα που ενδιαφέρουν τον γεωργοκτηνοτροφικό κόσμο της Κύπρου. Το δελτίο αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας σε ενδιαφερόμενους συνδρομητές και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΙΓΕ.

8.9 Μέσα στα πλαίσια της καλύτερης ενημέρωσης του κοινού και διάδοσης του έργου που διεξάγεται στο ΙΓΕ, ο Κλάδος Αγροτικής Ανάπτυξης δημιούργησε το πρώτο πιλοτικό ιστολόγιο του ΙΓΕ (<http://blog.ari.gov.cy>). Το ιστολόγιο του ΙΓΕ λειτουργεί ως κόμβος επικοινωνίας, ενημέρωσης και ανταλλαγής υλικού και ιδεών μεταξύ συνεργατών με τους κοινωνικούς εταίρους (στην προκειμένη περίπτωση μεταξύ ερευνητών, γεωπόνων των γεωργικών εφαρμογών και παραγωγών). Είναι ένα εργαλείο κοινωνικής δικτύωσης που επιτρέπει την ενεργό δράση των συμμετεχόντων για παραγωγή έργου και γνώσης με τη χρήση εργαλείων του διαδικτύου, το οποίο αναμένεται να ενισχύσει τη διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

8.10 Ο Κλάδος Αγροτικής Ανάπτυξης αντιπροσωπεύει το Ινστιτούτο ως Εθνικό Σημείο Επαφής στον Σύνδεσμο Ερευνητικών Ινστιτούτων της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής

(AARINENA), και στο Global Agricultural Research and Development WEB RING του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO).

9. ΑΓΡΟΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

9.1 Οι ερευνητικές δραστηριότητες του Κλάδου Αγροβιοτεχνολογίας επικεντρώθηκαν στους ακόλουθους τέσσερεις τομείς έρευνας: μοριακή βιολογία, γεωργική χημεία, τεχνολογία τροφίμων και γεωργική μικροβιολογία με υποβολή ερευνητικών προτάσεων σε συνεργασία και με άλλους Κλάδους του ΙΓΕ.

9.2 Στη μοριακή βιολογία συνέχισε η έρευνα σε φυτά και ζώα με την εφαρμογή εξειδικευμένων μοριακών τεχνικών. Στα φυτά συνέχισε ο εντοπισμός και ανάλυση μοριακών δεικτών στο κριθάρι. Στα ζώα η ερευνητική δραστηριότητα συνέχισε με την ταυτοποίηση προβάτων και αιγών. Στα πρόβατα η ταυτοποίηση έγινε στα νεογέννητα ζώα της πειραματικής μονάδας προβάτων Χίου του ΙΓΕ η οποία έχει σήμερα πάνω από 500 ζώα, όλα πλήρως ανθεκτικά στην Τρομώδη νόσο, ομοζύγωτα (ARR/ARR). Στις αίγες συνεχίζεται η προσπάθεια δημιουργίας πυρήνα με την ταυτοποίηση νεογέννητων αιγών αλλά και ενηλίκων. Αναπτύχθηκε μέθοδος ποσοτικού προσδιορισμού του αποικισμού φυτών καρπουζιού με αλυσιδωτή αντίδραση πολυμεράσης πραγματικού χρόνου. Έγινε ταυτοποίηση μικροοργανισμών που διασπών γεωργικά φάρμακα καθώς επίσης και αζωτοδεσμευτικών βακτηρίων που αποικίζουν ντόπιους πληθυσμούς λουβιού.

9.3 Στη τεχνολογία τροφίμων το Εργαστήριο Τεχνολογίας Τροφίμων έχει εξοπλιστεί σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό κατά το 2011. Στον ερευνητικό τομέα διερευνάται και αξιολογείται η αντιοξειδωτική και αντιμικροβιακή ικανότητα (*in vitro* και *in vivo*) φυσικών προϊόντων όπως αιθέριων ελαίων, φυτικών εκχυλισμάτων κλπ. Επίσης διερευνάται η επίδραση της επεξεργασίας των τροφίμων στα θρεπτικά και αντιθρεπτικά στοιχεία που περιέχουν. Επιπρόσθετα αξιολογείται το μικροβιακό φορτίο σε γεωργικά προϊόντα που αρδεύονται με επεξεργασμένο νερό αστικών λυμάτων.

9.4 Στο τομέα της γεωργικής μικροβιολογίας βρίσκεται σε εξέλιξη έρευνα που εξετάζει την βιοαπορρύπανση των γεωργικών φαρμάκων με μικροοργανισμούς. Συγκεκριμένα, εντάχθηκε στον Πειραματικό Σταθμό Ζυγίου η πρώτη πιλοτική μονάδα για την απορρύπανση γεωργικών φαρμάκων και απομονώθηκαν βακτηριακά στελέχη τα οποία διασπών γεωργικά φάρμακα. Μελετήθηκε η επίδραση του εμβολιασμού φυτών καρπουζιού με μυκορριζικά στελέχη σε συνθήκες έλλειψης νερού. Απομονώθηκαν πέραν των 100 στελεχών αζωτοδεσμευτικών βακτηρίων σε διάφορους ντόπιους οικότυπους λουβιού ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η διερεύνηση της ποικιλότητας των μυκορριζών που αποικίζουν αυτούς τους οικότυπους. Η ερευνητική δραστηριότητα συνεχίστηκε με την αξιολόγηση μικροοργανισμών που σχετίζονται με τον κύκλο του αζώτου στο έδαφος και τη βελτίωση της αύξησης και ανάπτυξης των φυτών με στόχο τη μείωση της χρήσης αζωτούχων λιπασμάτων.

9.5 Στον τομέα της γεωργικής χημείας αναπτύχθηκαν αναλυτικές μέθοδοι για τον προσδιορισμό φυτοπροστατευτικών ουσιών στο έδαφος καθώς επίσης και σε άλλα υποστρώματα. Αναπτύχθηκε μέθοδος ποσοτικού και ποιοτικού προσδιορισμού των αιθέριων ελαίων με μικροκύμματα.

9.6 Ο Κλάδος συνέχισε να πραγματοποιεί χημικές αναλύσεις μέσω του Εργαστηρίου Γεωργικής Χημείας (ΕΓΧ) για στήριξη άλλων Κλάδων του Ινστιτούτου. Κατά τη διάρκεια του 2011 διεξήχθησαν στο ΕΓΧ συνολικά 6.572 αναλύσεις σε 1.270 δείγματα. Επίσης συνεχίστηκε η διενέργεια αναλύσεων σε επίπεδο ποιοτικού και ποσοτικού ελέγχου στο ΕΜΒ σε εισαγόμενους σπόρους αραβόσιτου και σόγιας που προορίζονται για σπορά ή ζωοτροφή για ανίχνευση πιθανής γενετικής τροποποίησης.

10. ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ

10.1 Το Εξεταστικό Κέντρο Ποικιλιών της Κύπρου κατά την καλλιεργητική περίοδο 2010/11 εξέτασε σε δοκιμές Διακριτότητας-Ομοιομορφίας και Σταθερότητας (ΔΟΣ) για δεύτερη χρονιά δύο ποικιλίες μαλακού σιταριού ("BW204" και "BW205") και τρεις ποικιλίες αράπικου φιστικιού ("Κούκλια", "Νικόκλια" και "Ντόπια"). Για πρώτη χρονιά εξετάστηκε μια ποικιλία τριτικάλε (CS TC1).

10.2 Οι πιο πάνω ποικιλίες, και μία ποικιλία μηδικής ("Ντόπια"), εξετάστηκαν σε δοκιμές Καλλιεργητικής Αξίας και Χρήσης (ΚΑΧ). Επίσης διενεργήθηκαν μόνο ΔΟΣ δοκιμές για επτά ποικιλίες κριθαριού με σκοπό την επανεγγραφή τους στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών. Τα αποτελέσματα των πιο πάνω δοκιμών δόθηκαν στην Αρμόδια Αρχή (Τμήμα Γεωργίας).

11. ΔΙΚΤΥΟ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

11.1 Το Δίκτυο Γεωργικής Λογιστικής Πληροφόρησης (ΔΙΓΕΛΠ) λειτουργεί από το 1965 με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 79/65 και όλες τις τροποποιήσεις του. Αποτελεί ολοκληρωμένο σύστημα συλλογής λογιστικών πληροφοριών σε ετήσια βάση, καλύπτοντας όλο το φάσμα των γεωργικών και μη γεωργικών δραστηριοτήτων (όπως ο αγροτουρισμός και η δασοπονία) που λαμβάνουν χώρα στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Αφορά τα φυσικά και διαρθρωτικά χαρακτηριστικά μιας εκμετάλλευσης, όπως π.χ. την καλλιεργούμενη γη, τον αριθμό του ζωικού κεφαλαίου, το εργατικό δυναμικό της εκμετάλλευσης, κλπ., καθώς και οικονομικά και λογιστικά στοιχεία όπως οι επιδοτήσεις που λαμβάνει η εκμετάλλευση, τα έσοδα, τα έξοδα της κλπ. Η συμμετοχή των γεωργών – κτηνοτρόφων στο δείγμα είναι εθελοντική. Ωστόσο, όλες οι πληροφορίες που συλλέγονται από τους παραγωγούς είναι εμπιστευτικές και διατίθενται μόνο στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της ΕΕ.

11.2 Το 2011 η μονάδα του ΔΙΓΕΛΠ προήδρευσε της Εθνικής Επιτροπής και εκπροσώπησε την Κύπρο στην Κοινοτική Επιτροπή του ΔΙΓΕΛΠ.

11.3 Το 2011 υποβλήθηκαν στην Κοινοτική Επιτροπή του ΔΙΓΕΛΠ 468 Δελτία Εκμεταλλεύσεων για το 2010, από αντιπροσωπευτικό δείγμα γεωργών παγκύπρια. Η συλλογή των πληροφοριών έγινε με προσωπικές συνεντεύξεις και η επεξεργασία των δεδομένων σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία και διαδικασία. Παράλληλα, αναπροσαρμόστηκε το δελτίο εκμετάλλευσης για το 2011, σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΚ 868/2008 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και όλες του τις τροποποιήσεις και αναβαθμίστηκε το λογισμικό εισαγωγής και επεξεργασίας των δεδομένων που αποστέλλονται στη κεντρική βάση δεδομένων του ΔΙΓΕΛΠ.

11.4 Τον Οκτώβριο του 2011 η Εθνική Επιτροπή Παρακλούθησης του ΔΙΓΕΛΠ σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο ΙΓΕ ενέκρινε ομόφωνα το Σχέδιο Επιλογής Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων για το έτος 2012.

III. ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ www.moa.gov.cy/vs

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες είναι αρμόδιες τόσο για τον έλεγχο των τροφίμων ζωικής προέλευσης όσο και για τον έλεγχο των ζωικών ασθενειών. Είναι διαρθρωμένες σε κεντρικό και επαρχιακό επίπεδο. Σε κεντρικό επίπεδο λειτουργούν οι Τομείς Υγείας και Ευημερίας των Ζώων και Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας καθώς και οι Κλάδοι Κτηνιατρικών Εργαστηρίων, Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων, Κλάδος Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων, Κλάδος Δημοσίων Συμβάσεων και ο Κλάδος Δημοσιότητας, Διαφώτισης και Εκπαίδευσης. Σε επαρχιακό επίπεδο λειτουργούν πέντε επαρχιακά κτηνιατρικά γραφεία και πέντε περιφερειακοί κτηνιατρικοί σταθμοί.

1.2 Στόχος των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών είναι α) ο περιορισμός και η εξάλειψη των ζωικών ασθενειών που υπάρχουν στην Κύπρο β) η αποφυγή της εισόδου στη χώρα άλλων ασθενειών και γ) η προστασία της Δημόσιας Υγείας μέσω του ελέγχου όλων των τροφίμων ζωικής προέλευσης και των ζωοανθρωπονόσων.

2. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

2.1 Ο ρόλος του Τομέα Υγείας και Ευημερίας των Ζώων (ΤΥΕΖ) είναι η διατήρηση της υγείας των ζώων, ο έλεγχος των ασθενειών και η ευημερία των ζώων. Για την επιτυχία των πιο πάνω στόχων εκπονεί, παρακολουθεί και συντονίζει την εφαρμογή προγραμμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του.

Τα προγράμματα αυτά είναι:

- Συντονισμός της εφαρμογής του Σχεδίου Αναγνώρισης και Καταγραφής των Ζώων (βοοειδών, προβάτων, αιγών, χοίρων, σκύλων και ιπποειδών).
- Τήρηση μητρώων και έκδοση άδειας λειτουργίας εκμεταλλεύσεων (πτηνοτροφείων, ιχθυοκαλλιεργειών, σαλιγκαριών).
- Καταρτισμός των προγραμμάτων ελέγχου και εκρίζωσης των ζωικών ασθενειών που υπάρχουν στην Κύπρο, παρακολούθηση και συντονισμός της εφαρμογής τους.
- Καταρτισμός των προγραμμάτων επιτήρησης και πρόληψης της εμφάνισης ζωικών ασθενειών που δεν υπάρχουν στην Κύπρο, καθώς και συντονισμός της εφαρμογής τους.
- Καταρτισμός και συντονισμός της εφαρμογής των προγραμμάτων απόκτησης του καθεστώτος της επίσημα απαλλαγμένης χώρας από συγκεκριμένες ζωικές ασθένειες, ετοιμασία και υποβολή των σχετικών φακέλων.
- Καταρτισμός και συντονισμός της διενέργειας βασικών μελετών επιπολασμού ασθενειών σε διάφορους ζωικούς πληθυσμούς.
- Σχεδιασμός και συντονισμός της εφαρμογής των Έκτακτων Σχεδίων Δράσης για την Καταπολέμηση, σε περίπτωση εμφάνισής τους, των υψηλής μεταδοτικότητας ή / και θνησιμότητας ζωικών ασθενειών.

- Συντονισμός των ενεργειών του Κλάδου Τεχνητής Σπερματέγχυσης και Παθολογίας Αναπαραγωγής, όσον αφορά τη διεξαγωγή τεχνητής σπερματέγχυσης στις αίγες με σπέρμα από τράγους ανθεκτικούς στην τρομώδη νόσο στα πλαίσια του προγράμματος για αντιμετώπιση του προβλήματος της τρομώδους νόσου στα ζώα αυτά. Επιπλέον, οργάνωση και εφαρμογή του προγράμματος για τη δημιουργία Τράπεζας Γενετικού Υλικού.
- Ετοιμασία και υποβολή εκθέσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών (ΟΙΕ) και στην Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφάλειας Τροφίμων (EAAT- EFSA).
- Ετοιμασία και υποβολή για έγκριση στην Ευρωπαϊκή Ένωση προγραμμάτων συγχρηματοδότησης για την καταπολέμηση ζωικών ασθενειών.
- Ετοιμασία νομοθεσιών και κατευθυντήριων οδηγιών για θέματα προστασίας και καλής διαβίωσης των ζώων και συντονισμός της εφαρμογής τους.
- Συντονισμός και έλεγχος της λειτουργίας των Συνοριακών Κέντρων Κτηνιατρικών Ελέγχων (ΣΥ.Κ.Κ.Ε.) στα πλαίσια των διενεργούμενων κτηνιατρικών ελέγχων βάσει της σχετικής Κοινοτικής νομοθεσίας αναφορικά με την είσοδο στην Κύπρο ζώων και προϊόντων ζωικής προέλευσης προερχόμενων από τρίτες χώρες.
- Έλεγχος των εμπορικών μετακινήσεων ζώων από και προς κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Συντονισμός των εξαγωγών από την Κύπρο ζώων προς τρίτες χώρες.
- Συμμετοχή στις συνεδριάσεις της Διαρκούς Νομοθετικής Επιτροπής για την Τροφική Αλυσίδα και την Υγεία των Ζώων (SCoFCAH) της Ευρωπαϊκής Ένωσης για κτηνιατρικά θέματα καθώς και στις ομάδες εργασίας που δραστηριοποιούνται στα πλαίσιά της.

2.2 Κατά τη διάρκεια του 2011 ο ΤΥΕΖ συντόνισε 2 επιθεωρήσεις από το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων (FVO) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα συντόνισε με επιτυχία την επιθεώρηση για τα Εθνικά Προγράμματα Ελέγχου της Σαλμονέλας σε πουλερικά και την επιθεώρηση που αφορούσε τον έλεγχο εισαγόμενων ζώων και προϊόντων ζωικής προέλευσης από τρίτες χώρες που δεν διέρχονται από τα ΣΥ.Κ.Κ.Ε.

2.3 Συνεχίστηκε σε όλη τη διάρκεια του έτους η ανάληψη συστηματικών μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης των ζωικών ασθενειών και ζωνοόσων.

2.4 Συνεχίστηκε το πρόγραμμα επιτήρησης για τη διατήρηση του καθεστώτος της επίσημα απαλλαγμένης χώρας για την Ενζωοτική Λεύκωση των Βοοειδών και τη Ψευδολύσσα των Χοίρων. Επιπρόσθετα, συνεχίστηκε το πρόγραμμα επιτήρησης της Φυματίωσης, με στόχο να ανακηρυχθεί μελλοντικά η Κύπρος ως χώρα επίσημα απαλλαγμένη από τη Φυματίωση.

2.5 Συνεχίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος επιτήρησης της τρομώδους νόσου των αιγοπροβάτων, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού (ΕΚ) 999/2001. Επίσης συνεχίστηκε το πρόγραμμα επιλεκτικής αναπαραγωγής στα αιγοπρόβατα με την εφαρμογή γονοτυπικής ανάλυσης. Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού, συνεχίστηκε η παραχώρηση ανθεκτικών ζώων από μονάδες «πυρήνες». Η γονοτυπική ανάλυση των αιγοπροβάτων συνδυάστηκε με την ηλεκτρονική σήμανσή τους, μέσω της τοποθέτησης ενδοστομαχικού βόλου.

2.6 Συνεχίστηκε το πρόγραμμα επιτήρησης της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών (BSE) με τη δειγματοληψία εγκεφάλων από βοοειδή: από 01/01/2011 μέχρι 30/06/2011 λαμβάνονταν δείγματα από ζώα ηλικίας 48 μηνών και άνω που σφάγηκαν στα πλαίσια κανονικής ή επείγουσας σφαγής ή πέθαναν. Μετά από έγκριση σχετικής αίτησης την οποία υπέβαλε η Κύπρος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από την 01/07/2011 εξετάζονται για κανονική σφαγή ζώα ηλικίας άνω των 72 μηνών.

2.7 Επιπρόσθετα για σκοπούς εφαρμογής της απαγόρευσης χρήσης ζωικών πρωτεϊνών στη διατροφή των μηρυκαστικών, συνεχίστηκε το πρόγραμμα δειγματοληψίας τόσο εισαγόμενων ζωοτροφών και πρώτων υλών όσο και ζωοτροφών από μύλους και εκμεταλλεύσεις.

2.8 Συνεχίστηκε το πρόγραμμα εξάλειψης της Βρουκέλωσης των Βοοειδών και Αιγοπροβάτων με την εξέταση των ζώων, τη σφαγή των θετικών και ύποπτων ζώων, καθώς και τη λήψη υγειονομικών μέτρων. Αποτέλεσμα του προγράμματος αυτού είναι να μην υπάρχει καμία μολυσμένη εκμετάλλευση αιγοπροβάτων και βοοειδών κατά τη διάρκεια του έτους. Συνεχίστηκε επίσης, η εφαρμογή του προγράμματος παροχής του χαρακτηρισμού επίσημα απαλλαγμένων εκμεταλλεύσεων από τη Βρουκέλωση σε εκμεταλλεύσεις βοοειδών και αιγοπροβάτων.

2.9 Στα πλαίσια της επιτήρησης της Γρίπης των πτηνών και του έγκαιρου εντοπισμού τυχόν κρούσματος της νόσου, εξετάστηκαν δείγματα από πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και περιοχές υψηλού κινδύνου (βιότοποι, υδατοφράκτες). Πραγματοποιήθηκαν επίσης επιθεωρήσεις και δειγματοληψίες σε οικίστα πτηνά.

2.10 Εφαρμόστηκε πρόγραμμα επιτήρησης για τη νόσο του Καταρροϊκού Πυρετού. Το 2011 εντοπίστηκαν θετικά ζώα σε 6 ποιμνιοστάσια και 3 βουστάσια.

2.11 Συνεχίστηκε η εφαρμογή και η λειτουργία του σχεδίου αναγνώρισης και καταγραφής βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοίρων, σκύλων και ιπποειδών.

Όσον αφορά τα ιπποειδή ξεκίνησε και συνεχίζεται η σήμανση με υποδόριους πομποδέκτες και η καταγραφή όλων των ιπποειδών εκτός των αλόγων ιπποδρόμου.

Όσον αφορά στο σχέδιο αναγνώρισης και καταγραφής των σκύλων, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες παραχώρησαν δικαίωμα πρόσβασης στη βάση δεδομένων που διατηρούν σε ιδιώτες Κτηνιάτρους, Οργανώσεις Προστασίας Ζώων, Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια και στην Αστυνομία, προκειμένου να απλοποιηθεί η διαδικασία της εγγραφής των σκύλων στο μητρώο και να διευκολυνθεί η ανεύρεση απολεσθέντων ζώων ή ιδιοκτητών εγκαταλελειμμένων ζώων.

2.12 Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες λειτούργησαν άρτια τα δύο ΣΥ.Κ.Κ.Ε. Λεμεσού και Λάρνακας, εφαρμόζοντας τους κανόνες εισαγωγής ζώων και τροφίμων ζωικής προέλευσης από τρίτες χώρες.

2.13 Κατά τη διάρκεια του έτους υπήρχε συνεχής συνεργασία με τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά στην εφαρμογή των προγραμμάτων πρόληψης και καταπολέμησης των ζωικών ασθενειών στην Κύπρο. Ειδικότερα υποβλήθηκαν:

- α) Σχετικές τελικές οικονομικές εκθέσεις για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα επιτήρησης ή καταπολέμησης των ζωικών ασθενειών που διενεργήθηκαν το 2011 (Τρομώδης Νόσος, Βρουκέλωση των Βοοειδών και των Αιγοπροβάτων, Σπογγώδης Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών, Σαλμονέλωση στις μονάδες πουλερικών αναπαραγωγής, αυγοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής, Γρίπη των πτηνών).
- β) Οι προκαταρκτικές τεχνοοικονομικές εκθέσεις για τα αντίστοιχα προγράμματα που εφαρμόστηκαν το 2011 (Τρομώδης Νόσος/Γονοτυπική Εξέταση, Βρουκέλωση των Βοοειδών και των Αιγοπροβάτων, Σπογγώδης Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών, Σαλμονέλωση στις μονάδες πουλερικών αναπαραγωγής, αυγοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής).
- γ) Εξαμηνιαίες εκθέσεις των δειγματοληψιών που διενεργήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος επιτήρησης της γρίπης των πτηνών κατά το 2011.

Ταυτόχρονα, κατόπιν προετοιμασίας και υποβολής, εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση τα σχετικά προγράμματα συγχρηματοδότησης για το 2012 για την Τρομώδη Νόσο / Γονοτυπική Εξέταση, τη Βρουκέλωση των Αιγοπροβάτων, τη Σπογγώδη Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών, τη Σαλμονέλωση των Πτηνών στις μονάδες αναπαραγωγής και αυγοπαραγωγής και τη Γρίπη των Πτηνών.

2.14 Καθ' όλο το έτος, Κτηνιατρικοί Λειτουργοί του Τομέα Υγείας και Ευημερίας των Ζώων συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της Μόνιμης Νομοθετικής Επιτροπής για την Τροφική Αλυσίδα και την Υγεία των Ζώων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σε ομάδες εργασίας που δραστηριοποιούνται στα πλαίσια της, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό την υποστήριξη των θέσεων της Κύπρου στα διάφορα θέματα που συμπεριλαμβάνονταν στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων.

2.15 Για τη διασφάλιση της ευημερίας των ζώων συνεχίστηκαν οι προσπάθειες αναβάθμισης του επιπέδου εκτροφής και διαβίωσης τόσο των παραγωγικών ζώων όσο και των ζώων συντροφιάς. Προς την κατεύθυνση αυτή εφαρμόστηκαν οι πρόνοιες τόσο της εθνικής όσο και της κοινοτικής νομοθεσίας και έτυχαν επιμόρφωσης οι εμπλεκόμενοι φορείς.

Ο ΤΥΕΖ συντόνισε τη διενέργεια επιθεωρήσεων σε υποστατικά εκτροφής παραγωγικών ζώων (βουστάσια, εκτροφές μόσχων, ποιμνιοστάσια, χοιροστάσια, κονικλοτροφεία, ιχθυοτροφεία, μονάδες πουλερικών αυγοπαραγωγής, κρεοπαραγωγής και αναπαραγωγής), ιπποφορβεία, ζωολογικούς κήπους, πάρκα ζώων και πτηνών, ενυδρεία, κυνοτροφεία, υποστατικά πώλησης ζώων συντροφιάς, ξενοδοχεία και καταφύγια ζώων, κατά τις οποίες ελέγχθηκαν οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων. Παράλληλα, συντόνισε και τη διενέργεια επιθεωρήσεων τόσο σε οχήματα μεταφοράς ζώων, κατά τις οποίες ελέγχθηκαν οι συνθήκες μεταφοράς των ζώων, όσο και στα σφαγεία, κατά τις οποίες ελέγχθηκαν οι εγκαταστάσεις, ο εξοπλισμός και η διαχείριση των ζώων.

Επίσης διερευνήθηκαν καταγγελίες για παραμέληση ή/και κακομεταχείριση ζώων. Σε περιπτώσεις εντοπισμού ελλείψεων που δεν κρίθηκαν σοβαρές έγιναν συστάσεις για διόρθωσή τους, εντός εύλογου χρονικού περιθωρίου με βάση τη φύση του προβλήματος, ενώ περιπτώσεις σοβαρών παραβάσεων ή μη συμμόρφωσης με τις συστάσεις που έγιναν, καταγγέλθηκαν στην αστυνομία.

Οι έλεγχοι που διενεργήθηκαν σε σχέση με την προστασία των παραγωγικών ζώων μπορούν να ανευρεθούν στην ιστοσελίδα των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών.

2.16 Αναφορικά με την προστασία της υγείας των ψαριών, συνεχίστηκε το πρόγραμμα επιτήρησης των ασθενειών IHN (Infectious haematopoietic necrosis) και VHS (Viral haemorrhagic septicaemia) στις εκμεταλλεύσεις υδατοκαλλιέργειας πέστροφας που λειτουργούν σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, για τη διατήρηση του καθεστώτος της χώρας επίσημα απαλλαγμένης από τις δύο πιο πάνω ασθένειες. Παράλληλα, ελέγχθηκαν και λήφθηκαν δείγματα για εργαστηριακές εξετάσεις από τις μονάδες διακοσμητικών ψαριών για τις ασθένειες SVC (Spring Viraemia of Carp) και KHV (Koi Herpes Virus). Επιπρόσθετα, διενεργήθηκαν έλεγχοι και εκδόθηκε Κτηνιατρική Άδεια Λειτουργίας σε όλες τις μονάδες παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας.

Παράλληλα, τηρείται επικαιροποιημένο μητρώο επιχειρήσεων παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας και εγκεκριμένων εγκαταστάσεων μεταποίησής τους, που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών, προκειμένου να είναι διαθέσιμο στο κοινό και για το οποίο ενημερώθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.17 Συνεχίζεται η καταγραφή και η χορήγηση κωδικού αναγνώρισης των νέων εκμεταλλεύσεων κουνελιών, για σκοπούς ιχνηλασιμότητας του κρέατος κουνελιών που διατίθεται στην αγορά.

2.18 Εφαρμόστηκε το Διάταγμα για την καταγραφή των εκμεταλλεύσεων σαλιγκαριών στο μητρώο των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών.

2.19 Σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας συνεχίζεται η εφαρμογή του Μελισσοκομικού Προγράμματος το οποίο χρηματοδοτείται από την ΕΕ και την Κυπριακή Δημοκρατία. Μέσα στα πλαίσια του προγράμματος αυτού, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και τα κατά τόπους Επαρχιακά Κτηνιατρικά Γραφεία διενεργούν επιθεωρήσεις στα μελισσοτροφεία για διάγνωση και αντιμετώπιση ασθενειών των μελισσών.

2.20 Συνεχίστηκε από τον Κλάδο Τεχνητής Σπερματέγχυσης και Παθολογίας Αναπαραγωγής το πρόγραμμα τεχνητής σπερματέγχυσης αιγών με χρήση σπέρματος ανθεκτικών στην Τρομώδη Νόσο τράγων της φυλής Δαμασκού.

Παράλληλα, από τον Ιούνιο 2011 ξεκίνησε από τον Κλάδο και η εφαρμογή του προγράμματος για τη δημιουργία Τράπεζας Γενετικού Υλικού η οποία θα αποτελείται από:

- Σπέρμα και έμβρυα από αίγες των ντόπιων φυλών Μαχαιρά και Ακάμα,
- Σπέρμα και έμβρυα από παχύουρα κυπριακά πρόβατα,
- Σπέρμα και έμβρυα από αίγες φυλής Δαμασκού και πρόβατα φυλής Χίου τα οποία δεν είναι ανθεκτικά στην Τρομώδη Νόσο.

Τα προγράμματα καταρτίζονται και εκτελούνται από το προσωπικό του Κλάδου Τεχνητής Σπερματέγχυσης και Παθολογίας Αναπαραγωγής, του Τομέα Υγείας και Ευημερίας των Ζώων.

Αναφέρεται ότι η εφαρμογή όλων των πιο πάνω προγραμμάτων, τα οποία καταρτίζει και συντονίζει ο ΤΥΕΖ, γίνεται από τα Επαρχιακά Κτηνιατρικά Γραφεία και τον Κλάδο Κτηνιατρικών Εργασιών.

3. ΤΟΜΕΑΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

3.1 Εγκαταστάσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης

Ο Τομέας Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας (ΤΚΔΥ) έχει την αποκλειστική ευθύνη του συντονισμού των ελέγχων, την έγκριση, τον καταρτισμό προγράμματος επιθεωρήσεων και δειγματοληψιών, την εξέλεξη HACCP στις εγκαταστάσεις παραγωγής τροφίμων ζωικής προέλευσης με εξαίρεση τις εγκαταστάσεις παραγωγής παγωτού και μελιού. Η αρμοδιότητα των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών φτάνει μέχρι το σημείο λιανικής πώλησης όσον αφορά τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης, ενώ συμπεριλαμβάνει και το σημείο λιανικής πώλησης όσον αφορά το κρέας. Ο ΤΚΔΥ έχει επίσης την ευθύνη για τον συντονισμό των ελέγχων όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο των τροφίμων ζωικής προέλευσης.

3.2 Διαχείριση (συλλογή, επεξεργασία, χρήση και απόρριψη) ζωικών υποπροϊόντων (ΖΥΠ)

Τα ΖΥΠ είναι οποιοδήποτε προϊόν προέρχεται από ζώα και δεν προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση. Μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία, την υγεία των ζώων ή το περιβάλλον αν δεν μεταχειρισθούν, χρησιμοποιηθούν ή απορριφθούν με ασφάλεια. Ο

ΤΚΔΥ είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή της νομοθεσίας που διέπει τη διαχείριση των ΖΥΠ δηλ. τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 1069/2009 και τον εφαρμοστικό κανονισμό 142/2011.

Στα πλαίσια των καθηκόντων αυτών, ο ΤΚΔΥ είναι υπεύθυνος για να εφαρμόζεται σωστά η συλλογή των ΖΥΠ, η σήμανση τους, η μεταφορά, ο χειρισμός, η χρήση ή η απόρριψη τους. Ειδικότερα, ο ΤΚΔΥ έχει την ευθύνη του συντονισμού των ελέγχων, του καταρτισμού προγράμματος επιθεωρήσεων και δειγματοληψιών και της εξέλεξης HACCP στις εγκαταστάσεις ΖΥΠ. Είναι, επίσης, υπεύθυνος για την καταχώρηση όλων των χρηστών ΖΥΠ και την έγκριση των μονάδων διαχείρισης ΖΥΠ όπως είναι οι μονάδες αποτέφρωσης στις οποίες τα ΖΥΠ αποτεφρώνονται με καύση, οι μονάδες επεξεργασίας στις οποίες τα ΖΥΠ αποστειρώνονται με πίεση σε υψηλή θερμοκρασία ώστε να παράγονται κρεατάλευρα και καθαρό λίπος, οι μονάδες παραγωγής βιοαερίου στις οποίες τα ΖΥΠ ζυμώνονται σε ειδικούς αντιδραστήρες ώστε να παραχθεί καύσιμο αέριο που χρησιμοποιείται για παραγωγή ενέργειας, οι μονάδες λιπασματοποίησης στις οποίες τα ΖΥΠ ζυμώνονται υπό αερόβιες συνθήκες για να μετασχηματιστούν σε οργανικά λιπάσματα, οι μονάδες παρασκευής ζωοτροφών, αποθήκευσης ΖΥΠ κλπ. Επιπρόσθετα, ο τομέας μεριμνά για τον διακανονισμό που εξασφαλίζει ότι η συλλογή, μεταφορά και απόρριψη νεκρών ζώων από μονάδες εκτροφής, γίνεται σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό. Βάσει αυτού, έχει υπογραφεί συμβόλαιο με τη μονάδα αποτέφρωσης «Sigan Management ltd» του οποίου η εφαρμογή επιβλέπεται από τον τομέα.

3.3 RASFF

Στον ΤΚΔΥ βρίσκεται το Σημείο Επαφής RASFF (Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές) των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών, το Εθνικό Σημείο Αναφοράς για το Πολυετές Εθνικό Σχέδιο Ελέγχου καθώς και το Σημείο Επαφής για το Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσεων των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών.

3.4 Αναλυτικά οι δραστηριότητες του ΤΚΔΥ κατά το 2011 ήταν οι ακόλουθες:

- Ετοιμασία και παρακολούθηση των ετήσιων προγραμμάτων επιθεωρήσεων και δειγματοληψιών των εγκαταστάσεων παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης και μεταφοράς των τροφίμων ζωικής προέλευσης, ο καταρτισμός του οποίου βασίζεται σε ανάλυση κινδύνου.
- Οργάνωση και συντονισμός των ελέγχων κατά την παραγωγή, επεξεργασία, μεταφορά, αποθήκευση και διάθεση στην αγορά μέχρι τον τελικό καταναλωτή των ερυθρών και λευκών κρεάτων, άγριων και εκτρεφόμενων θηραμάτων και κιμά.
- Οργάνωση και συντονισμός των ελέγχων κατά την παραγωγή, επεξεργασία, μεταφορά, αποθήκευση και διάθεση στην αγορά ζωντανών δίθυρων μαλακίων, σαλιγκαριών, βτραχοπόδων, αλιευτικών προϊόντων, γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων, προϊόντων με βάση το κρέας (αλλαντικών), κρεατοπαρασκευασμάτων, εδώδιμων παραπροϊόντων σφαγείου και προϊόντων αυγού.
- Επίβλεψη και συντονισμός του ελέγχου του ενδοκοινοτικού εμπορίου των τροφίμων ζωικής προέλευσης.
- Ετοιμασία και εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Παρακολούθησης και Ελέγχου Καταλοίπων Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Ουσιών στα ζωντανά ζώα και τα προϊόντα τους.
- Έγκριση εγκαταστάσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης.
- Μελέτη και αξιολόγηση όλων των εγχειριδίων HACCP που υποβάλλονται από τις διάφορες εγκαταστάσεις τροφίμων στα πλαίσια της έγκρισης της λειτουργίας τους. Ετοιμασία και υποβολή στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) του καταλόγου των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης (EU Approved List) σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά κριτήρια καθώς και καταρτισμός καταλόγων με όλες τις

εγγεγραμμένες/καταχωρημένες επιχειρήσεις και υποστατικά τροφίμων ζωικής προέλευσης.

- Οργάνωση σεμιναρίων και εκπαιδευτικών ημερίδων για σκοπούς ενημέρωσης και περαιτέρω εκπαίδευσης τόσο των λειτουργών της Υπηρεσίας μας όσο και των υπεύθυνων των επιχειρήσεων τροφίμων. Ετοιμασία σχετικών ενημερωτικών εντύπων για ενημέρωση του κοινού και των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων σε θέματα ασφάλειας των τροφίμων.
- Οργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τον καταρτισμό Επίσημων Βοηθών στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.
- Έλεγχος και προώθηση σε ημερήσια βάση όλων των γνωστοποιήσεων του Συστήματος Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές (RASFF) που αφορούν τρόφιμα ζωικής προέλευσης, φαρμακούχες ζωοτροφές και παρουσία ζωικών πρωτεϊνών σε ζωοτροφές.
- Ετοιμασία όλων των προσχεδίων νόμων και κανονισμών τα οποία έχουν σχέση με την έγκριση και έλεγχο των εγκαταστάσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης, καθώς και τον έλεγχο των προϊόντων που παράγουν, επεξεργάζονται, αποθηκεύουν και μεταφέρουν μέχρι το επίπεδο του λιανικού εμπορίου.
- Επίβλεψη και συντονισμός του κανονισμού (ΕΚ) Αριθ. 1069/2009. Έγκριση και επιθεώρηση των εγκαταστάσεων παραγωγής ζωικών υποπροϊόντων που δεν προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση.
- Καταχώρηση μετά από σχετική επιθεώρηση κονικλοσφαγείων και συσκευαστηρίων αυγών.
- Συντονισμός και έλεγχος της διακίνησης νωπών ψαριών που μεταφέρονται μέσω του οδοφράγματος του Αγίου Δομετίου στα πλαίσια του κανονισμού της πράσινης γραμμής.
- Επιθεώρηση σε αλιευτικά σκάφη και σημεία εκφόρτωσης αλιευμάτων.

3.5 Οι Λειτουργοί του ΤΚΔΥ, συμμετείχαν κατά το 2011 στις συνεδριάσεις της Μόνιμης Επιτροπής για την Τροφική Αλυσίδα και την Υγεία των Ζώων, όπως και σε Ευρωπαϊκές Ομάδες Εργασίας της ΕΕ. Ταυτόχρονα, παρακολούθησαν σεμινάρια για νέες Οδηγίες, Κανονισμούς και Αποφάσεις της ΕΕ για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης. Λειτουργοί του ΤΚΔΥ έχουν αναλάβει επίσης και χειρίζονται θέματα κτηνιατρικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια της Κυπριακής Προεδρίας για το 2012.

3.6 Την 1/1/2011 υπήρχαν 427 εγκεκριμένες εγκαταστάσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης. Μέχρι το τέλος του 2011 οι εγκαταστάσεις αυτές ανήλθαν στις 450.

3.7 Ο ΤΚΔΥ με τη συνεργασία και του προσωπικού των Επαρχιακών Κτηνιατρικών Σταθμών, προέβηκε στις πιο κάτω δραστηριότητες :

- Επιθεωρήσεις για διαπίστωση της συμμόρφωσης των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων, όσον αφορά την κατασκευή τους, τον εξοπλισμό και την τήρηση των υγειονομικών κανόνων που αναφέρονται στους Κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 852/2004, (ΕΚ) αριθ. 854/2004 και HACCP.
- Προσωρινή αναστολή της λειτουργίας (1 – 4 μέρες) των μη συμμορφούμενων εγκαταστάσεων, καταγγελίες για λήψη δικαστικών μέτρων και επιβολή διοικητικών προστίμων.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα αποτελέσματα των ελέγχων και δραστηριοτήτων για τις εγκεκριμένες και εγγεγραμμένες εγκαταστάσεις.

**Αριθμός εγκεκριμένων και εγγεγραμμένων εγκαταστάσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης
και επιθεωρήσεις κατά το 2011**

Είδος Εγκατάστασης		Συνολικός Αριθμός	Αριθμός Επιθεωρήσεων
Κατηγορία 0 Εγκαταστάσεις Γενικών Δραστηριοτήτων	Ψυκτικοί Θάλαμοι	75	104
	Κέντρα Επανασυσκευασίας	14	27
Κατηγορία I Κρέας παραγωγικών οπληφόρων (Βοοειδών, Αιγοπροβάτων, Χοίρων)	Σφαγεία	5	10
	Εργαστήρια κοπής ερυθρών κρεάτων	49	90
Κατηγορία II Κρέας πουλερικών και λαγόμορφων	Πτηνοσφαγεία	24	50
	Κονικλοσφαγεία	4	8
	Εργαστήρια κοπής λευκών κρεάτων	15	22
Κατηγορία III Κρέας εκτρεφόμενου θηράματος	Σφαγεία εκτρεφόμενου θηράματος	2	2
Κατηγορία IV Κρέας άγριου θηράματος			
Κατηγορία V Κιμάς, Κρεατοπαρασκευάσματα και Μηχανικώς Διαχωρισμένο Κρέας	Εργαστήρια παραγωγής κιμά	30	49
	Εργαστήρια παραγωγής κρεατοπαρασκευασμάτων	69	110
Κατηγορία VI Εργαστήρια παραγωγής προϊόντων κρέατος	Εργαστήρια παραγωγής προϊόντων κρέατος	43	79
Κατηγορία VII Ζώντα Δίθυρα Μαλάκια		1	1
Κατηγορία VIII Εγκαταστάσεις χειρισμού αλιευτικών προϊόντων	Εγκαταστάσεις χειρισμού αλιευτικών προϊόντων	28	54
Κατηγορία IX Νωπό γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα	Γαλακτοκομεία	86	163
Κατηγορία X Εγκαταστάσεις αυγών και προϊόντων αυγών	Εγκαταστάσεις αυγών και προϊόντων αυγών	3	3
Κατηγορία XI Βατραχοπόδαρα και σαλιγκάρια		0	0
Κατηγορία XII Τετηγμένο ζωικό λίπος και κατάλοιπα ζωικού λίπους		0	0
Κατηγορία XIII Εδώδιμα υποπροϊόντα	Εγκαταστάσεις εδώδιμων υποπροϊόντων	2	4
Κατηγορία XIV Ζελατίνη		0	0
Κατηγορία XV Κολλαγόνο		0	0
ΣΥΝΟΛΟ		450	776
Εγγεγραμμένες εγκαταστάσεις			
Κρεοπωλεία		659	1.100
Κρεοπωλεία (επιθεωρήσεις υγιεινής/σήμανσης κρεάτων)			2.792
Βουστάσια		214	293
Ποιμνιοστάσια		3.201	216
Ψυκτικές αποθήκες		1	0
Κονικλοσφαγεία		25	31
Μονάδες Επεξεργασίας Ζωικών Υποπροϊόντων που δεν προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση		20	43
Αλιευτικά σκάφη (επιθεώρηση και ανανέωση πιστοποιητικού συμμόρφωσης)		20	20
ΣΥΝΟΛΟ		4.140	4.495

4. ΚΛΑΔΟΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες διαθέτουν 2 εργαστήρια που διεξάγουν πληθώραν εργαστηριακών εξετάσεων ως ακολούθως:

4.1 Εργαστήριο Ελέγχου Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης

Το Εργαστήριο Ελέγχου Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης (ΕΕΤΖΠ) συνεργάζεται στενά με τον Τομέα Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας και τον Τομέα Υγείας και Ευημερίας των Ζώων. Το σύνολο των εξετάσεων που διενεργούνται στο εργαστήριο και τα μέτρα που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα των εργαστηριακών εξετάσεων σχετίζονται αποκλειστικά με την προστασία της Δημόσιας Υγείας. Το Εργαστήριο αποτελεί το βασικό κέντρο στο οποίο αποστέλλονται όλα τα δείγματα τροφίμων ζωικής προέλευσης που έχουν αρμοδιότητα ελέγχου οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες. Στο ΕΕΤΖΠ, περιλαμβάνονται το:

- Τμήμα ελέγχου κρέατος, προϊόντων κρέατος και κρεατοσκευασμάτων, στο οποίο διενεργούνται και οι εξετάσεις των ψαριών, αυγών, νερών, πάγου και λυμάτων,
- Τμήμα ελέγχου γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων,
- Τμήμα ελέγχου παθογόνων βακτηρίων και το
- Τμήμα ελέγχου καταλοίπων και επιμολυντών

Στη δομή του Εργαστηρίου ανήκουν επίσης το Τμήμα παραλαβής και καταγραφής δειγμάτων, το Τμήμα παρασκευής θρεπτικών υποστρωμάτων που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση των εργαστηριακών δοκιμών και το Τμήμα αποστείρωσης του εργαστηριακού εξοπλισμού.

Στο ΕΕΤΖΠ διενεργούνται γενικής και ειδικής φύσεως εξετάσεις όπως μικροβιολογικές εξετάσεις σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης, έλεγχος παρουσίας αντιβιοτικών και σουλφοναμίδων (κατάλοιπα κτηνιατρικών φαρμάκων) στα κρέατα, ζωοτροφές, νερό και γάλα, οργανοληπτικές εξετάσεις στο κρέας και αλιεύματα, εφόσον απαιτείται, φυσικοχημικές εξετάσεις στο γάλα, έλεγχος του νωπού γάλακτος για νοθεία με νερό και καταμέτρηση των σωματικών κυττάρων που περιέχονται σ' αυτό, παρασιτολογικές εξετάσεις στα ψάρια και τριχινέλλας σε δείγματα κρέατος, ανίχνευση σταφυλοκοκκικής εντεροτοξίνης στα γαλακτοκομικά προϊόντα και αφλατοξίνης M₁ στο γάλα και τα προϊόντα του.

Το ΕΕΤΖΠ συνεργάζεται στενά με άλλα Τμήματα και Υπηρεσίες της Δημόσιας Υπηρεσίας, όπως τις Υγειονομικές Υπηρεσίες του Κράτους, Υγειονομικές Υπηρεσίες των Δήμων, την Εθνική Φρουρά, την Υπηρεσία Θήρας, το Γενικό Χημείο του Κράτους, το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών κλπ.

Οι εργαστηριακές εξετάσεις των δειγμάτων (τροφίμων ζωικής προέλευσης και ζωικής παραγωγής) που αποστέλλονται από τις παραπάνω υπηρεσίες σχετίζονται με την διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας.

Το Εργαστήριο Ελέγχου Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης συνεργάζεται στενά με τους κατά τόπους κτηνιατρικούς λειτουργούς και με την βιομηχανία τροφίμων ζωικής προέλευσης (γαλακτοκομεία, τυροκομεία, αλλαντοποιεία κλπ.), και συμβάλλει θετικά στην επίλυση τυχόν προβλημάτων που προκύπτουν.

Στις 8 Ιουλίου 2003 το ΕΕΤΖΠ διαπιστεύτηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Διαπίστευσης της Ελλάδος (ΕΣΥΔ), σύμφωνα με το ISO 17025:1999.

Στις 20 Οκτωβρίου 2006 έγινε επαναξιολόγηση του εργαστηρίου από τον φορέα διαπίστευσης ΕΣΥΔ και μετάβαση στο πρότυπο ISO 17025:2005.

Στις 22 Δεκεμβρίου 2011 έγινε δεύτερη επαναξιολόγηση του εργαστηρίου από τον φορέα διαπίστευσης ΕΣΥΔ με βάση το πρότυπο ISO 17025:2005.

Το ΕΕΤΖΠ είναι διαπιστευμένο στις πιο κάτω μεθόδους:

1. Έλεγχος παρουσίας αντιμικροβιακών παραγόντων στο νωπό κρέας
2. Ανίχνευση του παράσιτου *Trichinella* στο κρέας
3. Ανίχνευση σταφυλοκοκκικής εντεροτοξίνης στο κρέας και τα προϊόντα του
4. Ανίχνευση σταφυλοκοκκικής εντεροτοξίνης στο γάλα και προϊόντα με βάση το γάλα
5. Ανίχνευση *Salmonella* spp. σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης και ζωοτροφές
6. Ανίχνευση *Listeria monocytogenes* σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης και ζωοτροφές
7. Καταμέτρηση *Listeria monocytogenes* σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης
8. Ανίχνευση *Campylobacter* spp. σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης
9. Καταμέτρηση *Campylobacter* spp. σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης
10. Ανίχνευση της *Escherichia coli* O157 σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης
11. Καταμέτρηση μικροοργανισμών στους 30° C στο γάλα
12. Καταμέτρηση σταφυλόκοκκων θετικών στην πηκτάση στο γάλα και προϊόντα με βάση το γάλα
13. Καταμέτρηση *Escherichia coli* θετικών στην β-γλυκουρονιδάση στο γάλα και προϊόντα με βάση το γάλα
14. Καταμέτρηση Εντεροβακτηριοειδών στο γάλα και προϊόντα με βάση το γάλα
15. Καταμέτρηση σωματικών κυττάρων στο γάλα – μικροσκοπική μέθοδος
16. Καταμέτρηση σωματικών κυττάρων στο γάλα – φθορισμο-οπτο-ηλεκτρονική μέθοδος
17. Ανίχνευση αντιμικροβιακών ουσιών στο γάλα με τη μέθοδο διαλογής DELVO
18. Ανίχνευση και ποσοτικοποίηση της Αφλατοξίνης M1 στο γάλα, σκόνη γάλακτος και τυρί με τη μέθοδο διαλογής ELISA Afla M1
19. Προσδιορισμός της Αφλατοξίνης M1 με τη μέθοδο υγροχρωματογραφίας υψηλής απόδοσης – HPLC
20. Οροτυπία *Salmonella* spp.

Κατά το έτος 2011 το Εργαστήριο συμμετείχε σε μεγάλο αριθμό διεργαστηριακών συγκρίσεων. Οι διεργαστηριακές συγκρίσεις έγιναν σε δείγματα που αποστάληκαν από το:

- Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για το Γάλα (CRL-Milk)
- Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Σαλμονέλλα (CRL-Salmonella)
- Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τον Σταφυλόκοκκο (CRL-coagulase positive Staphylococcus)
- Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για το Καμπυλοβακτηρίδιο (CRL-Campylobacter)
- Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη Λιστέρια (CRL-Listeria)
- Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τα Παράσιτα (CRL-Parasites)
- Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για την E. coli (CRL-E.coli)
- CECALAIT της Γαλλίας
- Progetto Trieste

Οι διεργαστηριακές συγκρίσεις αφορούσαν διάφορες εξετάσεις, όπως:

1. Ανίχνευση Σαλμονέλλας και Λιστέριας
2. Καταμέτρηση ολικής μικροβιακής χλωρίδας στο γάλα
3. Καταμέτρηση Κολοβακτηριοειδών, E. coli και Σταφυλοκόκκων σε γαλακτοκομικά προϊόντα
4. Οροτυπία Σαλμονελλών
5. Καταμέτρηση σωματικών κυττάρων στο νωπό γάλα
6. Προσδιορισμό αλκαλικής φωσφατάσης (ALP) στο γάλα
7. Έλεγχο παρουσίας αντιμικροβιακών ουσιών στο κρέας (Μέθοδος Τετραπλών Τρυβλίων)
8. Έλεγχο παρουσίας αντιμικροβιακών ουσιών στο κρέας (Premi Test)
9. Ανίχνευση E.coli O157
10. Ανίχνευση και καταμέτρηση Τριχινελλών σε δείγματα κρέατος
11. Προσδιορισμό Αφλατοξίνης M1 στο γάλα κλπ.

Το έτος 2011 εξετάσθηκαν 18.946 δείγματα τροφίμων ζωικής προέλευσης που υποβλήθηκαν σε πολλαπλές εξετάσεις. Τα στοιχεία φαίνονται στην έκθεση που ακολουθεί.

4.1.1 Τμήμα ελέγχου κρεάτων, προϊόντων κρεάτων και κρεατοσκευασμάτων

Οι δραστηριότητες των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών στον τομέα του ελέγχου των τροφίμων ζωικής προέλευσης απορρέουν από τους «Περί Υγιεινής Παραγωγής Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης και Διάθεσης τους στην Αγορά καθώς και για άλλα Συναφή Θέματα, Νόμους του 2003-2009».

Συνολικά στο Τμήμα Ελέγχου Κρεάτων, Προϊόντων Κρεάτων και Κρεατοσκευασμάτων εξετάσθηκαν 2.240 δείγματα χοιρινού, βόειου και αιγοπρόβειου κρέατος, προϊόντων κρεάτων και κρεατοσκευασμάτων, 265 δείγματα κρέατος πουλερικών και προϊόντων τους, 42 δείγματα

νωπού κρέατος κουνελιών και 1.036 δείγματα νερού και πάγου στα οποία διενεργήθηκαν πολλαπλές φύσης μικροβιολογικές εξετάσεις.

Για την παρουσία της Σαλμονέλας εξετάστηκαν ατομικά, 15 αυγά (κέλυφος και περιεχόμενο). Εργαστηριακές εξετάσεις για την ανίχνευση της Σαλμονέλας καθώς και άλλες μικροβιολογικές εξετάσεις έγιναν σε 112 δείγματα ψαριών και σε 86 άλλα διάφορα δείγματα.

Για την αξιολόγηση της υγιεινής κατά τη σφαγή και ετοιμασία των σφαγμένων ζώων στις εγκαταστάσεις των σφαγείων εξετάστηκαν 67 δείγματα που λήφθηκαν από την επιφάνεια των σφαγίων.

Ο συνολικός αριθμός δειγμάτων, στα οποία διενεργήθηκε μικροβιολογικός έλεγχος στο Τμήμα ελέγχου κρέατος και κρεατοσκευασμάτων ανήλθε στα 3.863.

Για την ανίχνευση της Σαλμονέλας εξετάστηκαν 2.095 δείγματα χοιρινού, βόειου και αιγοπρόβειου κρέατος, προϊόντων κρέατος και κρεατοσκευασμάτων. Σε 100 δείγματα βρέθηκε Σαλμονέλλα. Από συνολικό αριθμό 360 δειγμάτων κρέατος κοτόπουλων και προϊόντων κρέατος κοτόπουλων, βρέθηκε σε 35 δείγματα Σαλμονέλλα. Επιπλέον 240 δείγματα δέρματος πουλερικών εξετάστηκαν για την παρουσία Σαλμονέλων και 25 δείγματα ήταν θετικά. Τέλος από τα 380 δείγματα ζωοτροφών, 16 ήταν θετικά.

Ακόμα εξετάστηκαν 693 δείγματα για την ανίχνευση Λιστέριας. Σε 57 δείγματα ανιχνεύθηκε *L. monocytogenes*. Επίσης 23 δείγματα εξετάστηκαν για Καμπυλοβακτηρίδια και ήταν αρνητικά.

Τέλος εξετάστηκαν 7 δείγματα με τη μέθοδο τριχινσκοπείου για την ανίχνευση της Τριχινέλλας. Σε κανένα από αυτά δεν βρέθηκε το προαναφερόμενο παράσιτο.

4.1.2 Τμήμα ελέγχου γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων

Συνολικά κατά το 2011, εξετάστηκαν στο εργαστήριο 2.631 δείγματα γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων στα οποία διενεργήθηκαν πολλαπλές εξετάσεις.

Οι κυριότεροι μικροβιολογικοί παράμετροι που ελέγχθηκαν ήταν η:

Ανίχνευση Σαλμονέλλας

Ανίχνευση Λιστέριας

Καταμέτρηση *E. coli*

Καταμέτρηση Εντεροβακτηριοειδών

Καταμέτρηση Σταφυλόκοκκων θετικών στη πηκτάση

Στο Εργαστήριο εξετάστηκαν 266 νωπά γάλατα για τον έλεγχο της παρουσίας αντιμικροβιακών ουσιών στο γάλα. Σε 44 από αυτά ανιχνεύθηκαν αντιμικροβιακές ουσίες.

Ακόμα και τα 82 παστεριωμένα δείγματα γάλακτος που εξετάστηκαν για τον προσδιορισμό της αλκαλικής φωσφατάσης ήταν αρνητικά. 66 δείγματα για δοκιμή ελέγχου υπεροξειδάσης ήταν θετικά.

Επιπρόσθετα εξετάστηκαν 21 δείγματα γάλακτος για νοθεία με αρνητικά αποτελέσματα.

Τέλος από τα 6 δείγματα που εξετάστηκαν για την ανίχνευση των σταφυλοκοκκικών εντεροτοξινών, σε ένα δείγμα ανιχνεύθηκαν εντεροτοξίνες.

4.1.3 Τμήμα καταλοίπων και επιμολυντών

Εξετάσθηκαν 10.481 δείγματα κυρίως κρέατος από χοίρους και χοιρίδια, για την παρουσία αντιμικροβιακών ουσιών, με την μέθοδο των τετραπλών τρυβλίων. 37 δείγματα βρέθηκαν θετικά. Άλλα 366 δείγματα κρέατος από χοίρους και χοιρίδια εξετάσθηκαν με την μέθοδο Premi Test. 94 δείγματα βρέθηκαν θετικά.

Τα αποτελέσματα της δοκιμής ELISA για την ανίχνευση καταλοίπων σουλφοναμιδών σε δείγματα σφαγίων πουλερικών ήταν αρνητικά για όλα τα 67 δείγματα που εξετάσθηκαν.

Κατά τη διάρκεια του έτους εξετάσθηκαν 275 δείγματα γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων για τον προσδιορισμό της Αφλατοξίνης M₁ με τη μέθοδο ELISA και 27 δείγματα με τη μέθοδο της υγρής χρωματογραφίας υψηλής απόδοσης. Από αυτά 14 υπέρβαιναν το νομοθετικό όριο.

4.2 Εργαστήριο Υγείας των Ζώων (ΕΥΖ)

Το Εργαστήριο Υγείας των Ζώων φέρει την ευθύνη της διεξαγωγής εργαστηριακών δοκιμών για τη διάγνωση και την επιτήρηση ασθενειών στην Κύπρο, συνεργαζόμενο στενά με τους δύο Τομείς των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών και με Τμήματα και Υπηρεσίες της κρατικής μηχανής. Πέραν από τη διαγνωστική εργασία γίνεται έρευνα σε προβλήματα που αντιμετωπίζει η κτηνοτροφία (τρομώδης νόσος στις αίγες).

Στο Εργαστήριο Υγείας των Ζώων περιλαμβάνονται τα Τμήματα Βακτηριολογίας-Ορολογίας, Εγκεφαλοπαθειών, Ιολογίας, Ιστοπαθολογίας, Παθολογικής Ανατομικής-Βακτηριολογίας-Παρασιτολογίας.

Από τις 7 Μαρτίου 2008 και τα πέντε Τμήματα του Εργαστηρίου είναι διαπιστευμένα από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης της Ελλάδας (ΕΣΥΔ) και τον Κυπριακό Οργανισμό Προώθησης Ποιότητας (ΚΟΠΠ) κατά το ISO/IEC 17025: 2005. Σημαντικό γεγονός για το Εργαστήριο αποτελεί η ετήσια επαναξιολόγηση του από το ΕΣΥΔ και τον ΚΟΠΠ. Στις μέχρι σήμερα επαναξιολογήσεις διαπιστώθηκε η κατανόηση και η σωστή εφαρμογή του Συστήματος Ποιότητας σε βαθμό που το Εργαστήριο προχώρησε στην αύξηση των διαπιστευμένων δοκιμών, οι οποίες είναι συνολικά 14. Όλα τα Τμήματα συμμετέχουν σε διεργαστηριακές δοκιμές που οργανώνονται από τα Κοινοτικά Εργαστήρια και άλλους Οργανισμούς. Κατά το 2011 το ΕΥΖ έλαβε μέρος σε 25 σχήματα διεργαστηριακών δοκιμών με εξαιρετα αποτελέσματα.

4.2.1 Στο Τμήμα Ιολογίας και στα πλαίσια διερεύνησης και ελέγχου των ασθενειών κατά το 2011, εξετάσθηκαν 12.190 οροί από διάφορα ζώα, 1.703 οροί από διάφορα πτηνά και 357 δείγματα παθολογικών υλικών για ανίχνευση ιού σε κυτταροκαλλιέργειες, εμβρυοφόρα αυγά όρνιθας ή με άλλες εργαστηριακές μεθόδους. Επίσης στάλθηκαν για εξέταση σε εργαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης 27 δείγματα και 30 δείγματα για επιβεβαίωση.

Το Τμήμα συμμετείχε σε 14 διεργαστηριακές ασκήσεις για 13 ασθένειες (ψευδοπανώλη, αφρικανική πανώλη των χοίρων, γρίπη των πτηνών, κλασική πανώλη των χοίρων, αφρικανική πανώλη των ιπποειδών, καταρροϊκό πυρετό του προβάτου, αφθώδη πυρετό, ενζωτική λεύκωση των βοοειδών, αναπνευστικό και αναπαραγωγικό σύνδρομο του χοίρου, φυσαλλιδώδη νόσο, αρθρίτιδα/εγκεφαλίτιδα των αιγών, προϊούσα πνευμονία του προβάτου και λύσσα). Τα αποτελέσματα όλων των εξετάσεων κατά το 2011 δίνονται στον πίνακα 1,

ενώ λεπτομέρειες για τις σπουδαιότερες δραστηριότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται στο κείμενο που ακολουθεί.

4.2.1.1 Για την Ενζωτική Λεύκωση των Βοοειδών (ΕΛΒ) εξετάστηκαν συνολικά 375 οροί αγελάδων ηλικίας άνω των δύο ετών. Όλοι βρέθηκαν αρνητικοί. Επιπρόσθετα, εξετάστηκαν 214 δείγματα συνενωμένου γάλακτος (bulk milk), επίσης με αρνητικό αποτέλεσμα. Η εξέταση τους γίνεται για τη διατήρηση του καθεστώτος χώρας απαλλαγμένης από την ασθένεια σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 64/432/ΕΚ.

4.2.1.2 Συνεχίστηκε η εφαρμογή του επιδημιολογικού προγράμματος του καταρροϊκού πυρετού (ΚΠ) του προβάτου (bluetongue) στο πλαίσιο του οποίου εξετάζονται αρνητικά ζώα (sentinel animals) από όλες τις επαρχίες. Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες εφαρμόζουν το πρόγραμμα επιτήρησης του ΚΠ από το 2003, το οποίο περιλαμβάνει τον μηνιαίο ορολογικό έλεγχο 10 ζώων- δεικτών από 17 μονάδες αιγοπροβάτων και βοοειδών, όπως προνοείται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1266/2007 της Επιτροπής της 26ης Οκτωβρίου 2007 σχετικά με κανόνες εφαρμογής της οδηγίας 2000/75/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά την καταπολέμηση, την παρακολούθηση και την επιτήρηση του καταρροϊκού πυρετού του προβάτου και τους περιορισμούς στις μετακινήσεις ορισμένων ζώων ευπαθών ειδών. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος εντοπίστηκαν κρούσματα ΚΠ τις περιόδους 2003-2004, 2006-2007, 2010, όπως και την φετινή χρονιά (10/2011) όπου εντοπίστηκε με μοριακές μεθόδους δραστηριότητα του ιού σε 9 εκτροφές προβάτων και βοοειδών των επαρχιών Πάφου, Αμμοχώστου και Λευκωσίας. Η ανίχνευση του ιού του ΚΠ οδήγησαν τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες στην εφαρμογή του Έκτακτου Σχέδιου Άμεσης Δράσης για τον ΚΠ (επιβολή περιοριστικών μέτρων στις μετακινήσεις των ζώων της εκτροφής, ψεκασμός των υποστατικών και των ζώων, επιδημιολογική έρευνα) και την δήλωση των κρουσμάτων στον ΟΙΕ και στην ΕΕ μέσω του συστήματος ADNS. Περαιτέρω, στάληκαν δείγματα στο Κοινοτικό Εργαστήριο για τον ΚΠ (Pirbright, England) το οποίο επιβεβαίωσε τα αποτελέσματα του Εργαστηρίου της Υπηρεσίας μας και ταυτοποίησε τον ιό (ορότυποι: 4,16).

Κατά το 2011 εξετάστηκαν συνολικά 2.513 οροί (448 από αγελάδες, 2.065 από αιγοπρόβατα). Πληροφοριακά αναφέρεται ότι ο Τομέας Υγείας και Ευημερίας των Ζώων σε συνεργασία με ειδικούς από τα εργαστήρια Teramo και Pirbright εφαρμόζει εντομολογικό πρόγραμμα για την συλλογή *Culicoides*.

4.2.1.3 Μετά την παραχώρηση στην Κύπρο του καθεστώτος χώρας απαλλαγμένης από τις ασθένειες της ιογενούς αιμορραγικής σηψαιμίας και της λοιμώδους αιμοποιητικής νέκρωσης της πέστροφας, η Υπηρεσία μας οφείλει για τη διατήρηση του καθεστώτος αυτού να εξετάζει κάθε χρόνο τις μισές από τις ιχθυοκαλλιέργειες της πέστροφας. Για τον σκοπό αυτό στάληκαν στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς της Ιταλίας 10 δείγματα από πέστροφες τα οποία εξετάστηκαν και βρέθηκαν αρνητικά για τις πιο πάνω ασθένειες. Επίσης, από ιχθυοτροφικό σταθμό στον οποίο παρουσιάστηκε ψηλό ποσοστό θνησιμότητας σε πέστροφες, στάληκαν για εξέταση στο πιο πάνω εργαστήριο 2 δείγματα, τα οποία εξετάστηκαν και βρέθηκαν θετικά στο βακτήριο *Yersinia ruckerii*.

4.2.1.4 Στα πλαίσια του προγράμματος επιτήρησης (surveillance) ασθενειών των χοίρων έγινε εξέταση για κλασική πανώλη, ψευδολύσσα, αφρικανική πανώλη, φυσαλλιδώδη νόσο, αναπνευστικό και αναπαραγωγικό σύνδρομο των χοίρων, μεταδοτική γαστροεντερίτιδα και κορωνοϊό των χοίρων (συνολικά 5.125 εξετάσεις). Θετικοί οροί βρέθηκαν για το PRRS (30) τον κορωνοϊό (325) και τη μεταδοτική γαστροεντερίτιδα (3).

4.2.1.5 Για σκοπούς διάγνωσης και εξαγωγών εξετάστηκαν 2.952 οροί από αιγοπρόβατα για την ασθένεια προϊούσα πνευμονία/ αρθρίτιδα-εγκεφαλίτιδα από τους οποίους 1.447 βρέθηκαν θετικοί και 42 ύποπτοι.

4.2.1.6 Με σκοπό τον έλεγχο της ασθένειας, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες συνέχισαν τη συνεργασία με τις ιδιωτικές κτηνιατρικές κλινικές και τα νοσοκομεία της χώρας μας και τις προσπάθειες διαφώτισης του κοινού με την έκδοση και διανομή σχετικού ενημερωτικού φυλλαδίου. Επιπλέον, συνεχίστηκαν οι εργαστηριακές εξετάσεις σε σκύλους και ασθενείς για τη διάγνωση της Λείσμανιάσης. Συνολικά εξετάστηκαν 609 δείγματα από σκύλους και ασθενείς με τις ορολογικές μεθόδους ELISA και IFAT (Έμμεσος ανοσοφθορισμός) για την ανίχνευση αντισωμάτων κατά της Λείσμανιάσης. Από αυτά, 183 δείγματα αίματος ήταν οροθετικά. Τα 182 θετικά δείγματα αφορούσαν σκύλους και ένα ήταν ανθρώπινο. Εξετάστηκαν επιπλέον με μοριακές μεθόδους και έγιναν προσπάθειες απομόνωσης του παρασίτου από δείγματα (μυελός των οστών, ιστός δέρματος) από δύο ύποπτες περιπτώσεις ανθρώπινων περιστατικών. Και οι δύο περιπτώσεις έδωσαν θετικά αποτελέσματα.

4.2.1.7 Για τη ψευδοπανώλη των πτηνών εξετάστηκαν 39 δείγματα από 25 ύποπτες περιπτώσεις και βρέθηκαν όλα αρνητικά. Όλα τα δείγματα (209) που εξετάστηκαν για απομόνωση του ιού σε εμβρυοφόρα αυγά όρνιθας και με μοριακές μεθόδους (PCR) για τη γρίπη των πτηνών, ήταν αρνητικά.

4.2.1.8 Στο πλαίσιο του προγράμματος επιτήρησης της γρίπης σε οικόσιτα πτηνά, όπως αυτό εγκρίθηκε από την ΕΕ, εξετάστηκαν 1.430 οροί για παρουσία αντισωμάτων κατά των οροτύπων H5 και H7. Όλα τα δείγματα ήταν αρνητικά.

4.2.1.9 Συνεχίστηκε η εξέταση ορών για ασθένειες των ιπποειδών (λοιμώδης αναιμία, πυρετός του Δυτικού Νείλου, αφρικανική πανώλη και γρίπη). Έγιναν συνολικά 230 εξετάσεις σε 59 ορούς, όλοι από γαϊδούρια, από τους οποίους βρέθηκαν 16 θετικοί οροί για την γρίπη των ιπποειδών και 2 θετικοί για την ασθένεια του Δυτικού Νείλου.

4.2.2.1 Το Τμήμα Παθολογικής Ανατομικής, Βακτηριολογίας και Παρασιτολογίας κατά κύριο λόγο, ασχολείται με διενέργεια νεκροψιών – νεκροτομών σε ζώα και πτηνά για διαπίστωση των αιτίων θανάτου με απώτερο σκοπό την παροχή βοήθειας, τόσο στους κλινικούς κτηνιάτρους βοηθώντας τους στην τελική διάγνωση, όσο και στους κτηνοτρόφους για εφαρμογή προληπτικών καθώς και θεραπευτικών αγωγών στα ζώα τους. Το 2011 διενεργήθηκαν 2.404 νεκροτομές θηλαστικών, πτηνών και ιχθύων.

4.2.2.2 Εκτελεί επίσης πληθώρα μικροβιολογικών ελέγχων σε συνεργασία με τα Τμήματα Βακτηριολογίας–Ορολογίας και Ελέγχου Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης τα οποία προχωρούν στην ταυτοποίηση των μικροβιακών απομονώσεων. Το 2011 έχουν γίνει 1.788 μικροβιολογικές καλλιέργειες ρουτίνας και καλλιέργειες για απομόνωση σαλμονέλων, καθώς και 160 καλλιέργειες από αποβολές ζώων.

4.2.2.3 Είναι το εθνικό εργαστήριο αναφοράς για τα παρασιτικά νοσήματα των ζώων, και προβαίνει σε διάφορες παρασιτολογικές εξετάσεις δειγμάτων, τα οποία είτε λαμβάνονται κατά τις νεκροτομές, είτε αποστέλλονται σε αυτό από κτηνιατρικούς σταθμούς και από ιδιώτες κτηνιάτρους. Ιδιαίτερα για τον Εχινόκοκκο λαμβάνει μέρος σε ετήσια διεργαστηριακή δοκιμή που διοργανώνει το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τα παράσιτα. Κατά το 2011 διεκπεραιώθηκαν 850 παρασιτολογικές εξετάσεις.

4.2.2.4 Είναι το εθνικό εργαστήριο αναφοράς για τον έλεγχο στις ζωοτροφές για παρουσία ζωικών πρωτεϊνών σύμφωνα με το Παράρτημα VI του Κανονισμού 152/2009 διεξάγοντας πληθώραν αναλύσεων και συμμετέχοντας σε ετήσιες διεργαστηριακές δοκιμές, με πιο πρόσφατη αυτή που διοργάνωσε το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς, τον Δεκέμβριο του 2011. Για την εν λόγω μέθοδο έχει επιτευχθεί καθεστώς Διαπίστευσης με τον ΕΣΥΔ Ελλάδος. Κατά το 2011 εξετάστηκαν 472 ζωοτροφές.

4.2.3 Το Τμήμα Βακτηριολογίας - Ορολογίας του Εργαστηρίου Υγείας των Ζώων, ασχολείται με τη διάγνωση βακτηριακών νοσημάτων των ζώων. Στη διάγνωση νοσημάτων χρησιμοποιούνται ορολογικές μέθοδοι (ELISA, Rose Bengal Test, Complement Fixation Test), μοριακές μέθοδοι (PCR), καλλιέργειες και η μέθοδος της μικρότερης συγκέντρωσης που αναστέλλει την ανάπτυξη των μικροβίων για την ανίχνευση της αντοχής των βακτηρίων στα αντιβιοτικά (MIC). Το 2011 εξετάστηκαν συνολικά 253.952 δείγματα.

Ορολογικά εξετάστηκαν 253.487 δείγματα. Πρόκειται για δείγματα ορών ρουτίνας τα οποία προσκομίζονται στο Τμήμα μετά από αίτημα των κτηνοτρόφων στα πλαίσια διαγνωστικής διερεύνησης και μετά από ύπαρξη ύποπτων παθολογικών ευρημάτων στις εκτροφές τους. Τα δείγματα αυτά εξετάστηκαν για ασθένειες που οφείλονται σε *Chlamydia spp*, *Leptospira hardjo*, *Mycobacterium avium sub. paratuberculosis*, *Toxoplasma gondii*. Για την εντόπιση *Chlamydia spp* εξετάστηκαν 451 ζώα, από τα οποία τα 29 ήταν θετικά και τα 4 ύποπτα στη νόσο, ενώ δεν εντοπίστηκε κανένα θετικό ζώο από την εξέταση 40 ύποπτων ζώων για *Leptospira hardjo*. Εξετάστηκαν 569 ζώα για την εντόπιση *Mycobacterium avium sub. paratuberculosis*, από τα οποία τα 167 ήταν θετικά και τα 3 ύποπτα και 268 ζώα για *Toxoplasma gondii*, από τα οποία τα 65 ήταν θετικά και τα 11 ύποπτα στη νόσο. Επίσης, στα πλαίσια του εθελοντικού προγράμματος ελέγχου της λοιμώδους αγαλαξίας (*Mycoplasma agalactiae*) εξετάστηκαν 1.748 αίγες/πρόβατα, τα οποία ήταν αρνητικά στη νόσο. Επιπλέον, εξετάστηκαν 747 αιγοπρόβατα και 8 βοοειδή με ύποπτα συμπτώματα λοιμώδους αγαλαξίας, από τα οποία ανευρέθηκαν 86 θετικά και 14 ύποπτα αίγες/πρόβατα, ενώ δεν αντέδρασε θετικά κανένα βοοειδές (Πίνακας 1).

Ο μεγαλύτερος όγκος εξεταζόμενων δειγμάτων, αφορά το Πρόγραμμα Καταπολέμησης της βρουκέλλωσης, στα πλαίσια του οποίου εξετάστηκαν οροί αίματος βοοειδών (2.039), αιγοπροβάτων (245.753), χοίρων (994) και δείγματα συνενωμένου γάλακτος (bulk milk) βοοειδών (857), τα οποία ήταν όλα αρνητικά. Ο αυξανόμενος αριθμός αρνητικών δειγμάτων για *Brucella spp* κάθε χρόνο, μας οδηγεί όλο και πιο κοντά στο στόχο του Προγράμματος: την πλήρη απαλλαγή των εκτροφών του νησιού μας από το νόσημα (Πίνακας 1).

Οι εξετάσεις της μικροβιολογίας για το 2011 συνοψίζονται σε καλλιέργειες και μοριακές εξετάσεις και τα θετικά και αρνητικά αποτελέσματά τους παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 2 που επισυνάπτεται. Οι εξετάσεις αυτές αφορούν κυρίως δείγματα που προσκομίστηκαν από νεκροψίες ζώων από το Τμήμα Βακτηριολογίας, Παρασιτολογίας και Παθολογικής Ανατομικής. Επίσης, βάσει της Οδηγίας 2003/99/EK, πραγματοποιήθηκαν εξετάσεις αντιβιογραμμάτων με τη δοκιμή MIC για την ανίχνευση της αντοχής στα φάρμακα κυρίως στελεχών *Salmonella*, όπως και *Escherichia coli*, *Staphylococcus* κ.α. (Πίνακας 2). Η ανίχνευση της αντοχής στα φάρμακα σε ορισμένα στελέχη βακτηρίων πραγματοποιείται και με τη μέθοδο διάχυσης αντιβιοτικών σε άγαρ (Disk diffusion).

Τέλος, το Τμήμα συμμετείχε με επιτυχία το 2011 σε διεργαστηριακές δοκιμές για την ανθεκτικότητα μικροβίων (*Salmonella*, *Campylobacter*, *E.coli*, *Staphylococcus*, *Enterococcus*) στα αντιβιοτικά που διοργανώθηκαν από το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για την αντιμικροβιακή αντοχή (DTU, Δανία) και τη διάγνωση της βρουκέλλωσης σε δείγματα γάλακτος με τη δοκιμή ELISA που διοργανώθηκε από το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τη βρουκέλλωση (Anses, Γαλλία).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΤΜΗΜΑ ΙΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΙ) - ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2011
(i) Ορολογικές εξετάσεις

	Βοοειδή		Πρόβατα		Αιγες		Χοίροι		Σκύλοι		Ιπποειδή		Ανθρώποι		Πτηνά		Σύνολο		
	Εξετάσθηκαν	Θετικά	Εξετάσθηκαν	Θετικά	Εξετάσθηκαν	Θετικά	Εξετάσθηκαν	Θετικά	Εξετάσθηκαν	Θετικά	Εξετάσθηκαν	Θετικά	Εξετάσθηκαν	Θετικά	Εξετάσθηκαν	Θετικά	Εξετάσθηκαν	Θετικά	
Αφώδης πυρετός			16	0										16	0			0
Ενζωοτική λεύκωση των βοοειδών	589 ¹	0													...589 ¹	0			0
Κυανή γλώσσα	448	76 ²	1.136 ³	329 ⁴	929	94 ⁵									2.513 ³	499 ^{2,4,5}			
Αφρικανική πανώλη των χοίρων							787	0							...787	0			0
Φυσαλιώδης νόσος των χοίρων							787	0							...787	0			0
Μεταδοτική γαστροεντερίτιδα των χοίρων							389	3							...389	3			3
Αναπνευστική νόσος των χοίρων (Corona virus)							389	325							..389	325			325
Νόσος του Ajjeszky							993	0							..993	0			0
Κλασική πανώλη των χοίρων							993	0							..993	0			0
Κυκλώδης των χοίρων							1	0						1	0			0
Προϊόσα πνευμονία των προβάτων			2.763 ⁶	145 ¹⁷											2.763 ⁶	1.451 ⁷			
Αρθρίτιδα /Εγκεφαλίτιδα των αιγών					189	38								189	38			38
Αναπνευστικό και αναπαραγωγικό σύνδρομο των χοίρων							787	30							...787	30			30
Λοιμώδης ρινοτραχειίτιδα των βοοειδών	69	24 ⁸												69	24 ⁸			
Ιογενής διάρροια των βοοειδών/Ανίχνευση αντισωμάτων	69	18												69	18			18
Ιογενής διάρροια των βοοειδών/Ανίχνευση αντιγόνου	17	2													17	2			2
Λεισημανίαση (Leishmania infantum)									599	182				10	1				183

100 Ετήσια Έκθεση Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

	Βοοειδή		Πρόβατα		Αιγες		Χοίροι		Σκύλοι		Ιπποειδή		Άνθρωποι		Πτηνά		Σύνολο	
	Εξέταστηκαν	Θετικά	Εξέταστηκαν	Θετικά	Εξέταστηκαν	Θετικά	Εξέταστηκαν	Θετικά	Εξέταστηκαν	Θετικά	Εξέταστηκαν	Εξέταστηκαν	Θετικά	Εξέταστηκαν	Θετικά	Εξέταστηκαν	Εξέταστηκαν	Θετικά
Γρίπη των ιπποειδών											59	16						16
Λοιμώδης αναιμία των ιπποειδών											56	.0						0
Αφρικανική πανώλη των ιπποειδών											59	.0						0
Πυρετός του Δυτικού Νείλου (IgG)											56	.2						2
Άλλες:																		
Πυρετός του Δυτικού Νείλου (IgM)																		
Γρίπη των πτηνών															1.549	0	1549	0
Ψευδοπανώλη των πτηνών															..119	0	..119	0
Λοιμώδης βρογχίτιδα των πτηνών																		
Νόσος Border																	35	0
Γρίπη των Χοίρων H3N2																		
ΣΥΝΟΛΟ	1.192	120 ^{2,8}	3.915 ^{3,6}	1.780 ^{4,7}	1.153	132 ⁵	5.126	358	599	182	230	18	10	1	1.668	0	13.893	2.591

- 1 214/589 δείγματα αφορούν γάλα
- 2 1/76 δείγμα αφορά ζώο με ύποπτο αποτέλεσμα
- 3 37/1136 δείγματα αφορούν αιγοπρόβατα τα οποία δεν κατέστη δυνατόν να διαχωριστούν
- 4 15/329 δείγματα αφορούν ζώα με ύποπτο αποτέλεσμα
- 5 9/94 δείγματα αφορούν ζώα με ύποπτο αποτέλεσμα
- 6 869/2763 δείγματα αφορούν αιγοπρόβατα τα οποία δεν κατέστη δυνατόν να διαχωριστούν
- 7 42/1451 δείγματα αφορούν ζώα με ύποπτο αποτέλεσμα
- 8 1/24 δείγματα αφορούν ζώα με ύποπτο αποτέλεσμα

(ii) Εξετάσεις Παθολογικών Υλικών

ΕΙΔΟΣ ΖΩΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ	ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ	ΘΕΤΙΚΑ
ΣΚΥΛΟΙ (Dogs)	2	Λύσσα	0
	1	Λεϊσμανίαση	1
ΠΙΘΗΚΟΙ (Monkeys)			
ΛΑΓΟΙ (Hares)	7	European Brown Hare Syndrome (EBHS)	0
ΚΟΥΝΕΛΙΑ (Rabbits)	41	Ιογενής αιμορραγική νόσος των κουνελιών	26
ΨΑΡΙΑ (ΤΣΙΠΟΥΡΕΣ, ΛΑΥΡΑΚΙΑ) (seabass)		Viral Nervous Necrosis (VNN)	
ΨΑΡΙΑ (ΠΕΣΤΡΟΦΕΣ) (trouts)	12	IHN, VHS	0
ΨΑΡΙΑ (ΚΥΠΡΙΝΟΙ) (carps)			
Πτηνοτροφεία	1	Ευλογιά	0
	6	Ψευδοπανώλη	0
	1	Νόσος Cumboro (IBD)	0
	2	ILT	2
	1	Λοιμώδης Βρογχίτιδα	0
Οικόσιτα πτηνά	10	Γρίπη των πτηνών	0
	1	Ευλογιά	0
	1	ILT	0
	18	Ψευδοπανώλη	0
ΠΤΗΝΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ (Companion birds)	4	Ψευδοπανώλη	0
	15	Γρίπη των πτηνών	0
ΣΤΡΟΥΘΟΚΑΜΗΛΟΙ (Ostriches)			
ΑΓΡΙΑ ΠΤΗΝΑ (Wild birds)	11	Ψευδοπανώλη	0
	184	Γρίπη των πτηνών	0
ΆΛΛΑ ΠΤΗΝΑ (Other birds)			
ΠΡΟΒΑΤΑ (Ovine)	30	Καταρροϊκός Πυρετός	23
ΑΙΓΕΣ (Caprine)			
Άλλα:			
Βοοειδή	6	Καταρροϊκός Πυρετός	2
Χοίροι	1	Κυκλοϊός	0
Άνθρωπος	2	Λεϊσμανίαση	2
ΣΥΝΟΛΟ	357		56

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΤΜΗΜΑ ΒΑΚΤΗΡΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΣ 2011

ΕΙΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ	Χλαμυδίωνση				Παραφουματίωση				Τοξοπλάσμωση				Λεπτοσπείρωση			
		Αριθμός δειγμάτων	Θετικά	Αρνητικά	Υποπτα	Αριθμός δειγμάτων	Θετικά	Αρνητικά	Υποπτα	Αριθμός δειγμάτων	Θετικά	Αρνητικά	Υποπτα	Αριθμός δειγμάτων	Θετικά	Αρνητικά	Υποπτα
Βοοειδή		42	0	42	0	1	0	1	0	-	-	-	-	40	0	40	0
Αίγες/Πρόβατα		408	29	375	4	568	167	398	3	268	65	192	11	-	-	-	-
Χοίροι		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ιπποειδή		1	0	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	1.328	451	29	418	4	569	167	399	3	268	65	192	11	40	0	40	0
		Λοιμώδης Αγαλαξία				Βρουκέλλωση				Βρουκέλλωση (Bulk Milk)							
Βοοειδή		8	0	8	0	2039	0	2039	0	857	0	857	0				
Αίγες/Πρόβατα		2495	86	2395	14	245753	0	245753	0	-	-	-	-				
Χοίροι		-	-	-	-	994	0	994	0	-	-	-	-				
Ιπποειδή		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Σκύλοι		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Άνθρωποι		-	-	-	-	13	0	13	0	-	-	-	-				
ΣΥΝΟΛΟ	252.159	2503	86	2403	14	248799	0	248.799	0	857	0	857	0				
ΤΕΛΙΚΟ	253.487																

4.2.4 Στο Τμήμα Ιστοπαθολογίας διενεργούνται διάφορες ιστολογικές και ανοσοϊστοχημικές χρώσεις που αφορούν τόσο προγράμματα των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών όσο και γενικές ιστοπαθολογικές διαγνώσεις.

Το κυριότερο μέρος των εργασιών του Τμήματος Ιστοπαθολογίας αφορά δείγματα του Προγράμματος Καταπολέμησης της Τρομώδους Νόσου και του Πειραματικού Πρωτοκόλλου για τον καθορισμό του ανθεκτικού γονότυπου των αιγών.

Μέσα στα πλαίσια του προγράμματος αυτού το Τμήμα Ιστοπαθολογίας παρέλαβε 1.212 δείγματα εγκεφάλων αιγοπροβάτων ύποπτων στην Τρομώδη Νόσο για το έτος 2011.

Τα 1.059 δείγματα προέρχονταν από κλινικά ύποπτα ζώα, ενώ άλλα 153 δείγματα προέρχονταν από αίγες άνω των 6 χρονών από επιλεγμένα μολυσμένα κοπάδια για τις ανάγκες ενός από τους πειραματισμούς (management cull) που περικλείονται στο πρωτόκολλο για την τεκμηρίωση της ανθεκτικότητας του ανθεκτικού γονότυπου στις αίγες.

Τον Μάρτιο του 2011 θανατώθηκαν 25 αίγες (5 αίγες από κάθε γονότυπο) από την ομάδα που είχε μολυνθεί πειραματικά από το στόμα με τον παράγοντα PrP^{Sc} τον Μάρτιο του 2010. Παράλληλα, όλη την χρονική διάρκεια του έτους 2011 έγιναν και θανατώσεις από τις αίγες που είχαν ενοφθαλμιστεί με ενδοεγκεφαλική έγχυση του παράγοντα PrP^{Sc}. Από τις αίγες αυτές έγινε δειγματοληψία από διάφορα σημεία τόσο του νευρικού ιστού όσο και των λεμφογαγγλίων και διαφόρων άλλων οργάνων.

Για τις ανάγκες των δυο πειραματισμών που αναφέρονται πιο πάνω και περιλαμβάνονται στο πρωτόκολλο για την τεκμηρίωση της ανθεκτικότητας του ανθεκτικού γονότυπου στις αίγες, το Τμήμα Ιστοπαθολογίας εξέτασε 1.366 δείγματα με την μέθοδο της ανοσοϊστοχημείας.

Μέσα στα πλαίσια του πρωτοκόλλου για την τεκμηρίωση της ανθεκτικότητας του ανθεκτικού γονότυπου στις αίγες, στάληκαν στο Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς της ΕΕ (EURL) για τις Μ.Σ.Ε, 1.075 κατεψυγμένα δείγματα εγκεφάλων, 100 ιστολογικές τομές και 5 κέρνιοι κύβοι για περαιτέρω διερεύνηση.

Εξετάστηκαν επίσης με ανοσοϊστοχημεία, 21 δείγματα εγκεφάλων θετικών στην Ταχεία δοκιμή και 603 δείγματα εγκεφάλων ιστολογικά αρνητικά, ακαθόριστα και ακατάλληλα για επιβεβαίωση της μορφής της Τρομώδους Νόσου. Σε όλα τα πιο πάνω δείγματα διαγνώστηκε η κλασική μορφή της Τρομώδους Νόσου.

Πέραν από τα δείγματα του πιο πάνω κύριου προγράμματος, το 2011 εξετάστηκαν ιστολογικά διάφορα άλλα δείγματα από ζώα, ψάρια και πουλιά που αφορούσαν γενικές περιπτώσεις από αντίστοιχες νεκροψίες του Τμήματος Παθολογικής Ανατομικής Βακτηριολογίας και Παρασιτολογίας.

Κατά το έτος 2011 το Τμήμα Ιστοπαθολογίας έλαβε μέρος, επιτυχώς, σε τρεις διεργαστηριακές δοκιμές (εξετάσεις). Οι διεργαστηριακές δοκιμές έγιναν σε δείγματα που αποστάληκαν από το :

- Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τις Μεταδοτικές Σπογγώδεις Εγκεφαλοπάθειες (CRL-TSE)
- Ποιοτική Βεβαιωτική Μονάδα (QAU) του Κοινοτικού Εργαστηρίου Αναφοράς για τις Μεταδοτικές Σπογγώδεις Εγκεφαλοπάθειες (CRL-TSE). Η εξέταση αυτή έγινε ηλεκτρονικά.

II. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ / ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Δ. ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΙΣΤ)

(i) Είδος και αριθμός ιστών που υποβλήθηκαν σε ιστοπαθολογική εξέταση

Είδος ζώου	Ολόκληρος εγκέφαλος	Στέλεχος εγκεφάλου και παρεγκεφαλίδα	Λεμφογάγγλια κεφαλής	Λεμφογάγγλια πεπτικού συστήματος	Περιφερικά λεμφογάγγλια	Έντερο	Ήπαρ	Σπλήνα	Καρδιά	Πνεύμονας	Νεφρός	Ουροδόχος κύστη	Σκελετικοί μύες	Αμυγδαλές	Νηκτική μεμβράνη	Μυϊκός ιστός οφθαλμού	Αριθμός κέρινων κύβων	Αριθμός πλακών
Πρόβατο		38																
Αίγα	55*	1174	330*	55*	220*	110*	55*	55*						55*	55*	55*	3537	3637
Πρόβατο									1	3			4				8	16
Αίγα							1			3		1					8	16
Σκύλος							1				1	1					6	12
Γάτος																		
Αγελάδα																		
Άλογο																		
Κουνέλι																		
Πτηνά																		
Αγρινό	2			1			2			7							30	60
Χοίρος				1														
Ψάρια	2					2											20	40
ΣΥΝΟΛΟ	57	1212	330	57	220	112	4	55	1	13	1	2	4	55	55	55	3609	3781

*Δείγματα που λήφθηκαν κατά την θανάτωση των αιγών, μετά την από του στόματος χορήγηση ή και ενδοεγκεφαλική έγχυση του μολυσματικού παράγοντα PrP^{Sc}.

(ii) Αριθμός δειγμάτων /πλακών που εξετάστηκαν ιστολογικά στα πλαίσια του προγράμματος επιτήρησης της τρομώδους νόσου.

Είδος ζώου	Είδος ιστού	Αριθμός δειγμάτων	Αριθμός πλακών
Αίγα	Στέλεχος εγκεφάλου και παρεγκεφαλίδα	1.174	2.424
Πρόβατο	Στέλεχος εγκεφάλου και παρεγκεφαλίδα	38	

(iii) Είδος και αριθμός ιστών που υποβλήθηκαν σε ανοσοϊστοχημική εξέταση στα πλαίσια του πειραματικού πρωτοκόλλου των αιγών

Είδος ζώου	Είδος ιστού	Αριθμός δειγμάτων	Αριθμός κέρινων κύβων	Αριθμός πλακών
Αίγα	Ολόκληρος εγκέφαλος	55	1.113	1.213
	Λεμφογάγγλια κεφαλής	330		
	Περιφερικά λεμφογάγγλια	220		
	Λεμφογάγγλια πεπτικού συστήματος	55		
	Έντερο	110		
	Ήπαρ	55		
	Σπλήνα	55		
	Αμυγδαλές	55		
	Νηκτική μεμβράνη	55		
Μυϊκός ιστός Οφθαλμού	55			
Αίγα	Στέλεχος εγκεφάλου και οπισθοφαρυγγικό λεμφογάγγλιο	153	153	153
ΣΥΝΟΛΟ		1.198	1.266	1.366

(iv) Αριθμός δειγμάτων /πλακών που εξετάστηκαν με την μέθοδο της ανοσοϊστοχημείας στα πλαίσια του προγράμματος επιτήρησης της τρομώδους νόσου.

Είδος ζώου	Είδος ιστού	Αριθμός δειγμάτων	Αριθμός κέρινων κύβων	Αριθμός πλακών
Αίγα	Στέλεχος εγκεφάλου και παρεγκεφαλίδα	941	941	941
Πρόβατο	Στέλεχος εγκεφάλου και παρεγκεφαλίδα	248	248	248
ΣΥΝΟΛΟ		1.189	1.189	1.189

(v) Νοσήματα/περιστατικά που διαγνώστηκαν

Νόσημα/Υποψία	Μέθοδος	Είδος ζώου	Θετικά	Αρνητικά	Ακαθόριστα	Ακατάλληλα
Τρομώδης Νόσος	H.E	Αίγα	198	418	229	141
Τρομώδης Νόσος		Πρόβατο	5	17	14	2
Τρομώδης Νόσος	IHC	Αίγα	139	801	-	-
Τρομώδης Νόσος		Πρόβατο	13	187	-	-
Παρασιτική Πνευμονία		Αγρινό + αρνί	4	-	-	-
Μυϊκή Δυστροφία		Αρνί	1	-	-	-
Εκφύλιση ήπατος		Αγρινό + ερίφιο +ψάρια	4	-	-	-

4.2.5 Το Τμήμα Εγκεφαλοπαθειών, στα πλαίσια των προγραμμάτων επιτήρησης που εφαρμόζουν οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες για τη Σπογγώδη Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών (BSE) και τις Μεταδοτικές Σπογγώδεις Εγκεφαλοπάθειες (MSE) των αιγοπροβάτων, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 999/2001/EK, κατά τη διάρκεια του 2011 ασχολήθηκε με την εφαρμογή της ταχείας δοκιμής, της δοκιμής διάκρισης και τον καθορισμό του γονότυπου PrP.

Επίσης στα πλαίσια πειραματικού πρωτοκόλλου για επιβεβαίωση της γενετικής ανθεκτικότητας των αιγών της Κύπρου, διεξήγαγε ταχείες δοκιμές σε αίγες .

Αναλυτικά οι δραστηριότητες του Τμήματος Εγκεφαλοπαθειών κατά το 2011 ήταν:

(I) Ταχείες Δοκιμές

(α) BSE (βοοειδή)

Σύμφωνα με το πρόγραμμα επιτήρησης για BSE, εξετάστηκαν με τη μέθοδο της ταχείας δοκιμής δείγματα εγκεφάλων από βοοειδή. Όλα τα δείγματα βρέθηκαν αρνητικά. Για την εφαρμογή της ταχείας δοκιμής χρησιμοποιήθηκε το ολοκληρωμένο σύστημα ELISA, TeSeE Biorad. Ο Πίνακας 1. παρουσιάζει αναλυτικά τα εξετασθέντα δείγματα ανά ομάδα ζώου.

Πίνακας 1.

Κανονική Σφαγή	Επείγουσα Σφαγή	Ζώα με συμπτώματα πριν τη Σφαγή	Νεκρά ζώα	Ύποπτα	ΣΥΝΟΛΟ
4.169	0	0	667	0	4.836

(β) ΜΣΕ (αιγοπρόβατα)

Συνολικά στα πλαίσια του προγράμματος επιτήρησης για ΜΣΕ, εξετάσθηκαν με την ταχεία δοκιμή 303 δείγματα εγκεφάλων από πρόβατα και 366 δείγματα εγκεφάλων από αίγες. Από τα πρόβατα που εξετάσθηκαν, βρέθηκαν θετικά 4 (1.3%) σε ΜΣΕ, ενώ από τις 366 αίγες που εξετάσθηκαν, 22 (6%) ήταν θετικές. Τα δείγματα εξετάσθηκαν με το ολοκληρωμένο σύστημα ELISA, TeSeE Biorad. Ο Πίνακας 2. παρουσιάζει αναλυτικά τα εξετασθέντα δείγματα ανά ομάδα ζώου καθώς και τα αποτελέσματα.

Πίνακας 2.

Είδος Ζώου	Κανονική Σφαγή		Ύποπτα/ Κατασχεθέντα		Νεκρά		ΣΥΝΟΛΟ	
	Σύνολο εξετ. ζώων	Θετικά	Σύνολο εξετ. ζώων	Θετικά	Σύνολο εξετ. ζώων	Θετικά	Σύνολο εξετ. ζώων	Θετικά
Πρόβατο	87	0	0	0	216	4 (1.9%)	303	4 (1.3%)
Αίγα	99	3 (3%)	1	0	266	19 (17.1%)	366	22 (6%)

Στα πλαίσια του ερευνητικού πρωτοκόλλου για επιβεβαίωση της γενετικής ανθεκτικότητας των αιγών της Κύπρου εξετάσθηκαν με την ταχεία δοκιμή TeSeE Biorad 420 αίγες.

(II) Καθορισμός γονότυπου PrP**(α) Πρόγραμμα Επιλεκτικής Εκτροφής αιγοπροβάτων**

Στα πλαίσια του πιο πάνω προγράμματος το Τμήμα Εγκεφαλοπαθειών ανέλαβε την παραλαβή δειγμάτων αίματος/ή ιστού από πρόβατα και αίγες τα οποία στάληκαν σε εργαστήριο του εξωτερικού για εξέταση, την καταχώρηση των στοιχείων των δειγμάτων αυτών σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, τη συσκευασία τους, την καταχώρηση των αποτελεσμάτων καθώς και την ετοιμασία των πιστοποιητικών καθορισμού του γονότυπου για κάθε ζώο ξεχωριστά. Συνολικά κατά το 2011 παραλήφθηκαν 186.361 δείγματα από ιστό/ή αίμα (103.803 από αίγες και 82.558 από πρόβατα).

(β) Καθορισμός γονότυπου PrP αιγών

Κατά το 2011, το Εργαστήριο Εγκεφαλοπαθειών καθόρισε/επιβεβαίωσε τον γονότυπο σε 36 αίγες. Για τον καθορισμό του γονότυπου χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος DGGE.

(III) Δοκιμές Διάκρισης

Το 2011, το Εργαστήριο Εγκεφαλοπαθειών εφάρμοσε τη μέθοδο CEA σε 55 δείγματα αιγοπροβάτων που βρέθηκαν θετικά είτε με ιστοπαθολογική εξέταση, είτε με ανοσοϊστοχημεία είτε με ταχεία δοκιμή.

(IV) Διεργαστηριακές Δοκιμές

Το 2011, το Εργαστήριο Εγκεφαλοπαθειών συμμετείχε σε τέσσερις διεργαστηριακές δοκιμές, τις οποίες διοργάνωσε το Κοινοτικό Εργαστήριο για τις Εγκεφαλοπάθειες AHVLA (Weybridge). Μια από τις δοκιμές αφορούσε την ταχεία δοκιμή για το BSE των βοοειδών, μια τις ΜΣΕ των αιγοπροβάτων, μία τη δοκιμή διάκρισης και άλλη μία αφορούσε τον καθορισμό του γονότυπου PrP των προβάτων.

5. ΚΛΑΔΟΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

5.1 Ο Κλάδος Κτηνιατρικών Φαρμάκων αποτελείται από την μονάδα Εγγραφής Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων, την μονάδα Ελέγχου και Επιθεώρησης κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων, την μονάδα Επιθεώρησης φαρμακούχων ζωοτροφών, και την μονάδα Φαρμακοεπαγρύπνησης/ Νομοθεσίας. Οι εργασίες του Κλάδου Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων διεκπεραιώνονται από 10 Κτηνιατρικούς Φαρμακοποιούς. Οι διαδικασίες που διεκπεραιώνονται από τον Κλάδο Φαρμάκων έχουν συστηματοποιηθεί μέσω Συστήματος Ποιότητας που εγκαθιδρύθηκε σύμφωνα με το Πρότυπο ISO 9004:2001 και εφαρμόστηκε από την 1/1/2009.

Ο Κλάδος είναι σε άμεση επαφή με τις Αρμόδιες Αρχές των άλλων κρατών-μελών, και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA) μέσω των συστημάτων Eudranet (CTS, Eudralink, EVWEB, Eudrapharm, EudraGMP). Οι Φαρμακοποιοί του Κλάδου συμμετέχουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Φαρμάκων (CVMP), CMD(v) και σε Ομάδες Εργασίας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (EMA), όπως GMDP Inspection Working Group, IW, QWP, PhVWP, PhV IWP και TIG (e-Submission)

5.2 Η Μονάδα εγγραφής Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων ασχολείται με την παραλαβή και αξιολόγηση των αιτήσεων που υποβάλλονται στο Συμβούλιο Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων για έκδοση/ανανέωση/τροποποίηση αδειών κυκλοφορίας Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων και με την τήρηση των σχετικών Μητρώων που προνοεί η Νομοθεσία.

Σύμφωνα με την βάση δεδομένων του Κλάδου Κτηνιατρικών Φαρμάκων υπάρχουν :

- 310 Κτηνιατρικά φάρμακα εγγεγραμμένα με Εθνική Διαδικασία
- 84 Κτηνιατρικά Φάρμακα εγγεγραμμένα με Αμοιβαία Αναγνώριση
- 61 Κτηνιατρικά Φάρμακα εγγεγραμμένα με Αποκεντρωμένη Διαδικασία
- 118 Κτηνιατρικά Φάρμακα εγγεγραμμένα με Ειδική Άδεια Κυκλοφορίας

Επίσης στη Κυπριακή Δημοκρατία κυκλοφορούν 138 Κτηνιατρικά Φάρμακα εγγεγραμμένα με Κεντρική Διαδικασία

Κατά το 2011 από τη Μονάδα Εγγραφής Κτηνιατρικών Φαρμάκων έγιναν οι πιο κάτω εργασίες:

α) Παραλήφθηκαν 78 αιτήσεις για έκδοση/ανανέωση αδειών κυκλοφορίας (18 με εθνική διαδικασία και 60 με Αμοιβαία /Αποκεντρωμένη διαδικασία)

Αξιολογήθηκαν 120 αιτήσεις που υποβλήθηκαν για έκδοση/ανανέωση άδειας κυκλοφορίας

Εκδόθηκαν/Ανανεώθηκαν 79 άδειες κυκλοφορίας

Παραλήφθηκαν και αξιολογήθηκαν επιπρόσθετα έγγραφα για 126 φάρμακα τα οποία ζητήθηκαν για αναβάθμιση των φακέλων.

β)	Παραλήφθηκαν	222	Τροποποιήσεις Αδειών Κυκλοφορίας Τύπου IA
		99	Τροποποιήσεις Αδειών Κυκλοφορίας Τύπου IB
		117*	Τροποποιήσεις Αδειών Κυκλοφορίας Τύπου II
	Σύνολο	438	Τροποποιήσεις Αδειών Κυκλοφορίας

Αξιολογήθηκαν /εγκρίθηκαν	195	Τροποποιήσεις Αδειών Κυκλοφορίας Τύπου ΙΑ
	72	Τροποποιήσεις Αδειών Κυκλοφορίας Τύπου ΙΒ
	160*	Τροποποιήσεις Αδειών Κυκλοφορίας Τύπου ΙΙ
Σύνολο	427	Τροποποιήσεις Αδειών Κυκλοφορίας

γ) Παραλήφθηκαν	50	αιτήσεις για Ειδική Άδεια Κυκλοφορίας
Αξιολογήθηκαν	65	αιτήσεις για Ειδική Άδεια Κυκλοφορίας.
Εκδόθηκαν	54	Ειδικές Άδειες Κυκλοφορίας

*Ο αριθμός των αξιολογήσεων δεν είναι συμβατός με τον αριθμό των αιτήσεων που υπεβλήθησαν επειδή υπάρχουν προηγούμενες αιτήσεις που δεν έχουν αξιολογηθεί λόγω έλλειψης εγγράφων.

Οι διαδικασίες και τα χρονοδιαγράμματα που ακολουθούνται για την διεκπεραίωση των πιο πάνω εργασιών είναι σύμφωνα με γραπτές διαδικασίες που περιλαμβάνονται στο Σύστημα Ποιότητας του Κλάδου Κτηνιατρικών Φαρμάκων.

5.3 Η Μονάδα Ελέγχου και Επιθεώρησης Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων ασχολείται με:

- τις επιθεωρήσεις αξιολόγησης και επιτήρησης υποστατικών παρασκευής/ εισαγωγής Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων από τρίτες χώρες
- την έκδοση/ ανανέωση των αδειών Παρασκευής/ Εισαγωγής Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων από τρίτες χώρες
- τις επιθεωρήσεις αξιολόγησης και επιτήρησης υποστατικών χονδρεμπορίου
- την έκδοση/ ανανέωση των αδειών χονδρεμπορίου
- την δημοσίευση των Αδειών Παρασκευής και των Αδειών Χονδρεμπορίου στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας
- τη διεξαγωγή εξετάσεων χονδρεμπορίου
- τις διερευνήσεις οποιασδήποτε μορφής που αφορούν, παράπονα, καταγγελίες, αποτελέσματα εκτός προδιαγραφών και μη συμμορφώσεις που εντοπίζονται κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων της μονάδας
- τις δειγματοληψίες Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων με σκοπό τον εργαστηριακό έλεγχο, για έλεγχο της αγοράς
- την αξιολόγηση αιτήσεων για εγγραφή στο μητρώο εγγραφής ειδικευμένων προσώπων
- τον έλεγχο της λιανικής πώλησης και διάθεσης Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων σε φαρμακεία και σε Κτηνιατρικές Κλινικές και
- την τήρηση βάσης δεδομένων για τους ελέγχους που διεξάγονται από τα Επαρχιακά Γραφεία σχετικά με τη χρήση Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων

Σύμφωνα με τη Βάση Δεδομένων υπάρχουν:

- 2 Υποστατικά μερικής παρασκευής κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων και
- 3 Υποστατικά Εισαγωγής κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων από Τρίτες Χώρες
- 29 Εγκεκριμένα υποστατικά Χονδρεμπορίου
- 8 Εγκεκριμένα Ειδικευμένα Πρόσωπα.

- 38 Κτηνιατρικές κλινικές/ για παραγωγικά και μικρά ζώα
- 53 Κτηνιατρικές κλινικές για μικρά ζώα
 - 4 Φαρμακεία που πωλούν μόνο κτηνιατρικά φάρμακα
- 41 Φαρμακεία που πωλούν φάρμακα ανθρώπινης και κτηνιατρικής χρήσης

Κατά το 2011 η Μονάδα Επιθεώρησης και Ελέγχου Κτηνιατρικών Φαρμάκων εκτέλεσε τις πιο κάτω εργασίες:

20 Επιθεωρήσεις σε υποστατικά χονδρεμπορίου (11 επιθεωρήσεις επιτήρησης, 1 έκτακτη επιθεώρηση, και 2 follow up και 6 αξιολογήσεις)

7 Εκδόσεις / ανανεώσεις αδειών χονδρεμπορίου

1 Ανανέωση άδειας παρασκευής /εισαγωγής από τρίτες χώρες και 1 τροποποίηση της άδειας παρασκευής /εισαγωγής από τρίτες χώρες για την προσθήκη άδειας μερικής παρασκευής (επανασήμανση)

2 Αξιολογήσεις/Εκδόσεις Πιστοποιητικών Ειδικευμένων προσώπων

1 Επιθεώρηση επιτήρησης σε υποστατικά Εισαγωγής Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων από Τρίτες χώρες

2 Επί τόπου αξιολογήσεις των υποστατικών μερικής παρασκευής και 1 follow up

1 Εξέταση για την εξασφάλιση άδειας χονδρεμπορίου

Έλεγχος σε 11 φαρμακεία που πωλούν Κτηνιατρικά Φαρμακευτικά Προϊόντα

Έλεγχος σε 25 κτηνιατρικές κλινικές (16 Ιδιωτικές Κλινικές και 9 σε κλινικές κτηνιατρικών σταθμών

19 Διερευνήσεις (3 καταγγελίες στην αστυνομία για ποινική δίωξη 11 δεσμεύσεις και 4 επιπλήξεις). Έγινε και μία διερεύνηση κατά την οποία δεν έγινε καταγγελία και τα προϊόντα επιστράφηκαν από το Τελωνείο στην χώρα προέλευσης τους.

Δειγματοληψία 19 κτηνιατρικών φαρμάκων για έλεγχο ποιότητας.

Χειρισμός 22 Rapid Alert/Μη συμμορφώσεων παρτίδας

9 Εγκρίσεις για εισαγωγή κτηνιατρικών φαρμάκων από τρίτες χώρες

5 Εκπαιδεύσεις κτηνοτρόφων από τους Επιθεωρητές της Μονάδας και 1 για τήρηση αρχείου σχετικά με τη χρήση κτηνιατρικών φαρμάκων στις φάρμες παραγωγικών ζώων.

5.4 Η Μονάδα Επιθεώρησης Φαρμακούχων Ζωοτροφών ασχολείται: με την παραλαβή/αξιολόγηση αιτήσεων, που υποβάλλονται για έκδοση/ανανέωση αδειών παρασκευής Φαρμακούχων Ζωοτροφών/Ενδιάμεσων Προϊόντων και Διάθεσης Φαρμακούχων Ζωοτροφών, την επιθεώρηση των υποστατικών αυτών, και τις επιθεωρήσεις επιτήρησης των υποστατικών που έχουν εξασφαλίσει άδεια. Επίσης γίνονται δειγματοληψίες και τα αποτελέσματα αξιολογούνται και διερευνώνται επί τόπου. Οι επιθεωρήσεις επιτήρησης και οι δειγματοληψίες έχουν στόχο α) τη βελτίωση των διαδικασιών που εφαρμόζονται από τους παρασκευαστές β) τη διαπίστωση ότι εφαρμόζονται οι πρόνοιες των Περί Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων (Φαρμακούχες Ζωοτροφές), Κανονισμών ΚΔΠ 136/ 2006 και 145/2011 και γ) την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

Επίσης η Μονάδα Φαρμακούχων Ζωοτροφών ασχολείται με τη διερεύνηση καταγγελιών και των αποτελεσμάτων δειγματοληψίας όταν δεν κριθούν ικανοποιητικά.

Σύμφωνα με τη Βάση Δεδομένων υπάρχουν:

- 58 Αδειούχα υποστατικά παρασκευής Φαρμακούχων Ζωοτροφών δια ίδια χρήση
- 14 Αδειούχοι Εμπορικοί Μύλοι παρασκευής και Διάθεσης Φαρμακούχων Ζωοτροφών
- 5 Εξουσιοδοτημένοι Αδειούχοι Διανομείς Φαρμακούχων Ζωοτροφών
- 3 Αδειούχοι Παρασκευαστές Ενδιάμεσων Προϊόντων

Κατά το 2011 η Μονάδα Φαρμακούχων Ζωοτροφών εκτέλεσε τις πιο κάτω εργασίες:

- 38 Επιθεωρήσεις υποστατικών
- 20 Δειγματοληψίες
- 6 Διερευνήσεις σε υποστατικά των οποίων τα αποτελέσματα δειγματοληψίας δεν ήταν ικανοποιητικά και 5 διερευνήσεις μετά από καταγγελία.

Παραλαβή 4 αιτήσεων για ανανέωση άδειας παρασκευής φαρμακούχων ζωοτροφών εκ των οποίων 2 έχουν αξιολογηθεί και επιθεωρηθεί. Εκδόθηκαν οι 2 ανανεώσεις των αδειών αυτών.

Παραλαβή/Αξιολόγηση/Επιθεώρηση 2 νέων αιτήσεων για έκδοση άδειας παρασκευής φαρμακούχων ζωοτροφών και 2 αιτήσεων για διάθεση Φαρμακούχων ζωοτροφών. Εκδόθηκαν 4 νέες άδειες διάθεσης Φαρμακούχων Ζωοτροφών και 2 νέες άδειες παρασκευής φαρμακούχων ζωοτροφών.

Δημοσιεύσεις των αδειών παρασκευής Φαρμακούχων Ζωοτροφών στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Ετοιμασία τρίπτυχου για τις Φαρμακούχες ζωοτροφές με θέμα «Φαρμακούχες Ζωοτροφές, Παρασκευή/Διάθεση/Χρήση».

Δημοσίευση άρθρου στο Περιοδικό «Αγρότης» με θέμα «Φαρμακούχες Ζωοτροφές». Προσφορά για την εξεύρεση διαπιστευμένου εργαστηρίου για την εργαστηριακή ανάλυση δειγμάτων φαρμακούχων ζωοτροφών.

Ετήσια έκθεση για το Ενιαίο Πολυετές Εθνικό Σχέδιο Ελέγχου στον Τομέα Δημόσιας Υγείας.

Ετήσια Έκθεση ελέγχων και επιθεωρήσεων προς τον Τομέα Υγείας και Ευημερίας των Ζώων.

5.5 Μονάδα Φαρμακοεπαγρύπνησης και Νομοθεσίας ασχολείται: με την Εφαρμογή Συστήματος Φαρμακοεπαγρύπνησης, την τήρηση της ιστοσελίδας κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων, την εξέταση αιτήσεων που υποβάλλονται στο Συμβούλιο για γνωμάτευση σε προϊόντα εάν είναι κτηνιατρικά φάρμακα ή όχι, την εναρμόνιση της Νομοθεσίας με τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την τήρηση των πρακτικών του Συμβουλίου Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων και τον χειρισμό των αιτήσεων και επιστολών που υποβάλλονται προς το Συμβούλιο.

Κατά το 2011 από την Μονάδα Φαρμακοεπαγρύπνησης/ Νομοθεσίας έγιναν οι πιο κάτω εργασίες.

- Έγιναν γνωματεύσεις για 87 προϊόντα (65 μετά από αίτηση και 22 στο ταχυδρομείο) και εκδόθηκαν τα κατάλληλα πιστοποιητικά.
- Προετοιμασία ημερήσιας διάταξης, πρόσκλησης, τήρησης πρακτικών και εκτέλεση των αποφάσεων του Συμβουλίου.
- Έγινε έρευνα και στατιστική μελέτη για την Αντιμικροβιακή Αντίσταση βασιζόμενη στον όγκο των πωλήσεων των κτηνιατρικών Φαρμάκων που καταναλώθηκε το 2011 και τηρήθηκε Βάση Δεδομένων.
- Έγινε αναθεώρηση της ιστοσελίδας των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών σχετικά με τα φάρμακα επί μηνιαίας βάσης.
- Έγιναν επιθεωρήσεις σε 4 κατόχους αδειών κυκλοφορίας σχετικά με την λεπτομερή περιγραφή του Συστήματος Φαρμακοεπαγρύπνησης (DDPS).
- Έγινε ετήσια έκθεση για τον όγκο των πωλήσεων των εμβολίων στη Κύπρο προς τον EMA.

Εκπαίδευση:

- Εκπαιδεύτηκε ο κτηνιατρικός φαρμακοποιός, υπεύθυνος για την Φαρμακοεπαγρύπνηση, στην αξιολόγηση των PSURs από τον EMA και για τις επιθεωρήσεις που πρέπει να γίνονται στους Κατόχους αδειών κυκλοφορίας για το DDPS.
- Εκπαιδεύτηκε το προσωπικό του Κλάδου Φαρμάκων από λειτουργό των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας για την αξιολόγηση του Μέρους II του φακέλου. Εκπαιδεύτηκε το προσωπικό του Κλάδου Φαρμάκων από τις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων (e-submission)
- Εκπαιδεύτηκαν από την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης οι λειτουργοί που θα συμμετάσχουν στην Προεδρία της Δημοκρατίας.

Επιπρόσθετα:

Έγιναν 9 συσκέψεις της Υποεπιτροπής για αξιολόγηση των αιτήσεων για έκδοση /ανανέωση αδειών κυκλοφορίας και 6 συσκέψεις της Υποεπιτροπής για ειδικές άδειες κυκλοφορίας.

Έγιναν 4 συσκέψεις του Συμβουλίου Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Προϊόντων.

Έγινε εγκατάσταση του προγράμματος CYPDIS στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του προσωπικού του Κλάδου Φαρμάκων και άρχισε η καταχώρηση των Κτηνιατρικών Φαρμάκων, που είναι εγγεγραμμένα στη Δημοκρατία. Όταν ολοκληρωθεί η καταχώρηση θα γίνει προσπάθεια καταχώρησης των κτηνιατρικών Φαρμάκων στο Eudrapharm του EMA.

Ολοκληρώθηκε η εγκατάσταση για την ηλεκτρονική υποβολή των αιτήσεων (e-submission), οι οποίες θα υποβάλλονται για έκδοση/ανανέωση/τροποποίηση των αδειών κυκλοφορίας των κτηνιατρικών φαρμάκων και από την 1/1/2012 ο Κλάδος Κτηνιατρικών Φαρμάκων θα είναι σε θέση να δέχεται ηλεκτρονικά τις αιτήσεις αυτές. Ετοιμάστηκε κατευθυντήρια γραμμή για την ηλεκτρονική υποβολή των αιτήσεων (e-submission) και αποστάληκε στους κατόχους αδειών κυκλοφορίας.

Ο Κλάδος Κτηνιατρικών Φαρμάκων έχει επιθεωρηθεί από τον EMA για την εφαρμογή του Συστήματος Ποιότητας (Benchmarking II), στις 21-22 Ιουνίου 2011, που εφαρμόζεται κατά την διεξαγωγή των εργασιών του Κλάδου και η βαθμολογία που πήρε ο Κλάδος Φαρμάκων σε όλα τα επί μέρους σημεία της επιθεώρησης ήταν πολύ ικανοποιητική.

6. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες έχει δημιουργηθεί Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 4, παράγραφος 6, του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ.882/2004 και έχουν καθοριστεί και κοινοποιηθεί σε όλους τους εμπλεκόμενους οι διαδικασίες που θα ακολουθούνται κατά τη διάρκεια των ελέγχων.

Καταρτίστηκε πρόγραμμα εσωτερικών ελέγχων για το 2011. Έγιναν έλεγχοι στην Κεντρική Υπηρεσία, στους Επαρχιακούς Κτηνιατρικούς Σταθμούς, στις εκμεταλλεύσεις και εγκαταστάσεις για να διαπιστωθεί ο βαθμός συμμόρφωσης προς τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

7. ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες θεωρώντας σημαντική τη συνεχή επικοινωνία, ενημέρωση και επιμόρφωση των κτηνοτρόφων της Κύπρου, συμμετέχουν ενεργά στα ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα που παρουσιάζει το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος. Επίσης κάθε χρόνο οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες εκδίδουν ενημερωτικά φυλλάδια με θέματα της Υγείας και Ευημερίας των Ζώων και της Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας για ενημέρωση του κοινού.

8. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες διεξάγουν αξιόλογη εργασία στον τομέα της έρευνας με τη συμμετοχή τους σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα.

Το 2011, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, στα πλαίσια ερευνητικού πρωτοκόλλου για επιβεβαίωση της ύπαρξης ανθεκτικών ως προς την τρομώδη νόσο γονοτύπων στις αίγες, συνέχισαν τους πειραματισμούς με θανατώσεις ζώων που είχαν ενοφθαλμιστεί με μολυσματικό παράγοντα το 2010, τόσο από το στόμα, όσο και ενδοκρανιακά. Δείγματα εγκεφάλου και ιστών των ζώων που θανατώθηκαν εξετάστηκαν με ανοσοϊστοχημεία και ταχεία δοκιμή. Τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά. Το πειραματικό αυτό πρωτόκολλο το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφάλειας Τροφίμων, EFSA, ετοιμάστηκε σε συνεργασία με το Κοινοτικό Εργαστήριο Αναφοράς για τις Εγκεφαλοπάθειες VLA (Weybridge) το 2009 και χρηματοδοτείται εξολοκλήρου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

9. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ / ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται κάθε χρόνο στη συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών τόσο με την διοργάνωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στην Κύπρο όσο και με την αποστολή Κτηνιατρικών Λειτουργών και Κτηνιατρικών Επιθεωρητών στο εξωτερικό.

Παράλληλα, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες διοργάνωσαν σεμινάρια που απευθύνονταν σε κτηνοτρόφους και ιδιοκτήτες εγκαταστάσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης για να τους ενημερώσουν για όλα όσα προβλέπονται από την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία και για τις υποχρεώσεις τους που προκύπτουν από αυτές. Για αυτό τον σκοπό οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες έχουν προχωρήσει στην αναβάθμιση της ιστοσελίδας των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών όπου το κοινό μπορεί να βρει χρήσιμες πληροφορίες και ανακοινώσεις .

10. ΚΛΑΔΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Λόγω της ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες έρχονται καθημερινά σε επαφή με σώματα και επιτροπές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με σκοπό την αλληλοενημέρωση και την άμεση εφαρμογή Ευρωπαϊκών Νομοθεσιών. Επίσης οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες έρχονται σε επαφή με διεθνείς οργανισμούς όπως ΟΙΕ, WHO και άλλους.

☆☆☆☆☆

IV. ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ

www.moa.gov.cy/lcd

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το Τμήμα Αναδασμού είναι το αρμόδιο Τμήμα για τον συντονισμό, τη διαχείριση και την υλοποίηση μέτρων αναδασμού στην Κύπρο. Ο αναδασμός είναι ένα βασικό σχέδιο υποδομής που, μέσα στα πλαίσια της ευρύτερης αγροτικής πολιτικής της Κυβέρνησης, συμβάλλει στην απάμβλυνση των διαφόρων προβλημάτων της αγροτικής ιδιοκτησίας τα οποία πηγάζουν από το αναχρονιστικό σύστημα διακατοχής της γης. Τα κυριότερα προβλήματα της αγροτικής ιδιοκτησίας, που αποτελούν τροχοπέδη στην ορθολογιστική και αποδοτική ανάπτυξη της γεωργίας, είναι ο πολυτεμαχισμός και ο μικροτεμαχισμός της γης, η έλλειψη αγροτικών δρόμων, η κατοχή της ιδιοκτησίας σε αδιαίρετη ή/και σε δυαδική/πολλαπλή μορφή και το ακανόνιστο σχήμα των τεμαχίων γης.

1.2 Μέχρι το τέλος του 2011 αποπερατώθηκαν 76 σχέδια αναδασμού, που καλύπτουν συνολική έκταση 18.081 περίπου εκταρίων, ενώ άλλα 12 σχέδια που καλύπτουν συνολική έκταση 3.966 περίπου εκταρίων, βρίσκονταν σε διάφορα στάδια υλοποίησης. Επιπρόσθετα, άλλα 31 σχέδια αναδασμού που καλύπτουν συνολική έκταση 3.309 περίπου εκταρίων, βρίσκονταν υπό μελέτη.

2. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

2.1 Το Τμήμα Αναδασμού αποτελείται από την Κεντρική Υπηρεσία και τέσσερα Επαρχιακά Γραφεία στη Λευκωσία, στη Λάρνακα (καλύπτει και την επαρχία Αμμοχώστου), στη Λεμεσό και στην Πάφο.

2.2 Η Κεντρική Υπηρεσία αποτελείται από το Αρχείο, το Λογιστήριο και δύο Τομείς: τον Τομέα Προγραμματισμού, Μελετών και Διαφώτισης με τους επί μέρους Κλάδους του: τον Κλάδο Προγραμματισμού, Συντονισμού και Μελετών και τον Κλάδο Διαφώτισης και Ενημέρωσης και τον Τομέα Τεχνικών Εργασιών και Χαρτογραφίας με τους επί μέρους Κλάδους του: τον Κλάδο Τεχνικών Εργασιών και τον Κλάδο Γεωπληροφορικής και Χαρτογραφίας. Στον Τομέα Προγραμματισμού, Μελετών και Διαφώτισης υπάγεται και Κλιμάκιο Εσωτερικού Ελέγχου το οποίο συστάθηκε τον Ιούλιο του 2008.

3. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011

Οι κυριότερες εξελίξεις που σημειώθηκαν στην πορεία της εφαρμογής σχεδίων αναδασμού, κατά το 2011 ήταν:

3.1 Η ολοκλήρωση δύο σχεδίων αναδασμού (Μέσσανα και Πραιτώρι), συνολικής έκτασης 180 περίπου εκταρίων.

3.2 Η συνέχιση της εφαρμογής του σχεδίου του αναδασμού σε άλλες 12 περιοχές, συνολικής έκτασης 3.966 περίπου εκταρίων.

3.3 Η μελέτη/προώθηση άλλων 31 σχεδίων αναδασμού συνολικής έκτασης 3.309 περίπου εκταρίων. Σε αυτά περιλαμβάνονται 19 σχέδια στην κοιλάδα της Έζουσας, συνολικής έκτασης 933 περίπου εκταρίων και 5 σχέδια στην κοιλάδα Σολέας, συνολικής έκτασης 197 περίπου εκταρίων, τα οποία θα αρδευτούν από τα αντίστοιχα υδατικά έργα.

3.4 Η ολοκλήρωση της κατασκευής 17,5 περίπου χιλιομέτρων αγροτικών δρόμων στις περιοχές αναδασμού Κατωκοπιά και Ορούντα/2 (δεύτερη περιοχή αναδασμού) στην επαρχία Λευκωσίας.

Η έναρξη και ολοκλήρωση της κατασκευής του συμπληρωματικού οδικού δικτύου της περιοχής αναδασμού Αρμίνου της επαρχίας Πάφου (1,5 περίπου χιλιόμετρα), καθώς επίσης και η ολοκλήρωση της κατασκευής του συμπληρωματικού οδικού δικτύου της περιοχής αναδασμού Χολέτρια – Σουσκίου της επαρχίας Λεμεσού (1,7 περίπου χιλιόμετρα).

Η συνέχιση και ολοκλήρωση της εκτέλεσης εργασιών επιδιόρθωσης/συντήρησης των δρόμων του αναδασμού στις περιοχές αναδασμού Τραχυπέδουλα, Πραιτώρι, Κέδαρες και Φιλούσα.

Η προκήρυξη προσφορών και η υπογραφή των συμβολαίων για την έναρξη κατασκευής του αρχικού οδικού δικτύου στην περιοχή αναδασμού Αστρομερίτη στην επαρχία Λευκωσίας μήκους περίπου 15 χιλιομέτρων.

Το συνολικό μήκος των δρόμων που κατασκευάστηκαν μέχρι το τέλος του 2011, σε 83 περιοχές αναδασμού ανέρχεται σε 1.330 περίπου χιλιόμετρα.

3.5 Η υλοποίηση εξωραϊστικών έργων (αποκατάσταση πολιτιστικής κληρονομιάς, δημιουργία χώρων πρασίνου και μικρών πάρκων), σε διάφορες περιοχές αναδασμού, με συνολική δαπάνη €87.000 περίπου.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ

4.1 Από ανάλυση των στοιχείων στα 76 συμπληρωμένα σχέδια αναδασμού, παρατηρήθηκε αύξηση της μέσης έκτασης ιδιοκτησίας κατά 31,58% περίπου, η οποία επιτεύχθηκε τόσο με τη συγκέντρωση των διάσπαρτων και πολυτεμαχισμένων ιδιοκτησιών, όσο και με την εξασφάλιση και διάθεση, σε μικροϊδιοκτήτες, στις περιοχές αυτές 1.012 περίπου εκταρίων, ιδιωτικής, εκκλησιαστικής και κρατικής γης, συνολικής αξίας €6 εκατομμυρίων περίπου.

4.2 Στις ίδιες περιοχές αναδασμού, ταυτόχρονα με την αύξηση της μέσης έκτασης της ιδιοκτησίας παρατηρήθηκε και μείωση του αριθμού των τεμαχίων/μεριδίων γης κατά 54,37% περίπου, αύξηση της μέσης έκτασής τους, κατά 111,76% περίπου, ενώ καταργήθηκε η δυαδική/πολλαπλή μορφή ιδιοκτησίας και παρατηρήθηκε μείωση του ποσοστού των τεμαχίων γης σε αδιαίρετη μορφή κατά 89,48% περίπου.

4.3 Σε 83 περιοχές αναδασμού κατασκευάστηκαν ή/και βελτιώθηκαν 1.330 περίπου χιλιόμετρα αγροτικών δρόμων, με συνολική δαπάνη €36 εκατομμυρίων περίπου. Η αύξηση που παρατηρήθηκε στο μήκος του οδικού δικτύου σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από τον αναδασμό, όπου υπήρχαν μόνο 439 περίπου χιλιόμετρα δρόμων, είναι 203,21% περίπου.

5. ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΣ ΤΟΠΙΟΥ

5.1 Ο αναδασμός είναι από τα πρώτα σχέδια που προωθήθηκαν στην Κύπρο, για τα οποία υπάρχει πρόνοια στο Νόμο του Αναδασμού για εξωραϊσμό του τοπίου και προστασία του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, ο Νόμος προβλέπει, μεταξύ άλλων, την ετοιμασία, δημοσίευση και υλοποίηση σχεδίων εξωραϊσμού του τοπίου και προστασίας του περιβάλλοντος σε περιοχές όπου εφαρμόζεται το σχέδιο αναδασμού. Τα σχέδια αυτά στοχεύουν στην προστασία/διαφύλαξη των φυσικών και πολιτιστικών μορφωμάτων της κάθε περιοχής αναδασμού και στη βελτίωση του περιβάλλοντος με διάφορα εξωραϊστικά έργα όπως η δημιουργία χώρων πρασίνου, μικρών πάρκων, εκδρομικών χώρων, η κατασκευή ή και αναπαλαίωση παραδοσιακών βρυσών, η ανοικοδόμηση εκκλησιών, νερόμυλων κ.τ.λ.

5.2 Σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας που προβλέπει για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον ορισμένων σχεδίων και/ή προγραμμάτων, το Τμήμα Αναδασμού προβαίνει σε Μελέτη Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) από την εφαρμογή μέτρων αναδασμού. Στο πλαίσιο αυτό, το 2011, ολοκληρώθηκε η ετοιμασία ΜΕΕΠ για την εφαρμογή μέτρων αναδασμού σε ξηρική περιοχή της κοινότητας Ψευδά και σε αρδευόμενες περιοχές των κοινοτήτων Κατωκοπιά (δεύτερη περιοχή αναδασμού) και Φρέναρος.

Παράλληλα προκηρύχθηκε διαγωνισμός και άρχισε να ετοιμάζεται ΜΕΕΠ για την εφαρμογή μέτρων αναδασμού σε αρδευόμενη περιοχή της κοινότητας Πολέμι της επαρχίας Πάφου.

5.3 Επιπρόσθετα, το Τμήμα Αναδασμού προβαίνει σε Προκαταρκτική Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΠΕΕΠ) για την κατασκευή του οδικού δικτύου για τα σχέδια αναδασμού, που βρίσκονται σε εξέλιξη. Έτσι εντοπίζονται πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την κατασκευή του οδικού δικτύου και λαμβάνονται μέτρα για εκμηδενισμό τους. Παράλληλα καταγράφονται και διάφορα σημαντικά στοιχεία τόσο του φυσικού, όσο και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και γίνονται ενέργειες για τη διαφύλαξή τους, σε συνεργασία με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Κατά το 2011, ολοκληρώθηκε η ετοιμασία ΠΕΕΠ για την κατασκευή του οδικού δικτύου της περιοχής αναδασμού Αθένου (δεύτερη περιοχή αναδασμού).

6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

Σημαντικά είναι τα οικονομικά αποτελέσματα όπως προκύπτουν από δειγματοληπτικές μελέτες, που έγιναν σε διάφορες περιοχές όπου συμπληρώθηκαν σχέδια αναδασμού. Συγκεκριμένα προκύπτει ότι η οριακή παραγωγικότητα του κεφαλαίου αυξήθηκε κατά 45%, η οριακή παραγωγικότητα της εργασίας κατά 100%, το παραγόμενο προϊόν σημείωσε αύξηση κατά 100%, το γεωργικό εισόδημα κατά 300%, και ο αριθμός των οικονομικά εκμεταλλεύσιμων κτημάτων αυξήθηκε κατά 16%. Ο συντελεστής εσωτερικής απόδοσης (I.R.R.) σε 15 σχέδια που συμπληρώθηκαν, κυμάνθηκε μεταξύ 10% και 22%.

7. ΆΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

7.1 Για την προώθηση των εργασιών και την υλοποίηση των έργων αναδασμού κατά το 2011, δαπανήθηκε συνολικό ποσό €5 εκατομμυρίων, περίπου.

7.2 Καθορίστηκε, σύμφωνα με τον Νόμο του Αναδασμού, το οικονομικά εκμεταλλεύσιμο κτήμα. Για το 2011 ως τέτοιο θεωρήθηκε εκείνο που αποφέρει ετήσιο ακαθάριστο εισόδημα €38.550 περίπου.

8. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

8.1 Στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το σχέδιο του αναδασμού αποτελεί το κυριότερο σχέδιο υποδομής για την αγροτική ανάπτυξη. Ενόψει τούτου η περαιτέρω εφαρμογή του σχεδίου αναδασμού στην Κύπρο θα πρέπει να επεκταθεί.

8.2 Παράλληλα με την εφαρμογή του αγροτικού αναδασμού, στην Κύπρο προωθείται η εισαγωγή του θεσμού του Αστικού Αναδασμού, ενός σχεδίου που σε περίπτωση που εφαρμοστεί, θα επιλύσει τα ιδιοκτησιακά και δομικά προβλήματα της ιδιοκτησίας σε ζώνες ανάπτυξης, αποτελώντας έτσι ένα βασικό εργαλείο για την επίτευξη της ορθής διαχείρισης και αξιοποίησης της γης στις περιοχές αυτές.

Περί τα μέσα Δεκεμβρίου 2009 το Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Αστικού Αναδασμού, Νόμος» εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση, τον Ιανουάριο 2010.

8.3 Ο αναδασμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο και σε πολλούς άλλους τομείς για την επίλυση ιδιοκτησιακών προβλημάτων, τα οποία είναι δύσκολο να αντιμετωπιστούν διαφορετικά. Ο αναδασμός μπορεί να βοηθήσει αν εφαρμοστεί σε περιοχές κατασκευής αυτοκινητοδρόμων, φραγμάτων νερού, αεροδρομίων, σε περιοχές προστασίας/διαφύλαξης του περιβάλλοντος, σε περιοχές ύπαρξης περικλειστων ιδιωτικών τεμαχίων μέσα σε εκτάσεις δασικής και κυβερνητικής γης, σε βιομηχανικές ζώνες που στερούνται υποδομής. Η εμπειρία από άλλες ευρωπαϊκές χώρες κατέδειξε ότι τέτοιες εφαρμογές είναι αναγκαίες και επιφέρουν αξιόλογα αποτελέσματα.

V. ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ
www.moa.gov.cy/wdd

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή της υδατικής πολιτικής του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος με σκοπό την αποτελεσματική προστασία, ορθολογική ανάπτυξη και αειφόρο διαχείριση των υδατικών πόρων της Κύπρου.

Με την έναρξη ισχύος του περί της Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων, Νόμου (79(I)/2010) στις 15 Νοεμβρίου 2010, ανοίχτηκαν νέοι ορίζοντες αλλά παρουσιάστηκαν και νέες προκλήσεις για το Τμήμα. Με βάση τον Νόμο, η ενιαία διαχείριση των υδάτων ανατίθεται στο ΤΑΥ, μέσα στα πλαίσια της καθοριζόμενης από το Υπουργικό Συμβούλιο κυβερνητικής γενικής υδατικής πολιτικής.

Η ψήφιση του νόμου για την Ενιαία Διαχείριση Υδάτων αποτελεί μια ιστορική εξέλιξη, καθώς τερματίζεται ο κατακερματισμός ευθυνών και εξουσιών που έχουν σχέση με το νερό, μεταξύ διαφόρων Τμημάτων, ο οποίος οδηγεί σε σπατάλη, αποσπασματική αντιμετώπιση των προβλημάτων και τελικά σε αδυναμία άσκησης ενιαίας, ορθολογικής και αποτελεσματικής διαχείρισης του συνόλου των υδατικών πόρων. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου, όλες οι αρμοδιότητες αναφορικά με τη διαχείριση των υδάτων που ασκούνταν από τους Επάρχους και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, όπως η έκδοση αδειών ανόρυξης φρεάτων και χρήσης υπόγειου νερού, μεταβιβάζονται στο ΤΑΥ.

Στα πλαίσια αυτά, οι αρμοδιότητες του Τμήματος καλύπτουν ένα ευρύ και ποικίλο φάσμα, που περιλαμβάνει:

- α) Συλλογή, επεξεργασία, ταξινόμηση και αρχειοθέτηση υδρολογικών, υδρογεωλογικών, γεωτεχνικών και άλλων στοιχείων, απαραίτητων για τη μελέτη, τη συντήρηση και την ασφάλεια των αναπτυξιακών έργων.
- β) Μελέτη, σχεδίαση, εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση έργων υποδομής, όπως φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά, υδρευτικά και αποχετευτικά δίκτυα, διυλιστήρια νερού, μονάδες επεξεργασίας και επαναχρησιμοποίησης λυμάτων και μονάδες αφαλάτωσης νερού.
- γ) Προστασία των υδατικών πόρων από τις μολύνσεις και τις ρυπάνσεις του περιβάλλοντος.
- δ) Καλλιέργεια υδατικής συνείδησης στους καταναλωτές για εξοικονόμηση νερού.

1.2 Κύριοι άξονες της υδατικής πολιτικής κατά το έτος 2011 ήταν η εξασφάλιση ικανοποιητικών ποσοτήτων νερού προς όφελος τόσο των κατοίκων της Κύπρου όσο και του περιβάλλοντος διαμέσου μίας βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Αναλυτικότερα:

- α) Η αντιμετώπιση των προβλημάτων λειψυδρίας λόγω ανομβριών, αλλά και λόγω αυξημένης υδρευτικής ζήτησης, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- β) Η ενίσχυση του υδατικού ισοζυγίου της Κύπρου με άλλες μη συμβατικές πηγές νερού, όπως το ανακυκλωμένο νερό, το νερό που παράγεται με τη μέθοδο αφαλάτωσης θαλάσσιου νερού ή υπόγειων υφάλμυρων νερών καθώς και των όμβριων υδάτων. Στόχος είναι η πλήρης απεξάρτηση της παροχής πόσιμου νερού, σε όλα τα αστικά κέντρα, από τις καιρικές συνθήκες.
- γ) Η εντατικοποίηση της καλλιέργειας υδατικής συνείδησης με στόχο την εξοικονόμηση νερού για όλες τις χρήσεις.
- δ) Η εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο για την προστασία και ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων.

1.3 Η Υδατική κατάσταση κατά το 2011, ήταν χειρότερη σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο. Αυτό οφείλεται στη μειωμένη βροχόπτωση, με επακόλουθο την μειωμένη εισροή ποσοτήτων νερού στα φράγματα.

Η Μέγιστη ποσότητα νερού στα Φράγματα τον Μάη του 2011 ήταν μειωμένη σε σχέση με το 2010. Η βροχόπτωση ανήλθε στα 464mm ή 92% της μέσης βροχόπτωσης. Η εισροή νερού στα φράγματα κατά το 2011 (Ιαν. – Δεκ. 2011) ήταν μόνο 65,5 ΕΚΜ.

Η πληρότητα των φραγμάτων κατά την 01/01/2011 ήταν 139,3 ΕΚΜ ή 48 % της ολικής χωρητικότητας, ενώ κατά την 1/1/2012 ήταν 124,9 ΕΚΜ ή 43% της ολικής χωρητικότητας. Παρουσιάζονται λεπτομέρειες στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος.

Τα αποθέματα νερού στα φράγματα του Ενιαίου Σχεδίου Νοτίου Αγωγού ήταν της τάξης των 78,3 ΕΚΜ την 1/1/2011 ενώ την 1/1/2012 ήταν 65,1 ΕΚΜ. Από το Ενιαίο Σχέδιο Νοτίου Αγωγού, παραχωρήθηκαν για αρδευτικούς σκοπούς ποσότητες νερού για κάλυψη του 75% των αναγκών για μόνιμες φυτείες και του 85% των αναγκών για θερμοκήπια. Επίσης δόθηκαν 42% των αναγκών για πατάτες και 40% των αναγκών για εποχιακές φυτείες.

Οι δραστηριότητες του Τμήματος ανά θεματική ενότητα, κατά το 2011, είχαν ως ακολούθως :

2. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ / ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

2.1 Συνεχίστηκε η συλλογή και επεξεργασία υδρολογικών και υδρογεωλογικών στοιχείων για τους επιφανειακούς και τους υπόγειους υδατικούς πόρους, η ενασχόληση με υδρολογικά προβλήματα σχετικά με τον προγραμματισμό και την εκτέλεση υδατικών έργων, ο έλεγχος της άντλησης και χρήσης υπόγειου νερού, η παρακολούθηση της ποιότητας του νερού/μόλυνσης και η παροχή συμβουλών σε θέματα χρήσης νερού.

2.2 Όσον αφορά στον τομέα της ποσοτικής παρακολούθησης των επιφανειακών νερών, συνεχίστηκαν οι μετρήσεις ροής ποταμών από 52 υδρομετρικούς σταθμούς εφοδιασμένους με αυτόματους σταθμηγράφους. Όσον αφορά την ποσοτική παρακολούθηση υπογείων νερών, συνεχίστηκαν οι μετρήσεις αυξομείωσης της στάθμης υπόγειων υδάτων από συνολικά πέραν των 1100 γεωτρήσεων-παρατηρητηρίων. Η συχνότητα των μετρήσεων κυμαίνεται από δύο φορές τον χρόνο μέχρι δύο φορές τον μήνα. Σε αριθμό γεωτρήσεων οι αυξομειώσεις της στάθμης υπογείου νερού παρακολουθούνται σε συνεχή βάση με καταγραφείς δεδομένων (data logger).

Όσον αφορά την παρακολούθηση πηγών, το 2011 προστέθηκαν 5 πηγές στο σχετικό δίκτυο παρακολούθησης το οποίο τώρα περιλαμβάνει 50 πηγές, από τις οποίες καταμετρήθηκαν οι

αποδόσεις με συχνότητα μέτρησης μία φορά τον μήνα. Σε άλλες περίπου 70 πηγές έγιναν σποραδικές μετρήσεις.

2.3 Όσον αφορά στην ποιοτική παρακολούθηση των υδατικών πόρων, συνεχίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος παρακολούθησης υδάτων (ποταμοί, λίμνες/ταμιευτήρες, υπόγεια νερά) σύμφωνα με το Άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/EK. Στα πλαίσια του εν λόγω προγράμματος παρακολουθήθηκαν συστηματικά 45 σημεία σε ποταμούς, 13 ταμιευτήρες καθώς και 88 γεωτρήσεις.

2.4 Συνεχίστηκε και το 2011 το εθνικό πρόγραμμα παρακολούθησης μικρών ταμιευτήρων, σε συνεργασία με τα Επαρχιακά Γραφεία του Τμήματος. Το 2011 προστέθηκε ένα φράγμα στο πρόγραμμα και το σχετικό δίκτυο παρακολούθησης περιλαμβάνει τώρα 22 ταμιευτήρες νερού, στους οποίους πραγματοποιήθηκαν δειγματοληψίες για φυσικοχημικές παραμέτρους, με συχνότητα τρεις φορές τον χρόνο.

Στους δέκα μεγαλύτερους ταμιευτήρες νερού συνεχίστηκαν, σε συνεργασία με τα Επαρχιακά Γραφεία του Τμήματος, οι τακτικές μετρήσεις (δύο φορές/εβδομάδα) της θερμοκρασίας νερού για παρακολούθηση και έγκαιρο εντοπισμό της ανάπτυξης στρωματοποίησης του νερού των ταμιευτήρων.

2.5 Στα πλαίσια τόσο των εθνικών προγραμμάτων όσο και των προγραμμάτων της Οδηγίας 2000/60/EK για ποιοτική και ποσοτική παρακολούθηση υπογείων νερών, συνεχίστηκε η αξιολόγηση, αναθεώρηση και ανάλογη τροποποίηση (συμπεριλαμβανομένου εντοπισμού, οργάνωσης και συντονισμού ανόρυξης 7 νέων γεωτρήσεων) των δικτύων παρακολούθησης στις περιπτώσεις που θεωρείται αναγκαίο.

2.6 Όσον αφορά τις επικίνδυνες ουσίες (π.χ. φυτοφάρμακα, εντομοκτόνα, βαρέα μέταλλα κλπ) εξετάστηκε και αξιολογήθηκε η συγκέντρωση κατά μέσο όρο 60 ουσιών από 29 σημεία ποταμών και από 12 σημεία σε φράγματα. Όλα τα δεδομένα υποβλήθηκαν σε μορφή έκθεσης στην ΕΕ στο σύστημα WISE.

2.7 Εξετάσθηκαν πέραν των 3.100 αιτήσεων παγκύπρια για άδειες έργου υδροληψίας, από τις οποίες περίπου 1.900 ήταν για καλυπτικές άδειες. Όσον αφορά την Επαρχία Λευκωσίας, παραλήφθηκαν 1.139 νέες αιτήσεις, από τις οποίες πέραν των 300 ήταν για καλυπτικές άδειες. Παράλληλα, παραλήφθηκε σωρεία φακέλων που αφορούν την αδειοδότηση γεωτρήσεων από τις Επαρχιακές Διοικήσεις. Πολλοί από τους εν λόγω φακέλους ήταν σε εκκρεμότητα. Όλες οι αιτήσεις καταχωρούνται στη σχετική βάση δεδομένων. Έγινε επίσης έλεγχος υδρομετρητών σε αριθμό γεωτρήσεων και εξετάσθηκαν 78 αιτήσεις παγκύπρια για επιδότηση ανόρυξης γεωτρήσεων για οικιακή χρήση.

2.8 Στα πλαίσια διαβούλευσης με το Τμήμα Περιβάλλοντος, το οποίο είναι αρμόδιο για τις άδειες απόρριψης αποβλήτων για εφαρμογή του Περί Ελέγχου της Ρύπανσης του Εδάφους και των Νερών, Νόμου, εξετάσθηκαν αιτήσεις που αφορούν τη διαχείριση αποβλήτων.

2.9 Συνεχίστηκε ο έλεγχος της ποιότητας του νερού των γεωτρήσεων που χρησιμοποιούνται για υδροδότηση κοινοτήτων και ετοιμάστηκε έκθεση αποτελεσμάτων.

2.10 Στα πλαίσια της συμμετοχής του Τμήματος στην Άσκηση Διαβαθμονόμησης (Intercalibration Exercise) της ΕΕ, συνεχίστηκε η βιολογική ταξινόμηση των υδατικών συστημάτων των ποταμών και ταμιευτήρων της Κύπρου, που αφορά στα βιολογικά ποιοτικά στοιχεία «μακρόφυτα και μακροασπόνδυλα σε ποταμούς». Το 2011 έχει συναφθεί μια νέα σύμβαση για το βιολογικό ποιοτικό στοιχείο «ψάρια σε ποταμούς». Για τη συμμετοχή της

Κύπρου στην Άσκηση Διαβαθμονόμησης έχουν επίσης παραχωρηθεί στην ΕΕ πληθώρα δεδομένων, πληροφοριών και διευκρινίσεις.

2.11 Όλα τα αποτελέσματα τόσο της ποσοτικής όσο και της ποιοτικής παρακολούθησης ποταμών, ταμιευτήρων, υπογείου νερού και πηγών, εισάγονται στην βάση δεδομένων CYMOS και υποβάλλονται στο δίκτυο Eionet-WISE της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.12 Ολοκληρώθηκε το πιλοτικό πρόγραμμα καταγραφής των αδειούχων και μη αδειούχων γεωτρήσεων στη Κεντρική και Δυτική Μεσαορία με απώτερο σκοπό την επέκταση του πάνω σε παγκύπρια βάση.

2.13 Κατά το 2011 εξετάστηκαν 91 αιτήσεις, για Άσκηση του επαγγέλματος του διατηρητού σε παγκύπρια βάση.

2.14 Συνεχίστηκε η εκπροσώπηση του Τμήματος στην Επιτροπή Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για διάφορα έργα καθώς και στην Επιτροπή Αδειοδότησης Λατομείων.

2.15 Ολοκληρώθηκε η μελέτη, στα πλαίσια της σύμβασης που ανατέθηκε στο Ερευνητικό Κέντρο Δημόκριτος, που αφορά την ισοτοπική σύνθεση σε βρόχινο και υπόγειο νερό της Κύπρου σε σχέση με τις κλιματικές αλλαγές. Η μελέτη αφορά την περιοχή του υδροφορέα Τροόδους και τα αποτελέσματα παρουσιάσθηκαν τον Δεκέμβριο 2011 στην Κύπρο.

2.16 Συνεχίστηκε ο καθορισμός ζωνών προστασίας γεωτρήσεων ύδρευσης. Συγκεκριμένα, από τις 450 περίπου γεωτρήσεις ύδρευσης έχουν καθοριστεί μέχρι τώρα γύρω στις 140 ζώνες προστασίας με Υπουργικό διάταγμα και 201 ζώνες προστασίας στα πλαίσια αλλαγής των Πολεοδομικών Ζωνών.

2.17 Συνεχίστηκε το έργο για τον καθορισμό των ζωνών προστασίας φραγμάτων ύδρευσης όπως απαιτεί ο Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων, Νόμος Ν13(Ι)2004 με την ολοκλήρωση των ζωνών προστασίας των φραγμάτων του Κούρη και της Αρμίνου. Ετοιμάστηκε προσχέδιο διατάγματος (δυνάμει του Άρθρου 23 των Περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων, Νόμων του 2004 μέχρι 2009 , 13(Ι)/2004 και 67(Ι)/2009) που αφορά τον καθορισμό ζωνών προστασίας φραγμάτων και στάληκε σε όλα τα εμπλεκόμενα τμήματα για απόψεις.

2.18 Ετοιμάστηκαν θεματικοί χάρτες που αφορούν σε εργασίες του Τμήματος, άλλων Τμημάτων, Οργανισμών και Συμβούλων Μελετητών π.χ. χαρτών χωροθέτησης υδατικών έργων, δικτύων και σταθμών παρακολούθησης επιφανειακών και υπογείων νερών, υπόγειων και επιφανειακών υδατικών σωμάτων κτλ.

2.19 Ετοιμάστηκαν ψηφιακοί ιστοπιεζομετρικοί χάρτες (στάθμες υπόγειου νερού) των παράκτιων υδροφορέων Παραμαλιού και Αυδήμου για τον μήνα Απρίλιο, Κιτίου-Περβολιών για τους μήνες Ιανουάριο, Μάρτιο, Ιούλιο και Σεπτέμβριο, Κοκκινοχωριών για τους μήνες Μάρτιο, Ιούνιο και Σεπτέμβριο και Ακρωτηρίου για τις περιόδους Φεβρουαρίου-Μαρτίου και Ιουνίου-Ιουλίου. Οι εν λόγω χάρτες βρίσκονται αναρτημένοι στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

2.20 Έγινε αξιολόγηση 20 Υδρολογικών/Υδραυλικών μελετών και μελετών πλημμυρών που στέλλονται για σχόλια στο ΤΑΥ από Επαρχιακές Διοικήσεις, Δημαρχεία, Συμβούλια Βελτίωσης, άλλα Τμήματα κτλ. και ετοιμασία των σχετικών εκθέσεων.

3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ

3.1 Κατά τη διάρκεια του 2011, έγινε σημαντική εργασία στον τομέα της εναρμόνισης και της παρακολούθησης διαφόρων υποχρεώσεων και απαιτήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οδηγία 2000/60/ΕΚ

3.2 Στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ (ΟΠΥ) στην Κύπρο (άρθρα 11, 13 και 15) ολοκληρώθηκε το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του στις 9 Ιουνίου 2011 και ακολούθως υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένεται να το αξιολογήσει αρχές του 2012 μαζί με τα σχέδια διαχείρισης άλλων τεσσάρων χωρών.

Ουσιαστικά, το Σχέδιο Διαχείρισης αποτελεί το μέσο για τη διασφάλιση της αιφορίας του νερού για τη σημερινή και τις επόμενες γενιές. Αποτελείται από ένα κύριο σώμα κειμένου και εννέα Παραρτήματα που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του. Τα παραρτήματα αυτά περιλαμβάνουν:

Παράρτημα I:	Αναλυτικό Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού
Παράρτημα II:	Αναλυτικό Πρόγραμμα Μέτρων
Παράρτημα III:	Βασικά Μέτρα κατ' Εφαρμογή των κοινοτικών Οδηγιών
Παράρτημα IV:	Δράσεις και στόχους ανά Υδατικό Σώμα
Παράρτημα V:	Οικονομική Ανάλυση
Παράρτημα VI:	Συνοπτικό Πίνακα Μέτρων
Παράρτημα VII:	Υδατική Πολιτική
Παράρτημα VIII:	Σχέδιο Διαχείρισης Ξηρασίας
Παράρτημα IX:	Τελική Έκθεση Αποτελεσμάτων Διαβούλευσης

Το παρόν Σχέδιο Διαχείρισης περιλαμβάνει 97 Βασικά και 56 Συμπληρωματικά μέτρα, ήτοι συνολικά 153 μέτρα τα οποία θα πρέπει να υλοποιηθούν μέχρι το 2015.

3.3 Επί του παρόντος, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, σε συνεργασία με άλλα αρμόδια Τμήματα, καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την εντός των χρονοδιαγραμμάτων εφαρμογή του Προγράμματος Μέτρων.

3.4 Συνεχίστηκαν και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες για την ετοιμασία του Νομικού πλαισίου για την εφαρμογή της νέας τιμολογιακής πολιτικής για τα νερά, σύμφωνα με την Οδηγία-Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ (Άρθρο 9).

Οδηγία 91/271/ΕΟΚ

3.5 Συνεχίστηκε η υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Εφαρμογής της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ για την Επεξεργασία των Αστικών Λυμάτων για οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό μεγαλύτερο από 2.000. Αναλυτικότερα:

3.6 Ετοιμάστηκαν και υποβλήθηκαν οι απαραίτητες εκθέσεις προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) με αποτέλεσμα την πρώτη εκταμίευση μέρους Συμφωνίας Χρηματοδότησης των αγροτικών αποχετευτικών έργων.

3.7 Συνεχίστηκε η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και τεχνοοικονομικής μελέτης για την Κοινότητα Πισσουρίου.

3.8 Επίσης, συνεχίστηκε η προώθηση του προγράμματος υλοποίησης των αποχετευτικών έργων σε περιαστικούς οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό μεγαλύτερο από 2.000 από τα Αστικά Συμβούλια Αποχετεύσεων εκ μέρους του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων. Έγινε παρακολούθηση των Συμβολαίων και οι πληρωμές βάσει του εγκεκριμένου προϋπολογισμού.

3.9 Επίσης, συνεχίστηκε η παροχή τεχνικών συμβουλών σε σχέση με αποχετευτικά προβλήματα σε αγροτικές κοινότητες με ισοδύναμο πληθυσμό μικρότερο από 2.000.

Οδηγία 2007/60/ΕΚ

3.10 Κατά το 2011, προχώρησαν οι απαραίτητες εργασίες ώστε το Τμήμα, ως η Αρμόδια Αρχή, για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας και του σχετικού εναρμονιστικού νόμου του Κυπριακού δικαίου Ν. 70(Ι)/2010, να ανταποκριθεί έγκαιρα στα χρονοδιαγράμματα που καθορίζονται από την Οδηγία αυτή. Ολοκληρώθηκε η μελέτη Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμύρας μέσω της οποίας αναγνωρίστηκαν 19 περιοχές Δυνητικού Κινδύνου Πλημμύρας στην Κύπρο.

Κοινοτικές Πρωτοβουλίες

3.11 Στα πλαίσια της συγχρηματοδότησης υδατικών έργων από κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεχίστηκαν οι διαδικασίες συγχρηματοδότησης του Έργου: «Μελέτες για την εφαρμογή των άρθρων 9, 11, 13, 14 και 15 της Ευρωπαϊκής Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ», κάτω από τον Άξονα Προτεραιότητας «Βασικές Υποδομές στον Τομέα του Περιβάλλοντος και της Ενέργειας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα 2007 – 2013».

3.12 Επίσης, στα πλαίσια της Συγχρηματοδότησης Αποχετευτικών Έργων από Κοινοτικούς Πόρους, υποβλήθηκε στη ΕΕ η Αίτηση Μεγάλου Έργου για συγχρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής για το αποχετευτικό έργο του Συμπλέγματος Κοκκινοχωριών.

3.13 Συνεχίστηκε η υλοποίηση και η διαχείριση (χρονικός και οικονομικός προγραμματισμός, ετοιμασία προϋπολογισμών και προβλέψεων απορρόφησης, παρακολούθηση προόδου και ετοιμασία εκθέσεων, τήρηση των διαδικασιών και κανονισμών, εκπαίδευση προσωπικού) των τεσσάρων (4) συγχρηματοδοτούμενων αποχετευτικών έργων, του Συμπλέγματος Αστρομερίτη - Περιστερώνας – Ακακίου, του Δήμου Αθένου, του Συμπλέγματος Σολέας και του Συμπλέγματος Κοκκινοχωριών.

3.14 Συνεχίστηκαν οι εργασίες για την προετοιμασία της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ, το δεύτερο εξάμηνο του 2012.

4. ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ

4.1 Ετοιμάστηκαν Έγγραφα Διαγωνισμού και προκηρύχθηκαν Διαγωνισμοί για Προμήθεια Υλικών και Εξαρτημάτων που χρησιμοποιήθηκαν σε διάφορα έργα του Τμήματος, όπως Ηλεκτρομαγνητικών Υδρομετρητών, Μετρητών Αέρος, Ηλεκτρικών Πινάκων, Αεροσυμπιεστών, σωλήνων και εξαρτημάτων από ελατό χυτοσίδηρο, σωλήνων και εξαρτημάτων από ανοξείδωτο χάλυβα, δικλείδων, βαλβίδων τύπου πεταλούδας και αεροβαλβίδων, χλωριούχου νατρίου για τα Διυλιστήρια Νερού του Τμήματος, καθώς και Ενοικίαση Μηχανημάτων και αυτοκινήτων.

4.2 Ετοιμάστηκαν Έγγραφα Διαγωνισμού και προκηρύχθηκαν Διαγωνισμοί για την Προμήθεια και Εγκατάσταση δύο ταχυδιυλιστηρίων νερού στο Φράγμα Ταμασού και δύο στο Φράγμα Κλήρου-Μαλούντας-Ακακίου.

4.3 Ετοιμάστηκαν Έγγραφα Διαγωνισμού και προκηρύχθηκαν Διαγωνισμοί για Παροχή Υπηρεσιών Μηχανικών και Τεχνικών Μηχανικών για συμμετοχή στην ομάδα επίβλεψης της κατασκευής του Έργου «Αποχετευτικό Σύστημα Συμπλέγματος Κοκκινοχωριών» και «Αποχετευτικό Σύστημα του Συμπλέγματος Σολέας – Φάση Α», κ.λ.π. και Παροχή Υπηρεσιών για δειγματοληψία και εκτέλεση χημικών και μικροβιολογικών αναλυσεων.

4.4 Ετοιμάστηκαν Έγγραφα Διαγωνισμού και προκηρύχθηκαν Διαγωνισμοί για την κατασκευή δεξαμενής αποθήκευσης ανακυκλωμένου νερού στη Βαθεία Γωνιά, καθώς επίσης και για Αναβάθμιση ή/και Λειτουργία και Συντήρηση των Σταθμών Επεξεργασίας Λυμάτων στις Κοινότητες Κακοπετριάς, Πλατρών, Αγρού, Κυπερούνας, Παλαιχωρίου, Άλασσας, Σκαρίνου, και στο Στρατόπεδο Τροόδους.

4.5 Ετοιμάστηκαν Έγγραφα Διαγωνισμού και προκηρύχθηκε Διαγωνισμός για Ανακαίνιση και Λειτουργία της Μόνιμης Μονάδας Αφαλάτωσης Λάρνακας.

5. ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Έργα που ολοκληρώθηκαν εντός του 2011

5.1 Ολοκληρώθηκαν οι Συμβάσεις για Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών για τη Μελέτη των φραγμάτων Καμμίτση και Αρχάγγελου στην Αραδίππου και Ιδαλίου στον ποταμό Γιαλιά.

5.2 Ολοκληρώθηκε η Σύμβαση για Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών για τη Μελέτη της δεξαμενής αποθήκευσης επεξεργασμένων λυμάτων στη Βαθεία Γωνιά.

5.3 Εκπονήθηκε μελέτη για διαπλάτυνση του δρόμου στέψης του φράγματος Άχνας.

5.4 Εκπονήθηκε Προκαταρκτική Εκτίμηση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΠΕΕΠ) για το Αρδευτικό Δίκτυο Τεμπριάς.

5.5 Εκπονήθηκε τελική μελέτη, έγιναν προμετρήσεις υλικών, ετοιμάστηκαν δελτία ποσοτήτων και τεχνικές προδιαγραφές για την προκήρυξη διαγωνισμού για την προμήθεια των υλικών για τον αγωγό αφαλάτωσης Βασιλικού προς τη Λεμεσό και για τη σύνδεση του με τον Νότιο Αγωγό.

5.6 Υπογράφηκε Μνημόνιο Συναντίληψης μεταξύ του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων και του Ερευνητικού Κέντρου Τεχνολογίας Ευφυών Συστημάτων και Δικτύων «Κοίος» του πανεπιστημίου Κύπρου με σκοπό την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και την επιστημονική συνεργασία.

5.7 Ολοκληρώθηκε η Σύμβαση παροχής Συμβουλευτικών Υπηρεσιών για τη διερεύνηση της δυνατότητας παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας από υφιστάμενα φράγματα.

5.8 Έγινε σχεδιασμός των Έργων Υποδομής και των αντλιοστασίων που θα υποστηρίξουν την εγκατάσταση Ταχυδιυλιστηρίων Νερού σε κοινότητες των Περιοχών Ταμασού και Κλήρου.

5.9 Έγινε μελέτη και σχεδιασμός για τη δημιουργία δύο αντλιοστασίων στη δεξαμενή Ύψωνα (αφαλάτωσης) για σκοπούς μεταφοράς Νερού στον Νότιο Αγωγό και σε κοινότητες της περιοχής.

5.10 Εκτελέστηκαν έργα εγκατάστασης ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού σε πάνω από 28 κυβερνητικά και κοινοτικά έργα ύδρευσης και άρδευσης. Επίσης εκτελέστηκαν έργα εγκατάστασης συστημάτων υγρής χλωρίωσης σε 8 υδρευτικά έργα Δήμων, Κοινοτικών Συμβουλίων και Μονάδων της Εθνικής Φρουράς από τα οποία 5 με φωτοβολταϊκή ενέργεια.

5.11 Ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση της ανακαίνισης του υφιστάμενου αντλιοστασίου Βαθείας Γωνιάς για κάλυψη αρδευτικών αναγκών των περιοχών Γερίου, Ποταμιάς και Ιδαλίου.

5.12 Ολοκληρώθηκε η εγκατάσταση συστημάτων διόρθωσης συντελεστή ισχύος για εξοικονόμηση ενέργειας, σε αντλιοστάσια του Τμήματος και εγκαταστάθηκαν καινούργιοι ηλεκτρικοί Πίνακες στα Αντλιοστάσια Γερμασόγειας, Αθηαίνου και Βαθείας Γωνιάς, καθώς και συστήματα ασύρματης επικοινωνίας.

5.13 Εγκαταστάθηκαν συστήματα υπερήχων, με παροχή ενέργειας από φωτοβολταϊκά πλαίσια, στη δεξαμενή ανακυκλωμένου νερού του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λάρνακας, με σκοπό την καταπολέμηση της Άλγης (μάλλα).

5.14 Σε σχέση με την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης μετά από το ατύχημα στο Μαρί παραχωρήθηκαν ή/και εγκαταστάθηκαν πολλά ηλεκτροπαραγωγά ζεύγη σε διάφορα κυβερνητικά και κοινοτικά έργα και σε Συμβούλια Υδατοπρομήθειας, όπως και γεννήτριες δυναμικότητας 500 KVA που παραχωρήθηκαν από την ΑΗΚ.

5.15 Ολοκληρώθηκε η σύμβαση για τη Μελέτη αναφορικά με την «Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από τις Αφαλατώσεις» με την έκδοση θετικής γνωμάτευσης της Επιτροπής Αξιολόγησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον τον Σεπτέμβριο του 2011.

5.16 Εκπονήθηκε «Μελέτη Προκαταρκτικής Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον» για το έργο διάθεσης αφαλατωμένου νερού από την μονάδα αφαλάτωσης Βασιλικού και υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή τον Οκτώβριο του 2011. Αναμένεται η Γνωμάτευση.

5.17 Ολοκληρώθηκε η σύμβαση για τη μελέτη σκοπιμότητας διάθεσης του ανακυκλωμένου νερού των αποχετευτικών συστημάτων της Ευρύτερης Περιοχής Λεμεσού τον Αύγουστο του 2011.

5.18 Ολοκληρώθηκε η Τεχνοοικονομική Μελέτη του Έργου για τη μεταφορά αφαλατωμένου νερού της μονάδας αφαλάτωσης του Βασιλικού (ΑΗΚ), για υδροδότηση των Κοινοτήτων της Δυτικής Λάρνακας και της Ανατολικής Λεμεσού.

5.19 Ολοκληρώθηκε η Μελέτη «Διερεύνησης Χρήσης των Όμβριων Υδάτων» και έγινε διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς και τις αρμόδιες υπηρεσίες αναφορικά με τα αποτελέσματα της Μελέτης.

5.20 Ολοκληρώθηκε η κατασκευή των δικτύων συλλογής λυμάτων στο σύμπλεγμα Αστρομερίτη, Περιστερώνας, Ακακίου, στο Δήμο Αθηνού, και στην κοινότητα Ξυλοφάγου.

5.21 Υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή, Προκαταρκτική Έκθεση Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΠΕΕΠ), σύμφωνα με το Άρθρο 14 του Νόμου Ν.140(Ι)/2005, για τη χρήση του ανακυκλωμένου νερού των Σταθμών επεξεργασίας λυμάτων στη Βαθεία Γωνιά. Αναμένεται η Γνωμάτευση από το Τμήμα Περιβάλλοντος.

Έργα σε εξέλιξη

5.22 Συνεχίστηκε η σύμβαση για την Περιβαλλοντική Μελέτη Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από τα Έργα Χρησιμοποίησης του Ανακυκλωμένου Νερού του Αποχετευτικού Συστήματος της ευρύτερης περιοχής Λάρνακας. Το ΤΑΥ χρηματοδότησε Μελέτη των Κοινοτικών Αρχών Μενεού-Περβολιών για την αγορά υπηρεσιών για σχόλια και τεκμηριωμένες απόψεις αναφορικά με την Τεχνοοικονομική Μελέτη και τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, για την απόρριψη της άλμης από την περαιτέρω επεξεργασία (αφαλάτωση) του ανακυκλωμένου νερού.

5.23 Βρίσκεται σε εξέλιξη Προκαταρκτική Τεχνοοικονομική Μελέτη για τη μεταφορά αφαλατωμένου νερού της μονάδας αφαλάτωσης του Βασιλικού (ΑΗΚ), για υδροδότηση Κοινοτήτων της ημιορεινής Λεμεσού.

5.24 Στα πλαίσια του σχεδίου χρήσης – διάθεσης του ανακυκλωμένου νερού από τον βιολογικό σταθμό επεξεργασίας λυμάτων Ανθούπολης γίνεται μελέτη επιλογής της βέλτιστης θέσης για δεξαμενή αποθήκευσης του ανακυκλωμένου νερού κοντά στον Σταθμό Ανθούπολης.

5.25 Έγιναν και συνεχίζονται έντονες διαβουλεύσεις με τους Δήμους της ευρύτερης περιοχής Λευκωσίας καθώς και με τμήματα του Δημοσίου για μελλοντικούς χρήστες του ανακυκλωμένου νερού. Έχουν ετοιμαστεί μελέτες σύνδεσης με το Τμήμα Δασών, το Πανεπιστήμιο Κύπρου, με Εμπορικό Κέντρο, το πάρκο του Κολιόκρεμμου και τον κόμβο του ΓΣΠ.

5.26 Συνεχίστηκε κατά το 2011 η κατασκευή της Μόνιμης Μονάδας Αφαλάτωσης Λεμεσού η οποία θα παράγει 40.000 κ.μ./ημέρα με δυνατότητα επέκτασης στα 60.000 κ.μ./ημέρα.

5.27 Σε εξέλιξη είναι η κατασκευή του Αρδευτικού Έργου Φράγματος Σολέας. Οι κατασκευαστικές εργασίες αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2012.

5.28 Βρίσκεται σε εξέλιξη το Έργο κατασκευής του αντλιοστασίου Γαρύλλη για την άντληση ανακυκλωμένου νερού προς το Φράγμα Πολεμιδιών.

5.29 Συνεχίζονται οι εργασίες για τη δεύτερη φάση της ανακαίνισης του υφιστάμενου αντλιοστασίου της Βαθείας Γωνιάς.

5.30 Συνεχίστηκαν οι εγκαταστάσεις ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού σε 5 κυβερνητικά και κοινοτικά έργα ύδρευσης και άρδευσης.

5.31 Συνεχίστηκε η διαχείριση Συμβολαίων και η επίβλεψη των κατασκευαστικών έργων της Μονάδας Αφαλάτωσης Λεμεσού, του Φράγματος Σολέας και του Διυλιστηρίου Κανναβιούς.

5.32 Βρίσκονται σε εξέλιξη συμβόλαια ανακαίνισης τεσσάρων Βιολογικών Σταθμών καθώς και Συμβόλαια Λειτουργίας και Συντήρησης 16 Βιολογικών Σταθμών και Αντλιοστασίου Λυμάτων σε Στρατόπεδα και Κοινότητες. Επίσης συνεχίζεται η κατασκευή νέου Βιολογικού Σταθμού στη Μεννόγεια.

5.33 Συνεχίστηκε η προετοιμασία και η αγορά εξοπλισμού για την υλοποίηση του έργου προμήθειας και εγκατάστασης ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού για τα αντλιοστάσια Αναδιούς για το σύστημα υδατοπρομήθειας 31 κοινοτήτων της Πάφου από το Διυλιστήριο Κανναβιούς, και Βαθείας Γωνιάς για την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών των περιοχών Ιδαλίου, Γερίου και Ποταμιάς.

5.34 Συνεχίζεται η συμμετοχή στο ερευνητικό πρόγραμμα «Ηλιοθερμική Παραγωγή Νερού και Ηλεκτρισμού (ΗΠΗΝ)» του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος 2007 – 2013. Στόχος του Έργου είναι η κατασκευή μιας μικρής κλίμακας πειραματικής μονάδας συμπαραγωγής η οποία θα κάνει χρήση της ηλιακής ενέργειας για την ταυτόχρονη παραγωγή νερού και ηλεκτρισμού και θα επιβεβαιώσει την ιδέα της συμπαραγωγής.

5.35 Εκπονείται μελέτη για τη σύνδεση του υδατοφράκτη Γερμασόγειας με τον Νότιο αγωγό.

5.36 Συνεχίστηκε η εγκατάσταση του κεντρικού αγωγού μεταφοράς νερού του Κυβερνητικού Υδατικού Έργου Αναδιούς.

5.37 Σε εξέλιξη είναι η κατασκευή του Διυλιστηρίου, δυναμικότητας 10.000κ.μ./μέρα, στην περιοχή του φράγματος Ασπρογιάς – Κανναβιούς. Αναμένεται να αποπερατωθεί αρχές του 2012.

5.38 Συνεχίστηκε η αναβάθμιση, ο εκσυγχρονισμός και η αντικατάσταση υδρευτικών δικτύων Κοινοτήτων όλων των Επαρχιών για ποιοτική παροχή νερού και μείωση απωλειών.

5.39 Συνεχίστηκε η παρακολούθηση για την τριετή λειτουργία και συντήρηση του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Λυμάτων και Βιομηχανικών Αποβλήτων Βαθείας Γωνιάς και η παρακολούθηση επιβολής και είσπραξης των τελών απόρριψης στο σταθμό.

5.40 Συνεχίστηκε κατά το 2011 η κατασκευή των δικτύων συλλογής λυμάτων στις κοινότητες Ξυλοτύμπου-Ορμήδειας, και στον Δήμο Δερύνειας.

5.41 Συνεχίστηκε η εγκατάσταση του κεντρικού αγωγού μεταφοράς νερού από το Διυλιστήριο Λεμεσού στο Περιφερειακό Έργο Μουταγιάκας, στο Κυβερνητικό Υδατικό Έργο Αμαθούντας και στους Δήμους Αγίου Αθανασίου και Δήμου Γερμασόγειας.

Έναρξη έργων εντός του 2011

5.42 Άρχισε και συνεχίζεται η εγκατάσταση του δικτύου συλλογής λυμάτων των αποχετευτικών συστημάτων, Άχνας-Αυγόρου, Δερύνειας και Κακοπετριάς – Γαλάτας.

5.43 Άρχισε και συνεχίζεται η ανακαίνιση του αντλιοστασίου Ομόνοιας για τη μεταφορά ανακυκλωμένου νερού από τη Μονή προς τον Ύψωνα για σκοπούς άρδευσης.

5.44 Άρχισε και συνεχίζεται η ανακαίνιση του αντλιοστασίου ανακυκλωμένου νερού του Βιολογικού Σταθμού στη Μονή.

5.45 Άρχισε και συνεχίζεται η μελέτη για την πλήρη αντικατάσταση των σωληνώσεων του αντλιοστασίου Τερσεφάνου.

5.46 Άρχισαν και συνεχίζονται οι μελέτες και οι εργασίες βελτίωσης των αυτοματισμών των Ηλεκτρικών Πινάκων των αντλιοστασίων του Αρδευτικού Δικτύου Κοκκινοχωριών.

6. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΡΟΥ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΡΓΩΝ

6.1 Το Τμήμα έχει την ευθύνη διαχείρισης λειτουργίας και συντήρησης των εγκαταστάσεων παραγωγής και μεταφοράς νερού που ανήκουν στο Κράτος. Επίσης συντονίζει τις εργασίες για τη διαχείριση και λειτουργία των Κυβερνητικών Αρδευτικών Έργων και εφαρμόζει την εκάστοτε υδατική πολιτική σε συνεργασία με τα Επαρχιακά γραφεία του Τμήματος. Τα Κυβερνητικά Συστήματα Υδατοπρομήθειας περιλαμβάνουν τα Διυλιστήρια Ύδατος, τις Μονάδες Αφαλάτωσης, τις κυβερνητικές γεωτρήσεις καθώς και τα συστήματα άντλησης, τις κεντρικές δεξαμενές και τους κεντρικούς παροχετευτικούς αγωγούς που μεταφέρουν το νερό από τα σημεία παραγωγής στις υδατοδεξαμενές των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας, Δήμων και Κοινοτήτων.

6.2 Η συνολική παραγωγή πόσιμου νερού για το 2011 έφθασε τα 80,6 ΕΚΜ. Η παραγωγή των Διυλιστηρίων Ύδατος ανήλθε, κατά το 2011, στα 28 ΕΚΜ, σε σχέση με 25 ΕΚΜ το 2010. Η αύξηση στη διύλιση οφείλεται στην απόφαση να λειτουργήσουν οι Αφαλατώσεις με την ελάχιστη συμβατική υποχρέωση. Επίσης κατά τον Ιούλιο-Αύγουστο μετά το ατύχημα στο Μαρί όλες οι Μονάδες Αφαλάτωσης λειτουργούσαν μειωμένα για εξοικονόμηση ηλεκτρικού φορτίου. Σημειώνεται ότι κατά την περίοδο αυτή λειτούργησε το Διυλιστήριο Χοιροκοιτίας το οποίο ήταν σε εφεδρεία.

6.3 Κατά τη διάρκεια του 2011 συνεχίστηκε η διαχείριση των συμβολαίων των αφαλατώσεων τύπου ΒΟΟΤ για τις δύο μόνιμες Μονάδες, Δεκέλειας και Λάρνακας καθώς επίσης των κινητών μονάδων Μονής, Γαρούλλη και Πάφου. Η παραγωγή των πιο πάνω μονάδων για το 2011 ανήλθε στα 48.7 ΕΚΜ. Κατά το 2011 δόθηκαν οδηγίες για μείωση της παραγωγής νερού των περισσότερων Μονάδων Αφαλάτωσης και πλήρους διακοπής λειτουργίας της Μονάδας Αφαλάτωσης Πάφου. Σημειώνεται ότι οι οδηγίες αυτές δόθηκαν σύμφωνα με τις πρόνοιες των Συμβάσεων που επιτρέπουν στο Τμήμα να διαχειρίζεται την παραγωγή πόσιμου νερού με κύριο κριτήριο τα υδατικά αποθέματα.

6.4 Κατά τη διάρκεια του 2011, η συνολική παροχή νερού άρδευσης στις περιοχές που αρδεύονται από τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα ανήλθε στα 47,5 ΕΚΜ, από τα οποία 36,6 ΕΚΜ, προήλθαν από νερό των φραγμάτων, 5,2 ΕΚΜ, από γεωτρήσεις και 5,7 ΕΚΜ, από ανακυκλωμένο νερό τριτοβάθμιας επεξεργασίας.

6.5 Συνεχίστηκε η καταγραφή της ποσότητας νερού που παραχωρήθηκε από το ΤΑΥ και η έκδοση Λογαριασμών Υδατοπρομήθειας με βάση τα ισχύοντα τέλη μέσω του Μηχανογραφημένου Συστήματος Τιμολόγησης Νερού. Επίσης, έγινε παρακολούθηση είσπραξης των λογαριασμών σύμφωνα με τους ισχύοντες Νόμους. Επιπρόσθετα συνεχίστηκε η λειτουργία του μηχανογραφημένου Συστήματος Τιμολόγησης Νερού (ΣΤΝ), με την καταγραφή και χρέωση της κατανάλωσης του νερού που παρέχεται για ύδρευση και άρδευση. Στα πλαίσια της αναβάθμισης των υπηρεσιών προς τους πολίτες άρχισαν οι εργασίες για σύνδεση του ΣΤΝ με τις διαδικτυακές υπηρεσίες της JCC για πληρωμές μέσω διαδικτύου, σε συνεργασία με το Γενικό Λογιστήριο και το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής.

6.6 Κατά τη διάρκεια του 2011 συνεχίστηκε η διαδικασία για την είσπραξη των καθυστερημένων οφειλών για λογαριασμούς υδατοπρομήθειας και για κατανάλωση νερού άρδευσης από τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα. Οι καθυστερημένες οφειλές για πόσιμο νερό μέχρι το τέλος του 2011 ήταν €95,9εκ. Συνεχίστηκε η συνεργασία με την Νομική υπηρεσία της Δημοκρατίας η οποία έχει προχωρήσει σε λήψη δικαστικών μέτρων εναντίον των οφειλετών.

6.7 Συνεχίστηκαν διάφορες ενέργειες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλούνται στα Αρδευτικά Τμήματα από την εφαρμογή της Νομοθεσίας περί Κρατικών Ενισχύσεων.

6.8 Στα πλαίσια της εφαρμογής της πολιτικής δημιουργίας γηπέδων γκολφ με παρεμφερείς αναπτύξεις στην Κύπρο, το Τμήμα συνέχισε την αξιολόγηση των αιτήσεων για χορήγηση Πολεοδομικής άδειας σε ότι αφορά την υδροδότηση των αναπτύξεων αυτών καθώς και άλλα θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος. Στα πλαίσια αυτά, το Τμήμα ασχολήθηκε επίσης με την αξιολόγηση των συναφών εκθέσεων εκτίμησης επιπτώσεων στο περιβάλλον που αφορούν κάθε αίτηση ξεχωριστά.

6.9 Έχει ετοιμαστεί σενάριο παραχώρησης νερού για άρδευση στις περιοχές που αρδεύονται από τα Κυβερνητικά δίκτυα, με βάση τα αποθέματα στα φράγματα, καθώς επίσης και με την παρακολούθηση της εφαρμογής του σεναρίου αναφορικά με την άρδευση.

6.10 Συνεχίστηκε η παρακολούθηση της εισροής νερού στα φράγματα, με καθημερινή ετοιμασία του ισολογισμού του νερού και της ενημερωτικής κατάστασης για τις εισροές, αποθέματα, καταναλώσεις και απώλειες.

6.11 Μέσα στα πλαίσια των μέτρων για εξοικονόμηση πόσιμου νερού συνεχίστηκαν τα σχέδια επιδοτήσεων για ανόρυξη γεώτρησης, σύνδεση γεώτρησης με αποχωρητήρια, εγκατάσταση συστήματος ανακύκλωσης ακάθαρτου νερού και εγκατάσταση κυκλοφορητή ζεστού νερού. Το συνολικό ποσό επιδοτήσεων που παραχωρήθηκε κατά το 2011 είναι €376.640. Σημειώνεται ότι τον Νοέμβριο του 2011 τα εν λόγω σχέδια επιδοτήσεων αναστάληκαν.

6.12 Συνεχίστηκε η συντήρηση των συστημάτων ανακύκλωσης ακάθαρτων νερών σε 49 σχολεία και εγκαταστάθηκαν 5 νέα συστήματα σε ισάριθμα σχολεία.

6.13 Συνεχίστηκε η επίβλεψη λειτουργίας και συντήρησης των φραγμάτων, των Μεγάλων Υδατικών Έργων καθώς και των Σταθμών Επεξεργασίας Λυμάτων σε στρατόπεδα και Κοινότητες.

7. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

7.1 Στα πλαίσια του θεσμού της ενδομηματικής επιμόρφωσης διοργανώθηκαν 16 σειρές προγραμμάτων, με 175 συμμετέχοντες. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα και διαλέξεις αφορούσαν θέματα Τεχνικά, Περιβαλλοντικά, Διοικητικά, Νομοθετικά, Επικοινωνίας, Ασφάλειας και Υγείας στην εργασία, Λογισμικά Προγράμματα, καθώς και εισαγωγικής κατάρτισης νεοεισερχομένων στη Δημόσια Υπηρεσία.

7.2 Η παρακολούθηση της λειτουργίας του Έργου του Νότιου Αγωγού γίνεται μέσω του Συστήματος Τηλεμετρίας, μέσω του οποίου παρέχεται συνεχής και πλήρης εικόνα της λειτουργίας των Μεγάλων υδατικών Έργων και η δυνατότητα διορθωτικών ενεργειών. Κατά την διάρκεια του 2011, έγινε προληπτική συντήρηση του Συστήματος από την προμηθεύτρια εταιρεία HSQ Technology.

7.3 Η ηλεκτρονική υποδομή του Τμήματος περιλαμβάνει περισσότερες από 450 δικτυακές συσκευές όπως προσωπικούς υπολογιστές, εκτυπωτές, σαρωτές και άλλα περιφερειακά. Όλο το επιστημονικό προσωπικό, σχεδόν όλο το τεχνικό, και γραμματειακό προσωπικό έχει πρόσβαση στα εσωτερικά αρχεία κοινής χρήσης του δικτύου, καθώς και στο διαδίκτυο και στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

7.4 Σε καθημερινή βάση παρέχεται τεχνική υποστήριξη σε εξοπλισμό και λογισμικά Προγράμματα, στα κεντρικά γραφεία, στα επαρχιακά και στα απομακρυσμένα γραφεία του Τμήματος. Στο πλαίσιο της αναβάθμισης της τεχνολογίας, υπήρξε μερική αντικατάσταση των παλαιών υπολογιστών, εκτυπωτών και άλλων περιφερειακών συσκευών.

7.5 Γίνεται καθημερινή ενημέρωση της ιστοσελίδας του Τμήματος στο διαδίκτυο. Η ιστοσελίδα περιλαμβάνει πληροφορίες για τους υδατικούς πόρους της Κύπρου, το περιβάλλον, την Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ, Οδηγία 2007/60/ΕΚ για τις Πλημμύρες, και τη σχετική Κυπριακή νομοθεσία, μέτρα για την εξοικονόμηση νερού, κ.λπ. Επιπρόσθετα, η ιστοσελίδα επιτρέπει την επικοινωνία με το κοινό μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής, την ιστοσελίδα επισκέπτονται γύρω στα 5.500 άτομα το μήνα.

7.6 Συνεχίστηκε η εγκατάσταση του ολοκληρωμένου Συστήματος Γεωγραφικών Πληροφοριών (ΓΣΠ) στο Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Το σύστημα ΓΣΠ θα προσφέρει στο Τμήμα την κοινή πλατφόρμα για την διαβαθμισμένη πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα, όπως και την προετοιμασία των εκθέσεων. Με τα ενσωματωμένα εργαλεία χωρικής ανάλυσης θα υποστηρίξουν τα δίκτυα παρακολούθησης της ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης, καθώς και ανάλυση των τάσεων που επηρεάζουν τη μελλοντική ζήτηση. Η τοποθέτηση της πληροφορίας στο χώρο θα βοηθήσει το Τμήμα να ανταπεξέλθει στις λειτουργικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει.

8. ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΥΔΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

8.1 Στα πλαίσια της εντατικοποίησης των προσπαθειών για καλλιέργεια υδατικής συνείδησης του κοινού, το Τμήμα διοργάνωσε σχετικές εκστρατείες και διαλέξεις. Για τον σκοπό αυτό, το Τμήμα αγόρασε υπηρεσίες από τέσσερεις Φιλόλογους, οι οποίοι μαζί με λειτουργούς του Τμήματος, πραγματοποίησαν διαλέξεις σε εκπαιδευτικά ιδρύματα. Κατά το έτος 2011, πραγματοποιήθηκαν περίπου 566 διαλέξεις σε Νηπιαγωγεία, Δημοτικά Σχολεία, Τεχνικές Σχολές, Γυμνάσια και Λύκεια, τις οποίες παρακολούθησαν 60.000 μαθητές. Στο τέλος των διαλέξεων δόθηκε στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς σχετικό έντυπο υλικό, με αυτοκόλλητα και άλλα διαφημιστικά μηνύματα για την εξοικονόμηση νερού.

8.2 Εντός του 2011, το Τμήμα διοργάνωσε και συμμετείχε στις πιο κάτω εκδηλώσεις:

- α) Πανυγηρική έναρξη Διαλέξεων σε Στρατόπεδα της Εθνικής Φρουράς.
- β) «Πανηγύρι Επιστήμης με θέμα το Νερό» σε συνεργασία με τη Δημοτική Εκπαίδευση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Γονέων.
- γ) Εβδομάδα εξοικονόμησης νερού για την ενημέρωση του κοινού.
- δ) Εκδήλωση σε όλες τις πόλεις ενημέρωσης των αλλοδαπών με θέμα «ΟΛΟΙ ΝΟΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ».
- ε) Τελετή εγκαινίων Μονάδας Αφαλάτωσης στα Κούκλια της Πάφου.

8.3 Επιπρόσθετα, το Τμήμα έλαβε μέρος σε διάφορες Εκθέσεις και σε άλλες οργανωμένες εκδηλώσεις. Ακόμη έγιναν τηλεοπτικές προβολές και μεταδόσεις ραδιοφωνικών μηνυμάτων με θέμα την εξοικονόμηση νερού.

9. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

9.1 Κατά την διάρκεια του 2011 συνεχίστηκε η προεργασία για την διαπίστευση των Χημείων του Τμήματος, η οποία αναμένεται να διεκπεραιωθεί μέχρι τα μέσα του 2012.

Παρακολούθηση ποιότητας πόσιμου νερού

9.2 Κατά το 2011, έγιναν χημικές αναλύσεις σε 2.277 δείγματα νερού και βακτηριολογικές αναλύσεις σε 727 δείγματα. Επιπρόσθετα έγιναν αναλύσεις για τις ανάγκες των:

- α) Μονάδων Αφαλάτωσης Δεκέλειας, Λάρνακας, Μονής, Γαρύλλη και Κουκλιών.
- β) Διυλιστηρίων Νερού Τερσεφάνου, Λεμεσού, Ασπρόκρεμμου και Κόρνου.
- γ) Επαρχιακών Γραφείων του Τμήματος.
- δ) Προγραμμάτων παρακολούθησης των κοινοτικών γεωτρήσεων, των μικρών φραγμάτων, των μεγάλων πηγών, υδρολογικών ερευνών ιδεοτυπικής σύνθεσης νερών και για την Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά 2000/60/ΕΚ. και
- ε) Για την παρακολούθηση της ποιότητας του νερού στους αγωγούς μεταφοράς πόσιμου νερού από τις μονάδες αφαλάτωσης και τα διυλιστήρια νερού.

Παρακολούθηση ποιότητας ανακυκλωμένου νερού

9.3 Συνεχίστηκαν οι δειγματοληψίες Χημικών, μικροβιολογικών αναλύσεων, ιοντικών αναλύσεων και αναλύσεων τοξικότητας από 28 Σταθμούς Επεξεργασίας Λυμάτων, και από τους Σταθμούς Επεξεργασίας Λυμάτων των Συμβουλίων Αποχετεύσεων Λευκωσίας, Λάρνακας, Λεμεσού, Πάφου και Παραλιμνίου – Αγίας Νάπας.

9.4 Έγιναν δειγματοληψίες για χημικές και μικροβιολογικές αναλύσεις από το φράγμα Πολεμιδιών, πριν και μετά την περίοδο απόρριψης ανακυκλωμένου νερού σε αυτό.

9.5 Έγιναν Χημικές και μικροβιολογικές αναλύσεις από τον ποταμό Οβγό, πριν και μετά την περίοδο απόρριψης ανακυκλωμένου νερού σε αυτόν.

9.6 Έγιναν Χημικές αναλύσεις: α) από έδαφος το οποίο αρδεύεται από επεξεργασμένα λύματα των Σταθμών Επεξεργασίας Λυμάτων των Συμβουλίων Αποχετεύσεων Λευκωσίας, Λεμεσού, Πάφου, Λάρνακας και Παραλιμνίου – Αγίας Νάπας και του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Λυμάτων και Βιομηχανικών Αποβλήτων στη Βαθιά Γωνιά και β) από τις θαλάσσιες περιοχές Λεμεσού και Λάρνακας πριν και μετά την περίοδο απόρριψης ανακυκλωμένου νερού σε αυτές, από έδαφος στο οποίο διατίθεται λάσπη του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Λυμάτων και Βιομηχανικών Αποβλήτων στη Βαθιά Γωνιά, από λάσπη του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Λυμάτων και Βιομηχανικών Αποβλήτων στη Βαθιά Γωνιά, και σε ανεπεξέργαστα λύματα από όλους σχεδόν τους Σταθμούς Επεξεργασίας Λυμάτων.

Ασφάλεια και Υγεία

9.7 Το Κλιμάκιο Ασφάλειας και Υγείας, εφάρμοσε τη νομοθεσία περί Ασφάλειας και Υγείας στην εργασία, νόμους Ν33(1) 1996-2011 για το προσωπικό αλλά και τρίτα εμπλεκόμενα άτομα. Μεταξύ άλλων διεξήγαγε επιθεωρήσεις σ' όλα τα εργοτάξια, εγκαταστάσεις και υποστατικά του Τμήματος. Συντόνισε τις 10 επιτροπές Ασφάλειας και παρευρέθηκε σε όλες τις συνεδριάσεις των. Μερίμνησε για τη διεξαγωγή ενδοτμηματικών μαθημάτων πρώτων βοηθειών και χρήσης απινιδωτή και εφοδίασε με ακόμα 5 απινιδωτές το Τμήμα καθώς επίσης και το προσωπικό με όλα τα απαιτούμενα Μέσα Ατομικής Προστασίας.

Εσωτερικός Έλεγχος

9.8 Κατά το 2011, συνεχίστηκε ο εσωτερικός έλεγχος των εργασιών με επιτόπιες επισκέψεις σε εργοτάξια κατασκευής έργων του Τμήματος με αυτεπιστασία, που εκτελούνται από τα Επαρχιακά Γραφεία, καθώς και σε Κυβερνητικά Αρδευτικά Έργα σε όλη την Κύπρο, με στόχο τη διατήρηση καλού επιπέδου των εργασιών και την πρόληψη και αποφυγή λογιστικών και τεχνικών παραλείψεων ή αβλεψιών.

9.9 Πέραν των ελέγχων ρουτίνας, συνεχίστηκε ο έλεγχος οποίος επικεντρώθηκε στον εντοπισμό θεσμικών και διαδικαστικών προβλημάτων και στην ετοιμασία προτάσεων για επίλυση τους. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι προτάσεις για αλλαγές στον τρόπο διεξαγωγής των διαγωνισμών για την εκτέλεση έργων υδατοπρομήθειας, για την αυτονόμηση των Επαρχιακών Γραφείων σε σχέση με εργαστηριακούς ελέγχους, για την υιοθέτηση της χρήσης νέου τύπου βαλβίδων, για την τροχοδρόμηση της ετοιμασίας σύγχρονων σχεδίων κυκλικών δεξαμενών καθώς και για την ετοιμασία νέων τεχνικών προδιαγραφών που αφορούν σε δίκτυα υδατοπρομήθειας.

VI. ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ

www.moa.gov.cy/gsd

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης είναι ο τεχνικός σύμβουλος του κράτους για όλα τα γεωλογικά θέματα, εκτός από τους υδρογονάνθρακες.

1.2 Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης ήταν διοικητικά διαρθρωμένο κατά το τέλος του 2011 στους Κλάδους Γενικής Γεωλογίας, Χαρτογραφίας και Συστημάτων Γεωγραφικών Πληροφοριών, Οικονομικής Γεωλογίας, Υδρογεωλογίας, Μηχανικής Γεωλογίας, Γεωφυσικής και Σεισμολογίας, και Γεωτρήσεων.

1.3 Αποστολή του Τμήματος είναι ο εντοπισμός και προστασία των υπόγειων νερών, ο εντοπισμός και η ορθολογική ανάπτυξη των ορυκτών πόρων, καθώς και η προστασία του δομημένου περιβάλλοντος από γεωκινδύνους. Παράλληλα, διεξάγει γενική γεωλογική έρευνα και χαρτογραφήσεις, γεωτεχνικές μελέτες για τη θεμελίωση αναπτυξιακών κατασκευαστικών έργων του κράτους, μελέτες της σεισμικότητας του κυπριακού χώρου, μελέτες για την ανάπτυξη του τομέα περιβαλλοντικής γεωλογίας με έμφαση στη γεωχημεία των εδαφών και των υπόγειων νερών και γενικά προάγει τη γεωλογική έρευνα μέσω επιστημονικών προγραμμάτων σε συνεργασία με εντόπια και ξένα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα. Ψηλά στις προτεραιότητες του Τμήματος ιεραρχούνται επίσης οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση στα θέματα της αρμοδιότητάς του.

2. ΒΑΣΙΚΗ ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ – ΓΕΩΛΟΓΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

2.1 Οι κυριότερες δραστηριότητες του Τμήματος στην βασική γεωλογική έρευνα είναι η γεωλογική χαρτογράφηση για τη διερεύνηση της γένεσης, εξέλιξης και σημερινής δομής του νησιού μας, η συνεχής συλλογή και αξιολόγηση γεωλογικών στοιχείων και πληροφοριών, η μηχανογράφηση και επεξεργασία τους με τη χρήση των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (G.I.S.) και η δημοσίευσή τους με την έκδοση χαρτών και άλλων ενημερωτικών εντύπων.

2.2 Η γεωλογική χαρτογράφηση της ευρύτερης περιοχής Παραλιμνίου – Αγίας Νάπας σε κλίμακα 1:5.000 έχει ως απώτερο στόχο την εκπόνηση ενός γεωλογικού χάρτη της περιοχής σε κλίμακα 1:25.000. Μέσα στο 2011 συνεχίστηκαν οι εργασίες για την ολοκλήρωση της χαρτογράφησης στην περιοχή του υψώματος «Φανού» μεταξύ των πόλεων Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου.

2.3 Στα πλαίσια της νεοτεκτονικής μελέτης της ευρύτερης περιοχής της Λάρνακας σε κλίμακα 1:25.000, σε συνεργασία με τη Γεωλογική Υπηρεσία των Η.Π.Α., βρίσκεται σε εξέλιξη πρόγραμμα για διεξαγωγή γεωφυσικών διασκοπήσεων με την μέθοδο της ηλεκτρικής τομογραφίας σε τέσσερις θέσεις, δύο γύρω από τις αλυκές της Λάρνακας και δύο στο ακρωτήριο Κίτι, οι οποίες θα δώσουν χρήσιμες πληροφορίες για την κατανόηση του τεκτονικού καθεστώτος της περιοχής.

2.4 Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας Ελλάδας-Κύπρου 2007-2013, το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης συμμετέχει ως εταίρος στο έργο «Γεωτουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη: Όρος Ιτάνου Κρήτης / Όρος Τρόδος Κύπρου» με ακρωνύμιο «ΓΕΩ.ΤΟΠΙ.Α». Εντός του 2011, το Τμήμα έχει προχωρήσει στην συλλογή φωτογραφικού υλικού και βιβλιογραφίας για την ετοιμασία ενημερωτικών εντύπων, που αφορούν το Γεωπάρκο.

2.5 Δημιουργήθηκε ο γεωμορφολογικός χάρτης της ευρύτερης περιοχής του αρχαίου βασιλείου της Παλαιπάφου σε μια συνεργασία με την Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η χαρτογράφηση έχει σκοπό να βοηθήσει γεωαρχαιολόγους και αρχαιολόγους στο να κατανοήσουν τη σημασία του τοπίου και της γεωμορφολογίας και τον ρόλο που έχει διαδραματίσει τα τελευταία 3.500 χρόνια στην πολιτιστική εξέλιξη της περιοχής.

2.6 Ξεκίνησε το Ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα PanGeo που λειτουργεί σαν συνέχεια του προγράμματος TerraFirma και έχει σκοπό τη χαρτογράφηση και αξιολόγηση των γεωκινδύνων στην ευρύτερη περιοχή Λευκωσίας με τη χρήση μετρήσεων μικρομετακινήσεων του εδάφους από ευρωπαϊκούς δορυφόρους.

2.7 Ολοκληρώθηκε το ερευνητικό πρόγραμμα Γεωθερμίας το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας και διεξήχθη με συνεργασία του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕ.ΠΑ.Κ.), του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης και της Υπηρεσίας Ενέργειας του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Το πρόγραμμα επικεντρώθηκε στη συλλογή στοιχείων για τον σχεδιασμό θερμικών συστημάτων ενέργειας με την κυκλοφορία νερού μέσα σε γεωτρήσεις και κύριο του αποτελέσμα είναι ένας προκαταρκτικός γεωθερμικός χάρτης με θερμοκρασίες εδάφους στα 100 μέτρα βάθος. Το επιστημονικό κοινό ενημερώθηκε για τα πορίσματα της μελέτης σε συμπόσιο που οργανώθηκε τον Ιανουάριο του 2011.

2.8 Η εργασία για τη παραγωγή του ψηφιακού χάρτη OneGeology περιλαμβάνει τη συλλογή γεωλογικών δεδομένων και σχεδιάστηκε για να παρέχει εύκολη πρόσβαση και να εναρμονίζεται σημασιολογικά με το λεξιλόγιο για τη λιθολογία του IUSG, καταργώντας παρωχημένους γεωλογικούς όρους.

2.9 Συνεχίστηκε η αναδιοργάνωση της βιβλιοθήκης. Βιβλία, εκθέσεις, περιοδικά, γεωλογικοί χάρτες και διδακτορικές διατριβές καταλογογραφούνται με τη χρήση του Συστήματος Καταγραφής Dewey στη βάση δεδομένων της βιβλιοθήκης ABEKT™. Οι εγγραφές αυτές είναι ήδη προσβάσιμες μέσω του διαδικτύου στην ιστοσελίδα <http://www.cln.com.cy>. Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης εργάζεται για να καταστήσει την βιβλιοθήκη πολύτιμο ερευνητικό εργαλείο τόσο για τους πολίτες όσο και το προσωπικό του.

2.10 Συνεχίστηκε η συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού και της Κύπρου κυρίως με την παροχή βοήθειας σε φοιτητές και ερευνητές που εργάζονται στην Κύπρο.

3. ΥΔΑΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

3.1 Οι κυριότερες δραστηριότητες του Τμήματος στον τομέα των υπόγειων νερών είναι η έρευνα, αξιοποίηση, παρακολούθηση και προστασία των υπόγειων υδατικών πόρων, η επίλυση υδρευτικών προβλημάτων και η εφαρμογή εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας, που σχετίζεται με την προστασία των νερών. Στα πλαίσια αυτά παρέχονται επίσης συμβουλευτικές υπηρεσίες προς διάφορα Τμήματα του δημόσιου τομέα, καθώς και προς ιδιώτες.

3.2 Συνολικά ανορύχθηκαν 31 γεωτρήσεις, από τις οποίες οι 22 για υδρευτικούς σκοπούς. Σε μερικές περιπτώσεις η ανόρυξη νέων γεωτρήσεων είχε στόχο την αντικατάσταση υφιστάμενων υδρευτικών γεωτρήσεων, το νερό των οποίων παρουσίαζε αποκλίσεις από τα σχετικά ποιοτικά πρότυπα. Η εκτέλεση των πιο πάνω γεωτρήσεων έγινε με εργοτάξια του Τμήματος, αλλά και με ανάθεση εργασιών στον ιδιωτικό τομέα μέσω σύμβασης συνολικής δαπάνης €173.766. Επίσης, εκτελέστηκαν 22 δοκιμαστικές αντλήσεις. Επιπλέον, έγινε διαχείριση των κυβερνητικών γεωτρήσεων, καθώς επίσης διαχείριση της εκμίσθωσης 39 κυβερνητικών γεωτρήσεων.

Όσον αφορά τις υδρευτικές γεωτρήσεις αυτές ανορύχθηκαν για να αντιμετωπιστούν σχετικά προβλήματα στις ακόλουθες κοινότητες:

Επαρχία Λευκωσίας: Νικητάρι, Κατύδατα, Βιοτεχνική Ζώνη Σολέας, Ακάκι, Αγία Μαρίνα, Περιστέρωνα, Μοσφίλι, Περιστέρωνα και Κάτω Μονή.

Επαρχία Λεμεσού: Πρασειό Κελλακίου και Κελλάκι.

Επαρχία Λάρνακας: Ορά

Επαρχία Πάφου: Πωμός

3.3 Συνεχίστηκε η παρακολούθηση της ποιότητας των υπόγειων και επιφανειακών νερών στο πλαίσιο της εφαρμογής της Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ για την προστασία των νερών από νιτρορύπανση από γεωργικές δράσεις (ΚΔΠ 534/2002, Νόμος 106(Ι) 2002). Το σχετικό δίκτυο παρακολούθησης καλύπτει όλους τους υδροφόρους, δίδεται όμως ιδιαίτερη έμφαση στους υδροφόρους, που χαρακτηρίστηκαν ως ευάλωτοι σε νιτρορύπανση. Παρακολουθούνται επίσης τα επιφανειακά νερά, σε επιλεγμένα σημεία. Συνολικά λειτουργούν 222 σταθμοί παρακολούθησης των υπόγειων νερών και 10 σταθμοί των επιφανειακών. Οι υφιστάμενες ευπρόσβλητες σε νιτρορύπανση ζώνες είναι οι περιοχές των Κοκκινοχωριών, Κίτι-Περβόλια, Ακρωτηρίου, Πέγειας, Πόλης Χρυσοχούς και Ορούντας.

3.4 Συνεχίστηκε η παρακολούθηση των υπόγειων νερών, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 8 της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά (2000/60ΕΕ) σε συνεργασία με το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Το εν λόγω δίκτυο αποτελείται από 84 σταθμούς και καλύπτει όλα τα υπόγεια υδατικά σώματα. Περαιτέρω, έγινε αξιολόγηση της κατάστασης των υπόγειων νερών στο πλαίσιο της Οδηγίας 2006/118/ΕΚ για την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και υποβάθμιση, σε συνεργασία με το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων και το Τμήμα Περιβάλλοντος.

3.5 Συνεχίστηκε η αναβάθμιση του αυτογραφικού δικτύου παρακολούθησης των υπόγειων νερών. Το δίκτυο αυτό αποτελείται από 90 σταθμούς με δυνατότητα συνεχούς παρατήρησης των χαρακτηριστικών των υπόγειων νερών, καλύπτει δε όλους τους υδροφόρους. Με την αναβάθμιση αυτή δίνεται η δυνατότητα τηλεμετρικής διαχείρισης του δικτύου, καθώς επίσης τηλεμετρικής μεταφοράς των δεδομένων και αποθήκευσής τους στην εξειδικευμένη ηλεκτρονική βάση. Εντός του 2011 αναβαθμίστηκαν άλλοι 20 σταθμοί με συνεπακόλουθο 81 από τους 90 σταθμούς να είναι πλέον τηλεμετρικοί. Τα δεδομένα που συλλέγονται τυγχάνουν πολλαπλής αξιοποίησης, τόσο στα πλαίσια εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας, όσο και για ερευνητικούς σκοπούς.

3.6 Συνεχίστηκε η εφαρμογή των προνοιών της ΚΔΠ 45/1996 του Νόμου 106 (Ι) 2002, που σχετίζονται με τις μελέτες για τον καθορισμό ζωνών προστασίας σε υδρευτικές γεωτρήσεις, καθώς επίσης για την απομόνωση / προστασία των γεωτρήσεων αυτών. Εντός του 2011 εκπονήθηκαν 18 τέτοιες μελέτες, ενώ συνολικά εκπονήθηκαν μελέτες για 240 γεωτρήσεις.

4. ΟΡΥΚΤΟΙ ΠΟΡΟΙ

4.1 Η Οικονομική Γεωλογία καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων με βασικούς τομείς δραστηριότητας την εφαρμοσμένη έρευνα, καθώς και την αειφόρο και ορθολογική ανάπτυξη, αξιοποίηση και διαχείριση των ορυκτών πόρων της Κύπρου (μεταλλικών και βιομηχανικών ορυκτών) στη βάση ενός ισορροπημένου περιβαλλοντικού πλαισίου. Παράλληλα, εκπονούνται εξειδικευμένα ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με ξένους εμπειρογνώμονες, με στόχο τη συνεχή διεύρυνση των δυνατοτήτων χρήσης των ορυκτών πρώτων υλών, τη βελτίωση της ποιότητας των παραγομένων προϊόντων και τη διασφάλιση της καταλληλότητάς τους.

4.2 Ολοκληρώθηκε το ερευνητικό πρόγραμμα για τον χαρακτηρισμό των φυσικών διακοσμητικών πετρωμάτων που χρησιμοποιούνται σήμερα στην οικοδομική βιομηχανία. Το πρόγραμμα, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας ήταν διετές και μέσα από την εκπόνηση σειράς εργαστηριακών δοκιμών έχει προσδιορίσει τις φυσικές και μηχανικές παραμέτρους των πλείστων φυσικών διακοσμητικών πετρωμάτων που παράγονται και χρησιμοποιούνται στην Κύπρο.

4.3 Στα πλαίσια συμμετοχής του στην αρμόδια Τεχνική Επιτροπή του Κυπριακού Οργανισμού Τυποποίησης για τα αμμοχάλικα, ετοιμάστηκε και υποβλήθηκε σχετική πρόταση, με βάση την οποία εκδόθηκε νέο διάταγμα για τα αδρανή υλικά, αφού πρώτα υιοθετήθηκε από την αρμόδια αρχή.

4.4 Συνεχίστηκε η έρευνα για εντοπισμό περιοχών στην επαρχία Πάφου, που διαθέτουν σημαντικά αποθέματα ασβεστόλιθου για εξόρυξη ογκολίθων για θαλάσσια κατασκευαστικά έργα. Επιλέγησαν τρεις περιοχές όπου διεξάγεται γεωλογική έρευνα, με στόχο τον προσδιορισμό των φυσικών παραμέτρων και των τεχνικών χαρακτηριστικών του πετρώματος και την οριοθέτηση περιοχών με κατάλληλο πέτρωμα για κατασκευή ογκολίθων για θαλάσσια έργα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του σχετικού προτύπου.

4.5 Στα πλαίσια των διαδικασιών για πιθανή δημιουργία νέας λατομικής ζώνης στην επαρχία Πάφου, καθορίστηκαν συγκεκριμένοι εναλλακτικοί χώροι στους οποίους κρίνεται δυνατή η δημιουργία λατομικής ζώνης. Διεξάγεται γεωλογική έρευνα για να καθοριστεί η ποιότητα και τα αποθέματα του υλικού, ενώ θα ακολουθήσει εκπόνηση πλήρους μελέτης για τις επιπτώσεις που δυνατόν να έχει μια τέτοια ανάπτυξη στο περιβάλλον.

4.6 Στον τομέα αποκατάστασης του περιβάλλοντος σε εγκαταλειμμένα μεταλλεία, συνεχίστηκε η υποστήριξη των εργασιών επαναφοράς του περιβάλλοντος στο χώρο του Μεταλλείου Αμιάντου που διεξάγονται υπό την εποπτεία της αρμόδιας διατμηματικής Τεχνικής Επιτροπής. Με οδηγίες της Υπουργικής Επιτροπής του Μ. Αμιάντου ετοιμάστηκε πρόταση για εκπόνηση Γενικού Σχεδίου ανάπτυξης του χώρου του μεταλλείου Αμιάντου. Πραγματοποιήθηκαν η ετήσια επιθεώρηση της σήραγγας, επαναλήφθηκαν οι δειγματοληψίες και αναλύσεις του ατμοσφαιρικού αέρα για την καταμέτρηση των ινών αμιάντου στην ατμόσφαιρα και έγινε υγιεινή ταφή αμιαντούχων υλικών. Παράλληλα άρχισε η αποκατάσταση μέρους του εγκαταλειμμένου μεταλλείου της Κοκκινοπεζούλας στο Μιτσερό, με την τοπογραφική αποτύπωση του χώρου της αποκατάστασης, την αγορά υλικού επικάλυψης των μπάζων και τον σχεδιασμό του χώρου αποκατάστασης.

4.7 Στα πλαίσια της διαδικασίας επιτήρησης της αγοράς, συνεχίστηκε ο έλεγχος της ποιότητας των παραγομένων από τις σκυροθραυστικές μονάδες αδρανών υλικών, με την πραγματοποίηση συνολικά 382 δειγματοληψιών. Τα εργαστηριακά αποτελέσματα καταγράφηκαν στο σχετικό αρχείο, τα δε αποτελέσματα που δεν πληρούν τις ελάχιστες

βασικές απαιτήσεις των προτύπων διαβιβάστηκαν στην Αρμόδια Αρχή (Υπουργείο Εσωτερικών) για λήψη μέτρων συμμόρφωσης.

4.8 Στα πλαίσια της διαδικασίας αξιολόγησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία λατομείων και μεταλλείων, αξιολογήθηκαν συνολικά 36 μελέτες για ισάριθμες λατομικές και σκυροθραυστικές μονάδες και εξετάστηκαν δύο συνολικά περιπτώσεις αποκατάστασης φυσικού περιβάλλοντος σε ισάριθμες περιοχές παλαιών ή παράνομων λατομήσεων.

4.9 Συνεχίσθηκε και κατά το 2011 η αξιολόγηση μεγάλου αριθμού αιτήσεων για Ερευνητικές και Πολεοδομικές Άδειες για εντοπισμό και εκμετάλλευση βιομηχανικών ορυκτών, πετρωμάτων και μεταλλευμάτων καθώς και αιτήσεων για παραχώρηση Πολεοδομικών Αδειών για εκμετάλλευση ορυκτού πλούτου κατά παρέκκλιση από το Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων και ετοιμάστηκαν συνοπτικές εκθέσεις.

4.10 Το Τμήμα, σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Γεωλόγων και Μεταλλειολόγων Κύπρου και άλλους επαγγελματικούς συνδέσμους που ασχολούνται με την εξορυκτική βιομηχανία, πραγματοποίησε διάφορες εκδηλώσεις μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ημέρας Ορυκτών για να προβάλλει την σημασία των ορυκτών πόρων στην καθημερινή ζωή του ανθρώπου. Οι εκδηλώσεις περιλάμβαναν έκθεση ορυκτών και πετρωμάτων και επισκέψεις τοπικών αρχών και σχολείων σε χώρους λατομείων και μεταλλείων.

4.11 Στα πλαίσια των Ρυθμιστικών Σχεδίων Δράσης Κοινοτήτων, αξιολογήθηκε μεγάλος αριθμός περιοχών κοινοτήτων και υποδείχτηκαν περιοχές με σημαντικά αποθέματα ορυκτών πόρων με στόχο την προστασία τους από άλλες αναπτύξεις, για μελλοντική εκμετάλλευση.

5. ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ / ΓΕΩΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

5.1 Το Τμήμα αναλαμβάνει τον προγραμματισμό, την εκτέλεση και αξιολόγηση των αναγκαίων γεωλογικών - γεωτεχνικών ερευνών, που απαιτούνται για τη σωστή και ασφαλή θεμελίωση των διαφόρων αναπτυξιακών έργων (τεχνικών κατασκευών) του Κράτους καθώς και μελέτες που αφορούν φυσικά γεωλογικά φαινόμενα, όπως είναι οι κατολισθήσεις, οι καταβόθρες και οι εδαφικές καθιζήσεις. Συμβάλλει ουσιαστικά στη διαδικασία για Αναθεώρηση/Τροποποίηση Ορίων Ανάπτυξης και Πολεοδομικών Ζωνών και εκφέρει απόψεις σε γεωλογικές - γεωτεχνικές εκθέσεις Ιδιωτικών Γραφείων, που αφορούν διάφορα Έργα Ανάπτυξης, κυρίως την οδοποιία.

5.2 Στον τομέα των **Υδατικών Έργων**, συνεχίζεται η παρακολούθηση των Κατασκευαστικών Εργασιών του Φράγματος Σολέας με επιπρόσθετη γεωτεχνική έρευνα της περιοχής θεμελίωσης του Αναχώματος του Φράγματος και επίβλεψη των διαφόρων κατασκευών και παροχή ειδικών γνωματεύσεων που άπτονται θεμάτων μηχανικής γεωλογίας.

Διεξήχθησαν επίσης γεωλογικές/γεωτεχνικές έρευνες για τη χωροθέτηση Βιολογικών Σταθμών (κοινοτήτες Αθηαίνου, Μενίκου), καθώς και των αντλιοστασίων και αγωγών λυμάτων (περιοχές Άχνας- Αυγόρου- Σωτήρας) και έχει αξιολογηθεί γεωλογική - γεωτεχνική μελέτη, που εκπονήθηκε από Ιδιωτικό Γραφείο, για την κατασκευή δεξαμενής λυμάτων στον Άγιο Σωζόμενο.

5.3 Τα Έργα Οδοποιίας, Γεφυροποιίας αποτέλεσαν πεδία γεωλογικών/ γεωτεχνικών επιφανειακών και υπόγειων ερευνών, περιλαμβανομένων και εργαστηριακών δοκιμών σε διάφορες περιοχές, με ετοιμασία γεωλογικών-γεωτεχνικών χαρτών, γεωλογικών τομών και σχετικών εκθέσεων.

Επίσης έχουν αξιολογηθεί γεωλογικές - γεωτεχνικές μελέτες, που εκπονήθηκαν από Ιδιωτικά Γραφεία Μελετών, για σημαντικά έργα οδοποιίας.

5.4 Στον τομέα της **Οικιστικής Ανάπτυξης**, καθώς και διαφόρων **άλλων αναπτύξεων**, γεωτεχνικές έρευνες, αφορούσαν ένα ευρύ φάσμα Έργων, όπως διαχωρισμό οικοπέδων για εκτοπισθέντες και για φτωχές οικογένειες, δημιουργία γηπέδων γκολφ, ηλιοθερμικών πάρκων και εγκατάσταση ανεμογεννητριών (αιολικών πάρκων), θεμελιώσεις εκκλησιών, καταλληλότητα κοιμητηρίων σε διάφορες κοινότητες όλων των Επαρχιών καθώς και σχέδια Αναδάσμου. Επίσης διεκπεραιώθηκε μεγάλος αριθμός αιτήσεων για πολεοδομικές και οικοδομικές άδειες, που κάλυπταν πολλές περιοχές για ανέγερση κατοικιών, καθώς και αναπτύξεις σε κοινότητες επίσης όλων των Επαρχιών.

5.5 Οι **αστοχίες/αστάθειες πρυνών** σε διάφορα έργα ή και περιοχές οικιστικής ανάπτυξης, έχουν διερευνηθεί για διαλεύκανση των αιτίων που τις προκαλεί. Οι έρευνες αφορούν κατολισθήσεις σε διάφορες κοινότητες όπως στην Αγλαντζιά, Νήσου, Άλωνα, Πέραπεδι, Λεμύθου, Ζωτοπηγή, Μουτταγιάκα, Σκούλη, Κρήτου Μαρόττου και άλλες. Έρευνες/μελέτες κατολισθήσεων έγιναν και συνεχίζονται για αρκετά πρυνή εκσκαφής του αυτοκινητόδρομου Λεμεσού- Πάφου. Η όλη ερευνητική εργασία και τα διορθωτικά έργα θα συνεχιστούν και το 2012.

5.6 Στον τομέα των **Μελετών** που αφορούν **Γεωπροβλήματα** έγιναν τα εξής:

5.6.1 Εκπόνηση ή και αναθεώρηση ζωνών γεωλογικής επικινδυνότητας/_καταλληλότητας. Η Μελέτη αυτή περιλαμβάνει εξειδικευμένες γεωλογικές /γεωτεχνικές έρευνες, σε περιοχές διαφόρων χωριών, με στόχο τον ορθολογικό σχεδιασμό και την ασφαλή πολεοδομική ανάπτυξη του τόπου. Υφιστάμενοι χάρτες κοινοτήτων με γεωπροβλήματα επανεκτιμούνται και επικαιροποιούνται με τη διεξαγωγή επιφανειακών, υπόγειων και εργαστηριακών ερευνών και ετοιμάζονται αναθεωρημένοι χάρτες. Σημαντική εργασία για το 2011 είναι η ετοιμασία χαρτών, με ζώνες γεωλογικής καταλληλότητας των περιοχών της Πάφου, με βάση τους χάρτες Κατολισθητικής Ευαισθησίας και Κατολισθητικού Κινδύνου που έχουν εκπονηθεί στα πλαίσια του μελετητικού Προγράμματος Κατολισθήσεων Πάφου. Οι χάρτες αυτοί δόθηκαν στα ενδιαφερόμενα Τεχνικά Τμήματα.

5.6.2 Μελετητικό Πρόγραμμα του Τμήματος, «Αστάθεια εδάφους στο Μέσα Χωριό, Πάφος». Το Πρόγραμμα αυτό, διάρκειας 8 μηνών, αφορούσε την αστάθεια εδάφους στην ευρύτερη περιοχή του Μέσα Χωριού Πάφου και περιλάμβανε γεωλογική-γεωτεχνική χαρτογράφηση, υπόγειες έρευνες με ανόρυξη 12 διερευνητικών γεωτρήσεων, δειγματοληψίες και εργαστηριακές δοκιμές, σύνταξη σχετικής έκθεσης.

5.6.3 Διάχυση και αξιοποίηση των μελετών για τα γεωπροβλήματα. Μετά το πέρας του μελετητικού Προγράμματος των Κατολισθήσεων Πάφου διοργανώθηκε τον Οκτώβριο του 2011 σχετική Ημερίδα στην Πάφο, η οποία είχε μεγάλο ενδιαφέρον και μεγάλη συμμετοχή συνέδρων στους οποίους δόθηκε ενημερωτικό υλικό σε CD που αφορούσε τα θέματα των παρουσιάσεων που αναπτύχθηκαν στην Ημερίδα.

5.7 Η ηλεκτρονική βάση γεωτεχνικών δεδομένων ενημερώνεται και αναπτύσσεται συνεχώς με την προσθήκη στοιχείων. Έγινε σύνδεση με το GIS του συνόλου των 3230 γεωτρήσεων, καθώς επίσης και 842 από το σύνολο των 3082 εκθέσεων/μελετών. Συνεχίζεται η ψηφιοποίηση δεδομένων που αφορούν όλες τις νέες υποθέσεις πολεοδομικών αδειών και αδειών οικοδομής σε ενιαίους χάρτες.

5.8 Στο **Εργαστήριο Μηχανικής Γεωλογίας και Βιομηχανικών Ορυκτών** διεξήχθησαν 429 δοκιμές σε 219 επιλεγμένα δείγματα εδάφους και βράχου, που αφορούσαν τις γεωλογικές/γεωτεχνικές έρευνες διαφόρων έργων, κυρίως για το Πρόγραμμα της Αστάθειας του Εδάφους στο Μέσα Χωριό Πάφου, για διάφορους Δρόμους, Κυκλικούς Κόμβους, για διάφορες περιοχές κατολισθήσεων, για Κοιμητήρια και για άλλες εργασίες του Κλάδου.

6. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΩΛΟΓΙΑ

6.1 Το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης ασχολείται με διάφορες πτυχές της περιβαλλοντικής γεωλογίας / γεωχημείας και διεξάγει μελέτες, που έχουν σχέση με την χημική ρύπανση των υπόγειων υδροφόρων στρωμάτων, την ρύπανση του εδάφους καθώς και τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων. Επιπρόσθετα, ασχολείται με τη διεξαγωγή χημικών αναλύσεων, που σχετίζονται με τις διάφορες δραστηριότητες του Τμήματος στα πεδία των εδαφών, των νερών και των δομικών υλικών. Στο επίκεντρο των πιο πάνω δραστηριοτήτων βρίσκονται το Χημείο του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης που αποτελείται από το Εργαστήριο των νερών, το Εργαστήριο Ελέγχου Δομικών Υλικών και εδαφών όπως επίσης το Εργαστήριο Προπαρασκευής Δειγμάτων.

6.2 Μέσα στο 2011 το Χημείο του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης έχει διεξέλθει με επιτυχία την τρίτη και τέταρτη προγραμματισμένη επιτήρηση από τον Κυπριακό Οργανισμό Προώθησης της Ποιότητας (ΚΟΠΠ) για επανέκδοση του πιστοποιητικού Διαπίστευσης κατά ISO 17025. Το πεδίο διαπίστευσης του Χημείου περιλαμβάνει δέκα συνολικά μεθόδους ανάλυσης και καλύπτει τα πεδία των νερών των δομικών υλικών και των εδαφών.

6.3 Στα πλαίσια του πεδίου της περιβαλλοντικής γεωλογίας / γεωχημείας το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης ολοκλήρωσε τη Σύμβαση για την εκπόνηση του Γεωχημικού Άτλαντα της Κύπρου ένα πενταετές πρόγραμμα, που περιλάμβανε δειγματοληψίες εδάφους από 5.500 σημεία και γεωχημικές αναλύσεις. Μέσα στο 2011 έχει δημοσιευθεί ο Γεωχημικός Άτλαντας της Κύπρου, μια πολυσέλιδη έγχρωμη έκδοση θεματικών χαρτών που καταδεικνύουν τη διασπορά στα εδάφη κάπου εξήντα χημικών στοιχείων, χημικών ενώσεων και άλλων φυσικοχημικών παραμέτρων. Στα πλαίσια της διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος το Τμήμα έχει διοργανώσει Διεθνές Συμπόσιο στα θέματα της γεωχημικής χαρτογράφησης, της περιβαλλοντικής, αστικής, Ιατρικής γεωχημείας και θέματα προστασίας των εδαφών από την ρύπανση και την υποβάθμιση με την εκπροσώπηση ειδικών στα θέματα από δέκα και πλέον χώρες. Το Συμπόσιο τέλεσε υπό την αιγίδα του Υπουργού Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος. Ο Γεωχημικός Άτλαντας της Κύπρου έχει τεθεί προς πώληση από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης και αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για μελλοντικές περιβαλλοντικές μελέτες.

6.4 Κατά το 2011 το Χημείο μας ανέλαβε αναλύσεις προγραμμάτων παρακολούθησης της ποιότητας των υπόγειων και επιφανειακών νερών και της επιτήρησης της Κυπριακής αγοράς για τα δομικά υλικά που συντονίζει το Υπουργείο Εσωτερικών. Παράλληλα, συνέχισε την παρακολούθηση της ποιότητας του βρόχινου νερού στα πλαίσια του προγράμματος EMEP, που συντονίζεται από το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας.

6.5 Μέσα στο 2011 το Χημείο του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης έχει εμπλακεί στο πρόγραμμα για επικαιροποίηση του υδρογεωλογικού χάρτη της Κύπρου με πολυστοιχειακές χημικές αναλύσεις δειγμάτων νερού από τρακόσια αντιπροσωπευτικά σημεία.

7. ΣΕΙΣΜΟΛΟΓΙΑ - ΓΕΩΦΥΣΙΚΗ

7.1 Κατά το 2011 συνεχίστηκε, σε 24ωρη βάση, η λειτουργία του Σεισμολογικού Δικτύου και του Σεισμολογικού Κέντρου καταγραφής και επεξεργασίας δεδομένων. Η σεισμική δραστηριότητα της Ανατολικής Μεσογείου κατά τη διάρκεια του έτους καταγράφηκε και μελετήθηκε και οι σχετικές πληροφορίες έχουν εκδοθεί σε Μηνιαία Σεισμολογικά Δελτία, τα οποία πέραν από την αποστολή τους σε περιφερειακά σεισμολογικά κέντρα και σε τοπικές αρχές και υπηρεσίες, έχουν δημοσιευτεί και στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Συνεχίστηκε, επίσης, η ανταλλαγή δεδομένων στα πλαίσια της συνεργασίας του Τμήματος με διεθνή και ευρωπαϊκά σεισμολογικά ινστιτούτα.

7.2 Το Σεισμολογικό Κέντρο κατά το 2011 έχει καταγράψει συνολικά 636 σεισμούς, από τους οποίους οι 280 ήταν τοπικοί (απόσταση μέχρι και 300 km από την κεντρική Κύπρο), οι 111 ήταν περιφερειακοί (απόσταση 300-1.000 km από την Κύπρο) και οι 245 ήταν μεγάλου μεγέθους τηλεσεισμοί (απόσταση πέραν των 1.000 km από την Κύπρο). Δύο τοπικοί σεισμοί και ένας περιφερειακός σεισμός έγιναν ελαφρά αισθητοί στην Κύπρο – λεπτομέρειες παρουσιάζονται στον Πίνακα 12, παράρτημα Α.

7.3 Κατά τη διάρκεια του έτους και στα πλαίσια του πρώτου σταδίου αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων του Σεισμολογικού Κέντρου Καταγραφής και Ανάλυσης, το Σεισμολογικό Κέντρο έχει συνδεθεί διαδικτυακά με το ευρωπαϊκό σεισμολογικό δίκτυο GEOFON και το παγκόσμιο σεισμολογικό δίκτυο IRIS, και λαμβάνει σε πραγματικό χρόνο δεδομένα από τα δίκτυα αυτά. Έχει επίσης εγκατασταθεί δεύτερο σύστημα ψηφιοποίησης των αναλογικών δεδομένων των Κυπριακών Σεισμολογικών Σταθμών για να επιτευχθεί η συμβατότητα των σεισμολογικών δεδομένων της Κύπρου με τα αντίστοιχα άλλων σεισμολογικών ινστιτούτων για μια πιο αποτελεσματική συνεργασία μαζί τους.

7.4 Κατά το 2011 έχει αναδιαρθρωθεί η ενότητα «Σεισμοί» της ιστοσελίδας του Τμήματος, η οποία τώρα περιλαμβάνει, σε περιβάλλον διαδραστικού χάρτη, καθημερινή πληροφόρηση για όλους τους σεισμούς του ευρύτερου Κυπριακού χώρου. Υπηρεσίες, οργανισμοί, ιδιωτικές εταιρίες, μέσα μαζικής ενημέρωσης, σχολεία, πανεπιστήμια και πολίτες έχουν εξυπηρετηθεί σε θέματα συναφή με τις δραστηριότητες του Σεισμολογικού Κέντρου.

7.5 Κατά τη διάρκεια του έτους διεξήχθησαν γεωφυσικές μελέτες με την εφαρμογή διαφόρων μεθόδων και τη χρήση κατάλληλου εξοπλισμού για τη διερεύνηση των φυσικών ιδιοτήτων του υπεδάφους. Επίσης, το Τμήμα έλαβε μέρος σε πείραμα του προγράμματος CTBTO των Ηνωμένων Εθνών για την απαγόρευση των πυρηνικών δοκιμών.

8. ΓΕΩΤΡΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Το Τμήμα κατά το 2011 λειτούργησε με έξι διατρητικά εργοτάξια εξοπλισμένα με περιστροφικά, κρουστικά και δειγματοληπτικά γεωτρήματα, καθώς και με ένα συνεργείο δοκιμαστικών αντλήσεων προς εξυπηρέτηση των διαφόρων εργασιών και ερευνητικών προγραμμάτων του. Τα εργοτάξια αυτά προέβησαν στην ανόρυξη γεωτρήσεων συνολικού μήκους 5.082 μέτρων. Από αυτές, 18 γεωτρήσεις ανορύχθηκαν για σκοπούς υδρογεωλογικής έρευνας, 15 για σκοπούς γενικής γεωλογικής και γεωτεχνικής έρευνας και 18 για σκοπούς οικονομικής γεωλογικής έρευνας. Πέραν των γεωτρήσεων αυτών, άλλες 13 γεωτρήσεις ανορύχθηκαν για σκοπούς υδρογεωλογικής έρευνας μέσω σύμβασης με ιδιώτη διατρητή. Σε επιτυχείς υδρογεωτρήσεις διεξήχθησαν 19 δοκιμαστικές αντλήσεις.

9. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

9.1 Το Τμήμα είναι από το 2005 τακτικό μέλος και μετέχει στις εργασίες του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Γεωλογικών Υπηρεσιών (EuroGeoSurveys, πρώην FOREGS), που αντιπροσωπεύει όλες σχεδόν τις Γεωλογικές Υπηρεσίες των κρατών της Ευρώπης, και συμμετέχει σε διάφορες Ομάδες Ειδικότητας. Μεταξύ 19 και 21 Σεπτεμβρίου του 2011 η Διευθύντρια του Τμήματος εκπροσώπησε το Τμήμα στις εργασίες της σχετικής Εαρινής Γενικής Συνάντησης των Διευθυντών Ευρωπαϊκών Γεωλογικών Υπηρεσιών, που έλαβε χώρα στην Βαρσοβία.

9.2 Το Τμήμα συνέχισε τη συνεργασία του με πανεπιστήμια της Κύπρου και του εξωτερικού, με ερευνητικά κέντρα, με ομόλογες εθνικές υπηρεσίες των κρατών μελών της ΕΕ, των ΗΠΑ και του Ισραήλ, το Ευρω-Μεσογειακό Σεισμολογικό Κέντρο (EMSC), το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, το Γεωερευνητικό Ινστιτούτο του Potsdam της Γερμανίας, το Πρόγραμμα «Μείωση των Απωλειών από Σεισμούς στην Ευρύτερη Περιοχή της Μεσογείου» (R.E.L.E.M.R.) και το Πρόγραμμα του Ο.Η.Ε. για την «Απαγόρευση των Πυρηνικών Δοκιμών» (C.T.B.T.O.). Επίσης, συνέχισε τη συμμετοχή του (από το 2006) στο διεθνές πρόγραμμα «Terrafirma» του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για το Διάστημα, που σκοπεύει βασικά στην παρακολούθηση των μικρομετακινήσεων στην επιφάνεια της γης με τη χρήση δορυφορικού ραντάρ.

9.3 Στο Τμήμα λειτουργεί πυρήνας μάθησης, ο οποίος αναλαμβάνει κάθε χρόνο τον καταρτισμό σχεδίου εκπαίδευσης του προσωπικού του Τμήματος, αφού διαγνώσει τις ανάγκες μάθησής του. Το σχέδιο δράσης για το 2011, περιλάμβανε εκπαιδευτικά προγράμματα, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό.

Στην Κύπρο έγιναν εκπαιδευτικά προγράμματα χωρίς χρέωση ή και με χρέωση.

Εκπαιδευτικά προγράμματα χωρίς χρέωση:

- στην Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΔΔ)
 - Σειρά Προγραμμάτων Εισαγωγικής Κατάρτισης Νεοεισερχομένων στη Δημόσια Υπηρεσία - τα παρακολούθησαν 2 Υπάλληλοι
 - Εργαστήριο για Αποτελεσματικές Συνεδρίες- το παρακολούθησαν 3 Υπάλληλοι
 - Εργαστήριο για Αποτελεσματική Επικοινωνία- το παρακολούθησαν 6 Υπάλληλοι
 - Ενημερωτικές συναντήσεις με θέμα «Οργάνωση και Διαχείριση θεμάτων Ασφάλειας και Υγείας στη Δημόσια Υπηρεσία» - Συμμετείχαν 2 Υπάλληλοι
- στο ΤΕΠΑΚ
 - Συμμετοχή σε Ημερίδα με θέμα «Εφαρμογές Δορυφορικής Τηλεπισκόπησης»- το παρακολούθησαν 2 Υπάλληλοι

Εκπαιδευτικά προγράμματα με χρέωση:

- «Οι απαιτήσεις του προτύπου 17025»-, το παρακολούθησε 1 Υπάλληλος
- «Κατασκευή Ψηφιακής Γεωβάσης κατολισθητικών δεδομένων, καθώς και Ανάλυση Ευστάθειας Πρανών», από 2 εμπειρογνώμονες που ήλθαν στην Κύπρο- το παρακολούθησαν 4 Υπάλληλοι
- «Συντήρηση /Λειτουργία του Σταθμού Ευρέως Φάσματος και χειρισμός του λογισμικού για ανάλυση των Σεισμολογικών δεδομένων» , από 1 εμπειρογνώμονα που ήλθε στην Κύπρο- το παρακολούθησαν 3 Υπάλληλοι. Με την ευκαιρία της εκπαίδευσης εγκαταστάθηκε (χωρίς χρέωση) Software, πολύ βοηθητικό για την Κύπρο.

Σε επιστημονικά ιδρύματα του εξωτερικού έγιναν οι πιο κάτω εκπαιδεύσεις:

- Εφαρμογές Εδαφομηχανικής/Βραχομηχανικής- 1 Υπάλληλος
- Υδρογεωλογική έρευνα και παρακολούθηση υπόγειου νερού- 1 Υπάλληλος

9.4 Κατά το 2011, το Τμήμα διεκπεραίωσε συνολικά 17 δημόσιους διαγωνισμούς συνολικού κόστους 433.341 Ευρώ για κάλυψη των αναγκών στους τομείς της έρευνας και της προμήθειας εξοπλισμού.

10. ΕΚΔΟΣΕΙΣ / ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Οι κυριότερες εκδόσεις του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης μέσα στο 2011 ήταν οι εξής:

- (α) Η Ετήσια Έκθεση του Τμήματος για το 2010 (δίγλωσση – ελληνικά/αγγλικά). Η έκθεση αυτή έχει διανεμηθεί σε άλλα Τμήματα, σχετικούς επιστημονικούς φορείς και αρμόδιες αρχές στην Κύπρο.
- (β) Ενημερωτική έκδοση για το κοινό (στα ελληνικά και αγγλικά) με θέμα «Γεωμορφώματα της Κύπρου».

Επίσης, Λειτουργοί του Τμήματος δημοσίευσαν διάφορα άρθρα στα έντυπα ΜΜΕ και στο περιοδικό «ΑΓΡΟΤΗΣ» του Υ.Γ.Φ.Π.Π. και, επιπλέον, παρουσιάσθηκαν αρκετές φορές σ' ενημερωτικές εκπομπές των ραδιοτηλεοπτικών μέσων της Κύπρου.

VII. ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ www.moa.gov.cy/mines

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Η Υπηρεσία Μεταλλείων είναι η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της περί Μεταλλείων και Λατομείων Νομοθεσίας και της περί Εκρηκτικών Υλών Νομοθεσίας. Είναι επίσης σύμβουλος του Κράτους πάνω σε τεχνικά θέματα που σχετίζονται με τον ορυκτό πλούτο της Χώρας και ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ Κυβέρνησης, Μεταλλευτικών Εταιρειών και Ερευνητών.

1.2 Από τις αρμοδιότητες της, η Υπηρεσία Μεταλλείων, έχει στόχο την ορθολογική ανάπτυξη του ορυκτού πλούτου της Χώρας μέσα από δραστηριότητες που να ελαχιστοποιούν την επίδραση της ανάπτυξης αυτής στο περιβάλλον και να παρέχουν ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας για τους εργαζόμενους στον τομέα όπως και την παροχή άριστης ποιότητας προϊόντων στην αγορά.

1.3 Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων, η Υπηρεσία Μεταλλείων, είναι οργανωμένη έτσι ώστε να αντεπεξέρχεται στις πιο κάτω κύριες ενασχολήσεις:

- Την έκδοση Ερευνητικών Αδειών, Προνομίων Λατομείου, Μεταλλευτικών Μισθώσεων και τον έλεγχο της τήρησης των όρων χορήγησης τους.
- Την εξέταση των Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις.
- Τον έλεγχο των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία, λατομεία και συναφείς εγκαταστάσεις.
- Τον έλεγχο της εισαγωγής, αποθήκευσης, πώλησης και χρήσης των εκρηκτικών υλών, πυροτεχνημάτων και πυρομαχικών.
- Την είσπραξη τελών, μισθωμάτων, ενοικίων και δικαιωμάτων για τις έρευνες, τις εκμεταλλεύσεις και τις εκρηκτικές ύλες.

2. ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

2.1 Ως γνωστόν η κυπριακή μεταλλευτική βιομηχανία ήταν δραστηριοποιημένη στην παραγωγή μεταλλευμάτων και συμπυκνωμάτων χαλκού, σιδηροπυρίτη, χρυσού, χρωμίτη καθώς και ινών αμιάντου.

Από τη δεκαετία του 1970 η μεταλλευτική βιομηχανία βρίσκεται σε ύφεση γεγονός που οφείλεται κυρίως, πλην των γνωστών λόγων της κατάληψης σημαντικών μεταλλευτικών περιοχών από τα Τουρκικά στρατεύματα και της εξάντλησης των μεγάλων και πλούσιων κοιτασμάτων της Χώρας, στη συνεχιζόμενη αύξηση του κόστους παραγωγής χωρίς ανάλογη αύξηση στις διεθνείς τιμές πώλησης τους. Κατά το 2011 η τιμή του χαλκού παρουσίασε μείωση σε σχέση με το 2010 φθάνοντας στα επίπεδα των US\$ 7.500 ανά τόνο ενώ του χρυσού παρουσίασε σημαντική αύξηση φθάνοντας ίσως στα υψηλότερα επίπεδα όλων των εποχών (περίπου US\$ 1.900 ανά oz).

2.2 Η μοναδική μεταλλευτική δραστηριότητα που υπάρχει σήμερα στη Χώρα είναι το μεταλλείο χαλκού της Σκουριώτισσας στην επαρχία Λευκωσίας, που άρχισε ξανά τη λειτουργία του στα μέσα του 1996 με την παραγωγή καθόδων μεταλλικού χαλκού (99,999%), εφαρμόζοντας την μέθοδο της εκχύλισης – εξαγωγής με οργανικό διαλύτη –

ηλεκτρανάκτησης (Leaching - SX - EW). Μέχρι σήμερα εξήχθησαν συνολικά από την Χώρα περίπου 49.500 τόνοι καθόδων, και παρόλο ότι το μεταλλείο διέκοψε την παραγωγή του περί το τέλος του 2004 υπό την πίεση των πολύ χαμηλών τιμών του χαλκού που επικρατούσαν την προηγούμενη περίοδο, έχει επαναλειτουργήσει περί τα μέσα του 2006. Γενικότερα η δραστηριότητα αυτή άνοιξε τις προοπτικές για την εκμετάλλευση με την εν λόγω μέθοδο των φτωχών χαλκούχων κυπριακών κοιτασμάτων. Η διεύθυνση της εταιρείας του μεταλλείου Σκουριώτισσας που έχει επεκτείνει τις ερευνητικές της εργασίες στη ευρύτερη περιοχή στοχεύει και στην εκμετάλλευση του γειτονικού παλαιού μεταλλείου στο Απλίκι.

2.3 Όσον αφορά τις ερευνητικές δραστηριότητες για μέταλλα, επιδείχθηκε έντονο ενδιαφέρον για χρυσό και χαλκό. Σήμερα βρίσκονται σε ισχύ περί τις 54 άδειες επισκόπησης για μεταλλεύματα χρυσού, χαλκού και γενικότερα μικτών θειούχων, ενώ βρίσκονται υπό εξέταση άλλες 42 αιτήσεις που καλύπτουν όλη την ελεύθερη Κύπρο.

3. ΛΑΤΟΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

3.1 Η χώρα θεωρείται αυτάρκης σε αποθέματα λατομικών υλικών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, εφόσον δοθούν οι απαραίτητες άδειες εκμετάλλευσης, ως πρώτες ύλες σε οικοδομές, δρόμους, υδατοφράκτες, μαρίνες, λιμάνια, και άλλα κατασκευαστικά έργα.

Σε αντίθεση με τη μεταλλευτική βιομηχανία, η λατομική βιομηχανία είναι έντονα δραστηριοποιημένη. Υπάρχουν παγκύπρια περίπου 151 λατομεία που παράγουν διάφορα πετρώματα και βιομηχανικά ορυκτά, εκ των οποίων περί τα 23 βρίσκονται στο τελικό στάδιο αποκατάστασης του χώρου των λατομικών εργασιών.

3.2 Για επιτόπια χρήση παράγονται:

- Χαβάρες και χαβαροχάλικα για επιχωματώσεις και υποθεμελιώσεις οδικών έργων.
- Αδρανή υλικά κυρίως από ασβεστόλιθο και διαβάση για τις ανάγκες της οικοδομικής βιομηχανίας και των άλλων κατασκευών (δρόμοι κλπ).
- Μαργαϊκός ασβεστόλιθος, άργιλος και γύψος ως πρώτη ύλη για τη τροφοδότηση της τσιμεντοβιομηχανίας της Χώρας.
- Ασβεστόλιθος για παραγωγή ασβέστη.
- Άργιλος για ικανοποίηση των αναγκών των τουβλοποιών.
- Γύψος για παραγωγή επιχρισμάτων.
- Ασβεστιτικός ψαμμίτης για παραγωγή οικοδομικής πέτρας και πέτρας επενδύσεως κτιρίων, όπως και ογκόλιθων για την ικανοποίηση των αναγκών των θαλασσίων έργων.

Πλην των εξαγωγών ασβέστη, τσιμέντου, επιχρισμάτων και οικοδομικής πέτρας, οι κυριότερες εξαγωγές λατομικών υλικών εστιάζονται:

- σε μπεντονίτη (ενεργοποιημένο ή μη) που εξάγεται κυρίως υπό μορφή διαβαθμισμένου προϊόντος για οικιακή χρήση (cat- litter),
- σε διαβαθμισμένο γύψο για ικανοποίηση αναγκών παραγωγής γυψοσανίδων, τσιμέντων και επιχρισμάτων,
- σε αλεσμένες ούμπρες και ώχρες για παραγωγή βαφών.

3.3 Το πρόβλημα της καθυστέρησης της ανανέωσης των αδειών εκμετάλλευσης, που προέρχεται από τη μη έγκαιρη επανέκδοση των πολεοδομικών αδειών τους εξακολουθεί να υφίσταται, όμως σε μικρότερο βαθμό, καθότι τον Απρίλιο του 2011 το Υπουργείο Εσωτερικών καθιέρωσε με σχετική εγκύκλιο προς τις Πολεοδομικές Αρχές, βελτιωμένο σύστημα ταχείας ανανέωσης των πολεοδομικών αδειών των υφιστάμενων μεταλλείων και

λατομείων. Το σύστημα αυτό αν και δεν ανταποκρίνεται πλήρως προς τις προσδοκίες της Υπηρεσίας, θα δοκιμαστεί και στην περίπτωση που διαφανεί ότι δεν αποδίδει θα γίνουν νέες εισηγήσεις προς το Υπουργείο Εσωτερικών.

3.4 Όσον αφορά τις άδειες επισκόπησης για λατομικά υλικά, εξακολουθεί το ενδιαφέρον για διερεύνηση διαφόρων πετρωμάτων και βιομηχανικών ορυκτών. Σήμερα βρίσκονται σε ισχύ περί τις 25 άδειες, ενώ βρίσκονται υπό εξέταση άλλες 15 αιτήσεις. Στην Επαρχία Πάφου συνεχίστηκε από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης η έρευνα για προσδιορισμό ασβεστολιθικών σχηματισμών κατάλληλων για χρήση στα θαλάσσια έργα. Παράλληλα η Υπηρεσία ανάθεσε με τη διαδικασία των προσφορών την Εκπόνηση Λεπτομερούς Μελέτης για Πιθανή Δημιουργία Νέας Λατομικής Ζώνης στην Επαρχία Πάφου.

4. ΜΕΛΕΤΕΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

4.1 Από το 1990 καθιερώθηκε ο θεσμός εκπόνησης Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις. Τον Ιούλιο του 2009, ψηφίστηκε από την Βουλή των Αντιπροσώπων το νέο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας και εναρμονίζει την εθνική νομοθεσία με την οδηγία 2006/21/ΕΚ. Την αρμοδιότητα εφαρμογής της νέας νομοθεσίας έχει το Τμήμα Περιβάλλοντος. Η Υπηρεσία Μεταλλείων εφαρμόζει τις νέες τροποποιήσεις των περί Μεταλλείων και Λατομείων Κανονισμών που ψηφίστηκαν κατά την ίδια περίοδο και αφορούν την παρουσίαση και το περιεχόμενο των Διαχειριστικών Περιβαλλοντικών Μελετών έτσι ώστε αυτές να συνάδουν με το περιεχόμενο της νέας εναρμονιστικής νομοθεσίας. Οι μελέτες αυτές επανεξετάζονται κάθε πέντε χρόνια και αφορούν όλες τις εκμεταλλεύσεις. Επίσης με τους εν λόγω Κανονισμούς καθιερώθηκε η μελέτη και επίβλεψη των ερευνητικών εργασιών από Γεωλόγους και των λατομικών και μεταλλευτικών εργασιών από Μηχανικούς Μεταλλείων.

4.2 Κατά την διάρκεια του 2011, με τη βοήθεια του Τμήματος Δασών και των κατά τόπους Επαρχιακών Διοικήσεων, έγιναν εργασίες για απάβλυνση των επιπτώσεων που δημιουργούνται από εγκαταλειμμένα μεταλλεία, λατομεία και παράνομες λατομείες. Πραγματοποιήθηκαν εργασίες ανάπλασης σε περιοχές της επαρχίας Πάφου. Επίσης στο εγκαταλειμμένο επιφανειακό μεταλλείο Αγροκητιάς της επαρχίας Λευκωσίας, σε συνεργασία με την Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας, άρχισε η μεταφορά εντός της εκσκαφής του μεταλλείου παλαιών αποθέσεων χαμηλής μη εκμεταλλεύσιμης ποιότητας μεταλλεύματος οι οποίες δεσπόζουν της Κοινότητας.

4.3 Στα πλαίσια ενίσχυσης και εκσυγχρονισμού του νομοθετικού πλαισίου, με σχετική εισήγηση της Υπηρεσίας, η Κυβέρνηση κατέθεσε στη Βουλή των Αντιπροσώπων τροποποιήσεις του περί Ρύθμισης Μεταλλείων και Λατομείων Νόμου και των σχετικών Κανονισμών οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ εντός του 2011. Με τις νομοθεσίες αυτές:

- διορθώθηκαν, βελτιώθηκαν ή αντικαταστάθηκαν παλαιές αποικιοκρατικές διατάξεις του 1953, έτσι ώστε να εκφράζεται με σαφή τρόπο το Σύνταγμα της Δημοκρατίας και η σύγχρονη νομοθεσία της, και
- υιοθετήθηκαν νέες διατάξεις που εκφράζουν την σύγχρονη εποχή κυρίως όσον αφορά την επισκόπηση για τον εντοπισμό μεταλλευμάτων, ελαττώνουν το διοικητικό φόρτο των επιχειρήσεων του τομέα και διασφαλίζουν με πιο ευέλικτο τρόπο τα έσοδα της Δημοκρατίας από την έρευνα και την εκμετάλλευση των μεταλλευμάτων και των λατομικών υλικών.

5. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

Ένα σημαντικό μέρος των καθηκόντων του προσωπικού της Υπηρεσίας είναι η επιθεώρηση των μεταλλείων και των λατομείων για την πρόληψη των ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών. Με βάση ειδικούς Κανονισμούς οι εργαζόμενοι εξετάζονται κάθε δύο χρόνια από το Ιατρικό Συμβούλιο Πνευμοκονίασης για παρακολούθηση της υγείας τους. Παράλληλα, η Υπηρεσία συνεργάζεται άριστα με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας για την περαιτέρω βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία και λατομεία.

6. ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ

Όπως είναι γνωστό, σε αρκετές περιπτώσεις, για την εξόρυξη μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών είναι απαραίτητη η χρήση εκρηκτικών υλών. Ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Μεταλλείων εκτός από Επιθεωρητής Μεταλλείων είναι ταυτόχρονα και Επιθεωρητής Εκρηκτικών Υλών.

Στα πλαίσια των καθηκόντων του και μετά από σχετική εξέταση, παραχωρεί σε κατάλληλα και ικανά πρόσωπα σχετικό Πιστοποιητικό Ικανότητας χρήσης εκρηκτικών υλών, το οποίο πρέπει να ανανεώνεται κάθε χρόνο. Κατά την διάρκεια του 2011 υπήρχαν 165 κάτοχοι Πιστοποιητικού Ικανότητας για χρήση εκρηκτικών υλών και πυροτεχνημάτων υψηλής εκρηκτικότητας. Κατά τη διάρκεια του 2011 παραχωρήθηκε αριθμός αδειών για εκρηκτικές ύλες, όπως φαίνονται στον πιο κάτω πίνακα:

Πίνακας Αδειών Εκρηκτικών Υλών για το 2011

Άδεια	Εισαγωγή και ενδο-κοινοτική μεταφορά	Εξαγωγή και ενδο-κοινοτική μεταφορά	Κατασκευή	Αποθήκευση	Πώληση	Χρήση	Μεταφορά εντός Κύπρου
Πυρομαχικά	26	22	13	211	178	—	174
Πυροτεχνήματα	7	—	—	21	14	387	18
Εκρηκτικές Ύλες	42	—	29	11	5	41	2
Πρώτες Ύλες	4	—	—	—	—	—	—

Σημειώνεται ότι η νομοθεσία της Δημοκρατίας που αφορά τις εκρηκτικές ύλες εμπορικής χρήσης και τα είδη πυροτεχνίας, είναι εναρμονισμένη με τη σχετική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7. ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΑΔΡΑΝΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΓΙΑ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ, ΕΠΙΧΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΔΟΠΟΙΑ

7.1 Από 1/5/2004 η αρμοδιότητα του ελέγχου των προϊόντων δομικών κατασκευών αναλήφθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών με βάση την περί των Βασικών Απαιτήσεων Νομοθεσία που θέλει τα εν λόγω προϊόντα, όταν διατίθενται στην αγορά, να πληρούν τις προδιαγραφές που καθορίζονται στα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Πρότυπα και προς τούτο να φέρουν τη σήμανση συμμόρφωσης “CE”. Η εν λόγω νομοθεσία είναι, εναρμονισμένη με τη σχετική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7.2 Η Υπηρεσία συμμετέχει στη Μόνιμη Επιτροπή Παρακολούθησης και Εφαρμογής της εναρμονισμένης νομοθεσίας που αφορά την ποιότητα των δομικών υλικών, που αποτελεί συμβουλευτικό όργανο του Υπουργείου Εσωτερικών και η οποία συστάθηκε με την υπ’ αριθμό 58.411 απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της 27/8/2003. Στα πλαίσια αυτά η Υπηρεσία Μεταλλείων και το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης εξουσιοδοτήθηκαν από το

Υπουργείο Εσωτερικών να διεξάγουν δειγματοληψίες των αδρανών υλικών που παράγονται από τις λατομικές σκυροθραυστικές μονάδες, με στόχο την παρακολούθηση της ποιότητας τους. Επίσης η Υπηρεσία Μεταλλίων, εξακολουθεί να προεδρεύει της Τεχνικής Επιτροπής Προτύπων για τα Αμμοχάλικα του Κυπριακού Οργανισμού Τυποποίησης (CYS TE-02), η οποία επιλαμβάνεται προβλημάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Προτύπων EN12620 (αδρανή υλικά σκυροδέματος), EN 13139 (αδρανή υλικά επιχρισμάτων), EN13043 (αδρανή υλικά ασφαλικών μειγμάτων) και EN13242 (αδρανή υλικά ασύνδετων και υδραυλικά συνδεμένων υλικών για χρήση σε έργα πολιτικής μηχανικής και κατασκευής δρόμων).

8. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

8.1 Οι παραγωγές και εξαγωγές μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών από το 2007 έως και το 2011, φαίνονται αντίστοιχα στους πιο κάτω πίνακες. Κατά το 2011 η παραγωγή των αδρανών υλικών παρουσιάζει ανάκαμψη σε σχέση προς το 2009 αλλά μείωση ως προς το 2010, γεγονός που οφείλεται κυρίως στα έργα οδοποιίας της τρέχουσας περιόδου και την κατασκευή της Μαρίνας Λεμεσού, όμως εξακολουθεί να υστερεί ως προς 2008. Η παραγωγή τσιμέντου και τούβλων εξακολουθεί και το 2011 την καθοδική της πορεία. Τούτο οφείλεται στη μείωση της αγοράς ακινήτων και στην κρίση που υφίσταται στην οικοδομική βιομηχανία, ως μέρος της ευρύτερης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, που ξεκίνησε τους τελευταίους μήνες του 2008.

8.2 Τα έσοδα της Υπηρεσίας για το έτος 2011 ανέρχονται στις €7.440.902. Ποσό €3.992.398 παραχωρήθηκε στις Κοινότητες που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις λατομικές εργασίες, με σκοπό την εκτέλεση των δικών τους αναπτυξιακών έργων. Ποσό €3.448.504 κατατέθηκε στο πάγιο ταμείο της Δημοκρατίας και αναλύεται ως ακολούθως:

- Τέλη από άδειες εκρηκτικών υλών	€ 199.119
- Μισθώματα ερευνητικών αδειών	€ 128.788
- Μισθώματα και ενοίκια μεταλλευτικών μισθώσεων και - προνομίων λατομείου	€ 1.282.094
- Μισθώματα προστασίας φυσικού περιβάλλοντος	€ 141.178
- Δικαιώματα εξαγωγών (royalties)	€ 265.982
- Δικαιώματα λατομικών υλικών (25%)	€ 1.325.928
- Χρηματικές ποινές	€ 4.282
- Τέλη αιτήσεων και άλλα έσοδα	€ 101.133
Σύνολο	€ 3.448.504

8.3 Τα συνολικά έσοδα της χώρας από εξαγωγές μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών ήταν για το 2011 περίπου €34.589.758 συγκρινόμενα με του 2010 που ήταν €26.146.295.

VIII. ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ www.moa.gov.cy/dfmr

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών (ΤΑΘΕ) έχει στόχους, τη βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων, την αειφόρο ανάπτυξη και τη βιώσιμη διαχείριση της υδατοκαλλιέργειας, τη βελτίωση της αλιευτικής υποδομής και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων καταρτίζονται και εφαρμόζονται διάφορα προγράμματα, διαχειριστικά σχέδια καθώς και τροποποιήσεις της σχετικής Νομοθεσίας. Το Τμήμα αναπτύσσει επίσης αξιολογη ερευνητική δραστηριότητα στους τομείς της αρμοδιότητας του όπως είναι η υδατοκαλλιέργεια, τα αλιευτικά αποθέματα, η θαλάσσια οικολογία και ρύπανση, και τα προστατευμένα υδρόβια είδη. Έχει επίσης την ευθύνη εφαρμογής της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας που αφορά την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια, τα αλιευτικά καταφύγια, καθώς και την πρόληψη και καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης.

1.2 Στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης του αλιευτικού τομέα και της εφαρμογής των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ ξεκίνησε η υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007 – 2013 με την ένταξη έργων και την έναρξη καταβολής της χρηματοδότησης προς τους Δικαιούχους.

1.3 Επίσης μεγάλη σημασία δόθηκε στον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων και στην τεχνολογική αναβάθμιση του Κέντρου Ελέγχου Αλιείας. Οι δραστηριότητες του Τμήματος επικεντρώθηκαν επίσης στη βελτίωση και αναβάθμιση των αλιευτικών καταφυγίων και στην αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης.

2. ΤΟΜΕΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΛΙΕΙΑΣ

Τον Ιούλιο του 2011, δημιουργήθηκε ο Τομέας Υποστήριξης και Υπηρεσιών Αλιείας. Οι κυριότεροι στόχοι και αρμοδιότητες του νέου Τομέα είναι οι ακόλουθοι:

2.1 Ερασιτεχνική θαλάσσια αλιεία: Η δραστηριότητα αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική εφόσον εκδίδονται από το ΤΑΘΕ περίπου 4.500 άδειες ερασιτεχνικής θαλάσσιας αλιείας σε ετήσια βάση (χρήση ψαροντούφεκου, χρήση σκάφους), ενώ εκτιμάται ότι, αρκετές εκατοντάδες πολίτες ασχολούνται με τη χρήση καλαμιού από την ακτή, χωρίς να απαιτείται η έκδοση σχετικής άδειας. Στόχος του Τομέα είναι η διαμόρφωση και υλοποίηση μιας Στρατηγικής με στόχο μεταξύ άλλων:

- α)** Τη συνεργασία με το σύνολο των Συνδέσμων ερασιτεχνικής αλιείας και την ενημέρωση τους σε σειρά θεμάτων που αφορούν την κατάσταση των αλιευτικών αποθεμάτων, καλές πρακτικές αλιείας και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- β)** Την εκτίμηση των επιπτώσεων της ερασιτεχνικής αλιείας στα αλιευτικά αποθέματα.
- γ)** Να προταθούν τεχνικά διαχειριστικά μέτρα και τροποποιήσεις της νομοθεσίας τα οποία να συνάδουν με την κατάσταση των αλιευτικών αποθεμάτων.

2.2 Δημιουργία προστατευόμενων περιοχών με τη χρήση **Τεχνητών Υφάλων (ΤΥ):** Οι τεχνητοί ύφαλοι αποτελούν για το ΤΑΘΕ εργαλείο για τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων και στοχεύουν πρωτίστως στη μεσοπρόθεσμη αύξηση της αλιευτικής παραγωγής. Εκτός από

την ανάκαμψη των αλιευτικών πόρων που αποτελεί πρωταρχικό στόχο, οι ενέργειες που θα πραγματοποιήσει το ΤΑΘΕ θα έχουν τους ακόλουθους στόχους:

1. Προστασία και εμπλουτισμός της θαλάσσιας βιοποικιλότητας
2. Αναβάθμιση του οικοσυστήματος
3. Αναψυχή του κοινού και προσέλκυση του καταδυτικού τουρισμού
4. Πραγματοποίηση Επιστημονικής Έρευνας
5. Ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία της θαλάσσιας ζωής και γενικότερα του θαλάσσιου περιβάλλοντος
6. Προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων υλοποιείται συγκεκριμένη Στρατηγική (βλέπε ιστοσελίδα ΤΑΘΕ).

2.3 Συντονισμός για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ)

Η μεταρρύθμιση της Αλιευτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντατικοποιήθηκε το 2011 και αναμένεται η ψήφιση της μέσα στο 2012. Στο παρόν στάδιο βρίσκεται υπό συζήτηση πρόταση για σχετικό Κανονισμό. Στις εντατικές συζητήσεις που πραγματοποιούνται, η Κύπρος συμμετέχει συστηματικά, και υποβάλλει τις θέσεις της.

2.4 Υλοποίηση εκ μέρους του ΤΑΘΕ του προγράμματος "Coordinating research in support to application of EAF (Ecosystem Approach to Fisheries) and management advice in the Mediterranean and Black Seas", 7th Framework Programme που χρηματοδοτείται από την ΕΕ και στο οποίο συμμετέχουν οι οργανισμοί FAO, GFCM, ICCAT και UNEP MAP.

Ο απώτερος σκοπός του Προγράμματος είναι η εγκαθίδρυση ενός αποτελεσματικού δικτύου συνεργασίας μεταξύ των Ερευνητικών Ινστιτούτων και των Τμημάτων Διαχείρισης της Αλιείας στη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα για την εφαρμογή της οικοσυστημικής προσέγγισης στην αλιευτική διαχείριση. Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος είναι ο εντοπισμός των αδυναμιών σε σχέση με τα δεδομένα, τη γνώση, την εκπαίδευση και τον συντονισμό των μεθοδολογιών συλλογής των δεδομένων.

3. ΠΑΡΑΓΩΓΗ

3.1 Η ολική παραγωγή της θαλάσσιας αλιείας το 2011 εκτιμάται ότι κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα με το 2010, δηλαδή γύρω στους 1000 τόνους. Αναλυτική κατάσταση της παραγωγής θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Τμήματος (www.moa.gov.cy/dfmr) περί τα μέσα του 2012.

3.2 Η παραγωγή επιτραπέζιου μεγέθους ψαριών από τις υδατοκαλλιέργειες κατά το 2011, υπολογίζεται ότι ανήλθε περίπου στους 5.015 τόνους αξίας €28.36 εκ. Από αυτή την παραγωγή εξήχθησαν περίπου 2.908 τόνοι αξίας €16.2 εκ. Η συνολική παραγωγή και οι συνολικές εξαγωγές παρουσιάζουν σημαντική αύξηση σε σύγκριση με το 2010 όπου αυτές ανήλθαν σε 4.077 και 2.260 τόνους αντίστοιχα.

Κατά το 2011, η παραγωγή γόνου έφθασε τα 20.3 εκ. ιχθύδια, αξίας περίπου €3.4 εκ. Συνολικά, η αξία παραγωγής των υδατοκαλλιεργειών το 2011 ανήλθε γύρω στα € 32 εκ.

3.3 Στις υδατοκαλλιέργειες απασχολούνται αποκλειστικά περίπου 250 άτομα, ενώ ένας πολύ μεγαλύτερος αριθμός ατόμων απασχολείται σε συναφή / παρεμφερή επαγγέλματα.

4. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων είναι ένας σχετικά νέος κλάδος στην Κύπρο, ο οποίος όμως αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς. Παρόλο που οι πρώτες δραστηριότητες στον κλάδο αυτό άρχισαν με την προετοιμασία καπνιστής πέστροφας στη δεκαετία του 60, όταν ξεκίνησε η καλλιέργεια πέστροφας, έχει παρατηρηθεί αύξηση του ενδιαφέροντος για επενδύσεις στον κλάδο μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων μόλις τα τελευταία χρόνια. Η τεχνολογική ανάπτυξη και η αύξηση των επενδύσεων οι οποίες παρατηρήθηκαν τα τελευταία χρόνια οφείλονται κυρίως στη ζήτηση ποικιλίας αλιευτικών προϊόντων και στην ανάπτυξη της αλιείας και της εμπορικής υδατοκαλλιέργειας.

Σήμερα υπάρχουν 4 εταιρείες των οποίων το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών τους αφορά μεταποιητικές δραστηριότητες αλιευτικών προϊόντων. Σε αυτές τις εταιρείες εργοδοτούνται πέραν των 40 ατόμων, η πλειονότητα των οποίων εργάζονται υπό συνθήκες πλήρους απασχόλησης. Εκτιμάται δε, ότι η αξία παραγωγής των μεταποιημένων αλιευτικών προϊόντων ανήλθε στα €5 εκ.

Πέραν τούτου υπάρχουν ακόμα 13 εταιρείες που ασχολούνται με την μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων, αλλά χωρίς αυτή να είναι η κύρια δραστηριότητα τους.

5. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΛΙΕΙΑΣ 2007-2013 - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΠΑΛ) 2007-2013

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2007-2013, που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας, έχει συνολικό προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης περίπου €39,5 εκ., με την κοινοτική και εθνική συμμετοχή να ανέρχονται σε ποσοστό 50%, αντίστοιχα. Από την έναρξη του προγράμματος μέχρι σήμερα σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στην υλοποίηση των ενταγμένων έργων και στη χρηματοδοτική εκτέλεση τους.

5.1 Άξονας Προτεραιότητας 1: Μέτρα για την προσαρμογή του Κοινοτικού Αλιευτικού Στόλου

Σχέδιο Απόσυρσης Τρατών Βυθού (Προϋπολογισμός €1.300.000 – Μέτρο 1.1): Η 1^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε τον Μάρτιο 2009 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 2009, χωρίς να υπάρξει κανένα ενδιαφέρον από τους αλιείς. Η 2^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε τον Μάρτιο 2011 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 2011. Εγκρίθηκαν οι ιδιοκτήτες 2 τρατών βυθού, οι οποίοι προχώρησαν στην παύση των αλιευτικών τους δραστηριοτήτων με τη διάλυση/τεμαχισμό των σκαφών τους. Μέχρι το τέλος του 2011 καταβλήθηκε στους Δικαιούχους το ποσό του €1.261.554.

Σχέδιο Απόσυρσης Πολυδύναμων Σκαφών στα πλαίσια του Κανονισμού (ΕΚ) 744/2008 (Προϋπολογισμός €2.000.000 – Μέτρο 1.1): Η 1^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε τον Μάιο 2009 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 2009. Συνολικά, εγκρίθηκαν οι ιδιοκτήτες 12 πολυδύναμων σκαφών, οι οποίοι προχώρησαν στην παύση των αλιευτικών τους δραστηριοτήτων με τη διάλυση/τεμαχισμό των σκαφών τους. Ο συνολικός προϋπολογισμός των ενταγμένων έργων ανέρχεται σε περίπου €1.738.000 και καταβλήθηκε στους Δικαιούχους το ποσό του €1.582.389.

Σχέδιο Χορηγιών για Επενδύσεις επί των Αλιευτικών Σκαφών και Επιλεκτικότητα (Προϋπολογισμός €2.800.000 - Μέτρο 1.3): Δίνονται χρηματοδοτήσεις σε αλιείς για τον εκσυγχρονισμό των αλιευτικών σκαφών τους σε ότι αφορά τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, υγιεινής και ποιότητας των αλιευτικών προϊόντων, τη χρήση και εφαρμογή πιο επιλεκτικών αλιευτικών εργαλείων και την αντικατάσταση μηχανής στα αλιευτικά σκάφη. Στα

πλαίσια του Σχεδίου προκηρύχθηκαν 5 προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο χρονικό διάστημα από τον Οκτώβριο του 2008 μέχρι και τον Ιούλιο 2010. Συνολικά, εντάχθηκαν 624 έργα και δόθηκαν χρηματοδοτήσεις στους αλιείς ύψους περίπου €2,9 εκ. δημόσια δαπάνη, που αφορούσαν κυρίως την αντικατάσταση των αλιευτικών εργαλείων (δικτύων) με πιο επιλεκτικά, αλλά και τον εκσυγχρονισμό των αλιευτικών σκαφών τους.

Σχέδιο Στήριξης Νέων Αλιέων για Αγορά Επαγγελματικού Αλιευτικού Σκάφους (Προϋπολογισμός €50.000 – Μέτρο 1.5): Δόθηκαν χρηματοδοτήσεις για την αγορά αλιευτικού σκάφους, σε νέους αλιείς (κάτω των 40 χρόνων), που επιθυμούσαν για πρώτη φορά να γίνουν ιδιοκτήτες επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών. Η 1^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε τον Μάιο 2009 μέχρι τον Σεπτέμβριο 2009. Συνολικά, εντάχθηκαν 4 έργα ύψους περίπου €15.776 δημόσια δαπάνη και καταβλήθηκε στους Δικαιούχους το αντίστοιχο ποσό.

Σχέδιο Πρόωρης Συνταξιοδότησης Αλιέων (Προϋπολογισμός €1.100.000 – Μέτρο 1.5): αφορά τη χορήγηση συνταξιοδοτικού επιδόματος σε αλιείς (ηλικίας 55-65 χρόνων) που επιθυμούν πρόωρη αποχώρηση από το επάγγελμα υπό την προϋπόθεση ότι έχουν αναλάβει την ευθύνη να εξεύρουν νεότερους διαδόχους (ηλικίας 18-40 χρόνων), οι οποίοι επιθυμούν να εξασκούν το επάγγελμα του αλιέα, για να επιτευχθεί ο στόχος της ηλικιακής ανανέωσης των ανθρώπων που ασχολούνται επαγγελματικά με την αλιεία. Η 1^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε τον Μάιο 2009 μέχρι τον Σεπτέμβριο 2009. Εντάχθηκαν 17 Δικαιούχοι, στους οποίους από τον Ιανουάριο 2010 καταβάλλεται μηνιαίο επίδομα €850. Μέχρι το τέλος του 2011, καταβλήθηκε στους Δικαιούχους συνολικά το ποσό των €345.823.

Σχέδιο για τη Χορήγηση Πριμοδότησης στους αλιείς της παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας (Προϋπολογισμός €2.500.000 - Μέτρο 1.4): αφορά την παροχή πριμοδότησης στους αλιείς και ιδιοκτήτες αλιευτικών σκαφών που ασχολούνται με την παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας για ενέργειες που αφορούν την ενθάρρυνση, σε εθελοντική βάση, της μείωσης της αλιευτικής προσπάθειας για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων, σύμφωνα με το Διαχειριστικό Σχέδιο για την προσαρμογή της αλιευτικής προσπάθειας. Η 1^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε τον Μάιο 2011 μέχρι τον Σεπτέμβριο 2011. Μέχρι το τέλος του 2011, εντάχθηκαν 476 έργα ύψους περίπου €2.208.750 δημόσια δαπάνη και καταβλήθηκε στους Δικαιούχους η 1^η δόση που ανέρχεται συνολικά σε €1.098.750.

5.2 Άξονας Προτεραιότητας 2: Υδατοκαλλιέργεια, Αλιεία Εσωτερικών Υδάτων, Μεταποίηση και Εμπορία Προϊόντων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας

Σχέδιο Χορηγιών για Παραγωγικές Επενδύσεις στην Υδατοκαλλιέργεια (Προϋπολογισμός €3.000.000 - Μέτρο 2.1): δίνονται χρηματοδοτήσεις για στήριξη επενδύσεων για την κατασκευή, την επέκταση, τον εξοπλισμό και τον εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων παραγωγής. Η 1^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε το Φεβρουάριο 2009 μέχρι τον Ιούλιο 2009. Συνολικά, έχουν ενταχθεί 12 έργα ύψους περίπου €1.236.626 δημόσια δαπάνη. Μέχρι το τέλος του 2011 καταβλήθηκε στους Δικαιούχους το ποσό του €1.217.965.

Σχέδιο Χορηγιών για επενδύσεις στον τομέα της Μεταποίησης και Εμπορίας αλιευτικών προϊόντων (Προϋπολογισμός €3.000.000 – Μέτρο 2.3): δίνονται χρηματοδοτήσεις για στήριξη επενδύσεων για την κατασκευή, την επέκταση, τον εξοπλισμό και τον εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η 1^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε τον Ιούνιο 2009 μέχρι τον Οκτώβριο 2009. Συνολικά, έχουν ενταχθεί 15 έργα ύψους περίπου €2.099.221 δημόσια δαπάνη. Μέχρι το τέλος του 2011 καταβλήθηκε στους Δικαιούχους το ποσό των €2.082.754.

5.3 Αξονας Προτεραιότητας 3: Μέτρα Κοινού Ενδιαφέροντος

Σχέδιο Χορηγιών για Συλλογικές Δράσεις στον αλιευτικό τομέα (Προϋπολογισμός €600.000 – Μέτρο 3.1): Στηρίζονται δράσεις κοινού ενδιαφέροντος με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα της θαλάσσιας αλιείας, υδατοκαλλιέργειας και μεταποίησης και εμπορίας, καθώς και η χρηματοδότηση ενεργειών προς όφελος των παραγωγών και των εργαζομένων στον αλιευτικό τομέα. Η 1^η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έγινε τον Ιούνιο 2011 μέχρι τον Οκτώβριο 2011. Υποβλήθηκε και εντάχθηκε 1 έργο που αφορά την εκπαίδευση των αλιέων σε θέματα ναυσιπλοΐας και ασφάλειας. Μέχρι το τέλος του 2011 καταβλήθηκε στο νόμιμο εκπρόσωπο της συλλογικής ομάδας των αλιέων το ποσό των €13.377.

Στα πλαίσια του **Μέτρου 3.2 (Προϋπολογισμός €1.500.000)** ολοκληρώθηκε το έργο για την κατασκευή του τεχνητού υφάλου στην Αμαθούντα με προϋπολογισμό περίπου €184.184. Μέχρι το τέλος του 2011, καταβλήθηκε το ποσό των €171.305.

Στα πλαίσια του **Μέτρου 3.3 (Προϋπολογισμός €19.848.836)** ολοκληρώθηκε η κατασκευή του αλιευτικού καταφύγιου στο Ζύγι με προϋπολογισμό περίπου €15.307.361 και μέχρι το τέλος του 2011 καταβλήθηκε το ποσό των €14.306.657. Επίσης, ολοκληρώθηκαν τα βελτιωτικά έργα στο αλιευτικό καταφύγιο του Κάτω Πύργου με προϋπολογισμό περίπου €693.000 και μέχρι το τέλος του 2011 καταβλήθηκε το ποσό των €531.982, καθώς επίσης και τα βελτιωτικά έργα στο αλιευτικό καταφύγιο του Πωμού με προϋπολογισμό €236.522 και μέχρι το τέλος του 2011 καταβλήθηκε το ποσό των €230.544.

5.4 Αξονας Προτεραιότητας 4: Βιώσιμη Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών

Στα πλαίσια του **Μέτρου 4.1 (Προϋπολογισμός €2.000.000)** χρηματοδοτούνται ενέργειες για την αιεφόρο ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αλιευτικές περιοχές, στο πλαίσιο μιας συνολικής στρατηγικής που υλοποιείται από την Ομάδα. Τον Ιούνιο του 2010 έγινε η προκήρυξη της Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων και αιτήσεις γίνονταν δεκτές μέχρι και τις 7 Σεπτεμβρίου 2010. Υποβλήθηκε μόνο μια πρόταση εκ μέρους της Ομάδας «Αναπτυξιακή Εταιρεία Λάρνακας Λτδ» που αφορά σχέδιο τοπικού προγράμματος για τις αλιευτικές περιοχές της επαρχίας Λάρνακας και Αμμοχώστου. Η Σύμβαση μεταξύ του ΤΑΘΕ και της Ομάδας υπογράφηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2010. Η περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνει 3 Δήμους (Λάρνακας, Παραλιμνίου, Αγίας Νάπας) και 5 κοινότητες (Μαρί, Ζύγι, Ορμήδεια, Ξυλότυμπου, Λιοπέτρι). Το τοπικό πρόγραμμα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δράσεις που επικεντρώνονται στον αλιευτικό τουρισμό, στη μεταποίηση και εμπορία αλιευτικών προϊόντων με διαφοροποίηση, στην αναβάθμιση κέντρων εστίασης και αναψυχής, σε διαφημιστικές εκστρατείες προώθησης αλιευτικών προϊόντων, σε σχέδια κατάρτισης και εκπαίδευσης, στη δημιουργία μουσείων και στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων.

5.5 Αξονας Προτεραιότητας 5: Τεχνική Βοήθεια

Στα πλαίσια του **Μέτρου 5.1 (Προϋπολογισμός €700.000)** χρηματοδοτούνται μέτρα παρακολούθησης, διοικητικής και τεχνικής στήριξης, αξιολόγησης και λογιστικού ελέγχου αναγκαία για την εφαρμογή και υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Από την έναρξη του προγράμματος και μέχρι το τέλος του 2011 πραγματοποιήθηκαν διάφορες δράσεις τεχνικής βοήθειας για την υλοποίηση των έργων, την πληροφόρηση και δημοσιότητα του Προγράμματος, τη διοργάνωση των Επιτροπών Παρακολούθησης και άλλων εκδηλώσεων με προϋπολογισμό €154.636. Επίσης, υλοποιήθηκε η μελέτη για την ενδιάμεση αξιολόγηση του ΕΠΑΛ 2007-2013 με προϋπολογισμό €15.900, η οποία και στάλθηκε στην ΕΕ. Επιπρόσθετα, ξεκίνησε και η υλοποίηση της μελέτης για τη χαρτογράφηση των λιβαδιών του θαλάσσιου φανερόγαμου *Posidonia oceanica* στα παράκτια νερά της Κύπρου με προϋπολογισμό €365.800 και καταβλήθηκε στους εμπειρογνώμονες η προκαταβολή ύψους €73.172.

6. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΙΕΙΑ

Οι Νόμοι και Κανονισμοί, Εθνικοί και Κοινοτικοί, αποσκοπούν στην ορθολογική διαχείριση και προστασία του έμβιου θαλάσσιου πλούτου της Κύπρου και ρυθμίζουν ζητήματα που αφορούν τη διεξαγωγή της αλιευτικής δραστηριότητας και τον έλεγχο της, καθώς και τις υπόλοιπες δραστηριότητες του αλιευτικού τομέα όπως η διακίνηση, σήμανση και η μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων. Οι ρυθμίσεις αφορούν μεταξύ άλλων ζητήματα περιορισμού της αλιευτικής έντασης (ώρες και περίοδοι αλιείας, τύποι δικτύων, ελάχιστα επιτρεπόμενα μεγέθη για αλιεία θαλάσσιων οργανισμών), τεχνικοί περιορισμοί για αλιευτικά εργαλεία (αριθμός αγκιστριών, μήκος και ύψος δικτύων, ελάχιστες αποστάσεις αλιείας από την ακτή και βάθη αλιείας, άνοιγμα ματιών δικτύων), δημιουργία Προστατευόμενων Περιοχών Αλιείας, και οικότοποι, απαγορευμένα αλιευτικά εργαλεία και πρακτικές, παρεκκλίσεις, περιορισμοί για την ερασιτεχνική αλιεία, δημιουργία Σχεδίων Διαχείρισης, μέτρα ελέγχου και στη διαχείριση των αλιευτικών καταφυγίων. Παράλληλα αποσκοπούν και στη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν τις υδατοκαλλιέργειες (αριθμός αδειών, τέλη κλπ).

Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1967/2006 σχετικά με μέτρα διαχείρισης για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα, αποτελεί τον σημαντικότερο κανονισμό για την Μεσόγειο Θάλασσα καθώς περιλαμβάνει τεχνικά μέτρα, η εφαρμογή των οποίων συμβάλλει στη διαχείριση της Κυπριακής αλιείας. Τέτοια τεχνικά μέτρα είναι η αλλαγή του ματιού του δικτύου των τρατών, η δημιουργία διαχειριστικών σχεδίων για συγκεκριμένους τύπους αλιείας (π.χ. τράτες) και η δημιουργία Προστατευόμενων Περιοχών Αλιείας. Από τον Νοέμβριο του 2011, στα πλαίσια του εν λόγω κανονισμού απαγορεύεται η χρήση δικτύου τράτας με μέγεθος μικρότερο από 50 mm σε οποιοδήποτε μέρος του δικτύου.

Το 2011 συνεχίστηκε ο διάλογος μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με στόχο τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ). Το ΤΑΘΕ, συμμετείχε ενεργά σε σχετικές ομάδες εργασίας, συνέδρια και σεμινάρια ενώ, ο Υπουργός Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος προώθησε τις θέσεις της Κύπρου στις Συνόδους των Υπουργών Αλιείας της ΕΕ. Οι σημαντικότερες γενικές θέσεις της Κύπρου που έχουν υποβληθεί είναι:

1. Η ΚΑΛΠ να είναι απλή, μη συγκεντρωτική και οι αρμοδιότητες για τις βασικές κατευθυντήριες πολιτικές, να λαμβάνονται στο επίπεδο του Συμβουλίου και Ευρωκοινοβουλίου, ενώ τα τεχνικά θέματα να αποφασίζονται μεταξύ των κρατών λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη, τις αλιευτικές ιδιαιτερότητες των διαφόρων περιοχών.
2. Να αντιμετωπίζεται η πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα και η μείωση των απορρίψεων, μέσω μακροχρόνιων και ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης. Τα σχέδια αυτά μεταξύ άλλων να περιλαμβάνουν μέτρα όπως η μείωση της αλιευτικής προσπάθειας, περαιτέρω περιορισμούς στις ποσοστώσεις και υπολογισμό και των μη εμπορεύσιμων ειδών στις ποσοστώσεις.
3. Να θεσμοθετείται ένα διαφοροποιημένο καθεστώς για την παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας. Ο τομέας αυτός, ο οποίος χρησιμοποιεί αλιευτικές μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον, αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της κυπριακής αλιείας και είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή των παράκτιων περιοχών της Κύπρου.
4. Η ΚΑΛΠ να δίνει πράγματι ώθηση στην ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας.
5. Η Νέα Κοινή Αλιευτική Πολιτική να τύχει πρόσθετης βοήθειας στο Νέο Ταμείο Αλιείας.

Τον Νοέμβριο του 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Κοινή Αλιευτική Πολιτική. Οι διαβουλεύσεις σε επίπεδο Συμβουλίου καθώς και σε διμερείς επαφές της Επιτροπής με τα ΚΜ θα κορυφωθούν και θα ολοκληρωθούν μέσα στο 2012, όπου αναμένεται να ψηφιστεί και ο σχετικός βασικός Κανονισμός.

Κατά το 2011 έχει ψηφιστεί ο περί της Θαλάσσιας Στρατηγικής, Νόμος του 2011 με αρ. Ν.18(Ι)/2011 και έχει δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 25 Φεβρουαρίου 2011, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Οδηγίας-Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (2008/56/ΕΚ) της ΕΕ.

Σύμφωνα με τον νόμο αυτό όλα τα Κράτη-Μέλη (ΚΜ) υποχρεώνονται να χαράξουν θαλάσσια στρατηγική για τα ύδατα τους, εφαρμόζοντας κατάλληλα προγράμματα μέτρων και παρακολούθησης, ώστε να εξασφαλίζουν την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, προλαμβάνοντας την υποβάθμιση του ή, αν είναι εφικτό, αποκαθιστώντας τα θαλάσσια οικοσυστήματα σε περιοχές όπου αυτά έχουν επηρεαστεί αρνητικά.

Οι θαλάσσιες στρατηγικές ακολουθούν την προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα "ecosystem approach" για τη διαχείριση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, διασφαλίζοντας την επίτευξη «Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΠΚ)», καθώς και της αειφόρου χρήσης των θαλάσσιων αγαθών και υπηρεσιών. Πιο αναλυτικά, η Θαλάσσια Στρατηγική συνίσταται σε μία σειρά δράσεων τις οποίες λαμβάνει το κράτος-μέλος (ΚΜ) σε καθορισμένους χρονικούς ορίζοντες και διαιρείται σε 3 διακριτές φάσεις: την Προετοιμασία, το Πρόγραμμα Μέτρων και την Επικαιροποίηση.

Συγκεκριμένα, έως τις 15 Ιουλίου 2012, τα ΚΜ υποχρεούνται να εκπονήσουν: (α) την προκαταρκτική αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλάσσιων υδάτων τους σύμφωνα με τα βασικά γνωρίσματα και χαρακτηριστικά των υδάτων αυτών, λαμβανομένων υπόψη των ανθρωπογενών πιέσεων και κατά συνέπεια επιπτώσεων σε αυτά, βασιζόμενα στα κριτήρια που ορίζονται στα παραρτήματα της Οδηγίας, (β) τον προσδιορισμό της «Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΠΚ)» των υδάτων τους, βασιζόμενα στα χαρακτηριστικά που προβλέπονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας-Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (ΟΠΘΣ), καθώς και το προσχέδιο απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα κριτήρια και τα μεθοδολογικά πρότυπα που διέπουν την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσίων υδάτων και (γ) τον καθορισμό των περιβαλλοντικών στόχων και δεικτών προς την ΚΠΚ.

Παράλληλα, κατά το 2011, έχει κηρυχτεί σε αλιευτικό καταφύγιο ο λιμενίσκος Ακρωτηρίου βάσει του Fishing Shelters Ordinance του 2011.

7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΛΙΕΙΑ

7.1 Στα πλαίσια των στόχων του ΤΑΘΕ για επίτευξη και διατήρηση σε συνεχή βάση της ψηλότερης δυνατής παραγωγής ψαριών στην παράκτια και την πελαγική αλιεία, εφαρμόζεται σχέδιο οικονομικής βοήθειας (επιχορηγήσεις) για εκσυγχρονισμό του τομέα. Η επιχορήγηση δίδεται για αγορά αλιευτικών εφοδίων όπως βυθόμετρα, ραδιοτηλέφωνα, ραντάρ κλπ. Το 2011 οι ψαράδες δεν έδειξαν ενδιαφέρον για το σχέδιο και δεν απορροφήθηκαν οποιαδήποτε ποσά, επειδή το Σχέδιο Χορηγιών για Επενδύσεις επί των Αλιευτικών Σκαφών και Επιλεκτικότητα του ΕΠΑΛ που εφαρμόζεται παράλληλα, προνοεί μεγαλύτερο ποσοστό επιχορήγησης.

7.2 Το Σχέδιο Ασφάλισης Επαγγελματικών Αλιευτικών Σκαφών είχε εισαχθεί στο ΤΑΘΕ το 1976 μετά από Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και συνεχίζει να λειτουργεί μέχρι

σήμερα. Η συνέχιση μάλιστα του Σχεδίου αποφασίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το 1990.

Οι λόγοι που επέβαλαν την εισαγωγή του Σχεδίου είναι οι διάφοροι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν στη θάλασσα οι επαγγελματίες αλιείς με πιθανή πρόκληση ζημιών ή ακόμα και πλήρους καταστροφής του σκάφους τους. Το Σχέδιο καλύπτει σκάφη παράκτιας αλιείας, πελαγικής αλιείας και σκάφη με συρόμενα δίκτυα βυθού (τράτες) για τα οποία έχει εκδοθεί επαγγελματική άδεια αλιείας και των οποίων οι ιδιοκτήτες επιλέγουν εθελοντικά να ασφαλίσουν τα σκάφη τους.

Το ασφάλιστρο που καταβάλλεται για τα σκάφη παράκτιας αλιείας ανέρχεται στο 1,15% επί της ασφαλισμένης αξίας του σκάφους, ενώ για τις τράτες και τα σκάφη πελαγικής αλιείας – πολυδύναμα καταβάλλεται 1,50% για ασφαλισμένη αξία μέχρι €51.260 και 1,75% για ασφαλισμένη αξία από €51.260 μέχρι και €85.430, που είναι το μέγιστο ποσό ασφάλισης. Σε περίπτωση ατυχήματος, μετά από επιθεώρηση και εξέταση της υπόθεσης και των συνθηκών κάτω από τις οποίες συνέβη το ατύχημα από την Εκτιμητική Επιτροπή του Σχεδίου, καταβάλλεται αποζημίωση ύψους 75% του ποσού των εκτιμηθείσων ζημιών, αφού αφαιρεθεί το ποσό των πρώτων €42. Η Εκτιμητική Επιτροπή του Σχεδίου στελεχώνεται από επιθεωρητές και οπωσδήποτε από ένα μηχανικό σκάφους του Τμήματος.

Για το 2011 έχουν ασφαλίσει τα σκάφη τους 51 επαγγελματίες ψαράδες και έχουν εισπραχθεί ασφάλιστρα ποσού €8.630,58. Έχουν δοθεί αποζημιώσεις για τρία ατυχήματα συνολικού ύψους €9.038,53.

Το αποθεματικό του Σχεδίου Ασφάλισης Επαγγελματικών Σκαφών στις 31/12/2011 ανήλθε στις €121.340,54.

8. ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

8.1 Ολοκληρώθηκε η κατασκευή του αλιευτικού καταφυγίου στο Ζύγι και των 5 παράλληλων κυματοθραυστών. Το αλιευτικό καταφύγιο έχει χωρητικότητα πέραν των 250 σκαφών και χωροθετείται στον χώρο της παλιάς αποβάθρας Ζυγιού. Το έργο έχει συμπεριληφθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας 2007-2013 (€17,000.000). Η κατασκευή του αλιευτικού καταφυγίου θα βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό στον ασφαλή ελλιμενισμό των επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών της περιοχής και ταυτόχρονα θα συμβάλει σημαντικά στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Κατά το 2011 ελλιμενίζονταν στο αλιευτικό καταφύγιο όλα τα επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη ενώ υπήρχαν διαθέσιμες θέσεις ελλιμενισμού για 22 σκάφη πολυδύναμης αλιείας όταν αυτά δραστηριοποιούνταν στην ευρύτερη περιοχή του Ζυγιού. Μετά την τοποθέτηση του συστήματος αγκυροβολίου, στις αρχές του 2012 θα ελλιμενιστούν και άλλα σκάφη, η επιλογή των οποίων θα γίνει βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων.

8.2 Ολοκληρώθηκαν τα βελτιωτικά έργα στο λιμανάκι Ακρωτηρίου τα οποία περιλάμβαναν επέκταση και μετακίνηση του δυτικού κυματοθραύστη, κατασκευή φάρων και φωταγωγήση του λιμανιού. Τα έργα αποτελούσαν μέρος των αντισταθμιστικών έργων προς την Κοινότητα Ακρωτηρίου για την κατασκευή της μονάδας αφαλάτωσης στην περιοχή. Στις 3 Δεκεμβρίου 2011 το λιμανάκι Ακρωτηρίου κηρύχθηκε και επίσημα σε αλιευτικό καταφύγιο από τις Βρετανικές Βάσεις βάσει του Fishing Shelter Ordinance του 2011.

8.3 Τροχιοδρομήθηκε μελέτη για τα κατασκευαστικά σχέδια αναφορικά με τη βελτίωση της εισόδου της λιμενολεκάνης στο αλιευτικό καταφύγιο Ξυλοφάγου. Τα κατασκευαστικά έργα θα προταθούν για συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας 2007-2013.

8.4 Έχει ολοκληρωθεί η φωταγώγηση του αλιευτικού καταφυγίου Αγίου Γεωργίου Πέγειας με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών κολώνων φωτισμού ενώ παράλληλα επιδιορθώθηκε και το κεκλιμένο ανέλκυσης / καθέλκυσης σκαφών (ράμπτα).

8.5 Έχουν προκηρυχτεί οι προσφορές για τα βελτιωτικά έργα που κρίνονται αναγκαία να γίνουν στο αλιευτικό καταφύγιο Αγίας Τριάδας. Τα σχέδια περιλαμβάνουν την ανακατασκευή του νοτιοανατολικού κρηπιδώματος, τον καθαρισμό της λιμενολεκάνης, την εγκατάσταση συστήματος πυρασφάλειας καθώς και νέα εγκατάσταση ηλεκτροφωτισμού. Τα κατασκευαστικά έργα θα προταθούν για συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας 2007-2013.

8.6 Όσον αφορά τη βελτίωση του αλιευτικού καταφυγίου στον Ποταμό Λιοπετρίου και την αξιοποίηση της περιοχής, έχει προκηρυχθεί η δεύτερη φάση του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού ιδεών, σε συνεργασία με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως το οποίο συντονίζει, καθώς και άλλα εμπλεκόμενα Τμήματα.

Κρίνεται όμως απαραίτητο όπως για τα λιμενικά έργα και κυρίως για την ενδεχόμενη κατασκευή κυματοθραυστών, να γίνει εξειδικευμένη μελέτη για την αναγκαιότητα και χωροθέτηση τους, ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία του αλιευτικού καταφυγίου, η ασφάλεια των σκαφών, των χρηστών και της περιουσίας τους.

8.7 Στο αλιευτικό καταφύγιο Παραλιμνίου εγκαταστάθηκε και τέθηκε σε λειτουργία το σύστημα πυρόσβεσης.

8.8 Μερική εκβάθυνση της εισόδου της λιμενολεκάνης έγινε στο αλιευτικό καταφύγιο Πωμού, αφού από την πρόσχωση η είσοδος / έξοδος των αλιευτικών σκαφών δεν ήταν εφικτή.

8.9 Ανάλογα με τις ανάγκες που δημιουργούνται και τα προβλήματα που παρουσιάζονται στα αλιευτικά καταφύγια, το ΤΑΘΕ προχωρεί, σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς (Τμήμα Δημοσίων Έργων, τοπικούς συνδέσμους των επαγγελματιών ψαράδων, Δήμους, Κοινοτικά Συμβούλια κ.λ.π) σε συνεχείς βελτιώσεις και αναβαθμίσεις των αλιευτικών καταφυγίων, έχοντας σαν κριτήριο τη σοβαρότητα και επικινδυνότητα της κάθε περίπτωσης.

8.10 Στα κατά τόπους αλιευτικά καταφύγια ελλιμενίζονται όλα τα αδειούχα αλιευτικά σκάφη με την καταβολή τέλους που προβλέπει η σχετική Νομοθεσία. Σε ορισμένα αλιευτικά καταφύγια υπάρχει χώρος ελλιμενισμού και για άλλα σκάφη, τα οποία ελλιμενίζονται στα αλιευτικά καταφύγια βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων ελλιμενισμού που έχουν διαμορφωθεί και εφαρμόζονται από το ΤΑΘΕ. Κατά το 2011 είχαν άδεια ελλιμενισμού περίπου 730 σκάφη στα αλιευτικά καταφύγια Αγίας Τριάδας, Παραλιμνίου, Αγίας Νάπας, Ποταμού Λιοπετρίου, Ξυλοφάγου, Ορμήδειας, Λάρνακας, Αγίου Γεωργίου Πέγειας, Πωμού και Πύργου. Επιπρόσθετα έχει δοθεί άδεια ελλιμενισμού σε επιπλέον 100 επαγγελματικά σκάφη στο αλιευτικό καταφύγιο Ζυγίου.

9. ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

9.1 Το 2011, υπήρχαν αδειοδοτημένοι στην Κύπρο 3 ιδιωτικοί ιχθυογεννητικοί σταθμοί θαλάσσιων ψαριών, 1 εκκολαπτήριο - εκτροφείο γαρίδων στη στεριά, 7 ιχθυοτροφεία πάχυνσης τσιπούρας και λαυρακιού σε κλουβιά ανοικτής θάλασσας, 2 ιχθυοτροφεία που

ασχολούνται αποκλειστικά με την πάχυνση ερυθρού τόνου, 8 μικρές μονάδες που ασχολούνται με την παραγωγή πέστροφας και 2 μονάδες που δραστηριοποιούνται με την παραγωγή καλλωπιστικών ψαριών γλυκού νερού.

9.2 Η συνολική αδειοδοτημένη παραγωγή για την Κυπριακή υδατοκαλλιέργεια το 2011 ήταν 8,162 τόνους επιτραπέζιου μεγέθους ψαριών, 22.520.000 γόνου και 1.020.000 ιχθυδίων για το εμπόριο καλλωπιστικών ψαριών.

9.3 Η υπολογιζόμενη συνολική παραγωγή και η αξία της Κυπριακής υδατοκαλλιέργειας για το 2011 φαίνεται αναλυτικά στον πιο κάτω πίνακα.

ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΑΧΥΝΣΗΣ (ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟ ΜΕΓΕΘΟΣ)						
ΕΙΔΟΣ	ΕΓΧΩΡΙΑ ΔΙΑΘΕΣΗ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)	ΑΞΙΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)	ΑΞΙΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)	ΑΞΙΑ (€)
Τσιπούρα	1.245	6.600.000	1.997	10.600.000	3.242	17.200.000
Λαυράκι	750	4.575.000	901	5.586.000	1.651	10.161.000
Προσφυγούλα	0,3	3.000	0	0	0,3	3.000
Κρανιός	32	281.000	10	50.000	42	331.000
Πέστροφα	75	610.000	0	0	75	610.000
Οξύρυγχος	4,5	54.000	0	0	4,5	54.000
ΣΥΝΟΛΟ	2.106,8	12.123.000	2.908	16.186.000	5.014,80	28.359.000
ΙΧΘΥΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ (ΓΟΝΟΣ)						
	ΕΓΧΩΡΙΑ ΔΙΑΘΕΣΗ		ΕΞΑΓΩΓΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (αριθμός)	ΑΞΙΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (αριθμός)	ΑΞΙΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (αριθμός)	ΑΞΙΑ (€)
Τσιπούρα	12.293.000	2.065.224	3.432.500	583.525	15.725.500	2.648.749
Λαυράκι	4.223.000	717.910	0	0	4.223.000	717.910
Πέστροφα	400.000	12.000	0	0	400.000	12.000
ΣΥΝΟΛΟ	16.916.000	2.795.134	3.432.500	583.525	20.348.500	3.378.659
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ						31.737.659

Η συνολική αξία των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας (γόνου και ψαριών επιτραπέζιου μεγέθους) το 2011 ανήλθε περίπου σε €32 εκ. από τα οποία τα € 16.2 εκ. προήλθαν από προϊόντα που εξήχθησαν.

Η παραγωγή πέστροφας κατά το 2011 παρουσίασε μικρή αύξηση σε σχέση με το 2010. Οι τιμές των ψαριών υδατοκαλλιέργειας παρέμειναν σταθερές κατά το 2011. Οι μονάδες παραγωγής ερυθρού τόνου δεν λειτούργησαν κατά το 2011.

9.4 Κατά το 2011 το ΤΑΘΕ διενήργησε πέραν των 50 επιτόπιων επιθεωρήσεων σε μονάδες υδατοκαλλιέργειας. Σκοπός των ελέγχων ήταν να διασφαλιστεί ότι όλες οι μονάδες

υδατοκαλλιέργειας λειτουργούσαν στα πλαίσια που ορίζουν οι όροι των αδειών λειτουργίας τους, καθώς και να καταγράφουν οποιαδήποτε προβλήματα ή / και σχετικές παρατηρήσεις.

9.5 Συνεχίστηκε η συμμετοχή της Κύπρου στο θεματικό δίκτυο για την προώθηση της υδατοκαλλιέργειας στη Μεσόγειο «SIPAM». Το δίκτυο λειτουργεί υπό την αιγίδα της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο (GFCM) του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) και έχει ως στόχο την ανταλλαγή, προώθηση και δημοσίευση δεδομένων υδατοκαλλιέργειας του Μεσογειακού χώρου μέσω της λειτουργίας ιστοσελίδας και βάσης δεδομένων στο διαδίκτυο. Στο δίκτυο συμμετέχουν 17 Μεσογειακές χώρες.

9.6 Το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών (ΤΑΘΕ) λειτουργεί δυο ερευνητικούς σταθμούς, τον Ερευνητικό Σταθμό Θαλάσσιων Υδατοκαλλιεργειών Μενεού (ΕΣΘΥΜ) και τον Ερευνητικό Σταθμό Υδατοκαλλιέργειας Γλυκού Νερού στον Καλοπαναγιώτη. Στον ερευνητικό σταθμό του Καλοπαναγιώτη έχουν ολοκληρωθεί αρκετά έργα αναβάθμισης που αποσκοπούν στη βελτίωση της λειτουργίας του σταθμού και στην περαιτέρω ανάπτυξη της ερευνητικής εργασίας του και στήριξης του ιδιωτικού τομέα υδατοκαλλιέργειας γλυκού νερού.

Ο ΕΣΘΥΜ βρίσκεται στο στάδιο κατασκευής νέων κτιρίων και εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού. Οι εργασίες άρχισαν το 2010 και αναμένονται να ολοκληρωθούν το πρώτο τρίμηνο του 2012. Με την ολοκλήρωση του έργου αναμένεται ο σταθμός να είναι πλήρως ανακαινισμένος, αναβαθμισμένος και εκσυγχρονισμένος με αποτέλεσμα την αναβάθμιση της ερευνητικής εργασίας που διεξάγει και της στήριξης που παρέχει στον τομέα υδατοκαλλιέργειας.

9.7 Ο ΕΣΘΥΜ του ΤΑΘΕ αποτελεί το κέντρο των ερευνητικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη των θαλασσιών υδατοκαλλιεργειών στην Κύπρο. Τα ερευνητικά προγράμματα στον ΕΣΘΥΜ επικεντρώθηκαν κυρίως στην εκτροφή νέων ειδών, όπως είναι η προσφυγούλα (*Siganus rivulatus*), το λυθρίνι (*Pagellus erythrinus*), η συναγρίδα (*Dentex dentex*), το μινέρι (*Seriola dumerili*) και ο κρανιός (*Argyrosomus regius*). Ο στόχος των ερευνητικών προγραμμάτων είναι η διαφοροποίηση των καλλιεργούμενων ειδών για τη βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα. Οι σημαντικότερες εργασίες που έχουν αναληφθεί κατά τη διάρκεια του 2011 είναι:

α) ανάπτυξη μεθόδων αναπαραγωγής και διατροφής της προσφυγούλας για μαζική παραγωγή γόνου και εκτροφή του είδους σε ιχθυοκλωβούς ανοικτής θάλασσας μέχρι το εμπορεύσιμο μέγεθος, β) μελέτη της επίδρασης της θερμοκρασίας και του οξυγόνου στον μεταβολισμό της προσφυγούλας, γ) αξιολόγηση της διατροφής των γεννητόρων λυθρινιού, σε σχέση με την αναπαραγωγική λειτουργία και την ποιότητα των αυγών και νυμφών λυθρινιού, δ) εκτροφή νυμφών λυθρινιού με τη μέθοδο του μεσόκοσμου και αξιολόγηση του παραγόμενου γόνου, ε) αξιολόγηση της ανάπτυξης του μινεριού με τη χρησιμοποίηση τροφών με διαφορετικά ποσοστά πρωτεΐνης και λίπους, στ) διαχείριση γεννητόρων μινεριού και προσπάθεια αναπαραγωγής τους με τη χρήση εμφυτευμάτων ορμόνης LHRHa, ζ) πάχυνση του κρανιού σε δεξαμενές και παρατήρηση της διατροφικής του συμπεριφοράς, και η) αξιολόγηση της καλλιέργειας των ροτίferων (*rotifers*) με διαφορετικές τροφές και ο προσδιορισμός της θρεπτικής τους αξίας. Μερικές από τις πιο πάνω ερευνητικές εργασίες διεξάχθηκαν με τη συμμετοχή φοιτητών στα πλαίσια της πρακτικής και διπλωματικής τους εργασίας. Επίσης, ο ΕΣΘΥΜ συμμετέχει α) στο Ευρωπαϊκό θεματικό δίκτυο εκπαίδευσης AQUA-TNET που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του Προγράμματος Socrates Erasmus, β) στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα COST Action 867 με θέμα την «Ευημερία των ψαριών στην Ευρωπαϊκή υδατοκαλλιέργεια», γ) στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα COST Action FA0801 με θέμα «Σημαντικοί παράγοντες επιτυχίας στην παραγωγή νυμφών (*larvae*) ψαριών στην Ευρωπαϊκή υδατοκαλλιέργεια: πολυθεματικό δίκτυο (LARVANET)», δ) στο πρόγραμμα «Το μέλλον της έρευνας στη Μεσόγειο σε σχέση με την υδατοκαλλιέργεια» το

οποίο έχει εγκριθεί στα πλαίσια του 7^{ου} Προγράμματος Πλαισίου της ΕΕ, και ε) στο πρόγραμμα «Γενετικός χαρακτηρισμός και επίδραση της ιχθυοκαλλιέργειας τους σε εγχώριους πληθυσμούς λαβρακιού στην Κύπρο» το οποίο έχει εγκριθεί στα πλαίσια της ΔΕΣΜΗΣ 2009-2010 του ΙΠΕ.

Επίσης στις δραστηριότητες του σταθμού κατά το 2011 συμπεριλαμβάνονται η στήριξη ιδιωτικών μονάδων εκτροφής ψαριών και η ενημέρωση μαθητών Δημοτικής και Μέσης εκπαίδευσης για την υδατοκαλλιέργεια στην Κύπρο.

9.8 Η καλλιέργεια ψαριών γλυκού νερού κυρίως πέστροφας, καθώς και οι εμπλουτισμοί των υδατοφρακτών για ερασιτεχνική αλιεία συνεχίστηκαν με επιτυχία. Οι εργασίες στον Ερευνητικό Σταθμό Υδατοκαλλιέργειας Γλυκού Νερού στον Καλοπαναγιώτη επικεντρώθηκαν στην παραγωγή αυγών και γόνου πέστροφας για εκτροφή στα ιδιωτικά ιχθυοτροφεία. Για τον σκοπό αυτό δόθηκαν στον ιδιωτικό τομέα 180.000 μικρές πέστροφες διαφόρων μεγεθών. Οι εργασίες του Σταθμού, επικεντρώθηκαν επίσης στον εμπλουτισμό των υδατοφρακτών για ερασιτεχνικό ψάρεμα καθώς και στην ελεγχόμενη μαζική αναπαραγωγή του στουργιονιού (οξύρρυγχου).

9.9 Κατά το 2011 συνεχίστηκε η αναβάθμιση του Ερευνητικού Σταθμού Υδατοκαλλιέργειας Γλυκού Νερού Καλοπαναγιώτη με τον εκσυγχρονισμό κτηριακών εγκαταστάσεων. Το 2011, επιτεύχθηκε για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά η αναπαραγωγή της πέρκας (*Perca fluviatilis*) και μαζική εκκόλαψη των αυγών.

9.10 Το 2011 εκδόθηκαν 3.600 ατομικές άδειες ερασιτεχνικής αλιείας σε υδατοφράκτες και 17 ομαδικές. Μέσα στα πλαίσια για περαιτέρω ανάπτυξη της ερασιτεχνικής αλιείας ελευθερώθηκαν το 2011 σε διάφορους υδατοφράκτες, 21.000 μικρές πέστροφες, προϊόν του Σταθμού Καλοπαναγιώτη, καθώς και άλλα είδη ψαριών. Συγκεκριμένα απελευθερώθηκαν ψάρια στους υδατοφράκτες Παλαιχωρίου, Λεύκας, Αρμίνου, Προδρόμου, Καλοπαναγιώτη, Κανναβιούς, Μαλούντας, Αργάκας, Πωμού και Αγ. Μαρίνας.

9.11 Στα πλαίσια της παρακολούθησης της ποιότητας του νερού των υδατοφρακτών, για τη διασφάλιση της ποιότητας των νερών και τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων, το ΤΑΘΕ διεξήγαγε πρόγραμμα παρακολούθησης ποιοτικού ελέγχου του νερού των υδατοφρακτών. Το 2011 έγιναν συνολικά 52 δειγματοληψίες νερού από 26 υδατοφράκτες για αναλύσεις και 6 δειγματοληψίες από 6 μονάδες υδατοκαλλιέργειας γλυκού νερού.

9.12 Το 2011 συνεχίστηκε η ανάλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο κλάδος της υδατοκαλλιέργειας και εξετάστηκαν πιθανές λύσεις. Τα κυριότερα προβλήματα αφορούσαν τη σημαντική μείωση των τιμών πώλησης, την έλλειψη αναγκαίας υποδομής υποστήριξης της θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας, όπως χώρος ελλιμενισμού σκαφών υδατοκαλλιέργειας και χώρος εκφόρτωσης αλιευμάτων. Για αντιμετώπιση των προβλημάτων μελετάται η δημιουργία λιμενικών και χερσαίων εγκαταστάσεων για εξυπηρέτηση των υδατοκαλλιεργητών της περιοχής Βασιλικού που σε συνδυασμό με τα κίνητρα που δίνονται στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013, αναμένεται να συμβάλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα.

10. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

10.1 Εθνικό Πρόγραμμα Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων

10.1.1 Κατά τη διάρκεια του 2011 συνεχίστηκε η εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων, το οποίο διεξάγεται από το 2005, στα πλαίσια του Κοινοτικού Νομοθετικού Πλαισίου Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων (Κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 199/2008, αριθ. 665/2008 και Απόφαση 2010/93/ΕΕ). Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από την Κυπριακή Δημοκρατία και την Ευρωπαϊκή Ένωση και έχει ως σκοπό τη δημιουργία πολυετών σειρών δεδομένων, συμβατών μεταξύ των Κρατών Μελών, που θα εξασφαλίζουν την αξιολόγηση της κατάστασης των αλιευτικών πόρων και τη βιωσιμότητα του αλιευτικού τομέα.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει γενικά τρεις ενότητες:

- α) Αξιολόγηση της αλιευτικής ικανότητας και αλιευτικής προσπάθειας,
- β) Αξιολόγηση και δειγματοληψία των αλιευμάτων και των εκφορτώσεων και
- γ) Αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης του αλιευτικού τομέα.

10.1.2 Για την παρακολούθηση και αξιολόγηση των ιχθυοπληθυσμών πραγματοποιήθηκαν τακτικές δειγματοληψίες του αλιεύματος από όλα τα αλιευτικά εργαλεία με σκοπό:

- i. την καταγραφή δεδομένων από τις αλιευτικές δραστηριότητες (αλιευτική προσπάθεια, παραγωγή ανά είδος, κατά μήκος σύνθεση για 13 συνολικά είδη)
- ii. την αξιολόγηση του ποσοστού των απορρίψεων από τις διάφορες κατηγορίες αλιευτικού στόλου
- iii. τον προσδιορισμό βιολογικών παραμέτρων (ηλικιακή και κατά μήκος σύνθεση, παράμετροι αύξησης, σχέσεις μήκους-ωριμότητας) για ορισμένα αποθέματα ειδών που χρήζουν ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την Κυπριακή αλιεία (γόππα – *Boops boops*, λυθρίνι – *Pagellus erythrinus*, μαρίδα – *Spicara smaris*, μπαρμπούνι – *Mullus surmuletus*, στρίλια – *Mullus barbatus*, μακρύπτερος τόνος - *Thunnus alalunga*, ερυθρός τόνος – *Thunnus thynnus* και ξιφίας – *Xiphias gladius*).

10.1.3 Ένα άλλο μέρος του Εθνικού Προγράμματος, το ερευνητικό πρόγραμμα «Διεθνής Έρευνα με Τράτα Βυθού στη Μεσόγειο (MedITS)», πραγματοποιήθηκε με επιτυχία τον Ιούλιο του 2011. Το MedITS προνοεί την πειραματική αλιεία με τη μέθοδο της τράτας σε βάθη από 10 μ. μέχρι 800 μ. στη θαλάσσια περιοχή της Κύπρου. Ο σκοπός του ερευνητικού προγράμματος είναι η αξιολόγηση της αφθονίας και της κατανομής των ειδών και η καταγραφή των μεγεθών καθώς και άλλων βιολογικών παραμέτρων. Οι χρονοσειρές που δημιουργούνται με τη συλλογή αυτών των στοιχείων μπορούν να αποτελέσουν δείκτες παρακολούθησης των αλιευτικών αποθεμάτων και να συμβάλουν στη σωστή διαχείρισή τους. Κατά το 2011 οι εργασίες του προγράμματος έγιναν επί ελληνικής τράτας βυθού, από ελληνική και κυπριακή επιστημονική ομάδα (έπειτα από ανάθεση διαγωνισμού προσφορών), σε συνεργασία με το ΤΑΘΕ. Πραγματοποιήθηκαν 26 καλάδες σε διάστημα 2 βδομάδων, οι οποίες κάλυψαν όλη την ελεύθερη θαλάσσια περιοχή της Κύπρου. Συνολικά αναγνωρίστηκαν 146 είδη, από τα οποία 101 ήταν ψάρια, 27 καρκινοειδή και 18 κεφαλόποδα (από τα οποία αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά στη διάρκεια του Medits το είδος *Eledone cirrhosa*). Αναγνωρίστηκαν 8 λεσσεψιανά είδη ψαριών, μεταξύ των οποίων και δυο είδη λαγοκέφαλου (*Lagocephalus sceleratus*, *Lagocephalus suezensis*). Από τα εμπορικά είδη, αυτά με τον μεγαλύτερο δείκτη βιομάζας (kg/km^2) και αφθονίας (N/km^2) ήταν η μαρίδα ($9,58 \text{ kg}/\text{km}^2$ και $795 \text{ N}/\text{km}^2$), ο χάννος ($20,7 \text{ kg}/\text{km}^2$ και $627 \text{ N}/\text{km}^2$) το λυθρίνι ($6,33 \text{ kg}/\text{km}^2$ και $137 \text{ N}/\text{km}^2$), η στρίλια ($3,41 \text{ kg}/\text{km}^2$ και $121 \text{ N}/\text{km}^2$) και ο μπακαλιάρος ($3,1 \text{ kg}/\text{km}^2$ και $41,9 \text{ N}/\text{km}^2$).

Σημειώνεται όμως ότι η μαρίδα και η στρίλια παρουσίασαν μεγάλη αρνητική διαφορά στη βιομάζα και την αφθονία σε σχέση με το 2010 (> 50%).

10.2 Υπολογισμός Αποθεμάτων

Κατά το 2011 πραγματοποιήθηκαν μελέτες εκτίμησης της κατάστασης των 4 κυριότερων βενθικών αλιευτικών αποθεμάτων (μαρίδα, γόπα, μπαρμπούνη, στρίλια) στη θαλάσσια περιοχή της Κύπρου (Γεωγραφική Υποπεριοχή της Μεσογείου – GSA 25), χρησιμοποιώντας τα στοιχεία που συλλέχθηκαν στα πλαίσια του Εθνικού Προγράμματος από το 2005 έως το 2010. Οι μελέτες παρουσιάστηκαν και εγκρίθηκαν στα πλαίσια συνάντησης της Επιστημονικής Ομάδας Εργασίας *GFCM-SCSA Working Group on stock assessment of Demersal species* (Χανιά, 24-29 Οκτωβρίου 2011). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα και τα 4 αποθέματα έχουν υψηλή αλιευτική θνησιμότητα και αλιεύονται σε επίπεδα που ξεπερνούν την βιώσιμή τους εκμετάλλευση. Συστήνεται η μείωση της αλιευτικής θνησιμότητας από την παράκτια αλιεία και τις τράτες βυθού που εκμεταλλεύονται τα αποθέματα αυτά. Αυτό αναμένεται να επιτευχθεί με μέτρα που έχουν ληφθεί και θα εφαρμοστούν στο προσεχές μέλλον (μείωση αριθμού αδειούχων σκαφών, αύξηση επιλεκτικότητας δικτύων, καθορισμός κλειστών περιόδων αλιείας για τις τράτες βυθού σε δυο θαλάσσιες περιοχές, εκ περιτροπής).

10.3 Διαχειριστικό Σχέδιο για την αλιεία με τράτα βυθού στα χωρικά ύδατα

Τον Ιούλιο του 2011 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το αναθεωρημένο διαχειριστικό σχέδιο για την αλιεία με τράτα βυθού στα χωρικά ύδατα της Κύπρου, το οποίο υποβλήθηκε με βάση τον Κοινοτικό Κανονισμό της Μεσογείου (Αρ. 1967/2006). Το σχέδιο προνοεί περαιτέρω μέτρα περιορισμού της αλιευτικής προσπάθειας των τρατών βυθού (μείωση αριθμού αδειούχων σκαφών, αύξηση επιλεκτικότητας δικτύων, καθορισμός κλειστών περιόδων αλιείας σε δυο θαλάσσιες περιοχές, εκ περιτροπής), με σκοπό τη μείωση της αλιευτικής θνησιμότητας των αποθεμάτων σε βιώσιμα επίπεδα.

10.4 Διαχειριστικό Σχέδιο για τον έλεγχο του πληθυσμού του λαγοκέφαλου (*Lagocephalus sceleratus*) στα παράκτια νερά της Κύπρου

Το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, βασιζόμενο στα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήγαγε για τον λαγοκέφαλο κατά τα έτη 2009 και 2010, προχώρησε το 2011 σε εκπόνηση Διαχειριστικού Σχεδίου με τίτλο «Σχέδιο για τον έλεγχο του πληθυσμού του λαγοκέφαλου (*Lagocephalus sceleratus*) στα παράκτια νερά της Κύπρου».

Στόχος του Σχεδίου είναι η καταπολέμηση του λαγοκέφαλου στην παράκτια ζώνη της Κύπρου, μέσω της εφαρμογής σειράς Δράσεων. Με τον όρο καταπολέμηση δεν εννοείται ασφαλώς η ολοκληρωτική εξαφάνιση του είδους από την περιοχή, αλλά ο περιορισμός του πληθυσμού του σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην αποτελεί πλέον απαγορευτικό στοιχείο για την ανάπτυξη της παράκτιας αλιείας, αλλά και να συντείνει στη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών για όσους εμπλέκονται σε αυτήν.

Οι Δράσεις του συγκεκριμένου Σχεδίου αφορούν την αλιεία του λαγοκέφαλου από συλλογικές ομάδες αλιέων, καθώς και τη δοκιμή εναλλακτικών μέσων μαζικής σύλληψης του είδους.

Το Διαχειριστικό Σχέδιο έχει ήδη προταθεί για εξέταση του ενδεχόμενου συγχρηματοδότησης του από το ΕΠΑΛ 2007-2013.

11. ΝΑΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

11.1 Η Ναυτική Υπηρεσία του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών είναι επιφορτισμένη με την εκτέλεση:

- α) περιπολιών στη θάλασσα για την εφαρμογή των Περί Αλιείας, Νόμων και Κανονισμών.
- β) ερευνητικών προγραμμάτων.
- γ) καταπολέμηση περιστατικών ρύπανσης στη θάλασσα από πετρελαιοειδή.
- δ) συνεργασία με άλλα Τμήματα για διάφορες εργασίες που αφορούν τη θάλασσα ή τους υδατοφράκτες.

11.2 Μετά από την Υπουργική Απόφαση, ημερομηνίας 29/4/2011 και αρ. πρότασης 442/2011 “Κατανομή αρμοδιοτήτων σε περίπτωση περιστατικών ρύπανσης από πετρελαιοειδή”, η Ναυτική Υπηρεσία του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών έχει την ευθύνη για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης από πετρελαιοειδή στη θάλασσα ενώ συντονίζει συμμετέχει και υλοποιεί το μηνιαίο πρόγραμμα αναμονής για μικρά και μεσαία περιστατικά. Για μεγάλα περιστατικά τα οποία δεν μπορεί να ανταποκριθεί το ΤΑΘΕ, αναλαμβάνει το Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας με τη συνεισφορά πάντα του ΤΑΘΕ. Για τον σκοπό αυτό το ΤΑΘΕ διαθέτει εξοπλισμό αντιρύπανσης αξίας €2.000.000 περίπου.

11.3 Κατά το 2011 η ομάδα αντίδρασης δέχτηκε 58 αναφορές περιστατικών ρύπανσης από τα οποία τα 30 ήταν εκτός ωρών εργασίας και καταπολεμήθηκαν τα 25.

11.4 Εκτός του Εθνικού Σχεδίου Αντιμετώπισης της Θαλάσσιας Ρύπανσης από πετρελαιοειδή η Ναυτική Υπηρεσία συμμετέχει στο Εθνικό σχέδιο Έρευνας και Διάσωσης “ΝΕΑΡΧΟΣ” και στο εξωτερικό Σχέδιο έκτακτης Ανάγκης “SEVESO II”.

11.5 Η Ναυτική Υπηρεσία επανδρώνεται από 13 άτομα: 3 Κυβερνήτες, 3 Μηχανικούς και 7 Ναύτες.

11.6 Για την εκτέλεση των εργασιών του Τμήματος η Ναυτική Υπηρεσία έχει στη διάθεση της 7 σκάφη. Αναλυτικότερα:

11.6.1 ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ (F15): Ταχύπλοο Περιπολικό Σκάφος Ανοικτής Θάλασσας. Είναι κατασκευασμένο εξ ολοκλήρου από αλουμίνιο, μήκους 25 μέτρων και αναπτύσσει μέγιστη ταχύτητα 25 κόμβους. Έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με σκοπό τη συμμετοχή του σε Κοινοτικά προγράμματα ελέγχου αλιείας στην Νοτιοανατολική Μεσόγειο. Επανδρώνεται από 6 άτομα (2 Κυβερνήτες 2 Μηχανικούς 2 Ναύτες) Ελλιμενίζεται στο αλιευτικό καταφύγιο Ζυγίου.

11.6.2 ΓΟΡΓΩ (F11), ΑΜΦΙΤΡΙΤΗ (F10), ΑΛΚΥΩΝ(F10): Ταχύπλοα Περιπολικά σκάφη πολλαπλής χρήσης. Ελλιμενίζονται στο Παλιό Λιμάνι Λεμεσού, στο Λιμάνι Λάρνακας και στο Αλιευτικό Καταφύγιο Παραλιμνίου αντίστοιχα. Είναι κατασκευασμένα από Fiber Glass, μήκους 12 μέτρα, αναπτύσσουν μέγιστη ταχύτητα 22 κόμβους και χρησιμοποιούνται κυρίως για περιπολίες, ερευνητικά προγράμματα και καταπολέμηση της ρύπανσης της θάλασσας από πετρελαιοειδή.

11.6.3 F12, F13, F14: Φουσκωτά περιπολικά σκάφη, μήκους 5.60 μέτρα, 8.50 μέτρα και 8.50 μέτρα αντίστοιχα. Αναπτύσσουν μέγιστη ταχύτητα 45 κόμβους και χρησιμοποιούνται κυρίως για περιπολίες, άμεσους ελέγχους που αφορούν παρανομίες και ρύπανση στη θάλασσα.

12. ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Όσο αφορά το θαλάσσιο περιβάλλον, κατά τη διάρκεια του 2011, το ΤΑΘΕ επικεντρώθηκε στις ακόλουθες δραστηριότητες:

12.1 Συνέχιση των ερευνητικών μελετών που αφορούν: α) τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες πάνω στα θαλάσσια οικοσυστήματα, όπως π.χ. μονάδες αφαλάτωσης, υδατοκαλλιέργεια κ.λ.π., β) την εισβολή και εξάπλωση στο θαλάσσιο περιβάλλον της Κύπρου ξενικών ειδών, όπως του χλωροφύκου *Caulerpa racemosa*, καθώς και γ) το περιοδικό φαινόμενο ευτροφισμού που δημιουργείται από το χλωροφύκος *Cladophora spp.* (μάλλα).

12.2 Η χωρική και εποχιακή παρακολούθηση της δυναμικής των θρεπτικών συστατικών (άζωτο, φωσφόρος) και της χλωροφύλλης από ένα πυκνό πλέγμα δειγματοληπτικών σταθμών κατά μήκος της παράκτιας ζώνης της Κύπρου, συνέχισε να αποτελεί μια από τις κύριες δραστηριότητες του Τμήματος. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στα παράκτια νερά της ευαίσθητης σε νιτρορρύπανση περιοχής των Κοκκινοχωριών (vulnerable zone), όπου στα πλαίσια της Οδηγίας για τη Νιτρορρύπανση (91/676/EEC), το Τμήμα είναι υπεύθυνο για το μέρος της που αφορά την παρακολούθηση των παράκτιων νερών, τα οποία είναι ευάλωτα σε ευτροφισμό από γεωργικής προέλευσης νιτρικά.

12.3 Εφαρμογή της Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ, 2000/60/ΕΚ) και της Οδηγίας για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΚ) στο μέρος που αφορά το θαλάσσιο περιβάλλον. Στα πλαίσια της ΟΠΥ και σύμφωνα με το Άρθρο 8, συνεχίστηκε η εφαρμογή του Προγράμματος Παρακολούθησης της οικολογικής κατάστασης των παράκτιων υδάτων, με βάση τα τέσσερα καθορισμένα βιολογικά ποιοτικά στοιχεία (βενθική μακροπανίδα, μακροφύκη, φυτοπλαγκτόν, αγγειόσπερμα). Συγκεκριμένα, κατά το 2011 συνεχίστηκε η παρακολούθηση της βενθικής μακροπανίδας, των μακροφυκών, του φυτοπλαγκτού (χλωροφύλλη-α) και του θαλάσσιου αγγειόσπερμου *Posidonia oceanica* σε ένα πλέγμα αντιπροσωπευτικών σταθμών δειγματοληψίας στα παράκτια υδάτινα σώματα της Κύπρου. Παράλληλα, συνεχίστηκε και η παρακολούθηση του *P. oceanica* σε θαλάσσιες παράκτιες περιοχές στις οποίες λειτουργούν μονάδες υδατοκαλλιέργειας, προκειμένου να διερευνηθούν οι πιθανές επιπτώσεις τους στο συγκεκριμένο είδος.

12.3.1 Για τις ανάγκες συνέχισης και ολοκλήρωσης της Άσκησης Διαβαθμονόμησης (ΑΔ) στα πλαίσια εφαρμογής της ΟΠΥ, το ΤΑΘΕ συμμετείχε με εκπροσώπους-εμπειρογνώμονες στις ομάδες εργασίας για τα 4 Βιολογικά Ποιοτικά Στοιχεία (ΒΠΣ) στα πλαίσια της Μεσογειακής Γεωγραφικής Ομάδας Διαβαθμονόμησης (Mediterranean Geographical Intercalibration Group, MedGIG). Οι συγκεκριμένες ομάδες εμπειρογνομένων υλοποιούν την Άσκηση Διαβαθμονόμησης για τα Παράκτια και Μεταβατικά Ύδατα της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας και για κάθε ένα από τα 4 ΒΠΣ. Το ΤΑΘΕ, είναι ο συντονιστής της Κύπρου για τη Μεσογειακή Γεωγραφική Ομάδα Διαβαθμονόμησης (MedGIG) για τα παράκτια νερά. Όσον αφορά τα παράκτια ύδατα της Κύπρου, μετά και την υποβολή εντός του 2011 των τελικών εκθέσεων με τα βιολογικά και φυσικο-χημικά δεδομένα των κρατών-μελών προς τα ανώτερα συντονιστικά όργανα της ΕΕ, η ΑΔ βρίσκεται πλέον ένα βήμα πριν την επιτυχή ολοκλήρωση της.

12.3.2 Για τις ανάγκες υλοποίησης του Προγράμματος Μέτρων για την επίτευξη ή/και διατήρηση της «Καλής Οικολογικής Κατάστασης» των υδάτων της Κύπρου, συστάθηκε Επιτροπή Παρακολούθησης για την Εφαρμογή των Μέτρων (ΕΠΕΜ), της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων (2000/60/ΕΚ) ΟΠΥ στην Κύπρο. Σκοπός της ΕΠΕΜ είναι να παρακολουθεί στενά το Πρόγραμμα Μέτρων και να θέτει χρονοδιαγράμματα για την αποτελεσματική

υλοποίησης του, γι αυτό και θα συνέρχεται σε τακτικές, αλλά και έκτακτες συνεδρίες . Το ΤΑΘΕ, συμμετέχει στην ΕΠΕΜ μαζί με άλλα Τμήματα και της επιτροπής προεδρεύει το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων.

12.3.3 Στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας για τους Οικοτόπους, υλοποιήθηκε πρόγραμμα παρακολούθησης για τα διάφορα είδη και οικοτόπους κάτω από την εν λόγω Οδηγία. Ανάμεσα σε αυτά, ήταν και το πρόγραμμα παρακολούθησης της μεσογειακής φώκιας *Monachus monachus* για απόκτηση περαιτέρω πληροφόρησης σχετικά με τον πληθυσμό και τα ενδιαυτήματά της.

12.4 Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα:

- REP/7/003 “Marine Environmental Assessment of the Mediterranean Region” του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας σε συνεργασία με την ΕΕ. Το πρόγραμμα αυτό αφορά την παρακολούθηση και ανίχνευση ραδιενεργών στοιχείων στο θαλάσσιο περιβάλλον της Μεσόγειου. Σ’ αυτό συμμετέχουν όλες οι Ευρωπαϊκές Μεσογειακές χώρες, καθώς και χώρες της Μαύρης Θάλασσας.
- «Ανάπτυξη πιλοτικού υπολογιστικού προγράμματος για τον ημι-αυτόματο προσδιορισμό βασικών ειδών της θαλάσσιας βενθικής μακροπανίδας της Κύπρου», Αρ. Πρωτοκόλλου Έργου: ΑΕΙΦΟΡΙΑ/ΦΥΣΗ/0308(BIE), το οποίο χρηματοδοτήθηκε κατά 100% από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ) στα πλαίσια της Δέσμης Προγραμμάτων 2008 του ΙΠΕ για Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία. Στο πρόγραμμα αυτό, που εγκρίθηκε για χρηματοδότηση το 2008 και ολοκληρώθηκε με επιτυχία το 2011, το ΤΑΘΕ συμμετείχε ως Συνεργαζόμενος Φορέας ενώ, στο Δίκτυο Συνεργασίας συμμετείχαν επίσης το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Κεντρικός στόχος του προγράμματος ήταν να διευκολύνει σημαντικά την διεξαγωγή μελετών καταγραφής και παρακολούθησης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας της Κύπρου, μέσα από τη δημιουργία ενός πιλοτικού λογισμικού για ημι-αυτόματο προσδιορισμό βασικών ειδών της βενθικής μακροπανίδας.
- Πρόγραμμα LIFE NAT/CY/000247 “Improving the conservation status of fauna species in Cyprus: from microhabitat restoration to landscape connectivity (ICOSTACY)”.

(i) Ολοκληρώθηκε η διαδικασία προσφορών και ξεκίνησε η υλοποίηση της Σύμβασης με αντικείμενο την «Παροχή Υπηρεσιών για συμμετοχή στην εφαρμογή του Προγράμματος «Έλεγχος των ξενικών εισβλητικών ειδών και συγκεκριμένα στην απομάκρυνση της χελώνας του γλυκού νερού *Trachemys scripta* στα πλαίσια της δράσης C7.2 του προγράμματος LIFE. Η διάρκεια του έργου θα είναι 12 μήνες.

(ii) Προκήρυξη ανοιχτού διαγωνισμού για «Παροχή Υπηρεσιών για συμμετοχή στην εφαρμογή του Προγράμματος Αναπαραγωγή σε Αιχμαλωσία (captive-breeding) του κυπριακού νερόφιδου *Natrix natrix cypriaca*, της κυπριακής δένδρογαλιάς *Hierophis cypriensis* και της χελώνας του γλυκού νερού *Mauremys rivulata* - στα πλαίσια της δράσης C8.2 του προγράμματος LIFE. Το έργο αυτό αποσκοπεί στον εμπλουτισμό των μικρών απομονωμένων πληθυσμών των συγκεκριμένων ειδών ερπετών και στην εγκατάσταση και ανάπτυξη νέων πληθυσμών σε κατάλληλες, επιλεγμένες τοποθεσίες με άτομα τα οποία έχουν αναπαραχθεί σε αιχμαλωσία, με απώτερο στόχο την αποφυγή της τοπικής εξαφάνισης των εν λόγω ειδών.

12.5 Συνεχίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των παράκτιων /θαλάσσιων υδάτων στα πλαίσια του προγράμματος MEDPOL της UNEP. Το πρόγραμμα αυτό επικεντρώνεται: (α) στον έλεγχο της ποιότητας των παράκτιων νερών από σημαντικές πηγές ρύπανσης, (β) στον έλεγχο των αποβλήτων που καταλήγουν στον θαλάσσιο αποδέκτη, (γ) τη χρονική συσσώρευση ρυπαντών (εντομοκτόνα και βαρέα

μέταλλα) στα ψάρια και (δ) στον βαθμό συμμόρφωσης των νερών κολύμβησης με βάση τα κριτήρια της UNEP/MAP και της σχετικής Οδηγίας της ΕΕ.

12.6 Συνεχίστηκε το Σχέδιο προστασίας των θαλάσσιων χελώνων, με επίκεντρο τον Σταθμό Λάρας. Το Σχέδιο άρχισε τη λειτουργία του το 1978, οι κυριότεροι δε στόχοι του είναι: (α) η προστασία των χελώνων, (β) η προστασία των αυγών και των μικρών χελώνων από τους φυσικούς τους εχθρούς (αλεπούδες) και τις ανθρώπινες δραστηριότητες, (γ) η προστασία και η διατήρηση των εναπομεινάντων αναπαραγωγικών βιοτόπων τους, (δ) ο συστηματικός έλεγχος του πληθυσμού των χελώνων και της αναπαραγωγικής τους δραστηριότητας στην Κύπρο και (ε) η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία και διατήρηση των χελώνων και γενικά του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

12.7 Στον Σταθμό της Λάρας συνεχίστηκαν τα εκπαιδευτικά προγράμματα με θέμα τις μεθόδους και τεχνικές για την προστασία των χελώνων καθώς και τη διαχείριση των βιοτόπων τους. Τα προγράμματα αυτά γίνονται από το ΤΑΘΕ από το 1989, σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και τον Σύνδεσμο Προστασίας Άγριας Ζωής και εκπαιδεύονται επιστήμονες από διάφορες Μεσογειακές χώρες.

12.8 Συνεχίστηκαν οι μελέτες που αφορούν την οικολογία των Αλυκών Λάρνακας και Ακρωτηρίου και των υδροβιότοπων Φασουρίου με σκοπό την προστασία και διατήρησή τους. Παράλληλα, σε συνεργασία με άλλα αρμόδια Κυβερνητικά Τμήματα συνεχίστηκε η υλοποίηση του διαχειριστικού σχεδίου της Αλυκής Λάρνακας.

12.9 Ολοκληρώθηκε η διαδικασία προσφορών για την «Παροχή Υπηρεσιών για χαρτογράφηση των λιβαδιών του θαλάσσιου φανερόγαμου *Posidonia oceanica* στα παράκτια νερά της Κύπρου στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013» και στις 8 Νοεμβρίου 2011 υπογράφηκε η σχετική Σύμβαση μεταξύ του ΤΑΘΕ (ως Αναθέτουσας Αρχής) και του Ανάδοχου. Το συγκεκριμένο έργο περιλαμβάνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013 (Άξονας Προτεραιότητας 5 «Τεχνική Βοήθεια», Μέτρο 5.1 και συγχρηματοδοτείται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και κατά πενήντα τοις εκατό (50%) από εθνικούς πόρους. Το έργο που θα έχει διάρκεια 18 μήνες από την ημερομηνία έναρξης, έχει ως γενικό στόχο τη χαρτογράφηση των λιβαδιών του θαλάσσιου αγγειόσπερμου *Posidonia oceanica* στο σύνολο των παράκτιων νερών της Κύπρου και με μεγαλύτερη λεπτομέρεια στην ευρύτερη περιοχή των θαλάσσιων περιοχών Natura (Κάβο Γκρέκο, Νησιά, Πέτρα του Ρωμιού, Μουλλιά, Πόλις Λίμνη/Γυαλιά και Ακάμας) και στη θαλάσσια περιοχή Λεμεσού/Βασιλικού. Η επίτευξη των στόχων της εν λόγω Σύμβασης θα συμβάλει σημαντικά στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, στη διαχείριση της παράκτιας ζώνης, αλλά και στην αειφόρο ανάπτυξη της αλιείας, ενώ παράλληλα το συγκεκριμένο έργο αποτελεί και ένα καινοτόμο επιστημονικό εγχείρημα για τα κυπριακά δεδομένα.

12.10 Συνεχίστηκαν οι εργασίες για εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας-Πλαισίου για τη Θαλάσσια Στρατηγική (ΟΠΘΣ, 2008/56/ΕΚ), η οποία αποσκοπεί στην επίτευξη και διατήρηση της «Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης» του θαλάσσιου περιβάλλοντος μέχρι το 2020. Το ΤΑΘΕ συμμετείχε στις δραστηριότητες εφαρμογής της Οδηγίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των Συναντήσεων των Διευθυντών των Θαλασσών (Marine Directors), της Συντονιστικής Ομάδας για την ΟΠΘΣ (Marine Strategy Coordination Group) και των Ομάδων Εργασίας για την Καλή Περιβαλλοντική Κατάσταση (Good Environmental Status Working Group) και για την Ανταλλαγή Δεδομένων, Πληροφοριών και Γνώσης (Working Group on Data, Information and Knowledge Exchange).

Επιπρόσθετα, το ΤΑΘΕ μετά από προκήρυξη ανοιχτού διαγωνισμού, κατακύρωσε προσφορά για την εφαρμογή των άρθρων 8, 9, 10, 19α και 19β της ΟΠΘΣ στα θαλάσσια

ύδατα της Κύπρου σε Κοινοπραξία Συμβούλων και προχώρησε σε υπογραφή Συμφωνίας στις 26 Ιουλίου 2011. Η προσφορά περιλαμβάνει την αρχική αξιολόγηση των θαλασσίων υδάτων της Κύπρου σύμφωνα με τα βασικά γνωρίσματα και χαρακτηριστικά των υδάτων αυτών, λαμβανομένου υπόψη των ανθρωπογενών πιέσεων και κατά συνέπεια επιπτώσεων σε αυτά, βασιζόμενα στα κριτήρια που ορίζονται στα παραρτήματα της ΟΠΘΣ. Επίσης, στην προσφορά έχει συμπεριληφθεί και ο προσδιορισμός της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΠΚ) των θαλασσίων υδάτων, βασιζόμενος στα χαρακτηριστικά που προβλέπονται στο Παράρτημα Ι της ΟΠΘΣ, καθώς και ο καθορισμός των περιβαλλοντικών στόχων και δεικτών προς την ΚΠΚ. Όλα τα πιο πάνω αναμένονται να ολοκληρωθούν στις 15 Ιουλίου του 2012.

13. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

13.1.1 Περιπολίες

Κατά το 2011, το ΤΑΘΕ πραγματοποίησε 175 περιπολίες με σκάφος στη θάλασσα και 2.068 περιπολίες με αυτοκίνητο σε λιμενικό χώρο ή ακτές. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν 313 περιπολίες σε υδατοφράκτες και 61 περιπολίες σε ψαραγορές. Στο σύνολο, το ΤΑΘΕ πραγματοποίησε 2.617 περιπολίες για το 2011. Από τον συνολικό αριθμό περιπολιών που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2011, μόνο 80 πραγματοποιήθηκαν εκτός ωρών γραφείου.

Στα πλαίσια του κοινοτικού προγράμματος για την ανάπτυξη μέσων για τον έλεγχο της αλιείας του ερυθρού τόνου (JDP – BFT), κατά το 2011, Κύπριοι Επιθεωρητές μετέβηκαν σε άλλα κράτη μέλη και έλαβαν μέρος σε κοινές περιπολίες με περιπολικά σκάφη στη θάλασσα και σε κοινοτικά λιμάνια, ενώ ένας Επιθεωρητής του ΤΑΘΕ έλαβε μέρος σε 19ήμερη θαλάσσια περιπολία στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Τέλος, πραγματοποιήθηκαν σε λιμενικούς χώρους και σκάφη 41 περιπολίες αποκλειστικά για τον έλεγχο της αλιείας του ερυθρού τόνου. Κατά την περίοδο Οκτωβρίου και Νοεμβρίου όπου απαγορευόταν η αλιεία του ξιφία, πραγματοποιήθηκαν επιθεωρήσεις σε εξουσιοδοτημένα για την εν λόγω αλιεία σκάφη.

13.1.2 Επιθεωρήσεις

Κατά τις πιο πάνω περιπολίες, οι Επιθεωρητές του ΤΑΘΕ πραγματοποίησαν αλιευτικές επιθεωρήσεις για σκοπούς εξακρίβωσης της τήρησης της νομοθεσίας και με βάση συγκεκριμένες οδηγίες που ακολουθούνται από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Το σύνολο των επιθεωρήσεων σε επαγγελματικά σκάφη κατά το 2011 ανέρχεται σε 563. Σημειώνεται ότι στις πιο πάνω επιθεωρήσεις δεν συμπεριλαμβάνονται εκείνες που διενεργήθηκαν σε ερασιτέχνες αλιείς. Το σύνολο των επιθεωρήσεων για την παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας ανέρχεται σε 497, για τις τράτες εντός χωρικών υδάτων σε 25, ενώ έγιναν 41 επιθεωρήσεις πολυδύναμων σκαφών και 86 επιθεωρήσεις σε ψαραγορές.

13.1.3 Καταγγελίες

Κατά το 2011 καταγγέλθηκαν 318 περιπτώσεις παράβασης της νομοθεσίας. Έγιναν 142 καταγγελίες για παραβάσεις σε εσωτερικά ύδατα, 20 καταγγελίες σχετικά με την εμπορία αλιευτικών προϊόντων σε ψαραγορές, 13 περιπτώσεις για παραβάσεις σχετικά με την παράληψη υποβολής/νόθευσης ημερολογίων πλοίου (log-book) ή μη έγκαιρης ειδοποίησης κατά την άφιξη/εκφόρτωση-μεταφόρτωση του σκάφους σε λιμένα, 14 καταγγελίες σχετιζόνταν με αθέμιτες παρεμβάσεις στο σύστημα δορυφορικού εντοπισμού των επαγγελματικών σκαφών, 2 παραβάσεις αφορούσαν αλιεία σε θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή, 4 περιπτώσεις για μη συνεργασία με τις αρχές ελέγχου και 4 περιπτώσεις παράνομου ελλιμενισμού σε αλιευτικά καταφύγια.

Αναφορικά με την παράβαση των όρων άσκησης αλιείας από επαγγελματίες παράκτιους αλιείς μικρής κλίμακας οι καταγγελίες ανέρχονταν σε 32. Οι καταγγελίες που σχετίζονταν με παράβαση των όρων άσκησης αλιείας από τράτες βυθού κατά το 2011 ήταν 13, 11 εκ των οποίων αφορούσαν σκάφη που δραστηριοποιούνται εντός των χωρικών υδάτων της Δημοκρατίας και 2 αφορούσαν τράτες που δραστηριοποιούνται σε διεθνή ύδατα.

Όσον αφορά την ερασιτεχνική αλιεία στην θάλασσα έχουν πραγματοποιηθεί 74 καταγγελίες, 49 καταγγελίες αφορούσαν παραβάσεις των όρων της ερασιτεχνικής αλιείας με σκάφος και 25 των όρων αλιείας με ψαροντούφεκο. Συγκεκριμένα, από τις 25 καταγγελίες που σχετίζονται με τη χρήση ψαροντούφεκου 14 καταγγελίες αφορούσαν αλιεία χωρίς τη σχετική άδεια, 2 αλιεία με ψαροντούφεκο σε συνδυασμό με φωτεινές πηγές, 8 αλιεία με ψαροντούφεκο σε συνδυασμό με καταδυτικές συσκευές και 1 για αλιεία σε κλειστή περίοδο.

13.1.4 Έλεγχος εισαγωγής αλιευτικών προϊόντων από τρίτες χώρες

Από την 1^η Ιανουαρίου 2010 στα πλαίσια εφαρμογής του Κοινοτικού Κανονισμού (ΕΚ) 1005/2008, «περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος πρόληψης, αποτροπής και εξάλειψης της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας», δημιουργήθηκε ο μηχανισμός ελέγχου εισαγωγής αλιευτικών προϊόντων από τρίτες χώρες. Ο εν λόγω Κανονισμός αποσκοπεί στην πρόληψη και την πάταξη της Παράνομης, Λαθραίας και Άναρχης (ΠΛΑ) αλιείας και οι πρόνοιες του θέτουν ένα σύστημα ελέγχου, βάσει του οποίου τα αλιευτικά προϊόντα που προέρχονται από ΠΛΑ αλιεία δεν γίνονται αποδεκτά στην Κοινότητα. Κατά τη διάρκεια του 2011 έχουν εισαχθεί στην Κύπρο συνολικά 1.049 παρτίδες αλιευτικών προϊόντων από τρίτες χώρες. Συγκεκριμένα, 333 παρτίδες που αφορούν μεταποιημένα/αλιευτικά προϊόντα έχουν εισαχθεί από 22 διαφορετικές χώρες μέσω του λιμανιού της Λεμεσού και 716 παρτίδες που αφορούν νωπά αλιευτικά προϊόντα έχουν εισαχθεί από 10 διαφορετικές χώρες μέσω του αεροδρομίου Λάρνακας.

Στα πλαίσια ελέγχου της εν λόγω νομοθεσίας πραγματοποιήθηκαν επί καθημερινής σχεδόν βάσης, τόσο διοικητικοί, όσο και φυσικοί έλεγχοι στα σχετικά έγγραφα εισαγωγής, καθώς και στα προϊόντα, χωρίς να παρατηρηθούν οποιεσδήποτε περιπτώσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία ΠΛΑ.

13.2 Κέντρο Παρακολούθησης Σκαφών

13.2.1. Σύστημα Παρακολούθησης Αλιευτικών Σκαφών (ΣΠΑΣ)

Η ΕΕ χρησιμοποιεί ευρέως τις σύγχρονες τεχνολογίες για να παρακολουθεί και να ελέγχει αποτελεσματικά τον αλιευτικό της στόλο. Με τον τρόπο αυτό βελτιώνεται η πρόσβαση σε αξιόπιστα στοιχεία για την αλιεία και καθίσταται δυνατή η διασταύρωση πληροφοριών από διαφορετικές πηγές.

Οι σύγχρονες τεχνολογίες δεν αντικαθιστούν τις παραδοσιακές μεθόδους αλιευτικού ελέγχου και παρακολούθησης, όπως οι επιθεωρήσεις επί του σκάφους ή στην ακτή. Ωστόσο, βοηθούν στην οργάνωση περισσότερο στοχευμένων και αποτελεσματικών, αλλά λιγότερο δαπανηρών, επιχειρήσεων ελέγχου. Διασταυρώνοντας τα στοιχεία που συλλέγονται μέσω των διάφορων συστημάτων, μπορούμε να εφαρμόζουμε στρατηγικές ελέγχου βάσει κινδύνου και να εντοπίζουμε παράνομες δραστηριότητες που διαφορετικά θα περνούσαν απαρατήρητες. Η σωστή και αποτελεσματική χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών από το ΤΑΘΕ κατά το 2011, έχει μειώσει το κόστος της παρακολούθησης και του ελέγχου της αλιείας.

Η παρακολούθηση των αλιευτικών σκαφών και η διασταύρωση των πληροφοριών που καταγράφονται στα ημερολόγια πλοίων με τις πληροφορίες που συλλέγει το Σύστημα Παρακολούθησης Σκαφών (ΣΠΣ) – από τους Επιθεωρητές του Κέντρου Παρακολούθησης Αλιείας (ΚΠΑ), του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών (ΤΑΘΕ), αποτελούν σημαντικό ρόλο στον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Πέραν τούτου, το ΤΑΘΕ έχει προχωρήσει στην εγκατάσταση Συσκευών Δορυφορικού Εντοπισμού (ΣΔΕ) – τύπου Min-C, σε όλα τα αλιευτικά σκάφη συνολικού μήκους πέραν των 12 μέτρων, καθώς και στα φορτηγά πλοία που μεταφέρουν αλιευτικά προϊόντα στο βόρειο-ανατολικό Ατλαντικό Ωκεανό. Επίσης, το ΤΑΘΕ εγκατέστησε εφεδρικές μπαταρίες σε όλα τα αλιευτικά σκάφη που φέρουν ΣΔΕ, έτσι ώστε οι βραχυπρόθεσμες διακοπές στη λειτουργία των συσκευών λόγω ηλεκτρικής ενέργειας, να εξαλειφθούν.

Επιπρόσθετα, το 2011 έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών του ΣΠΑΣ – μέσω <https>, με την Εσθονία, Λιθουανία, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία και North East Atlantic Fisheries Commission.

Τέλος, το 2011 το προσωπικό του ΚΠΑ είχε στενή συνεργασία με το προσωπικό του Τμήματος Εμπορικής Ναυτιλίας, με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών των Συστημάτων Vessel Monitoring System (VMS) και Vessel Traffic Monitoring Information System (VTMIS), για τον εντοπισμό των παράνομων αλιευτικών δραστηριοτήτων.

13.2.2 Σύστημα Ηλεκτρονικής Καταγραφής και Αναφοράς Πληροφοριών (ΣΗΚΑΠ)

Το σύστημα ηλεκτρονικής καταγραφής και αναφοράς πληροφοριών (ΣΗΚΑΠ) χρησιμοποιείται για την καταγραφή στοιχείων σχετικών με τις αλιευτικές δραστηριότητες (αλιεύματα, εκφορτώσεις, πωλήσεις) και τη διαβίβασή τους στο ΚΠΑ του ΤΑΘΕ. Το ΣΗΚΑΠ είναι υποχρεωτικό για σκάφη της ΕΕ άνω των 12 μέτρων από την 1η Ιανουαρίου 2012. Το ΣΗΚΑΠ αντικαθιστά τα ημερολόγια πλοίου και τα δελτία πρώτης πώλησης σε χαρτί.

Εντός του 2011, το ΤΑΘΕ είχε υπογράψει σχετική Σύμβαση για την υλοποίηση του ΣΗΚΑΠ. Αξίζει να αναφερθεί ότι το έργο βρίσκεται στο στάδιο ανάπτυξης και πρόσφατα είχε ολοκληρωθεί η δοκιμαστική ανταλλαγή πληροφοριών με την ΕΕ, μέσω του Κόμβου Ανταλλαγής Πληροφοριών.

Εντός του 2011, η ΕΕ διαπίστωσε ότι το υφιστάμενο Σύστημα Δήλωσης Αλιευμάτων είναι πολύπλοκο και δεν συνάδει με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1224/2009. Για αυτό, και αποφάσισε να αντικαταστήσει τις υφιστάμενες εκθέσεις, καθώς και τον τρόπο που αποστέλλονται σε αυτήν. Το ΤΑΘΕ, προχώρησε στην υπογραφή νέας σύμβασης για την επέκταση του ΣΗΚΑΠ, έτσι ώστε να περιλαμβάνει και τις δηλώσεις αλιευμάτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ.

ΙΧ. ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

www.moa.gov.cy/ms

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Η Μετεωρολογική Υπηρεσία χειρίζεται θέματα που αφορούν τον καιρό και το κλίμα. Αποστολή της Υπηρεσίας είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με τον καιρό και το κλίμα σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας της χώρας, έχει δε ως στόχο την εξυπηρέτηση και ευημερία του κοινού και την προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων, η Μετεωρολογική Υπηρεσία διαθέτει δίκτυο μετεωρολογικών σταθμών που αποτελείται από 110 βροχομετρικούς, 35 κλιματολογικούς, 2 συνοπτικούς, ένα σταθμό ραδιοβολίσεων για παρατηρήσεις στην ανώτερη ατμόσφαιρα, ένα ακτινομετρικό σταθμό και ένα επίγειο μετεωρολογικό δορυφορικό σταθμό. Παράλληλα, λειτουργεί δίκτυο από 35 Αυτόματους Μετεωρολογικούς Σταθμούς οι οποίοι διαθέτουν σύστημα τηλεμετρίας για την άμεση συλλογή των μετρήσεων από τους σταθμούς αυτούς και την εισαγωγή τους σε ειδική βάση δεδομένων.

Είναι μέλος του EUMETNET και του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού. Υπάρχει επίσης στενή συνεργασία με την Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία της Ελλάδας (ΕΜΥ) μέσω της οποίας τα καιρικά μηνύματα της Κύπρου κυκλοφορούν στον Παγκόσμιο Τηλεπικοινωνιακό Σύστημα (GTS).

1.2 Οι κύριες δραστηριότητες της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Τη λειτουργία δικτύου των μετεωρολογικών σταθμών για τη συλλογή των απαραίτητων μετεωρολογικών στοιχείων.
- Τον ποιοτικό έλεγχο των μετεωρολογικών παρατηρήσεων και την αποθήκευσή τους σε ειδική βάση δεδομένων.
- Την έκδοση γενικών δελτίων πρόγνωσης καιρού για την Κύπρο τα οποία καταχωρούνται στην ιστοσελίδα της υπηρεσίας και στο σύστημα τηλεπληροφόρησης και αποστέλλονται στα μέσα μαζικής επικοινωνίας.
- Την έκδοση ειδικών δελτίων καιρού και προειδοποιήσεων για την αεροναυσιπλοΐα και ναυτιλία.
- Τη δημοσίευση εκθέσεων και μελετών για τον καιρό και το κλίμα.
- Τη συστηματική παρακολούθηση των κλιματικών αλλαγών στην Κύπρο.
- Την παροχή μετεωρολογικών πληροφοριών και συμβουλευτικών υπηρεσιών για τις ανάγκες των διαφόρων τομέων της οικονομίας, όπως π.χ. στη γεωργία, στην ανάπτυξη και διαχείριση των υδατικών πόρων, στον τουρισμό, στη βιομηχανία, στις τεχνικές μελέτες και στις κατασκευές, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στις περιβαλλοντικές μελέτες.

1.3 Εκτός από τα Γραφεία της Κεντρικής Υπηρεσίας στη Λευκωσία, η Μετεωρολογική Υπηρεσία διατηρεί Μετεωρολογικά Γραφεία στα Αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου όπου λειτουργούν επίσης συνοπτικοί μετεωρολογικοί σταθμοί και οι υπάλληλοι εργάζονται με το σύστημα βάρδιας επί 24ώρου βάσης, καθώς επίσης Γραφεία στην Αθαλάσσα όπου διεξάγονται παρατηρήσεις στην ανώτερη ατμόσφαιρα και παράλληλα λειτουργεί πρότυπος ακτινομετρικός σταθμός για τη μέτρηση της ηλιακής και της γήινης ακτινοβολίας.

1.4 Για την υλοποίηση των στόχων της, η Μετεωρολογική Υπηρεσία χωρίζεται οργανωτικά σε τρεις τομείς:

1.4.1 Τομέας Κλιματολογίας και Εφαρμογές Μετεωρολογίας που στεγάζεται στα Κεντρικά Γραφεία της Υπηρεσίας στη Λευκωσία και είναι υπεύθυνος για τη συλλογή, τον ποιοτικό έλεγχο των στοιχείων, την ψηφιοποίηση τους και την αποθήκευσή τους σε βάση δεδομένων. Επίσης, ο Τομέας επεξεργάζεται τα μετεωρολογικά στοιχεία και ετοιμάζει εκθέσεις και μελέτες για τον καιρό και το κλίμα και είναι υπεύθυνος για την παροχή πληροφοριών προς το κοινό. Παράλληλα, η συστηματική παρακολούθηση των κλιματικών αλλαγών στην Κύπρο αποτελεί μια βασική εργασία του Τομέα της Κλιματολογίας. Αυτό επιτυγχάνεται με την στατιστική επεξεργασία των κλιματολογικών δεδομένων που συλλέγει ο Τομέας και τη σύγκριση των αποτελεσμάτων της στατιστικής ανάλυσης με τα αντίστοιχα των χωρών που βρίσκονται στη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Επιπρόσθετα, ο Τομέας διαθέτει μονάδα χαρτογράφησης για την ετοιμασία κλιματικών χαρτών με τη βοήθεια ειδικού λογισμικού (ARCGIS).

1.4.2 Τομέα Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας που λειτουργεί ως κέντρο προγνώσεων καιρού και παροχής υπηρεσιών για την πολιτική αεροπορία και την ναυτιλία.

1.4.3 Οι δύο πιο πάνω τομείς υποστηρίζονται από τον **Τομέα της Τεχνικής Υποστήριξης**, που είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία των μετεωρολογικών σταθμών, τη συντήρηση και βαθμονόμηση των οργάνων και την ετοιμασία των Δημόσιων Συμβάσεων.

1.5 Συνοπτικά, οι τρεις Τομείς περιλαμβάνουν τους πιο κάτω κλάδους:

1.5.1 Τομέας Κλιματολογίας και Εφαρμογές Μετεωρολογίας

- Βάση Δεδομένων Μετεωρολογικών Στοιχείων
- Γενική Κλιματολογία και Υδρομετεωρολογία
- Αγρομετεωρολογία
- Μηχανοργάνωση

1.5.2 Τομέας Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας

- Προγνώσεις Καιρού και Συνοπτική Μετεωρολογία
- Αεροναυτική Μετεωρολογία
- Ναυτική Μετεωρολογία
- Ραδιοβόλιση
- Μετεωρολογικές Τηλεπικοινωνίες
- Εκπαιδευτική Μονάδα

1.5.3 Τομέας Τεχνικής Υποστήριξης και Μηχανοργάνωσης

- Μετεωρολογικοί Σταθμοί και Όργανα
- Συντήρηση Μετεωρολογικών Οργάνων και Εξοπλισμού
- Δημόσιες Συμβάσεις
- Προμήθειες, Αποθήκες

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011

2.1 Κατά τη διάρκεια του 2011 συνεχίστηκαν κανονικά όλες οι δραστηριότητες της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας. Ο Τομέας της Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας παρέσχε τις υπηρεσίες του όσον αφορά τις προγνώσεις καιρού και την εξυπηρέτηση της πολιτικής αεροπορίας και της ναυτιλίας. Στον Τομέα της Κλιματολογίας συνεχίστηκαν οι διάφορες δραστηριότητες που σχετίζονται με τη συλλογή των μετεωρολογικών στοιχείων, τον ποιοτικό τους έλεγχο, τη μηχανογράφηση και την επεξεργασία τους, την ετοιμασία εκθέσεων

και μελετών για τον καιρό και το κλίμα, την παρακολούθηση των κλιματικών αλλαγών, την έκδοση μηνιαίων δελτίων και την παροχή πληροφοριών και συμβουλευτικών υπηρεσιών προς το κοινό. Ο Τομέας της Τεχνικής Υποστήριξης δραστηριοποιήθηκε στη συντήρηση του δικτύου των μετεωρολογικών σταθμών και την εγκατάσταση νέων Αυτόματων Μετεωρολογικών Σταθμών σε διάφορες περιοχές της Κύπρου.

Αναλυτικά οι δραστηριότητες της Υπηρεσίας όσον αφορά την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού καθώς επίσης οι επί μέρους δραστηριότητες που διενεργήθηκαν από τον κάθε Τομέα παρουσιάζονται στις ακόλουθες ενότητες.

2.2 Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού

Κατά τη διάρκεια του 2011 Λειτουργοί της Υπηρεσίας παρακολούθησαν τα ακόλουθα εκπαιδευτικά προγράμματα που διεξήχθησαν τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό:

- Δύο λειτουργοί παρακολούθησαν σεμινάριο για τις δημόσιες συμβάσεις.
- Δύο λειτουργοί παρακολούθησαν σεμινάριο σε θέματα ασφάλειας και υγείας στο χώρο εργασίας.
- Τέσσερεις λειτουργοί παρακολούθησαν εκπαιδεύσεις σε θέματα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών.
- Ένας Λειτουργός παρακολούθησε σεμινάριο στο Cyprus Institute που αφορούσε το κλιματικό μοντέλο WRF.
- Ένας Λειτουργός συμμετείχε στο εργαστήριο που έγινε στο Βελιγράδι και αφορούσε τις εποχικές προγνώσεις για την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.
- Ένας Λειτουργός παρακολούθησε στο Langen της Γερμανία εκπαίδευση με τίτλο <The use of Satellite data for Climate Applications>.
- Τέσσερεις λειτουργοί εκπαιδεύτηκαν στο νέο σύστημα AERONETWEB που αφορά την εξυπηρέτηση πτήσεων μέσω διαδικτύου.
- Τρεις λειτουργοί παρακολούθησαν στην Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού εκπαιδεύσεις σε θέματα «Αρχές Μάθησης στους Οργανισμούς και Διάγνωση Αναγκών Μάθησης» και «Εισαγωγική Κατάρτιση Νεοεισερχομένων στη Δημόσια Υπηρεσία».
- Έγινε ενδοϋπηρεσιακά, η βασική εκπαίδευση δύο νέων Μετεωρολογικών Βοηθών.
- Λειτουργοί συμμετείχαν σε Συναντήσεις των διαφόρων Δράσεων του Ευρωπαϊκού Προγράμματος COST ενώ Λειτουργός που είναι εκπρόσωπος της Κύπρου στη Θεματική ενότητα ESSEM παρακολούθησε τις Συναντήσεις της πιο πάνω Επιτροπής.

2.3 Τομέας Κλιματολογίας και Εφαρμογές Μετεωρολογίας

2.3.1 Στον Τομέα της Κλιματολογίας συνεχίστηκαν οι διάφορες δραστηριότητες, όπως η συλλογή των μετεωρολογικών στοιχείων, ο ποιοτικός τους έλεγχος, η μηχανογράφηση και η επεξεργασία τους, η ετοιμασία εκθέσεων και μελετών για τον καιρό και το κλίμα, η παρακολούθηση των κλιματικών αλλαγών, η έκδοση μηνιαίων δελτίων και η παροχή πληροφοριών και συμβουλευτικών υπηρεσιών. Οι κυριότεροι τομείς στους οποίους προσφέρθηκαν πληροφορίες ήταν η γεωργία, οι υδάτινοι πόροι, το εμπόριο και η βιομηχανία,

οι τεχνικές μελέτες και οι κατασκευές, οι οδικές μεταφορές, ο τουρισμός, η υγεία, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι περιβαλλοντικές μελέτες και η ασφαλιστική βιομηχανία.

2.3.2 Με βάση τη στατιστική ανάλυση των ημερήσιων μέγιστων βροχοπτώσεων ανά έτος και των στατιστικών παραμέτρων που λήφθηκαν από τη μελέτη των εντάσεων βροχής που λήφθηκαν από τους βροχογράφους, καταρτίστηκαν όμβριες καμπύλες για όλους τους βροχομετρικούς σταθμούς της Κύπρου. Οι καμπύλες αυτές συνδυάζουν την ένταση, τη διάρκεια και την περίοδο επαναφοράς της βροχής και αποτελούν χρήσιμο εργαλείο των υδρολόγων και των πολιτικών μηχανικών. Η μελέτη θα είναι έτοιμη στις αρχές του 2012.

2.3.3 Έγινε η προεργασία για τη συλλογή, τον ποιοτικό έλεγχο και τη στατιστική ανάλυση των στοιχείων της ηλιακής ακτινοβολίας και της ηλιοφάνειας στην Κύπρο. Η μελέτη αυτή αναμένεται να ολοκληρωθεί στο πρώτο εξάμηνο του 2012.

2.3.4 Συνεχίστηκαν οι εργασίες για την ανάπτυξη ενιαίας βάσης δεδομένων για τους Αυτόματους Μετεωρολογικούς Σταθμούς. Έγινε αποδεκτή η πρόταση του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής για την επέκταση της Κεντρικής Βάσης Δεδομένων Γεωγραφικών Πληροφοριών του Υπουργείου Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος που έχει εγκατασταθεί στο Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Αναμένεται ότι εντός του 2012 θα εγκατασταθεί το πρόγραμμα EDAMS και θα εισάγονται αυτόματα όλα τα μετεωρολογικά στοιχεία στην ενιαία βάση δεδομένων για άμεση χρήση από Λειτουργούς του Υπουργείου.

2.4 Τομέας Συνοπτικής και Αεροναυτικής Μετεωρολογίας

2.4.1.1 Ο Τομέας παρέσχε απρόσκοπτα τις υπηρεσίες του στην αεροναυτιλία, στη ναυτιλία, στη γεωργία, σε οικονομικούς παράγοντες του τόπου και στο ευρύ κοινό. Οι υπηρεσίες πρόγνωσης καιρού παρέχονται είτε μέσω της ιστοσελίδας, είτε μέσω της υπηρεσίας τηλεπληροφόρησης, είτε μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης στα οποία διαβιβάζονται τα δελτία προγνώσεων. Εξειδικευμένες προγνώσεις παρέχονται απευθείας από το προσωπικό του τομέα, στους ενδιαφερόμενους.

2.4.1.2 Έγιναν οι κατάλληλες ενέργειες και από τον Φεβρουάριο του 2011 το προγνωστικό δελτίο NAYTEX αναρτάται στη επίσημη ιστοσελίδα του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού (ΠΜΟ) <http://weather.gmdss.org/>. Το δελτίο αυτό αφορά προγνώσεις ανοικτής θάλασσας.

2.4.1.3 Οι αεροπορικές εταιρείες εξυπηρετούνται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αντί μέσω τηλεομοιοτύπου.

2.4.1.4 Ολοκληρώθηκε η νέα καλωδίωση του Μετεωρολογικού Γραφείου στο Αεροδρόμιο Λάρνακας.

2.4.1.5 Ο τομέας συμμετείχε στην διεξαγωγή του sigmet monitoring για την περιοχή της Ευρώπης με σκοπό την ελαχιστοποίηση των προβλημάτων/λαθών στην έκδοση και αποστολή των δελτίων αυτών που αφορούν επικίνδυνα για την αεροναυτιλία φαινόμενα όπως είναι π.χ. ηφαιστειακή τέφρα, καταιγίδες, ισχυρές αναταράξεις κ.λπ.

2.4.2 Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας ISO 9001:2008

Η Υπηρεσία με κατάλληλες ενέργειες, έγκαιρα και παράλληλα με τις απαιτήσεις τόσο του Ευρωπαϊκού κεκτημένου αλλά και άλλων Παγκόσμιων Οργανισμών, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας αλλά και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Μετεωρολογίας (ICAO και WMO αντίστοιχα) έχει εφαρμόσει σύστημα διαχείρισης ποιότητας αεροναυτικών

πληροφοριών. Η πιστοποίηση που ίσχυε από το 2007, έληξε στις 12 Νοεμβρίου 2011 και ανανεώθηκε μέχρι τον Νοέμβριο του 2012, κατόπιν επιτυχούς επιθεώρησης από την Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης. Το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας ελέγχεται περιοδικά τόσο από την Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης, η οποία αξιολογεί σε συνεχή βάση την πρόοδο του Συστήματος, όσο και από την ομάδα εσωτερικού ελέγχου της Υπηρεσίας, η οποία ελέγχει επίσης περιοδικά όλες τις λειτουργίες του Συστήματος. Τα οφέλη αυτής της στρατηγικής επιλογής της Υπηρεσίας είναι πολλαπλά αφού η Μετεωρολογική Υπηρεσία είναι σε θέση σήμερα να επιχειρεί και να παρέχει πιστοποιημένες Αεροναυτικές πληροφορίες σε χρήστες, τη στιγμή που Μετεωρολογικές Υπηρεσίες άλλων μεγαλύτερων χωρών δεν τα κατάφεραν ακόμα αντιμετώπιζοντας το ενδεχόμενο να αποκλειστούν από διεθνείς οργανισμούς στην παροχή αεροναυτικών πληροφοριών σε χρήστες.

2.4.3 Δίκτυα Αισθητήρων ηλεκτρομετεώρων (Κεραυνών και Αστραπών)

Στο γραφείο της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας στο Αεροδρόμιο Λάρνακας είναι εγκατεστημένοι και λειτουργούν δύο ανεξάρτητοι αισθητήρες ηλεκτρομετεώρων. Ο ένας από αυτούς αποτελεί μέρος ευρύτερου δικτύου, του οποίου την γενικότερη διαχείριση έχει το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών και συλλέγει πληροφορίες αναφορικά με την καταιγιδόφορο δραστηριότητα από όλη την Ευρώπη. Η Υπηρεσία λαμβάνει σε συνεχή βάση τελικά προϊόντα του δικτύου τα οποία βοηθούν τους προγνώστες στις προγνώσεις τους, ενώ αρχικά δεδομένα είναι διαθέσιμα για ερευνητικούς σκοπούς. Ο δεύτερος αισθητήρας έχει εγκατασταθεί στο συγκεκριμένο χώρο στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος «FLASH» και η εμβέλεια του καλύπτει την περιοχή της ανατολικής Μεσογείου για την οποία παρέχει πληροφορίες για την καταιγιδόφορο δραστηριότητα. Χρησιμοποιείται κυρίως για ερευνητικούς σκοπούς, ενώ έχει την δυνατότητα δικτύωσης με παρόμοιους αισθητήρες γειτονικών χωρών.

2.4.4 Δίκτυο Πρόγνωσης

2.4.4.1 Παράλληλα με τα υπόλοιπα επιχειρησιακά συστήματα που λειτουργούν στο Γραφείο πρόγνωσης της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας στο Αεροδρόμιο Λάρνακας, λειτουργεί και δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών το οποίο χρησιμοποιείται στην ηλεκτρονική διαχείριση των προγνώσεων καιρού. Οι προγνώστες καιρού ετοιμάζουν ηλεκτρονικά τα διάφορα δελτία πρόγνωσης, σε συγκεκριμένους χώρους του δικτύου, από τους οποίους αποστέλλονται στη συνέχεια στους παραλήπτες. Με τη χρήση του δικτύου πρόγνωσης αποφεύγονται αφενός τα διαχειριστικά λάθη, ενώ αφετέρου οι έτοιμες προγνώσεις αποθηκεύονται για μελλοντική αναφορά. Το δίκτυο αναβαθμίζεται και τυγχάνει κατάλληλης προστασίας από κακόβουλες εισβολές, προκειμένου να είναι συνεχώς επιχειρησιακό.

2.4.4.2 Επίσης, στο γραφείο της Υπηρεσίας στο Αεροδρόμιο Λάρνακας, λειτουργούν σε συγκεκριμένο χώρο του δικτύου μοντέλα αριθμητικής πρόγνωσης καιρού με υψηλή διακριτική ικανότητα. Οι αριθμητικές προγνώσεις χρησιμοποιούνται τόσο σε επιχειρησιακή όσο και σε ερευνητική βάση από τους προγνώστες καιρού. Τα μοντέλα αριθμητικής πρόγνωσης επιδέχονται ρυθμίσεις των δεδομένων εισόδου. Έτσι με την λειτουργία των αιολικών πάρκων, η Υπηρεσία παρέχει στον Διαχειριστή Μεταφοράς Ενέργειας, προγνώσεις ταχύτητας και διεύθυνσης ανέμου στο ύψος των ανεμογεννητριών, με σκοπό την ωφελιμότερη και αποδοτικότερη λειτουργία των αιολικών πάρκων.

2.5 Τομέας Τεχνικής Υποστήριξης και Μηχανοργάνωσης

2.5.1 Ο Τομέας της Τεχνικής Υποστήριξης είναι υπεύθυνος για την εύρυθμη λειτουργία του δικτύου των μετεωρολογικών σταθμών και συγκεκριμένα για την αγορά, εγκατάσταση και

τη συντήρηση των μετεωρολογικών οργάνων καθώς επίσης την προμήθεια αναλώσιμων υλικών.

2.5.2 Κατά το 2011 προκηρύχθηκαν και κατακυρώθηκαν 13 διαγωνισμοί για την αγορά ανταλλακτικών και αναλώσιμων για μετεωρολογικά όργανα καθώς επίσης για μίσθωση υπηρεσιών που προκύπτουν από τη συμμετοχή της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας σε διάφορα Ευρωπαϊκά προγράμματα. Συνεχίστηκαν οι επιθεωρήσεις στους μετεωρολογικούς σταθμούς.

2.6 Δημοσιότητα

Μέσα στα πλαίσια της ενημέρωσης του κοινού αναφορικά με την επιστήμη της Μετεωρολογίας καθώς επίσης για το έργο της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας και τους στόχους της, Λειτουργοί της Υπηρεσίας έχουν πραγματοποιήσει σειρά διαλέξεων και παρουσιάσεων σε σχολεία, τόσο δημόσια όσο και ιδιωτικά, πανεπιστήμια και οργανωμένα σύνολα, με θέματα από τη Μετεωρολογία. Έχει δημοσιευτεί σειρά άρθρων στο περιοδικό «Αγρότης» στον ημερήσιο καθώς και ηλεκτρονικό τύπο. Έγιναν επίσης παρουσιάσεις και αναλύσεις σε τηλεοπτικά προγράμματα.

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Λειτουργοί της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας συμμετείχαν σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας ή από διάφορα Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Παράλληλα, υποβλήθηκαν νέες προτάσεις στους διαγωνισμούς που προκηρύχθηκαν το 2011.

3.1 Ερευνητικό πρόγραμμα URBAN HEAT / Αστική θερμική νησίδα

3.1.1 Στα τέλη του 2008 ξεκίνησε το ερευνητικό πρόγραμμα HEAT. Το UrbanHeat χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας στα πλαίσια της δέσμης για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία και η συνολική αναμενόμενη έκταση του προγράμματος είναι 3 χρόνια. Συμμετέχουν η Μετεωρολογική Υπηρεσία Κύπρου, το Αστεροσκοπείο Αθηνών, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) και η ιδιωτική εταιρεία WEBBY.

3.1.2 Το UrbanHeat θα δώσει ένα καινοτόμο σύστημα για τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής θερμικής άνεσης με έναν ενσωματωμένο, οικονομικώς αποδοτικό και αξιόπιστο τρόπο, χρησιμοποιώντας στο μέγιστο τις παρούσες και μελλοντικές ικανότητες των υποδομών στους τομείς της πληροφορικής, της μετεωρολογίας και της δορυφορικής τηλεπισκόπησης. Με τη χρήση δορυφορικών και επίγειων μεθόδων και με την υλοποίηση κατάλληλων αλγορίθμων νευρωνικών δικτύων το σύστημα θα είναι ικανό να εντοπίσει τα θερμά αστικά σημεία μέσα στην πόλη ενώ η μετάδοση της πληροφορίας με ασύρματα μέσα μέσω σύγχρονων αλγορίθμων εντοπισμού του χρήστη από το κινητό του τηλέφωνο αποτελεί πρωτοπόρο μέθοδο διάχυσης της επεξεργασμένης πληροφορίας.

Η ιστοσελίδα του προγράμματος βρίσκεται στο <http://www.urbanheat.com.cy>

3.2 Ερευνητικό πρόγραμμα E-WAVE

3.2.1 Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2011 και συγχρηματοδοτείται στα πλαίσια της Δέσμης Προγραμμάτων για Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία 2009-2010, του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας. Το έργο συντονίζει το Ωκεανογραφικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κύπρου που είναι και ο ανάδοχος φορέας, ενώ ως συνεργαζόμενοι φορείς συμμετέχουν το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Ενεργειακό Γραφείο Κυπρίων Πολιτών, το Ocean Analysis Lab – USA Naval Postgraduate

School και η Μετεωρολογική Υπηρεσία Κύπρου. Η διάρκεια υλοποίησης του E-WAVE είναι 24 μήνες.

3.2.2 Ο κύριος στόχος του E-WAVE είναι η δημιουργία ενός ψηφιακού χάρτη υψηλής ανάλυσης που θα αποτυπώνει το ενεργειακό δυναμικό καθώς και τα κλιματολογικά χαρακτηριστικά του ανέμου και των θαλάσσιων κυμάτων στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) της Κύπρου και την ευρύτερη ανατολική Λεβαντίνη. Επίσης, με τη βοήθεια νέων υπολογιστικών μοντέλων θα μπορούν να πραγματοποιηθούν βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προβλέψεις και ποσοτικοποιήσεις της κυματικής ενέργειας στην πιο πάνω περιοχή. Η ιστοσελίδα του προγράμματος βρίσκεται στη διεύθυνση: www.oceanography.ucy.ac.cy/ewave

3.3 Ερευνητικό πρόγραμμα EWENT

3.3.1 Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα EWENT αποτελεί ένα ερευνητικό Πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στόχος του οποίου είναι η εκτίμηση του αντίκτυπου των Κλιματικών Αλλαγών στον τομέα των μεταφορών ανά την Ευρώπη. Με τον όρο «τομέα μεταφορών» συμπεριλαμβάνονται τόσο οι διαφορετικοί τύποι μέσων μεταφορών (οδικές μεταφορές, εναέριες και θαλάσσιες) όσο και οι επιμέρους τομείς των μέσων αυτών (εγκαταστάσεις, εργατικό ανθρώπινο δυναμικό, έμμεσες συνέπειες σε υπηρεσίες και τομείς που άπτονται και επηρεάζονται από τον τομέα μεταφορών).

3.3.2 Οι χώρες που μετέχουν είναι Φινλανδία (VTT Technical Research Centre of Finland, Foreca Consulting Ltd, Finnish Meteorological Institute), η Γερμανία (German Aerospace Centre, European Severe Storms Laboratory), η Νορβηγία (Institute of Transport Economics), η Κύπρος (Meteorological Service), η Αυστρία (Österreichische Wasserstraßen GmbH) και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Μετεωρολογίας.

Το πρόγραμμα είναι διάρκειας 36 μηνών (2009-2012) και η ιστοσελίδα του βρίσκεται στη διεύθυνση <http://ewent.vtt.fi/>

3.4 Ερευνητικό πρόγραμμα SATFLOOD – Συνδυασμένη χρήση δορυφορικής τηλεπισκόπησης και υδραυλικής προσομοίωσης με σκοπό την εκτίμηση του βαθμού επικινδυνότητας σε φαινόμενα πλημμύρας σε επίπεδο λεκάνης απορροής στην Κύπρο

3.4.1 Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2010 και συγχρηματοδοτείται στα πλαίσια της Δέσμης Προγραμμάτων για Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία 2009-2010, του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας. Το έργο συντονίζει το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο της Κύπρου που είναι και ο ανάδοχος φορέας, ενώ ως συνεργαζόμενοι φορείς συμμετέχουν το Πολυτεχνείο Κρήτης, το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, το Τμήμα Αναπτυξιακής Υδάτων και η Μετεωρολογική Υπηρεσία Κύπρου. Η διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος είναι 36 μήνες.

3.4.2 Το έργο έχει σαν κύριο στόχο τη χαρτογράφηση της μεταβολής της αστικής ανάπτυξης με τη βοήθεια Τεχνικών Δορυφορικής Τηλεπισκόπησης από δορυφόρους μεγάλης διακριτικής ικανότητας, καθώς και τη διερεύνηση της χαρτογράφησης καταγεγραμμένων πλημμυρικών φαινομένων από δορυφορικές εικόνες radar. Για τον σκοπό αυτό θα χρησιμοποιηθούν αλγόριθμοι καταγραφής των αλλαγών χρήσεων γης και υπολογισμός των ποσοστών οικοδομικής ανάπτυξης. Παράλληλα θα γίνει χρήση γεωλογικών δεδομένων, κτηματολογικών και πολεοδομικών χαρτών, διαγραμμάτων και αεροφωτογραφιών και αναλύσεις ακραίων φαινομένων βροχόπτωσης, σε συνδυασμό με επιτόπιες μετρήσεις και αποτυπώσεις για καταχώριση όλων των δεδομένων σε ένα Σύστημα

Γεωγραφικών Πληροφοριών (GIS). Μέσα από αυτή τη διεπιστημονική προσέγγιση θα γίνει εκτίμηση τόσο στην υφιστάμενη κατάσταση μιας προεπιλεγμένης περιοχής, αλλά ταυτόχρονα θα πραγματοποιηθούν προσομοιώσεις και υδραυλικές αναλύσεις για μελλοντικούς κινδύνους πλημμύρων και εκτίμηση των δυνητικών ζημιών. Στις προσομοιώσεις αυτές θα υλοποιηθούν υδραυλικές αναλύσεις και θα γίνει χρήση τρισδιάστατου μοντέλου ανάγλυφου που θα παραχθεί με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, καθώς και ψηφιακά μοντέλα εδάφους που θα παραχθούν από δορυφορικές εικόνες και αεροφωτογραφίες. Τα μοντέλα αυτά θα δώσουν τη μορφή μιας λεκάνης απορροής τόσο στην υπάρχουσα κατάσταση όσο και στο παρελθόν, έτσι ώστε να εντοπιστούν τυχών αλλοιώσεις που προήλθαν από ανθρωπογενείς επεμβάσεις.

3.4.3 Αποτέλεσμα του έργου θα είναι αφενός να δημιουργηθούν χάρτες κινδύνου πλημμύρων και αφετέρου θα συμβάλει στη διαχείριση και μείωση του κινδύνου για τους ανθρώπους, τις ιδιοκτησίες και το περιβάλλον, μετά από ένα τέτοιο φαινόμενο. Απώτερος δε στόχος του έργου είναι να αποτελέσει μέτρο σε μια ενιαία αντιπλημμυρική στρατηγική για όλη την Κύπρο.

3.4.4 Η έρευνα αναφέρεται στην λεκάνη απορροής Ποταμιάς. Η Μετεωρολογική Υπηρεσία έχει δώσει τα απαραίτητα στοιχεία της βροχόπτωσης και των εντάσεων βροχής σε διάφορα χρονικά διαστήματα για τον υπολογισμό των όμβριων καμπύλων για την πιο πάνω λεκάνη απορροής. Η ιστοσελίδα του προγράμματος βρίσκεται στη διεύθυνση:
<http://www.cyprusremotesensing.com/research-grants/78-the-satflood-project.html>

3.5 Ερευνητικό πρόγραμμα AGWATER – Επιλογές για αειφόρο γεωργική παραγωγή και χρήση νερού στην Κύπρο, στα πλαίσια παγκόσμιων αλλαγών

3.5.1 Το πρόγραμμα εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2011 και συγχρηματοδοτείται στα πλαίσια της Δέσμης Προγραμμάτων για Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία 2009-2010, του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας. Το έργο συντονίζει το Ινστιτούτο Κύπρου και συμμετέχουν το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο της Κύπρου, το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών και η Μετεωρολογική Υπηρεσία Κύπρου. Η διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος είναι 24 μήνες και αναμένεται να ξεκινήσει στις αρχές του 2012.

3.5.2 Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Ετοιμασία προτάσεων για την προσαρμογή του γεωργικού τομέα της Κύπρου στις κλιματικές αλλαγές.
- Ανάπτυξη αγρομετεωρολογικής βάσης δεδομένων και δημιουργία ψηφιακού χάρτη με τις κλιματικές ζώνες της Κύπρου.
- Δημιουργία ψηφιακού εδαφολογικού χάρτη της Κύπρου.
- Υπολογισμός της γεωργικής παραγωγής της Κύπρου.
- Ανάλυση της επίδρασης του κλίματος στην παραγωγή των σιτηρών και της πατάτας με βάση τα αποτελέσματα πολυετών πειραμάτων.
- Υπολογισμός των οικονομικών επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών στη γεωργική παραγωγή.
- Υπολογισμός των υδατικών αναγκών των διαφόρων καλλιεργειών με βάση τα διάφορα σενάρια κλιματικών αλλαγών.

4. ΚΑΙΡΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2011

4.1 Η συνολική βροχόπτωση στις ελεύθερες περιοχές στο έτος από τον Ιανουάριο μέχρι τον Δεκέμβριο του 2011 ήταν 557.9 mm ή 111% της κανονικής (1961-1990) (Πίνακας 1). Βροχόπτωση πάνω από την κανονική σημειώθηκε τον Ιανουάριο, στην περίοδο Μαρτίου-Ιουνίου, τον Σεπτέμβριο και την περίοδο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου. Στους υπόλοιπους μήνες, οι ποσότητες της βροχόπτωσης ήταν πιο κάτω από τις κανονικές.

4.2 Η μέση θερμοκρασία για το έτος ως σύνολο ήταν 1.3 β. Κελσίου πιο πάνω από την κανονική. Με εξαίρεση τον Νοέμβριο που η μέση θερμοκρασία ήταν ελαφρά πιο κάτω από την κανονική, στους υπόλοιπους μήνες οι μέσες θερμοκρασίες ήταν πιο ψηλές από τις κανονικές. Αποκλίσεις από τις μέσες κανονικές θερμοκρασίες μεγαλύτερες των 2.0 β. Κελσίου παρατηρήθηκαν τον Ιανουάριο, Ιούλιο, Αύγουστο, και τον Σεπτέμβριο. Στους υπόλοιπους μήνες οι αποκλίσεις από τις κανονικές ήταν μικρότερες. Θερμοκρασίες πάνω από 40 β. Κελσίου σημειώθηκαν σε 3 περιπτώσεις τον Ιούλιο και τον Αύγουστο στον μετεωρολογικό σταθμό της Αθαλάσσης.

4.3 Η μέση ημερήσια διάρκεια της ηλιοφάνειας για το έτος σαν σύνολο ήταν ελαφρά πιο κάτω από την κανονική. Κατά τη διάρκεια του έτους συνέβηκαν κατά τόπους διάφορα ακραία ή ασυνήθιστα καιρικά φαινόμενα, όπως ραγδαίες βροχές, πλημμύρες και ισχυρές καταιγίδες (Ιανουάριος), ισχυρές χαλαζοπτώσεις (Μάρτιος, Ιούνιος Σεπτέμβριος και Νοέμβριος), ισχυροί άνεμοι (Ιούνιος), ανεμοστρόβιλοι (Φεβρουάριος-Μάρτιος και Νοέμβριος) και κεραυνοί (Δεκέμβριος).

5. ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Μήνας	Σημειωθείσα Βροχόπτωση 2011 (mm)	Κανονική Βροχόπτωση (1961-1990) (mm)	Σημειωθείσα/Κανονική Βροχόπτωση (%)	Σημειωθείσα Ημερήσια Μέγιστη Θερμοκρασία (°C)	Κανονική Μέση Ημερήσια Μέγιστη Θερμοκρασία (1981-2000) (°C)	Διαφορά Σημειωθείσας Μέγιστης Ημερήσιας Θερμ. με την Κανονική (°C)	Σημειωθείσα Ημερήσια Ελάχιστη Θερμοκρασία (°C)	Κανονική Μέση Ημερήσια Ελάχιστη Θερμοκρασία (1981-2000) (°C)	Διαφορά Σημειωθείσας Ελάχιστης Ημερήσιας Θερμ. με την Κανονική (°C)	Σημειωθείσα Ημερήσια Ηλιοφάνεια (hrs&tenths)	Κανονική Μέση Ημερήσια Ηλιοφάνεια (1981-2000) (hrs&tenths)	Σημειωθείσα/Κανονική Ηλιοφάνεια (%)
Ιανουάριος	105,9	102,4	103	15,2	13,2	+2,0	6,7	4,6	+2,1	5,3	5,5	96
Φεβρουάριος	73,6	81,6	90	15,5	13,7	+1,8	6,3	4,9	+1,4	6,3	6,4	98
Μάρτιος	68,8	61,9	111	17,7	15,9	+1,8	7,1	5,9	+1,2	7,8	7,2	108
Απρίλιος	42,8	29,9	143	20,4	20,4	0,0	10,1	9,1	+1,0	7,7	8,8	87
Μάιος	24,3	19,6	124	24,7	24,5	+0,2	13,7	12,5	+1,2	9,6	10,4	92
Ιούνιος	9,5	6,0	158	29,7	28,3	+1,4	18,0	16,1	+1,9	11,6	12,0	97
Ιούλιος	0,0	2,6	0	33,3	31,1	+2,2	20,9	18,9	+2,0	12,0	12,2	98
Αύγουστος	0,6	2,9	21	33,4	31,0	+2,4	21,1	18,7	+2,4	11,3	11,6	97
Σεπτέμβριος	20,2	4,5	449	30,9	28,7	+2,2	18,9	16,4	+2,5	9,7	10,3	94
Οκτώβριος	14,5	32,7	44	25,0	24,3	+0,7	14,1	13,1	+1,0	8,1	8,6	94
Νοέμβριος	80,5	53,3	151	18,4	19,0	-0,6	8,5	9,3	-0,8	6,5	7,0	93
Δεκέμβριος	117,2	105,6	111	16,4	14,9	+1,5	6,8	6,3	+0,5	6,2	5,6	111
Ολικό/Μέσος Όρος	557,9	503,0	111	23,4	22,1	+1,3	12,7	11,3	+1,4	8,5	8,8	97

X. ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ
www.moa.gov.cy/forest

1. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η πρόοδος στη Δασική Ανάπτυξη συνεχίστηκε και κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο. Οι στόχοι που τέθηκαν, οι κυριότεροι από τους οποίους αναφέρονται πιο κάτω, έχουν επιτευχθεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό:

- Προστασία των Κρατικών Δασών και άλλων μη κρατικών δασωμένων εκτάσεων από τις πυρκαγιές και άλλους βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες.
- Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στα δάση.
- Διατήρηση, συντήρηση και εμπλουτισμός της βιοποικιλότητας του δασικού οικοσυστήματος.
- Επέκταση των δασών και αποκατάσταση καμένων και άλλων υποβαθμισμένων δασικών περιοχών.
- Βελτίωση και ενίσχυση του πρασίνου κυρίως με την εγκατάσταση και περιποίηση δεντροστοιχιών.
- Ενίσχυση της δασικής αναψυχής με τη δημιουργία, επέκταση και συντήρηση Εθνικών Δασικών Πάρκων, εκδρομικών, κατασκηνωτικών χώρων και μονοπατιών μελέτης της φύσης.
- Αειφορική διαχείριση των δασών μέσω διαχειριστικών σχεδίων.
- Δασοκομική περιποίηση και βελτίωση των δασών.
- Ενίσχυση της προστασίας των εδαφών και των υδάτων.
- Παραγωγή ξυλείας, άλλων δασικών προϊόντων και δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού.
- Αύξηση της απασχόλησης και βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των παραδασόβιων κοινοτήτων.
- Προαγωγή της δασικής εκπαίδευσης και έρευνας.
- Ενίσχυση της διαφώτισης.
- Ανάπτυξη και βελτίωση δασικών υποδομών (δασικά κτήρια, οδικό δίκτυο, οχήματα, μηχανήματα, τηλεπικοινωνίες κλπ.).
- Εισαγωγή και χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών για αύξηση της παραγωγικότητας.
- Ενίσχυση του διοικητικού και θεσμικού πλαισίου.
- Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο, υλοποίηση των διεθνών δεσμεύσεων για τα δάση και υλοποίηση προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).

2. ΔΑΠΑΝΕΣ

Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων, στον Προϋπολογισμό εγκρίθηκαν πιστώσεις ύψους €43.445.270. Το ολικό ποσό που δαπανήθηκε ήταν €36.414.026 (δηλ. ποσοστό απορρόφησης ίσο με 83,82%).

3. ΕΣΟΔΑ

Το Τμήμα Δασών, μέσα στο 2011 είχε έσοδα €4.916.855 τα οποία προέρχονται από προσφορά αγαθών και υπηρεσιών. Επιπρόσθετο ποσό ύψους €2.660.156 που αντιπροσωπεύει καθυστερημένα ενοίκια, θα εισπραχθεί μέσα στον επόμενο χρόνο. Σημειώνεται ότι η αξία των έμμεσων ωφελειών από τα δάση είναι πολλαπλάσια από τα πιο πάνω άμεσα έσοδα και δε μπορεί να αποδοθεί με οικονομικούς όρους.

4. ΔΑΣΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Εντός του 2011, τα προσχέδια του νέου Δασικού Νόμου και των Κανονισμών, μετά την ολοκλήρωση του νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία του Κράτους, προωθήθηκαν στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση. Το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του στις 24 Αυγούστου, ενέκρινε τα προσχέδια της νέας Δασικής Νομοθεσίας και εξουσιοδότησε τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος να τα καταθέσει στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Γεωργίας και Φυσικών Πόρων εξέτασε τα προσχέδια αυτά σε τέσσερις συνεδριάσεις της στις 29 Σεπτεμβρίου, 27 Οκτωβρίου, 17 και 24 Νοεμβρίου, στην παρουσία όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Κατά τις συνεδριάσεις αυτές συζητήθηκαν οι πρόνοιες της νέας νομοθεσίας και έγιναν τροποποιήσεις σε αριθμό άρθρων.

Η ψήφιση της νέας Δασικής Νομοθεσίας από την ολομέλεια της Βουλής των Αντιπροσώπων αναμένεται στις αρχές του 2012.

Εντός του έτους ολοκληρώθηκε το προσχέδιο της νέας Δασικής Πολιτικής. Το προσχέδιο αυτό παρουσιάστηκε σε δημόσια συνάντηση στις 14 Δεκεμβρίου στην οποία μετείχαν όλοι οι επηρεαζόμενοι φορείς. Πραγματοποιήθηκε επίσης δημόσια διαβούλευση, η οποία έληξε στις 23 Δεκεμβρίου.

Μετά από μελέτη των εισηγήσεων και των απόψεων των φορέων που μετείχαν στη δημόσια διαβούλευση, το σχετικό κείμενο αναμένεται να διαμορφωθεί ανάλογα και να οριστικοποιηθεί με σκοπό την προώθησή του, εντός του 2012, στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση.

5. ΕΘΝΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Εντός του έτους λήφθηκε απόφαση για τη διατύπωση ενός νέου Εθνικού Δασικού Προγράμματος, το οποίο θα καλύπτει την τρέχουσα δεκαετία και θα προτείνει μέτρα υλοποίησης των στόχων της νέας Δασικής Πολιτικής. Η ετοιμασία του Εθνικού Δασικού Προγράμματος θα αρχίσει μετά την έγκριση της Δασικής Πολιτικής από το Υπουργικό Συμβούλιο.

6. ΔΑΣΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

6.1 Προστασία από τις πυρκαγιές

Το 2011 μπορεί να θεωρηθεί ως μια σχετικά καλή χρονιά για την προστασία των δασών από τις πυρκαγιές. Συγκεκριμένα, ο συνολικός αριθμός των πυρκαγιών, στην κατάσβεση των οποίων συμμετείχε το Τμήμα Δασών εντός του υπό αναφορά έτους, ανέρχεται σε 183 και αναλύεται ως εξής:

- 18 πυρκαγιές με σημείο έναρξης Κρατική Δασική Γη.
- 41 πυρκαγιές με σημείο έναρξης εντός της ζώνης του ενός χιλιομέτρου από τα κρατικά δάση.

- 124 πυρκαγιές με σημείο έναρξης πέραν της ζώνης του ενός χιλιομέτρου από τα κρατικά δάση.

Η συνολική Κρατική Δασική Γη που κάηκε εντός του έτους ήταν 63,78 εκτάρια από τα οποία μόνο τα 25,28 εκτάρια κάηκαν από πυρκαγιές οι οποίες είχαν σημείο έναρξης Κρατική Δασική Γη (18 πυρκαγιές). Από όλες τις πυρκαγιές, στην κατάσβεση των οποίων συμμετείχε το Τμήμα Δασών, κάηκε επίσης χαλίτικη και ιδιωτική έκταση 1.910,57 εκταρίων.

Η μεγαλύτερη σε έκταση πυρκαγιά που έκαψε Κρατική Δασική Γη ήταν εκείνη που ξέσπασε εντός της ζώνης του ενός χιλιομέτρου από τα όρια του κρατικού δάσους στην τοποθεσία Φτερικουδί στην Αγία Μαρίνα Χρυσοχούς, στις 11 Ιουλίου, 2011. Η πυρκαγιά αυτή έκαψε συνολική έκταση 80,3 εκταρίων, από τα οποία τα 38,5 εκτάρια αφορούσαν Κρατική Δασική Γη.

Τα αίτια των πυρκαγιών, στην κατάσβεση των οποίων συμμετείχε το Τμήμα Δασών, ήταν τα ακόλουθα:

• Κακόβουλες	34,43%
• Γεωργικές δραστηριότητες	22,40%
• Άγνωστες αιτίες	15,30%
• Εκδρομείς/ ταξιδιώτες	8,20%
• Κατοικίες εξοχικές ή μόνιμης διαμονής	7,65%
• Φυσικά αίτια (Κεραυνοί)	3,28%
• Στρατιωτικές δραστηριότητες	2,73%
• Κάψιμο σκουβάλων	1,64%
• Άλλες αιτίες	1,64%
• Βραχυκύκλωμα καλωδίων υψηλής τάσης	1,64%
• Κυνήγι	0,55%
• Εργασίες στο Δάσος	0,55%

Η προστασία των δασών και άλλων περιοχών της υπαίθρου από τις πυρκαγιές, ιδιαίτερα κατά τα παρατεταμένα θερμά και ξηρά καλοκαίρια, είναι το κυριότερο μέλημα του Τμήματος Δασών. Οι πιο σημαντικές δραστηριότητες εντός του έτους προς αυτή τη κατεύθυνση ήταν οι ακόλουθες:

- Συνεχίστηκε το σύστημα επιφυλακής των Δασικών Υπαλλήλων στις τρεις Δασικές Περιφέρειες, καθώς και στο Δασικό Κολλέγιο καθόλη τη διάρκεια της θερινής περιόδου.
- Συνεχίστηκε η λειτουργία του Σώματος Δασοπυροσβεστών. Προσλήφθηκαν 464 δασοπυροσβέστες και πυροφύλακες, αριθμός ο οποίος ήταν αυξημένος κατά 3 άτομα σε σχέση με το 2010. Δημιουργήθηκαν τρεις Μονάδες Ταχείας Επέμβασης, μία σε κάθε Δασική Περιφέρεια, για γρηγορότερη καταστολή των πυρκαγιών. Επιπρόσθετα λειτούργησαν τα πυροφυλάκια καθώς επίσης και διάφορες θέσεις παρατήρησης με σκοπό την έγκαιρη επισήμανση και αναγγελία των πυρκαγιών. Το σύστημα βάρδιας λειτούργησε και φέτος πολύ ικανοποιητικά σε όλους τους δασικούς σταθμούς και παρατηρητήρια.
- Η νεοϊδρυθείσα Μονάδα Πτητικών Μέσων συνέχισε επιτυχώς τη λειτουργία της όπως και κατά το προηγούμενο έτος. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, η Μονάδα ενισχύθηκε με ακόμα 2 Δασοπυροσβέστες. Για τον χειρισμό του αεροσκάφους "Air Tractor AT-802" κατά τη θερινή περίοδο αγοράστηκαν επιπλέον υπηρεσίες δύο

χειριστών αεροσκαφών από Ισπανική εταιρεία για περίοδο πέντε μηνών του πρώτου και ενός μήνα του δεύτερου. Αγοράστηκαν επίσης υπηρεσίες δύο Μηχανικών αεροσκαφών για τη συντήρηση των "Thrush 550" και "Air Tractor AT-802". Τα αεροσκάφη παρέμειναν σε επιφυλακή καθόλη τη διάρκεια της θερινής περιόδου και χρησιμοποιήθηκαν για την κατάσβεση 6 δασικών πυρκαγιών και άλλων 25 πυρκαγιών υπαίθρου.

- Κατασκευάστηκαν 5,95 χιλιόμετρα νέοι δρόμοι από τα οποία τα 5,15 χιλιόμετρα ήταν δρόμοι προσπέλασης και τα 0,8 χιλιόμετρα εξαγωγικοί δρόμοι. Επιπρόσθετα έγιναν βελτιώσεις και συντηρήσεις σε υφιστάμενους δασικούς δρόμους.
- Κατασκευάστηκαν 8,72 χιλιόμετρα αντιπυρικών λωρίδων και συντηρήθηκαν άλλα 945 χιλιόμετρα.
- Εγκαταστάθηκαν 6 νέα υδροστόμια, 2 στη Δασική Περιφέρεια Τροόδους, 1 στη Δασική Περιφέρεια Λευκωσίας, 2 στη Δασική Περιφέρεια Πάφου και 1 στο Δάσος Κολλεγίου.
- Κατασκευάστηκαν 5 νέες υδατοδεξαμενές, 1 στη Δασική Περιφέρεια Τροόδους, 2 στη Δασική Περιφέρεια Πάφου και 2 στο Δάσος Κολλεγίου. Επίσης άλλη 1 υδατοδεξαμενή είναι υπό κατασκευή στη Δασική Περιφέρεια Πάφου.
- Συνεχίστηκαν οι καθημερινές περιπολίες, ειδικά κατά μήκος της οροθετικής γραμμής με σκοπό την πρόληψη, την ανίχνευση και την έγκαιρη επέμβαση σε περίπτωση πυρκαγιάς.
- Η μηχανοποίηση της καταπολέμησης των δασικών πυρκαγιών συνεχίστηκε. Το 2011 ο Δασικός Πυροσβεστικός στόλος αποτελείτο από 49 πυροσβεστικά οχήματα, 37 μικρά περιπολικά οχήματα πυρόσβεσης και 76 αντλίες νερού. Επιπρόσθετα αγοράστηκε και υπάρχει σε ικανοποιητικές ποσότητες άλλου δευτερεύοντος πυροσβεστικού εξοπλισμού όπως βυτία νερού, ψεκαστήρες ώμου, λάστιχα πυροσβεστικών, αυλοί, συσκευές παρασκευής αφρού, εκτοξευτές νερού, κλπ.
- Συνεχίστηκε η συλλογή μετεωρολογικών στοιχείων από το δίκτυο αυτόματων μετεωρολογικών σταθμών που εγκαταστάθηκε σε διάφορες περιοχές των δασών της Κύπρου. Από τα στοιχεία αυτά εξάγεται σε καθημερινή βάση ο βαθμός κινδύνου έκρηξης δασικών πυρκαγιών σε ολόκληρη την Κύπρο.
- Το αυτόματο Σύστημα Ανίχνευσης Πυρκαγιών, το οποίο εγκαταστάθηκε στο Δάσος Ακάμα εντός του 2009, συνέχισε να λειτουργεί σε πιλοτική βάση.
- Εγκαταστάθηκε ένα νέο σύστημα πυρασφάλειας εντός του εκδρομικού χώρου Κιονιών το οποίο αποτελείται από 9 πυροσβεστικές φωλιές και επίσης άρχισε η εγκατάσταση ακόμα ενός συστήματος πυρασφάλειας το οποίο θα αποτελείται από 11 πυροσβεστικές φωλιές στον εκδρομικό χώρο Ξεραργάκας.
- Από τις 6/5 μέχρι τις 13/5/2011 γιορτάστηκε η "Εβδομάδα Προστασίας των Δασών", κατά την οποία μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων έγινε δημοσιογραφική διάσκεψη του Υπουργού Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος στο Συντονιστικό Κέντρο Πυρόσβεσης στην Αθαλάσσα. Πραγματοποιήθηκε επίσης εθελοντική αιμοδοσία από το προσωπικό του Τμήματος Δασών, με σκοπό την προώθηση της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού.

- Έγιναν διαλέξεις στην Εθνική Φρουρά, στην Αστυνομία και στο κοινό για την πρόληψη και καταπολέμηση των δασικών πυρκαγιών.
- Πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις στην κατάσβεση δασικών πυρκαγιών, στους Δασικούς Υπαλλήλους, στο Δασοπυροσβεστικό Σώμα, στα μέλη της Ομάδας Ταχείας Επέμβασης, στο Ωρομίσθιο Προσωπικό του Τμήματος Δασών και σε στελέχη της Εθνικής Φρουράς.
- Δόθηκε έμφαση στην ενημέρωση του κοινού από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
- Το Τμήμα Δασών λαμβάνει όλα τα προληπτικά μέτρα κατά των πυρκαγιών και καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να περιορίσει τον αριθμό τους στο ελάχιστο, όμως αυτό δεν είναι κατορθωτό χωρίς τη συνεργασία του κοινού. Γι' αυτό η προσπάθεια του Τμήματος Δασών στράφηκε και στη διαφώτιση του κοινού και ειδικά των αγροτών και των εκδρομέων με ταυτόχρονη όμως καταγγελία των παρανομούντων.

6.2 Παγκύπριο Σχέδιο Πυροπροστασίας της Υπαίθρου

Το Τμήμα συνέχισε την υλοποίηση του Παγκύπριου Σχεδίου Πυροπροστασίας της Υπαίθρου που άρχισε το 2001. Με βάση το σχέδιο αυτό, κατά το 2011 κατασκευάστηκαν σε διάφορες ευαίσθητες περιοχές της υπαίθρου και προστέθηκαν στο υφιστάμενο δίκτυο υποδομών, ακόμα 0,35 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες. Επίσης συντηρήθηκαν υφιστάμενοι δρόμοι και αντιπυρικές λωρίδες.

Από την έναρξη υλοποίησης του Σχεδίου και μέχρι το τέλος του 2011 κατασκευάστηκαν 82,08 χιλιόμετρα νέων δρόμων, 451,79 χιλιόμετρα αντιπυρικών λωρίδων, 12 υδατοδεξαμενές, 4 θέσεις παρατήρησης, 4 ελικοδρόμια και 56 υδροστόμια.

6.3 Καταπολέμηση επιβλαβών δασικών οργανισμών

Συνεχίστηκαν και το 2011 οι από αέρος και εδάφους ψεκασμοί κατά του εντόμου της πιτυοκάμπης (*Thaumetopoea wilkinsoni* Tams). Κατά τους ψεκασμούς χρησιμοποιήθηκαν τα βιολογικά φυτοπροστατευτικά προϊόντα τα οποία έχουν σαν κύριες δραστικές ουσίες το μύκητα *Bacillus thuringiensis* (Foray 48B, Bactoil, Rapax) και τον ακτινομύκητα *Saccharopolyspora spinosa* (Tracer – Spinoad), τα οποία θεωρούνται αβλαβή για τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Επίσης συνεχίστηκε και η παρακολούθηση των πληθυσμών άλλων επιβλαβών δασικών οργανισμών.

7. ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

Εντός του 2011, δασώθηκαν 34,4 εκτάρια και αναδασώθηκαν άλλα 55,5 εκτάρια τα οποία αφορούσαν εκτάσεις εντός των κρατικών δασών και χαλίτικες εκτάσεις που είτε είχαν καεί ή ήταν υποβαθμισμένες. Σύμφωνα με τη νέα πρακτική, η χρήση μηχανημάτων και η κατασκευή αναδασωτικών λωρίδων έχει περιοριστεί όπου είναι απόλυτα αναγκαίο.

Επίσης έγιναν εμπλουτιστικές φυτεύσεις σε 100 εκτάρια δάσους που είτε ήταν υποβαθμισμένο, είτε δεν είχε ικανοποιητική αναγέννηση καθώς και αναπλήρωση αποτυχιών σε έκταση 21,4 εκταρίων.

Επιπρόσθετα συνεχίστηκαν οι εργασίες αναδάσωσης και επαναφοράς του περιβάλλοντος στο Μεταλλείο Αμιάντου που άρχισαν το 1995. Η μέθοδος της υδροσποράς που εφαρμόστηκε το 2003 συνεχίστηκε με πολύ καλά αποτελέσματα.

Το Τμήμα Δασών στην προσπάθεια επέκτασης του πρασίνου και υιοθέτησης μίας ενιαίας πολιτικής και πρακτικής για καλύτερη διαχείρισή του, συνέχισε και κατά το 2011 την ετοιμασία σχεδίων τοπιοτέχνησης σε σχολεία και δημόσιους χώρους πρασίνου.

Εντός του 2011, εκδόθηκε οδηγός που καταγράφει την επίσημη πολιτική του Τμήματος Δασών σε ότι αφορά κυρίως την παραγωγή και εγκατάσταση δασικών φυτών στα κρατικά δάση και σε άλλες δημόσιες γαίες τις οποίες αναλαμβάνει το Τμήμα Δασών. Σκοπός της έκδοσης είναι να τηρείται το δασικό προσωπικό ενήμερο, ώστε να ενεργεί στα πλαίσια μιας καθορισμένης πολιτικής στους σημαντικούς αυτούς τομείς. Ταυτόχρονα, εξυπηρετείται η ανάγκη για διαφάνεια που προϋποθέτει την κατάλληλη ενημέρωση του κοινού και όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την κρατική πολιτική πάνω σε αυτά τα ζητήματα.

Μετά την καταστροφική έκρηξη της 11^{ης} Ιουλίου 2011 στην περιοχή Μαρί, αποφασίστηκε και ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών σχέδιο αποκατάστασης της βλάστησης στην περιοχή. Το σχέδιο περιλαμβάνει τις προβλεπόμενες εργασίες αποκατάστασης, την επιλογή των φυτικών ειδών, το πρόγραμμα συντήρησης της φυτείας, την περίοδο υλοποίησης του σχεδίου και το συνολικό κόστος αποκατάστασης της βλάστησης. Το μέρος του σχεδίου που αφορά το χώρο του Ηλεκτροπαραγωγού Σταθμού αποστάληκε στην Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου για υλοποίηση ενώ για το μέρος που αφορά τη στρατιωτική βάση, αναμένονται αποφάσεις από την Εθνική Φρουρά.

8. ΔΑΣΙΚΗ ΧΩΡΟΜΕΤΡΙΑ

Το 2011 διεκπεραιώθηκαν χωρομετρικές και χαρτογραφικές εργασίες για υποθέσεις που αφορούσαν Κρατική Δασική Γη όπως πιο κάτω:

- Οριοθετήσεις χαλίτικων εκτάσεων για δάσωση και κήρυξή τους σε κρατικό δάσος.
- Οριοθετήσεις και έλεγχος λατομείων.
- Επανατοποθέτηση χαμένων ή επιπρόσθετων δασικών οροσήμων.
- Χαρτογραφήσεις πυρκαγιών, δασικών δρόμων, δασώσεων, αναδασώσεων και άλλων δασικών έργων.
- Χωρομέτρηση, χαρτογράφηση και ετοιμασία Δασικού Κτηματολογίου σχετικά με ενοικιαστήρια, πάνω σε ετήσια βάση, για γεωργοκτηνοτροφικούς σκοπούς στην περιοχή Κοκκινοχωριών.
- Συνεχίστηκε η κατασκευή νέων δασικών χαρτών και η βελτίωση υφιστάμενων.

9. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Το Τμήμα Δασών, κατά το 2011, συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια που ανέλαβε το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για τη διατήρηση και προστασία της φύσης.

Στα πλαίσια της διαφώτισης για διατήρηση και προστασία της φύσης, διοργάνωσε γιορτές και διαλέξεις, συμμετείχε με Λειτουργούς του σε ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα και εξέδωσε νέο διαφωτιστικό και ενημερωτικό υλικό. Επίσης αξιοποίησε την προσφορά εθελοντικής εργασίας για δενδροφύτευση με σκοπό την επέκταση του πρασίνου.

Η λειτουργία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Τροόδους και Αθαλάσσης συνεχίστηκε με μεγάλη επιτυχία. Κατά το 2011, το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Τροόδους δέχτηκε 12.350 επισκέπτες, ενώ το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αθαλάσσης, το οποίο από τον Σεπτέμβριο του 2008, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, ξεκίνησε να λειτουργεί και ως Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, δέχτηκε 7.021 επισκέπτες κυρίως μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, σχολείων και οργανωμένων συνόλων.

Η ανέγερση του κτιρίου του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Κάβο Γκρέκο ανατέθηκε μετά από ανοικτό διαγωνισμό σε ιδιωτική εργοληπτική εταιρεία. Οι εργασίες άρχισαν εντός του 2010 και το έργο θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί μέχρι τον Οκτώβριο του 2011. Λόγω σοβαρής καθυστέρησης στην υλοποίηση του έργου από τον εργολάβο, ο οποίος μέχρι και τον Ιούνιο του 2011, είχε ολοκληρώσει μόνο το 25% των εργασιών, το Τμήμα Δασών στις 11/7/2011 προχώρησε στη λύση του Συμβολαίου. Το θέμα υπόκειται σε διαιτησία και τυγχάνει χειρισμού από τη Νομική Υπηρεσία.

Εντός του 2011, συνεχίστηκε η συστηματική καταγραφή των ενδημικών φυτών καθώς επίσης και ο οργανωμένος εντοπισμός και χαρτογράφηση της χλωρίδας με βασικό στόχο την προστασία της. Επίσης συνεχίστηκε η συλλογή δειγμάτων φυτών για τη συμπλήρωση του φυτολογίου στο Τμήμα Δασών.

Τον Νοέμβριο του 2011, εγκρίθηκε το Πρόγραμμα LIFE+ με τίτλο "Improving the conservation status of the priority habitat type 9560* (Endemic forest with *Juniperus* spp.) in Cyprus". Περιεχόμενο του προγράμματος είναι η μελέτη και κυρίως η υλοποίηση δράσεων σε περιοχές NATURA 2000 των κρατικών δασών σε σχέση με τον Οικότοπο Προτεραιότητας "Ενδημικά Δάση Αρκεύθου (9560*)". Το Τμήμα Δασών προκήρυξε διαγωνισμό εντός του 2011, για την παροχή σχετικών υπηρεσιών και διαχείριση του φυσικού και οικονομικού περιεχομένου του έργου του προγράμματος.

Συνεχίστηκαν οι εργασίες για την παραγωγή της τηλεοπτικής ταινίας με τίτλο "Το Εθνικό Δασικό Πάρκο Κάβο Γκρέκο" με λήψεις σκηνών στο πεδίο. Η παραγωγή της ταινίας άρχισε τον Ιανουάριο του 2011 και υπολογίζεται να παραδοθεί τον Απρίλιο του 2012.

Συνεχίστηκαν οι εργασίες συντήρησης καθώς και επέκτασης των Βοτανικών Κήπων Τροόδους και Ακάμα με συλλογή πολλαπλασιαστικού υλικού για εγκατάσταση στους Βοτανικούς Κήπους.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο συνεχίστηκαν οι εργασίες συντήρησης αιωνόβιων δέντρων, τόσο εντός, όσο και εκτός των κρατικών δασών, καθώς και του εντοπισμού νέων τέτοιων δέντρων με σκοπό την κήρυξή τους σε Μνημεία της Φύσης.

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο σχέδιο για την προστασία του γύπα (*Gyps fulvus*), ο άγριος πληθυσμός του οποίου αριθμεί σήμερα περίπου 8 - 10 άτομα. Επίσης συνεχίστηκε η καταγραφή και μελέτη των νυχτερίδων της Κύπρου και των καταφυγίων τους η οποία άρχισε το 2006.

10. ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ

Τα δάση της Κύπρου προσφέρονται για υπαίθρια αναψυχή λόγω της ποικιλίας της χλωρίδας, της πανίδας, της γεωμορφολογίας, του κλίματος και των υδατικών συνθηκών, σε συνδυασμό με την προσβασιμότητα, τη μικρή απόσταση από τα αστικά κέντρα, όπως επίσης και την ύπαρξη ιστορικών, αρχαιολογικών και άλλων σημείων ενδιαφέροντος μέσα ή κοντά στα δάση.

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για τη δημιουργία και ανάπτυξη των Εθνικών Δασικών Πάρκων συνεχίστηκε η παρακολούθηση της υλοποίησης έργων ανάπτυξης καθώς και συντήρησης σε όλα τα Εθνικά Δασικά Πάρκα.

Συνεχίστηκαν οι διάφορες εργασίες για τη δημιουργία, την ανάπτυξη ή και την επέκταση των εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων, καθώς επίσης και για τον καθαρισμό και την συντήρησή τους. Κατασκευάστηκαν έργα αναψυχής που περιλαμβάνουν υποδομές (προσπέλαση, ύδρευση), χωματουργικές διαμορφώσεις, τραπεζοπάγκους, κιόσκια, εστίες παρασκευής γεύματος, παιδικές χαρές, ξύλινες περιφράξεις, αποχωρητήρια, καλάθια απορριμμάτων, σήμανση, κλπ.

Εντός του 2011, λειτούργησαν συνολικά 45 εκδρομικοί χώροι χωρητικότητας 22.966 ατόμων, καθώς και 3 κατασκηνωτικοί χώροι συνολικής δυναμικότητας 290 αντίσκηνων. Επίσης λειτούργησαν άλλοι 2 κατασκηνωτικοί χώροι οι οποίοι βρίσκονται εντός Κρατικής Δασικής Γης, αλλά διαχειρίζονται από άλλους φορείς. Τόσο οι εκδρομικοί, όσο και οι κατασκηνωτικοί χώροι, κατά τις περιόδους αιχμής, ήταν κατάμεστοι από κόσμο.

Μέσα στο 2011 ολοκληρώθηκε και παραλήφθηκε ο εκδρομικός χώρος "Δασάκι Άχνας" και άρχισαν οι εργασίες για τη δημιουργία ενός νέου μονοπατιού μελέτης της φύσης "Μονασιήλλακα – Μούττη των Ανέμων". Για το μονοπάτι μελέτης της φύσης "Σελλάδι του Άδωνη - Πλατύς" του οποίου η δημιουργία άρχισε το 2010, δεν έγιναν οποιοσδήποτε εργασίες για την ολοκλήρωσή του εντός του 2011.

Τον Σεπτέμβριο του 2011 το Τμήμα Δασών προχώρησε στην προκήρυξη διαγωνισμού παροχής υπηρεσιών για τον σχεδιασμό της αναβάθμισης τεσσάρων μονοπατιών μελέτης της φύσης και την ετοιμασία προτύπων σχεδίων και τεχνικών προδιαγραφών για τα μονοπάτια των Κρατικών Δασών. Τον Δεκέμβριο του 2011 υπογράφηκαν τα συμβόλαια για την υλοποίηση του έργου.

Εντός του έτους, στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2007 – 2013 "i4WALKer", ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών οδηγός για Δημιουργία και Διαχείριση Μονοπατιών στα Κρατικά Δάση. Σε αυτόν περιγράφονται όλα τα σημαντικά στοιχεία και παράμετροι που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό και τη δημιουργία ενός μονοπατιού από την επιλογή της διαδρομής μέχρι την κατασκευή, τη σηματοδότηση, τη συντήρηση και διαχείριση. Κύριος στόχος του Οδηγού είναι η τυποποίηση των εργασιών και διατύπωση κανόνων που να διέπουν το σχεδιασμό και τη συντήρηση των Μονοπατιών Μελέτης της Φύσης, ώστε να επιτυγχάνονται καλύτερα οι στόχοι και πολιτική του Τμήματος Δασών στον τομέα αυτό. Ο Οδηγός επίσης θα συμβάλει περαιτέρω στην καθιέρωση του Τμήματος Δασών ως της κατ' εξοχήν Αρμόδιας Υπηρεσίας στην Κύπρο για τα Μονοπάτια της Φύσης.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο εκτελέστηκαν επίσης διάφορες εργασίες συντήρησης και βελτίωσης των μονοπατιών μελέτης της φύσης και περιπάτου που κατασκευάστηκαν μέσα στα κρατικά δάση, για τα οποία επιδείχθηκε τεράστιο ενδιαφέρον τόσο από ντόπιους όσο και από ξένους επισκέπτες.

11. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΞΥΛΕΙΑΣ

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο συνεχίστηκε η εξαγωγή ξυλείας και η διάθεσή της για την ικανοποίηση των αναγκών των μικρών τοπικών πριστηρίων. Εξήχθησαν 4.130 κυβικά μέτρα στρογγύλης ξυλείας από τα Κρατικά Δάση, η οποία χρησιμοποιήθηκε για παραγωγή οικοδομήσιμης ξυλείας, παραγωγή κιβωτίων, κλπ. Από τα Ιδιωτικά Δάση εξήχθησαν 1.719

κυβικά μέτρα στρογγύλης ξυλείας ενώ από Χαλίτικες και άλλες περιοχές εξήχθηκαν άλλα 329 κυβικά μέτρα.

Πέραν της πιο πάνω ποσότητας, από τα Κρατικά Δάση πωλήθηκαν ως καυσόξυλα ή για παραγωγή καρβούνων 3.106 κυβικά μέτρα κλαδοξυλείας, ελαττωματικής και άλλης ξυλείας. Από την ποσότητα αυτή, τα 82 κυβικά μέτρα προήλθαν από καμένη ξυλεία. Από τα Ιδιωτικά Δάση εξήχθηκαν 1.042 κυβικά μέτρα κλαδοξυλείας, ελαττωματικής και άλλης ξυλείας ενώ από Χαλίτικες και άλλες περιοχές εξήχθηκαν άλλα 264 κυβικά μέτρα.

Το Τμήμα Δασών εξέδωσε 16 άδειες για λειτουργία ιδιωτικών πριστηρίων που παράγουν πριστή ξυλεία συγκεκριμένων διαστάσεων για κατασκευαστικούς σκοπούς, παλέτα και κιβώτια για εξαγωγικό εμπόριο.

12. ΔΑΣΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η διαχείριση των δασικών πόρων γίνεται πάνω σε αιφορική βάση και στοχεύει στην παραγωγή του μέγιστου δυνατού κοινωνικού και οικονομικού οφέλους από τα δάση με την πολλαπλή χρήση τους, με παράλληλη διατήρηση της φυσικότητας και βελτίωση της σύνθεσης και δομής τους.

Ολοκληρώθηκε εντός του έτους η εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων για τα δάση Ριζοελιάς, Σταυροβουνίου, Μαχαιρά και Πάφου. Επίσης ξεκίνησε η ετοιμασία του Διαχειριστικού Σχεδίου του δάσους Λεμεσού, Αγίου Μάμα και Ακαπνού η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί περί τα τέλη του 2012.

Επίσης τον Σεπτέμβριο του 2011, άρχισε η απογραφή των δασών της Τραχείας πεύκης στα Παραγωγικά, Μη Παραγωγικά Δάση και στις Αναδασώσεις, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί περί το τέλος του 2012.

Η συλλογή των στοιχείων υπαίθρου όσον αφορά την απογραφή της περιοχής εξάπλωσης του κέδρου ολοκληρώθηκε στις αρχές του 2011 και ακολούθησε καταχώρηση των στοιχείων πεδίου σε ειδική βάση τύπου "Access". Στη συνέχεια ξεκίνησε η επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων.

13. ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ – ΔΑΣΙΚΑ ΦΥΤΩΡΙΑ

Κατά το 2011 δόθηκε μεγάλη σημασία στη δασοκομική περιποίηση των φυτειών. Νεαρές δασώσεις, αναδασώσεις ή δενδροστοιχίες συνολικής έκτασης 1.560,2 εκταρίων έτυχαν δασοκομικής περιποίησης όπως αραιώσεις, βοτανίσματα και πότισμα. Η συλλογή σπόρου ήταν πολύ ικανοποιητική. Συλλέγηκαν 1.479 κιλά σπόρου, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τις δασώσεις, αναδασώσεις και την παραγωγή φυτών στα φυτώρια. Μία μικρή ποσότητα εξήχθηκε στο εξωτερικό.

Η παραγωγή στα δασικά φυτώρια το 2011 ήταν 162.115 φυτά σε σύγκριση με 166.683 το 2010. Η παραγωγή του 2011 με το απόθεμα του 2010 ανήλθαν στις 644.670 φυτά. Από την όλη παραγωγή, 51.493 χρησιμοποιήθηκαν από το Τμήμα Δασών, 106.336 πωλήθηκαν στο κοινό, 13.789 πωλήθηκαν σε άλλα Τμήματα και 41.631 δόθηκαν δωρεάν σε σχολεία, κοινότητες, άλλους οργανισμούς και ιδρύματα για φύτευση δημοσίων ή κοινοτικών χώρων.

14. ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Ο μηχανογραφικός εξοπλισμός που αποκτήθηκε το 2011 ήταν 15 υπολογιστές γραφείου, 2 υπολογιστές χειρός, 3 διακομιστές (servers), 1 σχεδιογράφο A0, 1 σχεδιογράφο A1, 7 εκτυπωτές Laser A4, 3 εκτυπωτές inkjet A3, 12 εκτυπωτές inkjet A4, 5 σαρωτές A4, 1 σαρωτή A3, 1 σαρωτή A0, 5 συστήματα αδιάλειπτης παροχής ενέργειας και 19 εξωτερικούς δίσκους φύλαξης δεδομένων. Συνολικά το Τμήμα Δασών διαθέτει σήμερα 252 ηλεκτρονικούς υπολογιστές καθώς επίσης και μεγάλο αριθμό προγραμμάτων που χρησιμοποιούνται σε ένα ευρύ φάσμα δασικών εφαρμογών περιλαμβανομένων των ψηφιακών δασικών χαρτών, της βάσης δεδομένων των δασικών πυρκαγιών, την έκδοση ετήσιων αδειών χρήσης δασικής γης, κλπ.

Επίσης κατά το 2011 έγινε ενημέρωση και αναβάθμιση της ιστοσελίδας του Τμήματος Δασών, τόσο στην Ελληνική, όσο και στην Αγγλική γλώσσα. Η ιστοσελίδα μπορεί πλέον να χρησιμοποιείται και για σκοπούς εσωτερικού δικτύου, στο οποίο έχουν πρόσβαση μόνο λειτουργοί του Τμήματος.

15. ΔΑΣΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ

15.1 Δασική Οδοποιία

Η δασική οδοποιία επιτελεί ένα σπουδαίο ρόλο στην εξασφάλιση δυνατοτήτων για τη συστηματικότερη διαχείριση, την εντατικότερη προστασία των δασών, την εξυπηρέτηση των ορεινών κοινοτήτων, τον τουρισμό, την εκμετάλλευση των δασών και τις αναδασώσεις. Η πολιτική του Τμήματος Δασών σε αυτόν τον τομέα βοηθάει σημαντικά στην ανάπτυξη των ορεινών περιοχών, αφού δεν περιορίζεται μόνο στη διάνοιξη και βελτίωση οδικού δικτύου εντός των δασών, αλλά επεκτείνεται και στην κατασκευή δρόμων που εξυπηρετούν παράλληλα και τις ορεινές κοινότητες.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο βελτιώθηκε και ασφαλοστρώθηκε τμήμα 1,1 χιλιομέτρων του δρόμου Σπήλια - Σαράντι και 1,69 χιλιομέτρων του δρόμου Σελλάδι του Πέτρου – Σελλάδι της Ρίζας. Επίσης συνεχίστηκε η συντήρηση καθώς και η διαπλάτυνση ή βελτίωση άλλων υφιστάμενων δρόμων και κατασκευάστηκαν 5,15 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και 0,8 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

Στο τέλος του 2011 το ολικό μήκος του δασικού οδικού δικτύου ήταν ως εξής:

- 1.433,49 χιλιόμετρα κύριων δασικών δρόμων από τα οποία 189,89 χιλιόμετρα είναι ασφαλτόδρομοι που συνδέουν διάφορες κοινότητες και ορεινά θέρετρα.
- 1.013,18 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης.
- 1.218,51 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

15.2 Δασικές Τηλεπικοινωνίες

Το Τμήμα διατηρεί και συντηρεί τηλεπικοινωνιακό σύστημα για αποτελεσματική δασική προστασία και διαχείριση. Κατά τη διάρκεια του χρόνου έγιναν οι αναγκαίες εργασίες για τη συντήρηση και βελτίωση του συστήματος. Το σύστημα κατά το τέλος του 2011 αποτελείτο από:

- 454 τηλεφωνικές συσκευές
- κινητά τηλέφωνα
- τηλεφωνικούς πίνακες
- 1 ραδιοτηλεπικοινωνιακό σταθμό ελέγχου

- 523 ραδιοτηλέφωνα οχημάτων / γραφείων
- 602 ατομικά ραδιοτηλέφωνα
- 6 ραδιοτηλεφωνικούς σταθμούς αναμετάδοσης

15.3 Δασικά Κτήρια

Μέσα στο 2011 κατασκευάστηκαν τα πιο κάτω νέα έργα:

Ένα γκαράζ στον Δασικό Σταθμό Γιαλιάς.

Νέος Δασικός Σταθμός στην Παναγιά της Δασικής Περιφέρειας Πάφου.

Επίσης αποπερατώθηκαν οι εργασίες επέκτασης της αποθήκης και των γραφείων που εφάπτονται στην αποθήκη του Τομέα Δασικής Μηχανικής στην Αθαλάσσα. Επιπρόσθετα έγιναν και άλλες εργασίες για επέκταση, βελτίωση και συντήρηση των κτηρίων όπου στεγάζονται οι διάφοροι Δασικοί Σταθμοί καθώς και άλλα υποστατικά του Τμήματος.

Έχοντας εξασφαλίσει την κατ' αρχήν έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών, το Τμήμα Δασών διόρισε τριμελή επιτροπή για εξεύρεση κατάλληλου κτηρίου για μεταστέγαση των Κεντρικών Γραφείων στη Λευκωσία, η οποία αφού αξιολόγησε τις προτάσεις που υποβλήθηκαν από όλους όσους εκδήλωσαν ενδιαφέρον, επικέντρωσε τις διαβουλεύσεις της στην καλύτερη υπό τις περιστάσεις πρόταση. Περί το τέλος του 2011, οι διαβουλεύσεις αυτές κατέρρευσαν και η επιτροπή, εξ ανάγκης, οδηγήθηκε στη διερεύνηση άλλων προσφερόμενων επιλογών.

15.4 Μέσα Μεταφοράς και Μηχανήματα

Το Τμήμα Δασών έχει στην κατοχή του σημαντικό αριθμό μηχανημάτων, τα οποία χρησιμοποιούνται για πάσης φύσεως δασοτεχνικά έργα και κυρίως για τη διάνοιξη και βελτίωση δρόμων και αντιπυρικών λωρίδων. Τα μηχανήματα αυτά όμως επιτελούν και κοινωνικό ρόλο όπως είναι η χρησιμοποίησή τους στις δασικές πυρκαγιές και στον εκχιονισμό οδών του ορεινού δικτύου κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Κατά τη διάρκεια του χρόνου, το Τμήμα εφοδιάστηκε με 24 καινούργια οχήματα (9 πυροσβεστικά οχήματα και 15 διπλοκάμπινα) και δύο μεταχειρισμένα. Αγοράστηκαν επίσης διάφορα δευτερεύοντα μηχανήματα, εξοπλισμός, εργαλεία και όργανα μεταξύ των οποίων 20 αλυσοπρίονα, 4 πτυσσόμενα αλυσοπρίονα, 1 ηλεκτρογεννήτρια, 1 ηλεκτροσυγκόλληση, 6 αεροσυμπιεστές, 20 χορτοκοπτικές, 2 χειροκίνητες γρασιδοκοπτικές, 5 μηχανοκίνητα φραμοκοπτικά, 1 μηχανοκίνητος φυσητήρας/ απορροφητήρας, 2 ηλεκτροκίνητοι αναμικτήρες σκυροδέματος, 1 ηλεκτρικός πασαδόρος και 2 ηλεκτρικές αντλίες με μετρητή καυσίμων.

Εκτός των κυβερνητικών οχημάτων/ μηχανημάτων, το Τμήμα Δασών κατά το 2011 ενοικίασε από τον ιδιωτικό τομέα μέσω προσφορών, αριθμό οχημάτων/ μηχανημάτων όπως φορτηγά, βυτιοφόρα, προωθητές γης, γεωργικά τρακτέρ, εκσκαφείς/ φορτωτήρες (ντίκερ), ανυψωτικά οχήματα, κλπ. για την εκτέλεση διαφόρων δασικών εργασιών.

Κατά το 2011 συνεχίστηκε η λειτουργία των μηχανουργείων του Τμήματος στην Αθαλάσσα, Σταυρό Ψώκας και Πλατάνια για συντήρηση και επιδιόρθωση των διαφόρων μηχανημάτων και οχημάτων.

16. ΔΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Δασικό Κολέγιο συμπλήρωσε κατά το 2011 το 60^ο Ακαδημαϊκό έτος ζωής του (2010 – 2011). Τέσσερις σπουδαστές, όλοι από την Κύπρο έχουν αποφοιτήσει κατά το 2011.

Το 61^ο Ακαδημαϊκό έτος (2011 – 2012) άρχισε στις 3 Οκτωβρίου 2011, με 31 σπουδαστές από τους οποίους 25 είναι Κύπριοι και 6 αλλοδαποί. Από του 25 Κύπριους σπουδαστές οι 7 προσλήφθηκαν εντός του 2011 και θα αρχίσουν την φοίτησή τους στο Δασικό Κολλέγιο στις αρχές του 2012.

Στη βάση της θετικής τοποθέτησης του Τμήματος Δασών και του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος υπέρ της ένταξης του γνωστικού αντικείμενου του Δασικού Κολεγίου στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, η Διοικούσα Επιτροπή του Τ.Ε.ΠΑ.Κ., υπέβαλε ολοκληρωμένη εισήγηση προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για ίδρυση νέου Τμήματος Φυσικών Πόρων με δύο Κατευθύνσεις, η μια εκ των οποίων στη Δασολογία. Μέσα στο 2011, το Τμήμα Δασών κλήθηκε και παρευρέθηκε σε διάφορες συσκέψεις αναφορικά με το θέμα και κατέθεσε τις απόψεις του. Αναμένεται η συμπλήρωση της οικονομικής μελέτης της πρότασης με πρόσθετες πληροφορίες και η τελική αξιολόγηση της από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Λειτουργήσε και φέτος με απόλυτη επιτυχία ο θεσμός του Πυρήνα Μάθησης. Έγινε Έκθεση Αξιολόγησης του έργου που ο Πυρήνας επιτέλεσε κατά το 2010. Εφαρμόστηκε το Σχέδιο Δραστηριοτήτων Μάθησης για το 2011 μετά από διάγνωση αναγκών μάθησης, και ετοιμάστηκε Έκθεση Αναγκών Μάθησης για το 2012.

Με βάση το Σχέδιο Δραστηριοτήτων Μάθησης του 2011, αριθμός υπαλλήλων παρακολούθησε σειρά επιμορφωτικών μαθημάτων και εκπαιδεύσεων τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό.

Μετά από την εκπαίδευση 4 λειτουργών του Τμήματος Δασών στη σωστή και ασφαλή χρήση αλυσοπρίονων, σε εκπαιδευτικό ίδρυμα της Γερμανίας εντός του 2010, δημιουργήθηκε ομάδα εκπαίδευσης η οποία εδρεύει στο Δασικό Κολλέγιο Κύπρου και παρέχει εκπαίδευση και πιστοποίηση σε άτομα που παρακολουθούν το σχετικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και επιτυγχάνουν στις σχετικές γραπτές και πρακτικές εξετάσεις. Εντός του 2011, έγιναν πιλοτικά δύο σειρές εκπαιδεύσεων.

Επίσης αριθμός υπαλλήλων του Τμήματος Δασών συμμετείχε σε διάφορα διεθνή συνέδρια και σεμινάρια.

17. ΔΑΣΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η Δασική Έρευνα συνεχίστηκε πάνω στα ίδια θέματα όπως και στο παρελθόν. Συνοπτικά δόθηκε έμφαση στην παρακολούθηση των Δασών και των Περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων, στην παραγωγή γενετικά βελτιωμένου σπόρου τραχείας πεύκης, στη συντήρηση και βελτίωση του δασοβοτανικού κήπου και της τράπεζας κλώνων, στην προστασία και διατήρηση των δασικών γενετικών πόρων, στην προστασία των δασών από ασθένειες και έντομα, στην ετοιμασία σχεδίου για την προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή, στη μελέτη περιορισμού των εισβλητικών ειδών, κλπ.

18. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

18.1 Εργατικό δυναμικό Τμήματος Δασών

Το προσωπικό που απασχολήθηκε από το Τμήμα Δασών κατά το 2011 ήταν:

- Δασικοί υπάλληλοι και άλλο δημοσιοϋπαλληλικό προσωπικό: 277
- Δασικοί υπάλληλοι (έκτακτοι): 17
- Γραμματειακό και Λογιστικό προσωπικό: 16
- Τακτικό ωρομίσθιο κυβερνητικό προσωπικό: 161
- Έκτακτο ωρομίσθιο κυβερνητικό προσωπικό:
- 758 άτομα από τις 760 εγκριμένες θέσεις (Ο αριθμός των ατόμων που εργάστηκαν σε μονάδες πλήρους απασχόλησης ήταν 465)
- Αποσπασμένο προσωπικό: 7

Με βάση το άρθρο 15 του περί Προϋπολογισμού του 2011, Νόμου του 2010, δεν προωθήθηκε η διαδικασία πλήρωσης όλων των θέσεων πρώτου διορισμού. Η νομοθετική αυτή ρύθμιση είχε ως αποτέλεσμα 12 κενωθείσες θέσεις Δασικού Λειτουργού να μην προωθηθούν προς πλήρωση.

Στις 15/12/2011 πληρώθηκε η θέση του Χειριστή Πτητικών Μέσων Α' (θέση πρώτου διορισμού και προαγωγής).

18.2 Προσφορά εργασίας σε περίοικους των δασών

Μέσα στα πλαίσια της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης που εκφράζεται ταυτόχρονα και μέσω του Τμήματος Δασών, προσφέρθηκε απασχόληση σε περίοικους των δασών. Η ολική απασχόληση που προσφέρθηκε σε τακτικούς και έκτακτους εργάτες ανήλθε στις 169.334 μέρες εργασίας. Εκτός από τα άτομα που απασχολήθηκαν άμεσα από το Τμήμα, ένας σημαντικός αριθμός ατόμων απασχολήθηκε έμμεσα είτε από ιδιώτες εργολάβους, οι οποίοι ήταν ανάδοχοι προσφορών του Τμήματος Δασών, είτε ως αυτοεργοδοτούμενοι για την υλοτομία και μεταφορά ξυλείας στα διάφορα πριστήρια ή σε άλλα έργα όπως κατασκευή και συντήρηση δρόμων, συντήρηση κτηρίων, δημιουργία και συντήρηση δενδροστοιχιών, συντήρηση εκδρομικών χώρων, κλπ.

18.3 Ασφάλεια και Υγεία

Στα πλαίσια του προγράμματος ασφάλειας και υγείας στο χώρο εργασίας που έχει ως στόχο την προστασία της ζωής, της αρτιμέλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία τους, ολοκληρώθηκε εντός του 2011 ο Οδηγός Διαχείρισης Κινδύνων στις Δασικές Εργασίες. Ο Οδηγός κατανεμήθηκε σε όλους τους Δασικούς Σταθμούς για ενημέρωση των εργαζομένων και επιπλέον αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Τμήματος Δασών. Επίσης έγινε εκλογή αντιπροσώπων Ασφάλειας και Υγείας και συστάθηκαν οι αντίστοιχες Επιτροπές, οι οποίες μαζί με τον Λειτουργό Ασφάλειας και Υγείας πραγματοποίησαν επισκέψεις σε διάφορα εργοτάξια για έλεγχο και υποδείξεις και διάνεμαν διαφωτιστικό υλικό. Παράλληλα, περίπου 724 άτομα του Τμήματος Δασών συμμετείχαν σε διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με την Ασφάλεια και Υγεία.

Εντός του 2011, συνέβηκαν 12 γνωστοποιήσιμα εργατικά ατυχήματα σε εργοδοτούμενα, από το Τμήμα Δασών, πρόσωπα κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.

19. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Μέσα στα πλαίσια ανάπτυξης συνεργασίας της Κύπρου με άλλες χώρες σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος στον δασικό τομέα έγιναν τα πιο κάτω:

19.1 Υποβολή προτάσεων συνεργασίας σε θέματα δασών και περιβάλλοντος από τα ΤΕΙ Δράμας

Υιοθετήθηκαν συγκεκριμένες εισηγήσεις / προτάσεις της Διεύθυνσης των ΤΕΙ Δράμας που αφορούν στη συνεργασία των αρμοδίων Υπηρεσιών Κύπρου και Ελλάδας σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος στους τομείς της Γεωργίας και του Περιβάλλοντος. Οι προτάσεις αυτές, βρίσκονται στο στάδιο της διερεύνησης σε σχέση με το περιεχόμενό τους αλλά και το αναμενόμενο κόστος με απώτερο σκοπό να προωθηθούν και να αποτελέσουν τη βάση για συνεργασία με τα ΤΕΙ Δράμας σε διμερές ή Ευρωπαϊκό επίπεδο.

19.2 Συνεργασία με το Μη Κυβερνητικό Ίδρυμα Jouzour Loubnan του Λιβάνου

Μέσα στο 2011 το Τμήμα Δασών ξεκίνησε να συνεργάζεται με το Ίδρυμα Jouzour Loubnan του Λιβάνου. Το ίδρυμα αυτό είναι ένας Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός που απαρτίζεται από εθελοντές διαφόρων φορέων και έχει ως στόχο τη συμμετοχή στην αποκατάσταση των δασικών εκτάσεων του Λιβάνου και την προώθηση της αειφορικής διαχείρισης των δασών σε ξηρές και άγονες περιοχές. Η συνεργασία βρίσκεται στα αρχικά στάδια και αναμένεται η επίσκεψη στην Κύπρο μιας διμελούς ομάδας από το συγκεκριμένο ίδρυμα για καθορισμό του τρόπου συνεργασίας μεταξύ των δύο πλευρών.

20. ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

20.1 Θέματα σχετικά με τα δάση και το δασικό τομέα που συζητήθηκαν στα Θεσμικά Όργανα της ΕΕ

Τα κυριότερα θέματα σχετικά με τα δάση και τον δασικό τομέα που συζητήθηκαν στα Θεσμικά Όργανα της ΕΕ, κατά το 2011 ήταν τα ακόλουθα:

- Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της 9ης Συνόδου του Φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα Δάση – UNFF9 (24/1 - 4/2/2011 – Νέα Υόρκη) στο πλαίσιο του διεθνούς διαλόγου για τα δάση,
- Η προετοιμασία της ΕΕ ενόψει της 6^{ης} Υπουργικής Διάσκεψης για την Προστασία των Δασών στην Ευρώπη, της FOREST EUROPE (Όσλο, 14 - 16/6/2011) και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της,
- Η προετοιμασία της ΕΕ ενόψει της έναρξης διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διαπραγματευτικής Επιτροπής (INC) αναφορικά με τη σύσταση μιας Νομικά Δεσμευτικής Συμφωνίας για τα Δάση,
- Η προετοιμασία των δασών για την κλιματική αλλαγή και η σχετική Πράσινη Βίβλος (Green Paper) της Επιτροπής για την προστασία των δασών και την πληροφόρηση στην Ευρώπη,
- Αναθεώρηση της Δασικής Στρατηγικής της ΕΕ,
- Η αναθεώρηση / αξιολόγηση και βελτίωση της δασικής πληροφόρησης και παρακολούθησης,

- Η διαδικασία αξιολόγησης του Ευρωπαϊκού Δασικού Προγράμματος 2007 - 2011,
- Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της 16^{ης} Διάσκεψης των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC - COP16, Cancun 29/11 - 10/12/2010), και η προετοιμασία της ΕΕ για την 17^η Διάσκεψη (Durban 28/11 - 11/12/2011),
- Το Πρόγραμμα Δράσης FLEGT:
- Η εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα του ξύλου στην αγορά (Κανονισμός για τη Ξυλεία),
- Ο οδικός χάρτης για την ετοιμασία δευτεροβάθμιας νομοθεσίας για τον έλεγχο της εμπορίας ξυλείας,
- Οι διαπραγματεύσεις συνομολόγησης εθελοντικών εταιρικών συμφωνιών FLEGT,
- Τα αποτελέσματα της 46^{ης} Συνόδου του Διεθνούς Οργανισμού για την Τροπική Ξυλεία (ITTO), Γιοκοχάμα, Ιαπωνία. 13 – 17/ 12/ 2010,
- Η Πρόταση της Επιτροπής για την Αγροτική Ανάπτυξη για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014 - 2020 και ειδικότερα τα δασικά μέτρα και τα μέτρα που αφορούν τη βιοενέργεια,
- Ο Οδικός Χάρτης για τη Διάσκεψη RIO+20,
- Η χρηματοδότηση της Αειφόρου διαχείρισης των δασών, ενόψει της 10^{ης} Συνόδου του Φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα Δάση – UNFF10,
- Η αναθεώρηση της νομοθεσίας σχετικά με την εμπορία σπόρου και φυτικού αναπαραγωγικού υλικού και οι συνέπειες στο δασικό αναπαραγωγικό υλικό,
- Οι εξελίξεις στην ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δασικών Δεδομένων (EFDAC),
- Η έρευνα της Επιτροπής σχετικά με τις καταστροφικές και αιγίδες στα ευρωπαϊκά δάση.

20.2 Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο

Το Τμήμα Δασών μετείχε σε συναντήσεις της Επιτροπής FLEGT όπου συζητήθηκε η ετοιμασία Εφαρμοστικού Κανονισμού για τον Κανονισμό 995/2010 που αφορά τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά. Επίσης, το Τμήμα ενημέρωσε όλους τους επηρεαζόμενους φορείς για τις πρόνοιες του νέου Κανονισμού αλλά και τις υποχρεώσεις τους όπως καταγράφονται στον Κανονισμό αυτό. Εντός του 2012 θα πραγματοποιηθούν συναντήσεις ενημέρωσης και ανταλλαγής απόψεων. Η πλήρης εφαρμογή του Κανονισμού πρέπει να γίνει μέχρι τις 13 Μαρτίου, 2013.

20.3 Εφαρμογή Κοινοτικού Κεκτημένου

20.3.1 Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/29 σχετικά με τα Προστατευτικά μέτρα κατά της εισαγωγής και διακίνησης επιβλαβών οργανισμών για τα φυτά και φυτικά προϊόντα

Στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας 2000/29 που αφορά θέματα φυτοϋγείας, διεξήχθησαν και μέσα στο 2011 συστηματικοί έλεγχοι σε συγκεκριμένες επιφάνειες παρατήρησης για να διαπιστωθεί η παρουσία ή όχι του φλοιοφάγου εντόμου της πεύκης, *Ips sexdentatus*, για το οποίο η Κύπρος έχει αναγνωριστεί ως προστατευόμενη ζώνη καθώς και του μύκητα *Seiridium cardinale* που προκαλεί την ασθένεια του έλκους του κυπαρισσιού και για τον οποίο η Κύπρος καταβάλλει προσπάθειες για να αναγνωριστεί ως προστατευόμενη ζώνη. Η Έρευνα κατέδειξε ότι κατά το 2011, δεν έχουν εντοπιστεί προσβεβλημένα φυτά/ ξενιστές για το έντομο *Ips sexdentatus*, ενώ για το μύκητα *Seiridium cardinale* εντοπίστηκαν συμπτωματικά φυτά / ξενιστές του σε επτά περιπτώσεις σε ιδιωτικά φυτώρια που διακινούν φυτά κοινοτικής προέλευσης, τα οποία και καταστράφηκαν.

Επίσης στα πλαίσια των Αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2003/127/EC, 2004/426/EC και 2006/464/EC η Κύπρος διεξήγαγε ετήσιες επισκοπήσεις για την παρουσία ή όχι του νηματώδη του ξύλου της πεύκης *Bursaphelenchus xylophilus*, του μύκητα *Phytophthora ramorum* που προσβάλλει κυρίως τον δρύ καθώς και άλλα πλατύφυλλα, του εντόμου *Dryocosmus kuriphilus* που προσβάλλει την καστανιά, του μύκητα *Gibberela circinata* που προσβάλλει πεύκα, του εντόμου *Anoplophora chinensis* που προσβάλλει φυτά σφενδάμνου, οξιάς, κερκίδας, πλατάνου, λεύκης κ.λ.π. και του μύκητα *Ceratocystis platani* που προσβάλλει τα πλατάνια.

20.3.2 Εφαρμογή της Οδηγίας 1999/105 σχετικά με την Παραγωγή, Εμπορία και Έλεγχο του Δασικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού

Σύμφωνα με τους «Περί Παραγωγής και Εμπορίας Φυτικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού, Κανονισμούς του 2003» έγιναν επιτόπιοι έλεγχοι στα διάφορα φυτώρια που είναι εγγεγραμμένα στους Εθνικούς καταλόγους, χωρίς να παρουσιάζονται οποιαδήποτε προβλήματα.

Η εθνική εφαρμογή των προνοιών του Κανονισμού αριθ. 2173/2005 του Συμβουλίου περί δημιουργίας εθελοντικού συστήματος αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, του Κανονισμού αριθ. 1024/2008 της Επιτροπής περί καθορισμού λεπτομερών μέτρων για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2173/2005, αλλά και του περί Εφαρμογής του Εθελοντικού Συστήματος Αδειών FLEGT για τις Εισαγωγές Ξυλείας στην ΕΕ Νόμου αριθ. 125(I) του 2010, ανατέθηκε στον Τομέα Διαχείρισης και Μηχανογράφησης. Για σκοπούς εποπτείας, επιθεώρησης και ελέγχου των αδειών FLEGT και των εμπορευμάτων έχουν διοριστεί τρεις επιθεωρητές.

20.4 Εφαρμογή προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση

20.4.1 Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης

Συνεχίστηκε η εφαρμογή των ακόλουθων τριών μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 για τα οποία αρμόδιο για την εφαρμογή τους είναι το Τμήμα Δασών:

Μέτρο 2.4 “Δασώσεις”.

Συνεχίστηκε η υλοποίηση των αιτήσεων της 1^{ης} και 2^{ης} προκήρυξης.

Μέτρο 2.5 “Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και αναδάσωση καμένων περιοχών”. Συνεχίστηκε η υλοποίηση των αιτήσεων της 1^{ης} προκήρυξης. Έγινε επίσης 2^η προκήρυξη κατά την οποία παρελήφθησαν συνολικά 50 αιτήσεις των οποίων η επεξεργασία έχει ολοκληρωθεί.

Μέτρο 2.6 “Διατήρηση και βελτίωση του κοινωνικού και οικολογικού ρόλου των δασών”. Συνεχίστηκε η υλοποίηση και των τριών Καθεστώτων του Μέτρου, του 2.6.1 “Μη Παραγωγικές Επενδύσεις”, του 2.6.2 “Δασοπεριβαλλοντικές Ενισχύσεις” και του 2.6.3 “Ενισχύσεις ΦΥΣΗ 2000” της 1^{ης} προκήρυξης. Έγινε επίσης 2^η προκήρυξη του Καθεστώτος 2.6.1 “Μη Παραγωγικές Επενδύσεις”. Η παραλαβή αιτήσεων άρχισε την 1^η Νοεμβρίου, 2011 και θα τελειώσει στις 2 Μαρτίου, 2012.

Η οικονομική ενίσχυση του Προγράμματος κατά το 2011 ανήλθε στα €1.666.986,10 και αφορούσε 193 αιτήματα πληρωμών για όλα τα Μέτρα.

Σ’ ότι αφορά το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006 καταβλήθηκαν οι οικονομικές ενισχύσεις για τις ανειλημμένες υποχρεώσεις των Μέτρων 2.4: «Δάσωση Γεωργικής Γης» και 3.2: «Δάσωση μη Γεωργικής Γης». Υποβλήθηκαν συνολικά 51 αιτήματα πληρωμής και το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης που καταβλήθηκε ανήλθε στις €47.460,36. Επιπρόσθετα συνεχίστηκε ο έλεγχος των Μακροχρόνιων Συμβατικών Υποχρεώσεων.

20.4.2 Εθνικό Πρόγραμμα για την Παρακολούθηση των Δασών και Περιβαλλοντικών Αλληλεπιδράσεων στην Κοινότητα (Διεθνές πρόγραμμα ICP-Forests και Πανευρωπαϊκό Πρόγραμμα FutMon-Life+)

Στα πλαίσια του προγράμματος "Future Monitoring" το οποίο διεξάγεται στα πλαίσια του προγράμματος LIFE+, συνεχίστηκε η συλλογή στοιχείων, μετρήσεις, εκτιμήσεις και γενικά η παρακολούθηση των Δασών και των Περιβαλλοντικών Αλληλεπιδράσεων στην Κοινότητα, το οποίο καλύπτει δραστηριότητες που έχουν σχέση με την ατμοσφαιρική ρύπανση και τις δασικές πυρκαγιές.

20.5 Διεθνές Έτος Δασών

Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών που λήφθηκε τον Δεκέμβριο του 2006, (Ψήφισμα 61/193) υιοθετήθηκε το έτος 2011, ως Διεθνές Έτος Δασών. Στόχος του Διεθνούς Έτους Δασών ήταν η βελτίωση της πληροφόρησης σε όλα τα επίπεδα με σκοπό τη ενίσχυση της αειφορικής διαχείρισης, τη συντήρηση και βιώσιμη ανάπτυξη όλων των τύπων δασών, προς όφελος των σημερινών και μελλοντικών γενεών.

Στα πλαίσια αυτά το Τμήμα Δασών υλοποίησε εντός του 2011 αριθμό δραστηριοτήτων.

21. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Κατά το 2011, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, το Τμήμα Δασών συνεργάστηκε στενά με διάφορες Κυβερνητικές και άλλες Υπηρεσίες καθώς και Οργανώσεις. Η συνεργασία απέβλεπε ουσιαστικά στην προώθηση και επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος. Αναφέρεται ειδικότερα η στενή συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, την Αστυνομία, την Εθνική Φρουρά, τις Επαρχιακές Διοικήσεις, το Ταμείο Θήρας, την Πολιτική Άμυνα, την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών, τις Βρετανικές Βάσεις, τους Προσκόπους και Οδηγούς και τον Φιλοδασικό Σύνδεσμο. Για τη συνεργασία αυτή, αλλά και για τη βοήθεια που παρασχέθηκε ποικιλότητα στο Τμήμα εκφράζονται θερμές ευχαριστίες.

Επίσης θερμές ευχαριστίες εκφράζονται στο Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης για υποτροφίες που πρόσφερε σε ξένους σπουδαστές.

XI. ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ

www.moa.gov.cy

1. ΓΕΝΙΚΑ

Οι δραστηριότητες του Κέντρου Πληροφορικής Φυσικών Πόρων και Τηλεπισκόπησης καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που συνοψίζονται στα πιο κάτω:

- Υποστήριξη προς άλλα Τμήματα και Υπηρεσίες του Υπουργείου για θέματα σχετικά με συστήματα γεωγραφικών πληροφοριών και τηλεπισκόπησης
- Συνεργασία με διάφορους οργανισμούς και πανεπιστήμια του εξωτερικού
- Διοργάνωση/υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Χρήση/αναβάθμιση συστημάτων πληροφορικής

Το Κέντρο λειτούργησε με την αποκλειστική υποστήριξη του Τμήματος Δασών το οποίο διέθεσε τους πιο κάτω λειτουργούς από το προσωπικό του.

- Νίκος Σιαμαρίας
- Αντρέας Αντωνίου
- Κωνσταντίνος Παπασάββας
- Ανώτερος Δασικός Λειτουργός (Προϊστάμενος)
- Δασικός Λειτουργός (από 1 Ιουνίου έχει αποσπαστεί στο Τμήμα Περιβάλλοντος στα πλαίσια της Κυπριακής προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης)
- Δασικός Λειτουργός

2. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΣ ΆΛΛΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

Μέσα στα πλαίσια της παροχής υποστήριξης προς τα άλλα Τμήματα και Υπηρεσίες του Υπουργείου έγιναν διάφορες εργασίες, από τις οποίες σημαντικότερες είναι οι ακόλουθες:

- α) Συνεχίσθηκε η συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος για την ετοιμασία χαρτών για τις περιοχές προστασίας στα πλαίσια του προγράμματος "NATURA 2000".
- β) Σε συνεργασία με το Τμήμα Δασών ετοιμάστηκαν νέοι δασικοί χάρτες σε διάφορες κλίμακες.
- γ) Παραχωρήθηκαν ψηφιακά δεδομένα από τη γεωγραφική βάση δεδομένων που διαθέτει το Κέντρο σε διάφορα Τμήματα όπως Δασών, Κτηματολογίου & Χωρομετρίας κλπ.
- δ) Ετοιμάσθηκαν διάφορα νέα σχέδια και έγιναν εκτυπώσεις χαρτών και σχεδίων για τις ανάγκες των Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου καθώς και άλλων Κυβερνητικών Υπηρεσιών.

3. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Το Κέντρο παραχώρησε ψηφιακά δεδομένα σε Κύπριους φοιτητές που φοιτούν στη Κύπρο ή σε πανεπιστήμια του εξωτερικού για σκοπούς εκπόνησης μελετών.

4. ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Έγιναν σύντομες παρουσιάσεις και ενημέρωση ξένων φοιτητών καθώς και καθηγητών για τις δραστηριότητες του Κέντρου.

5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Οι λειτουργοί του Κέντρου, Νίκος Σιαμαρίας (Α.Δ.Λ.) και Κωνσταντίνος Παπασάββας (Δ.Λ.) εκπαιδεύτηκαν στη χρήση του λογισμικού ENVI v.4.8 το οποίο παραλάβαμε πρόσφατα και είναι ειδικό για εργασίες Τηλεπισκόπησης με ανάλυση δορυφορικών εικόνων.

XII. ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ **www.moa.gov.cy/environment**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ο ρόλος του Τμήματος Περιβάλλοντος είναι αφενός συμβουλευτικός και αφορά στη διαμόρφωση της πολιτικής της Κυβέρνησης σε θέματα περιβάλλοντος και αφετέρου εκτελεστικός αφού εφαρμόζει τις πλείστες νομοθεσίες που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος.

1.2 Το Τμήμα έχει ουσιαστικό συντονιστικό ρόλο για την εφαρμογή νομοθεσιών και πολιτικών για την εφαρμογή των οποίων απαιτείται η συνεργασία με άλλα Υπουργεία και Τμήματα της Κυβέρνησης.

1.3 Ο ρόλος του Τμήματος δεν περιορίζεται στις δραστηριότητες του στο εθνικό αλλά επεκτείνεται και στο ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Είναι Εθνικό Σημείο Επαφής σε αριθμό διακυβερνητικών Οργανισμών όπως η CSD (Επιτροπή για την Αειφόρο Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών), η MCSD (Μεσογειακή Επιτροπή για την Αειφόρο Ανάπτυξη), το MAP (Μεσογειακό Πρόγραμμα Δράσης) της Σύμβασης της Βαρκελώνης, και UNEP, και οι Συνθήκες CITES για το Διεθνές Εμπόριο Απειλούμενων Ειδών Χλωρίδας και Πανίδας, της Βέρνης για την προστασία της Ευρωπαϊκής Άγριας Ζωής και Φυσικών Οικοτόπων, της Βασιλείας για τις Διασυνοριακές Μεταφορές Επικίνδυνων Αποβλήτων, της Βιέννης και του Πρωτοκόλλου του Μοντερέαλ για τις Ουσίες που Καταστρέφουν τη Στοιβάδα του Όζοντος, της Βιολογικής Ποικιλομορφίας, του Πρωτοκόλλου της Βιοασφάλειας, της Καταπολέμησης της Ερημοποίησης, των Κλιματικών Αλλαγών, της Ramsar για την Προστασία των Υγροβιότοπων, της Εκτίμησης των Διασυνοριακών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, καθώς και του Άρχους για την Πρόσβαση του Κοινού σε Πληροφορίες Σχετικές με το Περιβάλλον.

1.4 Ένας από τους βασικότερους ρόλους που διαδραματίζει είναι η προεδρία των Επιτροπών για την Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από έργα και από σχέδια και προγράμματα. Το Τμήμα αποτελείται από πέντε Κλάδους και ο κάθε ένας χειρίζεται διαφορετικό θεματολόγιο σε πλήρη όμως συνεννόηση και συνεργασία με τους άλλους κλάδους, λόγω του οριζόντιου χαρακτήρα των περιβαλλοντικών προκλήσεων και προβλημάτων. Οι κλάδοι αυτοί είναι: Αειφόρου Ανάπτυξης και Οριζόντιων Θεμάτων, Προστασίας της Φύσης, Ελέγχου της Ρύπανσης, Διαχείρισης Απόβλητων και Κλιματικής Δράσης.

1.5 Επίκεντρο των δραστηριοτήτων του Τμήματος Περιβάλλοντος κατά το 2011 ήταν η προώθηση της εφαρμογής των διαφόρων νομοθετημάτων και πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του.

2. ΤΟΜΕΑΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

2.1 Αειφόρος Ανάπτυξη

2.1.1 Η Αναθεωρημένη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη, ολοκληρώθηκε και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τον Ιούνιο του 2006 και η Εθνική Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το 2007. Τον Ιούλιο του 2009 άρχισε η διαδικασία της διετούς Αναθεώρησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη, στα πλαίσια των Κοινοτικών υποχρεώσεων της Κύπρου ως Κράτος Μέλος της ΕΕ. Η Αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αειφόρο

Ανάπτυξη 2010, εγκρίθηκε τελικά από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 8 Οκτωβρίου 2010 (Απόφαση Αρ. 71.063/2010). Οι Θεματικές, Προτεραιότητες και οι Βασικοί Άξονες που περιλαμβάνει η Αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη είναι οι ακόλουθες:

2.1.2 Κλιματικές Αλλαγές και Καθαρή Ενέργεια: Γενικός στόχος είναι να περιοριστούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ως βασικό μέτρο μετριασμού των κλιματικών αλλαγών, ενώ παράλληλα δίνεται έμφαση και στην προσαρμογή σε αυτές. Επιπλέον, στόχο αποτελεί και η μείωση του κόστους και των αρνητικών επιπτώσεων για την κοινωνία και το περιβάλλον.

Επιμέρους στόχοι είναι οι ακόλουθοι:

- Περιορισμός των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Κύπρο.
- Χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και εξοικονόμηση ενέργειας.
- Εισαγωγή και χρήση φυσικού αερίου.
- Ενεργειακή αξιοποίηση αποβλήτων.
- Ενθάρρυνση της χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς.
- Ενθάρρυνση της αγοράς υβριδικών ή ηλεκτρικών ιδιωτικών οχημάτων.
- Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης συσκευών και κτιρίων.
- Προώθηση μηχανισμών συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας.

2.1.3 Βιώσιμες Μεταφορές: Βασικός στόχος είναι η ολοκληρωμένη βιώσιμη στρατηγική για ικανοποίηση των αυξανόμενων αναγκών στις μεταφορές, διασφαλίζοντας την προστασία του περιβάλλοντος, την οικονομική ανάπτυξη, την προστασία της δημόσιας υγείας και την κοινωνική συνοχή. Αυτό περιλαμβάνει ριζική αναδιάρθρωση και επέκταση του συστήματος αστικών, υπεραστικών και αγροτικών μεταφορών, προώθηση της χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς, της εισαγωγής ευφυών συστημάτων μεταφορών και ουσιαστική μείωση της χρήσης του ιδιωτικού οχήματος. Επιπλέον, προωθείται η ολοκλήρωση της καταγραφής του οδικού δικτύου στο Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών, η μείωση του θορύβου αεροσκαφών, η συμμετοχή στο ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας ρύπων για τις αερομεταφορές, και μείωση των θανατηφόρων δυστυχημάτων.

2.1.4 Βιώσιμη Κατανάλωση και Παραγωγή: Πρωταρχικός στόχος είναι η διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων, η προώθηση βιώσιμων μεθόδων κατανάλωσης και παραγωγής και η αποσύνδεση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος από την οικονομική ανάπτυξη. Οι βασικές δράσεις που αναπτύσσονται στα πλαίσια αυτά είναι:

- Οι Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις, που επιτυγχάνονται με τη συμπερίληψη περιβαλλοντικών παραμέτρων κατά τη σύναψη (δημόσιων) συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων.
- Το Ecolabel που είναι το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα, το οποίο προβάλλει τα προϊόντα που έχουν περιορισμένες επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- Το EMAS, το οποίο είναι το Ευρωπαϊκό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου.
- Η εξοικονόμηση και η βελτίωση της απόδοσης της ενέργειας, και
- Η βελτίωση στον τομέα των μεταφορών.

2.1.5 Διατήρηση και Διαχείριση των Φυσικών Πόρων: Στόχος είναι η διαχείριση και αποφυγή της υπερεκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, με σεβασμό στα οικοσυστήματα, και η αλλαγή των τάσεων που παρατηρούνται όσον αφορά τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση. Σε αυτά τα πλαίσια, εξετάζονται οι επιμέρους θεματικές όσον αφορά την ατμόσφαιρα, τα δάση, τους υδάτινους πόρους, τις θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές, τη βιοποικιλότητα, τη γεωργία και τους ορυκτούς πόρους. Μερικοί πιο συγκεκριμένοι στόχοι αφορούν την εξασφάλιση

ποιοτικού περιβαλλοντικού αέρα και τον έλεγχο και διατήρηση των ανώτατων ορίων εκπομπών σε όλο το νησί, τη διατήρηση και ποιοτική βελτίωση των δασικών εκτάσεων και αναβάθμιση της κυπριακής υπαίθρου γενικότερα, την ολοκληρωμένη αειφόρο διαχείριση των υδάτινων πόρων με παράλληλη αντιμετώπιση της ξηρασίας, την ορθολογική διαχείριση των αλιευτικών πόρων και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τη διαμόρφωση και εφαρμογή στρατηγικού πλαισίου για τις παράκτιες περιοχές, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής γεωργίας, τη διασφάλιση της ποιότητας και καταλληλότητας πρώτων υλών και τελικών προϊόντων μέσω της προγραμματισμένης ανάπτυξης των ορυκτών πόρων, και την προστασία της βιοποικιλότητας των οικοσυστημάτων μέσω της ορθολογικής διαχείρισης των οικοτόπων και της τοπικής χλωρίδας και πανίδας.

2.1.6 Δημόσια υγεία: Στόχος είναι η προαγωγή της καλής δημόσιας υγείας και η βελτίωση και προστασία έναντι των κινδύνων. Εξετάζονται οι δράσεις όσον αφορά την ένταξη της υγείας σε όλες τις πολιτικές, με έμφαση στην πρόληψη και τη βελτίωση των υπηρεσιών υγείας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην πρόληψη ασθενειών και στην οργάνωση και παροχή υψηλού επιπέδου ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και φροντίδας σε όλους τους πολίτες.

2.1.7 Κοινωνική ένταξη, δημογραφία και μετανάστευση: Στόχος είναι η δημιουργία μιας κοινωνίας με αλληλεγγύη μεταξύ και εντός γενεών, και εξασφάλιση και βελτίωση της ποιότητας ζωής. Ενδεικτικά μέτρα που προτείνονται περιλαμβάνουν:

- Μείωση του κινδύνου φτώχειας.
- Ένταξη των ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας.
- Αύξηση της συμμετοχής γυναικών και εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας.
- Αύξηση γενικού ποσοστού απασχόλησης.
- Βιωσιμότητα σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Βελτίωση της προσβασιμότητας των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού στα παιδιά.
- Ισότητα των φύλων.
- Κοινωνική ενσωμάτωση νεολαίας.
- Αύξηση της παραγωγικότητας.

2.1.8 Παγκόσμιες Προκλήσεις: Στόχος είναι η ενεργός προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης σε ολόκληρο τον κόσμο και η μέριμνα ώστε οι εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ να συμβιβάζονται με την παγκόσμια αειφόρο ανάπτυξη και με τις σχετικές διεθνείς δεσμεύσεις. Επιπλέον, γίνεται προσπάθεια να επιτευχθούν οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας και ιδιαίτερα η εξάλειψη της φτώχειας.

2.1.9 Αστική Ανάπτυξη: Στόχος είναι η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή, η αειφορία και βελτίωση της ποιότητας ανάπτυξης με την εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων που να διασφαλίζουν ισόρροπη χωρική και αγροτική ανάπτυξη, και η αναθεώρηση των Τοπικών Σχεδίων των αστικών συγκροτημάτων.

2.1.10 Βιώσιμος Τουρισμός: Κύρια επιδίωξη είναι η επανατοποθέτηση της Κύπρου στην τουριστική αγορά, με βάση τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και ιδιαιτερότητες της ως “ένα πλούσιο μωσαϊκό φύσης και πολιτισμού που μπορεί να προσφέρει μια πολυδιάστατη τουριστική εμπειρία”. Δράσεις, στα πλαίσια αυτά, περιλαμβάνουν την προώθηση του τουριστικού προϊόντος “Ηλιος και Θάλασσα συν”, την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (π.χ. συνεδριακού, αθλητικού, θρησκευτικού, περιηγητικού, κλπ), τη διοργάνωση μεγάλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, την εξασφάλιση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, την

εξάλειψη του φαινομένου εποχιακού τουρισμού, και την ενίσχυση της αγοραλογίας (μάρκετινγκ).

2.1.11 Εκπαίδευση και Κατάρτιση: Στόχος είναι η ανάπτυξη εκπαιδευτικών διαδικασιών που να ευνοούν τη σφαιρική, συστηματική και διαθεματική προσέγγιση των περιβαλλοντικών θεμάτων. Οι δράσεις περιλαμβάνουν την ενίσχυση του θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου, τη διαμόρφωση και ενίσχυση του αναλυτικού προγράμματος, τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού και ενίσχυση των διδακτικών μέσων, τη διεξαγωγή έρευνας και αξιολόγησης, την επιμόρφωση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών, τη συνεργασία σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, και την επέκταση Προγραμμάτων και Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

2.1.12 Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία: Στόχος είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας στο πλαίσιο συνθηκών αιεφόρου ανάπτυξης. Οι δράσεις περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Αύξηση δαπανών έρευνας και τεχνολογίας.
- Αύξηση ερευνητικού δυναμικού.
- Εφαρμογή του νέου συστήματος έρευνας και καινοτομίας.
- Ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων έρευνας στις κρατικές στρατηγικές και πολιτικές.
- Προώθηση δράσεων του 7^{ου} Προγράμματος Πλαισίου.
- Ενίσχυση δυνατοτήτων των επιχειρήσεων για ανάπτυξη καινοτόμων δραστηριοτήτων.
- Δημιουργία και λειτουργία παρατηρητηρίου καινοτομίας.
- Αναβάθμιση των υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών και δημιουργία νέων.
- Ίδρυση Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας.
- Ίδρυση Κυπριακού Επιστημονικού Συμβουλίου.
- Ενίσχυση του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας όσον αφορά θέματα καινοτομίας.

2.1.13 Το τελικό αναθεωρημένο έγγραφο της Στρατηγικής υιοθετήθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και υποβλήθηκε στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2.2 Σύμβαση του Άρχους

2.2.1 Η Κύπρος υπέγραψε τη Σύμβαση του Άρχους για την πρόσβαση του κοινού στην πληροφόρηση, τη δημόσια συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα. Ο Νόμος για την Πρόσβαση του Κοινού σε Πληροφορίες που είναι Σχετικές με το Περιβάλλον (Αρ. 119(I)/2004) βρίσκεται σε ισχύ από το 2004. Αναφορικά με τον δεύτερο πυλώνα της Σύμβασης που προβλέπει για τη δημόσια συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, από το 2005 βρίσκονται σε ισχύ τροποποιητικοί Νόμοι, με τους οποίους μεταφέρθηκε η σχετική Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2003/35/EK) και συγκεκριμένα:

- i. Ο περί Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων, (Τροποποιητικός) Νόμος (Αρ. 162(I)/2005), που αφορά σχέδια και προγράμματα διαχείρισης στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων, ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών.
- ii. Ο περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών, (Τροποποιητικός) Νόμος (Αρ. 160(I)/2005), σχετικά με σχέδια και προγράμματα προστασίας των νερών από τη νιτρορύπανση.
- iii. Ο περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών, (Τροποποιητικός) Νόμος (Αρ. 159(I)/2005), που καλύπτει σχέδια και προγράμματα διαχείρισης συσκευασιών και συστήματα επιστροφής, συλλογής και ανάκτησης αποβλήτων συσκευασιών.
- iv. Ο περί της Ποιότητας του Ατμοσφαιρικού Αέρα, (Τροποποιητικός) Νόμος (161(I)/2005) (αρμόδιο το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας).

- v. Ο περί της Ολοκληρωμένης Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης, (Τροποποιητικός) Νόμος (Αρ. 15(I)/2006).
- vi. Η συμμετοχή του κοινού στην αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από ορισμένα έργα διασφαλίζεται από τον Νόμο 140(I)/2005 και στην ετοιμασία σχεδίων και προγραμμάτων από τον Νόμο 102(I)/2005.

2.2.2 Οι πρόνοιες των πιο πάνω Νόμων προβλέπουν για την έγκαιρη ενημέρωση των πολιτών σε όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης σχετικών αποφάσεων και την αποτελεσματική συμμετοχή του κοινού, συμπεριλαμβανομένων των ενώσεων, οργανώσεων και ομάδων που προάγουν την προστασία του περιβάλλοντος, στην προετοιμασία, τροποποίηση ή αναθεώρηση των σχετικών σχεδίων και προγραμμάτων. Σχετικές πρόνοιες περιλαμβάνονται, επίσης, σε όλες τις νέες εναρμονιστικές νομοθεσίες που αφορούν το περιβάλλον.

2.2.3 Από το 2009 βρίσκεται σε ισχύ ο κυρωτικός Νόμος (Αρ. 10(III)/2009) για την τροποποίηση του νόμου που επικυρώνει τη Σύμβαση του Άρχους (Αρ. 33(III)/2003), με σκοπό την εναρμόνιση της κυπριακή νομοθεσίας με την Απόφαση 2006/957/Ε.Κ. Ο τροποποιητικός Νόμος διασφαλίζει πρόνοιες αναφορικά με τη δημόσια συμμετοχή σε αποφάσεις σχετικά με τη σκόπιμη ελευθέρωση στο περιβάλλον και τη διάθεση στην αγορά γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, και καθορίζουν τις πρακτικές διαδικασίες για την έγκαιρη και αποτελεσματική ενημέρωση και συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων αναφορικά με τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.

2.2.4 Το Τμήμα Περιβάλλοντος βρίσκεται στη διαδικασία τροποποίησης του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμο (Αρ. 140(I)/2005) και του περί της Ολοκληρωμένης Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης, Νόμου (Αρ. 56(I)/2003) με στόχο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων νομικών και φυσικών προσώπων για πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

2.3 Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις

2.3.1 Οι Αναθέτουσες Αρχές του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, με τη σημαντική αγοραστική δύναμη που διαθέτουν, μπορούν να επιδράσουν ως καταλύτες στην ανάπτυξη τεχνολογιών και προϊόντων πιο φιλικών προς το περιβάλλον ενώ, ταυτόχρονα, μπορούν να παραδειγματίσουν την κοινωνία. Οι νέες Ευρωπαϊκές Οδηγίες, με τις οποίες ρυθμίζεται η εισαγωγή περιβαλλοντικών παραμέτρων κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων, εναρμονίζονται με τον Νόμο περί σύναψης δημόσιων συμβάσεων, της Κυπριακής νομοθεσίας.

2.3.2 Με σκοπό την εφαρμογή της πιο πάνω πολιτικής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην Ανακοίνωσή της (COM(2003) 302) για την Ολοκληρωμένη Πολιτική Προϊόντων, κάλεσε τα Κράτη Μέλη να θεσπίσουν, μέχρι το τέλος του 2006 και με χρονικό ορίζοντα διάρκειας τριών χρόνων, Εθνικά Σχέδια Δράσης για Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις. Στα Σχέδια αυτά, τα οποία θα αναθεωρούνται ανά τριετία και στα οποία θα πρέπει να έχει πρόσβαση το κοινό, πρέπει να περιλαμβάνεται εκτίμηση για την υφιστάμενη κατάσταση και να τίθενται φιλόδοξοι στόχοι. Προκειμένου η Κύπρος να μετέχει στην προσπάθεια προώθησης των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων, δημιούργησε το δικό της Σχέδιο Δράσης με περίοδο εφαρμογής τα έτη 2007-2009, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2007. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις, ετοιμάστηκε από Επιτροπή η οποία εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και συστάθηκε ειδικά για τον λόγο αυτό υπό την προεδρία του Τμήματος Περιβάλλοντος (πρώην Υπηρεσία Περιβάλλοντος) και τη συμμετοχή των Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών που ασχολούνται ευρέως με δημόσιες συμβάσεις.

2.3.3 Το νέο αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Πράσινες Συμβάσεις, ετοιμάστηκε και κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης υποβλήθηκε για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο. Το νέο Σχέδιο περιλαμβάνει και τις ομάδες προϊόντων και περιβαλλοντικών παραμέτρων που προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω της Εκπαιδευτικής Εργαλειοθήκης της.

2.3.4 Κατά το 2011, συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για τη δημοσιοποίηση του Σχεδίου και την εφαρμογή του από τις Αναθέτουσες Αρχές του Κράτους. Παράλληλα, υπήρχε επικοινωνία και καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή των Πράσινων Συμβάσεων και από τους Οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και των Τοπικών Αρχών, οι οποίες σύμφωνα με τις πρόνοιες του Σχεδίου Δράσης, είχαν την υποχρέωση για τη δημιουργία και εφαρμογή δικών τους Σχεδίων Δράσης. Ταυτόχρονα συνεχίστηκε η έκδοση του ενημερωτικού δελτίου (newsletter) όπου παρουσιάζονται οι εξελίξεις για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις σε Ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς επίσης και χρήσιμες πληροφορίες και εμπειρίες από την εφαρμογή τους στην Κύπρο. Το ενημερωτικό δελτίο, αποστέλλεται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε όλες τις Αναθέτουσες Αρχές του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και σε όλους του ενδιαφερόμενους, ενώ ταυτόχρονα δημοσιεύεται και στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος ώστε να έχει πρόσβαση και το κοινό.

2.3.5 Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, πραγματοποιήθηκαν διάφορες έρευνες αγοράς για την εύρεση «Πράσινων» Προϊόντων στην Κυπριακή αγορά. Στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος έχουν αναρτηθεί δύο κατάλογοι με πράσινα προϊόντα που κυκλοφορούν στην κυπριακή αγορά. Ο ένας αφορά προϊόντα με πιστοποίηση από εγκεκριμένο φορέα και ο άλλος προϊόντα (χωρίς πιστοποίηση) που θεωρούνται φιλικότερα στο περιβάλλον από άλλα αντίστοιχα που χρησιμεύουν για τον ίδιο σκοπό.

2.3.6 Πιο πρόσφατα, η Ανανεωμένη Στρατηγική της ΕΕ για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Ιούνιος 2006), έθεσε ως στόχο πολιτικής για το 2010 να φθάσουν οι πράσινες δημόσιες συμβάσεις της ΕΕ., κατά μέσον όρο, το επίπεδο που πέτυχαν το 2006 τα κράτη μέλη, που είχαν τις καλύτερες επιδόσεις, σε ποσοστό της τάξης του 50%.

2.4 Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS)

2.4.1 Ο Νόμος που αφορά την εκούσια Συμμετοχή Οργανισμών σε Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Οικολογικού Ελέγχου (Αρ. 122(Ι)/2004) βρίσκεται σε ισχύ από το 2004. Από τα τέλη του 2009 βρίσκεται σε εφαρμογή ο νέος Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS), ο οποίος αντικατέστησε τον προηγούμενο Κανονισμό 761/2001/ΕΚ. Σκοπός της αντικατάστασης του Κανονισμού ήταν η ενίσχυση του συστήματος με την αύξηση της αποτελεσματικότητάς του και της ελκυστικότητάς του για τους οργανισμούς. Με τις τροποποιήσεις ενισχύθηκε ο μηχανισμός συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία, ενισχύθηκε η υποβολή εκθέσεων με τη χρήση βασικών δεικτών, δρομολογήθηκε η διαδικασία κατάρτισης κατευθυντήριων γραμμών για τις βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, εναρμονίστηκαν οι διαδικασίες διαπίστευσης και επικύρωσης, και υιοθετήθηκαν μέτρα περιορισμού της διοικητικής επιβάρυνσης και παροχής κινήτρων. Έχει ετοιμαστεί και βρίσκεται στο στάδιο ψήφισης από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, σχετικό νομοσχέδιο για αντικατάσταση του Νόμου 122(Ι)/2004, με το οποίο καθορίζονται αναλυτικότερα οι ευθύνες του Τμήματος Περιβάλλοντος, ως του αρμόδιου φορέα, αναφορικά με την καταχώριση οργανισμών στο μητρώο του EMAS, τον έλεγχο της εγγραφής και τη διατήρηση των οργανισμών στο μητρώο, και την αναστολή ή διαγραφή της καταχώρισης οργανισμών από το μητρώο, σύμφωνα με τις πρόνοιες του νέου Ευρωπαϊκού Κανονισμού. Ήδη οι πρόνοιες του Κανονισμού βρίσκονται σε εφαρμογή και οι εταιρείες που είναι καταχωρημένες στο μητρώο έχουν προχωρήσει στην επικύρωση των περιβαλλοντικών τους

συστημάτων σύμφωνα με το νέο Κανονισμό, ενώ νέες καταχωρίσεις γίνονται σύμφωνα με τις νέες πρόνοιες.

2.4.2 Κατά το 2011, 23 εταιρείες έχουν καταγραφεί στο μητρώο EMAS και έχουν λάβει τη σχετική χορηγία σύμφωνα με το Σχέδιο Χορηγιών που υπάρχει για παροχή κρατικής χορηγίας σε εταιρείες και η οποία καλύπτει μέρος των εξόδων για την εγκαθίδρυση και επαλήθευση συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Μέχρι τα τέλη του 2011, έχουν καταχωρηθεί στο μητρώο EMAS συνολικά 52 εταιρείες.

2.5 Οικολογικό Σήμα

2.5.1 Για σκοπούς εναρμόνισης με τον σχετικό Κανονισμό της ΕΕ, έχει τεθεί σε εφαρμογή από το 2004 Νόμος για Κοινοτικό Σύστημα Απονομής του Οικολογικού Σήματος (ECOLABEL) (Αρ. 189(Ι)/2004). Σκοπός του Οικολογικού Σήματος είναι η προαγωγή των προϊόντων τα οποία έχουν συγκριτικά περιορισμένες επιπτώσεις στο περιβάλλον και η παροχή στους καταναλωτές επακριβών και επιστημονικά επιβεβαιωμένων πληροφοριών και συμβουλών σε ότι αφορά τα προϊόντα. Το Τμήμα Περιβάλλοντος ως Αρμόδια Αρχή για το ECOLABEL προωθεί το σύστημα, τόσο όσον αφορά την ενημέρωση, όσο και την ενθάρρυνση των οργανισμών για την απονομή του Σήματος στα προϊόντα τους.

2.5.2 Τον Ιανουάριο του 2010, τέθηκε σε εφαρμογή ο νέος Κανονισμός της ΕΕ σχετικά με το οικολογικό σήμα EU Ecolabel με αριθ. 66/2010/ΕΚ. Για σκοπούς εναρμόνισης με τον νέο Κανονισμό, έχει ετοιμαστεί σχετικό νομοσχέδιο το οποίο βρίσκεται στο στάδιο ψήφισης του από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

2.5.3 Έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος κατάλογος με τα προϊόντα που έχουν βραβευθεί με το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα στην Κύπρο.

2.6 Θεσμός Απονομής Βραβείων Περιβάλλοντος

2.6.1 Ο Διαγωνισμός για τα Βραβεία Περιβάλλοντος για Επιχειρήσεις 2011 προκηρύχθηκε για τρίτη φορά στην Κύπρο, από το Τμήμα Περιβάλλοντος τον Ιούλιο του 2011, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής αιτήσεων την 31^η Σεπτεμβρίου 2011. Η οργάνωση και λειτουργία του θεσμού βρίσκεται κάτω από την ευθύνη του Τμήματος Περιβάλλοντος και είναι βασισμένη στον αντίστοιχο Ευρωπαϊκό θεσμό όπου τα βραβεία απονέμονται κάθε δύο χρόνια. Η βράβευση αναφέρεται σε επιτεύγματα κατά την περίοδο των δύο τελευταίων χρόνων πριν την προκήρυξη του διαγωνισμού. Η αξιολόγηση των αιτήσεων γίνεται από την Κριτική Επιτροπή που έχει συσταθεί με σκοπό να συμβουλευεί το Τμήμα Περιβάλλοντος και τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος στην επιλογή των επιχειρήσεων που διακρίνονται σε θέματα περιβάλλοντος και γενικότερα αιφόρου ανάπτυξης.

2.6.2 Τα βραβεία κατατάσσονται σε 5 κατηγορίες: Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, Προϊόντος ή Υπηρεσίας, Τεχνολογίας ή Παραγωγικής Διαδικασίας, Διεθνούς Συνεργασίας και το Βραβείο για Μικρές Επιχειρήσεις. Σε κάθε μια από τις 5 κατηγορίες μπορούν να δοθούν μέχρι και 3 βραβεία τα οποία περιλαμβάνουν χρηματικά ποσά: 8.500 Ευρώ για το πρώτο βραβείο, 4.000 Ευρώ για το δεύτερο και 1.500 Ευρώ για το τρίτο βραβείο. Στο διαγωνισμό μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις νομικά πρόσωπα, ημικρατικοί οργανισμοί καθώς και επιχειρήσεις του δημοσίου που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντικό όπως δημιουργηθεί βραβείο για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (μέχρι και 10 άτομα προσωπικό), έτσι ώστε ο θεσμός να αποτελεί κίνητρο για την εκούσια στροφή των οργανισμών αυτών προς την περιβαλλοντική προστασία.

2.6.3 Υποβλήθηκαν συνολικά 11 αιτήσεις και απονεμήθηκαν 7 βραβεία στους τομείς της Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, Προϊόντων και Υπηρεσιών, Τεχνολογίας ή παραγωγικής διαδικασίας και Μικρών Επιχειρήσεων ως ακολούθως:

Βραβείο Τεχνολογίας ή Παραγωγικής Διαδικασίας	
1 ^ο βραβείο - €8.500	Κ. Ν. Βασίλης Φάρμα Λτδ
2 ^ο βραβείο - €4.000	Λατομεία Λατούρος Λτδ
3 ^ο βραβείο - €1.500	Photos Photiades Breweries Ltd
Βραβείο Προϊόντος ή Υπηρεσίας	
1 ^ο βραβείο - €8.500	Ηνωμένα Τουβλοποιεία Λτδ
2 ^ο βραβείο - €4.000	Premier Shukuroglou Cyprus Ltd
Βραβείο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης	
2 ^ο βραβείο - €4.000	E.B.T. Τρύφωνος Λτδ
Βραβείο για Μικρές Επιχειρήσεις	
1 ^ο βραβείο - €8.500	Κ.Ν. Βασίλης Φάρμα Λτδ
2 ^ο βραβείο - €4.000	E.B.T. Τρύφωνος Λτδ
3 ^ο βραβείο - €1.500	LML CBA (Conquest Business Advisors) Ltd

2.7 Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση

Στα πλαίσια του προγράμματος του Τμήματος Περιβάλλοντος για εκστρατείες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης συνεχίστηκε η χρηματοδότηση εκδηλώσεων που διοργανώνονται από διάφορους φορείς, όπως μη-κυβερνητικές οργανώσεις, δήμους και σχολεία. Επίσης, στα πλαίσια του προγράμματος στήριξης των μη-κυβερνητικών οργανώσεων και συνδέσμων, καταβλήθηκε το συνολικό ποσό των €77.895 ως ετήσια οικονομική χορηγία σε 27 οργανώσεις οι οποίες κρίθηκε ότι πληρούν τα σχετικά κριτήρια. Τον Ιούνιο του 2011 το Τμήμα συνέβαλε στους εορτασμούς της Πράσινης Εβδομάδας και της Παγκόσμιας Μέρας Περιβάλλοντος με τη διοργάνωση σχετικής εκδήλωσης και τη διανομή έντυπου υλικού. Επίσης, σε συνεργασία με τους Δήμους διοργανώθηκε τον Σεπτέμβρη, η Εβδομάδα Κινητικότητας, δαπάνες της οποίας επιχορηγούνται από το Τμήμα Περιβάλλοντος.

2.8 Περιβαλλοντικός Θόρυβος

2.8.1 Ο έλεγχος και διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου στην Κύπρο γίνεται μέσω του Νόμου για την Αξιολόγηση και Διαχείριση του Περιβαλλοντικού Θορύβου (Αρ. 224(I)/2004), ο οποίος βρίσκεται σε εφαρμογή από το 2004. Ο Νόμος καλύπτει τον περιβαλλοντικό θόρυβο στον οποίο εκτίθενται οι άνθρωποι, ιδιαίτερα σε περιοχές πυκνής δόμησης, δημόσια πάρκα ή άλλες ήσυχες περιοχές πολεοδομικών συγκροτημάτων, ήσυχες περιοχές της υπαίθρου, καθώς και κοντά σε σχολεία, νοσοκομεία και άλλα κτίρια και σε περιοχές ευαίσθητες σε θορύβους.

2.8.2 Το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει ολοκληρώσει την ετοιμασία των Στρατηγικών Χαρτών Θορύβου για τους μεγάλους οδικούς άξονες πέραν των 6 εκατομμυρίων κινήσεων τον χρόνο στα αστικά κέντρα της Κύπρου. Οι Στρατηγικοί Χάρτες Θορύβου καλύπτουν μεγάλο ποσοστό των πόλεων της Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου. Μέσα από τους χάρτες αυτούς, δίνεται μια πλήρης εικόνα των επιπέδων θορύβου στις περιοχές ένθεν και ένθεν του βασικού οδικού δικτύου των πόλεων μας, γίνεται ειδική αναφορά σε ευαίσθητα σημεία όπως σχολεία, νοσοκομεία και εκκλησίες και δίνεται, με πραγματικούς αριθμούς βάσει του πληθυσμού στις περιοχές αυτές, ποσοστιαία ο πληθυσμός των πολιτών που είναι εκτεθειμένοι στον κυκλοφοριακό αυτό θόρυβο, για όλο το 24ωρο.

2.8.3 Μετά την ολοκλήρωση των χαρτών αυτών, το Τμήμα Περιβάλλοντος σε συνεννόηση με το Τμήμα Δημοσίων Έργων καθώς και με άλλα αρμόδια Τμήματα και Φορείς, έχει ετοιμάσει μέτρα και δράσεις για απάμβλυνση του κυκλοφοριακού θορύβου στις περιοχές που έχουν χαρτογραφηθεί, δίνοντας επιπλέον βαρύτητα στη διαχείριση του κυκλοφοριακού θορύβου γύρω από οδικούς άξονες με κυκλοφοριακή κίνηση άνω των 6 εκ. ετησίως.

2.8.4 Με στόχο την αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού θορύβου μέσω της διαχείρισης των οχημάτων, το Τμήμα εισηγήθηκε μέτρα διαχείρισης της οδικής κυκλοφορίας έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί έγκαιρα το πρόβλημα της ηχορύπανσης. Συγκεκριμένα:

- απαγόρευση της κυκλοφορίας βαρέων οχημάτων στο σύνολο του αστικού οδικού δικτύου κατά τη νυχτερινή περίοδο με μεταφορά του αντίστοιχου φόρτου στην ημερήσια περίοδο. Αναμένεται πολύ σύντομα η προώθηση απαγόρευσης διακίνησης βαρέων οχημάτων στη Λεωφόρο Νίκης και στην Λεωφόρο Αγίου Ανδρέου στη Λευκωσία, από τις 10μ.μ μέχρι τις 5π.μ, πιλοτικά για περίοδο 6 μηνών, και
- πιλοτική μείωση της επιτρεπόμενης ταχύτητας κυκλοφορίας των οχημάτων σε 3 αστικούς άξονες που είχαν χαρτογραφηθεί.

2.8.5 Έχει προχωρήσει η διαδικασία, σε συνεργασία με το Τμήμα Δημοσίων Έργων, για τοποθέτηση ενός ηχοπετάσματος σε ευαίσθητο δέκτη, για προστασία του από τον κυκλοφοριακό θόρυβο.

Έχει επίσης αρχίσει η προώθηση Κανονισμών με στόχο τον καθορισμό οριακών τιμών θορύβου στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, ώστε να εφαρμοστεί ορθά ο Νόμος Αρ.224(Ι)/2004 και να ληφθούν μέτρα για τη μείωση ή/και πρόληψή του θορύβου.

2.8.6 Στόχος μέχρι τον Ιούνιο του 2014, είναι να ολοκληρωθεί το δεύτερο στάδιο χαρτογράφησης, που θα αφορά πολεοδομικά συγκροτήματα άνω των 100.000 κατοίκων και οδικούς άξονες άνω των 3 εκ. κινήσεων ετησίως.

2.8.7 Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι βάσει του Νόμου περί Αξιολόγησης και Διαχείρισης του Περιβαλλοντικού Θορύβου (Νόμος Αρ. 224 (Ι)/ 2004) και τροποποιήσεων που ακολούθησαν μέχρι το 2007, η μέτρηση έντασης του ήχου (Χαρτογράφηση) απαιτείται για αερολιμένες όπου οι ετήσιες κινήσεις υπερβαίνουν τις 50.000. Στα αεροδρόμια της Κύπρου δεν παρατηρείται ακόμα αυτή η κίνηση αεροσκαφών. Παρόλα αυτά το Τμήμα Υγείας, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος των αεροδρομίων Hermes έχει ήδη προχωρήσει στην εκπόνηση Στρατηγικών Χαρτών Θορύβου για τα διεθνή αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου. Η επεξεργασία των προτεινόμενων Στρατηγικών Χαρτών και Σχεδίων Δράσης για άμβλυνση του θορύβου στους 2 αερολιμένες της Κύπρου έχει ολοκληρωθεί.

2.9 Εκπομπή Θορύβου από Μηχανήματα Εξωτερικού Χώρου

Από το 2004, βρίσκεται σε εφαρμογή ο Κανονισμός για την Εκπομπή Θορύβου στο Περιβάλλον από Εξοπλισμό για Χρήση σε Εξωτερικούς Χώρους (Αρ. 535/2003). Κύρια απαίτηση του Κανονισμού είναι η μέτρηση του επιπέδου θορύβου που προέρχεται από συγκεκριμένο εξοπλισμό και η τοποθέτηση σήμανσης, στην οποία να φαίνεται η "εγγυημένη στάθμη ακουστικής ισχύος". Η ευθύνη συμμόρφωσης παραμένει στον κατασκευαστή ή τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του. Στα πλαίσια αυτά, κατά το 2011 έγιναν επιθεωρήσεις εγκαταστάσεων που διακινούν μηχανήματα τα οποία υπόκεινται στον Κανονισμό. Παράλληλα, συνεχίζεται η ενημέρωση του μητρώου εισαγωγέων μηχανημάτων.

2.10 Ο περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων από Ορισμένα Έργα Νόμος

Κατά το 2011 συνεχίστηκε η εφαρμογή του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα, Νόμου (Αρ. 104(Ι)/2005), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ το 2005 αντικαθιστώντας αυτόν που ίσχυε από το 2001. Ο Νόμος εναρμόνισε την Ευρωπαϊκή Οδηγία 85/337, η οποία τροποποιήθηκε από τις Οδηγίες 97/11/ΕΚ και 2003/35/ΕΚ, για την ενσωμάτωση της Σύμβασης του ΕΣΠΟΟ και της Σύμβασης του Άρχους, αντίστοιχα. Ο Νόμος αφορά τις αδειοδοτήσεις ορισμένων δημόσιων και ιδιωτικών έργων, σύμφωνα με τα παραρτήματα του Νόμου, για τα οποία είναι απαραίτητη η αξιολόγηση των επιπτώσεων τους στο περιβάλλον, πριν την έκδοση της απαιτούμενης άδειας. Η Επιτροπή που συγκροτήθηκε για την αξιολόγηση των έργων απαρτίζεται από εκπροσώπους τμημάτων και φορέων του δημοσίου και από μη-κυβερνητικούς οργανισμούς. Ο ρόλος της Επιτροπής είναι συμβουλευτικός προς την Περιβαλλοντική Αρχή η οποία έχει την ευθύνη της ετοιμασίας της σχετικής Γνωμάτευσης αναφορικά με το έργο. Από την αρχή της εφαρμογής του Νόμου, το 2001, έχουν εξεταστεί 1.028 έργα, εκ των οποίων τα 184 εξετάστηκαν μέσα στο 2011. Οι εργασίες που άρχισαν το 2010 για την ετοιμασία διατάγματος σε σχέση με τα απαιτούμενα προσόντα των μελετητών που υπογράφουν τις Μελέτες Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ), συνεχίστηκαν κατά το 2011 και αναμένεται να ολοκληρωθούν το 2012. Το εν λόγω διάταγμα θα συμπληρώνει το διάταγμα (Κ.Δ.Π. 420/2008) που αφορά τις λεπτομέρειες που πρέπει να περιέχουν οι ΜΕΕΠ.

2.11 Ο περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια και/ή Προγράμματα, Νόμος

2.11.1 Από το 2005 βρίσκεται σε ισχύ ο περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Σχέδια και / ή Προγράμματα, Νόμος (Αρ. 102(Ι)/2005) με τον οποίο μεταφέρθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η σχετική Οδηγία 2001/42/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τον Νόμο αυτό, πριν την οριστικοποίηση και έγκριση σχεδίων και προγραμμάτων σε τομείς όπως γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, μεταφορές, τουρισμός, διαχείριση αποβλήτων, κλπ., θα πρέπει να εκπονείται Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος. Από την αρχή της εφαρμογής του Νόμου εξετάστηκαν από την Επιτροπή 26 σχέδια και / ή προγράμματα, εκ των οποίων τα 6 εξετάστηκαν κατά το 2011, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων αναδασμού, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τροποποιήσεων πολεοδομικών ζωνών και δηλώσεων πολιτικής.

2.11.2 Πρόθεση του Τμήματος Περιβάλλοντος είναι η κύρωση του Πρωτοκόλλου του Κιέβου εντός του 2012, ως μέρους της Σύμβασης της ΕΣΠΟΟ, η οποία αφορά την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων σε διασυνοριακό επίπεδο. Η Κύπρος υπόγραψε το Πρωτόκολλο στις 21 Μαΐου 2003.

2.12 Πρόγραμμα LIFE

Το Πρόγραμμα LIFE+, το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο για το περιβάλλον της ΕΕ, τέθηκε σε ισχύ το 2007 και έχει διάρκεια μέχρι και το 2013. Το Πρόγραμμα αποτελείται από τρεις Πυλώνες για θέματα Φύσης και Βιοποικιλότητας, Περιβαλλοντικής Πολιτικής και Διακυβέρνησης, και Ενημέρωσης και Επικοινωνίας. Το Τμήμα Περιβάλλοντος ως Εθνικό Σημείο Επαφής, έχει την ευθύνη για ενημέρωση των ενδιαφερόμενων να συμμετάσχουν με προτάσεις στις ετήσιες Προκηρύξεις. Κάθε χρόνο πραγματοποιείται σχετικό σεμινάριο σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με θέμα τη συμμετοχή στο Πρόγραμμα και πληροφορίες για υποβολή προτάσεων. Κατά την Προκήρυξη του 2009 υποβλήθηκαν 8 προτάσεις οι οποίες αξιολογήθηκαν από την ΕΕ και εγκρίθηκαν για χρηματοδότηση οι 2,

κατά την Προκήρυξη του 2010 υποβλήθηκαν 9 προτάσεις οι οποίες αξιολογήθηκαν από την ΕΕ και εγκρίθηκαν για χρηματοδότηση οι 4, ενώ με την Προκήρυξη του 2011 υποβλήθηκαν 7 προτάσεις των οποίων τα αποτελέσματα αναμένονται να ανακοινωθούν το 2012. Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων για το 2012 αναμένεται να προκηρυχθεί μεταξύ 15 Φεβρουαρίου και 15 Μαρτίου. Σημειώνεται επίσης ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε Πρόταση Κανονισμού για το LIFE, το οποίο θα αποτελεί το νέο Πρόγραμμα Πλαίσιο για το περιβάλλον και την κλιματική δράση για την επόμενη Χρηματοδοτική Περίοδο 2014 – 2020.

3. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

3.1 Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000

3.1.1 Προτεραιότητα για την Κύπρο αποτελεί η πλήρης και αποτελεσματική υλοποίηση και εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Οικοτόπων για την προστασία των Ενδιαιτημάτων και των Ειδών (92/43/ΕΟΚ), μέσω του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000, το οποίο συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής για την προστασία της βιοποικιλότητας. Τον Μάρτιο του 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τον πρώτο ενημερωμένο κατάλογο των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) - (SCI) για ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000. Για τη διασφάλιση της προστασίας και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου και για την αποτελεσματική προστασία και διατήρηση των ειδών και οικοτόπων, έχουν ολοκληρωθεί 25 συνολικά Διαχειριστικά Σχέδια για ισάριθμες περιοχές του Δικτύου Natura 2000. Επιπρόσθετα, έχουν ετοιμαστεί 5 Διαχειριστικά Σχέδια για δασικές περιοχές του Δικτύου (Δάση Πάφου, Μαχαιρά, Ριζοελιάς, Λεμεσού και Σταυροβουνιού).

3.1.2 Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει προχωρήσει με την ένταξη/συμπερίληψη, τεσσάρων νέων Τόπων Κοινοτικής Σημασίας, συγκεκριμένα «Φάρος Κάτω Πάφου», «Λίμνη Βορόκλινης» «Λίμνη Παραλιμνίου» και «Χερσόνησος Ακάμα», στον κατάλογο του Δικτύου Natura τα όρια των οποίων έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την πραγματοποίηση επιστημονικής αξιολόγησης και διαπραγμάτευσης μεταξύ των Κρατών Μελών, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των κατά οικολογική ενότητα Βιογεωγραφικών Σεμιναρίων.

3.1.3 Μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας, τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation - SAC)» το αργότερο μέσα σε μια εξαετία και να καθορίσουν τις προτεραιότητες για τη διατήρηση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος εντός αυτών, οι οποίες υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1, 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει προχωρήσει με την κήρυξη τριών περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (Κοιλιάδα Διαρίζου, Ξερός Ποταμός και Βουνί Παναγίας) σε Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, όπου, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προνοεί ο σχετικός Νόμος της Φύσης, Ν 153(Ι)/2003, έχουν ετοιμαστεί Διατάγματα τα οποία καθιστούν μέτρα και δράσεις προστασίας για τους οικοτόπους και τα είδη και τα ενδιαίτηματά τους καθώς, επίσης και καθορισμό των επιτρεπόμενων και μη επιτρεπόμενων δράσεων σε αυτές.

3.2 Μη Γηγενή Είδη

Είδη χλωρίδας και πανίδας τα οποία δεν απαντώνται σε μια περιοχή και εισάγονται τεχνητά μετά από ανθρώπινη παρέμβαση σε αυτή, θεωρούνται μη-γηγενή (ξενικά) και δύναται να επηρεάσουν αρνητικά το φυσικό περιβάλλον. Κατά το 2011, το Τμήμα Περιβάλλοντος είχε επαφή με όλα τα εμπλεκόμενα Τμήματα σχετικά με τα Μη Γηγενή Είδη, για οριστικοποίηση του καταλόγου. Η προώθηση του όλου θέματος θα γίνει μέσα στα πλαίσια της ετοιμασίας ενός Ευρωπαϊκού Νομοθετικού Εργαλείου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3.3 Βιολογική Ποικιλομορφία

3.3.1 Η έννοια της βιοποικιλότητας αναφέρεται στην ποικιλία γενών, ειδών και οικοσυστημάτων από τα οποία αποτελείται η ζωή στη Γη. Σήμερα, η βιοποικιλότητα έχει φθίνουσα πορεία, με αρκετές αρνητικές επιπτώσεις σε οικοτόπους και είδη καθώς, επίσης, και στην ανθρώπινη ευημερία.

3.3.2 Το 2010 πραγματοποιήθηκε η Δέκατη Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών για Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (COP10), η οποία πραγματοποιήθηκε μεταξύ 18 και 29 Οκτωβρίου 2010, στην Ναγκόγια της Ιαπωνίας, στην οποία η Κύπρος εκπροσωπήθηκε από τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου και Λειτουργούς του Τμήματος Περιβάλλοντος. Στη συνάντηση συζητήθηκαν πολλά θέματα τα οποία κρίνονται καθοριστικά για την προστασία της βιοποικιλότητας του πλανήτη. Τα πιο σημαντικά - τα οποία αποτέλεσαν και αντικείμενο επίπονων συζητήσεων - ήταν η υιοθέτηση ενός νέου Πρωτοκόλλου για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τη συμμετοχή στα οφέλη από την αξιοποίησή τους, η υιοθέτηση ενός νέου στρατηγικού σχεδίου για την περίοδο 2011–2020, καθώς, επίσης και η εξασφάλιση οικονομικών πόρων, οι οποίοι θα συμβάλουν στην υιοθέτηση των στόχων της Σύμβασης.

3.3.3 Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε στις 29.12.2011, τα Πρωτόκολλα της Καρθαγένης και της Ναγκόγια-Κουάλα Λουμππούρ, σχετικά με την ευθύνη και αποζημίωση για τις ζημιές που δυνατόν να προκαλέσουν οι ζωντανοί γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, και σχετικά με την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τη δίκαιη και ισότιμη συμμετοχή στα οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση τους (Access to Benefit Sharing), αντίστοιχα.

3.4 Εμπόριο Άγριων Ειδών Χλωρίδας και Πανίδας

Το Διεθνές εμπόριο ειδών άγριας ζωής, που ανέρχεται σε εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο, είναι η κυριότερη αιτία για την τεράστια μείωση του αριθμού πολλών ειδών ζώων και φυτών. Η Κύπρος, η οποία επικύρωσε τη Σύμβαση CITES (Κυρωτικός Νόμος Αρ. 74/ 2004), είναι υποχρεωμένη να ελέγχει το εμπόριο ειδών τα οποία διατρέχουν άμεσο κίνδυνο για εξαφάνιση και που συμπεριλαμβάνονται σε ένα κοινά αποδεκτό κατάλογο. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2011 συνεχίστηκε ο συστηματικός έλεγχος των ειδών χλωρίδας και πανίδας που εισάγονταν ή εξάγονταν από την Κυπριακή Δημοκρατία. Στα πλαίσια αυτά το Τμήμα έλεγξε δεκάδες αιτήσεις για εισαγωγή ειδών, σε σχέση με τις πρόνοιες της Σύμβασης CITES.

3.5 Καταπολέμηση της Απερήμωσης

Η απερήμωση είναι ένα φαινόμενο που επηρεάζει πολλές χώρες του πλανήτη ανάμεσά τους και την Κύπρο. Το φαινόμενο αυτό συνεπάγεται την απώλεια της παραγωγικότητας των εδαφών με αποτέλεσμα την υποβάθμιση της γης σε άνυδρες, υπο-άνυδρες και ξηρές υπό-άνυδρες περιοχές. Αναγνωρίζοντας τους κινδύνους που συνεπάγεται η εξάπλωση του φαινομένου της απερήμωσης στο ίδιο το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα της Κύπρου, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επικυρώσει τη σχετική Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης (Νόμος Αρ. 23(III)/1999), ενώ το 2008 ολοκληρώθηκε η ετοιμασία του προσχεδίου του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης. Τον Οκτώβριο του 2011 υπογράφηκε συμφωνία για "Σχέδιο Μέτρων για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης στην Κύπρο", που ουσιαστικά αποτελεί συνέχεια του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, ούτως ώστε να γίνει ιεράρχηση των μέτρων που έχουν προταθεί στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης και η ετοιμασία πρότασης συγκεκριμένου Σχεδίου Μέτρων με εκτίμηση δαπανών, αποδοτικότητας και εφαρμοσιμότητάς τους, ούτως ώστε να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της απερήμωσης στην Κύπρο.

3.6 Πρόγραμμα για την Προστασία και Διαχείριση των Αλυκών Λάρνακας

Συνεχίστηκαν οι εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης και Διαχείρισης των Αλυκών Λάρνακας, οι οποίες στόχο έχουν την προστασία και διαχείριση του ευαίσθητου οικοσυστήματος των Αλυκών Λάρνακας. Επίσης, όσον αφορά την ανέγερση του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, έχουν ετοιμαστεί και εγκριθεί τα έγγραφα προσφοράς για την κατασκευή του, όπως αναφέρονται στους όρους του Διαγωνισμού που προκηρύχθηκε το 2008. Επιπλέον, το Τμήμα Περιβάλλοντος σε συνεργασία και με τα άλλα αρμόδια Τμήματα, προχώρησε στην υλοποίηση δράσεων στην περιοχή, όπως συντηρήσεις έργων, καθαρισμοί, τοποθετήσεις πινακίδων, κ.λ.π.

3.7 Διαχείριση της Χερσονήσου του Ακάμα

3.7.1 Το Υπουργικό Συμβούλιο, με απόφασή του στις 23 Φεβρουαρίου, 2010, ενέκρινε τα όρια της περιοχής «Χερσονήσος Ακάμα» για ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000. Με βάση την πιο πάνω απόφαση, το Τμήμα Περιβάλλοντος είχε αποστείλει στις 26 Μαρτίου, 2010 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα όρια και τα σχετικά δεδομένα της εν λόγω περιοχής, για ένταξη στο προαναφερόμενο Δίκτυο. Παράλληλα, προχώρησε και στην προώθηση της δημοσίευσης της εν λόγω απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας η οποία εκδόθηκε στις 9 Απριλίου, 2010. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με απόφαση της στις 18.11.2011 ενέκρινε την πρόταση της Κυπριακής Δημοκρατίας σχετικά με την ένταξη της Χερσονήσου του Ακάμα στο Δίκτυο NATURA 2000.

3.7.2 Κατά το 2011 προκηρύχθηκε η προσφορά για πρόσληψη Διευθυντή Έργου, ο οποίος θα έχει ως αρμοδιότητα τη διασφάλιση της υλοποίησης των δράσεων που προνοούνται στο Διαχειριστικό Σχέδιο που θα διέπει την περιοχή του Ακάμα. Η πρόσληψη αναμένεται να γίνει το 2012. Επίσης, τον Νοέμβριο του 2011 το Τμήμα Περιβάλλοντος προκηρύξε Διαγωνισμό για την ετοιμασία Διαχειριστικού Σχεδίου για την περιοχή του Δικτύου NATURA και η διαδικασία υποβολής, αξιολόγησης και κατακύρωσης βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του Φεβρουαρίου του 2012. Το τελικό Διαχειριστικό Σχέδιο αναμένεται να κατατεθεί εντός του 2013, σύμφωνα με τους όρους εντολής του Διαγωνισμού.

3.8 Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί

3.8.1 Από τον Μάιο του 2004 βρίσκεται σε ισχύ ο Νόμος που αφορά τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον (Αρ. 160 (I)/2003). Στα πλαίσια της συμμετοχής της Κύπρου στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αδειοδότηση Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών (ΓΤΟ) στην ΕΕ, εκφράσθηκαν και κατά το 2011 αρνητικές θέσεις σε αιτήσεις που εξετάζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη διάθεση στην αγορά γενετικά τροποποιημένων προϊόντων.

3.8.2 Στα πλαίσια της πολιτικής της Κύπρου για προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας των πολιτών της από τους ΓΤΟ, το Υπουργικό Συμβούλιο υιοθέτησε απόφαση για τη διεξαγωγή μελέτης για επιστημονική ανάλυση του θέματος της συνύπαρξης μεταξύ Γενετικά Τροποποιημένων και Συμβατικών και Βιολογικών καλλιεργειών στην Κύπρο. Ο λόγος της απόφασης αυτής είναι η σοβαρή ανησυχία για τυχόν καλλιέργεια των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στην επικράτεια της Δημοκρατίας. Η αρνητική στάση της Κύπρου για τους ΓΤΟ επιβεβαιώνεται και σε επίπεδο Βουλής των Αντιπροσώπων, μη-κυβερνητικών οργανισμών και απλών πολιτών της Δημοκρατίας.

3.8.3 Στις 13 Ιουλίου 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε ένα νέο πακέτο προτάσεων για το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τους Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς (ΓΤΟ), το οποίο περιλαμβάνει ένα έγγραφο τύπου «communication», μια νομοθετική πρόταση για τροποποίηση της Οδηγίας 2001/18/EC και μια νέα σύσταση για τη συνύπαρξη γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) με συμβατικές και βιολογικές καλλιέργειες. Η εν λόγω οδηγία προτείνεται να τροποποιηθεί με την προσθήκη ενός νέου άρθρου (26β) με το οποίο θα δίνεται το δικαίωμα στο κάθε Κράτος-Μέλος να περιορίσει ή να απαγορεύσει πλήρως την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων οργανισμών οι οποίοι έχουν εγκριθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε μερική ή όλη την επικράτεια του. Η Κύπρος υποστηρίζει την εν λόγω πρόταση, εντούτοις υπάρχουν κάποιες νομικές ασάφειες, οι οποίες αν δεν ξεπεραστούν η πρόταση δε θα μπορέσει να υλοποιηθεί. Εντός του 2011 δεν έχει παρατηρηθεί ιδιαίτερη πρόοδος στις συζητήσεις μεταξύ των Κρατών-Μελών. Η πρόταση θα συνεχίσει να συζητείται εντός του 2012 και ανάλογα με την πρόοδο που θα επιτευχθεί κατά τη Δανέζικη Προεδρία, θα δράσει και η Κύπρος κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2012.

4. ΤΟΜΕΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ

4.1 Έλεγχος της Ρύπανσης

4.1.1 Το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει την ευθύνη για τον έλεγχο και πρόληψη της ρύπανσης των νερών και του εδάφους από την λειτουργία βιομηχανικών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων και, γενικά, από οποιαδήποτε δραστηριότητα που μπορεί ή τείνει να ρυπάνει τα νερά και το έδαφος. Ο Νόμος Αρ. 106(Ι)/2002 αποτελεί τον βασικό Νόμο, σύμφωνα με τον οποίο ρυθμίζονται όλα τα θέματα ελέγχου της ρύπανσης των νερών και του εδάφους. Ο Νόμος αυτός έχει τροποποιηθεί σε προηγούμενα χρόνια, με την έκδοση των τροποποιητικών Νόμων Αρ. 160(Ι)/2005, 76(Ι)/2006, 22(Ι)/2007, 11(Ι)/2008, 53(Ι)/2008, 68(Ι)/2009 και 78(Ι)/2009. Ο βασικός Νόμος μαζί με τους πιο πάνω τροποποιητικούς Νόμους αναφέρονται ως «οι Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών, Νόμοι του 2002 μέχρι 2009».

4.1.2 Στα πλαίσια των Νόμων αυτών, χορηγούνται Άδειες Απόρριψης Αποβλήτων στις εγκαταστάσεις που είναι δυνατό να προκαλέσουν ρύπανση με τη διοχέτευση αποβλήτων τους στα νερά ή στο έδαφος. Στις άδειες ενσωματώνονται ειδικοί όροι, όπου καθορίζονται, για κάθε τύπο εγκατάστασης, απαιτήσεις σχετικά με τον τρόπο επεξεργασίας και διάθεσης των αποβλήτων τους. Κατά το 2011 χορηγήθηκαν συνολικά 70 Άδειες Απόρριψης Αποβλήτων σε βιομηχανικές, κτηνοτροφικές και άλλες εγκαταστάσεις.

4.1.3 Επίσης, κατά το 2011, συνεχίστηκαν οι επιθεωρήσεις των διαφόρων αδειοδοτημένων εγκαταστάσεων (χοιροστασιών, πτηνοτροφείων, αγελαδοτροφείων, σφαγείων, βιομηχανιών, λατομείων, εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων και άλλων εγκαταστάσεων), με προτεραιότητα στις εγκαταστάσεις που εμπίπτουν στις πρόνοιες των Περί Ολοκληρωμένης Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης, Νόμων του 2003 μέχρι 2008. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από 100 επιθεωρήσεις. Το Τμήμα Περιβάλλοντος χειρίστηκε μεγάλο αριθμό καταγγελιών για παράνομες απορρίψεις ή οχληρία, με επιτόπου διερεύνηση και λήψη αναγκαίων μέτρων.

4.1.4 Στην Κύπρο λειτουργούν 81 εγκαταστάσεις που εμπίπτουν στις πρόνοιες των περί Ολοκληρωμένης Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης, Νόμων του 2003 μέχρι 2008. Με τη θέσπιση των Νόμων αυτών ενσωματώθηκαν στη Νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας οι διατάξεις της Οδηγίας 2008/1/EK (κωδικοποιημένη έκδοση της Οδηγίας 96/61/EK), γνωστής ως Οδηγίας **IPPC** (Integrated Pollution and Prevention Control). Η συγκεκριμένη Οδηγία αφορά στις πλέον ρυπογόνες εγκαταστάσεις, στις Άδειες Απόρριψης Αποβλήτων των οποίων ενσωματώνονται όροι για την προώθηση χρήσης των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών, την εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, την πρόληψη

ατυχημάτων, τη μείωση στη κατανάλωση ενέργειας και φυσικών πόρων, τη μείωση των παραγόμενων στερεών και υγρών αποβλήτων, κτλ.

4.1.5 Στα πλαίσια της συμμόρφωσης τους με τις απαιτήσεις των πιο πάνω νομοθεσιών, 10 χοιροτροφικές μονάδες έχουν προχωρήσει στην εγκατάσταση σταθμών βιολογικής επεξεργασίας (αναερόβια και αερόβια επεξεργασία) των χοιρολυμάτων, ενώ άλλες 11 εξασφάλισαν, ή βρίσκονται στο τελικό στάδιο εξασφάλισης, Πολεοδομικής Άδειας για κατασκευή τέτοιων σταθμών. Οι σταθμοί επεξεργασίας κτηνοτροφικών αποβλήτων πέραν από την αυξημένη προστασία του εδάφους και των νερών από τη ρύπανση, συνεισφέρουν στην αύξηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με την παραγωγή βιοαερίου που μετατρέπεται σε ηλεκτρική ενέργεια και διοχετεύεται στο εθνικό δίκτυο ηλεκτροδότησης. Επιπρόσθετα προσφέρουν στη μείωση της ρύπανσης με επεξεργασία κτηνοτροφικών και μη κτηνοτροφικών αποβλήτων από άλλες εγκαταστάσεις.

4.2 Νιτρορύπανση

4.2.1 Η ρύπανση με νιτρικά από τη γεωργία και τη κτηνοτροφία, αποτελεί σημαντικό πρόβλημα ρύπανσης των νερών στην Κύπρο. Μετά την αδειοδότηση όλων των χοιροστασιών, αγελαδοτροφείων και πτηνοτροφείων που δραστηριοποιούνται εντός των ευπρόσβλητων στη Νιτρορύπανση περιοχών (Κοκκινοχώρια, Κίτι-Περβόλια, Ακρωτήρι, Πάφος και Πόλη Χρυσοχούς) με Άδειες Απόρριψης Αποβλήτων, το Τμήμα Περιβάλλοντος ξεκίνησε διαδικασίες ελέγχου και ενημέρωσης για την εφαρμογή των όρων που περιλαμβάνονται σε αυτές. Ανάμεσα σε άλλους, περιλαμβάνονται και όροι για την ορθή διαχείριση των παραγόμενων αποβλήτων από τις διεργασίες της μονάδας, τους οποίους οι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να τηρούν. Επιθεωρήθηκαν, επίσης, αρκετές από τις πιο πάνω κτηνοτροφικές μονάδες για έλεγχο της τήρησης των όρων των Αδειών Απόρριψης Αποβλήτων που κατέχουν. Στις περιπτώσεις όπου διαπιστώθηκε σημαντική παραβίαση των όρων εφαρμόστηκαν οι πρόνοιες της κείμενης Νομοθεσίας.

4.2.2 Συνεχίστηκε, επίσης, η εφαρμογή του αναθεωρημένου Προγράμματος Δράσης και του Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής. Ανάμεσα στα μέτρα που προωθήθηκαν από το Τμήμα Γεωργίας είναι ο έλεγχος της χρήσης λιπασμάτων και κοπριάς, ο έλεγχος της ποιότητας των εδαφών, η χρήση βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης, η μετακίνηση κτηνοτροφικών μονάδων, η κατάλληλη επιλογή εδαφους για εναπόθεσή των κτηνοτροφικών αποβλήτων, κτλ, ενώ παράλληλα έγινε εκτενής ενημέρωση των γεωργών για τα θέματα πολλαπλής συμμόρφωσης.

4.2.3 Συνεχίστηκε το πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας των επιφανειακών και υπόγειων νερών, από το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης καθώς και η παρακολούθηση των παράκτιων νερών από το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών.

4.2.4 Μετά από απόφαση των εμπλεκόμενων Τμημάτων κηρύχθηκε μέρος της περιοχής Ορούντας ως Ευπρόσβλητη ζώνη στη Νιτρορύπανση. Το σχετικό Διάταγμα (Κ.Δ.Π. 41/2011) δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα της κυβέρνησης στις 04.02.2011. Μετά από πολύμηνες επαφές με την Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που έγιναν στα πλαίσια αξιολόγησης εφαρμογής της Οδηγίας για τη Νιτρορύπανση στην Κύπρο, οριστικοποιήθηκε και αποστάληκε το τελικό προσχέδιο του νέου αναθεωρημένου Προγράμματος Δράσης που θα εφαρμόζεται σε όλες τις καθορισμένες ως Ευπρόσβλητες Ζώνες στην Κύπρο. Το Πρόγραμμα θα τεθεί σε εφαρμογή μετά την εξέταση της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Μελέτης που ετοιμάστηκε για προσδιορισμό των επιπτώσεων στο Περιβάλλον. Μέχρι την εφαρμογή του θα βρίσκεται σε ισχύ το υφιστάμενο Πρόγραμμα Δράσης.

4.3 Διαχείριση της Ποιότητας των Νερών Κολύμβησης

4.3.1 Η νέα Οδηγία για τη Διαχείριση της Ποιότητας των Νερών Κολύμβησης (2006/7/EK), μεταφέρθηκε στο Εθνικό Δίκαιο, με τον περί της Διαχείρισης της Ποιότητας των Νερών Κολύμβησης, Νόμο του 2008 (Αρ. 57(I)/2008).

4.3.2 Η Κύπρος ξεκίνησε την εφαρμογή της Οδηγίας από τις αρχές του 2008, καταρτίζοντας κατάλογο με τις περιοχές των νερών κολύμβησης και καθορίζοντας την διάρκεια της κολυμβητικής περιόδου. Η νομοθεσία προβλέπει ετήσια αναθεώρηση του καταλόγου των νερών κολύμβησης και τη διάρκεια της κολυμβητικής περιόδου.

4.3.3 Για το 2011, η κολυμβητική περίοδος ορίστηκε ως η περίοδος από 1^η Μαΐου μέχρι 31^η Οκτωβρίου και ο κατάλογος των νερών κολύμβησης 2011 περιλαμβάνει 112 περιοχές κολύμβησης. Οι 112 από αυτές παρέμειναν ίδιες με την προηγούμενη χρόνια ενώ συνεχίστηκε η εξαίρεση προσωρινά μίας από την παρακολούθηση λόγω της κατασκευής παρακτίων έργων στην περιοχή νερών κολύμβησης. Ο εν λόγω κατάλογος εξάχθηκε μετά από παγκύπριες και επαρχιακές συσκέψεις με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς όπως κυβερνητικά τμήματα και υπηρεσίες, τοπικές αρχές, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, την Κεντρική Επιτροπή Παραλιών, και κατόπιν επιτόπου επισκέψεων καθώς και διαβούλευσης μέσω του διαδικτύου κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 της Οδηγίας για δημόσια διαβούλευση.

4.3.4 Επιπρόσθετα, η Κύπρος πριν από την έναρξη της κολυμβητικής περιόδου του 2011 ακολούθησε τις πρόνοιες της Οδηγίας 2006/7/EK και κατάρτισε πρόγραμμα παρακολούθησης για τις περιοχές νερών κολύμβησης, το οποίο αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος. Η παρακολούθηση αφορούσε τουλάχιστο μηνιαίες δειγματοληψίες καθώς και 1 δειγματοληψία πριν από την έναρξη της κολυμβητικής περιόδου, για ανάλυση των παραμέτρων «εντερόκοκκοι» και «*Escherichia coli*». Οι δειγματοληψίες πραγματοποιήθηκαν ανελλιπώς.

4.3.5 Η παρακολούθηση της ποιότητας των νερών κολύμβησης κατά το 2011 συνεχίστηκε με επιτυχία, με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος. Τα αποτελέσματα αυτής της παρακολούθησης ανέδειξαν και πάλι τις παραλίες της Κύπρου ως τις καθαρότερες της Ευρώπης με 100% συμμόρφωση, τόσο με τις υποχρεωτικές τιμές όσο και με τις πιο αυστηρές ενδεικτικές τιμές της Οδηγίας. Τον Δεκέμβριο του 2011 το Τμήμα Περιβάλλοντος ολοκλήρωσε την 1^η ταξινόμηση της ποιότητας των νερών κολύμβησης ανά τετραετία (2008-2011), και όλες οι περιοχές ταξινομήθηκαν ως εξαιρετικής ποιότητας.

4.3.6 Πριν από τις 24 Μαρτίου 2011, με βάση και την υποχρέωση της Κύπρου ως Κράτους Μέλους, καταρτίστηκαν οι «Ταυτότητες των Νερών Κολύμβησης» για κάθε περιοχή νερών κολύμβησης, οι οποίες γνωστοποιήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος. Συνάμα φτιάχτηκαν 113 αφίσες, μία για κάθε περιοχή νερών κολύμβησης, με περίληψη της ταυτότητας της κάθε περιοχής νερών κολύμβησης, τρέχουσα ταξινόμηση, χαρτογραφική απεικόνιση και στοιχεία επικοινωνίας με την Αρμόδια Αρχή. Οι αφίσες, πριν από την έναρξη της κολυμβητικής περιόδου του 2012, θα αναρτηθούν σε Πινακίδες σε κάθε μία περιοχή νερών κολύμβησης με σκοπό την ενημέρωση του κοινού και την άμεση λήψη βέλτιστων διαχειριστικών μέτρων. Με τα πιο πάνω, δίδεται στο κοινό η ευκαιρία να συμμετέχει στην εφαρμογή της νομοθεσίας και να ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές έγκαιρα για τυχόν περιστατικά ρύπανσης. Κύριος στόχος είναι η διατήρηση της ταξινόμησης των νερών κολύμβησης της Κύπρου σε εξαιρετικής ποιότητας, με τα γνωστά οφέλη για το περιβάλλον, τον τουρισμό αλλά και την οικονομία του τόπου.

4.4 Επεξεργασία Αστικών Λυμάτων και Λάσπης

4.4.1 Στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας για την Επεξεργασία των Αστικών Λυμάτων, (91/271/ΕΟΚ) πραγματοποιήθηκε έλεγχος των αποτελεσμάτων χημικών και μικροβιολογικών αναλύσεων, της ποιότητας των απορρίψεων από αδειοδοτημένους σταθμούς επεξεργασίας αστικών αποβλήτων και αποβλήτων βιομηχανιών τροφίμων. Ο έλεγχος διενεργήθηκε από ιδιωτικό χημικό εργαστήριο στα πλαίσια της προσφοράς (Αρ.1/2009), η οποία κατακυρώθηκε το 2009, με παροχή υπηρεσιών.

4.4.2 Το Τμήμα Περιβάλλοντος, ως η Αρμόδια Αρχή για τον έλεγχο και την παρακολούθηση των απορρίψεων από σταθμούς επεξεργασίας αστικών λυμάτων, έχει προχωρήσει στη λήψη των προβλεπόμενων νομικών μέτρων στις περιπτώσεις παραβίασης των ποιοτικών ορίων των επεξεργασμένων λυμάτων απόρριψης όπως αυτά τέθηκαν στην Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων καθώς και στις περιπτώσεις παραβίασης άλλων όρων της Άδειας.

4.4.3 Το Τμήμα Περιβάλλοντος σε συνεργασία με το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων και τα Συμβούλια Αποχετεύσεων, ετοίμασε την Έκθεση σύμφωνα με το Άρθρο 15 της Οδηγίας. Η εν λόγω Έκθεση ολοκληρώθηκε και υποβλήθηκε ηλεκτρονικά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2011.

4.4.4 Το Τμήμα Περιβάλλοντος σε συνεργασία με το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων ετοιμάζει την Έκθεση σύμφωνα με το Άρθρο 16 της Οδηγίας. Η εν λόγω Έκθεση θα ολοκληρωθεί και θα υποβληθεί ηλεκτρονικά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρχές του 2012.

4.4.5 Τον Οκτώβριο του 2011, το Τμήμα Περιβάλλοντος σε συνεργασία με τις Υγειονομικές Υπηρεσίες διοργάνωσε στην Κύπρο, με επιτυχία, το Εργαστήριο με τίτλο «Cyprus - Workshop on Safe Drinking Water and Sanitation» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

4.5 Προστασία Υδρογεωτρήσεων

Κατά το 2011, συνεχίστηκε η εφαρμογή του Διατάγματος Κ.Δ.Π. 45/1996 που προβλέπει τον Καθορισμό Ζωνών Προστασίας Γεωτρήσεων που χρησιμοποιούνται ως πηγές πόσιμου νερού. Από την έναρξη της εφαρμογής του Διατάγματος μέχρι και το τέλος του 2010 έχουν γνωστοποιηθεί και δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Ζώνες Προστασίας για 110 συνολικά γεωτρήσεις ύδρευσης σε αρκετές κοινότητες.

4.6 Ουσίες Προτεραιότητας

4.6.1 Η απόφαση της ΕΕ με Αρ.2455/2001/ΕΚ ορίζει τον πρώτο κατάλογο 33 ουσιών ή ομάδων ουσιών στις οποίες έχει δοθεί προτεραιότητα για δράση σε κοινοτική κλίμακα. Ορισμένες από τις εν λόγω ουσίες προτεραιότητας έχουν ορισθεί ως επικίνδυνες ουσίες προτεραιότητας για τις οποίες τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν τα απαιτούμενα μέτρα με σκοπό την παύση ή τη σταδιακή εξάλειψη των εκπομπών, των απορρίψεων και των διαρροών.

4.6.2 Τον Δεκέμβριο του 2008 εκδόθηκε η νέα Οδηγία 2008/105/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος στον τομέα της πολιτικής των νερών. Η Οδηγία αυτή καθορίζει Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος για ουσίες προτεραιότητας και ορισμένους άλλους ρύπους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 16 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, με στόχο την επίτευξη καλής χημικής κατάστασης των

επιφανειακών νερών. Η μεταφορά της Οδηγίας 2008/105/ΕΚ (Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος) έγινε μέσω της έκδοσης:

- i. του περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων (Τροποποιητικού) Νόμου του 2010 (Αρ. 113(Ι)/2010),
- ii. των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος στον Τομέα της Πολιτικής των Υδάτων) Κανονισμών του 2010 (Κ.Δ.Π. 484/2010) και
- iii. του περί Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων (Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος στον Τομέα της Πολιτικής των Υδάτων) Διατάγματος του 2010 (Κ.Δ.Π. 500/2010).

Η τροποποίηση και οι Κανονισμοί έχουν δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 26/11/2010 και 3/12/2010 αντίστοιχα, ενώ το Διάταγμα δημοσιεύτηκε στις 10/12/2010.

4.6.3 Στην Ομάδα Εργασίας Ε, για Χημικά Θέματα/Ουσίες Προτεραιότητας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατά το 2011, συζητήθηκε η αναθεώρηση του καταλόγου με τις Ουσίες Προτεραιότητας. Στον κατάλογο θα συμπεριληφθούν νέες ουσίες, υφιστάμενες θα αλλάξουν καθεστώς, δηλαδή κάποιες που είναι χαρακτηρισμένες ως ουσίες προτεραιότητας θα χαρακτηριστούν ως επικίνδυνες ουσίες προτεραιότητας και το αντίθετο και κάποια από τα Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος (όρια) ουσιών του υφιστάμενου καταλόγου θα διαφοροποιηθούν.

4.7 Μητρώο Έκλυσης και Μεταφοράς Ρύπων

4.7.1 Στα πλαίσια εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 166/2006/ΕΚ για τη δημιουργία Ευρωπαϊκού Μητρώου Έκλυσης και Μεταφοράς Ρύπων, το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας και το Τμήμα Περιβάλλοντος έχουν προχωρήσει στη δημιουργία Μητρώου σε εθνικό επίπεδο το οποίο περιλαμβάνει πληροφορίες αναφορικά με τις εκλύσεις ρυπογόνων ουσιών στον αέρα, τα νερά και το έδαφος, από συγκεκριμένες βιομηχανικές και άλλες δραστηριότητες, καθώς και τις εκτός του χώρου των εγκαταστάσεων μεταφορές αποβλήτων (επικίνδυνων και μη). Τα στοιχεία αυτά συλλέγονται και καταχωρούνται στο Μητρώο σε ετήσια βάση και ακολούθως διαβιβάζονται υπό μορφήν ετήσιων αναφορών προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η διαδικασία δημιουργίας του Μητρώου έχει ξεκινήσει από το έτος 2009 με την καταγραφή των στοιχείων που αφορούσαν το έτος 2007. Κατά το έτος 2011 έχουν καταγραφεί τα περιβαλλοντικά στοιχεία που αφορούν το έτος 2009.

4.7.2 Το 2011 λειτούργησε το διαδικτυακό σύστημα για το Εθνικό Μητρώο Έκλυσης και Μεταφοράς Ρύπων το οποίο βρίσκεται στη διάθεση του κοινού στον ιστοχώρο <http://www.prtr.dli.mlsi.gov.cy>. Το διαδικτυακό σύστημα συμβάλλει στην επίτευξη του βασικού στόχου του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα μητρώα έκλυσης και μεταφοράς ρύπων για βελτίωση και ενίσχυση της δυνατότητας πρόσβασης του κοινού στην περιβαλλοντική πληροφόρηση. Το Διαδικτυακό Σύστημα αποτελείται από ιστοσελίδα δυναμικά συνδεδεμένη με Βάση Δεδομένων, στην οποία καταχωρούνται τα στοιχεία έκλυσης ρύπων στον αέρα, τα νερά και το έδαφος, καθώς επίσης και οι μεταφορές αποβλήτων.

4.7.3 Οι φορείς εκμετάλλευσης που εμπíπτουν στις πρόνοιες του Πρωτοκόλλου και του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού Κανονισμού σχετικά με τα μητρώα έκλυσης και μεταφοράς ρύπων, έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν με ηλεκτρονικό τρόπο, μέσω διαδικτύου, τα περιβαλλοντικά στοιχεία που απαιτούνται ώστε να ελεγχθούν και να εγκριθούν από τους αρμόδιους λειτουργούς του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας και του Τμήματος Περιβάλλοντος και να διαβιβαστούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επιπλέον, μέσω του Διαδικτυακού Συστήματος είναι δυνατή η γεωγραφική απεικόνιση σε χάρτη της Κύπρου, τόσο

των εγκαταστάσεων που εμπίπτουν στο Πρωτόκολλο και τον Κανονισμό αλλά και των στοιχείων έκλυσης και μεταφοράς ρύπων ανά εγκατάσταση.

5. ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

5.1 Νομοθεσία για τα Στερεά και Επικίνδυνα Απόβλητα

5.1.1 Στα πλαίσια της εφαρμογής του Νόμου με Αρ. 215(I)/2002 για τη Διαχείριση των Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων, στόχος του οποίου είναι η διαχείριση των στερεών και επικινδύνων αποβλήτων ώστε να διασφαλιστεί η δημόσια υγεία και η ρύπανση του περιβάλλοντος, παρατίθενται τα ακόλουθα στοιχεία για το έτος 2011:

5.1.2 Στο Τμήμα Περιβάλλοντος κατά το έτος του 2011 έχουν υποβληθεί συνολικά 74 αιτήσεις από εγκαταστάσεις/οικονομικούς φορείς για άδειες διαχείρισης επικινδύνων και μη επικινδύνων αποβλήτων. Από αυτές, οι 57 αφορούσαν νέες άδειες ενώ οι υπόλοιπες 17 ανανεώσεις υφιστάμενων αδειών.

5.1.3 Συνολικά μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί 103 άδειες διαχείρισης αποβλήτων σε εγκαταστάσεις/φορείς εκμετάλλευσης. Από αυτές, 35 αδειοδοτήθηκαν για διαχείριση αποβλήτων (19 για την διαχείριση μη επικινδύνων αποβλήτων και 16 για τη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων). Οι υπόλοιπες 68 άδειες αφορούν τη συλλογή/μεταφορά αποβλήτων (53 για την συλλογή-μεταφορά μη επικινδύνων αποβλήτων και 15 των επικινδύνων απόβλητων). Κατά το 2011, χορηγήθηκαν από τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος συνολικά 13 άδειες διαχείρισης αποβλήτων.

5.1.4 Στις 23 Δεκεμβρίου του 2011, στα πλαίσια εναρμόνισης με την οδηγία 2008/98/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19^{ης} Νοεμβρίου 2008 για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών, ψηφίστηκε από τη Βουλή, ο περί Αποβλήτων, Νόμος του 2011 (Αρ. 185(I)/2011). Ο νέος νόμος καταργεί τους περί Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων, Νόμους του 2002 μέχρι 2011 και τίθεται σε ισχύ από τις 23.12.2011, ημέρα δημοσίευσης του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

5.1.5 Για την ευκολότερη ενημέρωση των ενδιαφερομένων μερών αλλά και των πολιτών γενικότερα, καταρτίστηκε κατάλογος των αδειοδοτημένων διαχειριστών αποβλήτων, ο οποίος βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος (www.moa.gov.cy/environment).

5.2 Διαχείριση Μη Επικινδύνων Αποβλήτων

5.2.1 Διαχείριση Αποβλήτων Συσκευασιών

5.2.1.1 Το Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, μετά την έγκριση της πρότασης από το Υπουργικό Συμβούλιο για οικονομική ενίσχυση της ενημερωτικής εκστρατείας της Green Dot Cyprus, συνέχισε την οικονομική ενίσχυση και έλεγχο του προγράμματος από το εγκεκριμένο κονδύλι για το 2011 για το ποσό των €512.000.

5.2.1.2 Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση που ετοιμάστηκε και υποβλήθηκε στην ΕΕ από το Τμήμα Περιβάλλοντος, το 2009 τα ποσοστά ανάκτησης και ανακύκλωσης των αποβλήτων συσκευασιών ήταν αυξημένα σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές. Η συνολική ανάκτηση ανέρχεται στο 42,5%, ενώ η συνολική ανακύκλωση στο 42,2%. Πιο συγκεκριμένα, τα ποσοστά ανακύκλωσης ήταν 19,9% για το γυαλί, 18,2% για το πλαστικό, 78,9% για το χαρτί/χαρτόνι, 98% μέταλλο, και 24,6% για το ξύλο.

5.2.1.3 Επίσης, έχει αυξηθεί ο αριθμός των επιθεωρήσεων σε παραγωγούς που δεν έχουν συμμορφωθεί με την σχετική νομοθεσία για τις συσκευασίες και έχουν επιδοθεί εξώδικα με στόχο την αύξηση της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία.

5.2.1.4 Παράλληλα, έχει ετοιμαστεί νομοσχέδιο τροποποίησης του Νόμου για τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασιών με το οποίο γίνεται εναρμόνιση με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες 2004/12/ΕΚ, 2005/20/ΕΚ, τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 219/2009 και την απόφαση της Επιτροπής της 22^{ης} Μαρτίου 2005 για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, και καταργείται ο περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών Νόμος Ν.48(Ι)/2006. Το νομοσχέδιο αυτό βρίσκεται στο στάδιο του νομοτεχνικού έλεγχου. Η τροποποίηση αφορά κυρίως την επιβολή πιο ψηλών ποσοτικών στόχων ανάκτησης/ανακύκλωσης μέχρι το έτος 2012, καθώς και τον καθορισμό νέων προνοιών οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν τους εμπλεκόμενους οικονομικούς φορείς (παραγωγούς). Οι πρόνοιες περιλαμβάνουν τη διεύρυνση του ορισμού των συσκευασιών, την επιβολή αυστηρότερου ορίου για τις ποσότητες των αποβλήτων συσκευασιών που τοποθετούνται στην αγορά για συμμετοχή σε συλλογικά συστήματα ή για την οργάνωση ατομικών συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων συσκευασίας για την επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης, την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του Νόμου, και τον καθορισμό αυστηρότερων κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένης και της πρόνοιας για εξώδικη ρύθμιση των αδικημάτων.

5.2.2 Διαχείριση Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (ΑΗΗΕ)

5.2.2.1 Τα ΑΗΗΕ είναι το πλέον αυξανόμενο ρεύμα παραγωγής αστικών αποβλήτων (με ρυθμό ανάπτυξης τριπλάσιο από τα υπόλοιπα απόβλητα στην ΕΕ). Στο παρόν στάδιο υπάρχει η υποχρέωση για χωριστή συλλογή τουλάχιστον 4 kg/άτομο/έτος ή, σε επίπεδο Κράτους, περίπου 3.000 τόνων ετησίως.

5.2.2.2 Από την 1^η Δεκεμβρίου 2009 τέθηκε σε ισχύ χρέωση περιβαλλοντικού τέλους σε νέες συσκευές. Το περιβαλλοντικό τέλος εγκρίθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ως η Αρμόδια Αρχή. Σημαντικό μέρος των εσόδων από το τέλος αυτό διατίθεται από το σύστημα για την ορθή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών αναφορικά με το θέμα.

5.2.2.3 Το συλλογικό σύστημα διαχείρισης ΑΗΗΕ (WEEE Electrocyclosis Cyprus Ltd) έχει πλέον αναπτύξει πλήρως τις εργασίες του και σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος αναζητεί τις λύσεις εκείνες που θα του επιτρέψουν να επιτύχει τους στόχους που ανέλαβε για λογαριασμό των υπόχρεων παραγωγών. Με βάση προκαταρκτικά αποτελέσματα, το σύστημα φαίνεται να συλλέγει 1.200-1.500 τόνους από τους 3.000 τόνους τους οποίους οφείλει να συλλέγει ετησίως (40-50%), ενώ οι υπόλοιπες ποσότητες συμπληρώνονται από άμεση συλλογή ΑΗΗΕ από τους αδειοδοτημένους διαχειριστές.

5.2.2.4 Η όλη προσπάθεια για επίτευξη των στόχων της χωριστής συλλογής αλλά και της περιβαλλοντικής διαχείρισης, θεωρείται ιδιαίτερα δύσκολη, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι τα απόβλητα αυτά και ιδίως οι μεγάλες οικιακές συσκευές (πλυντήρια, φούρνοι και κλιματιστικά) γίνονται στόχος διαφόρων γυρολόγων αφού περιέχουν σημαντικές ποσότητες σιδηρούχων και μη σιδηρούχων μετάλλων με μεγάλη εμπορική αξία. Οι παράνομοι αυτοί διαχειριστές προβαίνουν σε πλήρη αποσυναρμολόγηση των συσκευών οι οποίες καταλήγουν τελικά στους διαχειριστές μεταλλικών αποβλήτων ως μεταλλικά απόβλητα και όχι ως ΑΗΗΕ, χάνοντας έτσι πολύ μεγάλες ποσότητες οι οποίες θα προσμετρούνταν στην επίτευξη του στόχου χωριστής συλλογής.

5.2.2.5 Το Τμήμα Περιβάλλοντος επικεντρώνεται σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς (υπόχρεοι παραγωγοί οργανισμοί, τοπική αυτοδιοίκηση και πολίτες) στην ορθή ενημέρωση του πολίτη ώστε να διαχειρεύουν τα ΑΗΗΕ σε εγκεκριμένα σημεία συλλογής του συστήματος διαχείρισης. Ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια για πάταξη της παράλληλης παράνομης διαχείρισης των ΑΗΗΕ ώστε να επιτευχθούν οι επιβαλλόμενοι από την Ευρωπαϊκή Ένωση στόχοι.

5.2.3 Διαχείριση Ηλεκτρικών Στηλών και Συσσωρευτών (Μπαταρίες)

5.2.3.1 Με σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία (2006/66/ΕΚ) καθορίστηκε η Ευθύνη Παραγωγού για ακόμα ένα ρεύμα επικίνδυνων αστικών αποβλήτων για το οποίο απαιτείται χωριστή συλλογή και περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση.

5.2.3.2 Η εν λόγω νομοθεσία μεταφέρθηκε στο Εθνικό Δίκαιο με το ΚΔΠ 125/2009. Βάσει της νομοθεσίας, απαιτείται η επίτευξη στόχου χωριστής συλλογής 25% των διατιθέμενων στην αγορά μπαταριών μέχρι τον Σεπτέμβριο 2012 και 45% μέχρι τον Σεπτέμβριο 2016.

5.2.3.3 Οι “υπόχρεοι παραγωγοί” οργανώθηκαν και υπέβαλαν την πρόταση τους για λειτουργία του πρώτου Συλλογικού Συστήματος Διαχείρισης Μπαταριών (ΑΦΗΣ ΚΥΠΡΟΣ ΛΤΔ) με αποτέλεσμα να εγκριθούν ταυτόχρονα με την δημοσίευση των περί Στερεών και Επικίνδυνων (Αποβλήτα Ηλεκτρικών Στηλών και Συσσωρευτών) Κανονισμών του 2009 (ΚΔΠ 125/2009). Το σύστημα αριθμεί αυτή τη στιγμή 147 μέτοχους και μέλη, που εκπροσωπούν περίπου το 85% της αγοράς.

5.2.3.4 Μέχρι το τέλος του 2011, το σύστημα είχε τοποθετήσει συνολικά 1.815 ειδικούς κάδους συλλογής αποβλήτων φορητών μπαταριών και πλησιάζει πλέον το στόχο των 2.500 κάδων βάσει του σχεδιασμού του συστήματος. Οι κάδοι αυτοί βάσει σχεδιασμού τοποθετούνται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα (σχολεία, φροντιστήρια, κολέγια, πανεπιστήμια, κλπ), κυβερνητικούς και άλλους οργανισμούς, καταστήματα ηλεκτρικών ειδών και μπαταριών, πολυκαταστήματα και τράπεζες. Σε παρόμοιου τύπου σημεία μπορούν να τοποθετηθούν κάδοι με ένα απλό τηλεφώνημα, δωρεάν, στους οποίους μπορεί ο κάθε πολίτης να απορρίψει από πολύ μικρές (μπαταρίες τύπου κουμπιού) μέχρι μπαταρίες 2 κιλών (φορητών Η/Υ, ηλεκτρικά εργαλεία, κλπ).

5.2.3.5 Μία προκαταρκτική εκτίμηση για το 2011 δείχνει ότι συλλέχτηκαν περισσότεροι από 33 τόνοι αποβλήτων φορητών ηλεκτρικών στηλών σε σχέση με 22 τόνους το 2010. Αναμένεται ότι το 2012 οι συλλεχθέντες ποσότητες θα αυξηθούν ακόμα περισσότερο και ίσως επιτευχθεί ο πρώτος στόχος χωριστής συλλογής ο οποίος υπολογίζεται γύρω στους 75 τόνους ετησίως.

5.2.3.6 Όσον αφορά τις μπαταρίες οχημάτων, από το 2002 υπάρχει οργανωμένο δίκτυο χωριστής συλλογής και αποστολής τους σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης στο εξωτερικό. Υπολογίζεται ότι πέραν του 90% των μπαταριών οχημάτων που διατίθενται στην Κυπριακή αγορά συλλέγονται χωριστά και τυγχάνουν περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης. Ειδικά για το έτος 2011 συλλέχθηκαν και εξάχθηκαν σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις του εξωτερικού 5.682,77 τόνοι αποβλήτων μπαταριών οχημάτων.

5.2.4 Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών

5.2.4.1 Στις 25/2/2011 ψηφίστηκαν οι περί Στερεών και Επικινδύνων (Διαχείριση Αποβλήτων Ελαστικών) Κανονισμοί του 2011 (Κ.Δ.Π.61/2011). Οι κανονισμοί αυτοί έχουν ως κύριο σκοπό τη ρύθμιση της διαχείρισης των αποβλήτων ελαστικών με την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και της «ευθύνης του παραγωγού». Με τους κανονισμούς

καθορίζεται η υποχρέωση των εισαγωγέων για δημιουργία συστημάτων διασφάλισης της διαχείρισης αποβλήτων ελαστικών μέσω των διαδικασιών ανάκτησης. Απώτερος σκοπός είναι η αποφυγή της ανεξέλεγκτης απόρριψης των αποβλήτων αυτών και η αξιοποίηση του υλικού τους ή/και του ενεργειακού περιεχομένου τους.

5.2.4.2 Υπάρχουν δύο αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων ελαστικών. Η μία είναι η εταιρεία CBp Cyprus Ltd η οποία με συνεχή πυρόλυση ανακυκλώνει απόβλητα ελαστικά παράγοντας βιομηχανική αιθάλη και η άλλη είναι το Τσιμεντοποιείο Βασιλικού το οποίο καίει ελαστικά για ανάκτηση ενέργειας. Υπάρχει ενδιαφέρον και από αριθμό επενδυτών για νέες μονάδες διαχείρισης ελαστικών, οι οποίες όμως βρίσκονται ακόμα σε επίπεδο μελέτης.

5.2.4.3 Για την συμμόρφωση με τους κανονισμούς αυτούς, οι εισαγωγείς ελαστικών είχαν την υποχρέωση εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος των κανονισμών να δημιουργήσουν ατομικά ή συλλογικά συστήματα διαχείρισης τα οποία να διασφαλίζουν τη συλλογή, μεταφορά και αξιοποίηση των αποβλήτων ελαστικών με περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο. Για τον σκοπό αυτό, ο αγοραστής των ελαστικών επιβαρύνεται με το αντίστοιχο περιβαλλοντικό τέλος.

5.2.4.4 Σήμερα βρίσκεται σε λειτουργία ένα Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης το οποίο έχει την ευθύνη για τη συλλογή των ελαστικών από τα συνεργεία εφαρμογής ελαστικών και την κατάλληλη διαχείρισή τους. Στο σύστημα συμμετέχουν πέραν των 60 μελών, που αποτελούν σχεδόν το 100% των εισαγωγών ελαστικών.

5.2.5 Διαχείριση Οχημάτων στο τέλος του Κύκλου Ζωής τους (ΟΤΚΖ)

5.2.5.1 Ο περί Οχημάτων στο Τέλος του Κύκλου Ζωής τους, Νόμος του 2003 (N.157(I)/2003) ρυθμίζει τη διαχείριση οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους, τη λειτουργία των εγκαταστάσεων για τη διαχείριση των οχημάτων αυτών και τις υποχρεώσεις των οικονομικών φορέων σχετικά με τα οχήματα.

5.2.5.2 Το Τμήμα Περιβάλλοντος, σύμφωνα με τον πιο πάνω Νόμο, είναι η Αρχή η οποία αδειοδοτεί τις μονάδες που θα διαχειρίζονται τα εν λόγω απόβλητα με βάση τον περί Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων, Νόμο του 2002 (N.215(I)/2002). Αρμόδια Αρχή για έλεγχο της λειτουργίας των εγκαταστάσεων διαχείρισης, επίτευξη των στόχων και υποβολή εκθέσεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με το Νόμο και τους σχετικούς Κανονισμούς είναι το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων.

5.2.5.3 Σήμερα υπάρχουν 13 αδειοδοτημένες μονάδες επεξεργασίας οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους.

5.2.6 Διαχείριση Επικίνδυνων Αποβλήτων

5.2.6.1 Όσον αφορά τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων, για αρκετά ρεύματα αποβλήτων (απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, κλινικά απόβλητα, μεταχειρισμένα μηχανέλαια και πετρελαιοειδή κατάλοιπα πλοίων, οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής, μπαταρίες οχημάτων, εργαστηριακά απόβλητα, φωτογραφικά απόβλητα, κλπ) έχουν δρομολογηθεί διάφορες λύσεις διαχείρισης (αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις και συστήματα διαχείρισης αποβλήτων).

5.2.6.2 Το 2010 το Τμήμα Περιβάλλοντος αξιολόγησε μετά από οδηγίες Υπουργικής Επιτροπής την παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων στην Κύπρο καθώς και της ανάγκης

διαχείρισής τους από το κράτος. Η σχετική έκθεση, η οποία παρουσιάστηκε σε συνάντηση της Υπουργικής Επιτροπής τον Ιούλιο του 2011 από το Τμήμα Περιβάλλοντος, αφορούσε την ανάγκη δημιουργίας μονάδας διαχείρισης και χώρου ταφής επικίνδυνων αποβλήτων στην Κύπρο. Δεδομένου ότι παρατηρήθηκε μείωση της ποσότητας των επικίνδυνων αποβλήτων κατά τα τελευταία χρόνια, σε συνδυασμό με τον αποτελεσματικό έλεγχο που διεξάγεται και τη λειτουργία ιδιωτικών μονάδων επεξεργασίας επικίνδυνων αποβλήτων, καθώς και της τάση για δημιουργία νέων μονάδων, η Υπουργική Επιτροπή αποφάσισε ότι δε διαφαίνεται επί του παρόντος ανάγκη για δημιουργία μονάδας διαχείρισης ή χώρου ταφής επικίνδυνων αποβλήτων.

5.2.6.3 Η Υπουργική Επιτροπή αποφάσισε, επίσης, όπως εντατικοποιηθούν ακόμη περισσότερο οι έλεγχοι αναφορικά με τη διάθεση, διαχείριση και εξαγωγή αποβλήτων και όπως το όλο θέμα παρακολουθείται στενά. Η Υπουργική Επιτροπή θα επαναξιολογήσει τα δεδομένα κατά το 2012.

5.2.7 Διαχείριση Αποβλήτων Αμιάντου

5.2.7.1 Έχει εγκαθιδρυθεί συγκεκριμένη διαδικασία και διαβουλεύσεις βάσει των οποίων συλλέγονται και μεταφέρονται επιπλέον ποσότητες αμιάντου για ταφή στο ορυχείο Αμιάντου.

5.2.7.2 Η μεταφορά και ο ενταφιασμός πραγματοποιούνται με επιτυχία μέσω συντονισμένων από διάφορες κρατικές αρχές επιχειρήσεων μια ή δύο φορές το χρόνο, ανάλογα με τις ποσότητες που συσσωρεύονται.

5.3 Διαχείριση αποβλήτων εξορυκτικής βιομηχανίας

5.3.1 Ο περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας, Νόμος (Ν.82(Ι)/2009), ο οποίος εναρμονίζει την εθνική νομοθεσία με την Οδηγία 2006/21/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τέθηκε σε ισχύ το 2009 και έχει σκοπό τη λήψη απαραίτητων μέτρων ώστε να διασφαλίζεται ότι η διαχείριση των εξορυκτικών αποβλήτων θα γίνεται με τρόπο που δε θα θέτει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία και δε θα βλάπτει το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των νερών, του εδάφους, της χλωρίδας και της πανίδας.

5.3.2 Το Τμήμα Περιβάλλοντος προκήρυξε προσφορά για την παροχή υπηρεσιών για καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων εξορυκτικών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των κλειστών ή/και εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων που εμπίπτουν στο Άρθρο 32, και ετοιμασία πρότυπων σχεδίων διαχείρισης εξορυκτικών αποβλήτων, σύμφωνα με τον περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας, Νόμο (Ν.82(Ι)/2009). Η σύμβαση ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2011.

5.3.3 Μέσω της πιο πάνω σύμβασης, ετοιμάστηκε βάση δεδομένων με όλες τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις εξορυκτικών αποβλήτων και κατηγοριοποίησή τους. Επίσης ετοιμάστηκαν πρότυπα σχέδια διαχείρισης εξορυκτικών αποβλήτων για κάθε κατηγορία, τα οποία θα βοηθήσουν την αρμόδια αρχή στην αξιολόγηση της κάθε εγκατάστασης εξορυκτικών αποβλήτων. Επιπλέον θα γίνει καταγραφή σε μητρώο, των κλειστών εγκαταστάσεων που εμπίπτουν στο Άρθρο 32 του Νόμου 82(Ι)/2009, μέχρι τον Μάιο του 2012. Στο μητρώο αυτό έχει πρόσβαση το κοινό.

6. ΤΟΜΕΑΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

6.1 Σύμβαση πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή και το Πρωτόκολλο του Κιότο

6.1.1 Η Συνθήκη Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές αλλαγές (UNFCCC) και το Πρωτόκολλο του Κιότο παρέχουν το διεθνές πλαίσιο για την καταπολέμηση του φαινομένου της αλλαγής του κλίματος.

6.1.2 Η Συνθήκη για την κλιματική αλλαγή υιοθετήθηκε τον Μάιο του 1992 και τέθηκε σε ισχύ τον Μάρτιο του 1994. Μέχρι σήμερα έχει επικυρωθεί από 194 χώρες. Η Συνθήκη παρέχει το παγκόσμιο θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και κεντρικός στόχος της είναι «η σταθεροποίηση των συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα σε επίπεδα που θα αποτρέψουν την επικίνδυνη παρέμβαση ανθρωπογενών παραγόντων με το κλιματικό σύστημα. Τέτοια επίπεδα θα επιτευχθούν μέσα σε χρονικό πλαίσιο κατάλληλο ώστε να επιτρέψει στα οικοσυστήματα να προσαρμοστούν φυσικά στην κλιματική αλλαγή, να διασφαλιστεί ότι η παραγωγή τροφίμων δεν απειλείται και να καθιστά δυνατή τη συνέχιση της οικονομικής ανάπτυξης με ένα βιώσιμο τρόπο».

6.1.3 Όταν οι κυβερνήσεις υιοθέτησαν τη Συνθήκη, γνώριζαν ότι οι δεσμεύσεις δεν επρόκειτο να επαρκέσουν για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Στις 11 Δεκεμβρίου 1997 οι κυβερνήσεις προχώρησαν ένα βήμα περισσότερο και υιοθέτησαν το Πρωτόκολλο του Κιότο το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 16 Φεβρουαρίου 2005. Το Πρωτόκολλο ορίζει νομικά δεσμευτικές οριακές τιμές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου αρχικά από τις 37 βιομηχανικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων όλων των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός της Κύπρου και της Μάλτας, καθώς και για την Ευρωπαϊκή Ένωση ως ενιαία διεθνή οντότητα. Μέχρι σήμερα επικύρωσαν το Πρωτόκολλο 193 χώρες. Το 2009 η Μάλτα ζήτησε όπως αλλάξει η συμμετοχή της στη Σύμβαση και ενταχθεί στο Παράρτημα Ι αυτής. Το 2011 ζήτησε και η Κύπρος όπως αλλάξει η συμμετοχή της στη Σύμβαση και ενταχθεί στο Παράρτημα Ι αυτής. Το αίτημα έγινε αποδεκτό από την ολομέλεια της Σύμβασης τον Δεκέμβριο του 2011, και αναμένεται να επικυρωθεί εάν δεν υπάρχουν ενστάσεις τον Ιανουάριο του 2013. Τα μέρη του Παραρτήματος Ι έχουν υποχρέωση να έχουν πολιτικές και μέτρα για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

6.1.4 Με τη συμφωνία του Κιότο, ο ανεπτυγμένος κόσμος συμφώνησε να περιορίσει τις οικίες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 5% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, κατά την περίοδο 2008 - 2012. Τα τότε 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέδειξαν τη στράτευσή τους στην εν λόγω διαδικασία όταν συμφώνησαν να συμβάλουν στον παγκόσμιο στόχο επιχειρώντας ακόμα μεγαλύτερες περικοπές, δηλαδή 8% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 για την ίδια περίοδο.

6.1.5 Λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2012 τελειώνει η περίοδος ισχύς του Πρωτοκόλλου του Κιότο, κατά το 2011, τα μέρη της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή και το Πρωτόκολλο του Κιότο συναντήθηκαν τέσσερις φορές. Το Υπουργείο μας εκπροσωπήθηκε και στις τέσσερις συναντήσεις. Η μεγαλύτερη συνάντηση της χρονιάς ήταν η 17^η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών (COP17) για τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή καθώς και η 7^η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών (MOP7) για το Πρωτόκολλο του Κιότο, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Ντέρμπαν της Νοτίου Αφρικής. Στην εν λόγω συνάντηση ηγήθηκε της αντιπροσωπείας της Κύπρου ο κ. Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

6.2 Ευρωπαϊκές εξελίξεις

6.2.1 Η Ευρωπαϊκή Ένωση, σημειώνει ότι είναι έτοιμη να αναλάβει ηγετικό ρόλο παγκοσμίως για την άμβλυση της κλιματικής αλλαγής και να αντιμετωπίσει την πρόκληση για την εξασφάλιση ασφαλών, βιώσιμων και ανταγωνιστικών ενεργειακών πόρων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί για στόχο μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% σε σχέση με το 1990, μέσα από το νομοθετικό πακέτο κλίμα και ενέργεια, το οποίο ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2008 και δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ τον Ιούνιο του 2009. Οι πολιτικοί δηλώνουν πρόθυμοι να θέσουν στόχο μείωσης το 30% σε σχέση με το 2005 σε περίπτωση που άλλες μεγάλες χώρες αναλάβουν δεσμεύσεις μείωσης των εκπομπών, ανάλογες με αυτές της ΕΕ.

6.2.2 Η Κύπρος στηρίζει ανελλιπώς τις πιο πάνω θέσεις της ΕΕ. Ωστόσο, στο θέμα της αύξησης του στόχου μείωσης για την ΕΕ από 20% σε 30% η χώρα μας, όπως και άλλα κράτη μέλη, παρουσιάζεται έντονα προβληματισμένη και είναι της άποψης ότι προτού ληφθούν οι οποιεσδήποτε αποφάσεις θα πρέπει πρώτα να αξιολογηθούν δεόντως οι προσπάθειες μείωσης από τις άλλες ανεπτυγμένες χώρες καθώς και οι δράσεις μείωσης από τις χώρες ταχείας οικονομίας. Στην περίπτωση που μετά από την αξιολόγηση που θα γίνει κριθούν οι εν λόγω μειώσεις και δράσεις συγκρίσιμες με αυτές της ΕΕ τότε και μόνο τότε θα είμαστε σε θέση να υποστηρίξουμε την ανάληψη του στόχου μείωσης για την ΕΕ 30% και αυτό υπό την προϋπόθεση ότι κατά την εσωτερική κατανομή των πρόσθετων δεσμεύσεων που θα γίνει στα σώματα της ΕΕ θα ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες των κρατών μελών.

6.3 Δραστηριότητες, μέτρα και προγράμματα

Κατά το 2011 πραγματοποιήθηκαν τα ακόλουθα:

6.3.1 Ολοκληρώθηκε η μεταφορά της Οδηγίας 2009/29/ΕΚ για τροποποίηση της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ με στόχο τη βελτίωση και την επέκταση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Κοινότητας και της Οδηγίας 2008/101/ΕΚ για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ ώστε να ενταχθούν οι αεροπορικές δραστηριότητες στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας, με την ψήφιση του περί της Θέσπισης Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου, Νόμου του 2011 (Αρ. 110(Ι)/2011).

6.3.2 Ετοιμάστηκε προσχέδιο νόμου για την μεταφορά της Οδηγίας 2009/31/ΕΚ σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς, το οποίο έχει εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και έχει κατατεθεί στην Βουλή των Αντιπροσώπων.

6.3.3 Ετοιμάστηκε προσχέδιο νόμου πλαισίου για την κλιματική αλλαγή μέσα από τον οποίο θα επιτευχθούν οι στόχοι μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου οι οποίοι έχουν τεθεί για την Κύπρο μέσω της Απόφασης 406/2009/ΕΚ (5% μέχρι το 2020 σε σχέση με το 2005).

6.3.4 Κατά το 2011 επιτεύχθηκε βελτίωση στον υπολογισμό των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.

6.3.5 Στα πλαίσια προγράμματος LIFE, πραγματοποιήθηκε επιστημονική ημερίδα με σκοπό την συλλογή διαθέσιμων στοιχείων και την σύσταση επιστημονικών ομάδων εργασίας για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην Κύπρο.

6.3.6 Το Τμήμα Περιβάλλοντος συμμετέχει σε τρία ακόμα ερευνητικά πρόγραμμα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τις επιπτώσεις της και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

6.4 Εφαρμογή εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας

Η Κύπρος όπως όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την υποχρέωση:

6.4.1 Για υποβολή ετήσιας έκθεσης για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου η οποία υποβλήθηκε και το 2011 για το έτος 2009, σύμφωνα με την Απόφαση 240/2008/ΕΚ.

6.4.2 Για υποβολή ετήσιας έκθεσης για την κατάσταση του Εθνικού Συστήματος εμπορίας εκπομπών καθώς και έκδοση αδειών για νέες εγκαταστάσεις και αερομεταφορές οι οποίες εμπίπτουν στο Σύστημα, σύμφωνα με την εφαρμογή της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ. Η αναγκαία έκθεση για το 2010 ετοιμάστηκε και υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2011.

6.4.3 Συλλογή δεδομένων παρακολούθησης και υποβολή ετήσιας έκθεσης σύμφωνα με τον Κανονισμό 443/2009, σχετικά με τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές από τα καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα, στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης της Κοινότητας για τη μείωση των εκπομπών CO₂ από ελαφρά οχήματα.

Εφαρμογή προνοιών του Νόμου 110(Ι)/2011 για τους φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών. Συγκεκριμένα:

6.4.4 Εξέταση και έγκριση των σχεδίων παρακολούθησης εκπομπών και των τονοχιλιομετρικών δεδομένων που υπέβαλαν οι φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών.

6.4.5 Εξέταση σχετικών εκθέσεων για τις εκπομπές και τα τονοχιλιομετρικά δεδομένα.

6.4.6 Υποβολή στην Επιτροπή των πιο πάνω εκθέσεων και των αντίστοιχων αιτήσεων για δικαιώματα που πρόκειται να κατανεμηθούν δωρεάν.

6.4.7 Υπολογισμός και δημοσίευση της συνολικής κατανομής δικαιωμάτων που πρόκειται να κατανεμηθούν δωρεάν.

6.4.8 Ενημέρωση των φορέων εκμετάλλευσης αεροσκαφών σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού Μητρώου και ειδικότερα για τα δικαιώματα του κλάδου των αερομεταφορών προς κατανομή μέσω πλειστηριασμών τα οποία δημιουργήθηκαν για την περίοδο εμπορίας από την 1η Ιανουαρίου 2012 έως 31 Δεκεμβρίου 2012 καθώς και για τις επόμενες περιόδους που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 2013.

6.4.9 Άνοιγμα των λογαριασμών φορέα εκμετάλλευσης αεροσκαφών στο Ευρωπαϊκό Μητρώο από τον Εθνικό Διαχειριστή μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος και απαιτούμενων πληροφοριών των φορέων εκμετάλλευσης αεροσκαφών.

6.5 Ουσίες που Καταστρέφουν τη Στιβάδα του Όζοντος

6.5.1 Το 1992, η Κύπρος επικύρωσε το Πρωτόκολλο του Μοντρεάλ για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος και στη συνέχεια όλες τις σχετικές του τροποποιήσεις. Το Πρωτόκολλο του Μοντρεάλ είναι η Διεθνής Σύμβαση με στόχο την προστασία της στοιβάδας του όζοντος, μέσα από ένα σταδιακό έλεγχο στη χρήση και τελικά τον τερματισμό της χρήσης ουσιών που την καταστρέφουν. Το 2011 έχει ψηφιστεί ο περί των Ουσιών που Καταστρέφουν τη Στιβάδα του Όζοντος, Νόμος 16(Ι)/2011 καθώς και ο Κ.Δ.Π. 66/2011 για τις

υποχρεώσεις όσων τις χρησιμοποιούν. Στα πλαίσια του Νομοθετικού αυτού πλαισίου, τέθηκαν σε εφαρμογή όλες οι πρόνοιες τις Κοινοτικής Νομοθεσίας 1005/2009/EK.

6.5.2 Έλεγχοι λαμβάνουν χώραν στο τελωνείο καθώς και από λειτουργούς του Τμήματος Περιβάλλοντος ανά το Παγκύπριο. Έχει, επίσης, μειωθεί στο ελάχιστο, σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η εισαγωγή των ουσιών αλλά και των προϊόντων που εξαρτώνται από αυτές, από τρίτες χώρες. Η εισαγωγή και εξαγωγή ελεγχόμενων ουσιών γίνεται μόνο με ειδική άδεια από την ΕΕ.

6.6 Φθοριούχα Αέρια του Θερμοκηπίου

6.6.1 Με τον Κανονισμό 842/2006/EK ρυθμίζονται η συγκράτηση, χρήση, ανάκτηση και καταστροφή ορισμένων φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και η σήμανση και διάθεση προϊόντων και εξοπλισμού που περιέχουν τα αέρια αυτά. Το 2008 υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι Κανονισμοί 303/2008/EK, 304/2008/EK, 305/2008/EK, 306/2008/EK και 307/2008/EK για την πιστοποίηση εταιρειών και προσωπικού που ασχολούνται με τον σταθερό εξοπλισμό ψύξης, κλιματισμού και αντλιών θερμότητας, μόνιμα συστήματα πυροπροστασίας και πυροσβεστήρες, συσκευές χειρισμού και προστασίας υψηλής τάσης, ορισμένους διαλύτες που περιέχουν ορισμένα αέρια του θερμοκηπίου και μηχανοκίνητα που περιέχουν ορισμένα αέρια του θερμοκηπίου. Με βάση τους Κανονισμούς αυτούς εισάγεται και η υποχρεωτική κατάρτιση και πιστοποίηση του προσωπικού και των εταιριών που ασχολούνται στον τομέα αυτό.

6.6.2 Στο τέλος του 2010 ψηφίστηκαν από την Βουλή σχετικά Νομοσχέδια με σκοπό την εναρμόνιση των πιο πάνω Κανονισμών στην Κυπριακή Δημοκρατία και εφαρμόζονται από τις αρχές του 2011.

6.6.3 Παράλληλα, συνεχίζεται με επιτυχία η αξιολόγηση των χειριστών αερίων στα κέντρα εκπαίδευσης και αξιολόγησής τους. Το Τμήμα Περιβάλλοντος πιστοποιεί τους επιτυχόντες. Ο αριθμός των χειριστών που έχουν πιστοποιηθεί έχει ξεπεράσει τους 1.300 και οι εταιρείες που ασχολούνται με φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου έχουν ξεπεράσει τις 400.

6.6.4 Έλεγχοι λαμβάνουν χώραν από λειτουργούς του Τμήματος Περιβάλλοντος ανά το Παγκύπριο για συμμόρφωση με τις πρόνοιες αυτές.

XIII. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ **www.oga.org.cy**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ο Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης είναι ημικρατικός μη κερδοσκοπικός Οργανισμός και βρίσκεται κάτω από την εποπτεία του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσιικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Λειτουργεί από το 1978 με βάση τη σχετική νομοθεσία που θεσπίστηκε το 1977 προσφέροντας υποχρεωτική ασφαλιστική κάλυψη στους γεωργούς, αποζημιώνοντάς τους στις περιπτώσεις που τα ασφαλισμένα γεωργικά προϊόντα τους υφίστανται ζημιές από καλυπτόμενα από τη γεωργική ασφάλιση αναπόφευκτα φυσικά αίτια.

1.2 Σκοπός της Γεωργικής Ασφάλισης, η οποία αποτελεί προοδευτικό κοινωνικό μέτρο αγροτικής πολιτικής, είναι η ευημερία των γεωργών, η οποία επιτυγχάνεται με την εισοδηματική τους στήριξη, μέσω των μηχανισμών αποζημίωσης. Με την επίτευξη του σκοπού αυτού δημιουργούνται συνθήκες οικονομικής σταθερότητας και ενθαρρύνονται αυξημένες επενδύσεις στη γεωργία, με συνακόλουθα την αγροτική ανάπτυξη και την προαγωγή της Εθνικής Οικονομίας.

1.3 Από την ίδρυσή του, ο Οργανισμός έθεσε ως στόχο τη διαμόρφωση ενός πλήρους και ολοκληρωμένου συστήματος γεωργικής ασφάλισης, το οποίο να καλύπτει όλα τα γεωργικά προϊόντα από όλους τους φυσικούς κινδύνους. Γι' αυτό και η αρχική νομοθεσία, που κάλυπτε ορισμένα μόνο γεωργικά προϊόντα έναντι περιορισμένου αριθμού φυσικών κινδύνων, τροποποιήθηκε προοδευτικά, τόσο προς την κατεύθυνση της επέκτασης για ασφάλιση νέων προϊόντων και για κάλυψη πρόσθετων κινδύνων στα ήδη ασφαλισμένα προϊόντα, όσο και προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των όρων ασφάλισης.

2. ΦΑΣΜΑ ΚΑΛΥΨΕΩΝ

2.1 Ο Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης καλύπτει σήμερα ένα ευρύ φάσμα προϊόντων και κινδύνων. Η αρχή έγινε το 1978 με ένα εντελώς απλοποιημένο σχέδιο, που κάλυπτε μόνον τα σιτηρά, τα αμπέλια και τα φυλλοβόλα έναντι ενός περιορισμένου αριθμού κινδύνων. Μέσα από συνεχείς βελτιώσεις, το σχέδιο εξελίχθηκε, φτάνοντας στη σημερινή του μορφή όπου καλύπτονται 9 καλλιέργειες και 13 συνολικά κίνδυνοι.

2.2 Ο Οργανισμός, παρόλα τα σημαντικά βήματα που έχουν συντελεστεί, συνεχίζει τις προσπάθειες του με στόχο την ένταξη ολόκληρης της φυτικής παραγωγής στο σχέδιο του και την ασφάλιση της έναντι των κυριοτέρων και συχνότερα εμφανιζομένων κινδύνων

Οι Καλυπτόμενοι Κίνδυνοι κατά Καλλιέργεια

		Καλλιέργειες								
		Αμπέλια	Φυλλοβόλα	Σταφύ	Εμφ. Κτηνοπ. Φυτά	Πατάτες	Εσπεριδοειδή	Φαγόνα	Αγριοφύκια	Μέλι
Καλυπτόμενοι Κίνδυνοι	1) Η βροχή στα αμπέλια αφορά μόνο τα κουμανδαρίσματα σταφύλια ενόσω είναι απλωμένα στον ήλιο.									
	2) Η βροχή στα φυλλοβόλα αφορά μόνο τα κεράσια κατά το στάδιο της ωρίμανσης									
	3) Η υδαρής κηλίδα στα εσπεριδοειδή αφορά μόνο τα μονταρίνια Ντόπια Αρακαπά και Κλεμεντίνες σε καθορισμένο χρονικό εύρος.									
	4) Οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες καλύπτονται μόνο στα ακρόδρυα και τα πυρηνόκαρπα, κατά το στάδιο της άνθησης									
	Χαλάζι	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Παγετός	•	•			•	•	•	•	•
	Ανεμοθύελλα	•	•				•			
	Ανομβρία	•		•	•					
	Σκωρίαση			•						
	Καύσωνας	•	•							
	Πλήμμυρα					•		•		
	Υδαρής Κηλίδα						3			
	Ισχυρός Ξηρός άνεμος	•					•			
	Θερμός Ξηρός αέρας							•		
	Βροχή	1	2							
	Παρατεταμένες Βροχοπτώσεις							•		
	Πλήμμυρα μετά την εκρίζωση							•		
	Χαλάζι μετά την εκρίζωση							•		
Παρατετ. Βροχ. μετά την εκρίζωση							•			
Δυσμενείς καιρικές συνθήκες		4								

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.1 Κυριότερη δραστηριότητα του ΟΓΑ κατά το 2011, όπως και κάθε χρόνο, ήταν η διενέργεια εκτιμήσεων σε ζημιές που επισυνέβηκαν στις καλυπτόμενες καλλιέργειες. Οι κυριότερες ζημιές παρατηρήθηκαν στα φυλλοβόλα, και οφείλονταν σε δυσμενείς καιρικές συνθήκες κατά το στάδιο της άνθησης, και χαλάζι τους καλοκαιρινούς μήνες. Σημαντικές ήταν επίσης οι ζημιές από ανομβρία στην περιοχή της δυτικής Λευκωσίας. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια, το 2011 ήταν μια χρονιά με ήπια καιρικά φαινόμενα, και χαμηλές αναλογικά αποζημιώσεις.

3.2 Για την κάλυψη των πιο πάνω ζημιών έχουν πληρωθεί στους παραγωγούς αποζημιώσεις συνολικού ύψους €2.521.834. Στη διάρκεια της χρονιάς έχουν εισπραχθεί από τους παραγωγούς ασφάλιστρα συνολικού ύψους €4.207.761 ενώ ισόποση ήταν και η κρατική χορηγία.

3.3 Άλλες κύριες δραστηριότητες του Οργανισμού κατά το 2011 ήταν:

3.3.1 Η ανάληψη του ρόλου του Φορέα Υλοποίησης του Εθνικού Πλαισίου Χορήγησης Κρατικών Ενισχύσεων στον τομέα της Γεωργίας, για το 2012-2013. Εντός του 2011 έγιναν όλες οι δέουσες ενέργειες, έτσι ώστε ο Οργανισμός να μπορεί να ανταποκριθεί άμεσα και με επάρκεια στις απαιτήσεις του Εθνικού Πλαισίου.

3.3.2 Η προώθηση τροποποιητικής νομοθεσίας, μέσω της οποίας προβλέπεται η βελτίωση του συντελεστή αποζημίωσης για τον παγετό σε όλες τις καλλιέργειες από 70% σε 80%, η βελτίωση του συντελεστή ανομβρίας των σιτηρών από 80% σε 85%, και η συμπερίληψη του σφοδρού ανέμου και της πολυομβρίας στις ασφαλιστικές καλύψεις των πατατών.

3.3.3 Η διεξαγωγή αναλογιστικών μελετών σχετικά με την απόδοση της κάθε καλλιέργειας στο σχέδιο. Βασιζόμενος σε αυτές, ο Οργανισμός τροποποιεί τα ασφάλιστρα ή και το φάσμα των καλύψεων με τρόπο ώστε το σχέδιο να παραμένει βιώσιμο και ανταποδοτικό.

3.3.4 Η συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών σχετικά με προϊόντα που βρίσκονται εκτός των καλύψεων του ΟΓΑ (ελιές, μπανάνες, ανθοκομικά κλπ), με στόχο να συμπεριληφθούν στο σχέδιο γεωργικής ασφάλισης.

3.3.5 Στη βάση συγκεκριμένης πρότασης που έχει υποβληθεί προς το Διοικητικό Συμβούλιο, έγινε η προεργασία και βρίσκεται στο τελικό της στάδιο η διαμόρφωση σχεδίου ασφάλισης για τα φυλλώδη λαχανικά, το οποίο στη συνέχεια θα παρουσιαστεί στους παραγωγούς και τις αγροτικές οργανώσεις για διαβούλευση.

XIV. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

www.cmio.org.cy

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο ρόλος του Οργανισμού Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας έχει διαφοροποιηθεί και από την 1.4.2004, ο Οργανισμός ασχολείται με την εφαρμογή μέτρων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, μέσω συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων που του ανατέθηκαν από τον Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών.

Ο Οργανισμός Γάλακτος από την 20.2.2004 υπάγεται στο Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και όχι στο Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

2. ΠΟΣΟΣΤΩΣΕΙΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Ο Οργανισμός, είναι υπεύθυνος για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του Μέτρου των Ποσοστώσεων αγελαδινού γάλακτος στην Κύπρο.

Το Μέτρο αυτό, λειτουργεί στα πλαίσια της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και σύμφωνα με τους Κανονισμούς 1234/07 και 595/2004 και τους κατά καιρούς τροποποιητικούς κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως επίσης και τα εκάστοτε Υπουργικά Διατάγματα.

Η συνολική εθνική ποσόστωση αγελαδινού γάλακτος όπως αυτή έχει καθοριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για το γαλακτοκομικό έτος 2011/12 ανέρχεται στα 148,15 εκατ. λίτρα.

Το γαλακτοκομικό έτος σε ότι αφορά τις ποσοστώσεις αρχίζει την 1^η Απριλίου έκαστου έτους και λήγει την 31^η Μαρτίου του επόμενου έτους.

Η ποσόστωση αυτή χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

- α) Ποσοστώσεις «παραδόσεων»: Η συνολική ετήσια ποσόστωση για την κατηγορία αυτή, ανέρχεται σε 147,37 εκατ. λίτρα και συνδέεται με εθνική περιεκτικότητα σε λίπος 34,60 γραμμ/κιλό. Πρόκειται για παραγωγή γάλακτος, η οποία πωλείται από τους αγελαδοτρόφους σε Αγοραστές Γάλακτος για μεταποίηση είτε από τους τελευταίους είτε από άλλους επεξεργαστές.

Για την 9μηνη περίοδο Απριλίου – Δεκεμβρίου 2011, η παραχθείσα ποσότητα γάλακτος ήταν 76,22% της ετήσιας ποσόστωσης «παραδόσεων» ή 112,32 εκατ. λίτρα.

- β) Ποσοστώσεις «απευθείας πωλήσεων»: Η ετήσια ποσόστωση για την κατηγορία αυτή, ανέρχεται σε 0,78 εκατ. λίτρα. Πρόκειται για παραγωγή γάλακτος η οποία μεταποιείται από τους ίδιους τους αγελαδοτρόφους και τα παραγόμενα γαλακτοκομικά προϊόντα καταλήγουν απευθείας στον καταναλωτή.

Για την 9μηνη περίοδο Απριλίου – Δεκεμβρίου 2011 το ισοδύναμο γάλακτος για τις «απευθείας πωλήσεις» ήταν 51% ή 0,40 εκατομμύρια λίτρα, περίπου.

3. ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΠΙΤΟΠΙΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

Ποσοστώσεις Γάλακτος

Με σκοπό τον έλεγχο της Ετήσιας Εθνικής Ποσόστωσης Γάλακτος όπως αυτή έχει καθοριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (148.147.281 λίτρα για το γαλακτοκομικό έτος 2011-2012), η Υπηρεσία Επιθεώρησης του Ο.Κ.Γ.Β. κατά την διάρκεια του 2011 έχει διεξάγει επιτόπιους ελέγχους σε:

1. 176 Παραγωγούς με ποσόστωση “παράδοση”(72 υπολογισμός ημερήσιας παραγωγής).
2. 5 Παραγωγούς με ποσόστωση “απευθείας πωλήσεις”.
3. 55 Βυτιοφόρα μεταφοράς αγελαδινού γάλακτος.
4. 3 Αγοραστές γάλακτος.
5. 1 Χημικό εργαστήριο γάλακτος.
6. 7 Επεξεργαστές γάλακτος.
7. 1 Απόχυση γάλακτος εντός της μονάδας.
8. 7 Ειδικές επιθεωρήσεις σε παραγωγούς και αγοραστές γάλακτος.

Κεφαλικές επιδοτήσεις Αιγοπροβάτων

74 επιτόπιοι έλεγχοι σε αιτητές επιδότησης αιγοπροβάτων.

Σχέδιο ΕΕ για επιδότηση γάλακτος στα σχολεία

13 επιτόπιοι έλεγχοι σε αιτητές επιδότησης.
39 επιτόπιοι έλεγχοι σε σχολεία/επισιτιστικές επιχειρήσεις.

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΗΜΕΙΟΥ ΟΚΓΒ

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του, το Χημείο εκτελεί επ’ αμοιβή παροχή υπηρεσιών εργαστηριακών αναλύσεων προς κυβερνητικές υπηρεσίες και ιδιώτες που αφορούν τα χαρακτηριστικά της ποιότητας του γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων.

Κύριες παράμετροι στον έλεγχο ποιότητας είναι η σύσταση και η υγιεινή του γάλακτος. Η σύσταση είναι απαραίτητη για σκοπούς πληρωμής των παραγωγών με βάση την ποιότητα. Στη σύσταση περιλαμβάνονται τα συστατικά λίπος, πρωτεΐνη, λακτόζη, ολικά στερεά συστατικά και ο έλεγχος τυχόν προσθήκης νερού στο γάλα. Η υγιεινή του γάλακτος είναι απαραίτητη τόσο για σκοπούς πληρωμής των παραγωγών με βάση τη ποιότητα, όσο και για τις ανάγκες του Κανονισμού 853/2004 της ΕΕ που αφορά ουσιαστικά την ασφάλεια του παραγόμενου νωπού γάλακτος προς μεταποίηση σε γαλακτοκομικά προϊόντα. Σ’ αυτή περιλαμβάνεται ο δείκτης καθαρότητας με τον ολικό μικροβιακό φόρτο (ΟΜΦ), ο δείκτης μαστίτιδας στο γάλα με τον συνολικό αριθμό σωματικών κυττάρων, η τυχόν παρουσία υπολειμμάτων αντιβιοτικών ουσιών και η τυχόν παρουσία αφλατοξίνης Μ1 από κατανάλωση ακατάλληλων ζωοτροφών.

Στη διάρκεια του 2011 έγιναν 82.941 αναλύσεις με τα ακόλουθα:

Για **Αγελαδινό γάλα:** 48.192 αναλύσεις

- Σύστασης – 22.722 δείγματα (21.459 για πληρωμή με βάση τη ποιότητα – 1.263 για ατομικές επιδόσεις ζώων)
- Αριθμός σωματικών κυττάρων – 3.085 δείγματα (2.643 για τις ανάγκες του Κανονισμού ΕΕ 853/2004 – 442 για ατομικές επιδόσεις ζώων)

- Μικροβιακός φόρτος – 5.163 δείγματα για τις ανάγκες του Κανονισμού ΕΕ 853/2004
- Υπολείμματα αντιβιοτικών ουσιών - 15.251 (15.246 δείγματα για τις ανάγκες του Κανονισμού ΕΕ 853/2004 – 5 για παραγωγούς)
- Έλεγχος Αφλατοξίνης M1 – 1.951 δείγματα παραγωγών για τις ανάγκες του Κανονισμού ΕΕ 853/2004
- Έλεγχος pH – 20 δείγματα

Για το **Αιγοπρόβειο γάλα**: 34.414 αναλύσεις

- Σύστασης – 11.729 δείγματα (6.789 για πληρωμή με βάση τη ποιότητα – 4.940 για ατομικές επιδόσεις ζώων)
- Αριθμός σωματικών κυττάρων – 12 για ατομικές επιδόσεις ζώων
- Μικροβιακός φόρτος – 11.030 δείγματα για τις ανάγκες του Κανονισμού ΕΕ 853/2004
- Υπολείμματα αντιβιοτικών ουσιών - 10.416 δείγματα για τις ανάγκες του Κανονισμού ΕΕ 853/2004
- Έλεγχος Αφλατοξίνης M1 – 1.178 δείγματα παραγωγών για τις ανάγκες του Κανονισμού ΕΕ 853/2004
- Έλεγχος Μιγμάτων γάλακτος – 41 έλεγχοι προβείου για παρουσία αιγινού και αιγοπροβείου για παρουσία αγελαδινού.
- Έλεγχος pH – 8 δείγματα

Περιπλέον έλεγχοι: 335 αναλύσεις

- Επαναληπτικοί έλεγχοι ανασταλτικών ουσιών: 28
- Έλεγχος καθαριότητας βυτιοφόρων γάλακτος - Έγιναν 307 έλεγχοι τελικού σημείου με “rinse test” σε 35 βυτιοφόρα.

5. ΤΜΗΜΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ ΤΟΥ Ο.Κ.Γ.Β.

Το Τμήμα είναι υπεύθυνο για την δειγματοληψία, από και προς τους πελάτες του Οργανισμού, και τη συλλογή και μεταφορά δειγμάτων, τα οποία παραλαμβάνονται κατά την καθημερινή εμπορία του γάλακτος, στο Χημείο του Ο.Κ.Γ.Β.

Κατά το 2011, το τμήμα διενήργησε για τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες 5.163 χειρωνακτικές δειγματοληψίες σε 216 αγελαδοτροφικές μονάδες, για έλεγχο της υγιεινής του γάλακτος (Ολικό Μικροβιακό Φόρτο, Αριθμό Σωματικών Κυττάρων, Αντιβιοτικά και Αφλατοξίνη M1).

Για τον προσδιορισμό του ολικού μικροβιακού φόρτου, αντιβιοτικών και Αφλατοξίνη M1 λήφθηκαν επίσης 11.015 δείγματα από 905 μονάδες αιγοπροβάτων.

6. ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΟΚΓΒ

Τον Μάιο του 2011, έγινε από διμελή ομάδα αξιολόγησης του Εθνικού Συστήματος Διαπίστευσης της Ελλάδας (Ε.ΣΥ.Δ.), η καθιερωμένη ετήσια αξιολόγηση επιτήρησης για τα πιο κάτω ήδη διαπιστευμένα πεδία δοκιμών:

- Προσδιορισμός ολικών στερεών. ISO 6731:2010/ IDF 21:2010 - Μέθοδος αναφοράς.
- Προσδιορισμός λίπους. CYS EN ISO 1211:2010/IDF 1:2010 Σταθμική μέθοδος αναφοράς (Röse Gottlieb)
- Προσδιορισμός σημείου πήξεως (GE-m°C). ISO 5764:2009 /IDF 108:2009 - Μέθοδος Αναφοράς.
- Προσδιορισμός ολικού μικροβιακού φορτίου στους 30°C. ISO 4833:2003.

- Ανίχνευση ανασταλτικών ουσιών μικροβιακής ζύμωσης. Εσωτερική μέθοδος, βασισμένη στο 3^ο Παράρτημα της Επίσημης Εφημερίδας της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρ.637/20.9.2002 «Περί Τροφίμων Έλεγχος και Πώλησεις Νόμοι» Παράρτημα Ε, ανίχνευση αντιβιοτικών και σουλφοναμιδίων στο νωπό και θερμικά επεξεργασμένο γάλα.
- Μέτρηση αριθμού σωματικών κυττάρων. ISO 13366-2:2006/IDF 148-2 Φθόρο-οπτο-ηλεκτρονική μέθοδο.
- Προσδιορισμός Ολικού Μικροβιακού Φορτίου. Μέθοδος κυτταρομετρίας ροής BENTLEY (BACTOCOUNT). Εναλλακτική μέθοδος, επεξεργασία δεδομένων/βαθμονόμηση βάσει IDF 161A:1995

Επίσης έγινε και αξιολόγηση για επέκταση του πεδίου με επιτυχία για τις πιο κάτω δοκιμές:

- Προσδιορισμός Αφλατοξίνης M1. ISO 14675:2003 / IDF 186:2003.MILK & MILK PRODUCTS – GUIDELINES FOR A STANDARDIZED DESCRIPTION OF COMPETITIVE ENZYME IMMUNOASSAYS – DETERMINATION OF AFLATOXIN M1 CONTENT - ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΑΛΟΓΗΣ (SCREENING METHOD). Ποσοτική ενζυμική δοκιμή ανοσοπροσρόφησης – ELISA Aflatoxin M1 Tecna, code MA418.
- Μέτρηση λίπους, πρωτεΐνης και λακτόζης. IDF 141C: 2000 Μέθοδος Φασματοσκοπίας Μέσου Υπερύθρου FTIR(Fourier Transformation Infrared)-Εναλλακτική μέθοδος
- Προσδιορισμός Λακτόζης. ISO/CD 22662:2007/IDF198 Μέθοδο Υγρής Χρωματογραφίας Υψηλής Ανάλυσης –Μέθοδος Αναφοράς
- Προσδιορισμός αζώτου και υπολογισμός πρωτεΐνης. ISO/TS 17837-2008 / IDF/RM 25-2008 Μέθοδο Kjeldahl /Block digestion.

Η επιθεώρηση ήταν επιτυχής και το πιστοποιητικό με Αρ. 276-3 με επεκταμένο πεδίο δοκιμών διατηρεί την ισχύ του.

XV. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΑΤΑΤΩΝ **www.cpmb.org.cy**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Πατατών συστάθηκε με τον Νόμο Αρ.59 του 1964 με σκοπό την προώθηση και διασφάλιση των συμφερόντων των πατατοπαραγωγών εξασφαλίζοντας τις καλύτερες δυνατές διευθετήσεις αναφορικά με την παραγωγή, διαβάθμιση, συσκευασία, μεταφορά, εμπορία, εξαγωγή, φόρτωση και πώληση των πατατών. Από 1/5/2004 ο Νόμος διαφοροποιήθηκε λόγω της ένταξης στην ΕΕ και το μονοπωλιακό καθεστώς που είχε το ΣΕΚΠ στις εξαγωγές πατατών και στην εμπορία του πατατοσπόρου καταργήθηκε. Από την 1/5/2004 η εποπτεία του Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Πατατών μεταβιβάστηκε από το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού στο Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος. Έκτοτε ο νόμος τροποποιήθηκε ξανά με τελευταία φορά το 2010 (69 (1) του 2010).

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Με βάση τις διαγραφόμενες προοπτικές κατά το Καλοκαίρι και το Φθινόπωρο του 2010, το Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Πατατών προγραμμάτισε ως ακολούθως τις δύο εσοδείες πατατών, για το οικονομικό έτος 2010/2011.

2.1 Χειμωνιάτικη εσοδεία 2010/2011

Η παραγωγή πατατών της χειμωνιάτικης εσοδείας είναι πάντοτε πολύ περιορισμένη σε σύγκριση με την ανοιξιιάτικη εσοδεία και προορίζεται κυρίως για την κυπριακή αγορά και λιγότερο για εξαγωγή. Οι δυνατότητες εξαγωγής κατά τους χειμωνιάτικους μήνες είναι επίσης πολύ περιορισμένες αφού οι χώρες που εισάγουν τις κυπριακές πατάτες έχουν την εποχή αυτή δικές τους φρέσκες και φθηνές πατάτες σε μεγάλες ποσότητες.

Εξάλλου και το κόστος παραγωγής της χειμωνιάτικης εσοδείας κυρίως της «πρώϊμης» (Οκτώβρη-μέσα Δεκεμβρίου) είναι πολύ ψηλό συγκριτικά με την ανοιξιιάτικη αφ ενός μεν λόγω των πολύ μεγαλύτερων ποσοτήτων νερού που απαιτούνται ιδίως κατά τους μήνες Αύγουστο – Οκτώβριο και της μεγάλης αύξησης της τιμής του πετρελαίου, των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων και αφετέρου γιατί οι αποδόσεις την εποχή αυτή λόγω καιρικών συνθηκών είναι πολύ χαμηλές.

Για την παραγωγή πατατών της Χειμωνιάτικης εσοδείας χρησιμοποιείται μόνο κυπριακός πατατόσπορος αφού δεν υπάρχει την εποχή της φύτευσης κατάλληλος διαθέσιμος εισαγόμενος πατατόσπορος. Δυστυχώς το Συμβούλιο δεν διέθετε φέτος ποσότητες πιστοποιημένου κυπριακού πατατόσπορου και γι αυτό οι πατατοπαραγωγοί που δεν διέθεταν δικό τους πατατόσπορο έπρεπε να είναι πολύ προσεκτικοί από πού θα προμηθεύονταν τον πατατόσπορο. Ο πατατόσπορος αυτός εκτός του ότι συχνά είναι μειωμένης παραγωγικότητας μπορεί να είναι και επικίνδυνος για τα χωράφια των παραγωγών λόγω και του χρυσονηματώδη.

Το ΣΕΚΠ είχε πάντοτε πρόβλημα να προγραμματίσει με ακρίβεια τόσο τη συνολική ποσότητα της χειμωνιάτικης εσοδείας που θα παραχθεί όσο και το ποσοστό των διαφόρων ποικιλιών. Τώρα που η εξαγωγή έχει ελευθερωθεί το πρόβλημα γίνεται ακόμη μεγαλύτερο.

Τον Ιούλιο – Αύγουστο που εκδόθηκαν τα καθοδηγητικά δελτία του Συμβουλίου προς τους πατατοπαραγωγούς οι προοπτικές εμπορίας προδιαγράφονταν καλές. Η συνολική παραγωγή εκτιμήθηκε πως θα κυμανθεί γύρω στους 20.000 τόνους από τους οποίους 8 χιλ. τόνοι να καλύψουν τις ανάγκες της ντόπιας αγοράς και 12 χιλ. να εξαχθούν.

Το ΣΕΚΠ τελικά παράλαβε 11.387 τόνους από τους οποίους έχουν εξαχθεί οι 11.375 τόνοι. Οι παραγωγοί που συνεργάζονται με το Συμβούλιο πούλησαν άλλους 6-10 χιλιάδες τόνους κατευθείαν στη κυπριακή αγορά.

Οι τιμές που πληρώθηκαν οι παραγωγοί από το ΣΕΚΠ γενικά ήταν πάρα πολύ καλές κυρίως λόγω της μεγάλης ζήτησης από την Ελλάδα. Το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε στους γεωργούς ήταν €4.355.712 πλέον €174.228 που αντιπροσωπεύει πληρωμή των υποχρεώσεων των γεωργών στον ΟΓΑ. Η μέση καθαρή τιμή παραγωγού ήταν €382/τόνο.

2.2 Ανοιξιάτικη εσοδεία 2011

Κατά την περίοδο του προγραμματισμού της Ανοιξιάτικης εσοδείας 2011 οι προοπτικές διάθεσης των πατατών προδιαγράφονταν αρκετά καλές κυρίως λόγω της έλλειψης πατατών στη Ρωσία που θα είχε σαν αποτέλεσμα μεγάλες εξαγωγές προς την χώρα αυτή από Ευρωπαϊκές αλλά και Μεσογειακές χώρες (Αίγυπτος, Ισραήλ κλπ). Το Συμβούλιο που συνεργαζόταν με το 60% περίπου των παραγωγών προγραμμάτισε για μια παραγωγή 38-40.000 τόνων (ΠΟΠ και ΚΥΠΕΠ) από τους οποίους 30.000 τόνοι περίπου για εξαγωγή και οι υπόλοιποι για την ντόπια αγορά.

Τελικά τα αποτελέσματα εμπορίας των κυπριακών πατατών ήταν αρκετά καλά για τους πρώιμους παραγωγούς αλλά καθόλου καλά για τους όψιμους αφού όλες οι Ευρωπαϊκές Χώρες λόγω των καιρικών συνθηκών παρήγαγαν πολύ πρώιμες δικές τους πατάτες ενώ και οι εξαγωγές της Ρωσίας ήταν τελικά πολύ λιγότερες από ότι είχε προβλεφθεί.

Η παραλαβή πατατών από το ΣΕΚΠ ήταν τελικά μόνο 29.230 τόνοι από τους οποίους εξάχθηκαν οι 28.222 τόνοι. Οι παραγωγοί που συνεργάζονται με το Συμβούλιο πούλησαν άλλους 8-10 χιλιάδες τόνους στην κυπριακή αγορά.

Οι τιμές που πληρώθηκαν οι πατατοπαραγωγοί θεωρούνται σχετικά ικανοποιητικές για τους πολύ πρώιμους αλλά πολύ άσχημες για τους υπόλοιπους παραγωγούς που αποτελούν και την πλειοψηφία. Το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε στους πατατοπαραγωγούς για πατάτες Ανοιξιάτικης Εσοδείας 2011 που παραδόθηκαν στο ΣΕΚΠ ήταν €5.500.911 πλέον €220.063 οφειλές των παραγωγών στον ΟΓΑ. Η μέση καθαρή τιμή παραγωγού ήταν €188/τόνο.

2.3 Πιστοποιημένος Πατατόσπορος

Το ΣΕΚΠ παρέλαβε 1.494 τόνους ντόπιο πιστοποιημένο πατατόσπορο. Ποσότητα 1.450 τόνων εξάχθηκε στην Ελλάδα και 44 τόνοι περίπου διατέθηκαν σε Κύπριους πατατοπαραγωγούς για την παραγωγή κυρίως πατατών χειμερινής εσοδείας και για πρώιμη ανοιξιάτικη. Οι τιμές που πληρώθηκαν οι παραγωγοί πιστοποιημένου πατατόσπορου ήταν €370 / τόνο που θεωρούνται ικανοποιητικές.

Το σύνολο των εξαγωγών από το ΣΕΚΠ κατά χώρα για τη Χειμωνιάτικη εσοδεία 2010/2011 και την Ανοιξιάτικη εσοδεία 2011 φαίνονται στον πίνακα 13 στο παράρτημα Α.

Οι συνολικές καθαρές πληρωμές στους παραγωγούς και οι μέσες τιμές κατά τόνο για τη χειμερινή εσοδεία 2010/11, την ανοιξιιάτικη εσοδεία 2011 και τον ντόπιο πιστοποιημένο πατατόσπορο 2011 που πλήρωσε το ΣΕΚΠ φαίνονται στον πιο κάτω πίνακα .

Συνολικές πληρωμές παραγωγού και μέσες τιμές κατά τόνο για πατάτες χειμερινής εσοδείας 2010/11, Ανοιξιιάτικης 2011 και Ντόπιο Πατατόσπορο 2011.

	Χειμερινή Εσοδεία 2010/11	Ανοιξιιάτικη Εσοδεία 2011	Ντόπιος πατατόσπορος 2011
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ ΠΟΥ ΠΛΗΡΩΘΗΚΕ ΣΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ (ΕΥΡΩ)	€4.355.712	€5.500.911	€552.275
ΠΟΣΟ ΠΟΥ ΠΛΗΡΩΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΟΓΑ (ΕΥΡΩ)	€174.228	€220.036	€22.091
ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ (ΕΥΡΩ)	€382	€188	€370

☆☆☆☆☆

XVI. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΜΠΕΛΟΟΙΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

www.wpc.org.cy

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2004, επήλθε ριζική θεσμική μεταρρύθμιση του ΣΑΠ, καθιστώντας το κατά νόμον αρμόδιο και κατ' εξοχήν υπεύθυνο για τη διαμόρφωση και υλοποίηση της κοινοτικής και εθνικής πολιτικής στον αμπελοοινικό τομέα. Με τον περί Συμβουλίου Αμπελοοινικών Προϊόντων, Νόμο (Ν 61(Ι)/2004) που ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 31 Μαρτίου 2004, μετονομάστηκε σε Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων και τέθηκε υπό την εποπτεία του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, χωρίς μεταβολή του καθεστώτος του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου. Το ΣΑΠ διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο που διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

2. ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Ο Οργανισμός διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικής που στοχεύει στην αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη της αμπελοαγωγίας και οινοποίησης.

Εκπροσωπεί επάξια την Κυπριακή Δημοκρατία στα κέντρα λήψης αποφάσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συμβούλιο, Διεθνής Οργανισμός Αμπέλου και Οίνου), στηρίζει και προάγει τα συμφέροντα του αμπελοοινικού τομέα και συμβάλλει έμπρακτα και εποικοδομητικά στη διαμόρφωση της κοινοτικής πολιτικής.

Το ΣΑΠ σήμερα, είναι στελεχωμένο με καταρτισμένο προσωπικό, επιστημονικό και μη, λειτουργεί με σύγχρονα μέσα εργασίας, με τεχνολογικά προηγμένα εργαλεία και με όραμα, σχεδιασμούς και επιδιώξεις. Αξιολογεί τις ανάγκες χάραξης πολιτικής, συμβάλλει στη διαμόρφωση και την εφαρμογή των πολιτικών, δίνοντας λύσεις μέσω στοχευμένων σχεδιασμών. Το επιστημονικό του δυναμικό παρέχει επιστημονική και τεχνική στήριξη στη διαμόρφωση των διεθνών προτύπων (ΟΙV) και την εφαρμογή τους στον τομέα. Επεξεργάζεται την επιστημονική/τεχνική καθώς και τεχνο-οικονομική ανάπτυξη εργαλείων και μέτρων για τη στήριξη του αμπελοοινικού τομέα.

Έχει αναπτύξει συστήματα συγκέντρωσης τεχνικών, στατιστικών και διαδικτυακών πληροφοριών για σκοπούς αξιολόγησης της αγοράς, της πορείας ανάπτυξης του τομέα και για σκοπούς κοινοποίησης στην ΕΕ.

Μέσω της χρήσης σύγχρονων δορυφορικών τεχνολογιών, παρακολουθεί τη χρήση γης και την πρωτογενή παραγωγή. Μέσω της ανάπτυξης συστημάτων ιχνηλασιμότητας, αξιολογεί, ελέγχει και πιστοποιεί την κυκλοφορία οίνων με διαβαθμισμένη ποιότητα.

Ανταποκρινόμενο στα μηνύματα της σύγχρονης εποχής, το ΣΑΠ έχει αξιοποιήσει στον μέγιστο βαθμό τις δυνατότητες και ευκαιρίες που προσφέρει η συμμετοχή της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόζοντας Μέτρα που συνθέτουν το Εθνικό Πρόγραμμα Στήριξης του Αμπελοοινικού τομέα (ΕΠΣΑ 2009-2013) και αξιοποιώντας κοινοτικά κονδύλια σε ποσοστό που αγγίζει το 100%.

Αναλαμβάνει καινοτόμες δράσεις και πρωτοβουλίες για την καλλιέργεια οινικής παιδείας και κουλτούρας σε συνεργασία με άλλους συναρμόδιους φορείς. Κορυφαίο οινικό δρώμενο, αποτελεί πλέον ο Κυπριακός Διαγωνισμός οίνου, δια του οποίου αναδεικνύεται το ποιοτικό άλμα της κυπριακής οινοπαραγωγής ενώ ταυτόχρονα προάγεται η ευγενής άμιλλα μεταξύ των οινοποιών.

3. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΟΝ ΑΜΠΕΛΟΟΙΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

3.1 Υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο

Η νομοθεσία για τον αμπελοοινικό τομέα περιλαμβάνεται στον κοινοτικό Κανονισμό (ΕΚ) 1234/2007 ο οποίος ρυθμίζει την Κοινή Οργάνωση Αγοράς των γεωργικών προϊόντων (Κανονισμός Ενιαίας ΚΟΑ). Η ενσωμάτωση του οίνου (Κανονισμός (ΕΚ) 479/2008) στον εν λόγω Κανονισμό, έγινε με την έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) 491/2009 και εφαρμόστηκε από την 1η Αυγούστου 2009. Παράλληλα, οι πρόνοιες των ακόλουθων εφαρμοστικών κανονισμών του παρωχημένου κανονισμού (ΕΚ) 479/2008 συνεχίζουν να ισχύουν:

- Κανονισμός (ΕΚ) 555/2008 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 479/2008 του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς όσον αφορά τα προγράμματα στήριξης, τις συναλλαγές με τρίτες χώρες, το δυναμικό παραγωγής και τους ελέγχους στον αμπελοοινικό τομέα.
- Κανονισμός (ΕΚ) 436/2009 για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 479/2008 του Συμβουλίου, όσον αφορά το αμπελοουργικό μητρώο, τις υποχρεωτικές δηλώσεις και τη συγκέντρωση στοιχείων για την παρακολούθηση της αγοράς, τα συνοδευτικά έγγραφα μεταφοράς των προϊόντων και τα βιβλία που πρέπει να τηρούνται στον αμπελοοινικό τομέα.
- Κανονισμός (ΕΚ) 606/2009 για καθορισμό ορισμένων λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 479/2008 όσον αφορά τις κατηγορίες αμπελοοινικών προϊόντων, τις οινολογικές πρακτικές και τους περιορισμούς στους οποίους υπόκεινται.
- Κανονισμός (ΕΚ) 607/2009 για τον καθορισμό ορισμένων λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 479/2008 του Συμβουλίου όσον αφορά τις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης και τις προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις, τις παραδοσιακές ενδείξεις, την επισήμανση και την παρουσίαση ορισμένων προϊόντων του αμπελοοινικού τομέα.

3.2 Εναρμόνιση υφιστάμενης κοινοτικής νομοθεσίας με τη Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 2011 σηματοδοτήθηκε με την έναρξη συζητήσεων με στόχο την εναρμόνιση της υφιστάμενης νομοθεσίας για την ενιαία ΚΟΑ των γεωργικών προϊόντων, (ΕΚ) 1234/2007, με τη Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Οι συζητήσεις έγιναν στη βάση πρότασης κανονισμού που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περί το τέλος του 2010. Η πρόταση κανονισμού στοχεύει στην προσαρμογή της νομοθεσίας με τις νέες πρόνοιες της ΣΛΕΕ, οι οποίες αφορούν τη διάκριση μεταξύ ανατιθέμενων και εκτελεστικών αρμοδιοτήτων.

3.3 Αναθεώρηση κοινοτικής νομοθεσίας

Κατά το 2011 άρχισε η τεχνική εξέταση των προτάσεων κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κοινή Οργάνωση Αγοράς και την Κοινή Αγροτική Πολιτική ενόψει της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2014 – 2020. Οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με ορίζοντα το 2020 αφορούν την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας με την υιοθέτηση καινοτόμων προτάσεων, μεταφορά γνώσης, διαχείριση ρίσκου, συνεργασία των φορέων της διατροφικής αλυσίδας, καθώς και πολιτικές προσανατολισμένες προς την αγορά. Ο δεύτερος βασικός στόχος αφορά τη βελτίωση της βιωσιμότητας / αειφορίας με την εφαρμογή των πράσινων πληρωμών, την ενίσχυση της πολλαπλής συμμόρφωσης, την αποδοτική κατανομή πόρων, την έρευνα και καινοτομία. Τέλος, μέσω βελτιωμένης στοχοθέτησης, ανακατανομής,

υιοθέτησης ενός κοινού στρατηγικού πλαισίου από τα κράτη-μέλη, καθώς και απλοποίησης της υφιστάμενης νομοθεσίας, αναμένεται αύξηση της αποτελεσματικότητας.

3.4 Συμμετοχή σε συνεδρίες

Κατά τη διάρκεια του χρόνου, Λειτουργοί του ΣΑΠ συμμετείχαν σε συνεδρίες της Διαχειριστικής Επιτροπής για την Κοινή Οργάνωση των Γεωργικών Αγορών (Οίνος και Αλκοόλη), σε ομάδες εργασίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις επιστημονικές ομάδες και στις Γενικές Συνελεύσεις του ΔΟΑΟ.

4. ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Λειτουργοί του ΣΑΠ παρευρέθηκαν σε σεμινάρια που διοργανώθηκαν από την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης σχετικά με την ανάληψη της Προεδρίας της Κύπρου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το 2^ο εξάμηνο του 2012. Ο καταρτισμός του προσωπικού για θέματα προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κρίνεται αναγκαίος ενόψει της προεδρίας το δεύτερο εξάμηνο του 2012.

Επιπλέον, κατά το τέλος του 2011 άρχισαν οι διαδικασίες ανάληψης της προεδρίας της Ομάδας Εργασίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Οίνος και Αλκοόλες – Διεθνής Οργανισμός Αμπέλου και Οίνου» το πρώτο εξάμηνο του 2012, επί Δανέζικης προεδρίας. Το ΣΑΠ ως ο αρμόδιος φορέας για θέματα που χειρίζεται η εν λόγω Ομάδα Εργασίας, θα αναλάβει την προεδρία της από τον Ιανουάριο 2012.

5. ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΜΠΕΛΟΟΙΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΕΠΣΑ) 2009-2013

Το ΣΑΠ συνέχισε κατά το 2011 την εφαρμογή των Μέτρων ενίσχυσης του ΕΠΣΑ, το καθένα από τα οποία συγκροτεί μια πλήρη και συνεκτική δέσμη δράσεων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη και βελτίωση των παραμέτρων που άπτονται και συγκροτούν τον αμπελοοινικό τομέα. Η εφαρμογή των Μέτρων αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στην ανάκαμψη της ανταγωνιστικότητας του τομέα και στη δημιουργία μιας νέας δυναμικής ανάπτυξης.

Η Κύπρος αποτελεί ένα από τα 6 κράτη μέλη που πέτυχαν την εκταμίευση, κατά 100%, του διαθέσιμου κοινοτικού προϋπολογισμού την οικονομική περίοδο 2010 – 2011. Το ποσό εκταμίευσης ανήλθε στα €3.801.000 και καταβλήθηκε σε δικαιούχους στα πλαίσια εφαρμογής των μέτρων ΣΑΠ 1β «Αναδιάρθρωση και μετατροπή αμπελώνων», ΣΑΠ 1γ «Πρώιμος τρύγος», ΣΑΠ 3α «Ενθάρρυνση της επενδυτικής δραστηριότητας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στον οινοποιητικό κλάδο» και ΣΑΠ 3δ «Ασφάλιση συγκομιδής».

5.1 Αναδιάρθρωση και μετατροπή αμπελώνων (Μέτρο ΣΑΠ 1β)

Στόχος του Μέτρου είναι η αναδιάρθρωση και ποικιλιακή μετατροπή των αμπελώνων με σύγχρονες καλλιεργητικές πρακτικές και με ποικιλίες που παρέχουν μεγαλύτερες ευκαιρίες αξιοποίησης και δυνατότητες παραγωγής. Προτεραιότητα για ένταξη στο Μέτρο παρέχεται σε αμπελώνες των ποικιλιών Ντόπιο Μαύρο ή Όφθαλμο για εκρίζωση και αντικατάστασή τους με άλλες οινοποιήσιμες ποικιλίες.

Το Μέτρο άρχισε στις 15/11/2010 με την υποβολή αιτήσεων από τους ενδιαφερόμενους αμπελουργούς και έληξε στις 26/11/2010. Εγκρίθηκαν 217 αιτήσεις, με συνολική αιτούμενη προς εκρίζωση έκταση 1.498 δεκάρια. Το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε ανήλθε σε €2.473.543

5.2 Πρώιμος Τρύγος (Μέτρο ΣΑΠ 1γ)

Στόχος του Μέτρου είναι η καταστροφή της πλεονασματικής παραγωγής σταφυλιών για ποσότητα μέχρι 6,6 εκ. κιλών σταφυλιών των ποικιλιών Ντόπιο Μαύρο, Ξυνιστέρι, Σουλτανίνα, Καρινιάν Νουάρ, Όφθαλμο, Καπερνέ Σωβινιό/ Φράν και Αλικάντε Μπουσιέ.

Η έναρξη του Μέτρου ήταν στις 2/5/2011 και η τελευταία μέρα παραλαβής αιτήσεων ήταν η 13^η Μαΐου 2011.

Εγκρίθηκαν 394 αιτήσεις συνολικής έκτασης 2.939,5 δεκαρίων και οι δικαιούχοι έλαβαν συνολική χρηματοδότηση ύψους €522.849.

5.3 Ενθάρρυνση της επενδυτικής δραστηριότητας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στον οινοποιητικό κλάδο (Μέτρο ΣΑΠ 3α)

Το Μέτρο αποσκοπεί στη στήριξη, μέσω χρηματοδοτικών ενισχύσεων, των επενδύσεων με στόχο την ενθάρρυνση της επενδυτικής δραστηριότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στον οινοποιητικό κλάδο.

Η τρίτη προκήρυξη και δημόσια πρόσκληση υποβολής αιτήσεων για συμμετοχή στο Μέτρο έγινε στις 13/12/2010 και η ημερομηνία λήξης της υποβολής των αιτήσεων ήταν στις 25/2/2011.

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης προκήρυξης εγκρίθηκαν 16 αιτήσεις και καταβλήθηκε στους δικαιούχους ποσό €689.500.

5.4 Προώθηση οίνων σε αγορές Τρίτων χωρών (Μέτρο ΣΑΠ 3β)

Το Μέτρο αποσκοπεί στην προβολή και ενίσχυση της φήμης των οινικών προϊόντων της Κύπρου στις αγορές των Τρίτων χωρών, συμβάλλοντας στις προσπάθειες των οινοποιών για εξεύρεση νέων και ανάκτηση παλαιών αγορών, με απώτερο στόχο την εξασφάλιση μεριδίου αγοράς στις χώρες αυτές.

Η τρίτη προκήρυξη και δημόσια πρόσκληση υποβολής αιτήσεων για συμμετοχή στο Μέτρο έγινε στις 29/8/2011 με καταληκτική ημερομηνία την 25/1/2012. Δυστυχώς, λόγω και των παγκόσμιων δυσμενών οικονομικών συγκυριών, δεν επιδείχθηκε ουσιαστικό ενδιαφέρον για συμμετοχή στο Μέτρο, με αποτέλεσμα να μη ληφθεί καμία αίτηση.

5.5 Ασφάλιση συγκομιδής (Μέτρο ΣΑΠ 3δ)

Το Μέτρο της ασφάλισης συγκομιδής αποτελεί μέσο πρόληψης για σκοπούς αντιμετώπισης καταστάσεων κρίσης και διασφάλισης του εισοδήματος των αμπελουργών από απώλειες που οφείλονται σε φυσικές καταστροφές, δυσμενή καιρικά φαινόμενα, ασθένειες ή προσβολή από επιβλαβείς οργανισμούς. Οι τελικές πληρωμές για το μέτρο γίνονται από τον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης, ενώ για το 2011 εκταμιεύθηκε ποσό ύψους €115.040.

6. ΜΕΤΡΟ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ (Μέτρο ΣΑΠ 1^α)

Στα πλαίσια εφαρμογής της νέας Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) οίνου, τέθηκε σε εφαρμογή η Τρίτη και τελευταία προκήρυξη του Μέτρου πριμοδότησης οριστικής εγκατάλειψης αμπελώνων. Στόχος του Μέτρου είναι ο περιορισμός της πλεονασματικής παραγωγής σταφυλιών και η ενθάρρυνση για την αποχώρηση των παραγωγών οι οποίοι κρίνουν ως μη οικονομικά βιώσιμη την καλλιέργεια αμπελώνων.

Το Μέτρο χρηματοδοτείται αποκλειστικά από κοινοτικούς πόρους. Για την περίοδο 2010 - 2011 εγκρίθηκαν 746 αιτήσεις, με συνολική έκταση προς εκρίζωση 3.669,6 δεκάρια. Η χρηματοδότηση του Μέρους ανήλθε στα €2.349.454.

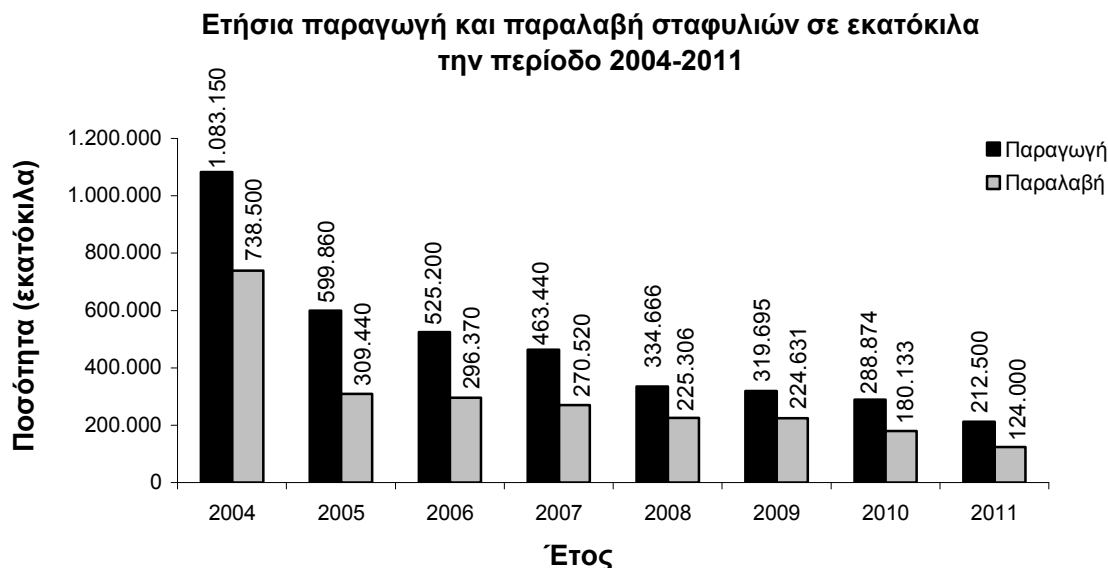
7. ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΑΜΠΕΛΩΝΑΣ

Σύμφωνα με το Αμπελουργικό Μητρώο που διατηρεί το ΣΑΠ στις 31/12/2011 οι οινοποιήσιμες φυτείες κάλυπταν έκταση 9.058,47 εκταρίων. Ο κυπριακός αμπελώνας χαρακτηρίζεται από τον πολυτεμαχισμό σε μικρούς κλήρους.

Η αμπελοκαλλιέργεια μειώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών ετών και οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εφαρμογή του Μέρους Οριστικής Εγκατάλειψης Αμπελώνων. Ταυτόχρονα η ποικιλιακή δομή του αμπελώνα αλλάζει ριζικά με την εφαρμογή του Μέρους αναδιάρθρωσης με στόχο την αναφύτευση με ποικιλίες που αποδεδειγμένα έχουν μεγαλύτερη εμπορευσιμότητα και δυνατότητα παραγωγής οίνων ποιότητας.

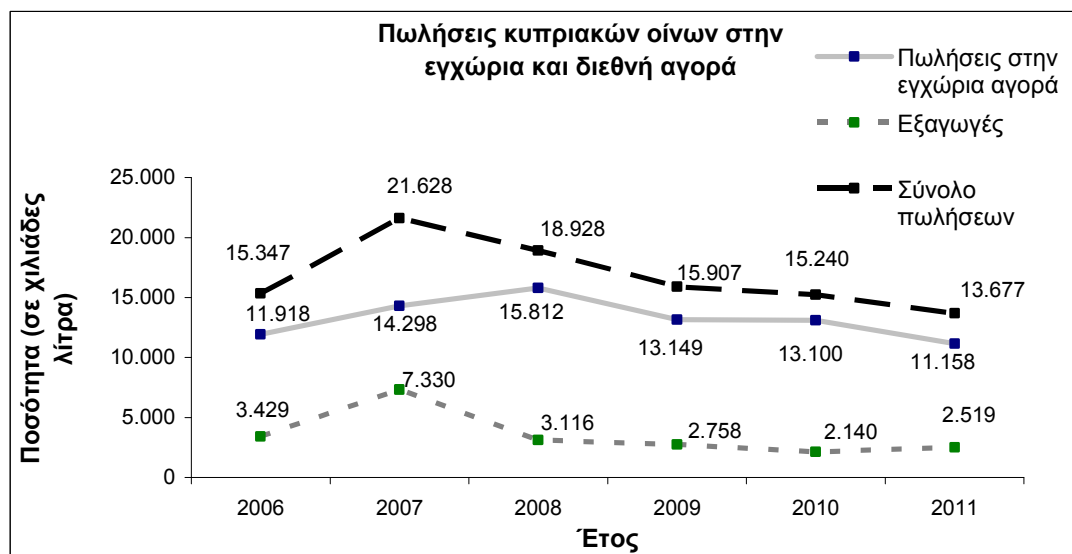
Ποικιλία	Έκταση (εκτάρια)	Ποσοστό επί του συνολικού αμπελώνα %
ΝΤΟΠΙΟ ΜΑΥΡΟ	4.195,05	46,31%
ΞΥΝΙΣΤΕΡΙ	2.161,52	23,85%
ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑ	503,46	5,56%
ΣΙΡΑΖ	266,40	2,94%
ΚΑΡΙΝΙΑΝ ΝΟΥΑΡ	252,34	2,79%
ΚΑΠΕΡΝΕ ΣΩΒΙΝΙΟΝ	250,76	2,77%
ΚΑΠΕΡΝΕ ΦΡΑΝΚ	218,48	2,41%
ΜΑΡΑΘΕΥΤΙΚΟ	175,75	1,94%
ΜΑΤΑΡΟ	141,82	1,57%
ΣΙΑΡΤΟΝΕΥ	122,91	1,36%
ΜΑΛΑΓΑ	113,88	1,26%
ΟΦΘΑΛΜΟ	107,64	1,19%
ΑΛΛΕΣ	548,46	6,05%
ΣΥΝΟΛΟ	9.058,47	100,00%

8. ΧΡΗΣΗ ΕΣΟΔΕΙΑΣ ΣΤΑΦΥΛΙΩΝ ΓΙΑ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Σημειώνεται ότι η ποσότητα σταφυλιών που δεν παραλήφθηκε από τα οινοποιεία κατέληξε στην αγορά για άλλες χρήσεις (επιτόπια κατανάλωση σταφυλιών, χωρική οινοποίηση, παραγωγή εδεσμάτων). Η παραγωγή και κατ' επέκταση η παραλαβή των οινοποιήσιμων ποικιλιών για την εσοδεία του 2011, έχει επηρεαστεί από την εφαρμογή του Μέτρου «Πρώιμος Τρύγος» για ποσότητα 4 εκ. κιλών περίπου σταφυλιών οινοποιήσιμων ποικιλιών και 5 εκ. κιλών περίπου που έχουν καταστραφεί από την εξάπλωση της ασθένειας του περονόσπορου στην επαρχία Πάφου.

9. ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΟΙΝΩΝ

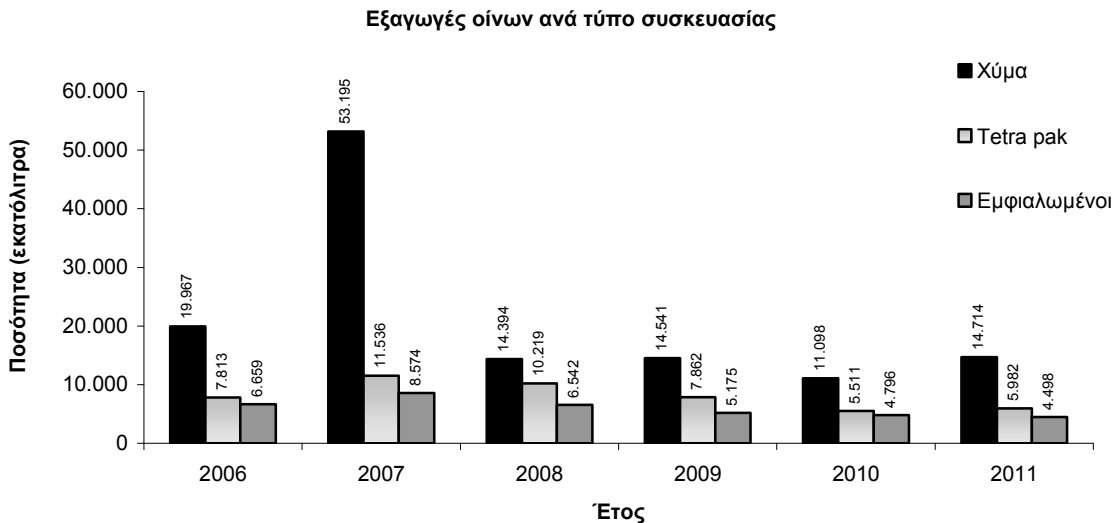
Οι πωλήσεις οίνων κυπριακής προέλευσης στην εγχώρια αγορά έχουν μειωθεί. Εκτιμάται ότι τόσο η οικονομική κρίση όσο και η μειωμένη τουριστική κίνηση και το αγοραστικό ενδιαφέρον συντέιναν στην πτώση των πωλήσεων.

Ενθαρρυντικά όμως, είναι τα στοιχεία σε σχέση με το εξαγωγικό εμπόριο. Η ποσότητα και η αξία των εξαγωγών αμπελοοινικών προϊόντων για το 2011 παρουσιάζουν μερική ανάκαμψη, παρά την οικονομική κρίση και την όξυνση του διεθνούς ανταγωνισμού, τόσο από χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και από Τρίτες χώρες. Τα αποτελέσματα κρίνονται ως αρκούτως ικανοποιητικά και καταδεικνύουν τις επιτυχείς προσπάθειες για εξεύρεση νέων και ανάκτηση παλαιών αγορών.

Αυξημένα έσοδα παρουσίασαν το 2011 οι εξαγωγές Brandy, Ζιβανίας και Χυμών/Γλεύκους. Συγκεκριμένα, η αξία των εξαγωγών Brandy ανήλθε στα €20.606, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξεως του 41%. Η αξία των εξαγωγών Ζιβανίας αυξήθηκε κατά 36% ή στις €128.900, ενώ η αξία των εξαγωγών χυμών/γλεύκους παρουσίασε αύξηση της τάξεως του 24% και ανήλθε στα €36.324.

Οι εξαγωγές οίνων Χύμα ανήλθαν στα 1.471.398 λίτρα το 2011, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξεως του 33%, ενώ μικρότερη αύξηση παρουσίασαν οι εξαγωγές οίνων σε συσκευασία Tetra Pak.

Από τους εμφιαλωμένους οίνους αύξηση κατέγραψαν οι εξαγωγές εμφιαλωμένων οίνων χωρίς Γεωγραφική Ένδειξη, οι οποίες ανήλθαν στα 96.062 λίτρα, σε σχέση με 78.505 το 2010 (22% αύξηση).

10. ΤΟΠΙΚΟΙ ΟΙΝΟΙ

Κατά την υπό αναφορά περίοδο, το Τμήμα Ελέγχου Οίνων και Αλκοολούχων Ποτών του ΣΑΠ μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του εξέτασε και ενέκρινε εκατόν εβδομήντα επτά (177) αιτήσεις για αναγνώριση του δικαιώματος χρήσης γεωγραφικής ένδειξης σε οίνο, από τις οποίες 85 αφορούσαν την ένδειξη «Λεμεσός», 90 την ένδειξη «Πάφος» και μόλις 2 την ένδειξη «Λευκωσία».

11. ΠΟΙΚΙΛΙΑΚΟΙ ΟΙΝΟΙ

Κατά την ίδια περίοδο το Τμήμα Ελέγχου Οίνων και Αλκοολούχων Ποτών του ΣΑΠ εξέτασε και ενέκρινε έντεκα (11) αιτήσεις για αναγνώριση του δικαιώματος χρήσης ενδείξεων έτους συγκομιδής και ονόματος ποικιλίας αμπέλου σε οίνο, χωρίς προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ποικιλιακοί οίνοι).

12. ΟΙΝΟΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Η Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων Οίνων συνήλθε σε δέκα (10) συνεδρίες όπου την απασχόλησαν τα πιο κάτω θέματα:

1. οργανοληπτική και αναλυτική εξέταση των χαρακτηριστικών του «οίνου βάσης για Κουμανδάρια» εσοδείας 2010 για να τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας με σκοπό την παλαίωση.
2. οργανοληπτική και αναλυτική εξέταση του οίνου «Κουμανδάρια», τελικό προϊόν για χορήγηση «Πιστοποιητικού Αναγνώρισης».
3. επιθεώρηση για σκοπούς έγκρισης χώρων παλαίωσης.
4. συζήτηση προτάσεων νόμου για τροποποίηση της νομοθεσίας που αφορά την Κουμανδάρια.

Ενώπιον της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων Οίνων υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν έντεκα (11) αιτήσεις για χορήγηση Πιστοποιητικού Αναγνώρισης ΟΕΟΠ «Κουμανδάρια».

13. 6^{ος} ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΟΙΝΟΥ

Πραγματοποιήθηκε με επιτυχία η διοργάνωση του 6^{ου} Κυπριακού Διαγωνισμού Οίνου στις 13-16 Απριλίου 2011 στη Λεμεσό, υπό την αιγίδα του Διεθνούς Οργανισμού Αμπέλου και Οίνου (O.I.V.), γεγονός το οποίο διασφαλίζει τον μέγιστο δυνατό επαγγελματισμό σε επίπεδο διοργάνωσης και τον μέγιστο δυνατό βαθμό αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων. Διαγωνίστηκαν 163 οίνοι από 34 παραγωγούς, καλύπτοντας όλο το φάσμα των κατηγοριών οίνου.

Ο Κυπριακός Διαγωνισμός Οίνου έχει καταστεί πλέον θεσμός και αποτελεί τη σημαντικότερη εκδήλωση προβολής και προώθησης του κυπριακού οίνου. Επιβεβαιώνει τον προσανατολισμό της Κύπρου για ποιοτική αναβάθμιση του κρασιού, θέτοντας έτσι τη βάση για δημιουργία προκλήσεων και ανάπτυξης ευγενούς άμιλλας μεταξύ των οινοποιών.

14. ΑΛΛΕΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το ΣΑΠ, στα πλαίσια της διακηρυγμένης πολιτικής του για καλλιέργεια οινικής παιδείας και κουλτούρας στον τόπο μας διοργάνωσε τις πιο κάτω εκδηλώσεις:

- Ημερίδα με θέμα: «Εισαγωγή στη τέχνη δοκιμασίας του οίνου»
- Ημερίδα με θέμα: «Ευεργετική επίδραση του οίνου στην υγεία του ανθρώπου»
- Ημερίδα με θέμα: «Σύγχρονες πρακτικές προώθησης οίνων»
- Εκδήλωση με θέμα: «Γαστρονομία και κρασί»
- Οινογαστρονομικό δείπνο στο Αρχοντικό Παπαδοπούλου με θέμα «Οίνος και Γεύσεις»
- Παρουσίαση κυπριακών κρασιών στην Πλατεία Διοικητηρίου Λεμεσού κατά την εορταστική περίοδο των Χριστουγέννων
- 1^{ος} Παγκύπριος Διαγωνισμός Παρασκευής Κοκτέιλ με βάση τον Οίνο (από γηγενείς ποικιλίες), τη Ζιβανία και το Ούζο, σε συνεργασία με την Κυπριακή Ένωση Bartenders

Επιπλέον, Λειτουργοί του ΣΑΠ παρευρέθηκαν/συμμετείχαν στις πιο κάτω εκδηλώσεις:

- Ημερίδα που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος Οινοποιείων Κύπρου με θέμα «Δημιουργία Μάρκας για την Κουμανδαρία»
- Ημερίδα με θέμα «Ο αμπελοοινικός τομέας της Κύπρου – προβλήματα και προοπτικές» με διοργανωτή το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
- Εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφίας «50 χρόνια γιορτή του κρασιού» και σε ημερίδα με θέμα «Το κρασί και η ευεργετική επίδραση του στην υγεία του ανθρώπου» που διοργάνωσε ο Δήμος Λεμεσού
- Εκπαιδευτικό εργαστήριο του Ινστιτούτου Αγροτικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης με θέμα «The vine cultivation in Cyprus, the evolution of history and taste through the centuries»
- Γιορτή του Κρασιού στο Λονδίνο που διοργανώθηκε από την εφημερίδα «Παροικιακή»
- Έκθεση Φωτογραφίας και βράβευση νικητών από τον Παγκύπριο Διαγωνισμό Φωτογραφίας με θέμα «Η Κουμανδαρία και τα 14 χωριά της»
- Εκδήλωση e-Wine που διοργάνωσε ο Αναπτυξιακός Οργανισμός Τάλως σε συνεργασία με το Δίκτυο Κυπριακών Τροφίμων και Ποτών στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού
- Επαρχιακό Συνέδριο της Παναγροτικής Ένωσης Κύπρου (Λεμεσού)
- Ημερίδα που διοργάνωσε το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος με θέμα «Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική και οι επιπτώσεις στην Κυπριακή γεωργία»
- 25^ο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας της Επιστήμης των Οπωροκηπευτικών
- Παρουσίαση Κυπριακών Ροζέ κρασιών που διοργάνωσε ο Όμιλος Οινοφίλων Κύπρου
- Συσκέψεις με τους οινοποιούς, καθώς και με τις Αγροτικές Οργανώσεις
- Τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές με θέμα τον 6^ο Κυπριακό Διαγωνισμό Οίνου

Το ΣΑΠ συμμετείχε στη 17^η Παγκύπρια Αγροτική Έκθεση που διοργάνωσε το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Το ΣΑΠ σε συνεργασία με τον ΚΟΤ συμμετείχε στη Γιορτή του Κρασιού για προβολή των Δρόμων του Κρασιού με δικό του περίπτερο.

XVII. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

1. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Το ΣΕΠ ιδρύθηκε το 1968 με την ονομασία Συμβούλιο Εμπορίας Κυπριακών Ελαιοκομικών Προϊόντων (ΣΕΚΕΠ) και λειτουργούσε με βάση τη Νομοθεσία 24/68 και 60/68 έχοντας σαν αρμοδιότητα την εμπορία των ελαιοκομικών προϊόντων. Με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ τροποποιήθηκε πλήρως η νομοθεσία του οργανισμού και σύμφωνα με τον Νόμο 26(Ι)/2005 μετονομάστηκε σε **Συμβούλιο Ελαιοκομικών Προϊόντων** (ΣΕΠ), διατηρώντας την υπόστασή του σαν Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και προσφέροντας υπηρεσίες στους ελαιοπαραγωγούς.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Μέσα στα πλαίσια του νέου του ρόλου, το ΣΕΠ παρέχει υπηρεσίες έναντι πληρωμής στις Οργανώσεις Ελαιοπαραγωγών και ιδιώτες ελαιοπαραγωγούς.

Οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι:

1. Συγκέντρωση ελαιόλαδου, χημικές αναλύσεις, ποιοτική ταξινόμηση, αποθεματοποίηση του ελαιόλαδου.
2. Εμφιάλωση, παράδοση έτοιμου προϊόντος στους πελάτες της κάθε Οργάνωσης για την εγχώρια αγορά και αποστολή ελαιόλαδου σε πελάτες τους στην εξωτερική αγορά.
3. Παροχή πληροφοριών και άλλων στοιχείων για ενημέρωση όσον αφορά την τρέχουσα κατάσταση της ζήτησης ελαιόλαδου τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική αγορά.
4. Διενεργεί πληρωμές στους παραγωγούς κατ' εντολή και για λογαριασμό της Οργάνωσης τους.
5. Παρέχει υπηρεσίες στους μεμονωμένους παραγωγούς για τη διάθεση του ελαιόλαδου, έναντι αμοιβής π.χ. αναλύσεις, εμφιάλωση, αποθεματοποίηση.
6. Παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στις Ομάδες Παραγωγών και σε ενδιαφερόμενους ιδιώτες σε σχέση με τις τρέχουσες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιόλαδου.
7. Προβαίνει σε προωθητικές ενέργειες και διαφήμιση του ελαιόλαδου .
8. Προβαίνει σε απόσυρση αποθεμάτων σύμφωνα με οδηγίες του αρμόδιου φορέα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
9. Προβαίνει σε έρευνες και μελέτες που έχουν σχέση με (α) τη μείωση των κόστων παραγωγής και διάθεσης, (β) με την αύξηση της παραγωγικότητας, (γ) με την αξιοποίηση της τεχνολογίας και για άλλα θέματα προαγωγής της ελαιοκαλλιέργειας π.χ. ανάπτυξη και προώθηση της εμπορίας.

3. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ CYS EN ISO 22000:2005

Το ΣΕΠ από τον Απρίλιο του 2008 έχει αποκτήσει από την Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης, το πιστοποιητικό CYS EN ISO 22000:2005 για ασφαλή διαχείριση των τροφίμων. Για τον λόγο αυτό κάθε χρόνο η Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης (ΚΕΠ) προβαίνει σε επιθεώρηση του εργοστασίου του ΣΕΠ για να διαπιστώσει αν συνεχίζουν να τηρούνται όλες οι διαδικασίες που ορίζουν οι κανόνες του πιστοποιητικού ISO. Οι επιθεωρήσεις μέχρι σήμερα αφήνουν τους λειτουργούς της ΚΕΠ πλήρως ικανοποιημένους.

4. ΟΜΑΔΑ ΔΟΚΙΜΑΣΤΩΝ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

Βάσει των κανονισμών της ΕΕ αρ. 2568/91 και αρ. 1019/2002 που αφορούν τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του ελαιόλαδου και τη σήμανση τελικού προϊόντος, το Συμβούλιο προχώρησε στη δημιουργία Ομάδας Δοκιμαστών Ελαιόλαδου. Στη συνέχεια σε συνεργασία με το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιόλαδου (Δ.Σ.Ε.) προχώρησε στη διοργάνωση δύο εκπαιδευτικών σεμιναρίων για επιμόρφωση των μελών της ομάδας. Τον Ιούλιο του 2009 και πάλι σε συνεργασία και με έξοδα του Δ.Σ.Ε. μετέβησαν στην Μαδρίτη δύο μέλη της ομάδας όπου έτυχαν εκπαίδευσης σαν επικεφαλής της ομάδας (panel leaders). Οι επικεφαλής αυτοί διοργανώνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα, στις εγκαταστάσεις του ΣΕΠ, συναντήσεις με τα μέλη της ομάδας για συνεχή εκπαίδευση και καθοδήγηση στην ανάλυση των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών διαφόρων δειγμάτων ελαιόλαδου που αποστέλλει για το σκοπό αυτό το Δ.Σ.Ε.

Για να μπορέσει η Ομάδα να τύχει επίσημης αναγνώρισης από το Δ.Σ.Ε. και από τις Κυπριακές Αρχές, το Συμβούλιο προχώρησε στη κατασκευή και εξοπλισμό εργαστηρίου για τις ανάγκες της Ομάδας.

5. ΑΠΟΦΑΣΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΕΠ

Παρά τις προσπάθειες του Συμβουλίου, σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, να ανατρέψει την απόφαση που πάρθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 28 Φεβρουαρίου το 2007 για τερματισμό της λειτουργίας του ΣΕΠ, εντούτοις η έκθεση βιωσιμότητας που είχε διεξαχθεί κατά το 2009/2010 δεν ανέτρεψε τα δεδομένα.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πίνακας 1
Οικονομικοί Δείκτες για τον Ευρύ Γεωργικό Τομέα

Δείκτης	Μονάδες	2007	2008	2009	2010 (α)	2011 (α)
ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ						
Σε τρέχουσες τιμές:						
Ακαθάριστη παραγωγή	€ εκατ.	642,5	682,1	673,7	690,8	699,7
Προστιθέμενη αξία	"	294,8	349,3	345,3	354,9	364,5
Ποσοστό στο ΑΕΠ (%)	%	1,9	2,0	1,9	1,9	2,0
Σε σταθερές τιμές (1995)						
Ακαθάριστη παραγωγή	€ εκατ.	490,4	432,8	437,1	456,7	467,5
Προστιθέμενη αξία	"	234,9	134,5	145,0	149,2	155,1
Ποσοστό στο ΑΕΠ (%)	%	2,2	2,0	1,9	1,9	2,0
ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ						
Σε ποσότητα	1995=100	87,4	75,9	80,2	76,3	77,6
Σε τιμή	1995=100	128,8	156,7	147,7	160,2	163,9
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ						
Άτομα (Σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης)	χιλ.	26.319	25.890	20.754	18.867	18.343
% στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού	%	6,6	6,3	5,1	4,9	4,8
ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ						
Ακατέργαστα γεωργικά προϊόντα	€ εκατ.	120,9	116,7	82,7	86,2	μ.δ
% στο σύνολο των εγχώριων εξαγωγών	%	23,8.	21,3	17,3	15,2	μ.δ

(α) Προκαταρκτικά στοιχεία

(1) Τα στοιχεία για τον αριθμό απασχολούμενων αναφέρονται σε "ισοδύναμο πλήρως απασχολούμενων ατόμων" και έγινε με βάση τον συνολικό αριθμό ημερών που εργάστηκαν κατά έτος. Τα στοιχεία για την απασχόληση από το 1994 μέχρι το 2002 έχουν αναθεωρηθεί σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Απογραφής Γεωργίας του 2003.

Πηγή: «Γεωργική Στατιστική» Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών

Πίνακας 2

Ακαθάριστη Παραγωγή κατά Υποτομέα (σε τρέχουσες τιμές) €

Είδος Παραγωγής	2006	2007	2008	2009	2010	2011
					(α)	(α)
Φυτική παραγωγή	278,8	295,4	284,4	293,8	300,9	305,9
Ζωική παραγωγή	288,1	294,0	338,1	328,4	337,0	340,1
Δασική παραγωγή	3,4	4,0	3,3	2,8	3,0	3,0
Δευτερογενή προϊόντα ^(β)	29,2	28,3	31,4	26,6	26,5	26,8
Άλλη γεωργική παραγωγή ^(γ)	27,9	20,9	24,9	22,1	23,4	23,9
Ολική ακαθάριστη παραγωγή γεωργικού τομέα	627,4	642,6	682,1	673,7	690,8	699,7
Προστιθέμενη αξία γεωργικού τομέα	300,7	294,8	349,5	345,3	354,9	364,5

(α) Προκαταρκτικά στοιχεία

(β) Περιλαμβάνει κυρίως την παραγωγή σταφίδας, ζιβανίας και γαλακτοκομικών προϊόντων από τους ίδιους τους παραγωγούς.

(γ) Αξία ιδιοκατασκευών, έσοδα από αποζημιώσεις και κυνήγι.

Πηγή: «Γεωργική Στατιστική», Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών

Πίνακας 3

Δείκτες Γεωργικής Παραγωγής

α) Δείκτες ποσοτήτων 1990=100 1995=100			
Χρόνος	Φυτική Παραγωγή	Ζωική Παραγωγή	Σύνολο γεωργικής παραγωγής
1990	100,0	100,0	100,0
1991	87,3	96,1	90,6
1992	111,2	99,5	106,8
1993	111,3	107,9	110,0
1994	93,9	112,3	100,9
1995	100,0	100,0	100,0
1996	97,7	102,2	99,6
1997	74,3	108,9	88,0
1998	88,6	108,1	96,3
1999	97,9	111,9	103,4
2000	81,0	115,2	94,6
2001	87,5	119,3	100,0
2002	93,1	123,9	105,3
2003	87,7	116,7	99,2
2004	88,7	120,1	101,1
2005	83,9	109,1	90,9
2006	79,9	101,0	88,2
2007	77,3	102,8	87,4
2008	57,3	104,4	75,9
2009	66,4	101,4	80,2
2010 (προκ.)	60,9	99,9	76,3
2011 (προκ.)	71,9	100,7	77,6

α) Δείκτες τιμών 1990=100 1995=100			
Χρόνος	Φυτική Παραγωγή	Ζωική Παραγωγή	Σύνολο γεωργικής παραγωγής
1990	100,0	100,0	100,0
1991	109,4	103,5	107,1
1992	95,7	108,7	100,3
1993	97,6	107,4	101,3
1994	110,2	109,1	109,8
1995	100,0	100,0	100,0
1996	97,6	100,6	98,8
1997	111,0	102,4	106,8
1998	105,4	106,1	105,7
1999	96,4	102,8	99,2
2000	109,1	102,6	105,9
2001	113,3	106,6	110,1
2002	107,1	105,9	106,5
2003	105,3	122,2	113,2
2004	101,2	124,1	112,0
2005	106,9	132,9	121,2
2006	110,8	138,3	123,3
2007	120,4	128,5	128,8
2008	157,6	156,0	156,7
2009	137,5	157,9	149,7
2010 (προκ.)	156,8	163,3	160,2
2011 (προκ.)	158,5	164,9	163,9

Πηγή: «Γεωργική Στατιστική», Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών

Πίνακας 4
Απασχόληση στη Γεωργία^(α)

Χρόνος	Χιλιάδες	% στο σύνολο του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού
1976	36,9	18,9
1977	38,0	18,9
1978	37,0	18,1
1979	37,1	17,5
1980	36,9	16,8
1981	37,1	16,4
1982	36,3	15,8
1983	36,2	15,3
1984	36,6	15,1
1985	36,3	14,6
1986	35,4	14,1
1987	35,7	13,9
1988	35,8	13,5
1989	35,9	13,2
1990	35,4	12,8
1991	34,4	12,3
1992	35,0	12,2
1993	34,6	12,0
1994*	30,4	10,3
1995	30,9	10,7
1996	30,1	10,4
1997	29,7	9,7
1998	30,6	9,8
1999	31,7	9,9
2000	31,1	9,6
2001	30,6	9,3
2002	30,1	9,0
2003	31,0	8,7
2004	30,9	8,4
2005	29,1	7,8
2006	27,7	7,2
2007	26,3	6,5
2008	25,3	6,3
2009	20,8	5,1
2010 (προκ.)	18,9	4,9
2011 (προκ.)	18,3	4,8

(α) Σε ισοδύναμο πλήρως απασχολούμενου πληθυσμού

Πηγή: «Γεωργική Στατιστική», Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών

* Αναθεώρηση στοιχείων βάσει της Απογραφής Γεωργίας 2003

Πίνακας 5
Παραγωγή των Κυριότερων Γεωργικών Προϊόντων

Προϊόν	(μετρικοί τόνοι)				
	2007	2008	2009	2010*	2011*
A. ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ					
1.Σιτάρι	10.712	2.472	14.690	14.843	15.489
2.Κριθάρι	52.007	3.496	40.092	41.520	41.185
3.Πατάτες	155.500	115.000	112.500	82.000	109.559
4.Καρότα	1.879	1.899	1.874	1.988	1.968
5.Πορτοκάλια	42.113	37.847	34.441	42.060	25.750
6.Γκρέιπφρουτ	26.700	27.527	22.678	28.650	28.940
7.Λεμόνια	14.154	15.214	13.421	15.030	14.180
8.Σταφύλια ^(α)	33.892	32.381	29.688	27.860	30.045
9.Μήλα	8.594	6.543	7.274	6.840	6.490
10.Ροδάκινα	4.111	4.153	4.001	4.810	4.905
11.Καρπούζια	29.310	20.809	22.829	22.647	21.030
12.Πεπόνια	10.070	9.577	10.366	10.280	9.970
13.Αχλάδια	1.138	1.230	1.300	1.790	1.640
14.Αμύγδαλα	668	432	332	460	420
15.Ελιές	13.705	15.373	13.329	15.680	13.610
16.Χαρούπια	3.839	6.519	3.514	5.580	6.390
17.Τομάτες	29.386	23.443	20.323	26.780	20.920
18.Αγγούρια	15.415	13.793	12.714	15.810	12.730
19.Μπανάνες	7.100	5.650	6.700	5.890	6.050
B. ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ					
1.Γάλα, σύνολο	183.358	194.981	193.511	191.908	193.770
2.Κρέας βοδινό και μοσχαρίσιο	3.920	4.248	4.405	4.478	4.335
3.Κρέας χοιρινό	54.978	59.173	58.102	57.057	58.970
4.Κρέας πουλερικών	28.799	28.727	27.436	28.185	26.450
5.Κρέας προβατίσιο και αρνίσιο	3.094	3.335	2.747	2.526	2.644
6.Κρέας αιγινό και ρίφι	4.013	3.874	2.739	2.317	2.377
7.Αυγά, 000 δωδεκάδες	10.996	10.472	10.461	10.415	10.590

*Προκαταρκτικά στοιχεία

(α) Οινοποιήσιμα και επιτραπέζια

Πηγή: «Γεωργική Στατιστική», Στατιστική Υπηρεσία, Υπουργείο Οικονομικών

Πίνακας 6

Αξία Παραγωγής των Κυριότερων Γεωργικών Προϊόντων
(σε τρέχουσες τιμές παραγωγού)

(€ 000)

Προϊόν	2007	2008	2009	2010*	2011*
A. ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ					
1. Σιτάρι	2.027	1.112	5.435	4.560	3.886
2. Κριθάρι	7.603	823	5.372	5.896	6.034
3. Πατάτες	51.210	42.222	37.960	32.310	41.012
4. Καρότα	1.174	1.052	1.076	1.177	1.188
5. Πορτοκάλια	18.688	22.026	19.736	26.750	15.320
6. Γκρέιπφρουτ	8.450	9.827	7.280	9.798	9.996
7. Λεμόνια	4.139	6.877	6.670	7.575	7.390
8. Σταφύλια ^{α)}	8.448	8.705	7.701	7.605	8.240
9. Μήλα	5.410	4.508	5.448	5.219	4.880
10. Ροδάκινα	5.579	7.035	5.601	7.277	7.340
11. Καρπούζια	10.083	7.720	5.707	5.888	6.135
12. Πεπόνια	4.746	5.172	3.950	4.009	4.320
13. Αχλάδια	1.165	1.943	1.638	2.297	1.870
14. Αμύγδαλα	488	412	225	446	418
15. Ελιές	14.214	20.292	19.767	18.973	17.980
16. Χαρούπια	1.261	1.688	1.121	1.487	1.990
17. Τομάτες	16.629	20.138	12.600	22.522	16.880
18. Αγγούρια	11.746	10.759	10.425	11.968	9.540
19. Μπανάνες	5.911	3.814	7.973	6.037	6.250
B. ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ					
1. Γάλα (σύνολο)	86.135	105.854	106.222	105.062	112.307
2. Κρέας βοδινό και μοσχαρίσιο	11.125	12.208	12.659	12.711	12.767
3. Κρέας χοιρινό	80.189	87.951	88.896	89.752	93.467
4. Κρέας πουλερικών	64.643	72.019	65.517	67.685	75.912
5. Κρέας προβατίσιο και αρνίσιο	12.469	14.294	15.094	14.868	10.116
6. Κρέας αιγινό και ρίφι	15.575	18.097	14.868	13.412	10.765
7. Αυγά	12.628	16.845	16.990	17.559	17.860
8. Ζωντανά ζώα που εξήχθησαν	1.446	921	163	μ.δ.	μ.δ.

*Προκαταρκτικά στοιχεία

(α) Οινοποιήσιμα και επιτραπέζια

Πηγή: «Γεωργική Στατιστική», Στατιστική Υπηρεσία
Υπουργείο Οικονομικών

Πίνακας 7

Παραγωγή Αλιείας 2008 - 2011

	2008		2009		2010		2011	
	Ποσότ.	Αξία €	Ποσότ.	Αξία €	Ποσότ.	Αξία €	Ποσότ.	Αξία €
ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΛΙΕΙΑ	1.997	13,2	1.381,4	9,03	1.109,8	7,79	1.000	7,34
Παράκτια Αλιεία	1,031	8,3	814	6,2	710	5,96	700	5,87
Αλιεία με Τράτες (Χωρικά Ύδατα)	264	0,9	195	0,9	173	0,62	71	0,25
Αλιεία με Τράτες (Διεθνή Ύδατα)	269	1,9	104	0,6	16	0,12	16	0,12
Αλιεία ξιφία και τόνου	433	2,1	268,4	1,33	210,8	1,09	213	1,10
ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (Θαλάσσια+γλυκού νερού)		33,5		17,3		21,91		31,76
Ψάρια Υδατοκαλλιέργειας + γαρίδες	3,600	31,5	3,390	16,00	4,077	20,01	5,015	28,36
Γόνος + διακοσμητικά Ψάρια	13 εκ.	2,0	11,8 εκ	1,3	12,2 εκ	1,9	20,3 εκ	3,4
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		46,700		26,300		29,700		39,100

Πηγή: Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών

Πίνακας 8

Παραγωγή και εξαγωγές μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών για την περίοδο 2007 – 2011 (σε μετρικούς τόνους).

α) Παραγωγή

Μεταλλεύματα και λατομικά υλικά	2007	2008	2009	2010	2011
Χαλκός	3.012	2.986	2.380	2.595	3.660
Αδρανή Υλικά	13.129.470	14.174.480	11.467.987	12.793.944	11.816.397
Χαβάρα και Χαβαροχάλικα	875.000	766.000	610.000	250.000	165.000
Μαργαϊκός Ασβεστόλιθος	2.540.000	2.595.000	2.010.000	1.805.000	1.640.000
Άργιλος για τσιμέντο	620.000	635.000	495.000	445.000	405.000
Άργιλος για τούβλα και κεραμίδια	476.000	490.000	295.000	210.000	160.000
Πέτρα Οικοδομής	31.000	40.400	30.400	31.775	24.504
Ογκόλιθοι	6.500	30.200	56.800	96.734	59.507
Μπεντονίτης	168.000	170.000	166.000	179.000	177.000
Ούμπρα και ώχρα	8.650	26.623	50.235	56.164	64.782
Μάρμαρο	800	550	400	1.195	1.900
Ασβέστης	13.497	14.285	11.731	9.915	9.824
Γύψος	330.000	412.000	317.000	333.000	335.000
Παραγωγή τσιμέντου	1.872.531	1.913.620	1.480.843	1.328.763	1.206.786
Κατανάλ. τσιμέντου	1.790.456	1.940.286	1.439.165	1.335.058	1.152.438
Κατανάλ. ασφάλτου	57.421	65.825	73.653	83.238	63.634
Τούβλα και κεραμίδια (χιλιάδες τεμάχια)	98.578	101.384	61.848	48.893	37.896

β) Εξαγωγές

Μεταλλεύματα και λατομικά υλικά	2007	2008	2009	2010	2011
Χαλκός	3.012	2.986	2.380	2.595	3.660
Ούμπρα και Ωχρα	4.363	4.471	1.605	4.125	3.219
Μπεντονίτης	154.655	155.125	152.722	162.969	160.625
Γύψος	203.050	282.848	213.630	240.136	251.563
Ασβέστης					
Πέτρα οικοδομής	991	749	1.857	351	293
Σκύρα	135.120	127.835	38.260		
Άλλα					
Τσιμέντο	62.969		52.789	12.827	49.584
Κλίνκερ			30.286		

Πίνακας 9
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΥΔΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ 2011

ΥΔΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ		Χωρητικότητα Ε.Κ.Μ.	Αποθέματα 1/1/2011	Εισροή 1/1/-31/12/2011	Χρήση Νερού 2011 Ε.Κ.Μ.			
					Υδρευση	Αρδευση	Εμπλουτ	Ολικό
1	ΝΟΤΙΟΣ ΑΓΩΓΟΣ							
1.1	Φράγματα							
	(i) Κούρης	115,000	55,847	16,575	10,631	18,518	1,247	30,396
	(ii) Καλαβασός	17,100	5,805	2,835	0,131	1,055		1,186
	(iii) Λεύκαρα	13,850	3,916	1,544	1,703	0,100		1,803
	(iv) Διπόταμος	15,500	4,411	2,588	2,668	0,486		3,154
	(v) Γερμασόγεια	13,500	5,862	4,184	5,291	0,585		5,876
	(vi) Πολεμίδα	3,400	0,829	0,245		0,574		0,574
	(vii) Αρμίνου	4,300	1,694	13,114			1,776	1,776
	(viii) Άχνα	6,800	1,256			1,010		1,010
	Ολικό από Φράγματα Ν.Α.	189,450	79,620	41,085	20,424	22,328	3,023	45,775
1.2	Γεωτρήσεις Λευκωσίας-Υδρευση				0,260			0,260
1.3	Γεωτρήσεις Γερμασόγειας-Υδρευση				0,343			0,343
1.4	Γεωτρήσεις Δέλτα Κούρη -Υδρευση				2,577			2,577
1.5	Γεωτρήσεις Χαμηλά Κρασοχώρια-Υδρευση				0,062			0,062
1.6	Γεωτρήσεις Λεμεσού για Αρδευση					1,947		1,947
1.7	Γεωτρήσεις Γαρούλλη για Αρδευση (Brine)					0,341		0,341
1.8	Αφαλάτωση-Λάρνακας				18,873			18,873
1.9	Αφαλάτωση-Δεκέλειας				19,383			19,383
1.10	Αφαλάτωση Μονής				6,034			6,034
1.11	Αφαλάτωση- Γαρούλλη				2,309			2,309
1.12	Ανακυκλ. Νερό Λεμεσού (Ανατ.+Δυτικά)					3,900		3,900
	ΟΛΙΚΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΓΩΓΟΥ				70,265	28,516	3,023	101,804
2	ΠΑΦΟΣ							
2.1	Φράγματα							
	(i) Ασπρόκρεμμος	52,375	31,228	10,433	0,042	6,148	0,164	6,354
	(i) Κανναβιού	17,168	11,888	5,190	5,444	0,088	0,073	5,605
	(iii) Μαυροκόλυμπος	2,180	0,942	0,220		1,095		1,095
	Ολικό από Φράγματα Πάφου	71,723	44,058	15,843	5,486	7,331	0,237	13,054
2.2	Γεωτρήσεις & Εκτροπές (Σύστημα Υδατ.Πάφου)				3,000			3,000
2.3	Γεωτρήσεις-Υδροφ. Διαρίζου				0,493		0,037	0,530
2.4	Γεωτρήσεις-Εξουσας(Ανακυκλ.)					2,969		2,969
2.5	Αφαλάτωση- Πάφου				1,365		0,742	2,107
	ΟΛΙΚΑ ΠΑΦΟΥ				10,344	10,300	1,016	21,660
3	ΧΡΥΣΟΧΟΥ							
3.1	Φράγματα							
	(i) Ευρέτου	24,000	12,910	5,394		3,263		3,263
	(iii) Πωμός	0,860	0,295	0,634		0,691		0,691
	(iv) Αγία Μαρίνα	0,298	0,166	0,177		0,276		0,276
	(v) Αργάκα	0,990	0,199	0,943		0,937		0,937
	Ολικό από Φράγματα Χρυσοχούς	26,148	13,570	7,148	0,000	5,167	0,000	5,167
3.2	Γεωτρήσεις							0,000
	ΟΛΙΚΑ ΧΡΥΣΟΧΟΥΣ				0,000	5,167	0,000	5,167
4	ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ							
4.1	Φράγματα							
	Ξυλιάτος	1,430	0,721	0,970		0,874		0,874
	Βυζακιά	1,690	0,938	0,658		0,316		0,316
	Καλοπαναγιώτης	0,363	0,363	0,144		0,303		0,303
	Λύμπια	0,220				0,021		0,021
	ΟΛΙΚΑ ΕΠΑΡΧ.ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	3,703	2,022	1,772	0,000	1,514	0,000	1,514
4.2	Ανακυκλ. Νερό Βαθείας Γωνιάς					0,231		0,231
5	Ανακυκλ. Νερό Λάρνακας					1,587		1,587
6	Αυδήμου-Παραμάλι					0,232		0,232
	ΟΛΙΚΑ-ΠΗΓΕΣ ΝΕΡΟΥ	291,024	139,270	65,848				
	Φράγματα				25,910	36,572	3,297	65,779
	Γεωτρήσεις				6,735	5,257		11,992
	Αφαλάτωση				47,964		0,742	48,706
	Ανακυκλωμένο Νερό					5,718		5,718
	ΟΛΙΚΑ	291,024	139,270	65,848	80,609	47,547	4,039	132,195
	Συνολική Κατανάλωση							131,016
					Μεταφορά στο Φράγμα Άχνας			-1,179

ΣΗΜ: Από το φράγμα Γερμασόγειας έγινε εμπλουτισμός στις γεωτρήσεις Γερμασόγειας 5,291 Ε.Κ.Μ. από τις οποίες έχουν αντληθεί 5,634 Ε.Κ.Μ.

Πίνακας 10

Τα κυριότερα αποτελέσματα μέχρι το τέλος του 2011 όπως προκύπτουν από την ανάλυση στοιχείων στα 76 συμπληρωμένα σχέδια αναδασμού

		ΠΡΙΝ	ΜΕΤΑ	ΑΥΞΟΜΕΙΩΣΗ (%)
1	Αριθμός ιδιοκτητών	24.928	17.954	- 27,98
2	Αριθμός τεμαχίων ή μεριδίων	54.435	24.839	- 54,37
3	Μέσος αριθμός τεμαχίων ή μεριδίων κατά ιδιοκτήτη	2,18	1,38	- 36,70
4	Μέση έκταση τεμαχίου ή μεριδίου (σε εκτάρια)	0,34	0,72	+111,76
5	Μέση έκταση ιδιοκτησίας (σε εκτάρια)	0,76	1.00	+31,58
6	Επί τοις εκατόν (%) της έκτασης σε αδιαίρετη μορφή	27,40	2,88	- 89,48
7	Επί τοις εκατόν (%) των τεμαχίων που κατέχονται εξ αδιαίρετου	22,05	2,31	- 89,53
8	Επί τοις εκατόν (%) των τεμαχίων που εξυπηρετούνται από δρόμους	33,28	98,14	+194,84
9	Μήκος δρόμων (χιλιόμετρα, σε 83 σχέδια αναδασμού)	439	1.330	+203,21

Πίνακας 10Α

Η εξέλιξη του αναδασμού μέχρι το τέλος του 2011

Σχέδια Αναδασμού						
Επαρχία	Συμπληρωμένα		Υπό Υλοποίηση		Υπό Μελέτη	
	Αριθμός	Έκταση (εκτάρια)	Αριθμός	Έκταση (εκτάρια)	Αριθμός	Έκταση (εκτάρια)
Λευκωσία	11	2.270	3	668	7	937
Λάρνακα	17	5.438	3	1,667	1	151
Αμμόχωστος	0	0	2	1,060	1	404
Λεμεσός	24	4.487	1	68	1	216
Πάφος	24	5.886	3	503	21	1.601
Σύνολο	76	18.081	12	3.966	31	3.309

Πίνακας 11

Συγκριτικός Πίνακας Προϋπολογισμών 2006-2011

€000'ς

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Υ.Γ.Φ.Π.& Π.	6.158	6.807	6.000	6.258	514	400
Τμήμα Γεωργίας	8.417	8.319	9.564	11.553	11.993	10.102
Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	5.507	7.574	7.981	14.007	27.266	14.954
Τμήμα Δασών	14.855	22.364	10.596	9.711	8.721	7.661
Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	26.080	25.988	26.501	29.896	63.581	96.870
Τμήμα Γεωλ. Επισκόπησης	1.305	1.423	1.554	1.368	3.082	2.991
Μετεωρολογική Υπηρεσία	381	1.070	1.138	1.142	868	712
Τμήμα Αναδασμού	3.417	3.426	3.597	3.545	3.520	3.090
Υπηρεσία Μεταλλείων	357	333	436	388	303	324
Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών	3.894	3.797	3.970	3.813	3.836	3.047
Τμήμα Αλιείας και Θαλ. Ερευν.	12.437	10.930	7.061	4.845	8.196	8.194
Τμήμα Περιβάλλοντος					3.886	3.191
ΣΥΝΟΛΟ Υ.Γ.Φ.Π. & Π	82.808	92.031	78.398	86.526	135.766	151.536

ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Υ.Γ.Φ.Π.& Π.	23.153	23.623	20.444	19.246	12.616	8.872
Τμήμα Γεωργίας	19.065	20.281	20.747	23.396	24.946	23.310
Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	10.217	11.109	10.955	11.763	14.586	12.991
Τμήμα Δασών	26.938	28.693	29.819	34.239	35.156	35.748
Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	87.216	89.387	90.714	145.913	150.464	141.158
Τμήμα Γεωλ. Επισκόπησης	4.639	4.846	5.010	5.347	5.063	5.044
Μετεωρολογική Υπηρεσία	3.885	4.263	4.386	4.462	4.485	4.642
Τμήμα Αναδασμού	4.909	4.941	4.865	5.124	5.069	4.138
Υπηρεσία Μεταλλείων	516	579	628	689	713	702
Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών	5.946	6.356	6.355	6.940	6.807	6.865
Τμήμα Αλιείας και Θαλ. Ερευν.	3.525	3.528	4.257	4.945	5.117	4.922
Τμήμα Περιβάλλοντος					2.464	2.618
ΣΥΝΟΛΟ Υ.Γ.Φ.Π.& Π	190.009	197.606	198.180	262.064	267.486	251.010

Πίνακας 12

Αισθητοί Σεισμοί στην Κύπρο κατά το 2011

Α/Α	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΟΠΙΚΗ ΩΡΑ	ΜΕΓΕΘΟΣ/ΕΝΤΑΣΗ Κλίμακα Richter / Mercalli	ΒΑΘΟΣ (km)	ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟΥ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	2011/02/14	05:54	3.9, III	15	Τραχώνι Λεμεσού.	Ο σεισμός έγινε ελαφρά αισθητός στην επαρχία Λεμεσού. Δεν έχουν αναφερθεί ζημιές.
		05:59	3.4, II	10		
2	2011/03/26	18:25	4.0, III	31	Θαλάσσια περιοχή, 50 km νοτιοδυτικά της Πάφου.	Ο σεισμός έγινε ελαφρά αισθητός από μερικούς κατοίκους των επαρχιών Πάφου και Λεμεσού. Δεν έχουν αναφερθεί ζημιές.
3	2011/04/01	16:30	6.0, II	60	Θαλάσσια περιοχή, βορειοανατολικά της Κρήτης σε απόσταση 520 km από την Πάφο.	Ο σεισμός έγινε ελαφρά αισθητός στην Κύπρο. Δεν έχουν αναφερθεί ζημιές.

Πίνακας 13

Εξαγωγές Κυπριακών πατατών κατά το 2011

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ 2010/2011 ΚΙΛΑ	ΕΑΡΙΝΗ 2011 ΚΙΛΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΙΛΑ
ΗΝΩΜ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	2.520.535	6.419.140	8.939.675
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	204.250	379.310	583.560
ΒΕΛΓΙΟ	450.725	4.766.455	5.217.180
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.768.670	6.754.600	8.523.270
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	48.900	1.565.640	1.614.540
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	88.100	975.000	1.063.100
ΣΟΥΗΔΙΑ	302.275	490.825	793.100
ΑΥΣΤΡΙΑ	103.100	105.300	208.400
ΕΛΒΕΤΙΑ	100.075	45.150	145.225
ΣΛΟΒΑΚΙΑ		63.000	63.000
ΕΛΛΑΔΑ	4.466.575	4.545.420	9.011.995
ΙΤΑΛΙΑ	282.500	334.575	617.075
ΚΑΝΑΡΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	600.000	300.000	900.000
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	42.000	147.500	189.500
ΚΡΟΑΤΙΑ	189.000	168.000	357.000
ΠΟΛΩΝΙΑ	165.140	1.141.360	1.306.500
ΤΣΕΧΙΑ	40.850		40.850
DISCREPANCY	2.645	21.080	32.725
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	11.375.340	28.222.355	39.597.695

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

31.12.2011

- Υπουργός:**
- κ. Δημήτρης Ηλιάδης μέχρι 4.8.2011
 - κ. Σοφοκλής Αλετράρης από 5.8.2011
- Γενική Διευθύντρια**
- κα Άιγλη Παντελάκη

1.1 Διοίκηση

- κ. Χάρης Ζαννετής
κ. Λούης Τσαγαρίδης
κ. Ανδρέας Σοφοκλέους
κα Έλενα Παπασολομώντος
- Πρώτος Λειτουργός Γεωργίας, Φ. Πόρων & Περιβάλλοντος
 - Πρώτος Λειτουργός Γεωργίας, Φ. Πόρων & Περιβάλλοντος
 - Ανώτερος Λογιστής
 - Ανώτ. Λειτουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος (από 27.9.11)
- κα Ανθή Τουμάζου
κα Μαρίνα Μιχαηλίδου
κα Έλενα Γεωργίου
κα Χριστίνα Χριστοδούλου
κ. Μιχάλης Χρυσάνθου
κα Αναστασία Νεοφυτίδου
κα Χριστίνα Καραντώνη
κα Μαρία Φραγκουλλίδου
κα Ευαγγελία Κατσουνάρη
κα Χαρούλα Μιχαηλίδου
- Διοικητικός Λειτουργός Α' (μέχρι 15.12.11)
 - Λειτουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος Α'
 - Λειτουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος Α'
 - Διοικητικός Λειτουργός Α'
 - Λειτουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος
 - Λειτουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος
 - Διοικητικός Λειτουργός
 - Λογιστικός Λειτουργός
 - Διοικητικός Λειτουργός (έκτακτη)
 - Λογιστικός Λειτουργός (έκτακτη)

1.2 Ειδικά Καθήκοντα

- κ. Πόλυς-Ανδρέας Κωνσταντίνου
κα Ειρήνη Κωνσταντίνου
κα Κωνσταντίνα Αντωνιάδη
κ. Κωνσταντίνος Χατζηγιάννης
- Λειτουργός Γεωργίας Α'
 - Λειτουργός Περιβάλλοντος Α'
 - Λειτουργός Γεωργίας
 - Τεχνικός Γεωργικών Ερευνών 1ης Τάξης

1.3 Ειδικά Καθήκοντα (Δημοσιότητα)

- κα Χριστίνα Σταυρινίδου
κ. Ξενοφών Γρηγορίου
- Γεωργική Επιθεωρήτρια μέχρι 15.2.11
 - Επιτηρητής Φραγμάτων

1.4 Αρχείο και Γραμματειακό Προσωπικό

- κα Θεοφανώ Λουκά
κα Ανδρονίκη Μούζουρα
κα Γιούλα Μουγιάση
κα Καλλιόπη Καλαϊτζή
κα Άννα Κτωρίδου
κ. Χριστάκης Αρέστης
κα Μαρία Σμυρίλλη
κα Στέλλα Κουρουκλάρη
- Πρώτη Γραμματειακή Λειτουργός
 - Γραμματειακή Λειτουργός
 - Γραμματειακή Λειτουργός
 - Βοηθός Γραμματειακή Λειτουργός (μέχρι 15.9.11)
 - Βοηθός Γραμματειακή Λειτουργός
 - Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
 - Βοηθός Γραμματειακή Λειτουργός
 - Βοηθός Γραμματειακή Λειτουργός

κα Σύλβια Μουζούρη	- Βοηθός Γραμματειακή Λειτουργός
κα Ρίτα Παπαμαρκίδου-Ηλιάδου	- Βοηθός Γραμματειακή Λειτουργός
κα Γεωργία Γεωργίου	- Βοηθός Γραμματειακή Λειτουργός
κα Μαρίνα Γεωργίου	- Έκτακτη Υπάλληλος για εκτέλεση γραφειακών καθηκόντων
κα Φρόσω Κρύφτη	- Έκτακτη Υπάλληλος για εκτέλεση γραφειακών καθηκόντων
κα Παναγιώτα Σωφρονίου	- Έκτακτη Υπάλληλος για εκτέλεση γραφειακών καθηκόντων
κα Χαρίτα Θεοχάρους	- Έκτακτη Υπάλληλος για εκτέλεση γραφειακών καθηκόντων
κα Μιράντα Χρυσάνθου	- Έκτακτη Υπάλληλος για εκτέλεση γραφειακών καθηκόντων
κα Χαρά Ξυδά	- Έκτακτη Υπάλληλος για εκτέλεση γραφειακών καθηκόντων
κ. Γιαννάκης Ιωαννίδης	- Βοηθός Γραφείου
κ.Κυριάκος Στυλιανίδης	- Αχθοφόρος / Κλητήρας
κ.Ανδρέας Μούζουρας	- Αχθοφόρος / Κλητήρας
κ.Παντελής Καζίνος	- Αχθοφόρος / Κλητήρας
κ.Ανδρέας Βρόντης	- Αχθοφόρος / Κλητήρας

1.5 Διοίκηση Τμημάτων, Υπηρεσιών και Συμβουλιών που υπάγονται στο Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

κα. Ανδρούλα Γεωργίου	- Διευθύντρια Τμήματος Γεωργίας
κ. Σοφοκλής Αλετράρης	- Διευθυντής Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (μέχρι 4.8.2011)
κα Φρόσω Λουκά κ. Κυριάκος Κύρου κ. Ανδρέας Μανώλη	- Αν. Διευθυντές Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων εκ περιτροπής (από 5.8.2011 μέχρι 17.11.2011)
κ. Κυριάκος Κύρου	- Διευθυντής Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων (από 18.11.2011)
κ. Δημήτρης Χριστοφίδης	- Διευθυντής Τμήματος Δασών
κ. Παύλος Τουμάζος	- Διευθυντής Κτηνιατρικών Υπηρεσιών (μέχρι 31.8.2011)
κ. Γιώργος Κυριακίδης	- Διευθυντής Κτηνιατρικών Υπηρεσιών (από 1.9.2011)
κα. Δώρα Χειμωνίδου	- Διευθύντρια Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών
κ. Λοΐζος Λοϊζίδης	- Διευθυντής Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών
κ. Πάνος Ιωαννίδης	- Διευθυντής Τμήματος Αναδασμού
κ. Σύλλας Μιχαηλίδης	- Διευθυντής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας
κ. Κώστας Χ" Παναγιώτου κ. Χαράλαμπος Χ" Πάκκος	- Αν. Διευθυντές Τμήματος Περιβάλλοντος εκ περιτροπής (ανά μήνα)
κ. Κώστας Χ" Παναγιώτου	- Διευθυντής Τμήματος Περιβάλλοντος (από 3.3.2011)
κα. Ελένη Μορισσώ	- Διευθύντρια Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης
κ. Ερωτόκριτος Αναστασιάδης	- Προϊστάμενος Υπηρεσίας Μεταλλείων
κ. Γιώργος Φωτίου	- Διευθυντής Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης
κ. Ανδρέας Μαραγκός	- Διευθυντής Συμβουλίου Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας
κ. Αντώνης Αναστασίου	- Διευθυντής Συμβουλίου Εμπορίας Κυπριακών Πατατών
Διευθυντική Ομάδα	- Συμβουλίου Αμπελοοινικών Προϊόντων (μέχρι 22.2.11)
κ. Σταύρος Ιωαννίδης	- Αναπ. Διευθυντής Συμβουλίου Αμπελοοινικών Προϊόντων (από 23.2.11)
κ. Κωνσταντίνος Γιάγκου	- Αναπ. Διευθυντής Συμβουλίου Ελαιοκομικών Προϊόντων